د تروږمې مسافر

۵

لیکوال: نسیم حجازی

ژباړن: زبیر شفیقي

Ketabton.com

Scanned by CamScanner

Downloaded from: TheDigitalLibrary

ددې اثر پر دوهم چاپ
د ژباړن څو کرښې

الحمد لله د اروابښاد نسیم "حجازي" د تاریخي ناولونو پښتو ژباړې دومره تودې استقبال شوې، چې ما یې تصور نشو کولی.

په اردو ژبه کې چې ددې آثارو څومره هرکلی شوی و، په همغه پیمانه یې افغانی څوانانو هر کلی کړی دي. چې زه پرې د ستر پروردګار شکرونه ادا کوم.

دادی ددې آثارو د بیا خپراوی په لړ کې د میوند خپرندویې ټولنې په زیار د "تر وړمې مسافر" په نویې بڼه دوهم ځل دچاپ ویاړ مومی چې زه یې د داستانی ادب مینه والو ته مبارکی وایم او د میوند خپرندویی ټولنې ته د همدغی رغنده آثارو دخپراوی بری غواړم.

"شفیقي"

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

سینتافی

په ۱۴۹۱ م د وروستی میاشتی یو سهار په ختیځ غرونو لمر د خپلو زرینو وړانګو جال خپراوه، د جنوب په غرنیو سیمو کی ویدو تیارو ورو ورو خپله لمن ورنغښتله او د سیرانویدا، الفجاره او الحمه په لوړو څوکو د واورو تاجونه ځلیدل.

• د سینتافی په پوځی قرارګاه کی ګرځیدل راګرځیدل پیل شوی وو، ملکه ازابیلا له شاهی خیمی نه لږ لرې پر یوه غونډۍ ولاړه وه او د غرناطې شنه منظره یی په مخکی وه، کله کله به ددی سترګی په شاوخوا غځیدلیو خیمو او یا له پړاوه بیرته د «ویګا» په لوړو ژورو کی په هغو ویجاړو کلیو او کورونو میخ شوی چی هلته سوځیدلیو او کنډواله کورونو د جګړی د تباهی ګواهی ویله.

خو څو شیبی وروسته به دغه له سحره ډك ښار چی دی ته په شپږ میلی کی پروت ؤ او په وار وار یی لیدلی ؤ او لوړ لوړ منارونه او ګنبزی یی په ذهن کی انځور وو بیرته د دی د سترګو مخی ته راغی.

د جګړی په ورځو کی چی دی لومړی ځل له دی غونډۍ نه دغه ښار لیدلی ؤ، هغه مهال لمر په لویدو ؤ او دی ته داسی ښکاریدله چی د «سینتافی» او الحمرا» فاصله یو په یو ختمه شوه، له هغی شیبی وروسته دغه غونډۍ د دی د ځانګړی میل یو مقام ؤ. د دی د اسانی لپاره یی د ورختلو لاره صافه او پراخه کړه، او په څوکه یی یوه ښکلی خیمه هم ودروله. په عام ډول به چی کله هغه بهر ته وتله نو د خدمتګارانو او وینځو بشپړ لښکر به ورسره ؤ، خو چی کله به څه ذهنی پریشانی ور پیدا شوه نو دی ته به د خاصو همزولو ملګری هم ګرانه پریوتهنن هم د دی همدغسی حالت ؤ چی کله له شاهی خیمی نه ووتله یوازی دوی خدمتګاری ورسره وی چی کله غونډۍ ته ورسیدله هغوی یی هم رخصت کړی.

«ازابیلا» پردی خبره اندیښمنه وه چی د قسطلی پادری او د کلیسا د احتساب

Downloaded from: The Digital Library

د ځانګی مشر په ځپل لیك كی د اوربند پر ترون سخت إحتجاج كړی ؤ او فردیناند ته یی دا مشوره وركړی وه چی د اوربند ترون زر تر زره فسخه او په غرناطه یرغل وكړی.

د دی لیك ځواب ضروری ؤ خو فردیناند د «زیګنس» پرلیك له سرسری نظر اچولو پرته نور هیڅ ارځښت ورنكړ، د شپی د ډوډی پر وخت د دریم ځل لپاره ملكی! د هغه لیك یادونه وكړه، خو فردیناند دا وویل او خبره یی شاته وغورځوله چی : پردی به سهار غور كوو... اوس ډیر ستومانه یم.

او چی كله سهار شو هغه په چكر وتلی ؤ.

* * * * *

ازابیلا تر لږ ځنډه خیمی ته نژدی ولاړه وه. بیا شاته شوه په یوه كرسۍ كېنیناسته، ناځاپه یی د اس د پښو ترپهار واورید، جګه شوه بنی لوری ته یی وكتل، فردیناند د غونډی‌سرته ور وخوت له اس نه پلی شو ور وړاندی شو د ملكی لاس یی بښكل كړل بیا یی وویل:

نن ډیره یخنی ده تا باید په خیمه كی استراحت كړی وای.

ملكی ځواب وركړ: كله چی منزل دومره لنډ شی بیا مسافر آرام نشی كولی. نن سهار ما غوښتل تاته دا در په یاد كړم چی د اوربند لس ورځی تیری شوی او د ترون له مخی باید موږ د غرناطی او سینتافی ترمنځ دغه ٦ میله لاره په شپیتو نورو ورځو كی ووهو.

فردیناند ځواب وركړ: ملكی ! ته ولی داسی نه وایی چی دغه شپږ میله او شپیته ورځی د هغه اولس د مرګ او ژوند ترمنځ وروستی واټن دی چی پردی ځمكه یی اته سوه كاله حكومت كړی دی. ماته معلومه ده چی ستا پر ذهن تر اوسه د «زیګنس» د لیك اغیزه شته، خو هغه بوډا پادری ته څه معلومه ده چی كوم اولس چی موږ د مرګ وروستی ځنډې ته راوستی دی، په څو كلونو كی یی د جبل الطارق څخه د پیرنی تر غرونو پوری د كلیسا بیرغونه رانسكور كړی وو.

«زیګنس» پردی ځوك پوهولی شی چی كله د دی اولس زوال پیل شوی ؤ - هم د كلیسا متحد ځواك د الكبیر تر دری پوری څو پړاوه ایله په څلورو پیړیو كی ووهل، او په دی څلورو پیړیو كی چی كله د دوی د دفاع جذبه را ویښه شوی ده نو د كلونو حساب یی په ورځو كی بیرته پری كړی دی.

دوی دواړه په كرسیو كېنیناستل، ازابیلا وویل: زما مقصد ستا له رایی سره

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

اختلاف نه ؤ، زه پردې خبره وياړم چې په کومو لاسونو چې د اندلس ديوه مړه کيږي هغه زما د ميړه دي، زه هسې خپل جذبات او احساسات ښکاروم، که تا د «زيمينس» ليك تر پايه ټول لوستي واى دا بدګوماني به درسره نه وه چې هغه ستا سترو برېو ته اهميت نه ورکوي.

: ما د هغه ليك لوستی دي. هغه غواړي چې زه زر تر زره اوربند مات او په غرناطه حمله وکړم، هغه يوازې يو پادري دي.او زه د ټولو حالاتو څارونكى يو سپاهى يم.

هغه داسې ګڼې چې د غرناطې خلك مړه شوي دي او اوس د دوى د مړيو د شکولو خبره پاتې ده، خو زما په نظر غرناطه په همدې حالت هم يوه اور غورځوونكى غره ته ورته ده، چې په تل كې يې لا لاوا خوټيږي، د دي اور غورځوونكى پرځوكه د كليسا د تخت ايښودلو نه وړاندې د دې ډاډ ضروري دى چې هغه «لاوا» سړه شي.

دا سهى ده چې زموږ پوځونه اوس له غرناطې نه يوازې شپږ ميله لرى پراته دي. خو د اوربند له ترون نه وړاندې ما دا ډاډ ترلاسه كړى چې زموږ جګړه به اوس د غرناطې د شاوخوا پرځاى د ديوالونو دننه وي، او كوم كار چې زموږ پوځ په كلونو كې ونكړاى شو. هغه اوس د هغو خلكو په لاس پوره كيږي چې په غرناطه كې دننه اوسيږي او د خپل اولس فكري حصار ماتولى شي، آيا زما دا برى وړوكى دى كوم هدف چې موږ د زرګونو سپاهيانو د قربانولو په صورت كې ترلاسه كولاى شواى هغه د هغه سړي په لاس پوره كيږي چې زموږ دښمنان يې د كلا وروستي ساتونكى ګڼي.

ازابيلا ووېل : زه هره شيبه دا دعا كوم چې كومې هيلې تا په ابو عبدالله پورې تړلي هغه ترسره شي. خو كله كله ما دا خبره انديښمنه كړې چې هغه يو ځل له تا سره وعده خلافي كړې ده. ځكه خو پر هغه دويم ځلي اعتماد كول هوښياري نه ده.

فرديناند ووېل : د قسطلې پادري هم همدا خبره په ليك كې ليکلې ده، خو دا بلكل غلطه ده چې زه پر هغه اعتماد كوم، هغه يو عياش، سست او د (بدليدونكي)مزاج خاوند دى. خو زما ورته اړتيا ده، ماته ځكه د هغه ضرورت دى چې د خپل قوم د ذليلولو كومې وسيلې چې ده پيدا كړي دى هغه نور څوك نشي برابرولى، نن د غرناطې حالت هغه زمرى ته ورته دى چې له ټيپې كيدو

Downloaded from: The Digital Library

وروسته د یوه بوټی په بیخ کی خپل زخمونه څټی، اوس زه د وروستی گوزار لپاره له وړاندې کیدو دمخه ابو عبدالله ته دا فرصت ورکول غواړم چی دغه تپی زمری وتړی او زما په پښو کی یی وغورځوی.

ملکی وویل : ستا باور دی چی کـه په راتلونکو شپیتـو ورځو کی دننه د غرناطی اولس د جگړی پریکړه وکړه نو ابو عبدالله بـه د هغوی د احساساتو په مقابل کی ودریدای شی؟

فرديناند: ابو عبدالله غوندی خلك د هری تالندی سره د الوتو او د هر سیلاب سره د بهیدو لپاره تیار دی، دوی تل یوی تکیی ته ضرورت لری، کله چی موږ هغه ته تکیه ورکړه نو هغه له خپل پلار نه هم بغاوت وکړ، او کله چی موسی بن ابی غسان تر لاس ونیو نو زموږ پرخلاف ودرید.

اوس په غرناطه کی بل موسی نشته او ابو عبدالله د یوه داسی سړی په واك کی دی چی زه یی د خپل بری ضمانت گنم، هغه دی داسی ځای ته رسولی دی چی د بیرته راتلو لاره نه لری، موږ باید د خدای «ج» شکر ادا کړو چی کوم سړی موسی بن ابی غسان ترکانو او بربریانو ته د خپل استازی په حیث واستاوه هغه د مالتا په جیل کی پروت دی. کـه هغه له بهرنی نړۍ نه دمرستی په ترلاسه کولو بریالی شوی وای نو زموږ جوړه لوبه به ویجاړه شوی وه.

: د خدای «ج» شکر دی چی ستا دا وروستی اندیښنه هم لری شوی.

فردیناند ځواب ورکړ: دا اندیښنه به هغه مهال لری شی چی هغه د یوه بندی په څیر زما مخی ته وړاندی شی، او د هغه پیژندونکی دا گواهی ورکړی چی حامد بن زهره همدی دی.

ملکه اندیښمنه شوه ویی پوښتل : ایا دا امکان هم شته چی د مالتا خلکو بل څوك د حامد بن زهره په نامه نیولی وی، او زموږ سفیر هم د هغه په اړه د زیاتی پوښتنی ضرورت نه وی احساس کړی؟

: نه! په مالتا کی زموږ سفیر ډیر هوښیار سړی دی، زما یوازی دا اندیښنه ده چی کـومـه کښتی موږ د بندی د راوستلو لپاره استولی ده د هغی د بیرته راستنیدو څه احوال تر اوسه نه دی راغلی.

ملکی په اندیښنه وویل : تا ویـل چی د ترکانو جنگی بیړۍ په دی وختونو کی د روم په بحیره کی گرزمی کوی، خدای «ج» د نـه کوی چی زموږ کښتی ته کومه پیښه نه وی شوی.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

فردیناند ځواب ورکړ: که د یوې کښتې په له لاسه ورکولو هغه خطر لرې کیدای شي چې د حامد بن زهره د ژوندي را ستنیدو په صورت کی موږ ته را پیښیدای شي نو دا سودا گرانه نه ده،
: ته هغه دومره خطرناك گڼې؟
: کله کله د شپې په چوپتیا کی د یوه پهره دار چیغه ټول کلي را ویښ کړي، دا زما روميني ذمه واري ده، چې زه په کوم کلي شوا خون وروړم هلته باید د کوم ویښ پهره دار کریږه له کومي روانه وزي، چې موږ د گټلي جنگ له سره جگړې ته اړ نه شو.
ملکه آزرده شوه خپل میړه ته یې وکتل، ددې حالت هغه ماشوم ته ورته ؤ چې له لاسه یې یوه ښکلې نانځکه بیرته اخلي.
فردیناند دې ته د تسلي په دود وویل : ازابیلا! زما دا مقصد نه ؤ چې تا اندیښمنه کړم، زما باور دی چې د نوي کال له پیلیدو سره به زه تاته په تحفه کی غرناطه درکوم، خو بیا هم ځیني جگړه ایز تدبیرونه داسې وي چې یوازې د لښکر مشر باید پرې خبر وي. زما په زړه کی ډیرې داسې خبرې دي چې تر اوسه مې تاته نه دي ویلي، ددې لپاره نه چې زه په څه خبره ستا اعتماد ترلاسه کول ضروري گڼم. بلکې زما هیله وه چې زه کوم‌ورځ ناڅاپه زیرې درکړم او ته زیاته پرې خوښه شې.
د ازابیلا بڼه له خوښۍ وځلیده، جگه شوه څوگامه وړاندې ولاړه او فردیناند د ختیځ په لوري اشاره وکړه ویې ویل ته د درې له مخ څورنه لږ وړاندې وگوره!
ملکې څو شیبې په ځیر ځیر وکتل بیا یې وویل : هلته زیات خلك ښکاري هغوی څه کوي؟
: هغوی سړك جوړوي، ستا پام نه دی شوی دا کار له درې ورځو راسې روان دی. او که ستا سترگي يو میل وړاندې نور هم لیدای شي نو ته به هلته د غرناطې خلك وگورې چې خپله برخه کار یې نژدې پای ته رسولی دی.
ملکې په حیراني وپوښتل : ستا دا مطلب دی چې ابو القاسم هغوی زموږ د برې د لارې په هوارولو او پراخولو گومارلي دي؟
فردیناند ځواب ورکړ: ابو القاسم د غرناطې خلکو ته ډاډ ورکړی دی چې دوی له سینتهافې څخه د ضروري شیانو د رانیولو اجازه ترلاسه کوي او دوی به بیا کولی شي چې خپل جوړ شوي شیان هم هلته وپلوري، اوس لږ دې بل لوري ته

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

راشه! ازابیلا له فردیناند سره د غونډۍ‌پل اړخ ته ولاړه،
هغه ورته وویل : د شمال او لویدیز له لوړیو سینتافی لوری ته راغلیو لارو ته وګوره، تا به تر اوسه په دې لارو هیڅکله هم دومره ګاډي‌نه وي لیدلي.
: مګر هغه څه شي راوړي؟ ملکی هغی لوري ته له څار وروسته وویل.
فردیناند په موسکا ځواب ورکړ: غله، میوه، سابه، لرګی، واښه، چرګان، هګی، او ښایي د وزواو پسونو رمې هم وګوري! پرون ما امر کړی ؤ چی سینتافی باید ډیره لویه منډیی شي، او ابو القاسم ته دا پیغام ور رسیدلی دی چی بله ورځ به د «سینتافی» لاره پرانیزو، زما یوازې پردې خبره افسوس دی چی دا کار لږ ځنډنی شو.
ملکی په ډیر زحمت د خپلی پریشانی د پټولو هڅه کوله په اندیښنه یی وپوښتل:
آیا ربښتیا هم د سوداګری دا لاره پرانیزی؟
: هو! زه د دی خبری عملی ثبوت ورکوم چی د قسطلی زره سواندی ملکه دا نه خوښوی چی نوی رعیت یی له لوږی مړه شي، هسې هم «زعینس» دا کار هم ښایی خوښ نه کړی،
ملکی وویل : زما خو دا ګومان دی چی که هغه پر دی خبرو خبر شي ځان وژلو ته به چمتو شي.
فردیناند وموسکل: آیا هغه ته دا بس نه دی چی ورته ووایو د غرناطی خلکو ته د څو ورځو سره خوراك په بدل کی د تل لپاره دوی د فقر او بی وسی جهنم ته ورغورځول زموږ لپاره ګرانه سودا نه ده.
ته به خیرانه شي چی دا واوری چی دغه تجویز هم د ابو القاسم ؤ. د هغه دا شکایت ؤ چی که د غرناطی اولس د جنوب له غرنیو حو څخه د خوراك وسایل برابروی د قبایلو سره یی اړیکی ځواکمنی کیږی، ما د هغه دا شکایت لری کړ، اوس باید موږ دا هڅه وکړو چی د غرناطی خلکو ته د خوراك ښباك څیزونه په ډیره غوره او مناسبه بیه ورکړو، وږی انسان له مړیدو وروسته د جګړی پر ځای خوب زیات غوره ګڼی.
ملکی وویل : که ماته د دی پروګرامونو معلومات وای نو دومره به اندیښمنه نه وای، مګر یوه خبره می ذهن ته نه رالویږی چی زموږ دښمن اته سوه کاله دلته د واګمنی کولو نه وروسته له خپل راتلونکی نه ولی نا خبره دی، ایا هغوی دومره

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

فکر هم نه شي کولی چې کله زموږ لپاره د غرناطې دروازې خلاصې شي، نو د دوئ د حساب کتاب ورځ به پیلیږي؟

فردیناند ځواب ورکړ:

هغوی پر هر څه پوهیږي، خو کله چې پر کوم اولس زوال راځي نو هغوی د خپلې سلامتیا د نیغې لارې نه د کړېدو بهانې لټوي او تل ځان ته دا فریب ورکوي چې د دوی حیلې د دوی د زور او ځواك بدل کیدای شي. او د اولسونو د لویدو وروستي پړاو داسې وي چې د مقابلې او مقاومت پرځای ځان وژنه ورته اسانه ښکاري، نن زموږ د دښمن حالت همدغسې دی. دوی د ټولنیز ژوند د ژمه واریو نه د ځان ساتلو په خاطر د ټولنیز مرگ له خطر نه سترگې پټول ډیر اسانه گڼي، دا زموږ نیکمرغي ده چې د کومو خلکو هوښیاري او عقل دوئ خپله وروستې تکیه گڼي همغوی خپل برخلیك پر موږ پورې تړلی دی.

ازابیلا ووېل: ابو عبدالله ته دا معلومه ده چې څو اوني وروسته به يې پاچاهي پای ته رسیږي، او د دې په بدل کې به په الفجاره کې د یوی وړوکې ځمکې ترلاسه کولو نه وروسته دی د یوه وړوکي زمیندار په حیث وي. او چې کله موږ وغواړو نو لري کولای او شړلای به يې شو، ابو القاسم هم په دې ټه نشي پاتې کیدای چې کله د ابو عبدالله پاچاهي رنگه شي نو د ده وزارت هم ورسره ځي، بیا دوی په کوم امید دا لوبه لوبوي؟

فردیناند وموسکل: لوبه یوازې زما ده، هغوی دواړه خو یوازې د شطرنج دانې دي، ابو عبدالله د هغو کسانو له ډلې څخه دی چې که د ځنکندن په حالت کې وي هم مرگ ته به د دوکې ورکولو هڅه کوي، او ابو القاسم غوندې چالاك سړي ته دا داړ ورکول گران نه وو چې موږ دا هر څه کوو د ده د ښیگڼې لپاره يې کوو. کله چې د اوربند په اړه خبرې کیدې نو د ده تر ټولو لویه هیله دا وه چې د وسلې له ایښودلو سره سره بیا لږ تر لږه تر یوه کاله هغه له الحمرا څخه ونه ویستل شي.

: او تا زما د اعتراض سره سره د ده دا غوښتنه ومنله؟

: تاته د احتجاج ضرورت نه ؤ. ما د ده ددې غوښتنې له منلو نه مخکې د دې داډ حاصل کړی ؤ چې کله زموږ لښکر غرناطې ته ننوزي نو ابو عبدالله به په غرناطه کې نه وي

: مگر دا څنگه امکان لري، موږ په کومه پلمه له خپل لیکلي تړون نه سرغړونه کولی شو؟ ملکې په حیراني پوښتنه وکړه.

Downloaded from: The Digital Library

موږ ته به د کومې پلمې ضرورت نه شي، کله چې وخت راشي نو ابو القاسم به په يوه ورځ کې داسې حالات رامنځته کړي چې هغه په خپله رضا له الحمرا ځخه ووزي، خو سمدستي هغه بايد په همدې ځان غولولو کې پاتې وي، همدغه لامل دی چې زه د هغه هيڅ غوښتنه نه ردوم. بلکې د ده استازو ته داسې ښکاره کوم چې موږ هغه ته نور هم ډېر څه ورکول غواړو، د ترون په دوهمه ورځ ما پټ دا پيغام ور واستاوه چې د غرناطې د مسلمان رعيت د اعتماد د ترلاسه کولو لپاره ماته د دوی څخه د پاچاهۍ د يوه نايب ضرورت دی او اوس هغه احمق داسې گومان کوي چې په الفجاره کې هغه ته د ځمکو ورکولو اعلان هسې د ده د وفادارۍ د ازموينې لپاره وو، که نه نو ما د هغه د نايب کولو پريکړه کړې ده، هغه په ځان تير ايستلو روږدی دی، او زه پردې پوهيږم چې هغه همدغسې روږدی وساتم.

فرديناند څو شيبې ازابيلا ته په داسې نظر کتل چې شاباس پرې ووايي بيا يې په ډاډمنه لهجه وويل:

تر کومه چې په ابو القاسم پورې مربوطه ده ماته له هغه سره د څه وعدې ضرورت نشته، هغه د خپل اولس کښتۍ په گرداب کې ولېده زموږ کښتۍ ته راوخوت، او هغه پوهيدلی دی چې د ژوندي پاتې کېدو لپاره هغه زموږ تکيې ته اړتيا لري. ځکه خو له خپل اولس سره په خيانت کې دومره وړاندې تللی چې اوس د بيرته راگرځيدو لپاره لاره نه لري. زما په گومان به اوس ته ډاډه شوې وې؟

ملکې ومسکل : هوکې! زه هر ډول ډاډ احساسوم چې زما ټولې دعاگانې قبولې شوې دي. نن به زه پادري «زيمينس» ته ليکم چې زما مېړه په سياست او جگړه کې ستا مشورو ته اړتيا نه لري، ته يوازې دعا کوه، کاشکې نن موږ ته د حامد بن زهره په اړه هم کوم خبر راشي.

فرديناندوويل : تاته د هغه په اړه د څه انديښنې ضرورت نشته،زما ډېرې ورځې پخوا دا فکر کړی چې که د غرناطې اولس کوم لاربنود ومومند او هغه خلک د ابو عبدالله او ابو القاسم پرخلاف را وپارول او له دې سره جوخت، د بربر او ترکانو څو ډلگۍ لښکر هم د دوی مرستې ته راغلې نو زموږ دا ټولې نقشې به له خاورو سره برابرې کړي.

ملکې په انديښنه پاچا ته وکتل: نو تا د دې د علاج لپاره څه فکر کړی دی؟ زه دا زيری درته اورولی شم چې ما د دې بندوبست کړی دی تاته معلومه ده

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

چی د اوربند د تړون سره سم د پوځ لښکره له دی ځایه لړ لری د یو نوی ځای د جوړولو امر کړی ؤ. اوس هلته په سلګونو تنه شپه ورځ کار کوی.

: هوکی! مګر زه اوس هم وایم چی هغه تنګه دره د پوځ د ځای په ځای کولو لپاره مناسبه نه ده. او بیا چی ته د غرناطی فتحه دومره باوری ګنی نو د زیات لښکر راوستل خو ضروری نه دی نو بیا هلته د چونۍ جوړولو ضرورت څه دی؟

: که زه درته ووایم چی کله دغه چونۍ جوړه شوه نو د غرناطی کنجی به ستا په لاس کی وی نو باور به دی شی؟

ملکی د شکایت په لهجه وویل : ته د یوه ښه خبر د اوریدو نه وړاندی زما د هوښیاری امتحان ولی ضروری ګنی! د خدای «ج» لپاره ووایه هلته څه لوبه روانه ده؟

فردیناند څو شیبی هغی ته په فاتحانه نظر کتل بیا یی وویل:

زه د خپل پوځ لپاره نوی چونۍ نه بلکی د دښمن لپاره کپس جوړوم، چی د غرناطی د آزادی روح به پکی بندی وی. د دی میاشتی تر پای ته رسیدو وړاندی به د غرناطی څلور سوه تنه یرغمل موږ ته سپارل کیږی، دغه څلور سوه تنه به د پوځ نه علاوه د هغو سردارانو او مشرانو له دلی څخه وی چی په اولس کی د دوی له ملاتړ پرته هیڅ خوځښت نشی بریالی کیدای.

ازابیلا څو شیبی هکه پکه ولاړه وه او خپل خاوند ته یی کتل، بیا یی وویل:

ستا مطلب دا دی چی ابو عبدالله او د هغه وزیر ابو القاسم به یی د وزو او پسونو په څیر لاس او پښی تړلی تاته سپاری؟ د پوځ او اولس لخوا به یی هیڅ مزاحمت نه کیږی؟

: نه! دا د ابو القاسم ذمه واری ده، چی هلته به څه مزاحمت نه وی، او هغه په دی ذمه واری کی هغه وخت کامیابیدای شی چی د غرناطی خلکو د امن خواته د مایل کولو په خاطر زما تجویزونه بریالی شی د سوداګری لاری خلاصول او ... سمدستی دوی ته د ژوند د اسانتیاوو له برابرولو نه هدف دا دی چی دوی موږ د دښمنی پرځای خپل نیکی ګڼونکی وبولی.

: «څلور سوه عزتمن خلك!»

: هو! څلور سوه داسی خلك چی د ژوندی بیرته ورستنیدو مسأله یی زرګونو دوستانو ته د غرناطی د آزادی او غلامی له مسألی نه مهمه وی او موږ پر هغوی هره خبره ومنلای شو.

Downloaded from: The Digital Library

ملکي وویل : زه داسې فکر کوم لکه خوب چې وینم، ایا ستا دا باور دی چې ابو القاسم به ستا دا غوښتنه ومنې، او له اولس نه به هیڅ خطر احساس نه کړي؟
: هغه دا غوښتنه منلی ده او د هغه په وړاندې له اولس نه د خلاصون بوازینې لاره دا ده، د ده دا گومان دی چې که کوم سر شوخه د هغوی د راپارولو هڅه کوي نو د نفوذ خاوندان به يې د خپلو زامنو او ورونو د سلامتی دښمنان بولي او د دوی پرخلاف به توري راوباسي.
ازابیلا وویل : اوس د زغینس د لیك په باب موږ ته د څه بحث ضرورت نشته، د هغه استازي د بیرته ستنیدو لپاره سخت ناکرار دی، که تاسو هغه ته څو دقیقي اجازه ورکړی نو سبا سهار ته به یې رخصت کړو.
: زه به یې سبا ته د لیدو لپاره راوغواړم، زه نن ډیر مصروف یم : ابو القاسم د استازی انتظار کوم.

Downloaded from: The Digital Library

د ماضي روښنايي او د راتلونکي تياري

د غـره په لمنه يوه کلي کي دري خـواو ته په پراخـه باغـونو د خـزان اغـيـزي راښکاره شـوي وي، جنوب لوري ته د سيـرانوادا په لوړو څوکو تر لري لري ځايه لومړي واوري اوريدلي وي.

سلما د خپلي کلا پر بام لمر ته پرته وه، په پنځوس کلني هم ددي په څيره کي د ځـواني د تازگي نخـښـي وي، عـاتکه يوه څـوارلس پنځلس کلنه نجلۍ چي د بربريانو، هسپانيي او عربو د ښايست گډي نخښي يي په ښکلي څيره کي وي يو کـتـاب په لاس کي په زينو کي راښکاره شـوه، وړاندي ولاړه او له سلمـا سـره په قالينه کښيناستله.

هغي کتاب پرانست ويي ويل : کاکا ناويي!

زه د کتاب لپاره د سعيدي دوي کره تللي وم، ماويل زر به راستنه شم خو له زبيدي سره په خبرو وځنډيدم، سعيد تر اوسه له غرناطي، نه دی راستون شوی.

منصور ډير خفه ؤ، جعفر او زبيده هم ډير پريشانه وو، جعفر ويل، چي که هغه تر ماښامه رانه غی نو زه پخپله غرناطي ته ورپسي ځم، او احوال يي اخلم، د هغه دا انديښنه وه چي د غرناطي د آزادي معـامله گرو دی هم عـيـسويانو ته نه وي سپارلی.

سلما جگه شوه کيناستله، هغي ځواني نجلي ته يي په تسلي وويل:

عـاتکي! ماته مـعلومـه ده چي د سـعيـد په اړه د هغـه د وراره او نوکرانو څخه ستا انديښنه زياته ده، خو ته ډاډه وسه چي ډير زر به ابو عبدالله څلور سوه تنه د يرغـمل په توگه فرديناند ته وسپاري، له دي وروسته به دا انديښنه امکان نه لري

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

چې د غرناطې اوسيدونکي به د سولې د ترون پرخلاف چاته د خولې چوله کولو اجازه ورکړي.

زموږ په کلي کې د هغوی ستا د کاکا په اړه تشويش ؤ، ځکه خو د غرناطې د مشرانو دا ټينګار ؤ چې امين او عبيد هم بايد په هغه څلور سوه کسانو کې شامل شي، بيا هم دا هڅه کيږي چې د عمير په څير دوی هم له دې لست څخه وګڼګل شي.

عاتکې وويل : کاکاناوې! زه د سعيد په باب ځکه پريشانه يم چې له هغه پرته د منصور څوك نشته.

سلمې وويل : لورې! زه به ستا کاکا ته ووايم چې کوم نوکر غرناطې ته واستوي او د هغه پوښتنه وکړي، خو ته بايد دومره ډيره د سعيد دوی کره ولاړه نه شې، ته اوس پيغله شوې يې، سعيد ډير ښه هلك دی ستا پر تره هم هغه د زامنو په څير ګران دی، خو د عمير نه خوښيږي چې ته له هغه سره راشه درشه کوې.

د عاتکې څيره له غوسې نه وځليده کتاب يې يوی خواته کيښود ويې ويل :

: تاته خو معلومه ده چې زه د عمير نوم اوريدل هم نه غواړم.

سلمې وموسکل ويې ويل : ماته معلومه ده او زما هم د ده عادتونه خوښ نه دی، خو ستا کاکا هغه ته تر امين او عبيد هم زيات ناز ورکوی، د هغه دا نظر دی چې کله ته لويه شې امکان لري هغه بيا دومره د کرکې وړ ونه ګڼي.

: کاکاناوې! دا ته څه وايې؟

: لورې زما دا مطلب نه دی چې تا څوك مجبوروليې شي، خو ستا کاکا جان ويل چې عمير ترڅو ورځو پورې کور ته راځي د هغه په موجوديت کې ته لږ بايد پام وکړې، هسې هم اوس ستا له کوره وتل ښه نه ښکاري، زه به د جعفر ميرمن ته ووايم چې هغه زموږ کره راځي.

عاتکه لږ چوپه شوه بيا يې وويل: که کاکا جان د عمير سپارښت کولی شي نو امين او عبيد وروڼو څه ګناه کړې وه؟

سلمې ځواب ورکړ : هغه هغوی هم راخلاصول غوښتل، خو وزير ابو القاسم ويلي وو چې که ستا دری واړه زامن وباسو نو نور به هم داسې غوښتنه وکړي، ځکه خو په دوی کې يوازې د يوه د پاتې کيدو وعده کولی شي.

عاتکې وويل : او کاکا جان د امين او عبيد پرځای د عمير نوم ورکړ؟

: هو زما ناسکه زوی پر هغه ډير ګران دی.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

: او د هغه مور هم پر ده ډېره ګرانه وه؟

سلمی وویل : هو! هغه زما لپاره یو قیامت ؤ، که ستا کاکا د حامد بن زهره له ملامتی نه وېرېدای نو په دی کور کی زما ژوندی اوسېدل ګران وو، خو اوس هغه مړه شوی ده او موږ باید دعا ورته وکړو.

عاتکی وویل : زبیدی ویل چې هغه د اشبیلیې د یوی یهودی کورنی ښځه وه او مور او پلار یی په غرناطی کی له پناه اخستلو وروسته مسلمانان شوی وو. پلار جان له هغوی نه سخته کرکه کوله، اودمورجانی هم هیڅ خبری ورسره زړه نه غوښتلې.

: لوری! ستا پلار او مور زما پلویان وو، او یو ځل چې دوی ته معلومه شوه چې ستا کاکا زما له بچیانو سره ښه سلوك نه کوی نو هغه غرناطی ته بوتلل.

ستا کاکا ستا له پلار نه یوازی یو نیم کال کشر ؤ خو د نصیر دوراندی د هغه هیڅ دم نه ؤ. هغه ډېر د هیبت خاوند ؤ، د دی سیمی هیڅا هم له هغه سره سترګی په سترګو خبری نشوای کولی.

عاتکې! کله چی ته په غوسه شی نو ځیره دی همغسی ځلیږی، سترګی دی کټ مټ د نصیر په څیر دی.

کاکا ناوی! زما لږ لږ هغه ورځی رایادیږی، خو تاسو ډېر زر بیرته له غرناطی نه راغلی.

: هوکی! د عمیر د مور له وفات وروسته ستا کاکا په خپل زیاتی پوه شو او زه بیرته ورسره راغلم.

: کاکا ناویې! که بده نه منی زه یوه پوښتنه درځخه کوم؟

: ووایه!

: ایا دا امکان لری چی کاکا جان د دښمن په غلامی ډاډه شی؟

: نه لوری! هغه سړی چی دری ورونه یی شهیدان شوی وی، چی پر بدن یی د تورو او نیزو نخښی وی، او یو لاس یی هم غوڅ شوی وی هغه د عیسویانو پر غلامی څرنګه راضی کیدای شی؟

: مګر هغه خپل زامن یرغمل استولی دی. ایا له دی نه دا نه څرګندیږی چی هغه له زړه نه د غرناطی ماته منلی ده؟

سلمی ځواب ورکړ : دا خبره د چا په خیال او ګومان کی هم نه وه چی ابو عبدالله او د هغه مشاور به د اوربند د تړون د مودی له پای ته رسیدو نه دمخه

Downloaded from: The Digital Library

څلور سوه تنه د برغمل په ډول عیسویانو ته سپاري، کاشکې ستا تره د غرناطې د مشرانو او د ابو عبدالله د پریکړې د ماتولو اختیار درلودلای.

عاتکې وویل : کاکا ناوي! فرض کړه چې که حامد بن زهره په خپل مقصد کې بریالی شي او موږ ته یوه ورځ ناڅاپه دا خبر راشي چې د مراکش، ترکانو او یا مصریانو د مرستې لښکر د اندلس په خوا راخوځیدلی دی نو کاکا جان به څه وکړي؟ سعید وویل چې اندلس بیا د یوه یوسف بن تاشفین د راتلو انتظار کوي، د هغه باور ژ چې حامد بن زهره به ناکام نه راستنیږي.

سلمې څو شیبې په دردناك نظر عاتکې ته کتل بیا یې ځان راقابو کړ ویې ویل : ته په دې فکر کې مه کیږه چې د اسلام غازیان میدان ته راووزي نو ستا تره به د اندلس د آزادي پرځای د خپلو زامنو غم کوي خو اوس د امیدونو تولې ډیوې مړې شویدي، اوس به هیڅوك هم له بهر نه زموږ مرستې ته رانشي، له موږ نه پخوا د قرطبې، اشبیلیې، او طلیطلې مسلمانانو همدغسې خوبونه لیدل چې د تقدیر کومه معجزه به دوی د عیسویانو له مرئیتوبه وژغوري. خو په دې نړۍ د هغو خلکو لپاره د پناه هیڅ ځای نه و چې په خپلو لاسو یې ځان ته د مرګ سامان برابر کړی ژ.

یوسف بن تاشفین د هغو خلکو د قربانیو انعام ژ چې په توپان کې یې ډیوې بلې کړې وې، هغه غازي میره د هغو ربښتنیو علماؤ بلنې ته لبیك وواییه چې د اسلام د سرلوړي لپاره یې جیلونه او بندیخانې گاللې د هغه وخت سردارانو او مشرانو یې لاري غوره کړې وه، د هغوی خپلمنځي سیالیو او رقابتونو اندلس د بربادي پر کړنگ درولی ژ. خو د اولس زیاتره .تلك له خپل حال او راتلونکې څخه ناخبره نه ژ، اولس د خپلې آزادي داخلي او بهرني غلیمان پیژندل او د هغوی په صفونو کې هغه لاربښوونکي و چې د ډلو، قبیلو او نسلونو ترمنځ یې راپورته کیدونکې د کینې او کرکې دیوالونه نړولي شواي. همدغه سبب ژ چې کله یوسف بن تاشفین د اندلس پر ساحل پل کیښود نو ټول اولس یې هرکلي ته ورغلي ژ د اولس ټولنیز شعور دومره ویښ ژ چې د ډلو واکمن هم د هغه تر بیرغ لاندې ټولیدو ته مجبور شول. خو د غرناطې امیران نن د امن لپاره د خپلې آزادي سودا کولو ته چمتو دي، د اولس ټولنیز شعور او احساس لوټ شوی دی، او زموږ علما په داسې ځان تیر ایستلو باندې روږدي شوي دي چې که فردیناند پر غرناطه قبضه وکړي نو دوی به آرام خوب وکړای شي.

Downloaded from: The Digital Library

د اسلام غازیانو خپلې وینې نذرانه کړې، خو د غرناطې اولس له دې وینو څخه د خپلې خپلواکۍ دیوې بلې نکړای شوې، که په دې اولس کې د ژوند کومه ساه پاتې وه نو د موسی بن ابی غسان حوصلو دوی ته د یوه اوسپنیز دیوال کار ورکولای شوای، خو کله چې هغه ستر غازي د خپلې وروستۍ وینا نه وروسته د ابو عبدالله له درباره راووت سترګې یې له اوښکو ډکې وې.

عاتکې وویل : کاکا ناوي! موږ باید نا امیده نه شو، تاته معلومه ده چې بدر بن مغیره له خپل لږ شمیر سربښندویانو سره تر اوسه جنګیږي او دښمن په دې حالت کې هم د هغوی حوصلې ورماتې نکړای شوې چې د شاهین دره له څلورو واړو لوریو کلابنده ده،

: ماته معلومه ده، خو دا د ګوتو په شمیر غازیان د ټول قوم د ګناهونو کفاره نشي ادا کولی. ستا کاکا ویل چې د شاهین درې او غرناطې ترمنځ لاره غوڅه شوې ده، اوس موږ ته دا هم معلومه نه ده چې هغوی به په څه ور ستونزمنو حالاتو کې له دښمن سره لاس او ګریوان وي؟. د هغوی په رګونو کې څومره وینې پاتې دي او په دې وینو به تر کومه پورې د ازادۍ د یوه بله وساتي؟

: موږ یوازې پردې خبر یو چې هغوی د غلامۍ پرځای د شهادت لاره غوره کړه او دوی د هغه انساني عظمت امانت داران دي چې یو مسلمان د برۍ او ماتې څخه بې پروا کوي.

د غرناطې په اولس کې دومره همت نشته چې د هغوی پر پله ولاړ شي، موږ یوازې ژوندي پاتې کیدل غواړو او ژوند له موږ نه لمن نغاړي. زموږ حالت د هغه انسان په څیر دی چې د مرګ له ویرې خپل ځان غرغره کوي.

د غرناطې د اوسیدونکو د بې حسۍ تر دې لوی بل ثبوت څه کیدای شي چې د موسی غوندې د سترو ارادو غازي چیغو هم د دوی ضمیرونه راویښ نکړای شول. او کله چې هغه د شهادت له ارزو سره د ابو عبدالله له درباره راووت نو یوازې ؤ.

عاتکې وویل : مګر د غرناطې څو علما، او امیران د ټول اولس د برخلیک پریکړه نشي کولی، مسلمانان ته یوازې د کوم حوصله ورکوونکي ضرورت دی، خدای «ج» دې وکړي چې حامد بن زهره په خپل هدف کې بریالی شي. بیا به وګورې چې د سیرانوادا په لمن کې د مسلمانانو هرکلی د آزادۍ غوښتونکو سنګرونه، او د غرناطې اولس به هم پاڅیدلی وي، سعید وویل چې د غرناطې خلک اوس هم د یو چا د اشارې انتظار کوي.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

: د غرناطي خلك د هغه ورځې انتظار كوي چې فرديناند الحمرا ته ننوزي او له څو اونيو وروسته د دوی د برخليك هغه توري شپې پيل شي چې هيڅ سهار نه لري، له الله نه دعا غواړه چې كه د دې هيواد نه بهر زمونږ څوك خواخوږي وي نو د اورېند د مودې له پوره كېدو څخه مخكې راورسيږي، تر كومه چې د غرناطي په اولس پورې اړه لري نو هغوی پردې خبره هم باور نه لري چې حامد بن زهره تر اوسه ژوندی دی.

: د خدای «ج» لپاره داسې مه وايه، هغه ژوندی دی هغه به خامخا راځي.

: لورې! زه تا د ناڅرګندو اميدونو د ډېوو له بلولو څخه نه ايساروم. خو زما د سترګو مخې ته داسې تياري دي چې د هيڅ ډول رڼا تصور نشم كولی.

: كاكا ناوي! زه به د فرديناند غلامي ونه ګورم، په كومه ورځ چې زه پردې وپوهيږم چې نور مونږ ته له غلامي پرته بله لاره نشته، نوزه به دلته ونه اوسيږم. زه به خپل ماما ته ورشم او د الفجاره له غازيانو سره به وړې تړې هستوګنه غوره كړم.

پلار جان به ويل چې په دې دنيا د يوه مسلمان لپاره د آزادي تر ژوند لوی انعام د شهادت مرګ دی د عاتكې په سترګو كې اوښكې وځليدې، هغه ناڅاپه جګه شوه اوښكې يې پاكې كړې د بام څنډې ته ولاړه د جنوب ختيز لوري ته يې د سيرانوادا واورينو څوكو ته وكتل.

سلمی جګه شوه ويې ويل : عاتكې راځه! نوره هوا سړه شوه، عاتكې بيله دې چې مخ ور واړوي ځواب وركړ: كاكا ناوي ته دركه زه درپسې يم.

سلمی د زينو په لوري ولاړه.

عاتكه لږ ځنډ وروسته بنې لور ته وګرځېده او د بام په بله څنډه يې په يو ګز لوړ ديوال ځنګلې تكيه كړې لويديځ لوري ته يې وكتل او د ماضي په تيارو كې وركه شوه.

اوس د دې په مخكې هغه ژور خوړ ؤ چې هغه غرني كلي يې په دوو برخو ويشه د شمال د وادي په مخ ځوړې كې تر يوی وياله پورې غځيدلی ؤ.

خوړ ډير ژور نه ؤ، د كلي د دواړو غاړو ترمنځ له لږ لږ فاصلې وروسته د تګ راتګ لارې وې، خو سپاره بيا مجبور وو چې بيا د كلي نه لرې د درې د مخ ځوړې نه په جلا جلا لارو كلي ته راشي او يا نيم ميل پاس د غونډۍ پر سر راوګرځي چې دغه خوړ تري راغلی ؤ.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

د هغې سترګې د خوږ په بله غاړه په يوه بل کور ښخې وې، او دې د هغو ورځو تصور کاوه چې دې به د مورګو ته نيولې وه او ګرځېدله به.

دا د محمد بن عبدالرحمن کور ؤ، د هغه مور آمنه د دې د مور ملګرې وه او د کلي خلکو به ويل چې د دې پلار حامد بن زهره د غرناطې ډېر لوی عالم دی، د عاتکې پلار هم هغه ته زيات عقيدت درلود. کله چې دا په غرناطه کې له خپل پلار او مور سره اوسيدله نو د حامد بن زهره کور دوی ته ډېر نژدې ؤ. سعيد د حامد دريم زوی له دې نه يوازې دری کاله مشر ؤ او د دې د لوبو او ساعت تيرې وخت له هغه سره شريك تير شو، د سعيد دوه مشران ورونه د جګړې په لومړيو ورځو کې شهيدان شوي وو، او د عاتکې پلار او مور د هغوی د جهادی کارنامو او د بوډا پلار د صبر او حوصلې کيسې کولې.

د حامد بن زهره په کور کې د عاتکې لپاره تر ټولو زياته دلچسپی او خوښی د هغه لور آمنه وه، چې دې به خاله بلله، آمنې په خپل کور کې د ګاونډيو نجونو ته سبقونه ويل، او په پنځه کلنی عاتکه هم د هغې شاګرده شوه.

محمد بن عبدالرحمن د همدې کلي د يوه عزتمن کور ځوان ؤ، هغه له نصير نه څو کاله کشر ؤ، او که کله به هغه غرناطې ته ولاړ نو له نصير کره به خامخا ورتلو، بيا د نصير په سبب د هغه اړيکی له حامد بن زهره سره پيدا شوي او بيا عاتکې يوه ورځ واوريدل چې د دې ساښته استاده چې دې به ورته خاله جانه ويل د محمد بن عبدالرحمن د ژوند ملګرې کيدونکې ده.

کله چې دا شپږ کلنه وه نصير ته د يوې سرحدی کلا قومانده ورکړل شوه، هغه عاتکه او مور يې هماغه کلا ته ورسره بوتلل، دواده نه څو مياشتې وروسته محمد بن عبدالرحمن هم خپله ميرمن په کور کې پريښودله او پخپله د جګړې محاذ ته ولاړ ، د هغه له رخصتيدو نه دوی مياشتې وروسته منصور وزيږيد.

حامد بن زهره خپل وفادار نوکر جعفر او د هغه ميرمن د آمنې کره ور واستول. عاتکې په دې کلي کې هم د غرناطې په حير له آمنې نه سبق وايه، او د هغې په ليدو د کلي نورو خلکو هم خپل ماشومان د آمنې کور ته ور واستول، تر دې چې د دوی د کور لانديني پوړ د يوې مدرسې بڼه غوره کړه.

سعيد به له غرناطې نه چې کله د حامد بن زهره او کله د کوم نوکر سره د خپلې خور د ليدو لپاره راتلو نو د دې وړوکې دنيا به د خوښيو ځخه ډکه شوه، دا به سهار وختې د آمنې کره ورغله که به د کور دروازه بنده وه نو جعفر کاکا ته به

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

يې ناري کړې، جعفر به په موسکا دروازه خلاصه کړه او عاتکه به په منډه کور ته ورننوته او په سعيد پسې به يې ناري وهلې، سعيد به چېرته غلی شو، هغه به بيا آمنې ته ورغله او ترې پوښتل به يې چې سعيد چېرته دی؟

آمنې به ځان ناګاره واچاوه يوې او بلې خواته به يې وکتل او عاتکې به بيا د کور په کونجونو او کوټو کې د هغه لټون کاوه، لږ ځنډ وروسته ټول کور کړسندو خنداګانو لړزاوه، په دې کلې کې د سعيد اوسېدل ټولو ته په زړه پورې وو، او چې عاتکې به سبق ووايه نوره ټوله ورځ به يې له هغه سره په سات تيرې تيروله، کله کله به يې هغه خپل کور ته ورسره بيوه او له هغه ځايه کله کله د کلي له نورو هلکانو سره يا خوړ اويا غونډيو ته ولاړل.

کله چې بيا لږ رالوی شول بيا به په اسونو سپريدل او سپاره به په چکر وتل، سعيد په لس کلنی کې ښه سپور ؤ او په سختو غرنيو لارو يې اس زغلولی شوای. او چې کله به عاتکې هغه وليد خپلې مور ته به يې ويل، چې زه هم په همدغو لارو پر اس چکر وهم، عماري به تر يوه وخته دا را ايساروله خو چې ځيل او ضد يې زيات شو نو اجازه يې ورکړه، خو له دې شرط سره چې د اس جلب به د يوه نوکر په لاس کې وي نوکر به هم ورسره ځي.

يو ځل نصير څو ورځې په رخصت راغی، هغه چې د خپلې لور مينه وليده يو ورکی بهيان يې ورته راوستو، او درې ورځې وروسته هغه خپلې ميرمن ته ويل چې نور زموږ لور ته د کوم نوکر د ساتنې او څار ضرورت نشته،ځکه خو سبا ته چې نصير پر اس سپور له کوره ووت عاتکه هم ورسره ملګرې وه، تر دې وروسته به چې کله سعيد کلي ته راغی د هغه سره به يې يوځای پر اس سپارلی کولی.

بيا دا ورځې هم د يوه خواږه خوب په څير تيرې شوې او دې داسې احساسوله چې د هوښياريدو په پيل کې دې د ژوندانه په بڼه کې دکور کړسندو خنداګانو تصور کاوه اوس يې ورووړو لمن ورټولوله، د خوږ نه پورې غاړې ته هغه کور اوس هم د دې تر سترګو لاندې ؤ. خو د حامد بن زهره لور او زوم چې دې له فخره خاله جانه او ماما جان ورته ويل هلته نه وو.

* * * * *

د منصور د زېږېدو په دريم کال محمد بن عبدالرحمن د جنوب جبهې ته تللی ؤ او د مالقه په خښتيځ کې د سمندر د غاړې د څو سيمو د ساتنې ذمه واري ورسپارل شوې وه، يوه ورځ آمنه خبره شوه چې هغه ټپي شوېدی او د سمندر له

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

ځنډي نه ځو مېله لري يوي کلا ته رسول شويدي. آمني دغه خبر خپل پلار ته واستـاوه او دايي هم ورته وليکل چي زه منصـور جعـفـر او زبيـدي تـه پريږدم او پخپله خپل خاوند ته ورځم، عـاتکه او د هغه مـور به هم منصور ته پام کوي، بيا هم سعيد د ځو ورځو لپاره دلتـه راواستوي، زه چي د منصور د پلار له حالت ځخه داډه شم بيرته به راستنه شم.

ددي تره هاشم له آمني سره څلور سپاره له کلي نه واستول او هغوی څو ورځي وروسته بيرته راستانه شول دا خبر يي راوړ چي د محمد بن عبدالرحمن حالت ډير د انديښنـي وړ نه ؤ خو بيا هم د هغـه د تپ حالت داسي دی چي دوی دري اوني وروسته ايله د ګرځيدو راګرځيدو شي.

دا او مـور به يي هره ورځ د آمني دوی کره ورتلي او چي کله تر يوي ميـاشتي پوري څه احوال را معلوم نه شو نو هاشم بيا نوکر واستاوه چي احوال يي راوړي. خو د هغه د خوځيدو په دريمه ورځ د دي کلي يو مجاهد له هغه جبهي نه راستون شو هغه د کلي خلکو ته د محمد بن عبدالرحمن او د هغه د ميـرمني د شهادت کيسه کوله ويي ويل:

عيسويانو د ساحلي سيمو د نيولو نه وروسته پر غرني کلا څو حملي وکړي خو بريالي نه شول، محمد بن عبدالرحمن چي مخ په رغيدو شو د کلا د دفاع قومانده يي په غـاړه واخستله ځوابي حملي يي وکړي او دښمن يي بيرته د سمندر د څنډو په لوري ورټوليدو ته مـجبـور کړ، خـو په دي مـوده کي دښمن پر مـالقـه د يرغل لپـاره نور پوځـونه هم سـاحل تـه راورسول يو لښکر په سـاحل د ختـيـځ او بل د لويديځ په لوري پر مخ ولاړ، پر دي سربيـره د سپـرو ډلي هم د مـالقـه په لوري پرمـختګ پيـل کړ، څکه خو د مـالقه سردار د شاوخوا چونيـو د پريښودلو پريکړه وکړه، هغـه مـحـمـد بن عـبدالرحمن تـه هم امر وکړ چي هغـه دي له منظم پوځ سره مالقي ته ځان ورسوي او د کلا د ساتني ذمه واري درضا کارو قبايلو ته پريږدي.

په کـلا کي دننـه تر دري سوه تـنو پوري سـرتيـري او نژدي څلوېښت تنه ښـځي وي.

محمد بن عبدالرحمن د ټر لويدونه وروسته هغوی ته د تيـاري حکم وکړ،، او د ماسـختن له لمانځه نه وروسته موږ د مـالقي په لور وخوځيدو، د سمندر پر غاړه په پراخه لاره د دښـمن د يرغل امکـان ؤ، ځکه مـو غرنـی سختـه او اوږده لاره غـوره کړه. د شپي په وروستي برخه کي موږ تر يوه تنګه لاره تـيريدو چي ناڅاپه د ښي

(c) ketabton.com: The Digital Library

لوری له غونډېرنه د غشو او ډبرو باران پيل شو. د سترګو په رپ کی زمونږ زيات خلك شهيدان او زيات ټپيان شول، يو شمير سپاره له اسونو سره د لاری ترڅنګ خوږ ته ور وغورځيدل.

محمد بن عبدالرحمن په زوره زوره چيغی وهلی چی پلی سرتيری دی د غونډی سر ونيسی او سپاره دی له ښځو او ماشومانو سره خپل مزل ته دوام ورکړی. خو د شپی په تياره کی د ښځو او ماشومانو په هيبتناکو کريږو کی د هغه چيغو ته د چا پام نه شو.

له نيکه مرغه له شانه راتلونکو سپرو سرتيرو خپله ذمه واری احساس کړه او هغوی پر غونډېرور وختل، د شپی په تياره کی د دښمن لټول اسانه نه وو خو چی کله حمله راوړونکو تر شا د تکبير ناری واوريدی نو وتښتيدل، په تياره کی مونږ ته د زخميانو او شهيدانو سهی شمير معلوم نه شو، ميړونو خپلو ماينو ته، بچيانو خپلو پلرونو او ميندو ته او سرتيرو خپلو سالارانو ته چيغی وهلی خود محمد بن عبدالرحمن څه درك نه لګيده، مونږ ګومان کاوه چی د ماشومانو او تور سريو د ساتنی له دلی سره وړاندی تير شوی دی، د هغه مرستيال يوه سپاره ته امر وکړ چی د وړاندی تللیو احوال معلوم کړی. که سالارو رسره ؤ مشوره ورکړه چی په دی تياره کی مونږ ته تر وړاندی تګه دا غوره ده چی د دی غونډېرپر سر شپه تيره کړو، بيا يی څو نورو خلکو ته امر وکړ چی د شاوخوا کليو خلك د مرستی لپاره راوغواړی.

لږ څه وروسته وړاندی تللی سپاره له ښځو او ماشومانو سره بيرته راستانه شول د هغوی له خولی معلومه شوه چی دوه ميله وړاندی د وپالی پل نړيدلی دی، او څو تنه سپاره په بی خبری لاندی پريوتل، د محمد بن عبدالرحمن او د هغه د ميرمنی هيڅ درك معلوم نه شو، د سپيده چاود نه دمخه د شاوخوا کليو په سلګونو تنه خلك هلته ور ورسيدل، د مشالونو، په رڼا کی يی د شهيدانو مړی او ټپيان راټول کړل. څو تنه له مشالونو سره خوړ ته ښکته شول او څو تنو نورو د ويالی په لوری منډه واخستله، په خوړ کی نژدی دڅلوېښتو تنو مړی شاوخوا پراته وو، د آمنی مړی هم د هغی د آس تر تنه لاندی ومونډل شو هلته پنځه تنه ټپيان هم وو خو محمد هلته هم نه ؤ.

کله چی سهار شو يوه سپاهی چيغی کړی: دلته راشی محمد بن عبدالرحمن دلته دی.

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

مور چې په منډه ورغلو د محمد بن عبدالرحمن مړی د څوکی هلې ډډې ته پروت ؤ. د هغه ترڅنګ د دوو مسلمانو او پنځو عیسوی سرتیرو لاشونه هم پراته وو، یو نصرانی له ده نه څو ګامه لرې د ځنکدن په حال کې ؤ، د محمد پر بدن پنځلس ټپونه وو او توره یې تر اوسه په لاس کې وه، مرستیال یې خپله چپنه وویستله او پر هغه یې وغوړوله بیا یې مور ته وویل:

زه نن د خدای «ج» او د هغه د بندګانو په وړاندې شرمنده یم، ما دا سوچ هم باید نه وی کړی چې محمد له څه خطره تښتیدلی شی. ما تر اوسه پورې داسې ګومان کاوه چې حمله کوونکو زمونږ د شانه راتلونکو د تکبیر چیغې اوریدلی دی او تښتیدلی دی. د داسې خلکو سره په مرګ او ژوند ملګرتیا یو ویاړ دی، د هغه د میرمنې مړی راورسوی.

د ډلې مرستیال ته دا معلومه وه چې مور د یوه کلی یو ځکه یې ماته امر وکړ چې ته سملستې روان شه او توره یې کورنی ته ور ورشوه.

*****

حامد بن زهره او سعید چې د آمنې او محمد بن عبدالرحمن له شهادت څخه خبر شول کلې ته راغلل، حامد څو شپې تیری کړی او بیا بیرته ستون شو هغه منصور هم له ځانه سره بیوه؛ خو د عاتکې مور د هغه د پالنې ذمه واری پخپله واخستله.

د محمد بن عبدالرحمن د کښتونو باغونو او کور څارنه د جعفر په غاړه وه، د هغه میرمن زبیده به کله کله د منصور د پام غلطولو لپاره د «عماره» دوی کره تله او کله به یې هغه رابلله، عماره غوښتل منصور تل له همدوی سره واوسی، خو هغه ویل چې د خپل آغا کور به ویجاړیدو ته پرې نږدی. همدغه حالت د سعید هم و، هغه د عاتکې او د هغې د مور د ټینګار سره سره له څو ورځو زیات پاتې نه شو، بیا هم د خپل خوربه د لیدو لپاره په ورځ کې یو، دوه ځله د هغوی کره خامخا ورتلو. او چې کله به بیرته تلو منصور به له هغه سره د تلو ضد کاوه.

عاتکې به ویل: ورورکیه له مور سره نه پاتې کیږې؟

: نه زه مې له ماما سره ځم.

: تاته به کیسې څوك کوی؟

: ماما جان به یې راته کوی.

سعید به هغه په اوږه کیناوه او ورسره به ولاړ، خو چې کله به خپل کور ته

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

ورسید عاتکه به یې وریاده شوه او هغه به لږ ځند وروسته بیرته راووست:
عاتکې! واخله دې درسره سنبال کړه.
هغې به ترې پوښتل : ولې منصوره له ماما سره دې جنګ کړی؟
: هوکې! هغه به شونډې بوڅې کړې او ځواب به یې ورکړ.
: ماما جان مې کیسې نه راته کوي.
زه مې د ماما کیسې نه اورم!!

*****

د هغو ورځو د خومره پیښو انځورونه د عاتکې په زړه پاتې وو، خو زمانې یو بل لټ وخوړ او د موسکا ګانو او کړسندو خنداګانو دغه ښایسته ليږې په هغو اوښکو کې ډوبه شوه چې د قوم د ټولنیز احساس هنداره وه. نور د راتلونکي پر افق تیارو غلبه کړې وه، او د کلي د نورو نجونو او هلکانو په څیر سعید او عاتکې هم د هغو وطن پلورو کیسې اوریدې چې بې حسي او غداري یې د غرناطې د لښکر او د غرنیو قبایلو د غازیانو ستري فتحې په ماتو بدلې کړې وې.

بیا د غمونو او مصیبتونو هغه دوران پیل شو چې پر غرناطې د فردیناند د کلابندۍ کړی ورځ په ورځ تنګیده.

د عاتکې پلار نصیر بن عبدالملك ته چې په ډیرو محاذونو یې غیرت او زړوتیا ښکاره کړې وه د دې کلي په شمال کې نژدې پنځه میله لرې د یوې کلا او د هغه بنې او کیڼ لور ته چونیو قومانده ور سپارلې وه، چې اصل مقصد یې د «سیرا ورمیجا» او الفجاره او غرناطې ترمنځ د اکمالاتو د لارو ساتنه او خلاص پاتې کیدل وو، نصیر ته د دې مهم مسئولیت د سپارلو یو دلیل دا و چې هغه د دې سیمې د یوې بانفوذه کورنې غړی ؤ او د خطر په وخت کې یې د خپل شخصي نفوذ په سبب هم له شاوخوا کلیو څخه په زرګونو تنه رضاکار د پوځ مرستې ته رابللي شوای.

د عاتکې پلار د نوې مسئولیت له قبلولو سره په غرنیو قبایلو کې د جهاد د جذبې د تازه کولو لپاره د حامد بن زهره د خدمتونو ضرورت احساس کړ، ځکه هغه د غرناطې د پوځې سالار حضور ته ورغی او دا غوښتنه یې وکړه چې که حامد بن زهره د غرناطې پرځای زموږ کلي خپل مرکز او د اوسیدو ځای غوره کړي نو تر سیرانوادا پورې به ټول قبایل د ده غږ ته لبیك ووايي، کله چې زموږ کلي د

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

رضاکارانو مرکز شي نو د غرناطې د لارې پهرې به له شانه نورې هم په امن او خوندي شي.

حامد بن زهره هسې هم کلي په کلي د مجاهدينو د حوصلې د اوچتولو په خاطر ګرځېده. هغه ته د پوځ د سالار اشاره کافي وه او غرناطه يې پرېښودو کلي ته راغی.

په کلي کې کاکا هاشم د حامد بن زهره غوره ملاتړ کوونکی شو، عاتکې د پلار په څېر حامد بن زهره له کلونو کلونو راسې پېژاند، د هاشم مشران زامن په پوځ کې تر شامليدو وړاندې د ده شاګردان وو، په غرناطه کې د اوسيدو په وخت کې هاشم پخپله هم څو ځلې د هغه اروا پالې وينا وي اورېدلې وې، ځکه خو چې کله ده له خپل وړور څخه واورېدل چې هغه به له غرناطې نه دلته کلي ته راځي نو زيات خوشاله شو. هغه د خپلې سيمې ټولو مشرانو ته احوال ورکړ چې له وياړلې نه پورې غاړې ته د دغه ستر مجاهد هرکلي ته راټول شي.

بيا عاتکې د تصور په سترګو هغه اروا پاله منظره ليدله چې په زرګونو خلکو د بې دريغه خوښۍ په څپو کې حامد بن زهره ته هرکلي وايه.

لږ ځنډ وروسته بيا دي، مور يې او د کلي نورو تورسريو د کورونو د دروازو له درشل څخه د حامد بن زهره د راتلو ننداره کوله، هاشم د هغه د اس جلب نيولی ؤ، او ګڼ شمير خلك تر شا وروسې روان وو، د ګڼې ګوڼې مخه د خوږ په بله غاړه د محمد بن عبدالرحمن د کور پرځاي د هاشم د کور په لورې وه.

بيا هغه دروازې ته نژدې ودريد، حامد له اس نه پلی شو ښې لورې ته په يوه لوړه وخوت او دوې د هغه اروا پاله وينا اورېده.

د هغه په خبرو کې يو سحر پروت ؤ، په حاضرينو کې يو داسې نه ؤ چې سترګې يې اوښلنې نه وې، د هغه د خبرو وروستې جملې د عاتکې په زړه ليکلې وې چې ويل يې:

: زما دوستانو!

د اولسونو په ژوند کې يو داسې مهال هم راځي چې د ټولنې د بقا غوښتنه هر سرې د دښمن مخې ته په ټټر سپرکولو مبجوروي د ځوانانو په څېر بوډاګان، واړه او ښځې هم تورې اوچتوي او نن د الحمرا د برې هم دا وايي چې نن د غرناطې د آزادې د مرو شويو ډيوو د بلولو لپاره يوازې د قوم د زامنو وينې کافي نه دي.

بلکې د قوم لوراني هم بايد خپلې وينې توبې کړي.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

او عاتکې په زړه کې دا ویل چې کاشکې زه د قوم د یوې لور په حیث خپلې ذمه واري پوره کړای شم.

او کله چې دوې ورځې وروسته یې پلارد څه وخت لپاره کور ته راغی نوورته وېې وویل: پلار جانه! حامد بن زهره ویل چې نن د اولس هر فرد ته د جنګی زده کړې ضرورت دی.

: هو لورې! مونږ له ډېرو حساسو حالاتوسره مقابله کوو. او زه په دې خبره خوښ یم چې لور مې د اس سپارلې او غشی ویشتل زده کړي دي.

: مګر پلاره زه له دې زیات څه زده کول غواړم.

: ته څه زده کول غواړې؟

: زه د جهاد عملي تجربه ترلاسه کول غواړم ، ته ما له ځانه سره کلا ته دې نه درسره بیایې، هلته ماته ښوونکی هم پیدا کیدای شي.

: ستا کلا همدا کور دی لورې! او که خدای مه کړه کوم بد مهال راغی نو زما باور دی چې ته به د ځان ساتنه وکړای شې. خو إن شاء الله داسې وخت به نه راځي او تاته تر سعید ښه استاد چیرته پیدا کیدای شي؟

ما له رضا کارانو سره هغه د غشي ویشتو په مشق لیدلی دی، هغه په توره وهلو کې پوره مهارت لري، د عمر په سبب هغه دوه کاله نور هم په پوځ کې نشي شاملیدای او زه به ورته ووایم چې تر څو دلته اوسي تاته دې منظم وخت درکړي، عمیر هم اوس فارغ شوی دی، هغه به سبا ته راورسیږي او تر درې اونیو پورې به په کور کې وي. ته له هغه نه هم ډېر څه زده کولی شي.

: پلار جانه! هغه خو زه له سعید سره داس له سپارلې نه هم ایساروم. یوه ورځ مې په انګړ کې د غشیو ویشتلو مشق کاوه هغه مې لیننده ماته کړه.

پلار یې وموسکل ویې ویل : هغه لږ ساده دی.

: ډېر زیات احمق دی پلار جانه! هغه مې مور جانې ته ویل چې عاتکه ډې بې لارې کړې ده، یوه ورځ یې سعید پرمخ په څپیړه وواهه.

د هغې پلار وویل : سعید تر ده کشر دی، که نه دا امکان نه لري چې د حامد بن زهره زوی پرمخ څپیړه وخوري او چوپ پاتې شي.

: پلار جانه! سعید هم دې ډیکه کړ او په لښتی کې یې وغورځاوه.

: لورجانې دا به د وروکتوب خبرې وي اوس هغه ډېر هوښیار شوی دی.

: نه پلار جانه په غرناطه کې په هستوګنه هغه نور هم بې عقل شوی دی. وایې

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

چې زه کله لوی شم د پوځونو سالار به شم.
: دا خو بده خبره نه ده.
: مګر هغه دا هم ویل چې کله د پوځ سالار شم نو سعید به پر خره سپروم او په ټول ښار به یې راګرځوم.
: پلار یې په خندا شو ویې ویل : تا به ځوروی لوری!
عماره وویل : عاتکې ته د درس جاري ساتل هم ضروري دي. زما په ګومان خو یې د حامد بن زهره کره ورواستوه.
نصیر ځواب ورکړ : که هغه لږ وخت دې ته وقف کړي نو دا به د دې نیکمرغي وي، خو دلته د هغه د کار ځنګوالي داسي دي چې په عام ډول باید له کوره بهر وي، بیا به هم زه نن له هغه نه وغواړم چې که یې فرصت وموند نو دا د ورغواړي، هسې هم دې ته زما د سپارښت اړتیا نشته، د حامد بن زهره ورسره زیاته مینه ده.
له دې وروسته به چې کله حامد بن زهره په کلي ؤ د دې لپاره یې لږ وخت ایسته او چې کله به په دوره روانیده نو دلوستلو لپاره به یې دې ته کتابونه پریښودل. سعید هم پر لپسې غشي ویشتل او توره وهل ور وښودل. خو د دوي د ملګرې دغه نوی پړاو ډیر لنډ ؤ.

*****

د فردیناند پوځونو د شمال د حاصلخیزو ځمکو او سیمو له تباه کولو وروسته د غرناطې په مخکې پړاو واچوه، دوی ته د جنوب لوری د هغو کلاګانو ارځښت او اهمیت زیات شو چې له غرنیو سیمو سره د تړاو په لارو کې پرتې وې، نصیر ته ځو ځو ورځې کورته د راتلو فرصت نه برابریدو، ځکه خو هغه خپله میرمن او لور هلته ور وغوښتل.
هغه کلا ډیره لویه نه وه، دننه یوازي پنځه سوه تنه پکې اوسیدای شوای. خو کلا په داسي ځای کې وه چې ډیره خوندي او یرغل کوونکي له څو ډوله ستونزو سره مخ کیدای شول.
دغه کلا په یوه لوړه غونډۍ جوړه وه، شمال لوری ته نژدې دوه سوه ګزه وړاندي لاندې یوه ویاله وه، جنوب لوری ته غرناطې ته تللی سړك له کلا نه سل متره لرې تیریده او همدغه سړك شمال ختیځ ته دومره کلا ته نژدې ؤ چې د کلا له برجونو نه لاندې د ډېرو باران تر غشو زیات خطرناك ؤ، او بیا دغه سړك د غره په لمنه

Downloaded from: The Digital Library

کې وراندې تللي ؤ او د وياله تر پله پورې غځېدلې ؤ. له کلا نه د وياله تر پله پورې د سړک ځوړ دومره خطرناك ؤ چې غرناطې ته د اکمالاتو هغه ګاډي چې غوږانو کشولي له کلا نه، دوياله تر پله پورې بايد خلکو په تکيه رسولي واى او له هغې لورې تشې ګاډي بايد په پېچومې خلکو په تېل وهلو راخېژولي واى. د پله د ساتنې لپاره د وياله پورې غاړې ته هم يوه ډله سرتيرې پهره وو.

د کلا لويديځ لورې ته يو نيم ميل لرې هم يوې ژورې کندې د طبيعي کندې کار ورکاوه، جنوب لورې ته کلا د هغو سيمو او غرونو په سبب خوندي وه چې د جنګياليو قبايلو کلي د نه فتحه کيدونکو کلاګانو کار ورکاوه، له کوم لورې چې د ناڅاپي برغل لږ امکان ؤ هلته د پوځ پهرې ولاړې وې.

د کلا په جنوب لويديځ کونج کې د يوه دوه پوړه کور پاسنى پور د عاتکې د پلار د هستوګنې لپاره غوره کړای شوی ؤ. په لاندينى پوړ کې د نورو افسرانو کورونه وو، دوی ته د کلا چاپيريال د خپل کلي له چاپيريال څخه ډېر توپير نه درلود، په کلي کې له يوې مودې راسې د اس په سپارلې شرميدله، ځکه خو به سهار وختې د چکر لپاره وتله، خو دلته دې ته پوره آزادي وه، هره ورځ به يې څو څو ميله سپارلې کوله، او دې ته شاوخوا ځوړونه، کندې او شيلې د خپل لاس د کرښو په څير معلوم وو.

د کلا په څير به د بهر پهره دارانو هم چې دا له لرې وليده وبه يې پيژندله، په پيل کې به چې له کلا نه وتله نو يو نوکر به ورسره ؤ. خو څو ورځې وروسته دې ته د ساتونکي اړتيا نه وه. دې به له زغليدونکي اس نه د غشو ويشتلو تمرين کاوه، او سرتيرو به چې دا ليدله په مړاوځيرو به يې تازګي راغله.

د خپل سالار د لور حوصلې او ارادې به په دوی دومره ژوره اغيزه وکړه چې ډير خلك د خپلو اولادونو او کډو راوستلو ته چمتو شول. خو په کلا کې دننه دومره ځای نه ؤ د دې پلار زياتره غوښتنې رد کړې.

د يوه افسر ميرمنې د دې لپاره د «غرناطې لور» نوم غوره کړ او څو ورځې وروسته همدغه نوم په کلا او شاوخوا پهرو کې مشهور شو.

مګر لويدو ته نژدې به هغې زياتره د کور له بام نه او کله له وياله نه پورې غاړې د يوې غونډۍ‌نه د جنوب مخ ځوړ لورې ته کتل چې تر غرناطې پورې شنه فصلونه او باغونه غځيدلي وو.

کله کله به يې اس د جنوب په لورې وزغلاوه او خپل کلي ته به ولاړه.

Downloaded from: The Digital Library

د هغې کاکا به زیاتره له حامد سره په سفر وتلی ؤ. دی به د کاکا ناوی سره ولیدل، بیا به د منصور د لیدو په پلمه د هغوی کره ورغله او بیا به یې په بیرته راستنیدو کې د حامد له کتابونو څخه کوم یو ورسره راوړ.

سعید په هغو رضاکارانو کې شامل شوی ؤ چې غرناطې ته یې د غذایي او نورو ضروري شیانو کاروانونه رسول. او چې هغه به له غرناطې نه راستون شو، عاتکې به تر لږځنډه د هغه د لیدو موقع موندله.

د غرناطې له کلابندۍ نه وروسته فردیناند ددغه کلا د نیولو لپاره څو ځلې هڅه وکړه خو کامیاب نشو. یوه شپه عیسویانو له زیاتو سرتیرو سره له درې لوریو حمله وکړه او د هغوی د سپرو ډلې پله ته نژدې راورسیدې خو د درنو زیانونو ګاللو وروسته بیرته په شا شول.

د کلا ساتونکو پر دې بری خوښي کوله چې د ختیځ لورې د یوې پهرې د غفلت په سبب د دښمن پلیو پوځونو حمله راوړه او تر ویاله پورې وتل، د یوې اوږدې لارې له وهلو وروسته دغه سپاهیان کلا ته نژدې راورسیدل، هغوی څو ځلې په زینو او کمندونو پر کلا د ورختلو هڅې وکړې خو د غشو په باران کې یې هیڅ ونه کړای شول. یو ساعت وروسته د شاوخوا کلیو رضاکاران ورورسیدل او دښمن د سختو ځانې زیانونو نه وروسته ماته وخوړه خو په بیرته تلو کې چې تر ویالې پورې وتل دریمه برخه پوځ یې وژل شوی ؤ.

عاتکې د لومړي ځل لپاره په همدې جګړه کې عملاً برخه واخستله خو تر لمر ختو پورې د دې پلار ته دا نه وه معلومه چې هغه غیشي ویشتونکې چې د ده ترڅنګ ولاړ ؤ او د هر غشي له ویشتو سره به یې لاندې د دښمن د یوه سرتیري کریږې پورته کړې دده خپله لور وه.

دي د نارینه وُجامې اغوستې وې او مخ یې په خول کې پټ ؤ، نصیر دې ته د شاباسې په اراده وړاندې ورغی چې ناڅاپه یې له خول نه په تاورا تاو ښکلو ویښتانو سترګې ولګیدې او بیا یې سترګې په هغو نازکو لاسونو میخ شوې چې له ګلونو سره لوبیدلو ته جوړ شوي وو.

د دې د پلار تندې ګونځې شو او بیله دې چې څه ووایي مخ یې واړاوه. دا لږ په دوو کې حیرانه ودریده او بیا یې زړه نا زړه وویل : پلار جانه! ته لکه چې خفه شوې؟!

پلار یې مخ راوګرځاوه پر شونډو یې موسکا وه او په سترګو کې یې اوښکې

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

ډنډ وی.

یو سپاهی را وړاندی شو ویی ویل : جنابه! دا سرتیری د انعام حقدار دی، زه نژدی ورسره ولاړ وم او زما باور دی چی د شپی د تیاری سره سره د دی یو غشی هم خالی نه دی وتلی.

پلار یی په مینه په خول لاس راتیر کړ او ویی ویل : دا ځوان زما لور ده، د دی د غرناطی له ازادی نه زیات د بل انعام هیله نشته.

*****

اوس د ماضی هغه شیبی دی ته د ژوند شتمنی ګرځیدلی وه، بیا هغه ورځ هم راغله چی کله د غرناطی په شاوخوا د کلابندی کړی تنګه شوه او دی به د خپل با همته پلار په څیره کی د ستومانی او اندیښنی نخښی لیدلی.

د کلا پر شاوخوا دفاعی پهرو د دښمن حملی زیاتی او زوړ وری شوی. له بهر څخه زیات تیپیان کلا ته راوړل شول. او د هغوی پر ځای له کلا نه سرتیری هلته واستول شول، د دی پلار د سرتیرو د کمبود پوره کولو لپاره له شاوخوا کلیو څخه رضا کاران راټولول پیل کړل او پر دی سربیره یی له غرناطی څخه هم د مرستی غوښتنه وکړه.

دوی ورځی وروسته شل تنه پلی او اته تنه سپاره ورورسیدل د هغوی سالار د عتبه په نامه ورسره معرفی شو، د هغه سترګی بوری او د ږیری ویښتان یی سره رنګی وو.

عاتکی د پلار نه واوریدل چی دی د مالقه په جنګ کی اسیر شوی ؤ او نصرانیانو اشبیلی ته ورسره بیولی ؤ، دوی اونی وړاندی له پنځو نورو بندیانو سره را تښتیدلی او غرناطی ته رارسیدلی دی.

د پوځ له قرارګاه نه ځرګنده شوه چی دی ښه او هوښیار افسر دی او یو ملګری یی ډیر ښه توپچی دی.

دوی هفتی وروسته عتبه په خپله هوښیاری او چستی د عاتکی د پلار اعتماد ترلاسه کړ او د پنځوس تنو یوه ګروپ قومانده یی په اوږه ور واچوله.

په کلا کی د هغه په باب دا مشهوره وه چی یوازی په حکم اوریدو او حکم ورکولو پوهیږی او بس، او د هغه پر شونډو موسکا هیڅکله نه راتله.

یوه ورځ هغه د یوه تپي په پټی بوخته وه، ناڅاپه یی احساس کړه چی څوك په دروازه کی ولاړ دی، ورویی وکتل عتبه ؤ، هغه چی ولیدل ددی وریام شو یوی

Downloaded from: The Digital Library

خوا ته ولاړ.

یوه ورځ عاتکه په اس سپره شوه او له کلا را ووتله او ختیځ لوری ته ووتله، له کلا نه دری میله لری هغی عتبه ولید چی په یوه ګرندی اس سپور دی هغی په تنګه لاره کی خپل اس یوی خواته کړ او هغه ته یی لاره ورکړه خو عتبه چی ور نژدی شو ناڅاپه یی د اس قیضه ورکش کړه هغی ته یی یو ځل وکتل او بیا یی سترګی ښکته واچولی ویی ویل:

ویخښبه ته باید یوازی دی خواته رانه شی. پرون زموږ پهره دارانو لړ وړاندی د دښمن د کسانو تګ راتګ لیدلی ؤ. په عادی حالت کی هم د کلا د ساتونکی لور پهری ته وزی نو باید د امنیت بشپړ تضمین یی وشی. تاسو دا ګستاخی مه ګڼی له خطره ستاسو خبرول زما ذمه واری وه، د جنوب لوری تر دی خوندی دی خو هغه لوری ته هم باید له تاسو سره کوم ساتونکی ضرور وی.

هغی ځواب ورکړ : ته زما غم مه کوه زما د ډیر لری تلو اراده نه وه، او کومه مشوره چی ته ماته راکوی پخپله هم بایدعمل پری وکړی.

: زه ستا په مطلب ونه پوهیدم.

: زما مطلب دا دی چی د پوځ یو اعلی افسر باید د ځان خیال وساتی.

عتبه وویل : ته به ما هیڅکله هم غافل ونه وینی، اوس هم څلور تنه له ماسره شته، دوه تنه غشی ویشتونکی لاندی په خوړ کی دی او دوه پاس پر غونډی، د دی لاری څارنه کوی، نور په شاوخوا سیمه کی د دښمن څارنه کوی، خو که زه ونیول شوم هم د دښمن جیل راته نوی خبره نه ده مګر تاته ښایی معلومه نه وی چی هغوی له ښځو سره څه وړ سلوك کوی، ته د یوه زړور پلار لور یی، او ما ستا په باب ډیر څه اوریدلی دی. مګر ته بده مه منه زه مشوره درکوم چی په دی حال کی باید په کلا کی هم ونه اوسی، ستا سو کلی تر دی زیات خوندی دی.

زه به ستا له پلار نه وغوارم چی تا هماالته واستوی؟

: نه، نه! د هغه د اندیښمن کولو هیڅ ضرورت نشته، زه د پام کولو وعده درکوم.

: ماته د دی اجازه شته چی درسره پاتی شم! عتبه په پوره سپین سترګی دی ته کتل خو د عاتکی څیره له غوسی تکه سره وختیده، د اس جلب یی راوګرځاوه او ویی ویل:

نه ته دی خپل کار کوه.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

اوّ بیا د سترګو په رپ کې د دې اس له هوا سره خبرې کولې.

له دې وروسته عاتکې هغه ته له دې سره د خپرو موقع ور نکړه د سپرلي لپاره به دا د لرې تلو پر ځای د کلا شاوخوا راوګرځېده او بېرته به راغله، خو بیا به هم کله چې له کلاوتله دا به یې احساسوله چې د پورو سترګو او سرو ویښتانو خاوند دغه سړی یې له کومې ګوښې څخه څاري.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

حمله او خیانت

او بیا دی د هغو شیبو تصور کاوه چې په کلا کې دننه ددې د خوبونو او خیالونو نړۍ ناڅاپه په تیارو کې ډوبه او ړنګه شوه. یوه شپه دا په درانه خوب ویده وه چې د درنې او ویروونکې چاودنې په غږ راویښه شوه، په کوټه کې تیاره وه، عاتکه تر لږ ځنډه د ویرې او اندیښنې په څپو کې پر بستره غځیدلې وه، چې بیا یې د خلکو د کریږو او فریادونو غږونه واوریدل نو جګه شوه کیناسته او بیا یې خپلې مور ته نارې کړې.

دمخامخ کوټې دروازه بیرته شوه او «عماره» په ویریدلې غږ وویل زه دلته یم.

: مور جانې دا څه وشول؟ پلار جان چیرته دی؟

: ماته هیڅ معلوم نه دی. هغه همدا اوس لاندې کوز شو ښایي دښمن حمله راوړې وي. مګر ما یوه ویروونکې چاودنه واوریده داسې مې ګڼله لکه چې زلزله وي.

عاتکه له بسترې نه راپورته شوه په مخامخ دیوال یې خپلې جامې او وسله ولټوله، عماره په تیاره کې ورغله او هغه یې تر لاس ونیوه ویې ویل:

: لورې! ته څه کوې. ستا د پلار امر دی چې ته باید له کوره بهر ته ونه وزې. هغه د زینې دروازه له بهر نه وتړله ویل یې چې زه هم همدا اوس بیرته راستنیږم.

: مور جانې! زه د پلار له امر نه غاړه نه غړوم. خو د هغه تر بیرته راتلو پورې خو باید جامې بدلې کړم.

عماره څه ځواب ورنکړ. د هغې زړه بې دریغه ټکانونه خوړل، لږ ځنډ وروسته عاتکې د جامو له بدلولو وروسته وسله وتړله، چې یو عمر خوړلې نوکر مشال په لاس کې له څلورو تور سریو او لږو ماشومانو سره کوټې ته ورننوت.

عاتکې تری وپوښتل : پلار جان مې چیرته دی؟

: هغه لاندې دی او دا امر یې کړی چې تاسو دروازې بندې کړئ.

دې لینده راپورته کړه او د روازې پلو ته یې مخه کړه، خو بوډا نوکر ور وړاندې شو تر مټ یې ونیوه ویې ویل : لوۍ! ته بهر ته نشې تلای.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

دښمن د لويديځ ديوال له سوري کولو نه وروسته کلا ته د ننوتلو هڅه کوي.
موږ هغوي شاته تيل وهلي دي، خو حالت ډير د انديښنې وړ دی.
: د دښمن توپخانه دلته څه وړ راورسيده؟
: لوري ديوال يې په باروتو والوزاوه. او د برج نه لاندې د باروتو لپاره سوري له بهر نه نه بلکي کوم خاين دننه څخه کړی دی.
: دا څنګه امکان لري، څنګه کيدای شي چې ټول پهره داران دی ويده وي؟
: لوري د برج سره لاندې د سرتيرو کوټې دي او سوري له يوې کوټې څخه شوی دی، د ديوال سوري ډير لوی نه دی خو له هغه سره ډيرې کوټې په ځمکې لويدلي دي.
: زه لاندې نه ځم خو له برج نه غشي ويشتلای شم.
عاتکې دا وويل او د خپل مټ د خلاصولو هڅه يې وکړه. خو عماره ورسره غاړه غړې شوه وې ويل : لورې! د خدای «ج» په خاطر د ده خبره ومنه!
بوډا سپاهي وويل : کله چې د ديوال سوری بند کړای شي نو بيا زه تا نه ايساروم، خو په دې حالت کې بايد د خپل پلار له امر نه سرغړاوی ونه کړې.
هغه خفه شوه ويې ويل : ډير ښه زه برج ته نه خيژم مګر د کور بام خو خوندي دی لږ تر لږه خو مې هنلته پريږده!
: لورې! دښمن دې طرف ته نه هغه بل لوري ته دی او ګوره ته ما د جهاد څخه را ايساروې دا يې وويل او بيا يې مشال په ديوال کې چوخ کړ بهر ته ووت او دروازې ته يې زنځير واچاوه.
لږ څند وروسته د کلا لويديځ لوري ته د خلکو ګڼه ګونه لږ شوه، عاتکې خپل زړه ته تسلي ورکوله چې دښمن په شاشو خو ناڅاپه د کلا ختيځ لوري ته شور ماشور پورته شو او د دې زړه ولويد. هغې د جګړه کوونکو د کريږو سره سره د تورو شرنګهار هم اوريده، په کوټه کې ماشومانو او ښځو په ويره ويره يو بل ته کتل.
د عاتکې په زړه کې ناڅاپه يو خيال راوګرځيد. په منډه د شا کوټې ته ولاړه، په کوټه کې دننه د کور سامان او د لرګيو دوه صندوقونه وو، دا په صندوق ودريده او د شا د ديوال کړکۍ يې خلاصه کړه، بهر ته يې وکتل، خولاندې يې د دښمن هيڅ نښه ونه ليده.
عماره ور نږدې شوه ورته ويې ويل: لورې ته څه کوې؟

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

: هیڅ نه موری ما بهر ته کتل خو دلته هیڅوك هم نشته. هغی زر کړکی بیرته بنده کړه او له خپلی مور سره بلی کوټی ته ولاړه، بیا یی د زینو له لوری د څو تنو د پښو له غږ سره د خبرو غږونه واوریدل او دی په حیرانی بلی کوټی ته کتل.
د زینی او مجلس د کوټی دروازه بیرته شوه او د دی د پلار غږ اوچت شو.
: د خدای «ج» لپاره وخت مه ضایع کوی، اوس به دښمن تر دې ځایه په را رسیدو کی ځنډ ونکړی. له تاسو نه دوه تنه زینه ساتی. او نور بام ته اوچت شی د جنوب برج پهره دارانو ته غږونه کوی، که هغوی له همت نه کار واخست نو دښمن به د شپی پر ځای تر سهار رڼا پوری انتظار وکړی. ته هغوی بهر ته وباسه او تولی دروازی وتړه.
ده مشال را پورته کړ بلی کوټی ته ننوت، څو شیبی وروسته نصیر دملاقات له کوټی نه راښکاره شو، د هغه په لیدو عماره چی خپله لور یی تر مټ نیولی وه یوه چیغه وکړه او پر غولی راولویده.
عاتکی په حیرانی د خپل پلار په وینو لمبیدلی وجود ته کتل، نصیر ور وړاندی شو عماره یی په خپلو لاسو راپورته کړه پر بستره یی وغوړزوله او بیا بی سیکه پریوه کرسۍ کیناست، د هغه سترگی د عماره پر مخ ښخی وی او ویل یی :
عماره عماره! زه روغ یم، بالکل رك روغ یم. یوی ښځی چیغی کړی تاسو څه ته گوری د هغه وینی بهیږی او بیا راوړاندی شوه په تیکری یی د هغه وینی پاکی کری.
عاتکی خپل اعصاب راقابو کړل او بلی کوټی ته ولاړه د ملهم او پټی د سامان کځوره یی راواخستله او یوی ښځی ته یی دیوه په لاس ورکړه کځوره یی پرانستله چی د دوی بوډا نوکر عبدالله کوټی ته ورننوت دروازه یی بنده کړه ویی ویل :
تاسو ماشومان بلی کوټی ته بوزی او چوپ یی وساتی. یوی ښځی وویل : د خدای «ج» لپاره طبیب راولی د ده زخم ډیر ژور دی.
: اوس د طبیب لټول امکان نه لری، عاتکی لوری! دا کار باید ته وکړی.
هغی په لړزیدلیو لاسونو د خپل پلار د سر پر زخم ملهم کیښود او پټی یی پری وتړله، بیا یی پلار خپل کمیس وشلاوه په پښتیو کی یی یو بل تپ وروښود ویی ویل : لوری! زر کوه زما ملگری زما د ورتلو انتظار کوی.
لږ ځنډ وروسته هغه د دوهم تپ له تړلو څخه هم وزگاره شوه او د پلار یی بیا عماره ته پام شو: عماره، عماره! عماره سترگی وغړولی. او تر لږ ځنډه یی خپل

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

میره ته حیران حیران کتل. د هغې شونډې خوځېدلې خو له کومې نه یې غږ نه راوت. نصیر خپل لاس د هغې پر سر کېښود او د موسکې کېدو هڅه یې وکړه لو له دې سره یې سترګې اوښلنې شوې.

عماره د هغې لاس ونیو او ښکل یې کړ، او په سلګیو کې یې وویل: ستا زخم؟!

هغه ځواب ورکړ: زما زخم ډېر معمولي دی ته هسې وویریدې، عماره جګه شوه کیناستله.

: پلار جانه اوس به څه کیږي؟ عاتکې په ډېر زحمت وویل:

نصیر مخ وروګرځاوه هغې ته یې وکتل او خپل لاس یې وغځول هغې په غولې ګونډه ووهله او سر یې د پلار پر سینه ورکیښود او په ډېر زحمت یې خپلې سلګې راتم کړې.

د هغه پلار لکه چې له ځانه سره وایې: زما لورې عاتکې! زما غیرتې لورې! اوس ته باید له زیات همت څخه کار واخلې، موږ د بهرنی دښمن غابش ماتولی شو، خو پخپلو کوروپو کی د پټو غدارانو مقابله نشو کولی. موږ هغوی زغلولی وو، زما ملګریو د حصار سوری پخپلو مړیو پټ کړ، خو غدارانو ته د دروازې پرانستلو فرصت برابر شو ماتل د هغه په اړه په زړه کې اندیښنه احساسوله پلارجانه! ستا خو به پر هغه سړو ویښتانو خاوند سړي شك نه وي؟

: زما شك نه بلکې پوره باور دی چې هغه د دښمن جاسوس دی. په کوم ځای کې چې دیوال په باروتو الوزول شوی دی په هماغه ځای د ده د ملګرو کوټې وې چې له چاودنې نه لږ مخکې پهره دارانو له هغو کوټونه دوه تنه لیدلي وو چې دروازې ته تللي وو، دا زموږ بد مرغي وه چې عتبه نن پر دروازه پهره کوله. هلته څو وفادار سرتیري هم وو او د هغوی په موجودیت کې د دروازې پرانستل ممکن نه وو خو کله چې په دیوال کې سوری جوړ شو له هغوی نه زیات د غلیم د یرغل د مخنیوی لپاره هلته ورغلي وو.

عاتکې د لومړي ځل لپاره احساسوله چې د دې حیثیت د یو کمزوري او بې وسې نجلۍ نه زیات نه دی، هغې سر راپورته کړ خپل پلار ته یې وکتل او وې ویل:

پلار جانه اوس به څه کیږي؟

: لور جانې! زه اوس هیڅ نشم ویلای. کیدای شي دښمن زموږ په وینو د خپلې

Downloaded from: The Digital Library

تنډې ماتولو لپاره تر سهاره انتظار وکړي او له بهر نه موږ ته مرسته راورسيږي. خو که هغوی جګړې ته دوام ورکړ نو دلته په رارسيدلو کې به ځنډونه کړي، زما له خپلو ملګرو سره اوسيدل ضروري دي. خو پخوا له دې چې بهر ته ووزم له تانه يوه وعده اخلم ايا ته د يوې نيکمرغه لور ثبوت راکولی شې؟

: پلار جانه! ما هيڅکله هم ستا اعتماد ته زيان نه دی رسولی، خو ته په دې حالت کې بهر ته نشې تلای.

: زه بام ته ځم د بهر احوال اخلم، که خدای مه کړه دښمن پر کور حمله وکړه نو بيرته به راکوز شم خو ته بايد له خپلې مور سره پاتې شې او ستاسو لپاره د شا کوټه تر دې غوره ده، عبدالله به له تاسو سره وي. ماشومان به په تياره کې ويريږي ځکه هلته بل مشال بل کړې خو کړکۍ بنده کړې چې رڼا بهر ته ونه وزي.

دې څه ويل خو پلار يې په خوله کې ور ولويد: لورې! اوس د خبرو وخت نه دی، عبدالله ته څه ته ګورې! زر کوه د ماشومانو لپاره ډوډۍ او اوبه هم دننه يوسه. عماره استراحت ته اړتيا لري د هغې بستره هم دننه وغوړوه.

: نه زما بسترې ته ضرورت نشته. عماره په خپ غږ وويل.

لږ ځنډ وروسته ماشومان او ښځې د شاکوټې ته تللې وې. خو عماره او عاتکه تر اوسه پورې زړه نا زړه د نصير په مخکې ولاړې وې. نصير اوبه وغوښتې او له څو غوړپه څښلو وروسته ناڅاپه ودريد ويې ويل: نوروخت مه تيروی وفاداری ميرمن خپل ميړه ته وکتل، د خپلې لور لاس يې ونيو او په لړزيدليو ګامونو بلې کوټې ته ولاړه.

د هغې پلار خپل وفادار ملګري عبدالله ته وکتل: اوس ته درځه او دروازه بنده کړه. نوکر دننه ولاړ دروازه يې زنځير کړه او نصير وراندې شو د بهر دروازې ته يې له بهر نه کولپ واچاوه.

عاتکې په وارخطايي چيغه کړه: پلار جانه! تا وعده کړې وه چې بام ته به ځې او بيرته به راښکته کيږې!

: لورې! زه هڅه کوم چې خپله وعده تر سره کړم، اوس زما خبرې په غور واوره، عبدالله به درته ووايي چې ما دروازه ولې بنده کړه. او زه غواړم که وځنډيدم نو تاسو د ده په وينا عمل وکړئ. عبدالله! هغه سامان د صندوق شاته پروت دی.

: پلار جانه! پلارجانه! هغې غږونه پسې وکړل خو پلار يې څه ځواب ورنکړ او

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

څو شیبې وروسته یې د هغه د ګامونو غږ اورید.

*****

عبدالله وویل : لوری په زوره چیغې مه وهه.

هغې خپلې مور ته وکتل وي ویل : مور جانې ماته معلومه ده چې د صندوق تر شا څه شي دي، پلار جان غواړي چې موږ د کلا نه ووزو او دې له موږ سره نه ځي. د هغه باور ؤ چې موږ به تر مرګه د ده ملګرتیا پرینږدو ځکه هغه دروازه له بهر نه وتړله.

عبدالله د صندوق له شانه د پرې زینه راوایستله وي ویل : لوری! کله چې موږ دلته راغلو نو دا زینه دلته پرته وه، ښایی د دې کلا پخوانی ساتونکی ته دا خیال ور غلی وي چې دا به یې د بال بچ کومه ورځ په ښه راشي، خو ستا پلار جان په دغسې خبرو فکر ته هم چمتو نه ؤ، که نن هغه ته یوازې ستا د مرګ او ژوند مسأله وای نو دومره به اندیښمن نه ؤ، خو ته پوهیږې چې له بندي ښځو سره نصرانیان څه ور سلوك کوي؟

د دې کلا ساتونکی تا د «غرناطي لور» په نامه پیژني، نن سبا د ژوند ستر ازموینیت دی، که تا له همت څخه کار واخست نو امکان لري دا ښځې او ماشومان د دښمن د وحشیانه ظلمونو څخه وژغورل شي. اوس به د جنوبي برج ساتونکو اور بل کړی وي او زما باور دی چې بهر ته به د اور د لمبو رڼا دننه وضعیت ښه روښانه کړی وي، هغوی به دلته په رارسیدو کې څند نه کوي خو که دښمن د هغوی د راتګ نه وړاندې زموږ دفاعي ځواکونه وځپل بیا خو زموږ ټوله هڅه دا ده چې تاسو او ماشومان باید له کلا نه وباسو.

د شپې مهال به تاسو ته د جنوب سیمه خوندي وي او زموږ تر کلی پورې به د لاري ټول خلك له تاسو سره مرسته خپل فرض ګڼي، اوس تاسو باید بهر ته تلو ته چمتو شي. کله چې زه د زینې د ځړولو لپاره کړکۍ خلاصوم نو مشال باید مړ شي چې رڼا یې بهر ته ولاړه نه شي. ستاسو څخه چې هر څوك مخکې کوزیږي هغه به یوې او بلې خواته له منډو او تیښتې ډډه کوي او ځای پر ځای به دیوال ته نژدې د نورو دورکوزیدو په انتظار پاتې کیږي.

*****

لږ څند وروسته عبدالله زینه کړکۍ ته نژدې پر دیوال په اوسپنیزو میخونو وتړله.

Downloaded from: The Digital Library

په کلا کې د جنګيدونکو چيغې او کوکارې د دوی هستوګن ځای ته ور نژدې کيدې، ښځو او ماشومانو حيران دربان ته يو بل ته کتل، عاتکې سترګې په وره خښنې کړې وی او له يوه وړوکي درز ځخه يې بلې کوټې ته کتل. ناڅاپه دا په شا شوه او له درشل نه يې پاس محراب ته وکتل، بيا يې يو لوی صندوق راکش کړ دروازی ته يې کيښود. او يو بل وړوکي صندوق يې را واخست د هغه پر سر يې د کيښودو هڅه وکړه خو صندوق درونډ ؤ ونه توانيدله، عبدالله ورته ووېل : لورې څه کوې؟

: هيڅ هم نه، ته مرسته راسره وکړه، زه د پاس دريڅې نه هغه کور ځارم. زر کوه پر دې کور هم حمله وشوه لکه چې لاندې دروازې ماتي شوې عبدالله تر اوسه زړه نا زړه ولاړ ؤ چې دوو نورو ښځو له هغې سره مرسته وکړه وړو کې صندوق يې پورته کړ د لوی پر سر يې کيښود.

عاتکه په بيړه د صندوقونو پر سر ودريده او له جالې نه يې بلې کوټې ته وکتل، د جالي سوري دومره وړوکي وو چې دې ايله د بلې کوټې نيمايي غولی ليدلی شو، دې خنجر را ويوست او دوراسته لرګې يوه برخه يې ماته کړه.

عبدالله همغسې چيغې وهلې : ته څه کوې؟ له هوښياری نه کار واخله، او اوس د هغه مور او نورې ښځې هم د بوډا نوکر له اعتراض سره ملګرې شوې، هغې د نيم بالښت په اندازه په لرګي کې له سوری جوړولو وروسته خنجر په تيکې کې کيښود شاته يې راوکتل او ويې ويل : تاسو دومره ولې پريشانه ياست؟ تاسو ګورې که زه دا ټول محراب مات کړم هم دا دومره وړوکې دی چې يو درې کلن ماشوم نشي ترې تيريدای. ما يوازې دا غوښتل چې که مې پلار جان راشي زه يې ښه وليدای شم.

عماره په ډوبيدونکې غږ وويل : هغه تر اوسه ولې رانغی ولې دومره وځنډيده؟ په کوټه کې تر لږ ځنډه چوپتيا خپره شوه بيا د هغو خلکو شور پورته شو چې د زينو په لور يې منډې وهلې او عبدالله چيغې کړې : هغوی د زينې لاندينۍ دروازه ماتوی، اوس تاسو چمتو کيږی. عاتکې تر ټولو دمخه ستا نوبت دی.

هغه زر لاندې کوزه شوه لينده يې راواخستله او ويې ويل : نه! تر ټولو دمخه د هغو ماشومانو مينډې بايد کوزې شي، بيا به ماشومان کوز کړو بيا به مور جانه او وروستی به زما نوبت وی.

د ځنګ له کوټونه د خلکو د منډو رامنډو غږونه راغلل او بيا د درې ورونو د

Downloaded from: The Digital Library

خلاصېدو او پوری کیلو غړونه راغلل، هغه بېرته زر پر صندوق ودرېده او تر سوری یې وکتل.

د هغې پلار له شپې اوو تنو سره کوټې ته راننوت او په بېړه راغې د دروازې زنځیر یې خلاص کړ ویې ویل : عبدالله‌زر کوه نور ستاسو سره زیات فرصت نشته. عاتکه راکوزه شوه عبدالله صندوق له دروازې نه کش کړ دروازه یې بېرته کړه. له نصیر سره دری تنه نور له خپلو مېرمنو او بچیانو سره د خدای پامانی لپاره ورننوتل. هغه یوې ښځې ته وویل : خورې! موږ ستا خاوند ونه موند، تاسو اوس بېړه کوئ، دښمن به دلته په رارسېدو کې ځنډ ونه کړي! عبدالله مشال په بله کوټه کې بل ملګري ته ورکړ بیا یې دروازه بنده کړه او ور پورته شو کړکۍ یې پرانستله زینه یې لاندې وغوړځوله.

د عاتکې پلار وویل : عبدالله یو ماشوم درسره واخله او لاندې کوز شه عبدالله یوه شیبه په اوښلنو سترګو ده ته وکتل بیا یې وویل : تاسو عاتکې ته ووایئ چې په راکوزېدو کې ځنډ ونه کړي.

هغې خپل سر د پلار پر اوږه ورکېښود په هیله منه لهجه یې وویل : پلار جانه! زه ستا امر منم زه یوازې دومره غواړم چې د ټولو نه وروسته کوزه شم، ستا لور د ځان ساتنې په لاره کې باید لومړۍ نه وي.

: لورې! دا تا ولې داسې ګومان کړی چې زه به ستا ژوند د نورو پر ژوند غوره بولم. زما باور دی چې تر ځنډه به دښمن را ایسار کړای شو، او تاسو ټول به په پوره ډاډ د ښکته کوزېدو فرصت ترلاسه کړي. که موږ له بهر نه څه مرسته تر لاسه نه کړه هم دښمن به ستاسو د لټون پر ځای تر سهاره په کلا کې په مرګ ژوبله بوخت وي، بیا هم تاسو باید له سرك نه لرې اوسی دغه ښځې او ماشومان کورته درسره بوزه، هلته به ستا کاکا د دوی لپاره مناسب بندوبست وکړي، که تا په خپل کلي کې څه خطر احساس کړ نو له خپلې مور سره د ماما کره ولاړه شه، عاتکې ډېر په زحمت خپلې سلګۍ را تم کړې ویې ویل : پلار جانه موږ به تر وروستۍ سلګۍ ستا د راتلو انتظار کوو.

*****

لږ ځنډ وروسته چې له دوو وړوکو لمحونو د هغوی مېندو او عماره نه پرته نورې ښځې او ماشومان ښکته شوي وو حمله راوړونکو د زینې دوهمه دروازه ماتوله.

یو ځوان مشال له لاسه په بلې کوټې کې وغورځاوه او نصیر یې تر مټ ونیو

Downloaded from: The Digital Library

چیغه یې کړه : دښمن مونږ ته د مرستې را رارسېدو د انتظار فرصت نه راکوي، د خدای «ج» په خاطر ته هم له دوی سره ولاړ شه. غرناطه تا ته زیاته اړتیا لري.

نصیر له کوټې راووت وې ویل :غرناطه د شهیدانو وینو ته ضرورت لري او زما په رګونو کې لا څو څاڅکي وینه شته. بیا یې د کوټې دروازه له شانه بنده کړه غږ یې وکړ : عاتکې له شانه ته هم دروازه زنځیر کړه او په څنګنه کېدو کې ېېره کوه.

دې د پلار وروستي امر عملي کاوه چې د زینې لخوا د دروازې د ماتېدو غږ یې واورېد او له دې سره یې د خپل پلار غږ واورېد چې مونږ به په بله کوټه کې د دوی د ایسارولو هڅه کوو.

دا څو شیبې چوپه او حیرانه ودرېده بیا یې زر دروازه زنځیر کړه، صندوق یې ور تېل واهه دروازې ته یې پرېښود پر هغې ودرېده او بلې کوټې ته یې ور وکتل چې اوس خالي شوې وه، په دې څنډ کې حمله راوړنکو د دوهمې دروازې د ماتولو هڅه کوله یوه ښځه کړکۍ ته نژدې ولاړه وه دوی ته یې راکتل. بیا یې غږ وکړ: عاتکې، عماره! زر راشئ تول چټکه شول.

دې مور ته وویل : مور جانې وړځه هغوی به ډېر زر ور رامات کړي.

: ته به څه کوې؟

: زه هم راځم، لور جانې زر کوه د خدای «ج» لپاره! په دروازه کې د خلکو چیغې او د تېرونو غږونه اوچت شول، عماره په ته زړه کړکۍ لوري ته ولاړه، خو یو درز یې پښتو ته زولنې واچولې. له دې سره یې د جنګیالیو چیغې او د تورو شرنګهار واورېد. عماره څو شیبې حیرانه ودرېده بیا یې زړه ولوېد او لاس یې پرې ونیو او کېښناسته.

عاتکې وویل : مور جانې! خو چې غږ یې وانه ورېد ذاته شوه فکر یې کاوه چې تللې ده، د دې د زړه غږ. دا ږ چې اوس باید په تلو کې ځنډ ونه کړي، اوس زه د هغوی هیڅ مرسته نشم کولی. خو د پلار مینې د عقل تولې پرېکړې رد کړې. د هغې اوس هم دا هیله وه چې د تقدیر کومه معجزه به یې پلار وژغوري.

له بهر نه ناڅاپه د دوی مرستندویان را ورسیږي، او بیا بنایي د دوی د تېښتې اړتیا هم نه وي.

په دې ځنډ کې څلور تنه له بلې کوټې نه دوهمې ته د دښمن د تورو د ګوزارونو په دفاع کې په شا راغلل وروستي سړی د دې پلار ږ، هغه چې دهلیز ته

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

نژدی راغی ځوابی حمله یی وکړه، حمله راوړونکو دوه مړی پرځای پریښودل او په شا شول. یوه ځوان زر دروازه پوری کړه او زنځیر یی ور واچاوه.

*****

حمله راوړونکو اوس دا دروازه هم ماتوله نصیر دیوال ته شا کړی وه او ولاړ ؤ. جامی یی په وینو سری وی او سترګی یی له بی سیکی نه پټیدی او غړېدلی. پاتی دری نور کسان هم زخمی زخمی وو، یو زلمی چی د ورمیږ له زخم نه یی وینی خوټیدی ناڅاپه وغورځید.

عاتکی پلار ته فریاد کول غوښتل خو د خولی چوله کولو جرئت یی ونه کړ. بیا یی غشی په لینده کی سم کړ او د ماتیدونکی دروازی په لوری یی وکتل. چا له بلی کوټی نه په عربی ژبه ویل : نصیره! ځان وژنه مه کوه! تالویه بابللی ده، اوس ستا یو مرستندوی هم دلته نه راځی وسله وغورځوه زه اوس هم ستا د سر د امن ذمه واری اخلم.

نصیر چیغی کړی : عتبه! ته غدار یی، تا د اولس د آزادی معامله کړی ده، مګر زما توره یوازی مرګ رانه اخستی شی. ته یوازی زما د مړی بیه اخستی شی. زما د عیسویانو د مریی کیدو قیمت نشی ترلاسه کولی.

او بیا دا دروازه هم ماته شوه، یو دیو صورته نصرانی له تبر سره وړاندی راغی او ورسره سم د عاتکی غشی د هغه په ورمیږ کی ښخ شو. هغه وغورځید او وریسی نور را روان یوی او بلی خواته تیت پرک شول. خو د حمله راوړونکو یوه بله ځپه د خپل ملګری په مړی وروختل او کوټی ته ورغلل.

د دی پلار دوه تنه ټپی کړل او بیا یی د شا کوټی دروازی ته دده ولګوله، د ده یو ملګری پر غولی راوغوځید او ساه یی ورکړه، پاتی دوه نورو د زخمی زمریانو په څیر د ده ښی او کیڼ لوری ته حملی کولی. د عاتکی په غشیو دوه تنه نور نصرانیان هم ټپیان شول، او نصیر چیغی وهلی: عاتکی! زما خبره واوره، زر کوه، ته باید زما نافرمانی ونه کړی، بیا ناڅاپه د هغه آواز چوپ شو. عاتکی د سوری نه هغه توری او نیزی لیدلی چی د خپلو رقیبانو له لاسونونه یی وروستی بدل اخست. د عاتکی زړه له دی ویروونکی ننداری نه ولړزیده، په سترګو کی یی

اوښکی ډنډ شوی نژدی وه چی بی هوښه شی خو د وضعی نزاکت دی ته اړه کړه چی ځان راقابو کړی.

عتبه د حمله کوونکو په ګڼه ګوڼه کی لاره وکړه او وړاندی ولاړ، عاتکی پر

Downloaded from: The Digital Library

هغه د غیشي د ویشتلو هڅه وکړه خو ناڅاپه بېچ شو، هغه خپلو ملګرو ته وویل:
تاسو لیونیان یاست ما درته ویل چې تاسو داسې سړي وواژه چې که مو ژوندی نیولی وای ډېر لوی کار مو تری اخستلای شوای!!!
یو سړي راوړاندې شو دروازه یې ټیله کړه ویې ویل : په دې کوټه کې دننه هم خلك شته.

عتبه وویل : ته احمق کېږه مه! په دې کوټه کې له تور سریو او ماشومانو پرته نور څوك نشته او د هغوی ژوندي نیول ضروري دي.
د عتبه له ملګرو نه یوازې دوه تنه عاتکې سهې لیدای شوای، د هغوی شاته د عتبه څېره هم زیاته د دې له نظره پناه وه.
عتبه له لږ چوپتیا وروسته وویل : ماته معلومه ده چې ته دننه یې، او ستا په غشي یو داسې سړی وژل شوی دی چې ژوند یې ډېر ارځښتناك ؤ، زه افسوس کوم چې ستا پلار مې ونه ژغورلای شو. تاته په یاد دي چې ما خپل کور ته د تلو مشوره درکړې وه، اوس زه له تانه پرته ستا مور او نورو ماشومانو او ښځو ته هم پناه درکولی شم. مور دا دروازه د سترګو په رپ کې ماتولای شو خو زه تا د یوه برېمن لښکر له ظلم نه ژغورل غوارم. مور دا جګړه بایللې ده او زه ستانه پرته د اندلس د لکونو لورانو له مرګه ژغورل غوارم، ته یوه با تدبیره نجلۍ یې، زه د اندلس د مسلمانانو د نورې تباهۍ د مخنیوې لپاره ستا د مرستې غوښتونکی یم.
پر ما اعتماد وکړه او دروازه خلاصه کړه، زه دا نه غوارم چې ته د یوې زنداني په څېر دې لښکر ته را وړاندې شې. زه په عزت ستا کور ته د استولو ذمه واري اخلم، ستا په سبب به ستا کلي هم خوندي او په امن وي، د خدای «ج» لپاره زما پر وعده اعتبار وکړه که نه نو زه به دا دروازه ماتوم. د خبرو په وخت کې د عتبه مخ ټول دې ته ښکاره شو، خو کله چې دې غوښتل غشي ورخوشې کړي له شا نه یې د چا ټوخې واورېد:
عاتکې! عاتکې ته! عبدالله په ویریدلې لهجه وویل او له دې سره سم د دې له لړزېدونکو لاسونو غشي خوشې شو. عتبه زخمي شو او یوې خواته یې ځان وغورځاوه، دې د سترګو په رپ کې د هغه ښې ورو ځې ته نژدې غوځ پوستکې او سورې غوړنه پرته نور ونه لیدای شو.
عتبه چیغې کړې : یو لورې ته شې او بیا ټیټ ټیټ وړاندې ورشې دروازه ماته کړې!!

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

عاتکه په بېړه راکوزه شوه.

عبدالله چيغې وهلې : عاتکې، عاتکې! ته څه کوې د خدای«ج» لپاره له عقل نه کار واخله، ستا مور چېرته ده؟

: مور مې! دا وارخطا شوه زياته يې کړه:

لاندې نه ده کوزه شوې!

: نه د خدای «ج» لپاره ووايه هغه چېرته ده؟

هغه په وارخطايي وراندې ولاړه خو درېځې ته نژدې يې پښه ښنده شوه توك يې وخوړ او د يوې شيبې لپاره يې ساه بنده شوه، بيا يې چيغه کړه:

کاکاجانه! مور مې دلته ده ماته معلومه نه ده ما فکر کاوه چې کوزه شوې ده، دا بې سده وه، ما د تلو نه مخکې غوښتل يو ځل مې پلار جان ووينم خو هغه شهيد شو.

عبدالله زر عماره په اوږه کړه او ويې ويل:

لورې ته زر ځان لاندې ورسوه، زه ستا مور دلته نشم پرېښودلای، وخت مه ضايع کوه هغوی دروازه ماتوي.

عاتکه له کړکې نه ووتله ويې ويل : ته به هغه را کړای شې؟

: ته د هغې فکر مه کوه اوس د خبرو وخت نه دی.

عاتکې په يوه لاس کې لينده نيولې وه او لاندې کوزه، شوه، خو د زينو په منځ کې ناڅاپه ودرېده او درېځې ته يې وکتل، عبدالله درېځې نه راوتلې ؤ او دی په تياره کې دا احساسوله چې هغه يوازې نه دی.

دا زر لاندې کښېنسته شوه ديوال ته نژدې څوك نه وو، څوګامه شاته ولاړه او د کندې په څنډه يې د عبدالله د راتګ انتظار کاوه عبدالله عماره په اوږه ورو ورو ښکته کوزيده او په زينو کې يې په احتياط پل ايښودو د عاتکې زړه درزيده او په لينده کې يې غشی ايښې ؤ او پاس يې درېځې ته کتل، ناڅاپه له درېځې نه رڼا ښکاره شوه او يو سړي چې مشال يې په لاس کې ؤ سر له درېځې بهر راوېوست او شور يې ګډ کړ له دې سره د دې له ليندې غشی ووت او مشال ځمکې ته راولوېد، په دې ځنډ کې عبدالله ځمکې ته را رسيدلی ؤ. هغه ووېل عاتکې په کنده کې کوزه شه، اوس به هغوی خامخا په موږ پسې راځي. ښي لاس ته وګرځه هلته د زيتون د ونو ترڅنګ يوه لاره لاندې کښته شوې ده.

دې له څه ويلو پرته لاره ونيوه او څو شيبې وروسته دوې تول په يوه تړې لاره

Downloaded from: The Digital Library

لاندې کوزېدل، عماره تر اوسه بې سده وه.

عاتکې په وار وار د هغې په نبض لاس نيوه بيا يې له عبدالله نه پوښتل چې تر اوسه ولې په هوښ نه ده راغلې. هغه به د تسلۍ ورکولو هڅه کوله ويل به يې : لورې له حوصلې نه کار واخله إن شاء الله روغه به شي.

نږدې نيم ميل چې ولاړل عبدالله عماره په ځمکه پرې ايستله ويې ويل : زموږ ملګرې به دلته شاوخوا چيرته وي، ته دلته ودرېږه زه به يې شاوخوا ولټوم، يوې ښځې له نږدې بوټونه سر راوويست ويې ويل:

تاسو ډير ځنډ وکړ موږ ويريدو چې تاسو په کومه بله لاره نه وي تللي.

لږ ځنډ وروسته ټولې ښځې او ماشومان راټول شول، يوې ښځې د عماره په نبض لاس کيښود ويې ويل : ددې بدن لړزيږي موږ بايد زر له دې ځايه روان شو.

عبدالله په بيړه هغه په اوږه کړه.

*****

نږدې درې ميله يې چې په کنده کې مزل وکړ دوې بلې غاړې ته په يوه غونډۍ د ختلو په وخت کې د عبدالله توان پای ته ورسيد او له لږ لږ لارې وروسته يې د دمې جوړولو اړتيا ليدله.

کله چې د غونډۍ سرته وختل سپيدې وچاودې او د سهار سترګه په راختو وه، عبدالله عماره په ځمکه څملوله ويې ويل: اوس موږ لږ استراحت کولی شو..

موږ چې درې ته ورښکته شو يو کلي ته به ورسيږو. که خلک ترې تښتيدلي نه وي نو زموږ ملاتړ به وکړي.

عاتکې وويل : ته ډير ستومانه شوې که ماته اجازه راکوې د کلي خلک به راولم. امکان لري په کلي کې کوم طبيب هم پيدا شي.

عبدالله په غمجنه لهجه ځواب ورکړ: لورې! ستا تګ ته اړتيا نشته زه به پخپله ولاړ شم مګر ستا د مور نور طبيب ته ضرورت نشته، ما چې راپورته کړه دا مې احساس کړه چې د هغې د ژوند سفر پای ته رسيدلی دی، ستا په خيرما هم ټوله لاره ځان ته دا دوکه ورکوله، ستا پلار دی ته چمتو نه ؤ چې تا ځان ته وروبولي، خو ستا د مور جانې پردې ټينګار ؤ چې دواړه به په مرګ او ژوند يو د بل ملګرې وي.

دې په حيرانۍ يوه شيبه خپلې مور ته کتل بيا يې سر پورته کړ آسمان ته يې وکتل او له سترګو نه يې د اوښکو سيلاب رامات شو. عبدالله جګ شو ويې

Downloaded from: The Digital Library

ویل:

زه ځم، سهار کېدونکی دی، موږ تر اوسه د خطر څخه نه یو راوتلی ځکه خو تاسو باید د بوټو له منځه راونه وزې، عبدالله ددرې لورې ته ولاړ، خو ځو ګامه وړاندی ناڅاپه د بوټیو په منځ کې کیناست، د عاتکې سترګې د خپلې مور پر مخ مېخ وې خو نورو ښځو او ماشومانو عبدالله ولید چې غلی شو، د هغوی په زړونو کې د یوې ناڅاپې خطرې احساس راپورته شو.

چا په لوړ آواز وویل : که ته له کلانه راتښتېدلی یې نو د غلې کېدو ضرورت نشته، موږ ستا خبرې اورېدلې دي.

له دې سره د ښې او کیڼ لورې ته له بوټیو نه څو کسان راووتل، عبدالله چې پوهځې خپلو ملګرو خواته بیرته را ښوېیده ودرید پوښتنه یې وکړه: تاسو څوک یاست؟

یو سړی ورمخکې شو ویې ویل : مه وېرېږه، موږ مسلمانان یو، له دې کلي نه راغلي یو.

عبدالله وویل : تاسو ته معلومه ده چې په کلا حمله وشوه؟

: هوکې موږ چې د چاودنې غږ واورید دا خطر مو احساس کړ، او بیا مو چې په برج کې د اور لمبې ولیدې زموږ باور شو چې حمله شوې ده، زموږ سردار د رضاکارو له ډلې سره د جنوب کلا ته ولاړ، تر سهاره به د شاوخوا نورو کلیو رضاکاران هم هلته ور ورسیږي.

عبدالله وویل : اوس دوی د کلا د ساتونکو هیڅ مرسته نشي کولای.

یو سپور راوړاندې شو ویې پوښتل: ستا مطلب دا دی چې دښمن کلا نیولې ده؟

: دښمن کلا فتحه نه کړه بلکې یوه خاین دروازه خلاصه کړه، دا زموږ د سالار د میرمنې مړی دی. او هغه یې لور ده، سواره له اسونو پلې شول او د هغوی د پوښتنو په ځواب کې عبدالله د تیرو پیښو کیسه لنډه لنډه ورته تیره کړه. بیا یې وویل : اوس کلي ته د مړي رسولو لپاره ستاسو مرستې ته اړ یو.

رضا کار خپل یوه ملګري ته امر وکړ: په بیړه له کلي نه څوک راوله.

عاتکه زر جګه شوه ویې ویل : ستاسو باور دی چې په جنوبي کلا کې د سیمې رضاکاران راټولیږي؟

: هوکې! زموږ مشر هغوی ته همدا امر کړی دی، او په کلا کې د چاودنې دا

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

اغیزه وه چې په شاوخوا کلیو کې خلکو نغارې ورغولې.

دې وویل : تاسو ماته یو اس راکولی شې؟

: دلته زموږ سره څلور اسونه دي، که د خبر رسولو لپاره یوه آس ته زموږ ضرورت نه وای نو څلور واړه به مو درته سپارلي وو.

نه! ماته یوازې یو اس ضرورت دی. زه خپل کور ته خبر ورکول غواړم، تاسو د دې تور سريو او ماشومانو سره زما د مور مرۍ کلي ته ورسوي.

رضاکار وویل : د خبر لپاره ستا تګ ته ضرورت نشته، دا کار زه پخپله کوم.

تاسو زموږ د سردار کورته تشريف يوسی، که بیا هم تاسو تر ایساریدو سفر کول غوره بلل نو د کلي هر سړی ستاسو ملګرتیا ته چمتو دی. ستا د مور مړی به له تا سره یوځای کورته ورسول شي.

عبدالله د رضاکار له رایې سره موافق ؤ، خو عاتکې وویل : نه زه په بیړه کلي ته ځان رسول غواړم.

زما د پلار او مور مړي باید په جلا جلا هدیرو کې خاورته ونه سپارل شي. زما باور دی چې موږ به بیا کلا ونیسو او د ټولو شهیدانو قبرونه به همالته وي. زه سمدستي خپل کلي ته ځکه ځان رسول غواړم چې که زموږ د سیمې خلك له خپلې ذمه واری نه غافل وي نو راويښ به يې کړم، که دښمن څو ورځې په کلا کې دپښې ټینګولو فرصت ومومند نو زموږ لپاره به یې بیرته نیول ډیر ګران وي، او دا به بیا یوه بله سینتافي شي او د جنوب لورې ته به دوه مهمې لارې بندې شي.

:که ستا اراده دا وي نو یوه شیبه هم باید له لاسه ورنکړو.

زه به له تا سره ولاړ شم.

هغې يو ځل خپلې مور ته وکتل او بیا یې پر اس پښه واړوله.

ځوان په بیړه خپلو ملګرو ته له لارښوونې وروسته ورسره روان شو. لږ وروسته چې دوی تر یوه تنګي تیر شول په دره کې یې د نغارو غږونه او د آس د پښو ترپهار اوریده.

له لږ ختو سره یې د یوې غونډۍ پر دده د پلیو او سپرو مجاهدینو ډله ولیده، له دې سره یې د کلا له لورې د ویروونکو چاودنو غږونه واوریدل. زر یې د آس مخه هغه لورې ته ور واړوله او ورو یې کتل د شمال پر افق دودونه و ګردونه خپاره وو. دې بیا اس پونده کړ او لږ ځند وروسته یې د لښکر په منځ کې د خپل کاکا په غیږ کې سلګی وهلې.

Downloaded from: The Digital Library

سعید دی ته نژدی ولاړ ؤ او په زحمت یی خپلی اوښکی راتم کړی وی.

هاشم په داده زړه ددی داستان اوریدو فرصت ونه موند، څو تنه سپاره چی د حملی نه وروسته د کلا د وضعی د احوال لپاره استول شوی وو اسونه یي چارګام زغلول او راورسیدل، هغوی خبر راوړ چی دښمن کلا پریښودله موږ د دوی څو تولګی د ویالی پر پله د تیریدو په حال کی ولیدل او راغلو.

هاشم لښکر ته د وړاندی تلو امر وکړ، او لږ څند وروسته هغوی د سرك ښی لوری ته د یوی غونډۍ له څوکی نه د کلا ننداره کوله.

د ګردونو او دوږو سیلی ناسته وه، د هغی پرځای ... د اور لمبی پورته وی، په دیوالونو او برجونو کی ځای ځای چاکونه راغلی وو، او په کوم ځای چی دروازه وه هلته د ایرو او خاورو یو انبار پروت ؤ، د نورو زیاتو کوټو او ودانیو په څیر هغه ودانی هم پر ځمکه رالویدلی وه چی عاتکی ته د خوښیو زانګو وه.

دا په منډه کلا ته ننوتله، او لږ څنډ وروسته هلته نور سرتیری هم راټول شول چی د عامی وژنی په وخت کی په یوه او بله خوا تښتیدلی او غلی شوی وو.

د دی په ورښو د لوېي له خاورو نه مړی راوویستل د نصیر مړی یی بلکل مسخه ... ی ؤ.

هاشم عوښتل چی د ورور مړی یی کلی ته یوسی، خو د عاتکی پردی تینګار ؤ چی د نورو شه ... دانو په څیر دی د دی مور او پلار هم همدلته په کلا کی ښخ کړای شی، بالاخره هاشم څو تنه واستول چی د عماره مړی راوړی او مازدیګر مهال یی هغه د خپل میړه ترڅنګ خاوروته وسپارله.

د خپل تره په کور کی دی ته هر وخت د هغی کلا ویروونکی منظری سترګوته دریدی. او دی به تل د خپل مور او پلار پر وروستی آرام ځای د اوښکو مرغلری ښندلی.

نن هم د شمال لوری ته دي همغه کاره واړه سرك ته کتل. د دی سترګو ته به د اوښکو پردی حایل شوی، ورو ورویی سلګی‌ وکړی او په زړه کي یې وویل : مورجاني! تا پر دی بی رحمه نړۍ‌یوازی ولی پریښودم؟ او له دی سره سم د دی له سترګو د اوښکو دوه غټ څاڅکی لاندی وڅڅیدل.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

د آزادۍ روح

ددی کلا له ورانیدو وروسته غرناطی ته ورغلی یوه مهمه لاره بشپړه خطرناکه شوه.

پر سرك بوازې د شپې ځوا د موادو کاروانونه تلای شول چی د هغوی د ساتنی لپاره به شاوخوا د غیشو ویشتونکو گروپونو تل پهره کوله.

د ختیځ لوری ته نوری غرني لاری لږ خوندی او په امن وی خو هغه بیا دومره سختی او تنگی وی چی غله بوازی په کچرو پری ورل کیدای شوای. په شمال کی د «ویگا» حاصلخیزه سیمه د دښمن د پرله پسی برغلونو په سبب شاړه شوی وه، په دی ورځو کی موسی بن ابی غسان له ښاره راوت او پر دښمن به یی ځوابی برغل کاوه، د هغه حملی به دومره زورورې او سختی وی چی دښمن به د سینتافی او غرناطی ترمنځ خپلی تولی مورچلی پریښودلی او پر شاته تلو به مجبوریده. پر دی به د اندیښمن قوم مورال را اوچت شو او هیلی به یی بیرته را ژوندی شوی چی دښمن ښایی په ځو اونیو یا میاشتو کی یو ځل بیا پر کلا بندی ماتولو مجبور شی، وضعه به بدله شی، او د غرناطی پر اولس به د غذایی کمبود راغلی ستونزی لری او لاری به خلاصی او د مصیبتونو روان دوران به پای مومی.

عاتکه د هغو خلکو له ډلی ځخه وه چی اوس یی هم پر دی خبره باورو ؤ چی د ملت د شهیدانو وینی به بی ځایه نه ځی او د غرناطی اولس به د غمونو او مصیبتونو له دی توپانونو ځخه سرلوړی وزی.

حامد بن زهره په لری لری سیمو کی د جهاد لپاره تبلیغ کاوه او ځو ځو ورځی به له کلی نه لری ؤ.

سعید د هغو رضاکارانو د یوی ډلی مشر و چی ځانونه یی خطر ته غورځولی وو او د غرناطی اولس ته به یی د ضروری شیانو قافلی رسولی، کله به چی هغه

Downloaded from: The Digital Library

د هاشم کره ورغی نو عاتکی ته به یې د غرناطي د خلکو د همت او زړورتیا کیسي کولي.

یو ځل هغه پنځه ورځي وځنډېده له ده سره چي څوك د قافلي د ساتني لپاره تللي وو بیرته راغلل هغوی وویل چي کله دوی قافله غرناطي ته ورسوله نو موسی بن ابی غسان له ښاره راوتلي ؤ او پر دښمن یې برید کړی ؤ، سعید د بیرته را ستنیدو پرځای له هغه سره په جګړه کي شریك شو.

سعید پنځمه ورځ بیرته راستون شو، هغه هاشم ته خبر ورکړ چي دری واړه زامن یې په غرناطه کي روغ رمټ وو، عبید او امین د سر لښکر په توپانی ډلو کي د شهرت خاوندان شوی دی، او عمیر د خوندی پوځ د یوی ډلي مشر غوره شوی دی، او هغه ویل چي که می فرصت وموندله یوه ورځ د څو ورځو لپاره کورته درځم.

یوه شپه عاتکه په خپله کوټه کي ناسته وه کتاب یې لوست چي خدمتګاره ورننوته او ویې ویل : د سعید پلار راغلی دی، او سعید ورور هم ورسره دی.

حامد بن زهره له ډوو هفتو راسی په کلي کي نه ؤ، او چي په عامو حالاتو کي به کله له سفر څخه راستون شو نو لومړی به یې تر هر چا وړاندی د عاتکي د خیریت پوښتنه کوله، دی زر کتاب بند کړ او په بیړه لاندي کوزه شوه.

لږ ځنډ وروسته دا د یوی کوټي د نیم خلاصي دروازي شاته ولاړه وه، د هاشم او حامد غږونه یې اوریدل، لږ ودریده او شرمیدلي کوټي ته ورننوته، هاشم دی ته وکتل ویې ویل : عاتکي ته ولاړه شه، موږ لږ ضروري خبری کوو.

عاتکه بیرته وګرځیده خو حامد وویل:

نه لوری! ته کښینه، کومي خبری چي د سعید د وړاندی کیدای شي هغه ستا په وړاندي هم کیدای شي.

عاتکي هاشم ته وکتل او د هغه د لاس اشاره یې چي ولیده د حامد ترڅنګ کیناسته.

حامد تر لږ ځنډه سر ښکته واچاوه او تر سوچ وروسته یې هاشم ته وویل : د غرناطي اوسني وضعه ډیره د اندیښني وړ نه ده، موسی ثابته کړې ده چي موږ په دی اوسني وخت کي هم د خپلو پلرونو روایات ژوندی ساتلي شو، خو اوس ژمی پیلیدونکی دی، چي واوری پیل شي نو د ضرورت وړ موادو د راوړو پاتي لاری به هم بندی شي موسی بن ابی غسان هم دا خطر احساسوی چي که له بهر نه

Downloaded from: The Digital Library

مرستې راونه رسېږي نو د کلابندۍ په حالت کې به د غرناطې د اولس مصيبتونه هم زيات شي. هغه چې کوم استازی له سمندر نه پورې غاړې اسلامي هيوادونو ته استولی ؤ تر اوسه پورې يې هيڅ پيغام ندی را رسيدلی.

داسې اټکل کېږي چې هغه تر اوسه له سمندر څخه نه وي پورې وتلی، امکان لري چې نصرانيانو هغه نيولی وي، اوس د هغه هيله ده چې زه د شمالي افريقا او ترکيې واکمنو ته دده پيغام يوسم.

: تا له موسی سره ليدلي دي؟

: نه هغه ماته ليك را استولی ؤ.

: مگر ته خو په سفر وتلی وې ليك چيرته در ورسيد؟

: د هغه ليك سعيد راوړی ؤ، او زه غواړم چې له څه ځنډ پرته روان شم.

هاشم سعيد ته وکتل ويې ويل : مگر تا خو له غرناطې نه تر راتلو وروسته ماته ونه ويل چې موسی د ده په نامه کوم ليك را استولی دی.

سعيد ځواب ورکړ : هغه ماته امر کړی ؤ چې له دوی پرته يې چاته ونه وايم.

حامد وويل : زه له تلو مخکې دا ويل غواړم چې اوس به زما له تگ وروسته زما پاتې کار سرته ورسوی.

د غرناطې د اولس د اخلې گډوډۍ، د ابو عبدالله د نا اهلۍ، او د خاينانو د پرلپسې دسيسو په سبب د جنوب آزاد قبايل مايوسه شوي دي. موسی يوازې په دې صورت کې جگړه جاري ساتلای شي چې له هغو سيمو څخه مرسته او د ضرورت وړ شيان ور رسيږي.

تاته به دا گرانه نه وي چې قبايل وپوهوی کـه د غرناطې اولس له مـوږ نه مأيوس شـو نو د ابو عـبدالله په دربار کې به د امـن غوښتـونکو پله درنه شي، موسی په خپل ليك کې ليکلي دي چې اوس هم ځينې سرداران ابو عبدالله ته د وسلې ايښودلو مشوره ورکوی او د علماؤ يوه بانفوذه ډله هم له دوی سره همنظره شويده.

زه په دې تمه ځم چې زمـوږ ورونه به مـوږ نه مـايوسه کـوی. هغوی د اندلس د حکومت د دعـوه دارانو د خـپلمنځي جگړې نه بې پروا کـيدای شـوای خـو اوس فرديناند ته ماته ورکول د لکونو مسلمانانو د بقا سوال دی.

زما په غيـاب کې به د منصور پاملرنه هم ستا په ذمه وي، او زما باور دی چې سعيد هم ته ځوی وبولی، ما چې د موسی بن ابی غسان ليك ولوست د جعفر په

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

لاس مې پيغام د هغه خدمت ته واستاوه چې زه به ډېر زر روان شم.

هاشم وويل : زما دعاگاني درسره دي. خو ستا باور دی چې بهرني مسلمانان به زموږ ملاتړ ته تيار شي. او د غرناطې اولس به د هغوی په انتظار جگړه جاري وساتلای شي؟

حامد ځواب ورکړ: كه موږ ځانونه د الله د نصرت حقدار ثابت كړل، نوموږ ته د مايوسی هيڅ دليل نشته د غرناطې اولس په هر صورت بايد د خپلو تېرو گناهونو كفاره ادا كړي. اوس دوی د ابو عبدالله د تخت او تاج د دفاع لپاره نه بلكې د خپلې بقا لپاره جنگيږي او دوی پردې پوهيږي چې كه يې حوصله ماته شوه نو په اندلس كې به يې هيڅ د پناه ځای پاتې نه وي.

زموږ تركي ورونو د اروپا د خلكو غرور په خاورو كې را نسكور كړ. د هغوی د برباو سيلاو د پولينډ او اطريش تر سرحدونو پورې رسيدلی دی، د دوی په لاسو پر قسطنطنيه د اسلام د برې بيرغ رپيدلی د روم په بحيره كې د دوی سمندري ځواكونه د اندونيزيا او ايتاليا پر څنډو اوورونه بل كړي دي.

زما پوره باور دی چې كه هغوی زموږ لوري ته لږ پام راواړاوه او څو بېړۍ يې د اندلس څنډو ته را ورسيدې نو په ټول قوم كې به د ژوند نوی ساه وچليږي.

زه دا دعوا نه كوم چې تركان به تر څو ورځو او مياشتو پورې زموږ مرستې ته راورسيږي خو دا په پوره داډ وايم چې كه د غرناطې اولس د برې او شهادت له لارې پرته كومه بله لاره غوره نكړه نو هغوی به خامخا را ورسيږي. د اميدونو د سهار رڼا يوازې د هغو قافلو برخه ده چې د مايوسی په تيارو كې د عزم او ارادې ډيوې بلوي.

د غرناطې د اولس دا فرض دی چې تر څو د برې او نصرت د مالك په دربار كې د دوی د عاگاني نه دي قبولې شوې دوی دې د اميدونو د ډيوو د بلو ساتلو لپاره خپلې وينې وركوي. يوه مسلمان ته د شهادت لاره د برې لاره ده، زه د غرناطې له اولس نه خطر نه احساسوم، هغوی ته د غلامي د ذلت پرځای د عزت او شهادت لاره ورښودل كيدای شي. زه د اندلس تر څنډو پورې راگرځيدلی يم، د هغو كليو او ښارونو احوال راته معلوم دي چې د هغو په اړه دا تصور كيده چې نصرانيانو پر غلامي قانع شوي دي. زه دا په ځغرده وايم چې د هغوی په سينو كې د آزادي ولولې نه دي سړې شوې. كله چې له كوم افق نه د اميد يوه وړانگه وځليږي دوی به بيا راپورته شي.

Downloaded from: The Digital Library

زه یوازې د غرناطې د هغو مشرانو په باب اندیښمن یم چې خپل تدبیر ورته سمه لاره ښکاري.

زه له هغه آرامې خوښوونکو ویریږم چې داسې ګڼې چې کله د غرناطې سرتیرې توري وغورځوي نو فردیناند به د امن له پیغام سره راشي. د هغوی کورونه او شتمنې به خوندې پاتې شي او د نصرانیانو په پهره کې به آرام خوب کوي.

که کومه ورځ تا دا احساس کره چې په غرناطه کې د هغو ځان غولوونکو کسانو زور شونو ته باید هلته ورشې او سمې لارې ته یې راولې، د غرناطې آزادي غوښتونکي اولس او حقپال علما به درسره ملاتړ وي، اوس زه له تانه اجازه غوارم.

ته باید له خپلو ډیرو اعتمادي دوستانو څخه پرته زما په باب چاته څه ونه وایې چې څه پروګرام لرم. عاتکې ته هم باید پام وکړې.

حامد جګ شو ودرید.

هاشم وویل: ته سهار ته روانیږې؟

: نه زه همدا اوس ځم، په کور کې مې اس تیار ولاړ دی.

: ستا سره به نور څوك حې؟

زه له دې ځایه یوازې ځم په مخه کې به له بل کلي نه څوك راسره روان کړم.

: زه تا ستا له کوره رخصتوم.

هغه تو له ننداره اوس د دې په سترګو کې وه چې کله حامد بن زهره د کور په دروازه کې په لمدو سترګو او موسکې خوله خدای پاماني کوله او بیا دې سر په سجده کیښود او د غرناطې د دغه ستر میړه د برې د عاګانې یې کولې.

*****

د حامد بن زهره له روانیدو نه وروسته هم تر څو اونیو پورې د غرناطې اولس ته د مرستې د سامان په رسولو کې پوره برخه واخستله. خوځې کله له یوه پلوه د بخنۍ د موسم او واورو اوریدو له لامله لارې بندې او له ستونزو سره مخ شول له بل لورې د دښمن د چاپه غورځوونکو ډلو یرغلو نه زیات شول نو عاتکې د ده په کړو وړو کې هم یو ژور بدلون احساس کړ، عمیر په هغو شپو ورځو کې دوه ځله کورته راغې، لومړې ځل یې دوې شپې تیرې کړې او د غرناطې د اولس د بې وسې او بې چارګۍ کومې کیسې یې چې وکړې ډیرې مایوسوونکې وې. دویم ځل هغه د شپې مهال کورته راورسید، عاتکې ته معلومه شوه چې د غرناطې دوه د

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

نفوذ خاوندان ورسره راغلي دي.
دا د غرناطي د نويو حالاتو اوريدوته ناكراره وه خوله عمير سره يي د ليدو فرصت ترلاسه نه كړ، ده خپل ميلمانه ميلمستون ته ورسول خپل پلار ته يي احوال وركړ چي هغوی د ابو القاسم له لوري يو مهم پيغام راوړی دی. هاشم له ده سره ميلمستون ته ولاړ.
لږ څنډ وروسته عمير په انګړ كي نوكرانو ته ويل: تاسو زر ډوډی تياره كړی اسونو ته واښه واچوی زينو نه مه لری كوی، موږ چي ډوډی وخورو بيرته ستنيږو، د پلار جان اس هم تيار كړی هغه هم له موږ سره ځي.
عاتكي تر لږ څنده په انديښنه خپلي كاكا ناوی ته كتل، بالاخره يي ورته وويل : د عمير له خيری نه داسي معلوميږي چي كوم ښه خبر يي نه دی راوړی. او اوس چي د ابو القاسم استازی شپه په شپه كاكا جان له ځانه سره بيايي نو د دی سبب د دی پرته هيڅ نشي كيدای چي په غرناطه كي يوه مهمه پيښه شوی ده.
سلمي ځواب وركړ : لوری! ته بايد دومره پريشانه نه وی ته عمير پيژنی، كه كوم بد خبر وای دننه به راغلی و او شور به يي ګډ كړی ؤ. ته ډاډه اوسه كه كومه مهمه خبره وه نو ستا كاكا به يي ماته له ويلو پرته غرناطي ته نه ځی، ما د عمير نه د امين او عبيد په باب هم ونه پوښتل.
لږ څنډ وروسته عاتكه د انديښني په حال كي بالاخانی ته خپلي كوټي ته روانه وه، د زيني په منځ كي د پاسنی پوړ نه دوه ګامه لاندی يوه كړكۍد هستوګني كوټو او ميلمستون ترمنځ د هغو كوټنيو بام ته خلاصيده چي نوكران پكي اوسيدل.
عاتكه دی كړكی ته ودريده، بيا يي زړه نا زړه كړكۍ پرانسته او د كوټو پر بام ورو وركوزه شوه او په چوپو ګامونو وړاندی ولاړه.
نژدی ديرش ګامه وړاندی د دی بام يوه څنډه د ميلمستون د شاديوال سره پيوست وه .خو د ميلمستون د پراخه كوټو بامونه له دی بام نه تر يو نيم ګز پوری اوچت وو. تر بام لاندی دوې وړی وړی دريڅی وی. يوه دريڅه پرانستي وه او له هغی نه د كوټي تته رڼاراوتله، عاتكه په ګونډو شوه او دننه يي دوركتلو هڅه وكړه خو ديوال دومره پلن ؤ چي د دی نظر لاندی نشو لويدلی، دی يوازی خبری اوريدی.
يو چا ويل : ګوره كه دا معامله دومره مهمه نه وای نو صدر اعظم ابو القاسم

Downloaded from: The Digital Library

به د شپی مهال تاته د سفر زحمت نه درکاوه، هغه په خپل لیك کی ټول تفصیلات نشوای لیکلی. بیا هم ته د وضعی د نزاکت لړ او ډیر احساس کولی شی. موږ ته د غرناطی د ژغورنی وروستی فرصت دی او که موږ دا فرصت هم بایلو د نو زموږ راتلونکی نسلونه به مو معاف نه کړی.

د هاشم غږ اوچت شو: ما د ابو القاسم د امر له تعمیل نه غاړه نه ده غړولی، زه غرناطی ته د تلو لپاره چمتو یم خو که ابو القاسم دا غواړی چی زه د دی سیمی د ټولو قبایلو مسئولیت واخلم نو لومړی باید د دی قبایلو د مشرانو سره مشوره غواړم.

: که یی ته قانع نکړای شوای نو امکان لری ته هغه قانع کړی، ته ــ

یی د همدی لپاره غوښتی یی چی هغه ستا رابی ته زیات اهمیت ورکوی.

هاشم وویل : ډیر ښه زه تیار یم.

عمیر وویل : پلار جانه! زما باور ؤ چی ته به انکار نه کوی ځکه خو چی راغلم ستا د اس د زین کولو امر می وکړ.

هاشم وویل : ته ورشه مور ته دی تسلی ورکړه چی ستا ورونه په خیریت کی دی.

په کوټه کی د ګامونو غږ واوریدل شو، او عاتکه زر جګه شوه او د خپلی کوټی په لوری روانه شوه، د دی د زړه بار سپك شوی ؤ او زړه ته یی تسلی ورکوله چی وزیر ابو القاسم پر دښمن له پریکنده برید نه وړاندی د اولس له مشرانو سره مشوره کول غواړی، خو پردی کار شکمنه وه چی د موسی بن ابی غسان په موجودیت کی دا پیغام د وزیر لخوا ولی راغی او د دی د کاکا د دوه زړه توب سبب څه دی؟

*****

غرناطی ته د هاشم له تلو نه لس ورځی تیری شوی او په کلی کی هیچا ته معلومه نه وه چی هلته څه کیدونکی دی، په دی موده کی سعید هم په کلی کی نه ؤ، منصور به هره ورځ د عاتکی کورته راتلو خو د سعید په باب هغه هم څه دادمن خبر ورنکړای شو. یوه ورځ عاتکی زبیده راوغوښته او ټینګار یی پری وکړ چی سعید بیرته راستون شو خامخا ییٔ دلته را واستوه.

دوی ورځی وروسته دا د سهار له لمانځه نه فارغه شوه چی منصور په منډه کوټی ته ورننوت او ویی ویل:

Downloaded from: The Digital Library

ماما جان راغی.
چیرته دی؟
: په جومات کی له خلکو سره خبری کوی، اوس به دلته راشی د شپی کورته راورسید.

عاتکه په بیړه له منصور سره لاندی ښکته شوه، هغی له برنډی نه د کاکا ناوی کوټی ته ورو کتل چی د قرآنکریم تلاوت یی کاوه. عاتکه په بیړه له انګړ نه تیره شوه او درشل ته نژدی ودریده او د سعید د راتلو انتظار یی کاوه.

لږ ځنډ وروسته سعید رابنکاره شو، عاتکه څو ګامه دبن لوری ته چپه ودریده، سعید چی ورنژدی شو ویی ویل:

زه چی د شپی راغلم ستا پیغام راورسید، مګر ډیره ناوخته وه، ته ډیره پریشانه یی څه خبره ده؟

عاتکی وپوښتل: ته غرناطی ته تللی وی؟

: نه! ماته هلته د تلو فرصت په لاس نه دی راغی. زه له څو ورځو راسی په الفجاره کی مصروف وم. ماته یی هلته د رضاکارانو راټولولو کار سپارلی ؤ.

عاتکی وویل: تاته معلومه ده چی په غرناطه کی کومه مهمه پریکړه کیدونکی ده؟

سعید ځواب ورکړ: زه یوازی دومره پوهیږم چی موسی بن ابی غسان به ډیر زر له ښاره راووزی او پر دښمن به بریدوکړی، او له دی سره سم به د سمندر ترڅنډو پوری په ټولو نیول شویو سیمو کی خلك پر دښمن ور پورته شی. د غرناطی وضعه دومره نازکه شوی چی نور موږ تر ډیری مودی پوری په یو نیم ټکر اکتفا نشو کولی.

تا یوه ورځ ویلی ووچی ابو عبدالله او د هغه وزیر ابو القاسم د جګړی په باب زیات امیدوار نه دی او که یی وس ورسیږی نو د جګړی دوام به خوښ نه کړی.

: هوکی د غرناطی اولس همداسی احساسوی خو د موسی بن ابی غسان په موجودیت کی د هغوی وس نه رسیږی.

: تاته معلومه ده چی هاشم کاکا له څو ورځو را سی په غرناطه کی دی؟

: هو زه چی کورته راغلم دغه خبره می واوریده.

: مګر تاته دا معلومه نه ده چی هغه د ابو القاسم په بلنه هلته تللی دی، د هغه له لوری دوه تنو پیغام راوړی ؤ چی صدر اعظم ته د لویی مشوری لپاره

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

ورغوبنتي يې، عمير له هغوی سره يوځای راغلی و.

: مگر په دې کې د انديښنې څه خبره ده، تاته معلومه ده چې ستا تره د لوی سالار سره همنظره دی او هغه ابو القاسم ته کومه غلطه مشوره نشي ورکولی.

عاتکې ورېل: که د حملې په باب خبره وای نو د ابو القاسم پرځای بايد د موسی بن ابی غسان لخوا کاکا جان ته پيغام راغلی وای، زه دا خطر احساسوم چې ابو القاسم د موسی بن ابی غسان د نفوذ راکمولو په خاطر د قوم د مشرانو راټولو او له ځان سره د هم نظره کولو پروگرام نه وي پيل کړی.

سعيد ځواب ورکړ: په موجوده حالاتو کې بايد موږ دغسې فکر ونه کړو، که د ابو القاسم په ذهن کې داسې خيال راوگرځي هم نو ستا کاکا به خپل همراز نکړي.

که هغه له هاشم کاکا سره د مشورې ضرورت احساس کړی وي نو د هغې يوازينی سبب دا کيدای شي چې حالاتو دی هم د موسی په څير فکر کولو ته اړ کړی دی او هغه له دښمن سره د وروستی جگړې لپاره د اولس د مشرانو ملاتړ غواړي. که نه نو ستا د کاکا جان په اړه هغه څه بد گومانی نشي کولی چې د سولې په کوم پروگرام به ورسره خبرې غوره وبولي.

عاتکه هيله منه شوه ويې ويل : که ته دلته وای نو زه به دومره انديښمنه نه وای، زما په زړه کې ډول ډول انديښنې سر را اوچتوي، ما دا فکر کاوه چې تباهي د پوځ يو ټولگي له اوږدې جگړې نه مايوس او ستومانه شوي او د سولې ملگرتيا کوي او اوس له مخې نه د موسی دلرې کولو لپاره کوم ژور سازش کوي.

سعيد ومو سکل : د انديښنې هيڅ چاره نشي کيدای ستا د داډ لپاره ايا دا بس نه دی چې ستا کاکا جان همدا اوس په غرناطه کې دی؟

عاتکې ځواب ورکړ: زه په هاشم کاکا بدگوماني نه کوم، خو له تيرو څو اونيو راسې يې په کړو وړو کې زيات بدلون راغلی، د جهاد د تبيلغ په اړه د هغه احساسات ساړه شوي دي او د جگړې پر ځای اوس د خپلو زامنو په باب فکر کوي.

: عاتکې! هر پلار د خپل اولاد په باب فکر کوي.

: پخوا خو دا حالت و چې که به چا لږ مايوسی ښودله نو دی به پرې په غوسه شو، له عمير نه به په همدې خفه و چې هغه د دښمن د ځواك نه ويريدلی و. خو اوس عمير د هغه په وړاندې پر موسی هم انتقاد کوي او دی چوپ وي.

سعيد ځواب ورکړ: هغه پوهيږي چې عمير بې عقل دی..

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

: نو آیا دُ حیرانی خبره نه ده چی د ابو القاسم استازی له عمیر سره راغلی وو؟

: عاتکې ته می ځایه اندیښنی کوی، ته دا فکر ولی نه کوی چی د غرناطی نه راتلونکی ایلچی ته به د یوه لارښوونکی ضرورت ؤ او ستا د تره زوی به دومره احمق هم نه ؤ چی هغوی ته یی د خپل کور لاره نه وای ورښودلی.

عاتکی وخندل، د هغی له زړه نه د تشویش پاتی بار هم لری شو.

سعید وویل : راځه زه کاکا ناوی ته سلام ته ورځم.

*****

بلی ورځی ته هاشم له غرناطی نه بیرته راستون شو.

سعید یی چی په راتلو خبر شو کور ته یی ورغی، هاشم پر بستره غځیدلی ؤ سلمی او عاتکه نژدی ورته ناستی وی عاتکی خپله چوکی سعید ته پریښوده او شاته ولاړه.

سعید چی کښیناست پوښتنه یی وکړه:

ماته همدا اوس منصور خبر راکړ چی ته له غرناطی نه راګرځیدلی یی او سمدستی ستا خدمت ته راغلم. ته څه وخت راورسیدلی؟

: ډیر وخت نه کیږی چی راورسیدم. هاشم له ستومانی نه په ډکه لهجه ځواب ورکړ.

: ستا طبیعت څنګه دی؟

: ډیر ستړی شوی یم، په غرناطه کی د خوب او آرام فرصت راته نه ؤ.

: ډیر وخندیدی، کاکا ناوی ستا په باب ډیره اندیښمنه وه،

: ګومان می کاوه چی یو دوی ورځی به پاتی شم او بیرته به راشم خو دغرناطی حالت داسی ؤ چی زه له مجبوری پاتی شوم.

: کاکا ناوبی ویل چی له هغه ځایه دوو تنو پیغام درته راوړی ؤ او ته ناڅاپی روان شوی.

هاشم سلمی ته وکتل او بیا یی سعید ته مخ واړاوه ویی ویل:

زه ابو القاسم وربللی وم، په غرناطه کی د خوراکی موادو کمبود خطرناك حالت راوستلی دی که دښمن د یخنی د موسم تر پایه کلابندی ته دوام ورکړی نو په زرګونو تنه به له لوږی مړه شی، او د اولس په څیر به په لښکر کی هم مایوسی خپره شی.

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

د موسی بن ابی غسان تینګار دا دی چې موږ بې له ځنډه باید له بشپړ پوځ سره بهر ته ور ووزو او پر دښمن کلکه حمله وکړو، خو د غرناطې د مشرانو یوه بانفوذه ډله د حملې مخالفت کوي.

: ته وزیر اعظم ورغوښتی وی آیا هغه هم د موسی د پلان مخالف دی؟

: نه! هغه یوازې دا غواړي چې له غرناطې نه د وروتلو او د پریکنده جګړې نه وړاندې باید څو نور محاذونه هم پرانستل شي، چې د دوی قوت څو ټوټې شي.

له مانه هغوی پوښتل چې د غرنیو سیمو قبایل به د غرناطې د اولس د بار سپکولو لپاره څومره مرسته ورسره وکړي.

ما هغوی ته دا ځواب ورکړ چې زه د خپلې قبیلې او د خپلو څو ګاونډیو نورو قومونو ذمه واري اخستلای شم خو د نورو سیمو قبیلې چې د جګړې ډګر ته راکاږي باید له سردارانو سره یې مشوره وشي.

اوس د حکومت استازي هغوی ته ورغلي دي.

سعید وویل : قبایلو موږ هیڅکله ته یو مایوسه کړي او اوس هم د غرناطې له اولس سره چې لږ او ډیره مرسته کیږي هغه هم د همدوی د اخلاص او قربانی نتیجه ده، له موسی بن ابی غسان سره دې ملاقات وشو؟

: هوکې! هغه ماته وویل چې د غرناطې امن خوښوونکي د وسلې ایښودلو له خطرونو ځخه پوه کړم، همدغه سبب ؤ چې زه بیرته زر راستون نه شوم.

سعید تر لږ ځنډه له چورت وهلو وروسته وویل:

که ته بده نه منې نو په ډیر ادب درنه پوښتنه کوم چې سلطان ابو عبدالله او ابو القاسم خو به د موسی بن ابی غسان په ناخبرۍ کې کومه ځانګړې خطرناکه پریکړه نه وي کړي؟

هاشم ځواب ورکړ: د هغوی په اړه زه د داسې خبرې فکر نشم کولی خو زما سره دا اندیښنه خامخا شته چې که موږ ته له بهرنیو هیوادونو څخه ملاتړ راونه رسیږي نو په غرناطه کې به د سوله خوښوونکو خلکو پله درنه شي، تر اوسه پورې ستا د پلار له لورې هم کوم پیغام نه دی راغلی خدای «ج» پوهیږي هغه چیرته دی!

موسی چې زه ولیدم د هغه په اړه یې پوښتنه راځخه وکړه او ما له دې زیات څه ځواب ورنکړای شو چې که هغه ژوندی وی نو ان شاء الله ډیر زر به بیرته راشي.

: سعید بچیه ! د هغه د برۍ لپاره دعا کوه، که هغه له ترکانو نه د څو بیړیو

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

په راوستلو بریالی شو نو د غرناطی د اولس په منځ کی به نوی روح وچلیږی او بیا به وګوری چی د اندلس د هر مسلمان کور به په یوه مزبوط مورچل بدل شی. ما د خپل توان او استعداد په اندازه پوره هڅه وکړه چی اولس د هغوی تر راتلو پوری د دښمن پرخلاف خپلی سینی سپر کړی. خو د اولس په رګونو کی اوس ډیره وینه نه ده پاتی.

سعید وویل : ته باید نا امیده نه شی، زما باور دی چی پلار جان به زر بیرته راستون شی او د غرناطی خلك به د هغه تر راتګه جګړی ته دوام ورکړی.

: خدای «ج» د وکړی چی ستا هیلی پرځای ثابتی شی.

خو زما دا حالت دی چی کله د اولس د راتلونکی په فکر کی شم نو ساه می بنده شی.

هاشم دا وویل او د حسرت په حالت کی یی سترګی پټی کړی.

لږ ځند وروسته چی سعید له کوټی نه بهر ووت عاتکی په انګړ کی د هغی انتظار کاوه سعید دی ته نږدی پښه ونیوله ویی ویل : عاتکی رښتیا ووایه اوس هم ته د خپل کاکا په باب ډاډمنه نه یی؟

: نه! اوس له ما سره د هغه په اره څه بدګومانی نشته، زه یوازی د عمیر په سبب اندیښمنه وم.

سعید وویل : ما د هغه له خبرو نه دا احساس کړه چی د غرناطی له وضعی نه ډاډه نه دی، ځکه خو زما اراده ده چی زه یو ځل هلته ولاړ شم او بیرته راشم، تر نن ماښام به پنځوس تنه رضاکار چی له جنوب نه غله راوړی دلته راورسیږی، زه به هم ان شاء الله ورسره شامل شم او ان شاء الله چی هلته ورسیږم تا زه احوال به راوړم.

: مګر اوس خو د غرناطی هیڅ لاره خوندی نه ده.

: ماته معلومه ده خوله څو هفتو راسی د دښمن شواخون راوړونکو ګروپونو زیات تاوانونه زغملی دی. اوس دوی غرنیو سیمو ته په ننوتلو دا خطر احساسوی چی د هری ډبری ترشا او د هر بوټی په بیخ کی به زموږ یو تن کمین نیولی وی. او دوی چی کوم مناسب ځای ته ورسیږی نو د غشو او ډبرو تر باران لاندی به راځی. دغرناطی دسرك وروستی څو میله لاره زموږ لپاره ډیره خطرناکه وه خو اوس موږ هغه لاره پریښی ده، او د خوراکی شیانو قافلی اوس د ګاډیو پرځای په کچرو باروو او په هغو تنګو او سختو لارو یی راوړو چی دښمن هلته هیڅ ځند

Downloaded from: The Digital Library

نشی جوړولی.
زموږ پوځ ته معلومه ده چی د اکمالاتو کاروان په کومه لاره راځی او څه مهال به را رسیږی ځکه خوکه د ښار شاو خوا د دښمن د یرغل امکانات وی هم د قافلی د ساتنی لپاره سرتیری ور استول کیږی.
عاتکی وویل : زه د غرناطی په اړه زیاته اندیښمنه یم. تاسو زر د بیرته راتلو هڅه وکړی.

*****

عاتکی گومان کاوه چی د غرناطی خطرناك حالت به هاشم خوب او آرام ته پری نږدی او هغه به له نویو احساساتو او جذبی سره په غرنیو قبایلو کی د جهاد لپاره تبلیغ وکړی، خو اوس د هاشم وضعه داسی وه چی تبلیغ خو پرځای پریږده له کوره وتل یی هم نه خوښول.
د غرناطی له وضعی نه پریشانه خلك به د پوښتنی په خاطر ورته راتلل، له ده سره د هغوی د ټولو پوښتنو بوازی یو ځواب و چی غرناطه اوس د بوډاگانو د الفاظو پرځای د ځوانانو وینی ته ضرورت لری. که تاسو وینی ورکولی شی نو دلته د خبرو پرځای هلته ولاړشی. که نه نو دا دعا کوی چی له بهر نه څوك ستاسو ملاتړ ته راورسیږی. ما د غرناطی له مشرانو سره کتلی دی اوس دا خبره له دوی نه پټه نه ده چی حامد بن زهره د اسلامی هیوادونو د ملاتړ ترلاسه کولو لپاره تللی دی. زما باور دی چی دوی به د هغه تر کامیاب راتلو پوری د وینی تر وروستی څاڅکی جنگ کوی. خو د غذایی موادو د کمبود په وجه د غرناطی حالات ډیر خراب شوی دی. ځکه خو دا دعا کوی چی حامد بن زهره بیرته راستون شی او د غرناطی مشران داسی کومه غلطی ونه کړی چی زموږ د بربادی سبب شی.
د هاشم میرمن د هغه په باب ډیره اندیښمنه وه او هغی عاتکی ته ویل : لوری! خپل کاکا جان ته دی دعا کوه، دی له هغی ډلی نه ؤ چی حوصله وبایلی خو اوس یی کوم غم دننه خوری، د شپی لټ په لټ اوړی. او کله کله په ناکراری راپورته شی او قدم وهی.
عاتکی به هغی ته په تسلی کی ویل : کاکا ناوی! په دی ورځو کی د اولس هر غمخور اندیښمن دی، کاکا جان ته می په غرناطه کی د اوسیدو په وخت کی د هغو خلکو له خبرو څخه صدمه رسیدلی ده چی د خپلی آزادی په قیمت امن

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

غواړي، د هغه د ناکراري سبب دا هم دی چې تر اوسه د سعید د پلار جان احوال نه دی راغلی. خو زما باور دی چې کله هغه له کوم امیدوارونکی پیغام سره راورسیږي نو ډېره حوصله به هم بیا را ژوندی شي.

*****

غرناطې ته د سعید له تلو یوه هفته پوره شوې وه، خو هغه هم د هغه ځای په باب هیڅ احوال نه ؤ را استولی.

بیا یوه ورځ د غرناطې د لښکر د سالار موسی بن ابی غسان په باب ډول ډول آوازې خپرې شوې.

یوه آوازه داسې وه چې هغه له ډېرې مایوسۍ نه د عبدالله له دربار څخه راووت او بیا لږ ځنډ وروسته یوازې له ښاره بهر شو پر دښمن یې برید وکړ د دښمن لیکې یې څیرې کړې او چیرته ورک شو.

یو خبر دا ؤ چې هغه له دښمن سره لاس په ګریوان په جګړه کیوت څو تنه یې ووژل او بیا د سیند غاړې ته ورسید او بیا چې ښه تپي شو نو له اس سره یې ځان سیند ته واچاوه، چې د وسلې او زغرې د وزن له امله په سیند کې ډوب شو او مړی یې هم بهر ته را ونه وت.

ځینې خلکو دا هم ویل چې هغه پر دښمن له برید نه وروسته غرونو ته ولاړ او د جنګیالیو قبایلو له لښکر تیارولو وروسته به بیرته راوګرځي.

خو سبا ته دې خبر په کلي کې غوغا ګډه کړه چې سلطان ابو عبدالله د لنډ مهالې سولې په خاطر د دښمن ټول شرطونه ومنل.

د ډغه دردوونکې پیښې نه درې ورځې وروسته ماسپښین مهال سعید پر اس سپور د هاشم د کور مخې ته ورسید، هغه د برنډې مخې ته لمر ته پروت ؤ او سلمی نږدې ورته ناسته وه.

سعید له اس نه پلی شو ور وړاندې شو، هاشم راپورته شو، کیناست، دوارو څو شیبې په چوپه خوله یو بل ته کتل بیا د سعید له سترګو اوښکې راتویې شوې او هاشم د بې وسۍ په حالت کې سر ښکته واچاوه.

سلمی وویل : کښینه زویه!

هغه د هاشم ترڅنګ کیناست.

خالده د سلمی پنځه کلنه خور څه په برنډه کې ولاړه وه او عاتکې ته یې چیغې وهلې : خورې! هغه راغی، د منصور ماماجان راغی.

Downloaded from: The Digital Library

عاتکه له خپلی کوټی نه راووتله، ورو ورو یی گامونه اخستل او وړاندی ورغله چی نژدی ورغله ودریده، د هغی د مخ رنگ تك زیړ اوښتی ؤ او د ژړا له لاسه یی سترگی پړسیدلی وی.

د سلمی د لاس په اشاره ور وړاندی شوه او سعید ته نژدی کیناسته، تر لږ ځنده هغوی چوپه خوله یو بل ته کتل، بالاخره سلمی په خپ غږ له سعید نه وپوښتل:

سعیده اوس به څه کیږی؟

: کاکا ناوی! ماته ښکاری چی د اولس د آزادی روح یی ترنی واخست او اوس به د خپلی راتلونکی په باب د هری پوښتنی ځواب د دښمن د څیری په گونځو کی لټوو.

سلمی وپوښتیل : ستا باور دی چی موسی بن ابی غسان شهید شویدی؟

: هوکی!دښمن د هغه‌اس ښار ته رالیږلی ؤ. هغه یی په بازارونو او کوڅو کی وگرځاوه، د ښار پر خلکو ویره او ترهه خپره ده او حکومتی چارواکی اولس ته دا ډاډینه ورکوی چی سلطان یوازی د اویا ورځو لپاره د اوربند تړون کړی دی، په دی موده کی که له موږ سره له بهر نه ملاتړ وشو نو بیرته به جگړه پیل کړو.

هاشم وویل : که موسی بن ابی غسان د اویا ورځنی اوربند څخه وروسته د بیا جگړی پیلیدو امید درلودای نو دومره به نه مایوسه کیدو، فردیناند دومره احمق نه دی، هغه پر دی پوهیږی چی اویا ورځی په امن کی تیری کړی د غرناطی اولس به بیا د توری اوچتولو لپاره تیار نشی.

سعید زړه نا زړه له هاشم نه وپوښتل : تاته معلومه وه چی سلطان ابو عبدالله او وزیر ابو القاسم د وسلی ایښودلو پریکړه کړی ده؟

: نه ! زه یوازی پر دی پوهیدم چی د ابو عبدالله د تصمیم نیولو اراده فلج شوی وه او د ابو القاسم لاس دومره مضبوط نه دی چی جگړی ته دوام ورکړای شی. ځکه خو که د ابو عبدالله په دربار کی د امن غوښتونکو پله درنده شوه او ده د هغوی د خبرو تر اغیزی لانډی کومه غلطه پریکړه وکړه نو هغه به د یوه وزیر په حیث مخالفت ونکړای شی.

کله چی ما له هغه سره ولیدل ډیر مایوس ؤ. هغه ما ته وویل چی د موسی بن ابی غسان د میرانی او اتلولی سره سره موږ له دی حقیقت څخه سترگی نه شو پټولی چی د غرناطی د امن خوښونکو امیرانو او علماؤ په څیر د پوځ ځینی

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

افسران هم د دې جګړې له پای نه مایوسه شوي دي او زما اندیښنه دا چې یوه ورځ ابو عبدالله ماته دا امر ونه کړي چې موږ باید په هر قیمت سوله وکړو.

سعید وویل : مګر په غرناطه کې خو داسې آوازې خپرې وې چې د غرناطې د امن غوښتونکو ملاتړ ابو القاسم کاوه او له موسی سره د ده اختلافونه ډیر زیات شوي وو.

هاشم ځواب ورکړ : تر اوسه اولس دننه حالاتو څخه ناخبره دی. خبره اصلاً داسې وه چې موسی بیله ځنډه له ټول پوځ سره بهر پر دښمن برید کول غوښتل او د ده دا ګومان ؤ چې په اوسنیو حالاتو کې به د غرناطې یو سړی هم د ده د پلان مخالفت ونه کړي. ځکه خو ده ابو عبدالله ته دا مشوره ورکړې وه چې ژر تر ژره د غرناطې مشران په الحمرا کې راټول کړه چې د پریکنده جګړې لپاره د دوی تائید او ملاتړ ترلاسه کړو، خو له ابو القاسم سره دا ویره وه چې د امن خوښوونکو امیرانو د علماؤ یوه بانفوذه ډله به د هغه له دې تجویز سره مخالفت کوي. ابو القاسم د موسی د پوهولو هڅه کړې وه چې که ستا دا تجویز په ډك دربار کې رد شي نو پر اولس به ډیره بده اغیزه وکړي. ځکه خو د دغسې معاملې په دربار کې د راپورته کولو پرځای یو ځل باید دا تسلي وکړو چې هلته باید ستا د طرحې پلویانو پله درنه وي.

او دا په هغه صورت کې امکان لري چې تاسو د ماتې خوړلې ذهنیت خاوندانو ته داډ ورکړئ چې کله د غرناطې اولس میدان ته را ودانګي نو یوازې به نه وي.

د دوی جګړه به په ټول اندلس کې خپره شي او بیا به بهرني اسلامي هیوادونه هم د دوی ملاتړ کوي، تر څو داسې یو حالت پیدا نشي د غرناطې اولس باید له خپل حصار څخه زاونه وزي، خو د غرناطې د مشرانو په اړه دموسی اټکل غلط ؤ چې هغوی به د ځان وژنې پریکړه نه وي کړې، چې زه له غرناطې نه بیرته راستون شوی وم تا به په وار وار رانه پوښتل، ته ولې دومره پریشانه او خفه یې او ما به د ځان تیرولو هڅه کوله، خو نن زه درته ویلې شم چې زه له دې خبرې څخه ویریدم چې که دغه معامله په دربار کې راپورته شي نو د غرناطې زیاتره مشران به د موسی مخالفت کوي.

زه دا نه وایم چې موسی له بیړې نه کار اخست، د غرناطې وضعې هغه مجبور کړی ؤ چې په بیړه ګام واخلي خو د هغه ارادې او عزم ته په درناوي برسیره زه پردې ویریدم چې اوس به د غرناطې اولس د دغه ستر انسان د حوصلو ملاتړ ونه

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

کړي.

د ابو القاسم د ملامتولو هيڅ ګټه نشته، هغه د يوه داسې حاکم وزير دی چې د غرناطې پر اولس د يوه عذاب په بڼه را نازل شويدی. اوس به د هغه وروستۍ هڅه دا وي چې د اوربند په وخت کې له دښمن نه زيات امتيازات واخلي. تر دې وروسته که غلامي زموږ په تقدير کې نه وه نو ښايي د الله کوم بنده مو مرستې ته راشي. خو اوس موږ ته تر جوش او احساساتو زيات هوښياري او تدبير ته ضرورت دی.

اوس د غرناطې د اولس پريکړه اورول زموږ له توان څخه وتلي، او تر څو داسې اميدواروونکې حالت رانشي موږ بايد داسې خبره ونه کړو چې دښمن ته پردي سيمه د يرغل پلمه په لاس ورشي.

ته د حامد بن زهره زوی يې او تاته زيات د پام کولو ضرورت دی اوس ستا ساتنه زما تر ټولو لويه ذمه واري ده، او زه له تانه دا ژمنه غواړم چې د اوربند پر مهال به د احساساتي خلکو نه يوازې اوسې.

په غرناطه کې د هغه سربښندويانو کمبود نشته چې هره شيبه احساساتي کيدای شي، کله چې داسې خلك درته راغلل نو ته به د دې خبرې خيال ساتې چې له هغوی سره د دښمن د جاسوسانو هم امکان شته. زما باور دی چې اوس به د غرناطې د اولس لپاره لارې پرانستل شي او ستا پرته به هم دا کار وشي. که ته هلته ولاړې نو له امين او عبيد نه پرته بايد له بل چا سره ايسار نشې.

زه اوس هم ستا د پلار د راتلو په انتظار يم، زما اميد پای ته نه دی رسيدلی چې هغه به د ځنکدن په حالت کې قوم ته د نوې ژوند له پيغام سره راستون شي. خو تر څو موږ داسې څه تکيه نه وي موندلې نو يوازې په سوله کې اوسيدل د نوې ازموينت د تيارۍ فرصت راکولی شي.

سعيد وويل : کاکا جانه! نه بيغمه اوسه، زما له لوري به هيڅ بې احتياطي ونه ګوري، خو زه داسې احساسوم چې په دې ورځو کې ستا موجوديت په غرناطه کې ضروري دی. هلته به آزادي غوښتونکي ستا مشورو ته ضرورت لري.

هاشم ځواب ورکړ: زه نه پوهيږم چې اوس زما مشورې څه ګټه رسولی شي. بيا هم زه غواړم په دوو درې ورځو کې غرناطې ته ولاړ شم او ژر به د بيرته راستنيدو هڅه کوم، خو که په کوم سبب زما ډيرې ورځې تيرې شوې او په دې موده کې ستا د پلار څه پيغام راغی نو دا خبره به بل چاته نه کوې. که هغه پخپله راغی نو

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

د څه کولو نه وړاندې باید له ما سره مشوره وکړي، زه چې د ده د راتلو څخه خبر شم سمدستي به راشم. د تازه حالاتو له معلومولو وروسته به پخپله وپوهیږي چې سمدستي د هغو خلکو له نظره پټ باید خپلې ذمه واري ترسره کړي.

*****

څلورمه ورځ هاشم غرناطې ته ولاړ، د هغه له تلو نه دوې هفتې وروسته د کلي درې کسه چې په پوځ کې شامل ؤ کوررونو ته په رخصتي راغلل، هغوی دا خبر راوړ چې په غرناطه کې ځینې خلك د اوربند پرخلاف زیات خفگان ښیي، او خلك ځای ځای د ابو عبدالله پرخلاف مظاهرې کوي.

تېره هفته د «البسین» له محلې نه د الحمرأ ماڼي په لورې د خلکو یوه مظاهره ولاړه، د هغوی د تیت پرك کولو لپاره پوځ راميدان ته شو.

په ښـار کې دا آوازه هم توده ده چې فـردیناند هم له دې وضـعـیت نه زیات پریشانه دی. هغه د پخواني تړون له مخې له سلطان ابو عبدالله نه غوښتي دي چې د پوځ کوم افسران او د غرناطې د امیرانو د کورنیو کوم کسان سینتافې ته د یرغمل په ډول استـول کـیـږي باید زر تر زره یې ور واستوي کـه نه نو دی به د اوربند د تړون پابند نه وي.

د ځینو خلکو دا گومـان دی چې د غـرناطې امن غـوښتـونکي د بیـا جگړې وروستي امکانات هم ختمول غواړي، هغوی ابو عبدالله ته مشوره ورکړې ده چې د هغو با نفوذه امیرانو څخه چې د بغاوت خطر احساسیږي د هغوی د راقابو کولو همدا یوه لاره ده چې د یرغـمل په بڼه یې ژر تر ژره فـردیناند ته وسپاري او ابو عبدالله د دوی د مشورې عملي کولو ته چمتو شویدی.

سعید چې دا خبر واورید د هاشم کره ورغی او عـاتکې ته یې وویل : مـاته دا خبره د منلو نه ښکاري، بیا هم زه غـواړم غرناطې ته ولاړ شم، د هاشم کاکا احوال اخستل هم ضروري دي. د هغـه د تلو هم ډېرې ورځې تېرې شوې، له کلي نه څلور کسه نور هم له ما سره روانیدو ته تیار دي او موږ به تر لږ ځنډه وخوځیږو.

عـاتکې او د هغـه د کـاکا میرمنې له سعید سره د دې ژمنې اخستلو وروسته چې پام به کوې! خدای پاماني وکړه او لږ ځنډ وروسته پنځه پر برېښنا ډوله گرندیو اسونو سپاره د غرناطې په لور وخوځیدل.

د سعید له تلو دوې ورځې وروسـتـه هاشم راغی، او خپلې کوټې ته چې ننوت بې حاله پریوت.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

لږ څنډ وروسته هغه سلمی ته وویل:
زما تر اوسه پوری دا امید ؤ چی ښایی ابو القاسم د یرغملو له لست نه د امین او عبید نومونه وباسی، خو پر دی پریکړه د سلطان مهر لگیدلی دی او د لست یو نقل فردیناند ته استول شویدی، اوس به څه وخت ناڅاپه هغوی سینتهافی ته واستوی.
سلمی خپلي اوښکی پاکی کړی وبی ویل: مگر ابو القاسم خو ستا دوست دی.
: زما له ابو القاسم نه څه گیله نشته، که د هغه وس وای نو خامخا به یی زما مرسته کړی وای، خو د پوځ د سالار دا ټینگار ؤ چی د پوځ د آرام ساتلو لپاره دښمن ته د عبید او امین په څیر د بانفوذه افسرانو سپارل ضروری دی. بیا هم ابو القاسم له ماسره دا وعده کړی چی هغه به ځو ورځی وروسته بیرته را وغواړی.
سلمی! حوصله وکره، زما په وړاندی د خپلو زامنو نه زیات د دی سیمی د ساتنی ذمه واری وه، ما نه غوښتل چی فردیناند می یو دښمن او عبدالله می باغی وبولی، خپل پوځونه دلته راواستوی او زه د زرگونو انسانانو د وژنی مجرم شم.
کوم څلور سوه تنه یی چی د فردیناند کمپ ته ور استولی دی د هغوی حیثیت به د بندیانو نه، د میلمنو وی. زما سره یوازی د دی خبری غم دی چی د راتلونکو امیدونو ټولی ډیوی مړی شوی دی.
عاتکی په حیرانی خپل کاکا ته کتل بیا یی په خپ غږ وویل : سعید ستا د احوال لپاره غرناطی ته درغی، هغه دی ونه لید ؟
: هوکی ومی لید، غوښتل می بیرته یی راسره راولم، خو د هغه یو څه ضروری کارونه وو ځکه له ما سره رانه غی، زما باور دی چی کومه خطرناکه لاره به نه غوره کوی او زر به بیرته راستون شی.
او اوس د عاتکی سترگی د گنډي پوری غاړی ته په هغه ودانی گنډلي وی چی د وخت په تیاروتوپانونو کی دی اوس هم هلته د امید کومه وړانگه لیدلی شوای.
دی ډیر په ناکراری د سعید انتظار کاوه، له زینی نه یی د کاکا ناوی غږ واورید: عاتکی! عاتکی لوری! ته تر اوسه دلته ولاړه یی؟ ډیره یخنی ده لوری!
دی په ژړه غونی غږ ځواب ورکړ: درځم کاکاناوی!

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

د هاشم میلمه

د اوربند پنځه ویشت ورځې تیرې شوې وې، خو د پنځه ویشتو ورځو دغه پیښې عــاتکې ته د یوه ویروونکي خوب په څیـر ښکاریدې. کله به چې د هغو خوبونو لړۍ وشلیده نو دې به د بې وسۍ او بې کسۍ په حالت کې له خپل زړه نه پوښتل:

آیا په راتلونکو پنځه څلویښت ورځو کې داسې کومه معجزه امکان لري چې زموږ مظلوم قوم د غلامۍ له ذلت نه وژغورل شي! آیا دا امکان لري چې حامد بن زهره ناڅاپي راشي، او موږ ته پیغام راکړي چې د ترکیې، مراکش او الجزایر نه د اسلام د غازیانو لښکر زموږ د مرستې لپاره راخوځېدلې دی.

د دې پوښتنو په ځواب کې به کله د دې څېره د ډاډ او باور په رڼا وپړقیده او کله به د بې باورۍ او مایوسۍ تیارې پرې خپرې شوې.

یوه ورځ چې لمر لویده او په لویدیځ افق خپـرې ورانگې سـرې سـرې ځلیـدلې ناڅاپه دې د خالدې غږ واورید:

خورجانې ! خورجانې د منصور ماما راغی.

عـاتکې ټکان وخوړ زینې ته یې وکتل، خالده په منډه ورغله او د هغې لاس یې ونیـو ورکش یې کړه، عـاتکه لاندې ورسره ښکته شوه خو په انگړ کې هیڅوک هم نه وو، خالدې چې دا اندیښمنه ولیده وېې خندل.

: هغـه دلتـه نشتـه، راشـه زه یې در وښیم، مـا چې هغـه ولیـد ومې پیـژاند، پر هغې پسـې یو بل سـپـور هم را روان دی، خالدې عـاتکه د انگړ د درشل په لوري ورسره بوتله چې دروازې ته نژدې شوه وېې ویل:

پاس وخیـژه خـوږ جـانې هغـوی له دې ځایه نه ښکاري. عـاتکه چې درشل ته ورغله یوې او بلې خوا ته یې وکتل بیا یې په اندیښنې وپوښتل:

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

: چیرته دی؟

خالدی په خندا ځواب ورکړ: خورجانی! پاس وخیژه هغه به له هغه ځایه ووینی.

عـاتکه په یوه نرۍ‌زینه د دالان بام ته وختله، خـالده په منډه د بام څنډې ته ولاړه او یو ځل یې له لاندی کتلو وروسته په ورو وویل:

خورجانی! هغه دی راغلل.

عـاتکه ور وړاندې شوه او بیا یې ناڅاپه سترګی پر سعید ولګیدې، هغـه د حویلی لویدیځ کـونج ته رارسیدلی ؤ ورپسی یو بل سپـور هم و، چی دروازی ته راورسیدل له اسونو پلی شول، عـاتکی چی د سعید ملګری ولید نو د یوی شیبی لپاره یی وینه په رګونو کی ودریده.

د هغـه پر سـر سپین پټکی ؤ، بورې سترګې یې وې او د یوه غوږ منځ یی تر څنډې پوری شلیدلی و، دسترګی له کونج څخه د غوږ تر مینځ پوری د زخم یو تت خـاپ اوس هم د هغـه پر مخ ښکاریده. ږیره یې خریبلی او د سرویښـتـان یی په پټکی کی پټ وو که د هغه د بریتونو او وروځو د ویښتو رنګ د تور پر ځای سور وزمـه وای نو بیله کوم شکه دی ویلای شوای چی دا د هماغه ځیری نخښی دی چی د دی په زړه نقش دی.

نوکران ور ووتل او د دوی د اسونو جلبونه یی ونیول، سعید وویل : د ده اس په طبیله کی وتړی او زما اس کـورته واستـوی، جعفـر ته ووایی چی تر لږ څنډه درځم هاشم کاکا خو په کور دی که نه!

یوه نوکـر ځـواب ورکـړ: هغـه ګـاونډی کلی ته د یوی جنازی لپـاره تللی ؤ، تر اوسه نه دی راغلی تاسو دننه کښینی هغه به راشی.

دوی چی له درشل نه تیر شول او انګړ ته ننوتل نو عاتکی د بام له بلی څنډې نه ورته کتل.

میلمه له سعید سره میلمستون ته ننوت خالدی له عاتکی څخه وپوښتل : خور جانی هغه راوغواړم؟

: نه ته لږ صبر وکړه.

څو دقیقی وروسته سعید له میلمستون نه راووت عاتکه په بیړه له بامه ښکته نوه د هغه په لاره کی ودریده ویی ویل:

سعیده! له تا سره څوك راغلی دی؟

: د هغـه نوم طلحـه دی او زه تر دی زیات هغـه نه پیـژنم چی له قـرطبی نه

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

غرناطي ته راتښتيدلى دى او اوس د ابو القاسم په دفتر کې د قسطايي ژبې د ترجمان په حيث کار کوي. اوريدلي مې دي چې د اوربند د تړون د خبرو اترو په وخت کې يې هم د سلطان په دربار کې د يوه ترجمان ذمه واري سرته رسولې. څو ورځې وړاندې له هغه سره زما لومړې ملاقات وشو، هغه له عمير سره راغلى ؤ. عمير چې را پيژاند ويې ويل چې هاشم کاکا دې پيژنې. په تيرو ورځو کې چې هغه غرناطي ته راغلى ؤ نو له ده سره يې ليده کاته شوي وو هاشم کاکا چې د ده داستان اوريدلى ؤ ډيره اغيزه يې پرې کړې وه، تر دې وروسته به چې کله عمير امين او عبيد ته ورتلو نو دى به ورسره ؤ، ماته يو مظلوم سړى ښکاري، نن سهار ماته معلومه شوه چې د کومو خلکو په باب چې پريکړه شوې وه چې دښمن ته به يې د يرغمل په څير سپارې هغوی يې د شپې په وروستي برخه کې سينتافې ته استولي دي.

: امين او عبيد هم په هغوی کې وو؟

: هوکې! ما چې دا خبر وارېد د هغوی له دوستانو سره مې وليدل او بيا عمير هم دا خبره تصديق کړه، زما اراده وه چې کور ته راشم هاشم کاکا ته ډاډ ورکړم. خو د آزادي غوښتونکو په يوه غونډه کې شريك شوم او هلته راباندې ناوخته شوه. بيا نژدې دوې بجې بيرته راغلم او د سفر تياري مې کاوه چې عمير طلحه راوست او ويې ويل چې ته که کلې ته ځې نو طلحه هم درسره بوزه. لوی وزير د پلار جان د تسلې لپاره هغه ته يو ليك ورکړى دی، عمير پخپله د ده سره راتلو خو د غرناطي د موجوده وضعې په خاطر هغه د رخصتې اخستل لازم ونه بلل.

عاتکې لږ فکر وکړ بيا يې وويل:

: ستا باور دی چې د ده نوم طلحه دی؟

: هوکې ما د ده همدا نوم اوريدلى دى مګر ته دومره انديښمنه ولې يې؟

عاتکې ځواب ورکړ:

د تيرو وختونو پيښو ماته پر هر انسان بد ګوماني راښودلې ده ما تا.ته د عتبه يادونه کړې وه ، هغه په همدې څيره ؤ، هغه زما په غشي ټپي هم شو او کټ مټ په همغه ځاى د دغه سړي غوږ هم شليدلى دى خو د هغه د سر او ږيرې ويښتان سره وو. د ده ږيره نشته او د سر ويښتان مې يې ونه ليدل، خو که يې ورو ځې او بريتونه د تور پر ځاى سره وزمه واى نو ما به داسې ګڼله چې هغه خپل نوم اړولى دى.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

: عاتکې! تا چې کومه پیښه په خپلو سترګو لیدلې ده هغه د ډیر قوي زړه خاوند لپاره هم له زغم نه وتلې ده، خو ددغه سړي په باب ته بدګوماني مه کوه، ستا د پلار قاتل ستا کور ته د راتلو جرئت چیرته کولی شي، او ته بیا پخپله وایې چې د هغه وروځې او بریتونه سره وو، زما په ګومان د هغه د زخم خاپ ته شکمنه کړې، خو داسې پیښې له امکان نه وتلې نه دي، د ډیرو خلکو د زخمونو نخښې یو شان کیدای شي.

عاتکې ډاډمنه ساه واخستله ویې ویل:

سعیده ! زه ریښتیا هم بدګومانه شوې یم، ما دا فکر کاوه چې ښایې هغه په څه طریقه خپل ویښتان تور کړي وي، راځه دننه، کاکاناوې ډیره خفه ده.

سعید له عاتکې سره روان شو او لږ څنډ وروسته د سلمې په مخکې ناست ؤ.

سعید هغې ته د غرناطې د وضعې په باب خبرې وکړې او د عبید او امین په باب یې د تسلي نه وروسته لږ څنډ د هاشم انتظار وکړ او بیا اوچت شو ویې ویل : کیدای شي هغه د شپې مهال تم شي، ځکه خو ماته اجازه راکړې، زه به سهار وختي د هغه خدمت ته حاضر شم. عاتکې! که ستا سره د میلمه په باب تر اوسه پورې څه تشویش وي نوزه به یې راسره بوزم.

: نه، نه! زما د هغه په باب څه اندیښنه ده! پرې یې ږده که کاکا جان راشي بده به پرې ولګیږي.

*****

سلمې د ماسختن تر لمانځه د هاشم انتظار وکړ او بیا یې یوې خدمتګارې ته وویل :

اوس ښایي هغه رانه شي، میلمه ته ډوډۍ ور واستوه، لږ څنډ وروسته هغې له عاتکې سره خبرې کولې چې خدمتګاره کوټې ته ورننوته ویې ویل:

آغا راغی او سیده میلمستون ته ولاړ، د ډوډۍ په باب یې وویل چې له میلمه سره تر لیدو وروسته یې خوري.

عاتکه ناڅاپه جګه شوه ویې ویل:

کاکا ناوې! زه ځم خوب راځي.

: دومره زر ؟

: کاکا ناوې! زما طبیعت وران دی، ښایې لمونځ وکړم او ویده شم.

خالده له بلې کوټې نه راغله او ویې ویل :

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

خور جانې! تا له ما سره د کیسې کولو وعده کړې ده. زه درسره ځم.
: نه، نه! هغه پریشانه شوه ویې ویل : ته دې په خپله بستره کې پریوزه، زه چې لمونځ وکړم درته راځم.
خالدې شونډې بوڅې کړې ویې ویل:
: ته به له لمانځه وروسته ویده شې.
عاتکې د خفګان په حالت کې هغه تر مټ ونیوه بلې کوټې ته یې بوتله او زر یې پر بستره څملوله برستن یې پرې وغوړوله او په لږ غوسه ناکه لهجه یې ورته وویل:
ډیرې رغړیدونکې نجلې آرامه ویده شه که نه نو بیا به هیڅ کیسه نه درته اوروم.
خالدې چې د هغې حالت ولید وویریده، عاتکه له کوټې راووته دزینې په لورې ولاړه زړه یې په درزا ؤ.
لږ ځنډ وروسته دګټه په خپله کوټه کې د لمانځه ادا کولو پځای د هغې دریڅې سره غوږ نیولې ؤ چې د مزدورانو د کوټو څو بالښته اوچته وه او د میلمه او کاکا خبرې یې اوریدې.
هاشم ویل:
دا څنګه کیدای شي چې هغه بیرته راستون شوی وي او زه پرې خبر نه وم. ابو القاسم باید په داسې آوازو باور ونه کړي.
میلمه وویل : جنابه ! د حامد بن زهره په باب لومړنې خبر داسې ؤ چې هغه د مالتا په جیل کې پروت دی.
: ابو القاسم ته دا معلومه وه چې هغه بندي دی.
: نه! فردیناند دا خبر پټ ساتلې ؤ، او د هغه د راوستلو لپاره یې بوه جنګې بیړۍ ور استولې وه، په دې ګومان چې په مالتا کې د ده سفیر په کوم بل سړي د حامد بن زهره ګمان نه وي کړی. د هغه په بیړۍ کې هغه دوه تنه جاسوسان هم د حامد بن زهره د پیژندلو په خاطر استولي وو.
هغه بیړۍ له ډیرو ورځو راسې بې درکه وه او اوس دمالتا نه دا خبره معلومه شوه چې کوم بندي په هغه کې راوړل کیدو هغه حامد بن زهره ؤ.
په هغو ورځو کې د روم د سمندرګې په لویدیځو برخو کې د ترکانو او د هغو د بربرې حلیفانو بیړیو ګزمې کولې او دا خبره له اټکل نه لرې نه وه چې دغه بیړۍ

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

ته به څه پیښه ور شوی وي، د فردیناند دا گومان و چې که د بربریانو او یا ترکانو په مرسته حامد بن زهره ژغورل شوی وي نوهغه لومړنی هڅه به همدا وي چې د جنگ بندي د ترون له مودې پوره کیدو نه دمخه غرناطې ته راورسیږي.

اوس وروستی خبر دا دی چې د کوم بهرنی یرغلگر درې بیړۍ په تیاره کې ساحل ته نژدې راغلی او د قسطلې د دوو کښتیو له ډیولو وروسته په کوم لور تښتیدلی دي۔

د ډوبو شویو کښتیو ماڼوگان چې بچ شوي دي وايي چې یوه لویه کښتۍ چې ډزې یې ډیرې وژونکې او خطرناکې وې ساحل ته ډیره نژدې راغله،

هاشم پوښتنه وکړه : ستا دا مطلب دی چې نا معلومې بیړۍ حامد بن زهره پر ساحل کښته کړی دی؟

: د فردیناند همدا اندیښنه ده چې یرغل کوونکو د کوم مهم ضرورت نه پرته دومره لوی خطر نه شوای زغملی په کوته کې تر لږ ځنډه چوپتیا حاکمه شوه بالاخره هاشم وویل: زما اوس هم باور نه راځي، خو که حامد بن زهره رښتیا هم پر ځنډه پلي شوی وي نو د هغه په رارسیدو کې به ځنډونه شي.

میلمه وویل : امکان لري چې هغه په اوسنیو حالاتو کې غرناطې او یا خپل کلي ته تر تگ دا غوره وبولي چې کوم بل چیرته غلی شي او د یوه مناسب وخت انتظار وکړي. په هر صورت دا مسئله ډیره مهمه ده، هغه باید داسې فرصت ونه مومي چې فردیناند ته د اوربند ماتولو پلمه په لاس ورشي.

هاشم وویل که هغه له بهر نه کوم امیدواروونکی پیغام راوړی وي نو همدلته به راشي او بیا به نیغ غرناطې ته ځي. که هغه د خلکو له نظره غلی کیدل غواړي نو ابو القاسم باید د هغه په باب اندیښنه ونه کړي.

: ابو القاسم ځکه پریشانه دی چې پر هغه د هغو ځلور سوه تنو د ژغورنې بار پروت دی چې د یرغملو په څیر دښمن ته سپارل شوي دي او ستا دوه بچیان پکې شامل دي.

ابو القاسم دا هیله لري چې که تاسو د نورو په اړه نه وي نو لږ تر لږه د خپلو بچیانو په خاطر خپلې ذمه واري احساس کړي.

: آیا ابو القاسم اوس هم دا گومان کوي چې زه به حامد بن زهره ته د خپل کور د سوځولو لپاره اور تیاروم؟

: نه! له هغه سره یوازې د دې خبرې اندیښنه ده چې که تا هغه سمې لارې ته

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

رانه وست او هغه کومه هنګامه جوړه کړه نو نصرانیان به تر ټولو دمخه په همدې سیمه کې وحشت ښکاروي او د غرناطې خلک به له تا سره هیڅ همدردي هم نه کوي. بیا به د فردیناند په جیل کې ستا د زامنو څه حال کیږي ته پردې ښه فکر کولی شې. په کوټه کې یو ځل بیا چوپتیا خپره شوه.

لږ ځنډ وروسته هاشم ووېل:

مګر زه څه کولی شم، زه څه وړ هغه سمې لارې ته راوستلی شم؟ که هغه د قبایلو په راپارولو بریالی شو نو ددې سیمې یو سړی به هم بیرالا د هغه پر خلاف د غږ اوچتولو جرئت ونه کړي.

: لوی وزیر همدا ویل چې هغه باید د خلکو د پارولو فرصت ترلاسه نه کړي. تاسو هغه ولټوئ او وبې پوهوئ او بیا که تاسو له هغه نه د څه خطر احساس کاوه نو په داسې تجویزونو فکر کیدای شي چې څو اوني او یا څو میاشتې د هغه خوله بنده شي.

: ستا په خیال هغه باید ونیول شي؟

: هوکې! که د هغه سمې لارې ته راوستلو ته نورې لارې نه وي نو ته باید له دې اقدام نه هم ډډه ونه کړې.

هغه په داسې یوه ځای کې ساتل کیدای شي چې له هغه ځایه یې غږ خلکو ته ونه رسیدای شي، که هغه غرناطې ته ورسید نو موږ به مناسب ګام اوچت کړو، او بیا به تا ته د زحمت درکولو ضرورت نه وي. خو که هغه بهر اوسیدو او د څه بغاوت خورولو هڅه یې وکړه نو دغه بې خونده ذمه واري به ته تر سره کوې، موږ ته معلومه ده چې سعید د هغه زوی دی، موږ ته دا هم معلومه ده چې یو کشر لمسی یې هم دلته اوسي او ته پوهیږې چې هغه په حامد بن زهره څومره ګران دی.

: زه یوازې دومره پوهیږم که حامد بن زهره د بغاوت د جنډې اوچتولو پریکړه کړې وي نو د لسو بچیانو او شلو لمسیانو ژوند که په خطر کې ووینې هم په چلند کې به یې کوم بدلون را نشي.

همدغه لامل ؤ چې سعید مو په غرناطه کې ونه نیو ، لوی وزیر کوم داسې ګام پورته کول نه غواړي چې خلک پرې وپاریږي.

: نو بیا هغه څه غواړي؟

: هغوی دا غواړي چې تاسو له هغو بانفوذه خلکو سره اړیکې ونیسي او په هر قیمت چې وي له حامد بن زهره نه یې د لرې ساتلو هڅه وکړې. ځینې سرداران د

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

فردیناند له انتقام نه ویرول کیدای شی، ځیني نور د انعامونو په طمع راقابو کیدای شی. ابو القاسم د دی خبری ذمه واری اخلی چی تاسو له هغوی سره هر ډول وعدی وکړی هغه به ترسره کیږی. د زیاتی ډاډینی لپاره به هغوی دوی ته داسی لیکونه ور واستوی چی د ابو عبدالله او فردیناند مهرونه پری لګیدلی وی.

په کوټه کی دننه لږ ځنډ چوپتیا خپره وه، عاتکی غوښتل چی تره ته یی په چیغو چیغو ووایی چی د ابوالقاسم استازی زما د پلار قاتل دی او اصلی نوم یی عتبه دی، خو د هغه له کومی نه غږ ونه وت، دی له هغه ځایه تښتیدل غوښتل خو د ګام اوچتولو سیك پکی نه ؤ.

هاشم وویل : که حامد له بهر نه د کوم امیدواروونکی خبر سره راغلی وی او خلکو ته ذا معلومه شی چی زه د هغه مخالفت کوم نو په دی سیمه کی به زما لپاره د ساه کښل ګران شی.

که تاته کوم خطر پیښ شو د ابو القاسم پر دوستی اعتماد کولی شی. هغه تاسو ته دا مشوره نه ده درکړی چی تاسو بی تدبیر او بی اټکله د هغه پرخلاف رامیدان ته شی، ترڅو ټول حالت معلوم نه شی ته باید له پوره احتیاط نه کار واخلی.

د ابو القاسم پردی باور دی چی حامد به د کوم ګام اوچتولو نه وراندی خامخا له تا سره مشوره کوی که تاسو هغه ته دا مشوره ورکړای شوه چی د بیرون د قبایلو له راپارولو نه د مخه د غرناطی آزادی غوښتونکی له ځان سره ملګری کول ضروری دی نو ستا ټول تشویشونه به لری شی.

حامد بن زهره یوازی له غرناطی نه بهر زموږ لپاره سر درد جوړولی شی. چی سهار شو تاسو د هغه لټون پیل کړی. دا خبره ډیر وخت له هغه نه پټه نشی پاتی کیدای چی ځلوږ سوه تنه با نفوذه خلك فردیناند ته د یرغمل په توګه سپارل شویدی، او کله چی تاسو د هغه په وړاندی دا اندیښنه ښکاره کړی چی که فردیناند د اوربند د مودی له پوره کیدو وړاندی پر غرناطه د قبضی اراده وکړی نو د غرناطی اولس به یی مقابله ونکړی، نو زما باور دی چی هغه به ستا سره له مشوری پرته هلته ولاړ شی او هغه هلته کوم لوی خطر نه شی راپیدا کولی.

هاشم وویل : ماته د څه پریکړی نه وړاندی د فکر کولو ضرورت دی. کیدای شی تر سهاره تاته یو ډاډمن ځواب درکړای شم، خو یوه خبره همدا اوس هم کولی شم چی زه په هیڅ حالت کی هم دا نشم زغملی چی په غرناطه کی له هغه سره د

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

دښمن په خير چلن وشي.

که هغه ته هلته د سر کوم خطر پيښ شو نو زه به د سلطان ابو عبدالله او وزير ابو القاسم د ملگرى په حيث تر ژوندى پاتى کيدو د حامد بن زهره په ملگرى مرگ غوره گنم او عبيد او امين ته هم زه تر دى بله غوره لاره نه وينم.

ميلمه ووېل : تاسو داسى فکر ولى کوى چى که هغه ته په غرناطه کى کوم خطر پيښ شى نو ابو القاسم به يوه شيبه هم وزير پاتى کيدل غوره ونه گنى او زما په گومان په غرناطه کى د هغه ډېر سخت مخالف هم پر هغه ظلم نشى زغملى، زموږ اصلى ربړه دا ده چى هغه په امن او چوپ وساتلى شى، او زما باور دى چى په دى مسئله کى ته له ابو القاسم سره همنظره يى.

اوس ته ويده شه، زه به د شپى په وروستى برخه کى له دى ځايه روان شم، هغه وخت بنايى له تا سره ونه ليداى شم.

: نه ته چى راويښ شى نو ما به همدلته وويني، او امکان لرى چى د شپى کومه داسى خبره زما ذهن ته راشى چى زه هم درسره روان شم، په هر صورت له تا سره د خداى پامانى لپاره خامخا راځم.

*****

لږ ځنډ وروسته عاتکى په خپله کوټه کى د ډېر خفگان په حالت کى قدم واهه.

: زما خدايه! څه وکړم، زه کمزورى او بى وسه يم، په دى کور کى زما حيثيت د يوى يتيمى او بى وسه نجلى نه زيات نه دى. په دى کلى کى يو څوک هم د کاکا پر خلاف زما په خبره باور نه کوى، اى د جزا او سزا مالکه! ماته همت راکړه چى کاکا مى له دى گناه نه وژغورم.

بيا چى هغه په لمانځه ودريده نو سترگى يى نمجنى وى.

له لمانځه نه چى وزگاره شوه جگه شوه او بى سيکه پر خپله بستره وغځيده، بهر لرى د وريځو دتناو غړونه راتلل، دا تر ډيره په ناکرارى لټ په لټ اوښته، بيا يى ناڅاپه داسى احساس کړه چى لاندى څوک دروازه ټکوى. هغه څو شيبى چوپه او بى حرکت پرته وه، بيا ناڅاپه راجگه شوه زر يى يو دريځه خلاصه کړه او انگړ ته يى ور وکتل.

هاشم گرندى له انگړ نه تيريده او د هغه په څنگ کى يو پهره دار مشال نيولى روان و. د سترگو په رپ کى هغه د دى له سترگو الونيه شو.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

: هغه چیرته ولاړ، آیا هاشم کاکا ناڅاپه‌میلمه ته څه ویل ضروری ویلل؟ آیا دا امکان لری چی د کاکا ضمیر ناڅاپه راویښ شوی دی. او هغه د یوه غدار د مریه‌خپه کولو ته چمتو شویدی او یا هغه د سهار پر ځای همدا اوس د حامد بن زهره د لټولو پریکړه کړی ده. د عاتکی په زړه کی ډیرې پوښتنی راپورته شوی خو هیڅ داډمن ځواب یی ونه موند.

ناڅاپه د بربښنا له پرق سره د کور دیوالونه ولړزیدل او بیا ورسره د شمال تونده څپه راغله، او شرکند باران پیل شو، عاتکی.زر کړکی بنده کړه بیا د خپلی بستری ترخنګ ودریده او په چورتونو کی ډوبه شوه.

په دی تالنده او بربښنا کی به هغه سفر ونه کړی، او که تر سهاره باران اوریده نو امکان لری میلمه هم پاتی شی، چی کاکا وی ښایی د سعید دوی کره تګ راته آسانه نه وی خو د سعید خبرول ضروری دی، اوس که هغه له میلمه سره تر ډیره خبری کوی نو سهار به د خوب کولو ضرورت لری، او زه به د دروازی له خلاصیدو سره بهر ته ولاړه شم.

سعید ویلی وو چی زه به سهار ته کاکا ته راشم امکان لری تر سهاره باران ودریږی. او هغه په جومات کی تر لمانځه وروسته سیده زموږ کور ته راشی. په هر صورت چی هر څنګه وی زه به خامخا هغه ته ورځم. ماته له هغه غدار سره د کاکا د خبرو اوریدل ضروری وو، امکان لری ما له هغوی نه نوی څه اوریدلی وای. خو اوس د باران او توند شمال په شور کی د هغوی غږونه زما تر غوږ نشی رارسیدای.

عاتکه بیرته پر بستره وغځیده او تر یوه ساعته لټ پر لټ اوښتو، وروسته خوب ورغی.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

د عاتکې تشویش

عاتکه د درانه خوب نه ویښه شوه، په کوټه کې تر اوسه تیاره وه، بیا یې سترګې پټې کړې او په اړخ واوښته خو ناڅاپه یوه ویروونکې خیال د هغه بدن تول ولړزاوه، له بسترې نه راجګه شوه. زر زر یې څادر پر سر کړ او د زینو په لور ګړندی شوه، څو شیبې وروسته دا په انګړ کې ولاړه وه.

باران تم شوی ؤ، په فضا کې دومره ګردونه وو چې څو ګامه لرې څه لیدل ګران وو، دا له انګړ نه تیره شوه او د حویلی د دروازې درشل ته ورسیده، دروازه تړلې وه، دې چې درنه پله وخوځوله وپوهیده چې دننه خوانه زنځیر ده، بیا یې ناڅاپه دروازې ته نژدې په ځته کې تازه د اسونو د پښو خاپونه ولیدل، دا یې چې ولیدل په بیړه د میلمستون په لوری ولاړه، د منځ کوټه خلاصه وه، هلته یوه شیبه ودریده او بیا د اسونو د طبیلې په لوری په منډه ولاړه، هلته یوازې دری اسونه وو د میلمه له اس نه پرته د دې د تره اس هم نه ؤ. اوس دې ته په دې کې د شك ځای نه و پاتې چې هغوی تللی وو، دا په بیړه بیرته دروازې ته راغله او په زوره زوره یې له ټکولو وروسته نوکرانو ته غږ وکړ.

یوه نوکر دروازه خلاصه کړه او په حیرانی یې عاتکې ته کتل.په بیرونی انګړ کې یو بل نوکر په برستن کې ځان نغارلی ؤ، عاتکې تری وپوښتل: کاکا جان چیرته لاړو؟

: هغه دا ونه ویل چې چیرته درومی، هغه نیمه شپه د سعید دوی له کوره بیرته راستون شو او د شپې په وروستی برخه کې له میلمه سره یوځای بهر ته ووت.

: تاته معلومه ده چې هغه له سعید دوی کره تللی ؤ؟

: هو صیب! هغه له میلمه سره تر لیدو وروسته لږ څنډ آرام وکړ چې جعفر

Downloaded from: The Digital Library

راغی، ما دېر ورته وویل چې هغه ویده دی خو هغه ټینګار کاوه چې زه همدا اوس ورسره ګورم.

: تا ته معلومه ده چې جعفر ولې راغلی ؤ؟

: نه هغه یوازې دا ویل چې مایو ضروري پیغام ورته راوړی، په کور کې نور څوك باید خبر نه شي چې زه یې لیدو ته راغلی وم.

زه وېرېدم چې که هغه له کوټې راووزي پر ما به منت وکړي او بیا به د جعفر وار راځي، په وېره وېره مې د هغه د کوټې ور ورو ټکاوه، هغه په غوسه بهر راووت خو چې ما د جعفر نوم واخست نو د هغه ټوله غوسه سړه شوه.

په خدای «ج» سوګند! دا هغه ته یوه له مصیبته ډکه شپه وه، دې چې له کوره ووت باران پیل شو، تر نیمې شپې پورې یې موږ د راتلو انتظار وکړ، بیا چې بیرته راستون شو نو موږ دادہ شوو خو د شپې په وروستې برخه کې یې بیا پاڅولو او د اسونو د زین کولو حکم یې راته وکړ.

هغه میمله هم د سعید دوی کره ورسره تللې ؤ؟

: نه هغه په مزه خپل خوبونه غورول.

: ښه ده بهر دروازه خلاصه کړې.

: دومره زر، تر اوسه خو سهار شوی هم نه دی.

: ساده کیږې مه، سهار شوی دی ځنډ مه کوئ!

: ته چیرته ځې؟

: هوکې! تاسو بیړه کوئ وخت مه ضایع کوئ.

نوکر زړه نا زړه بهرنۍ دروازه خلاصه کړه، عاتکه په منډه بهر ته ووته او د سترګو په رپ کې د نوکر له سترګو پناه شوه.

لږ ځنډ وروسته دا په یوه کنده کې ټیټه شوه، په مخ څوړې نرۍ لاره ختې ډېرې وې او دا د بنوئیدو له سببه ورو ورو ښکته تله، د کندې په منځ کې تر اوسه لږ لږ اوبه بهیدلې، دې په راوتلیو ډبرو پښې ایښودلې او وړاندې تله، خو په یوه ډبره یې پښه ولږزیده، او په اوبو کې پریوته، تر ملا پورې یې جامې لندې شوې، خو دا زر راپورته شوه او د اوبو او ختو نه بې پروا یې بیا منډه واخستله.

څو شیبې وروسته دا د کندې په بله غاړه د سعید دوی د کور په مخ کې دریدلې وه، بهرنۍ د پاټك دروازه تړلې وه، دې په زوره زوره دروازه وټکوله او سعید ته یې چیغې وکړې خو دننه څخه هیڅ ځواب رانه غی.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

د کور په څير د حجری دیوال هم ډیر لوړ نه ؤ، عاتکی څو شیبی یوی او بلی خوا ته په اندیښنه له کتلو وروسته د حجری پر دیوال ور توپ کړل او له لړ جنجال وروسته بل لوری ته تری کوزه شوه، د پراخ انګړ نیمایی لاره یی چی ووهله د ګردونو له منځ یی په دوه پوړه کور سترګی ونښتی، بیا یی په تته رڼا کی د یوی کوټی تر دریځی د ډیوی رڼا ولیده، دا ورآندی ولاړه دروازه یی تیله کړه چی بیرته شوه عاتکه د شمال د څپی په څیر تونده ورننوته او سعیده، سعیده! چیغی یی وهلی. یو سړی مخ پر قبله ناست ؤ او دعا یی کوله، عاتکی یی مخ ونه لید، هغه په بیړه دعا پای ته ورسوله او عاتکی ته یی مخ ور واړاوه خو هغه سعید نه ؤ.

عاتکه وارخطا شوه ویی ویل : ته څوك یی، سعید چیرته دی؟ پردی سړی سر تر پښودی ته وکتل او له ځایه جګ شو هغه له سعید نه په ونه جګ ؤ اود وریو له درانه څادرنه یی عاتکی دا احساس کړه چی هغه ړ عادی سړی نه دی، هغه په داډ ځواب ورکړ:

سعید دلته نشته،.

: هغه چیرته دی؟ عاتکی په اندیښنه وپوښتل:

: هغه په یوه داسی مهم کار پسی تللی دی چی له یادولو نه دمخه یی زه باید تا وپیژنم چی څوك یی؟

عاتکه وارخطا غوندی شوه ویی ویل : هغه زما له کاکا سره تللی دی؟

: ما ته نه دی معلوم چی ستا کاکا څوك دی، زه په دی کلی کی نابلده یم.

: زما تره یی د شپی دلته راغوښتی ؤ، د خدای «ج» لپاره مامه پریشانه کوه جعفر چیرته دی؟

پردی سړی بیا وپوښتل : ته عاتکه نومیږی؟

عاتکه تر یوی شیبی پوری حیرانه ودریده بیا یی ځان راقابو کړ ویی ویل : هوکی مګر تاته څه معلومه شوه؟

: ماته ستا په باب ډیر معلومات دی، زه تر یوی مودی د حامد بن زهره د سفر ملګری وم، هغه د خپل زوی او لمسی سره ستا نوم هم زیات یاداوه، ما د هغه کلا په باب هم زیات اوریدلی دی چی ستا مور او پلار پکی ښخ دی. زه دی کور ته د یوه دوست په حیث راغلی یم او که تا ته څه پریشانی وی نو د سعید او جعفر په شان پرما هم اعتماد کولی شی.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

: جعفر هم له هغوی سره تللی دی؟: هوکی! هغه ځواب ورکړ.
: تاسو ویل چی د حامد بن زهره سره د سفر اندیوال وی؟
: هوکی!
: د هغوی له لوری مو کوم پیغام راوړی ؤ؟
هغه دوه زړی شو دروازی لوری ته یی وکتل، په دروازه کی د چا د پښو غږ اوچت شو او عاتکی هم مخ ور واړاوه، زبیده کوټی ته ور ننوته او په حیرانی یی وویل:
: لوری ته په دی وخت کی؟
: عاتکی په وارخطایی وویل : تروری! دا د خبرو وخت نه دی زه پردی ځان پوهول غواړم چی د سعید پلار جان اوس چیرته دی؟
: لوری! هغه د شپی مهال ناڅاپه روان شو او زما په گومان به اوس غرناطی ته رسیدلی وی، خو ته باید دا خبره چاته ونه کړی.
د عاتکی رنگ تك زیړ شو او په مایوسونکی لهجه یی وویل :
هاشم کاکا له هغه سره ولیدل؟
: هوکی! هغه چی دلته راغی را ویی غوښت او د ملاقات نه لږ ځنډ وروسته ناڅاپه له دی ځایه روان شوی ؤ.
عاتکی نا بلده سړی ته مخ ور واړاوه ویی پوښتل: ته له هغه سره راغلی وی؟
: هوکی! زه د هغه د رارسولو په خاطر ورسره راغلی وم.
: هغه ، چی په مالتا کی بندی ؤ او دښمن خپله جنگی بیړی د هغه د راوستلو لپاره ور استولی وه؟
بیگانه سړی حیران شو ځواب یی ورکړ: هوکی! خو دا خبری تاته څه ور معلومی شوی!
عاتکی د هغه د پوښتنی پروا ونه کړه پوښتنه یی وکړه:
زه له تانه دا پوښتم چی هغه د قسطلی له/بیړی نه څه ډول وتښتید او هغه دری بیړی چی د اندلس پرځنډو یی د دښمن دوی بیړی ډوبی کړی او حامد بن زهره یی پر ځنډه پلی کړل، له کومه ځایه راغلی وی؟
: نابلده «پردی» ځواب ورکړ: زه ستا هری پوښتنی ته ځواب ویلی شم خو تاته دا خبره دومره زر څه ور راورسیده چی د دښمن دوی کښتی ډوبی شوی دی؟
عاتکی ځواب ورکړ: تیر ماښام د وزیر ابو القاسم استازی زما کاکا ته راغلی

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

ؤ. د هغوی خبری چی ما واوریدی نو دا خطر می احساس کړ چی که حامد بن زهره غرناطی ته ولاړ شی نو وبه نیول شی، ماته دا معلومات نه ؤ چی دلته رارسیدلی که نه نو د شپی به زه د ده د خبرولو لپاره راغلی وم.

نابلده دی ته تسلی ورکړه ویی ویل : ته دومره اندیښنه مه کوه، حامد بن زهره په دغو خطرونو پوه دی چی په غرناطه کی ورپیښیدای شی، بیا هم هغه په دی داډه ؤ چی که دی د غدارانو د خبریدونه دمخه غرناطی ته ننوت نو اولس به له ده سره وی همدا سبب ؤ چی په دی مسئله کی هغه ستا له کاکا سره هم راز شریك نه کړ.

: مگر تاته دا معلومه نه ده چی زما کاکا هم د شپی په وروستی برخه کی چیرته تللی دی او د ابو القاسم استازی هم ورسره تللی دی. زما باور دی چی هغوی له غرناطی پرته بل ځای ته نه دی تللی، او د هغه همدا هدف دی چی په غرناطه کی د حامد بن زهره پرخلاف له غدارانو سره په دسیسی کی شریك شی.

دی بیا شاته وکتل زبیدی ته یی وویل : تروری! زه غرناطی ته ځم، تاسو زر تر زره یو نوکر راویښ کړی چی له دری نه وړاندی پر سرك زما انظار کوی، زه به تر لږ ځنډه اس راولم او ځان به راورسوم.

نابلده وویل : ودریږه!دی شاته وروکتل.

: ستا باور دی چی کاکا دی...!

عاتکی خبره ورغوڅه کړه ویی ویل : زه پوهیږم چی که می د خپل کاکا پر خلاف څه ووایم نو خلك به می لیونی وبولی. خو که تا د حامد بن زهره نه زما د پلار د شهادت او د کلا د الوزولو کیسه اوریدلی وی نو ښایی هغه د هغه غدار په اړه هم څه درته ویلی وی چی په باروتو یی د کلا له الوزولو وروسته دښمن ته لاره خلاصه کړی وه. اوس تا ته همدومره کافی ده چی همغه غدار د ابو القاسم د ایلچی په بڼه تیره شپه زما د کاکا میلمه ؤ، هغه خپل نوم بدل کړی دی، د ویښتانو رنگ یی بدل کړی دی خو د هغه غوږ پر بدلیدو نه دی توانیدلی چی زما په غشی زخمی شوی ؤ، ما چی هغه ولید ومی پیژاند مگر که هغه بل څوك وای هم له خپل تره سره می یی چی خبری واوریدی په دی کی راسره شك پاتی نه دی چی هغه یو خاین دی، او د غرناطی معامله گرو زما د کاکا د ضمیر د قیمت ورکولو لپاره را استولی ؤ.

تا پیژندوی وویل : په دې حالاتو کی ستا تگ غرناطی ته مناسب نه دی، زه

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

ستا د پیغام رسولو ذمه واري اخلم، که حامد بن زهره ته په غرناطه کې د کوم سربښندوی ملګري ضرورت ؤ نو ته پر ما اعتماد کولی شی، ما قصداً ستا د پوښتنو ځواب نه درکاوه، اوس ستا د تسلي لپاره دا ویل ضروري بولم چې د هسپانیې په کومه بیړۍ کې حامد بن زهره سپور ؤ پر هغو د ترکانو یوې کېښتي حمله وکړه او په همغه کېښتي کې هغه د اندلس څنډو ته راوړل شو.

عاتکې وویل : او ته په همغه کېښتي کې د ده سره د سفر ملګري وې؟

: هوکې! هغه سترګي ښکته واچولې زیاته یې کړه:

زه د هغه کېښتۍ کپتان یم، او دوې نورې کېښتۍ زموږ د مرستې لپاره راغلی وې.

عاتکې د لوموړي ځل لپاره د زور، شرافت، او سادګي یوې مجسمې ته په ځیر ځیر وکتل، او دې داسې احساس کړه چې د ویرې، مایوسي او خفګان په تیارو کې ناڅاپه د رڼا یو ځلې راپورته شوې دی.

دې بیا وویل : مګر ته خو ترکې نه یې!

زبیدې وویل : لورې! د منصور بابا ویل چې دی د اندلس د یوې عزتمندې کورنۍ څخه دی او دوه ځله یې زما ژوند ژغورلی دی، خو دی غرناطې ته نشي تلای، آغا زما د وړاندې وویل چې غرناطې ته د ده تګ ډېر خطرناك دی، هغه به زر بیرته راستون شي او دی به رخصت کړي، که هغه په څه سبب وځنډېده نو سعید به راواستوي او سعید هم پر ما ټینګار کړی ؤ چې دی په کلي کې له چا سره باید ونه ګوري.

نا آشنا وویل : د هغه دا خبره نه خوښیده چې زه بې سببه غرناطې ته د تلو خطر قبول کړم، خو اوس باید خامخا ولاړ شم، تاسو نوکر ته ووایې چې زما اس زین کړي.

عاتکه ناکراره غوندې شوه ويې ویل : ترورې د خدای «ج» په خاطر زر کوه! زبیده بهر ته ووتله.

عاتکې نا آشنا ته وویل : تاسو په غرناطې کې څوك پیژنې؟

: نه! زه په وړوکتوب کې یو ځل له جېپل پلار سره هلته تللی وم، هغه څلور ورځې له یوه دوست کره پاتې شو خو اوس زما دا هم په یاد نه دی چې هغه څوك ؤ؟

: بیا ته یو خدمتګار درسره بوزه.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

: نه! که حکومت دومره را وپېښ شوی وی نو د دی کلی یو سړی هم باید له ماسره ولاړ نه شي.

: زما په ګومان بنایی د هغوی لټول تاته ګران نه وي، تاسو د «البسین» لوی چوک ته ورشي، هلته له جومات سره جوخته د هغه مدرسه ده، د هغه د کور یوه دروازه جومات او بله یی شاته یوی تنګي کوڅې ته وتلې ده، کور یی له یوی مودی راسی تړلی دی، امکان لری چی هغه د اوسیدو لپاره له کوم دوست کره پاتی شوی وی، په هر حال د هغه درك له مدرسی نه ترلاسه کولی شی، اوس زر کوه تیاریږه، زه بهر ستا انتظار کوم.

عاتکی دا وویل او له کوټی نه بهر ووتله.

څو دقیقی وروسته نا آشنا هم له کوټی نه راووت د هغه پر سر سپینه پګړی او نور بدن یی په یوه پراخه چپنه کی پټ شوی ؤ د چپنی د پاسه یی پر ملا یو د څرمنی کمربند ؤ چی توره له تیکی سره پری ځړیده.

په انګړ کی د زبیدی او عاتکی نه پرته دوه نوکران هم وو چی د یوه په لاس کی د هغه د اس قیضه وه، هغه اوږده اوږده ګامونه واخستل وړاندی ورغی او د نوکر نه یی د اس جلب واخست پښه یی پری واړوله او د سترګو په رپ کی د انګړ له چمبر نه ووت.

ناڅاپه منصور له یوی کوټی نه راووت وړاندی راغی او په غریو نیولی غږ یی وویل : هغه ولاړ؟

زبیدی هغه ته تسلی ورکړه ویی ویل : زویه ! هغه د یوه ضروری کار لپاره ولاړ.

: ماما جان خو می ویل چی زما تر راتګه به دی دلته وی، تا زه ولی راوېښ نه کړم، هغه به بیا رانشی.

: هغه به خامخا بیا راشی بچیه! که دی زما پر خبره باور نه کیږی نو کوټی ته ورشه د هغه سامان وګوره. هغه خپل زیات شیان همدلته پریښی دی.

منصور لږ امیدوار شو د «سلمان» د کوټی په لوری یی منډه واخستله عاتکی له زبیدی نه وپوښتل:

تاسو ته د ده نوم معلوم دی؟

: نوم یی سلمان دی.

: هاشم کاکا ته معلومه شوه چی دی د ترکانو له سمندری پوځ څخه دی؟

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

: نه! آغا ستا کاکا ته یوازی دا وویل چی دغه سری د الفجاره د یوی عربی قبیلی د مشر زوی دی او ده ته یی په لاره کی زما د ساتنی ذمه واری ورسپارلی وه.

تا یی تولی خبری اوریدلی وی؟

: هوکی! کله چی دوی خبری کولی زه یی د څنگ په کوټه کی وم. ستا د کاکا د خبرو له اوریدو وروسته ما دا تصور هم نشو کولی چی هغه له غدارانو سره ملگری کیدای شی. د سعید پلار پر دی ډیر خفه ؤ چی ده خپل دوه زامن په یرغملو کی استولی وو. هغه ده ته د بی غیرتی او بی زړه توب پیغور ورکاوه، خو ستا کاکا په وار وار دا ویل چی دا یوه مجبوری وه، موږ د تیاری لپاره فرصت ته ضرورت درلود. اوس که تا له بهر نه د څه ملاتړ کوم امید راوړی وی نو زه درسره ملگری یم، د دښمن پرخلاف په توره اوچتولو کی به له ما سره پردی هیڅ افسوس نه وی چی دوی به زما له دوو زامنو سره څه ډول سلوك کوی. تاسو وایی چی په غرناطه کی یوه خطرناکه دسیسه په کار لویدلی ده، خو که ستا کاکا د هغه دښمن وای نو هغه به په وار وار دا نه ورته ویل چی په اوسنیو حالاتو کی غرناطه ستا لپاره بالکل خطرناکه ده.

: هاشم کاکا دا وویل؟

: هوکی!

: هغه څه ځواب ورکړ؟

: هغه ورته وویل چی زه به په دی خبره فکر وکړم، اوس ماته د خوب ضرورت دی.

عاتکی وویل : تروري! د دی مطلب له دی پرته بل څه نشی کیدای چی هاشم کاکا غوښتل خبری تری راوباسی، ځکه چی د سعید پلار له هغه سره مشوره نه ده کړی او اعتماد یی نه دی پری کړی. د هغه د ناځاپی تگ سبب همدا دی چی هغه هاشم کاکا ته د دی موقع ورکول نه غوښتل چی هغه ابو القاسم او نور غداران خبر کړی چی کله هغه غرناطی ته ور ورسیږی ویی نیسی. اوس هم زما پوخ باور دی چی هغه به نیغ غرناطی ته تللی وی.

زبیدی له لږ فکر وروسته پوښتنه وکړه: تاته معلومه ده چی هغه څه وخت وخوځیدل؟

: نوکرانو راته وویل چی د شپی په وروستی برخو کی روان شول.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

د سعيد پلار نژدې نيمه شپه چې ستا کاکا رخصت کړ ولاړ، د دې مطلب دا دی چې هغه به ستا له کاکا نه ډير وړاندې غرناطې ته رسيدلی وي.

منصور موسکی بيرته راغی او وې ويل : هغه خپله لينده، د غيشو کڅوړه او يوه جوړه جامې پريښې دي، خو توره او تومانچه يې ورسره وړې دي.

عاتکې وپوښتل : تا له هغه سره تومانچه ليدلې وه؟

: هو! هغه زما دوړاندې پر خپل ورانه ايښې وه.

ما له هغه سره يوه د باروتو ډکه کڅوړه هم وليده.

عاتکې ترورې! هغه خو به دا پاتې شيان هسې بې کاره نه وي ګڼلي چې پريښې يې دي ستا باور دی چې هغه به بيرته راستون شي؟

: که د خدای «ج» خوښه وه خامخا به راشي، مګر زه پردې نه پوهيږم چې ته دومره ولې پريشانه يې؟

: زه پريشانه نه يم، پردې غوسه يم چې هغه له ما سره له ليدو پرته ولې ولاړ، او زبيدې ترور ولې ورته راويښ نه کړم، کله چې بابا روانيده نو راته وې ويل چې نور ته د ده کوربه يې.

: ته هغه وخت ويښ وې؟ عاتکې وپوښتل؟

: هوکې! او د بابا جان له رخصتيدو وروسته هم هغه له ما سره ډيرې خبرې وکړې.

: هغه خو به ستا د بې معنی خبرو نه په تنګ شوی نه وي؟

: له چانه؟

: ستا له خبرونه!

: منصور په غوسه شو وې ويل : ولې؟

: ته پردې هم نه پوهيږې چې خلك په نيمه شپه کې تر خبرو ويده کيدل زيات خوښوي. عاتکې هڅه کوله چې خپله موسکا پټه کړي.

منصور نور هم غوسه شو وې ويل : زبيدې ترورې! ته خو لږ ددې جامو ته وګوره! داسې ښکارې لکه ټوله شپه يې چې کښان نيولې وي.

عاتکه په خندا شوه.

زبيدې وويل : لورې ! يخ دی ونه وهي، دننه راځه زه اور درته بل کړم.

: نه زه اوس کورته ځم! منصوره! ووايه ته راسره ځې که نه؟

منصور د خواب پرځای د هغې لاس ونيو.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

*****

د غرناطی اته تنه مهم مشران د وزیر ابو القاسم په شانداره ماڼۍ کی په یوه پراخه کوټه کی ناست وو، هاشم د یوه خدمتګار سره د کوټی په دروازه کی ودریده او له لرې دریدو وروسته یې السلام علیکم! وویل او د درناوی لپاره ټول پاڅیدل خو هاشم چاته له لاس ورکولو پرته دروازی ته نژدی په یوه کرسۍ کیناست، د هغه تندی تروش ؤ.

په کوټه کی تر لږ ځنډه چوپتیا خپره شوه، بیا د غرناطی یوه سوداګر وپوښتل : څه خبره ده ته ډیر اندیښمن ښکاری!

هاشم په ډک غږ ځواب ورکړ: اوس د اندیښنی کلمه زموږ د احساساتو د ترجمانی لپاره بس نه دې، ابو القاسم څه وخت راځی؟

: که په الحمرا کی څه مهمه پیښه نه وی نو اوس به راورسیږی، موږ یې هم له ډیر وخته انتظار کوو، یو ساعت وروسته څلور کسان نور هم پر هغوی ور زیات شول، هاشم په ډیره حیرانی د ابو عبدالله د تدبیر او د ابو القاسم د هوښیاری او د فردیناند د سخاوت او لورینی په اړه د دوی خبری اوریدی.

یوعمر خوړلی سړی چی له جامو نه د کومی مدرسی ښوونکی ښکاریدو ویل : زموږ اندیښنه وه چی ځینی بی تدبیره به د سولی د شرطونو پرخلاف د اولس د راپارولو هڅی وکړی. خو د خدای «ج» شکر دی چی د غرناطی خلکو د شر اچوونکو نه مخ اړولی دی، کومو خلکو چی تر پرونه لوی وزیر ته د بی غیرتی او بی حسی پیغورونه ورکول اوس یې د قوم احسان کوونکی ګڼی، اوس د غرناطی میندی لوی سلطان ته هم دعاګانی کوی چی اولس یې له زیاتی بربادی نه وژغوره.

د حکومت یوه چارواکی وویل : موږ باید د لوی وزیر شکر ګزار وو، چی د ښار د ډیرو با نفوذه کورنیو غړی یې فردیناند ته وسپارل، د راتلونکی لپاره یې د جګړی د پیښیدو امکانات ختم کړل، اوس که څوک شر جوړونکی د اولس د راپارولو هڅه وکړه نو په خوله به ګوزار وخوری.

یوه بل وویل : څو ورځی پخوا چا داویلی شوای چی د دښمن پوځی قرارګاه به موږ ته د یوی منډیی حیثیت غوره کوی او د غرناطی په بازارونو کی به د غلی، سونګ موادو او میوو انبارونه جوړ شی. آبله ورځ له لمر ختو تر ماښامه له سینتیافی نه غرناطی ته شپیته ګاډی راغلل، پرون د هغو شمیر تر سلو زیات ؤ،

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

پر کچرو او خرو هم زيات شيان راځي، د غرناطي په بازارونو کي د ژوند د ضروروی شيانو نرخونه په تونديی سره ټيټيږي.

پردی سربیره فردیناند چی د جنوب لاره وتړله موږ ته يې نوری اسانتياوی جوړی کړي، د ابو القاسم دغه کارنامه له یوی سیاسی معجزی نه کمه نه ده چی هغه اولس د مرگ له منگولو نه وژغوره او د امن او خوشحالی په لاره کی یې ودراوه.

ناڅاپه د هاشم زغم او صبر پای ته ورسید او ويې ویل : د خدای «ج» لپاره ځانونه مه غولوی!

د ټولو سترگی پر هاشم میخ پاتی شوی، او په کوټه کی د لږ ځنډ لپاره چوپتیا شوه.

بیا یوه سړی ويپوښتل : ستا مطلب؟

هاشم ځواب ورکړ : زما مطلب دا دی چی زموږ څلور سوه تنه به څو اونی د دښمن د میلمستیاو مزه وڅکی او بیا به د هغی په بدل کی د ټول اولس په غاړو کی د غلامۍ کړۍ واچول شي. تاسو به څو ورځی د فردیناند د سخاوت او د خپلو مشرانو د تدبیر او عقل ترانی ووایی او وروسته به بیا ستاسو نور نسلونه تر پیړیو پیړیو پوری پر تاسو لعنتونه وایی، تاسو پردی خبره خوښ یاست چی د سینتهافی لاره خلاصه شوه او ستاسو لپاره د امن او خوښی یو نوی دوران پیل شو، خو دا درته معلومه نه ده چی پردی لاره پر تاسو څومره بلاگانی نازلیدونکی دی او ستاسو راتلونکی نسلونه به ستاسو د څو ورځو خوښی څومره دروند قیمت ادا کوی! ټول څو شیبی حیران وو او هاشم ته یې کتل، بیا د غرناطی یوه لوی سوداگر وویل : هاشمه! پر تا څه وشول؟ ایا ته په اورېند خوښ نه يې؟

هغه ځواب ورکړ: یو ماته خوړلی او مایوس انسان له خپلو مصیبتونو څخه د خلاصون لپاره د مرگ آرزو کولی شی خو د ټول قوم پر غلامی او مرگ خوښیدای نه شي.

یوه پوځی افسر وویل : مگر پخوا خو ستا نظر داسی نه و. او تر کومه چی زما یادیږی تا دی فردیناند ته د دوو زامنو په یرغمل استولو هم اعتراض نه کاوه، اوس باید داسی خبره ونه کړی چی د غرناطی د امن پرخلاف وی.

هاشم ځواب ورکړ: آیا زه پر خپله اشتباه د پښیمانی حق هم نه لرم؟

یوه په عمر پوخ سړی ځواب ورکړ: ته د زړه له تله پښیمانه کیدای شی خو د

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

دی لپاره د لوی وزیر هستوګن ځای مناسب نه دی.

هاشم شونډې وچیچلې ویې ویل : تر کومه چې ماته معلومه ده شپږ اونۍ وروسته به فردیناند پر غرناطې قبضه وکړي او بیا به دا ځای زموږ د مدبر او هوښیار وزیر کورنه وي.

یو بل سړي وویل : تاسو له هاشم سره خبره مه کوئ، دی د خپلو بچیانو لپاره اندېښمن دی، خو زما باور دی چې د هغه اندېښنه به ډېر زر لرې شي.

موږ به له ابو القاسم نه وغواړو چې ستا سره دې د زامنو د ملاقات بندوبست وکړي.

هاشم چیغې کړې : د خدای «ج» لپاره په وار وار زما زامن مه یادوئ. او بیا له ده سره چا د خبرو جرئت ونه کړ.

لږ ځنډ وروسته ابو القاسم کوټې ته ورننوت او ټول کسان یې په درناوي ودریدل، ابو القاسم په ولاړه له یوه ځوان نه وپوښتل:

اوس د ښار وضعه څنګه ده؟

: ښاغلیه داسې څه خبر نه دي راغلي چې څه اندېښنه پرې ښکاره شي، ابو القاسم وړاندې ولاړ د مجلس د حاضرینو په مخکې په یوه کرسۍ کیناست او ویې ویل : تاسو ښاغلیو ته د خپلو عزیزانو د احوال لپاره په وار وار ماته د راتلو د زحمت اړتیا نشته هغوی د فردیناند په قرارګاه کې تر تاسو زیات ارام دي، که موږ فردیناند ته دا ډاډ ورکړای شو چې موږ د زړه له کومې د اوربند د شرایطو پوره پابندي کوو نو د هغوی د ډېر یرغمل ساتلو ضرورت به ونه ویني، له سینتهافي سره د سوداګرۍ د لارې پرانستل یو ډېر لوی بری دی او زما هیله ده چې تر څو ورځو پورې به تاسو له بندیانو سره د ملاقات اجازه هم ترلاسه کړای شي. اوس باید تاسو د بېځایه وخت تېرولو پرځای اولس ته ورشئ او هغوی ته دا ډاډ ورکړئ چې حکومت څه وايي ستاسو په خیر دي.

هاشم تر ډېره پورې سرځوړند اچولی ؤ او د هغوی خبرې یې اورېدلې ناڅاپه ابو القاسم هغه ته وکتل تکان یې وخوړ ویې ویل : هاشمه! وبخښه زما پام نه ؤ چې ته هم شته یې، ته څه وخت راغلی؟

: زه همدا اوس راغلم. هغه په سړه لهجه ځواب ورکړ.

یوه سړي وویل : ښاغلیه! دی ستا پر برياو ډاډه نه دی، د هغه دا نظر دی چې د غرناطې په لارې خلاصولو سره مو ډېر لوی خطر ته اوږه ورکړه.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

: تاسو ته خو باید معلومه وي چې زه د ده نظر ته احترام لرم، اوس که تاسو ښاغلي اجازه راکړي زه له ده سره څو خبري کوم.

ابو القاسم ودرید او هغوی ټول په وار وار ورغلل، خدای پامانی یې ورسره وکړه او له کوټې ووتل.

ابو القاسم بیرته په کرسۍ کیناست او له هاشم نه یې وپوښتل: تاته زما پیغام در ورسید؟

: هوکې!

: نو بیا غرناطي ته د راتلو پرځای باید پر خپل کور کې پاتې وای، امکان لري د حامد بن زهره د راتلو په باب زما اندیښنې بې بنیاده وي خو د اندلس پر ساحل د فردیناند د دوو کښتیو تباهي کومه معمولي واقعه نه ده، له دې نه وړاندې د فردیناند له خوا دا خبر مونږ ته راکړل شویدی چې کومه کښتۍ مالتا ته د حامد بن زهره د راوستلو لپاره استول شوې وه په سمندر کې یې درکه شوې ده، ځکه خو دا له قیاس نه لرې نه ده چې په لاره کې ترکي یا بربري کښتیو پرې حمله کړې وي او د حامد بن زهره د ژغورلو نه وروسته یې د اندلس پر غاړه د هغه د پلي کولو هڅه کړې وي. زما گومان ؤ چې حامد بن زهره به غرناطي ته له راتلو دمخه له تا سره خامخا اړیکې نیسي او ستا د مشورې نه پرته به کوم مهم گام اوچت نه کړي.

که حامد بن زهره بیرته راستون شو نو د قبایلو په پارولو کې به ځنډ ونه کړي، ځکه خو تاسو زر بیرته ولاړ شي او د قبایلو د آرام ساتلو هڅه وکړې، فردیناند به ستا دا خدمت نه هیروي، ماته پر دې پوهیدل گران نه دي چې ته دې زامنو ته ډیر په اندیښنه کې یې، خو ته پر ما باید اعتماد وکړې، چې د حامد بن زهره خطر لرې شي زه به د هغوی د راخلاصولو هڅه وکړم.

هاشم هیله من شو ویې ویل : ښاغلیه په ما احسان وکړه همدا نن یې راته راوغواړه.

: مگر زه ستا د ناڅاپي اندیښنې په سبب ونه پوهیدم.

: ښاغلیه ما له اندلس نه د هجرت پریکړه کړې ده.

: په څه سبب؟

: زه ویریږم چې غرناطي ته د دښمن ننوتل به ماته له زغم نه وتلي وي، تاسو زما په باب دا ډاډ غوښت چې آرام واوسم، او چې زه له خپل کلي نه هجرت وکړم

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

نو زما په باب به ستا تولی اندیښنی لری شی.

ابو القاسم ځواب ورکړ: زما شخصاً هیڅ اندیښنه نشته، خو ته پوهیږی چی هغه څلور سوه تنه د فردیناند د واړ لپاره هغه ته تسلیم شوی دی، که زه د چا د بیرته راوستلو لپاره منډی رامنډی وکړم نو فردیناند به څه گومان کوی ـــ

او د غرناطی د نورو خلکو د خپلوانو او عزیزانو عکس العمل به څه ور وی؟

هاشم پخپلو وچو شونډو ژبه رانیره کړه ویی ویل : د خدای «ج» لپاره زما مرسته وکړه! د خپلو بچیانو پرځای زه پخپله د فردیناند قرارگاه ته ورتلو ته چمتو یم.

ابو القاسم په بی پروایی ځواب ورکړ: له دی.نه وراندی ته هیڅ پریشانه نه وی، ستا د دی اندیښنی لپاره باید کوم معقول لامل وی.

: تر دی وړاندی ما دا سوچ کاوه چی هجرت نه کوم، خو اوس په اندلس کی د یوی ورځی تیرول هم راته گران ښکاری، زه تر مرگ وړاندی د خپلو زامنو په اړه دا داړ غوارم چی دوی په یوه خپلواك هیواد کی هستوگن دی.

ابوالقاسم په ځیر هغه ته وکتل او ناڅاپه یی لهجه بدله کړه ویی ویل : ته له مانه کومه خبره پټوی، ستا سترگی د کوم سملاسی خطر د احساس غمازی کوی، ته د کوم داسی مجلس نه زما مخی ته راغلی یی چی هلته د امن پرخلاف خبری شوی دی.

: زه نیغ له خپل کلی نه ستا حضور ته راغلی یم.

: ماته معلومه ده خو ته سهی خبره ولی نه کوی؟

: سهی خبره!؟

: هو! ته ولی دا نه وایی چی زموږ خبرونه رښتیا وو، حامد بن زهره بیرته راغلی دی، تا له هغه سره لیدلی دی او له هغه سره له لیدو وروسته اوس ته له خپلو ذامه واریو نه د تښتیدو د لاری لټولو په فکر کی یی، هاشمه ته ما تیر ایستلی نه شی، ما چی ستا څیره ولیدله وپوهیدم چی حامد بن زهره راغلی دی، او ته د هغه راتگ د یوه نوی توپان د راتلو خبر گڼی. اوس لږ له همت نه کار واخله، که هغه غرناطی ته ننوتلی وی نو دا د تا ذمه واری ده چی هغه د نوی فتنی له راوینولو نه ایسار کړی موږ په یوه کښتی کی سپاره یو او د دی کښتی د ډوبیدولو مخنیوی زموږ ټولو لومړنی فرض دی، ووایه هغه چیرته دی؟

: ښاغلیه! هغه غرناطی ته نه دی رارسیدلی که رارسیدلی وای هم ما به دا نه

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

ځ درته ویلي چې هغه چیرته دی.

: ته تیره شپه په خپل کور کې وې، که حامد بن زهره دلته نه وي راغلی نو پخپل کور کې به وي.

زه ستا څخه مننه کوم.

هاشم چیغه کړه : ته هغه په کلې کې نشې نیولی.

: هلته د هغه د نیولو هیڅ ضرورت نشته، زه یوازې هغه د ښار له دروازو نه لرې غواړم، او که ته د خپلو زامنو دښمن نه وې نو زما سره باید مرسته وکړې.

ابو القاسم دا وویل او بیا یې لاسونه وپړقول، پهره دار کوټې ته ورننوت ابو القاسم امر ورته وکړ:

سمدستې کوتوال ته ورشه ورته ووایه چې د ښار پرتولو لارو پهرې ودروه، که حامد بن زهره ښار ته د ننوتلو هڅه وکړه نو ویې نیسې او سمدستې یې ماته راولې.

چې پهره دار ولاړ هغه بیرته هاشم ته وکتل: که هغه غرناطې ته تر راتلو د مخه د قبایلي خلکو د پارولو هڅه وکړه نو ماته به ګام په ګام ستا د مرستې ضرورت وي، که ته د خپلو زامنو خیر غوښتونکی وې نو د حکومت سره به پوره مرسته کوې، زه درسره وعده کوم چې یو ویښته به یې نه زیانیږي. زما هدف له بربادۍ څخه د غرناطې ژغورل دي. که ته ماته دا ووېلې شې چې د بربریانو او ترکانو بیړۍ د اندلس پر څنډو د لنګر اچولو په حال کې دي نو زه به د هغوی د هر کلي لپاره تر هر چا وړاندې وم، خو که هغه یوازې راغلی دی نو د غرناطې خلکو ته به له هغه سره د موهومو امیدونو او خوشحالوونکو خبرو پرته هیڅ نه وي.

هاشم ځواب ورکړ: ښاغلیه! زه دا هڅه کوم چې هغه غرناطې ته د راتلو اراده پریږدي. مګر د هغه په نیولو کې درسره مرسته نشم کولی.

ابو القاسم لږ نرم شو ویې ویل : زه له تاسره وعده کولی شم چې زما له لاسه به حامد بن زهره ته کوم تاوان نه رسیږي، او که تاسو غواړئ نو هغه له نیولو نه ژغورلی هم شې، خو دا ضروري ده چې هغه ته د خلکو د پارولو زمینه برابره نه شي.

یو نوکر کوټې ته ورننوت او ویې ویل :

ښاغلیه! د غرناطې کوتوال درسره لیدل غواړي، هغه کوم مهم خبر راوړی دی

Downloaded from: The Digital Library

: هغه دلته راولی.

نوکر له کوټی نه بهر ووت او لږځنډ وروسته یو د قوی مټو خاوند چی د پنځوس کلونو نه په عمر زیات معلومیده کوټی ته ورننوت او بیله څه مقدمی یی وویل:

: ښاغلیه! زه دی لوری ته راروان وم چی ستا استازی په مخه راغی، ما ستا د حکم سره سم پهره دارانو ته هدایت ورکړ، ابو القاسم په غوسه شو ویی ویل : اوس ته زما د حکم د سبب معلومولو لپاره راغلی یی؟

: نه ښاغلیه! زه دومره په خبره پوهیږم چی ستا په امر کی به خامخا کوم مصلحت وی، خو ما یو مهم خبر اوریدلی دی.

: څه دول خبر؟

: کوتوال د څواب پر ځای په شك هاشم ته وکتل، ابو القاسم وویل:

ته ولی چوپ شوی، له هاشم نه د غرناطی یوه خبره هم پټه نه ده.

کوتوال وویل : ښاغلیه! زه تاته ددی خبری لپاره راتلم چی حامد بن زهره ښار ته ننوتلی دی. هغه په البسین کی له چا کره اوسی. خپل کور یی تش دی، پخپله مدرسه کی هم نشته، کیدای شی چی دا هسی آوازه وی خو د ښار خلك د البسین په څلور لاری کی راټولیږی او زموږ خلکو له ډیرونه دا اوریدلی دی چی حامد بن زهره بیرته راستون شوی دی او نن د البسین په جومات کی د ښار خلکو ته وینا کوی. په ښار کی داسی خبری هم کیږی چی هغه د اسلامی هیوادونو له مشرانو څخه کوم امیدوارونکی پیغام راوړی دی.

ابو القاسم هاشم ته وکتل خو هغه وویل:

دا امکان نه لری، زه دا تصور هم نشم کولی چی هغه دی دلته را رسیدلی وی.

ابو القاسم وویل : تا هغه غرناطی ته له راتګه ایسار کړی و؟

: هوکی!

: تا دا هم ورته وویل چی ستا د بچیانو په شمول د غرناطی څلور سوه کسان د یرغمل په څیر تللی دی؟

: دا خبره هغه ته زما سره له لیدو وړاندی معلومه وه.

ابو القاسم له لږ فکر وروسته وویل : په دی حالاتو کی دا له اټکل نه لری نه ده چی هغه ستا په اره بد اعتمادی احساس کړی وی او غرناطی ته د راتګ د ارادی په باب یی تاته څه ویل مناسب نه وی بللی، په هر حال که هغه دلته را

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

رسیدلی وی نو د سهی احوال په معلومولو ځنډ نه وزی.

ابو القاسم دا وویل او کوتوال ته یی پام واړاوه: ستا پردی پوهول ضروری نه دی چی په اوسنیو حالاتو کی دی ذمه واری څه دی؟ ته په البسین کی د داسی خلکو څخه کار اخستی شی چی د هری شیبی احوال درکړی خو ستا له لوری باید داسی څه ګام اوچت نه شی چی خلك پری وپاریږی.

اوس به زه بیا سلطان ته ورځم، او زما به دا هڅه وی چی د غرناطی ټول با نفوذه خلك په ځانګړی توګه هغه خلك چی وروڼه او زامن یی د یرغمل په توګه استول شوی دی په الحمرا کی راټول شی، سمدستی باید د ښار دروازی وتړل شی.

کوتوال په ویره ویره وویل : ښاغلیه! زما اندیښنه ده چی که حامد بن زهره غرناطی ته رارسیدلی وی نو آرام به نه کښینی، که ستا اجازه وی په البسین کی هم داسی کسان پیدا کیږی چی چاره یی وکړی.

هاشم جګ شو ودرید او له غوسی نه په ریږدیدونکی غږ یی وویل:

په غرناطه کی پر حامد بن زهره لاس اوچتول د ماشومانو لوبه نه ده، که د هغه د وژلو هڅه وشوه نو د ښار هیڅ ګوټ به درته په امن نه وی.

بیا هغه په هیله منه څیره ابو القاسم ته وکتل : ښاغلیه! ماته اجازه راکړی.

: ته چیرته روانیږی؟

: زه د حامد بن زهره د پیدا کولو هڅه کوم، امکان لری زه هغه د بربادی له لاری راوګرځوم.

: نه ته نور بهر ته نشی تللی.

هاشم څو شیبی هغه ته په حیرانی کتل، بیا یی په خپ غږ وویل:

ستا مطلب دا دی چی زه ستا بندی یم؟

: نه زما مطلب دا دی چی اوس ستا ساتنه زما ذمه واری ده. که د حامد بن زهره کوم ملګری ته زما له کوره د تلو په حال کی ولیدی نو ژوندی به بیرته راستون نه شی، ځکه خو تر څو ستا په اړه بله پریکړه نه وی شوی ته به همدلته اوسی.

هاشم څه ویل غوښتل خو ابو القاسم او کوتوال د کوټی نه ووتل او دی بی حاله پر کرسی ورولوید، لږ ځنډ وروسته جګ شو دروازی پلو ولاړ خو هلته دوه تنه وسله وال پهره داران ولاړ وو. هغه ځان ملامتاوه بیرته راوګرځید او په کرسی کیناست.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

د سلمان سفر

له غرناطې نه نژدې دوه میله لرې سلمان یوه کلي ته ننوت چې په دیوالونو او ورونو یې د تیرې جګړې نخښې برالاوې، د پراخه سړك دواړو غاړو ته کورونه زیاتره ویجاړ شوي وو او بامونه یې پر ځمکه رانسکور شوي وو، یوازې څو داسې کورونه تر سترګو کیدل، چې د ژوند نخښې پکې لیدې شوې.

چپ لورې ته د جومات بام لویدلی ؤ او نژدې هلته دوه تنه په یوه ګاډي کې د ونو پر راوړو بوخت وو.

ګاډي په دوو کچرو پورې ترلی وه، او کوچوان چې یو د څوارلس کلو په شاوخوا کې هلك ؤ پاس پرې ناست ؤ. ښي لورې ته د یوې پراخې حویلې دیوال ؤ چې ځای ځای درزونه پکې راغلي وو. سلمان چې د حویلې دروازې ته نژدې شو ناڅاپه یو بوډا سړی چې لکڼه یې لګوله راووت د اس مخې ته راغی د اس تګ ډیر ګړندی نه ؤ سلمان په وخت د اس جلب راکش کړ او ښي اړخ ته یې تری کوږ کړ خو بوډا سړی چې هغه یې د اس سره ډنګر هغه کوله د مخامخ وړاندې تلو پرځای شاته شو او له اس سره د ټکر په سبب یوې خواته وغورځید.

سلمان له اس نه راکوز شو هغه ته یې تکیه ورکړه ویې ویل:

وبخښې تاسو خو به ډیر ژوبل شوي نه یاست؟

زه پر خپله بې احتیاطې پښیمانه یم.

یو ځوان په منډه بهر ته راووت او په غوسه یې وویل : تاسو په یوه پراخه میدان کې باید د اس د سپارلې مشق وکړې، او سترګې هم باید وغړوې.

کوچوان راکوز شو او په منډه ورغی ویې ویل : مسعوده!

په ادب خیال کوه ما ورته کتل د هغه غلطې نه وه.

بوډا هم راپورته شو ویې ویل : مسعوده ته ډیر احمق یې زه بالکل روغ یم، د

Downloaded from: The Digital Library

هغه هيڅ ګناه نشته اشتباه زما وه، له حويلى نه يوه نجلى رابهكاره شوه او وړاندې راغله له بوډا نه يې وپوښتل : څه خبره دو بابا؟
: هيڅ نه لورې!
د نجلى عمرد لسو كلونو په شاوخوا كى ؤ، د هغى كمزورى او د نګر بدن د تيرو جګړو د مصيبتونو هنداره وه، هغى سلمان ته وكتل او په شرميدلى لهجه يى ترى وپوښتل :
ته له غرناطى نه راغلى؟
: نه زه هلته روان يم.
سلمان دا وويل او بيا يى مسعود ته وكتل : دى ناڅاپه د آس مخى ته راغى او زه افسوس كوم چى بخه مى وكړه خو ونه شوه هغه مى له غورځيدو ونه ژغورلاى شو.
مسعود ځواب وركړ: ښاغليه زه پخپله خبره پښيمانه يم، او بخښنه درځخه غواړم.
د سلمان آس په خولو لوند خيشت ؤ او له ستومانى سيليده كوچوان يى جلب ونيو ويى ويل:
ښاغليه ! ستا اس ډير ترې ښكارى كه دى اجازه وى زه اوبه پرى وڅښنم.
: ډيره ښه ده خو زر بيرته راستون شه چى پر ما ځنډ وزى.
: ښاغليه !دا دى زر بيرته راځم.
هلك آس جومات ته نژدې د كوهى په لورى بوت.
نجلى وويل : ښايى ته له لرى راغلى وى؟
: هوكى!
: ښايى تر اوسه دى سبا نارى هم نه وى كړى، زموږ په كور كى ډوډى تياره ده راځه!
: نه مننه زما بيړه ده.
بوډا وويل : راځه بچيه د دى كلى د سردار لور بلنه دركوى، له جګړى وروسته په دى ويجاړ كور كى ته لومړنى ميلمه يى.
د اسما حوصله مه ماتوه.
: سلمان د نجلى پرسر د مينى لاس كيښود ويى ويل : كه زما بيړه نه واى ستا بلنه مى نه ردوله، پلار جان ته دى زما سلام ووايه او ورته ووايه چى كه په بيرته

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

راستنیدو کې فرصت په لاس راغی نو دلته به ډوډی وخورم او بیا به ځم.

مسعود وویل : ښاغلیه ! د هغه پلار شهید شوی دی.

سلمان اسماً ته وکتل ، د هغې په سترګو کې اوښکې ځلیدې.

بوډا وویل : د جګړې په ورځو کې دغه کلی ړنګ شوی ؤ، زموږ آغا خپل زامن او میرمن «اندراش» ته استولی وو، اوس بوه هفته وړاندی موږ بیرته راغلی یو، څو تنه زموږ نه وړاندی دلته را رسیدلی وو او که جګړه بیا پیل نه شوه نو امید دی چی پاتی کورونه هم زر بیرته ودان شی.

اسماً په ستوماني خپلی اوښکی پاکی کړی ویی ویل : بابا جګړه به خامخا پیلیږی. مور جانی می ویل چی دا ځل به موږ «اندراش» ته د تلو پرځای په غرناطه کی پاتی کیږو.

کوچوان چی د اس له اوبولونه وروسته بیرته راستون شو ویی ویل:

: ښاغلیه ! ستا آس ډیر تږی ؤ، ته باید د دومره ښکلی حیوان ډیر خیال وساتی.

سلمان د هغه له لاسه جلب ونیو اسما ته یی وکتل : اسماً زه ژمنه درسره کوم چی بیرته راوګرځیدم دلته به راګرځم تا به وینم او بیا به ځم.

: ته له کومه ځایه راغلی یی؟

: زه له ډیر لری ځایه راغلی یم، او سلمان پر اس سپور شو.

اسماً وویل : لږ ودریږه زه اوس بیرته راځم، او هغه بیا په منډه بیرته په کور ننوته، سلمان اندیښمن ودرید یوی او بلی خواته یی کتل.

بوډا وویل : د دی ځلی په خاطر ته خامخا باید راشی، اوس خو را سنبال شوی ده جو په اندراش کی یی دا حالت ؤ چی له لری به یی هر سپور ولید د خپل پلار ملګری به یی ګانه.

کوچوان وویل : په غرناطه کی به ته د کوم دوست کره اوسی که په سرای کی؟

: ماته نه ده معلومه، دا د هغه ځای په وضعی پوری اړه لری. امکان لری ماته د ایساریدو فرصت په لاس رانه شی.

: ښاغلیه! زه د دی لپاره دا پوښتنه کوم چی په غرناطه کی د اسونو لپاره پروره ډیر په زحمت موندل کیږی، او ستا آس داسی نه دی چی وږی دی وساتل شی، که ته زموږ په سرای کی اوسیدل خوښوی نو هلته به د وښو زحمت درته نه وی، موږ د دی خبری ځانګړی خیال ساتو، او همدغه سبب دی چی اوس خلك

Downloaded from: The Digital Library

زموږ په سرای کی شپه تیرول خوښوی، زه پرون دلته د وښو د پیرلو لپاره راغلی وم، او اوس می ایله څو گیډی پیدا کړل.

: مننه، کـه زه هلتـه پاتي کـيـدم، نو د اس په وړی سـاتلو به خـوښ نـه شم، ستاسو سرای چیرته دی؟

: تاسو له جنوبی دروازی نه سیده پر سرك ولاړ شی، کیڼ لوری ته به د سرای دروازه ووینی، د مالك نوم عبدالمنان دی، خو له چانه د پوښتنی حاجت نشته، دروازه دومره لویه ده چی گاډی هم تری تیریدای شی، د سرك بلی غاړی ته سرای ته مخامخ حمام دی او څو گامه وړاندي به یو لوی چوك ووینی، زما نوم عثمان دی.

اسـمـاً په منده راښکاره شـوه او وړاندی ورغله دوی دانی منی یی سلمـان ته ورکـړی: مـوږ په خپـل وېجاړ بن کی منی ولتولی، کـه ته مـخکی راغلی وای نو څولی به می ډکـه درته راوړی وای، مـور جانی می ټولی وویشلی یوازی همدغـه دوی دانی اوس پاتي وی.

سلمان زړه نا زړه نجلۍ ته کتل او بیا یی د هغی له لاسه یوه منه واخستله او اس یی پونده کړ، او بیا لږ څنډ وروسته یوه معصومه، خفه، او هوښیاره څیره چی د اندلس د مـاضی د وړانگو او د راتلونکو تیـارو هنداره وه د ده په سـتـرگـو کی تاویدله.

*****

سلمان چی د ښار دروازی تـه نژدی شو نو یوه گاډۍ درشل ته ننوتله، له هغی څوگامـه شاتـه د وښـو، خسـو او غلې نه ډکې گاډۍ کـتـار ولاړې وې، کله چې په گـاډی پسـی د وښـو یوه بله گـاډی هم د درشل په لور ور نژدی شوه نو پهـره دار راوړاندی شو او نیزه یی ور اوږده کړه هغـه یی بیرته په شـا کـړه. یو سړی چی پر سر یی د چرگانو کپس ؤ په ویره ویره راوړاندی شو، خو پهره دار هغه په زوره په شا ټیله کړ چی له ټوکری سره شاپه تخته وغورځید.

یو لرگی مـاتوونکی خپل خر پریښود منډه یی کړه او هغـه یی راپورتـه کـړ، په غوسه یی بیا پر پهره دارانو پټکی وکړی:

تاسـو له یوه بی وسی سړی سره په زور ازمویلو باید وشرمیږی. د هغه په لیدو نورو خلکو هم شور گډ کړ، د چرگانو خاوند په بیړه ټوکری راپورته کړه څوگامه شاته شو اوپهره دارانو ته یی سختی بدی ردی پیل کړی.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

سلمان خو ګامه لرې اس ودراوه او له يوه کوچوان نه يې د دې هنګامې سبب وپوښت، هغه وويل:

: ښاغليه ! دا پهره داران ډېر ظالمان دي، کله يې چې زړه وغواړي دروازه تړي موږ له يوه ساعت راسې دلته ولاړ يو، همدا اوس د کوم امير سړي بګۍ راغله د يوې شيبې لپاره يې دروازه ورته پرانسته، اوس بيرته دروازه تړي.

سلمان په څېر درشل لورې ته وکتل، دوو تنو د دروازې پلې پورې کولې، هغه په بېړه اس پونده کړ د دروازې په مخه کې د درشل دننه چې کوم پهره داران په مخه کې ولاړ وو هغوی په چيغو او شور يوی او بلې خواته ځانونه شاته کړل، او دوو وسله والو ساتونکو خپلې نيزې سمې کړې، بيا هغوی په ده پسې منډې وهلې، خو سلمان يو ځل شاته ورپسې راوکتل او بيا يې هغوی ته د پام اړلو اړتيا نه ليده او اس يې له هوا سره خبرې کولې. لږ څنډ وروسته يې کيڼ لورې ته يوه لويه دروازه وليده هغه اس ودراوه او د يوې شيبې لپاره يې شاته وکتل او بيا يې اس راوګرځاوه او د دوه پوړه ودانۍ پر لويه دروازه ورننوت. هلته د منځنۍ عمر يو د ښکلې څېرې خاوند پر کرسۍ ناست ؤ، سلمان له اس نه پلې شو له مخامخ برنډې نه يو نوکر په منډه راغې او د ده له لاسه يې د اس جلب واخست.

سلمان وپوښتل : دا د عبدالمنان سرای دی؟

: نوکر ځواب ورکړ: هو صيب!

: هغه چيرته دی؟

پر کرسۍ ناست سړي راپورته شو ويې ويل : صيب امر کوی زه عبدالمنان يم.

: ماته عثمان ستا درك راکړ، سلمان دروازې پلو وکتل او زياته يې کړه : د لارې پر سر [illegible] يوه کلې کې مې ورسره وليدل، زما په ښار کې يو ضروري کار دی، خو زما اس ستومانه دی، ځکه خو غواړم دلته يې پرېږدم.

عبدالمنان نوکر ته وويل : اس طبيلې ته بوزه!

خدمتګار آس ورسره بوت، سلمان په بېړه د درشل په لوری ولاړ.

عبدالمان غږ پرې وکړ : ودرېږه!

سلمان ودريد او په انديښنه يې مخ ورته راوګرځاوه:

ګوره زما ډېره بېړه ده.

عبد المنان ورغی او له سلمان سره روان شو ويې ويل : زه ، ددې بې ادبی بخښنه غواړم ، خو که تاته څه خطر درپيښ وي يا څوك درپسې وي نو يوی او

Downloaded from: The Digital Library

بلې خواته دی د تلو اړتیا نشته، زه مرسته درسره کولی شم.

سلمـان ځـواب ورکـړ: زمـا دا اندیښنه ده چې د دروازې پهـره داران به مې تعقیبوي کله چې زه هلته راورسیدم هغوی غوښتل دروازه وتړي، زما بیره وه د دوی نه راتیر شوم او دلته راغلم، هغوی مې ډیر شاته پریښودل، کـه د هغوی د مرستې لپاره سپاره ورونه رسیدل نو مـاته سمدستي څه خطر نشته، په ښار کې د یوه ضروري کـار د ترسره کولو نه وروسته بیا زه د دې پروانه لرم چې هغوی له ما سره بیا څه وړ سلوك کوي.

که یوازې دومره خبره وي نو هیڅ پریشانۍ ته دې ضرورت نشته، پهره داران تر دې ځایه د تعقیبولو جرئت نشي کولای، اوس د ښار دا حالت دی چې ته په بازار کې چیرته د حکومت پر ضد یو شعـار ورکړې شاوخوا خلك بـه ټول سـتا د ملاتړ لپاره راټول شي، تاسو چیرته تلل غواړې؟

: غواړم تر البسین پورې ولاړ شم.

: په راتلونکې چوك کې به ګاډي‌درته پیدا شي.

سرك ته چې ورسید سلمان وویل : زه ستا ډیره مننه کوم.

اوس ماته اجازه راکړه.

عبدالمنان هغه ته لاس ورکړ ورته ویې ویل : عثمـان دا درته ونه ویل چې څه وخت به راشي؟

: هغه د خوځیدو لپاره تیار ولاړ ؤ، خو کـه پهره دارانو دروازه ورته بیرته نه کړه نو له ښاره بهر به ولاړ وي.

: زه هلتـه ور روانیږم او چې تاسو بیـرته راځې ان شـا ء الله عـثمـان به دې هر کلي ته ولاړ وي.

سلمـان چې چوك ته نژدې شـو یوه وړوکې ډله یې ولیده چې په مخ کې یې یوه سړي نغاره ډنګوله، سلمان چې وړاندې ورغی نو نغاره والا دا اعلان کاوه:

د غرناطې آزادۍ خوښوونکو!

حـامـد بن زهره تاسـو ته د یوه نوي ژوند پیـغـام راوړی، هغـه غـرناطې ته رارسیـدلی دی او نن د مـابښـام له لمانځه وروسـتـه د البسین په جامع جـومات کې اولس ته وینا کوي، که تاسو د اولس د خاینانو دسیسې ناکامول غواړئ نو د هغه تر بیرغ لاندې راټول شي.

د دې اعـلان له اوریدو وروستـه د حامد بن زهره په اړه د سلمان اندیښنه تر څه

Downloaded from: The Digital Library

حیله کمه شوه او لږ ځنډ وروسته هغه په یوه بګۍ کی سپور ۋ او البسین ته روان شو.

*****

ګاډی‌د مدرسی د دروازی په مخه کی ودریده او سلمان تری ښکته شو کوچوان ته یی یو دینار په لاس کی ورکیښود او د بندی دروازی په لوری ولاړ، څو ځلی یی د درنی دروازی له ټکولو وروسته تیل وهله ویی لیدل چی دننه له خوا زنځیر شوی ده.

له لږ ځنډ دروازی ټکولو وروسته یی غږ وکړ:

څوک شته دروازه خلاصه کړی! څوک شته!! هلته څو هلکان او دری تنه وسله وال ځوانان ولاړوو په هغوی کی یوه دنګ او د ښکلو جامو خاوند ووېل:

ښاغلیه! دننه هیڅوک نشته، مدرسه رخصت شوی ده، سلمان مخ راوګرځاوه کوچوان ته یی ووېل: د هغه د هستوګنځای بوه دروازه د شا کوڅی ته وتلی ده هلته به کوم نوکر خامخا وی.

کوچوان ووېل : راځه زه تا د هغی کوڅی خولی ته رسوم. سلمان په بیره په بګۍ کی کیناست، کوچوان د ګاډی‌مخه راوګرځوله او د جومات نه پاس د کوڅی خواته راوګرځېد او د تنګی کوڅی په مخه کی ودرید ویی ویل:

ښاغلیه! وراندی کوڅه تنګه ده، بګۍ‌نشی ېکی تلای ته پخپله ورشه پوښتنه یی وکړه، امکان لری د مدرسی په څیر یی کور هم تش وی او ستا بیرته تګ ته ضرورت شی، تا ماته له دوه طرفه کرایی نه همزیاتی پیسی راکړی دی په خوښه ستا تر راتلو پوری انتظار کوم.

: نه ته درځه! زما دلته لږ ځنډ وزی، سلمان دا ووېل او روان شو.

کوچوان ګاډی راګرځوله چی هغه دری ځوانان چی د جومات په مخه کی یی لیدلي وو په مخه کی ورته ودریدل او لاره یی ونیوه په هغوی کی هغه د لوړ قد خاوند ووېل : دا څوک ۋ؟

کوچوان ځواب ورکړ: نه یی پیژنم خو داسی ښکاری چی له بهر نه راغلی دی، د البسین لاره ورته نه وه معلومه د کومی شریفی کورنی سړی ښکاری ماته یی یو دینار راکړ.

: دی څوک لټوی؟

: ماته نه ده معلومه، لومړی یی راته ووېل چی د البسین جامع جومات ته می

Downloaded from: The Digital Library

ورسوه، بیا یې وویل چې د جومات ترڅنګ یوه مدرسه ده ما هلته ښکته کړه، زه هلته د خپل یوه دوست پوښتنه کوم.

: ساده سړیه تاته معلومه نه ده چي په دي کوڅه کې د حامد بن زهره کور دی او نن د غرناطې هر غدار د هغه په لټه کې دی، ځه له دي ځایه زغله!

کوچوان اندېښمن شو اس ته یې متروکه ورکړه اوهغه دري ځوانان په کوڅه ورننوتل.

سلمان لږ وړاندي له یوه عمر خوړلي سړي نه پوښتنه کوله: ته په همدي کوڅه کې اوسیږې؟

: هوکې! وړاندي اوم کور زما دی.

: دا د حامد بن زهره کور دی؟

: هوکې!

: تاته معلومه ده چې د دي دروازه له کومه وخته راسي تړلې ده؟

: زه چې سهار له لمانځه راوګرځېدم نو دروازه یې بیرته وه، وروسته مې د حامد بن زهره د راتګ خبر واورید او په منډه راغلم چې دلته پر دروازه کولپ، پروت و او ډېر خلك بهر ولاړ وو. زه د مدرسې د دروازې په لوري ولاړم هلته مې یې پوښتنه وکړه خو معلومه شوه چې مدرسه رخصت شوې ده، زما په ګومان به ساتونکې د مدرسې د دروازې له تړلو نه وروسته د ښار له خوا په دي کوڅه راوتلې وي.

سلمان وویل : زه له حامد بن زهره سره لیدل غواړم. ته د داسې چا درك راکولي شې چې د ده د اوسیدو ځای ورته معلوم وي؟

: ښاغلیه ما له ځو کسانو د هغه د هستوګنې د ځای پوښتنه کړې ده خو هیچا ته هم معلومه نه وه.

د اوږده قد خاوند چې له دوی نه لرې ولاړ ؤ، او خبرې یې اوریدې ور وړاندي شو ویې ویل:

که څه ضروري خبره وي زه درسره مرسته کولې شم زما باور دی چې دلته یو سړي ته به د هغه د هستوګنې ځای معلوم وي راځه!

: هغه چیرته دی؟

: د هغه کور ډېر لرې نه دی تاسو په ما پسې راځئ!

سلمان له هغه سره روان شو او پاتې ځوانان له شانه ورپسې ورغلل، نژدي دوه

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

سوه ګامه وړاندې بنې خواته وګرځېد او يوې پراخې کوڅې ته ورننوتل د سلمان لاربنود ناڅاپه وپوښتل:

: ته له کومه ځايه راغلی يې؟

: له اندراش څخه!

: ته نن راغلی؟

: هوکې!

: د حامد بن زهره د راتګ نه هغه خبر شوی؟

: سلمان لږ پريشانه شو ځواب يې ورکړ:

زه تولې خبرې نشم درته ويلی، ستا د داږ لپاره دومره عرض کول کافي بولم چې حامد بن زهره زه ډير ښه پيژنم او زه هغه ته يو ضروري پيغام رسول غواړم.

: وبخښنې! زه پر تا شك نه کوم خو په دې ورځو کې موږ له داسې وضعې سره مخ يو چې يو وړور بل ته د لاس په ورکولو ويريږي.

: ماته معلومه ده اوس په خبرو وخت مه تيروه.

بل ځوان ووېل : وليده! دې سهي وايي موږ بايد وخت ضايع نه کړو.

په کوڅې کې چې دوی بنې لورې ته وګرځېدل څو تنه يې وليدل چې د مدرسې زده کوونکې معلوميدل يوه تن د حامد بن زهره د راتلو اعلان کاوه او خلك له شاوخوا کورونو راوتل او پر هغوی ورټوليدل. يوه تن د سلمان ملګرې وليد چيغې يې کړې:

وګورې وليد را روان دې هغه ته به يې خامخا هستوګنځی معلوم وي، هغوی د سترګو په رپ کې پر وليد راټول شول، يوه تن ترې وپوښتل:

تاته معلومه ده چې حامد بن زهره چيرته دی؟

: نه!

: ايا هغه ربښتيا غرناطې ته راغلی دی؟

: تاسو په شعار ورکونکيو بايد اعتماد وکړې، زما باور دې چې هغه د وينا لپاره جومات ته راشي تاسو به يې پخپلو سترګو ووينې، خو اوس که چاته د هغه د اوسيدو ځای معلوم وي هم نه يې درته ښيي، تاسو بايد همدومره پوه شې چې اوس تر تاسو زيات د حکومت جاسوسان او غداران د هغه په باب په فکر کې دي. چې د هغه د راتلو په سبب د جګړې د بيا پيليدو په ويره کې دي، موږ څو تنه غداران وليدل چې د جومات شاوخوا ګرځيدل، کيدای شي له هغوی نه کوم يو

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

دلته هم وی، ځکه خو باید تاسو تر ماښامه صبر وکړی، نور زما وخت مه ضایع کوی زما ضروری کار دی، ولید وراندی ولاړ او خلك بوی او بلی خواته تیت شول، سلمان چی لړ پخوا د خپل لاربنود له پوښتنو نه پریشانی احساسوله بېرته لری شوه.

*****

لږ ځنډ وروسته هغوی یو زاړه کورته ننوتل چی د کور پرځای بوی مسافرخانی ته ورته ؤ، د درشل دننه د پراخه غولی دری لوریو ته وړی وړی کوټې وی.

سلمان هلته له یوه بوډا نوکر نه پرته چی د درشل نه بهر لمر ته پروت ؤ او خُریده هیڅوك ونه لیدل.

: تاسو زه چیرته راوستم؟ سلمان له خپل لاربنودنه وپوښتل، ولید ځواب ورکړ: دا د شاگردانو هستوگنځای دی خو اوس هغوی ټول تللی دی د حامد بن زهره د وینا لپاره خلك خبروی.

: مگر تاسو زه ولی دلته راوستم؟

: تاسو لږ ځنډ د جمیل په کوټه کی استراحت وکړی. زه به اوس د هغه درك راپیدا کړم او تاته به راشم.

: جمیل څوك دی؟

: ښاغلیه! جمیل زما نوم دی راځه! یوه ځوان ځواب ورکړ.

سلمان ولید ته وکتل ویی ویل : گوره که ته د حامد بن زهره د ژوند په ارځښت پوهیږی نو وخت مه ضایع کوه، او ما زر تر زره هغه ته ور وله.

: ستا مطلب دا دی چی د هغه پرخلاف څه دسیسه په کار لویدلی ده؟

سلمان خفه شو ویی ویل : ما یو ځل درته وویل چی د هغه ژوند په خطر کی دی.

ولید وویل : که ته هغه ته دا ویل غواړی چی په غرناطه کی د غدارانو ډله د هغه د وینو تږی ده نو دا هغه ته، نوی خبره نه ده، بیا هم زه هڅه کوم چی تا بی له ځنډه هغه ته ورسوم، ما چی د هغه د کوم دوست خبره کوله د هغه کور ډیر لری نه دی، که هغه د حامد بن زهره د هستوگنځی د درك راکولو ته چمتو شو نو زه به سمدستی هلته ورشم او که هغه ته د اعتماد وړ وبللی نو ور رسوم دی. امکان لری هغه پخپله دلته راشی، تاسو یوازی خپل نوم ماته ووایی.

: زما نوم سلمان دی، مگر که ستا په زړه کی څه شك وی هم ماته باید د دی

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

خبرې فرصت راکړې چې زه خپل برائت ورانډې کړم، او زه په غرناطه کې د حامد بن زهره نه پرته بل ګواه نشم وړاندې کولی.

: ګوره دغه بحث هیڅ ګټه نه لري، که تاسو نور وخت ضایع کول نه غواړې نو لږ څه صبر وکړئ، ولید دا وویل او په بیړه بیرته وګرځید او د سترګو په رپ کې تر درشل ووت، سلمان د اندیښنې او بې وسې په حالت کې د هغه ملګرو ته کتل.

جمیل خپل ملګرې ته وویل : اویس! ته د درشل دروازه بنده کړه او له بهر نه څوك دننه مه را پرېږده.

بیا یې سلمان ته مخ واړاوه: ښاغلیه! د اندیښنې هیڅ خبره نه ده، که حامد بن زهره تاسو پیژني نو ډیر زر به مو ان شاء الله ورسره ملاقات وشي، راځی!

سلمان د مجبورې په حالت کې له هغه سره ولاړ جمیل د انګړ نه تیر شو او د یوې کوټې دروازه یې خلاصه کړه ورننوتل.

د کوټې دننه سامان ډیر لږ و، پر مځکه یوه معمولي سطرنجي غوړیدلې وه، ښي لاس ته د دیوال ترڅنګ پر یوه کټ بستره غوړیدلې وه، پاس د دیوال په یوه تاخچه کې د ډیوې دودونو دیوال تور کړی ؤ، د چپرکټ ترڅنګ یوه وړوکې صندلې او منقل ایښې وو.

د کوټې په یوه ګونج کې یو د لرګي صندوق او د اوبو صراحي ترسترګو کیدل چې پاس پرې یوه ختینه پیاله نسکوره وه، ښي لاس ته دروازې ته نژدې په یوه لویه الماري کې کتابونه ایښودل شوي وو، مخامخ په دیوال کې یوه وړوکې دریڅه وه.

تشریف راوړئ! جمیل صندلۍ ته اشاره وکړه.

سلمان د توری د راځړولو پرځای کمربند سست کړ او پر صندلۍ کیناست، جمیل د هغه په مخکې پر چارپایي کیناست ویې ویل: کله چې زه لومړی ځل دې کوټې ته رانښوتم داسې راته ښکاریده لکه کوم زندان ته چې راغلی وم، او زما باور دی چې ته به هم همدغسې احساسوې.

: هوکې! سلمان په بې پروایې ځواب ورکړ، ماته دا ودانۍ عجیبه غوندې ښکاري.

جمیل وویل : د دې عمر تر سلو کالو زیات دی، ړومبې دا یو وړوکې جیل ؤ، نژدې څلویښت کاله پخوا چې مرکزې جیل پراخه کړای شو حکومت دغه بیا په یوه

Downloaded from: The Digital Library

یهوذي سوداګر باندي وپلوره، هغه بیا سرای تري جوړ کړ، بیا هغه یهودي سوداګر مړ شو کونډې یې دغه سرای پر یوه مسلمان سوداګر باندي وپلوره، د جګړي په لومړیو شپو کی د هغه سوداګر زوی شهید شو او هغه خپل زیات جایداد نیمایي برخه د مدرسي د مستحقو زده کوونکو لپاره وقف کړه او پخپله «طنجې» ته ولاړ.

سلمان ظاهراً په ډیر غور د جمیل خبري اوریدي خو هغه د ودانی له تاریخ سره هیڅ مینه نه درلوده.

جمیل ناڅاپه اوچت شو وېي ویل : وبخښئ ما له تانه د ډوډي په اړه پوښتنه ونه کړه، زما په ګومان دی تر اوسه پوري سبا ناري نه دی کړې زه یې همدا اوس درته راغواړم.

سلمان وویل : نه، نه ته زما د ډوډي غم مه کوه، زه د خپلي ذمه واري له سرته رسولو دمخه د لوږي هیڅ احساس نه کوم.

: د یوه سرتیري لومړی ذمه واري دا وي چې خپل څواک او صحت پرځای وساتي، جمیل دا وویل او بهرته ووت. څو دقیقي وروسته چې بیرته راغی نو په لاس کی یې کوزه وه.

هغه کوزه په دهلیز کی کیښوده وېي ویل : راشه لاس دي ومینځه.

سلمان راپورته شو وراندي ولاړ او یوه نوکر په پتنوس کی ډوډي راوړه، جمیل د هغه لاس پري ومینځل وېي ویل:

ماته له بیرون نه د ډوډي راوړو اړتیا نه وه، شاګردانو چی د حامد بن زهره د راتلو خبر اوریدلی دی بهر ته وتلی دی او د هغوی ډوډي ځای په ځای پاتی ده.

نوکر پتنوس پر سطرنجي کیښود او بهر ته ووت او سلمان او د هغه کوربه بیا هم یو پل ته مخامخ کیناستل.

جمیل له پتنوس نه توکر لري کړ وېي ویل : بسم الله کړی!

سلمان تري وپوښتل : تاسو یې نه خوری؟

: ما د یوه دوست په کور کی ډوډي خوړلی ده.

: بیا دی هغه ملګري راوغواړه!

: هغه هم خوړلی ده.

سلمان: په خوراک بوخت شو، لا یې دوی ګولی تر کومی تیري کړي وی چی په انګړ کی یې د چا د پښو غږ واورید څو دقیقي وروسته اویس په دروازه کی

Downloaded from: The Digital Library

ودرید ویې ویل:

جمیله! بهر راووزه! د محلې ټو ساده خلك د حویلی مخی ته راغونډ شوی دی، چا دا آوازه ګډه کړی ده چی حامد بن زهره دلته غلی شوی دی، هغوی دننه راتلو تینګار کوی، ما هغوی وپوهول چی دننه څوك نشته خو هغوی زما خبری اوریدو ته نه دی چمتو، بنایی ته هغوی وپوهوی.

جمیل چی بهر ته وتلو ویې ویل ته راځه! او چی دواړه ووتل ناڅاپه اویس دروازه پوری کړه او له شانه یې زنځیر کړه.

سلمان وارخطا راپورته شو او دروازی ته یې منډه واخستله هغه د دروازی د خلاصولو له ناکامی هڅی نه وروسته چیغی کړی : اویسه! جمیله! دا تاسو څه کوی دروازه خلاصه کړی!

خو هغو هیڅ ځواب وانه ورید، څو ځلی یې دروازی ته ډیکی ورکړی خو ټولی هڅی یې بی نتیجی وی، بهر دیوال ډیر پلن ؤ، د دروازی چوکات او پلی دومره مزبوتی وی چی سلمان په زور ازمویلو کی هیڅ ګټه نه لیده.

له بهر نه د اویس غږ واوریدل شو: بناغلیه! ته باید په زور د بهر راوتلو خیال پریږدی، کله چی په بهار کی د حامد بن زهره کار پای ته ورسیږی نو تا به د یوی شیبی ځنډه پرته خوشی کړو.

سلمان چیغی کړی: احمقه! که د حکومت جاسوس او د حامد بن زهره دښمن نه وی نو زما خبره واوره!

: چی څومره دی زړه غواړی هومره کنځلی راته کوه خو هیڅ ګټه نه لری، موږ ته دا امر شوی چی په البسین کی به هر نا آشنا خپل دښمن ګنی، او تاسو موږ ته سر تر پایه نا آشنایاست.

امکان لری زموږ په زړه کی ستا له خبرو راپیدا شوی شکونه غلط وی او وروسته به پری پښیمانه شو، خو اوس زموږ په مخکی له دی پرته بله مسأله نشته چی حامد بن زهره جومات ته ورسیږی. او اولس ته خپله وروستی وینا واوروی.

سلمان چیغی کړی: د خدای جل جلاله لپاره ولی. راوغواړی زه له هغه سره څه خبره کوم.

د ولید غږ اوچت شو : ګوره تاسو به له ما سره په خبرو کی هم څه ګټه ونه کړی. تاسو به په هر حال تر ماښام‌ ‌همدلته پراته یاست. موږ د حامد بن زهره د

(c) ketabton.com: The Digital Library

راتگ اعلان څکه کاوه چي له دي پرته د خلکو راټولولو بله کومه لاره نه وه، که نه نو موږ په هغو زيانونو ښه پوهيږو چي هغه ته د اولس د غدارانو لخوا ورپيښيداى شي. غداران به خامخا پوره هڅه وکړي چي د ده غږ له کومي رلواند وزي، په ښار کي داسي خلك لږ نه دي چي په لږ ئمه د هغه د وژلو لپاره تيار شي خو که ته د حامد بن زهره خيرغوښتونکي يي او د ده د سلامتي په اړه درسره انديښنه ده نو ستا لپاره دا داډ کافي دي چي د هغه سربښندويان له خپلو ذمه واريو څخه غافل نه دي. موږ هسي موهوم خطر هم له پامه نه دي غورځولي.
داخبري مي د دي لپاره درته وکړي چي زه شخصاً ستا په باب دوه زړي يم. اوس درته په ادب عرض کوم چي په داډه زړه تر ماښام انتظار وکړه، زموږ او د ځان لپاره زياته بد مزگي مه پيدا کوه، چي کله وخت راشي تا به هغه ته وړاندي کړو.
وروستي خبره مي چي درته کوم يي دا ده چي تر ماښام د مخه ستا د دي کوټي نه هر ډول هڅي بي گټي دي. که ته د دروازي له چاکونو بهرته کتلي شي نو اته تنه وسله وال به وگوري ته به خامخا دانه خوښوي چي د دوي په لاس دي بي گناه ويني تو يي شي، خداى پامان.
سلمان په دردناکه لهجه وويل : وليده! د خداي جل جلاله لپاره زما يوه خبره واوره، زه د حامد بن زهره دوست يم د هغه زوي سعيد او نوکو يي جعفر ما پيژني، که له ماښام نه وړاندي له هغوى نه د کوم يوه سره ستا د خبرو فرصت برابر شو نو هغوي ته خامخا دومره ووايه چي پر هاشم اعتماد ونه کړي، هاشم د هغوي د کلي يو مشر دي.
زه د دي خبر وزکولو لپاره راغلي وم چي هغه له غدارانو سره ملگري شويدي. هغه په هيڅ صورت هم بايد حامد بن زهره ته نژدي ورنشي.
وليد وويل : د دي مطلب دا دي چي ته د «اندراش» پر ځاي د دوي له کلي -راغلي يي او ستا لومړي خبره غلطه وه، په هر صورت زه د دي خبري ذمه واري اخلم که ماته فرصت برابر شو ستا دا پيغام به ورسوم. تر کومه چي په هاشم پوري اړه لري تاسو بايد هيڅ انديښنه ونکړي، په غرناطه کي تر هغه خطرناك دښمنان شته، او ته د هغوي په اړه ما له خپلو ذمه واريو نه را ايساروي خداي پامان!
سلمان تر لږ ځنډه له دروازي نه د لري کيدونکو گامونو غږ اوريد او بيا بي سيکه کيناست.
لږ ځنډ وروسته د هغه دا حالت ؤ چي کله به جگ شود دروازي د يوى پلي له

Downloaded from: The Digital Library

چاکونو به ... د کتلو هڅه کوله او کله به یې د ناکراری په حال کی قدم واهه، له دی ... د وتلو لپاره د ده په ذهن کی ډیر تدبیرونه راغلل او که هغه پردی خبره ... درلودای چی دی به د ولید او د هغه د ملگرو له مرستی پرته حامد وموندلی شی نو له دی کوټی څخه د وتلو لپاره بی له لوی څخه لوی خطر قبلولی شوای.

د توری، خنجر او تومانچی ... د باروتو بوړ ... له ده سره وه، او په دی هم پوهیده چی د دیوال په ... کی پر باروتو سوری ... گران نه دی. په دی کی خو خامخا خطر ؤ مگر ... فطرتاً بو نه ویریدونکی انسان ؤ، هغه د ولید له دی گواښ څخه ... چی بهر ته له راوتلو سره سم به د غشو په باران د ده هرکلی وشی.

د هغه ذهنی کیفیت ... و چی کله به یې د یوی خطرناکی ارادی سره وینی په رگونو کی تودی ... او بیا به ناڅاپه د ده د پریکړی قوت ځواب ورکړ. ده به له خپل زړه څخه پوښتل ... د حامد بن زهره په اړه د ولید او د هغه د ملگرو احساسات زما له احساساتو څخه توپیر لری؟ ... هغوی د احتیاط سبب دا ندی چی په هر صورت یو ناپیژندوی یم. او دغه ... له داسی حالاتو سره لاس او گریوان دی چی له خپل سیوری څخه هم ویریږی که زه د دوی پرځای وای نو ایا زما چلن به د دوی سره توپیر درلود؟

او بیا به سلمان داسی احساسوله چی ولید بی په مخکی ولاړ دی او ورته وایی:

ورورهٔ! زموږ له تا سره هیڅ دښمنی نشته، موږ یوازی خپل مسئولیت ترسره کوو، او تا دا ولی گڼلی چی له تا پرته بل ... حامد بن زهره ژوند گران نه دی؟

ستا په څیر د غرناطی به زرگونو تنه د هغه ... لته کی دی، په هغوی کی آزادی غوښتونکی هم دی او غداران هم، له موږ سره د دی تولو د پیژندلو فرصت نشته، موږ یوازی دومره پوهیږو چی حامد بن زهره د قوم د ضمیر وروستی غږ دی، او د قوم مجرمان د هغه د وینو تږی دی. زموږ د اخلاص او د مسئولیت د احساس تر دی لوی بل ثبوت څه کیدای شی چی هغوی لا تر اوسه د ده ځای ونه موندلی شو.

د سلمان ذهنی خفگان ورو ورو لری کیده او نژدی یو ... وروسته هغه په

Downloaded from: The Digital Library

بستره غحیدلی ؤ او د ډاډ احساس يې کاوه چې ده د خپل عقل او توان په اندازه خپل مسئولیت ترسره کړی دی. له دی زیات د ده له وسه وتلی خبره وه. او بیا لږ خند وروسته خوب ورغی.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

پیغام

د البسین په جومات کی د حامد بن زهره غږ وکړنگیده:

: د اولس بچیانو! که د غفلت له خوبه ستاسو د راویښولو او له دی هدیری څخه ستاسو د راپورته کولو لپاره زما چیغو ته اړتیاوی نو زه د دی وروستی ذمه واری د ترسره کولو پوره هڅه کوم. ستاسو د آزادی د مړ ژواندو ډیوو لپاره نن وینی ته اړتیا ده، خو یو بوډا او کمزوری سړی تاسو ته له اوښکو پرته څه نشی درکولی، او یوازی د یوه تن اوښکی د یوه اولس د گناهونو کفاره نشی کیدای.

په دی نړۍ کی د کومی سیاسی اشتباه جبران ممکن دی، بایللی جگړی له سره گټل کیدای شی. ویجاړی کلاگانی بیرته جوړیدای شی. په تیارو شپو کی سرگردانه قافلی د سهار په رڼا کی خپلی لاری موندلای شی: خو یوه تولنیزه گناه داسی هم ده چی هیڅ کفاره نه لری، او د لار ورکو قافلو لپاره یوه داسی شپه هم شته چی هیڅ سهار نه لری.

د غرناطی اولسه ! زه تاسو د هغی وروستی گناه څخه را ایساروِل غواړم چی له هغی وروسته د اولسونو پر مخ د رحم او کرم دروازی تړل کیږی.

زه تاسو د هغی توری شپی له هیبتونو خبروِل غواړم چی هیڅ پای نه لری.

د یوه اولس وروستی گناه دا وی چی هغوی د ظلم پرخلاف د جگړی او مقابلی له حق څخه لاس واخلی، او له بده مرغه ستاسو مشران اوس په دی گناه ککړ شوی دی.

هغوی د خدای جل جلاله د رحمت دروازی د تل لپاره پر تاسو تړلی دی. هغوی راتلونکی تولی هیلی زیندی کړی دی. هغوی هغه ذهنی او خلاقی حصار مات کړی دی چی بی وسه او مظلومو خلکو ته د پناه وروستی مقام وی:

که د دی گناه سزا ستاسو تر موجوده نسل پوری محدوده وای نو زه به دومرد

Downloaded from: The Digital Library

اندیښمن نه وای خو ستاسو واکمنو هغه ټولی ډیوې مړې کړې دی چې ستاسو راتلونکو نسلونو ته د سلامتی لاره وربښودلای شی.

په یاد ولری! کله چې دوی د غرناطی راتلونکی، ستاسو آزادی او بقا دښمنانو ته وسپاری نو ستاسو د دردونو او مصیبونو نه ختمیدونکی شپه به پیل شی. زما اروا د هغی شپی د تیاروله تصور نه په لړزه شی.

دوستانو ! ماته پر هغه ترون د څه ویلو ضرورت نشته چې تاسو یی د راتلونکی د امن او خوښی ضمانت ګڼی، دا د هغی بلا د څیری ښکلی پرده ده چې وینی زبیښونکی لاس یی ستاسو تر شاه رګونو پوری رسیدلی دی.

که تاسو دا ګڼی چې د پسونو په څیر به د لیوانو په څنګ کی هوسئ ژوند وکړی نو زما له تاسو سره د خبرو هیڅ اړتیا نشته، خو که د انسانیت له تیرو پیښو څخه څه درس اخستلی شی نوزه به په وار وار وایم چې تاسو د هغه دوزخ دروازی ټکوی چې د بی لاری او ذلت وروستی پړاو دی. له ما سره بوازی د دی خبری اندیښنه نه ده چې تاسو به د هغه دوزخ په اور کی خوړین شی بلکی زه وینم چې ستاسو راتلونکی نسلونه به هم کلونه بلکی تر پیړیو پوری د دی دوزخ خاشاك وی.

تاسو یوازی د ژوندی پاتی کیدو لپاره د دښمن پر غلامی منلو راضی شوی یاست، خو ستاسو زامن او لمسیان به په لاسو کی د غلامی پرکړیو پرویاړ برسیره له خپلو بادارانو څخه د ژوندی پاتی کیدو حق نه شی ترلاسه کولی.

زما سره یوازی دا اندیښنه نه ده چې تاسو به په ډیره بده غلامی مجبور کړی بلکی دا وینم چې تاسو به دخپلو ارواو او بدن له ټولو آزادیو څخه په محرومی برسیره هم د ژوندی پاتی کیدو حق دار نه شی ګڼل کیدای.

تاسو د قسطلی او ارغون د سرتیرو ظلم لیدلی دی خو تر اوسه پوری مو د کلیسا د پادریانو بی رحمی نه ده لیدلی. تاسو د احتساب د اداری هغه شکنجه ځابونه نه دی لیدلی چې په اوسپنیزو شکنجو کی راګیر انسانان په نه کړیو کـ هونو اعتراف ـه محـور وی. تـ ـ : اور په سکروټو د ډاډه شویو خلکو کریږی ـ .ی اوریدلی خو . : : هر څه . ـ

په غونډه کی څو ـ حساسانی ـ ـ او چیغه یی وکړه : ابو عبدالله غدار دی! ـ القاسم د دښمن جاسوس دی. ـ بیا د جومات له هر ګوټ نه د هغوی پرخلاف نوری چیغی راپورته شوی. له څو شیبو سکوت وروسته د حامد بن زهره غږ بیا

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

اوچت شو:

زماعزیزانو! ستاسی چیغې هغوی سمې لارې ته نښې رالېږولای، هغوی د امن په لټون پسې د هدیرې دروازې ټکوي، د هغوی جګړې د خپل اقتدار لپاره دي، ابو عبدالله خپل زړه ته په دې دوکه ورکولی شي چې ده ته به د خپل خیانت انعام ورکړل شي. د هغه وزیر او نور چارواکي هم په دې ځان تېر ایستنه مبتلا کیدای شي چې د بادارانو بدلون د دوی پر راتلونکې اغېزه نه کوي. او دوی به له ابو عبدالله څخه وروسته د فردیناند خدمتګاران وي او د خپل سر او مال ساتنه به وکړي. او بنایي ځینې د دین هغه مفتیان چې د خپلو بد عمله او نا اهله چارواکو د هیلو په چوکاټ کې د دین د احکامو په اچولو عادت شوي دي، همدا فکر وکړي چې د زماني نوي حالات د الهي احکامو د نوي تعبیر، غوښتنه کوي، اوس به دوی د ابو عبدالله پر ځای د فردیناند د چپنې ښکلول د وضعې سره سم ګڼي، خو ستاسو جګړه د خپلې بقا او آزادۍ جګړه ده، دا هغه انساني مسئولیت دی چې د تېښتې هره لاره یې پر بشپړه بربادۍ پای ته رسیږي.

که تاسو د انسانیت د لوړو هدفونو څخه مخ واړاوه، که تاسو له اسلام نه کاږه شوي نو بیا هم د حیواناتو په څېر د ژوندي پاتې کیدو لپاره هم باید له هغو ځناورو سره جګړه وکړي چې ستاسو د وینو له څښلو، د غوښو له شکولو او د هډوکو له شپیلو څخه وراندي دا ډاډ ترلاسه کول غواړي چې تاسو بشپړ د دوی په منګولو کې ایسار شوي یاست، او ستاسو په زړونو کې هغه حیواني شعور هم نه دی پاتې شوی چې کمزوري وزي هم ښکرغورځولو ته اړې کړي.

غرناطه د اندلس د مسلمانانو وروستی مورچل دی، دا هغو مجبورو او تر جبر لاندې انسانانو ته هم وروستی د امید، ځای دی چې په قرطبه، بلنسیه، اشبیلیه، طلیطله او د شمال په نورو سیمو کې یوازې په دې اسره ژوند کوي چې له دې ځایه به کوم مجاهد میړه راښکاره شي او د هغه د ارادي او عزم په رڼا کې به د غلامۍ تیارې لرې شي.

خو چې کله دښمن ستاسو پردې وروستی مورچل او پناه ځای هم برلاسي شي. نو د اندلس په ساره او اوږدو کې به د هغو لکونو انسانانو لپاره هیڅ د پناه ځای نه وي.

تاسو پر دې خبره باید خوښ نه شي چې د ترون شرطونه نرم دي. او د آزادۍ له معاملې وروسته به تاسو د خپلې شانداري بنګلې، مال او دولت ، ځمکې او

Downloaded from: The Digital Library

کښتو نه وژغوري.

په یاد ولری!

کله چې دښمن پردي ډاډه شو چې ستاسو د ځواك او زور ټول بوټي وچ شول، ستاسو د هیلو ټولی ډیوی مړی شوی او ستاسو ارواوی نوری د کوم ظلم پرخلاف بغاوت نشی کولی نو بیا به دی بلا ته د مکر ،و فریب تر پردو لاندی دخپلی خیری د پټولو اړتیا نه وي.

بیا به تاسو د وحشت او ځناورتوب هغه سیلاو وګوری چې د ځمکی پر مخ به تر اوسه پوری کوم شوم نه وی لیدلی. د دغه ترون د ښکلیو الفاظو معنی به بدله شي، هغه وخت به تاسو دا احساس کړی چې د ظلم او وحشت د اور په سکروټو مو د امن د ګلانو ګومان کړی ؤ او ځولی مو تری ډکی کړی وی.

زما یوازی پردی اندیښنه نه ده چې ستاسو مدرسی به وتړل شي، ستاسو کتابتونونه به وسوځول شي، او جوماتونه به مو په کلیساګانو بدل شي، بلکی زه خو دا وینم چې د مرګ او تباهي د لاری هر نوی پړاو به مو له پخوانی څخه ډیر زیات تیاره وی.

بیا به د راتلونکی تاریخ لیکونکی ستاسو د ویجاړو شویو ښارونو د کنډوالو په لیدو وایی چې دا کنډوالی د هغه بد مرغه اولس یادګار دی چې د اسمان تر څنډو د عروج څخه وروسته یی د ذلت او پستی لاره غوره کړی وه.

دا د هغه قافلی وروستی پړاو دی چې لارښوونکو یی پر خپلو سترګو پټی تړلی وی. دا د هغه قوم هدیره ده چې په خپلو لاسو یی خپلی مری خپه کړی وی.

زما دوستانو! له مانه دا پوښتنه په وار وار شویده چې ما د سمندر نه پوری غاړی ورونو څخه څه پیغام راوړی دی. زما خواب دا دی چې که د غرناطی اولس د عزت لاره غوره کول غواړی او د الله تعالی له رحمت څخه مایوسه نه وی نو زه دا تسلی ورکولی شم چې د اسلامی نړی ټولی خواخوږی به له دوی سره وی. که تاسو د دین په حصار کی پناه واخستله او نړۍ ته مو دا ثابته کړه چې په اندلس کی د کفر او اسلام وروستی جګړه پیل شوی ده او تاسو به د فتحی او یا شهادت نه پرته بله لاره نه غوره کوی نو تاسو به بی ملاتړه او مرستندویه پاتی نه شي.

مسلمانان به ستاسو ملاتړ خپله فریضه وبولی یوازی افریقایان نه بلکی د ترکانو هغه ستره پاچاهی به هم ستاسو تر شا دریږی چې د بیرغ سیوری یی د دجلی او فرات له سیندونو څخه د دانیوب تر سینده پوری غځیدلی دی. که تاسو

Downloaded from: The Digital Library

د خپلو قربانیو او خپلونه ماتیدونکو ارادو په سبب د غرناطی د آزادی جګړه د کفر او اسلام معرکه ثابته کړای شوه نو د روم له سمندرګی څخه به د اندلس ساحل ته د ترکانو د سمندری بیړیو په رارسیدو کی هیڅ ځنډ ونه شی.

خو که تاسو مایوس او نا امیده شوی او یا مو داسی وګڼله چی د نورو مرستی ته ستاسو د خپل قوت بدله کیدای شی نو هیڅوک به هم ستاسو مرستی ته رانشی.

تاسو که د بیرون مسلمانانو ته دننه لاره وربښیی نو لومړی د خپلو وینو ډیوی بلې کړی، خو که تاسو د مرګ په خوب ویده شوی نو هغوی به پر تاسو په دی هدیره کی غړونه کړی.

په دی وخت کی یو سړی جګ شو ویی ویل : بناغلیه! زه ستا هره خبره منم، خو که بی تاسو ګستاخی نه بولی نو دا پوښتنه کوم چی تاسو د هغو بندیانو په اړه څه فکر کړی دی؟

د جومات له هر ګوټ څخه د پاریدلیو خلکو غږونه را اوچت شول : کینه! چوپ شه! دی وباسئ، دا د حکومت جاسوس دی، حامد بن زهره دواړه لاسونه اوچت کړل او په لوړ غږ یی چیغه کړه:

ښاغلیو! تاسو مه راپاڅیږئ، زه د ده پوښتنی ته ځواب ورکولای شم، تر اوسه ما خپلی خبری پای ته نه دی رسولی. خلکو یو د بل د چوپولو هڅه کوله.

حامد بن زهره لږ ځنډ چوپ ؤ او بیا یی پوښتونکی ته مخ واړاوه:

زما وروره! دا پوښتنه واقعاً ډیره مهمه ده، او زه یی د ځواب نه ډډه نه کوم. خو زما سره تر دی ډیر مهم یو بل سوال دی، او هغه دا چی هغو کسانو چی د دښمن د خوښی ترلاسه کولو په خاطر بندیان سینتافی ته واستول هغوی د قوم په اړه څه فکر کړی ؤ؟

زه هغه زلمی نه تورن کوم چی ستاسو تش په نامه واکمنو او لاربښوونکو د یوی شرموونکی پیښی د بشپړیدو په خاطر دښمن ته ورسپارلی دی. هغوی ته یی دا دوکه ورکړی ده چی که تاسو څه موده د دښمن په لاس کی یرغمل پاتی کیدل ومنی نو هغوی به ډاډه شی او ستاسو اولس به د تیاری فرصت ترلاسه کړی.

اوس ستاسو په ذهن کی دا خبره اچوی چی که تاسو ولړه ایزی ځان وژنی ته چمتو نه شی او بیرته مو جګړه پیل کړه نو ستاسو هغه ورونه به بیرته رانشی خو مونږ به دغه دسیسه بریالی کیدو ته پری نږدی.

دوستانو! هغه څلور سوه تنه ځوانان د غرناطی د پوځ د ژوند ارواوه. خو د

Downloaded from: The Digital Library

هغوی بیرته راوستل د هغوی له وسه وتلی ده، اوس یوازې ستاسو همت او اراده او ستاسو عزیمت هغوی بیرته راوستلای شي. اوس تاسو باید عملی ثبوت وړاندې کړئ چې د اندلس پر خاوره د آزادۍ د ژوند حق لرئ. او که مو د پسونو لاره غوره کړه نو وینې څښونکي لیوان به مو ووژني.

زما هیوادوالو! د اوربند د تړون کوم شرطونه چې ماته معلوم شوي دي، د هغو له مخې د وسلې ایښودلو او یا د جګړې د بیا پیلولو د پریکړې لپاره او یا ورځې مهلت ایښودل شوی دی، خو دا یوه دوکه وه، کومو غدارانو چې خپله راتلونکې له فردیننډ سره تړلې ده هغوی دا داډ ورکړی ؤ چې د اویا ورځو له پوره کیدو څخه د مخه به داسې وضعه جوړه کړي چې د اولس په زړونو کې به د جګړې حوصله پاتې نه شي.

ماته معلومه شوې ده چې د اولس غداران اوس په الحمرا کې راټول شوي دي، له هغوی نه دا لرې نه ده چې نا څاپه دښمن ته د ښار دروازې خلاصې کړي، او تاسو ته باید دا معلومه وي چې تاسو غلامان شوي یاست. ځکه خو تاسو باید د دوی له دسیسو څخه یوه شیبه هم غافل پاتې نشئ.

زه همدا نن غرناطې ته رارسیدلی یم، ماته د هغو خلکو د مشورو ضرورت دی چې په جنګي امورو تر مابنه پوهیږي. د حال او راتلونکې له خطر څخه ستاسو خبرول زما لومړنۍ ذمه واري وه او تاسو شاهدان یاست چې ما د خپل توان او استعداد سره سم خپله ذمه واري تر سره کړه.

د خبرو په پای کې حامد بن زهره لاس په دعا اوچت کړل بیا د البسین خطیب جګ شو وې ویل:

ښاغلیو! اوس د ښار مشران په یوه ځای کې را غونډ شوي دي او ستاسو د عالیقدر لاربښود انتظار کوي ځکه خو حامد بن زهره رخصت درڅخه غواړي، زه له تاسو څخه غواړم چې ده ته لاره ورکړئ او له شانه مه ورپسې زغلئ، یوازې څو تنه ملګري به یې ورسره ولاړ شي، د جومات نه بهر هم د ده د ساتنې لپاره کسان شته، اوس د ماسختن لمانځه وخت دی تاسو دادڼه پر خپلو خپلو ځایونو کښینئ.

لږ ځنډ وروسته حامد بن زهره له جومات څخه ووت او په یوه بګۍ کې سپور شو.

* * * * *

سلمان چې له خوبه را ویښ شو په کوټه کې تیاره خپره وه، هغه په بیړه جګ

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

شو د کوټې دوره په لوري ولاړ، او له درزونو څخه يې بهر ته وکتل، خو په انګړ کې هم تياره وه، له يوه لوري د خلکو غږونه راتلل خو سلمان يې خبرې نه شواى اوريداى. لږ ځنډ وروسته هغوى په څه خبره په کړس کړس خندل، د سلمان لږ او ډيره پاته انديښنه هم لرې شوه، په ډاډه زړه يې ديوال ته تکيه وکړه او کيناست، د ورځې په حالاتو يې فکر کاوه او ذهن ته يې ډول ډول خيالونه راغلل:

آيا دا امکان لري چې عاتکې کوم سرې ليدلي ؤ هغه د دې د پلار د وژونکې سره په ځيره کې ورته وي او عاتکې د کومې فرضي انديښنې په سبب زه په پريشانۍ کې غورځولى وم؟

که زه حامد بن زهره ته ور رسيدلى واى هم دا څه ورې ممکنه وه چې ما د يوې نجلۍ پيغام ور رسولى واى او د يوې داسې فريضې څخه مې ايسار کړى واى چې د هغې لپاره هغه هر ډول خطر قبلولو ته تيار ؤ؟

وليد رښتيا وويل : په غرناطه کې د حامد بن زهره سر بښندونکو او ملاتړ کوونکو څخه د قوم د غدرانو هيڅ خبره پټه نه وه، د هغوى ترتيبات دومره بشپړ وو چې که ما د عاتکې پيغام ورسولى واى هم د نورو ترتيباتو نيولو ضرورت نه ؤ، ما تر دې زيات نور څه کولى شواى؟ بنايي په دې کې څه غوره والى وي چې هغوى زه يو شکمن سړى وګڼلم او دلته يې بندي کړم.

بيا هغه په تصور کې له عاتکې سره خبرې کولې:

ناپوهې نجلۍ! تا هسې زه پريشانه کړم، تا دا ولې ګڼلې وه چې هغه حق پال چې په غرناطه کې د قوم غدارانو ته چيلنج ورکوي او د فرډيناند پر خلاف د جهاد د اعلان حوصله لري ستا د کاکا ګسيسې څخه به وويرېږي او خپله لاره به بدله کړي؟

دده پوره باور ؤ چې وليد به د ده پيغام حامد بن زهره ته رسولى وي. او هغه چې له جومات څخه وزګار شي يا به پخپله دلته راشي او يا به ما ور وغواړي.

تر يو ساعت پورې نور انتظار څخه وروسته هغه بله ناکراري احساس کړه:

آيا دا امکان لري چې وليد زما د پيغام رسول ضروري نه وي بللى او هغه چې له وينا څخه وزګار شوى وي له غرناطې څخه وتلى وي. او بيا هغو غدارانو چې په غرناطه کې يې له څه تکړ څخه ويره احساسوله په لاره کې د هغه د وژلو هڅه کړې وي؟

نه نه! داسې نشي کيداى! داسې بايد ونشي، دغه بدمرغه اولس حامد بن زهره

Downloaded from: The Digital Library

ته اړتیا لري. هغه بایدژوندی واوسي.
بیا یې په انګړ کې د بوټونو غږ واورید، او لږ څند وروسته چا دروازه خلاصه کړه، سلمان جي بهر ته ورووت، د غوسې پرځای یې په ګیله منه لهجه وویل: تاسو ظالمان هم یاست او ساده ګان هم.
په ځواب کې د جعفر غږ اوچت شو: بناغلیه زه جعفر یم، او زما باور نه کیده چې ته به غرناطې ته را رسیدلی وی. د جعفر په لیدو د سلمان ټوله غوسه سړه شوه، هغه زر ور وړاندې شو تر مټ یې ونیو او له نورو پنځو کسانو څخه یې یوې ګوښې ته کړ په ټیټ غږ یې تري وپوښتل:
هغه به په خیریت وی؟
ځوکی د الله احسان دی، زه افسوس کوم چې تا یې وینا وانه وریدله، که ماته دمخه احوال راغلی وای نو دلته به راتلم او راسره بیولی می. ولید هغه وخت سعید ته ستا خبره وکړه چې موږ له جومات څخه راوتلو. سعید پر دی ډیر خفه ؤ چې ته غرناطې ته راغلی یې، که له خپل پلار سره د هغه موجودیت ضروری نه وای نو سمدستي به دلته راتلو. اوس هغه پر ما ټینګار کړی دی چې ولید دوی ته دی ورسوم او سهار وختی له تا سره کلی ته روان شم. ولید دا غوښتنه هم کړې ده چې زه د ده له خوا له تانه بخښنه وغواړم.
: هغه چیرته دی؟
: هغه هم له هغوی سره په بګی کې سپور شو.
: هغوی چیرته ولاړل؟
: د کوم دوست کره ولاړل خو اوس ستا لیدل ورسره ممکن نه دی. هلته د غرناطې د مشرانو غونډه ده او هغه به تر ډیره مشغول وی. سعید ویل چې د پلار جان اندیښمن کول ضروری نه دی. هغه چې وزګار شي پخپله به درته راشی، راحه چې زه تا د ولید دوی کره ورسوم،
زه بل لور ته روانیږم.
ستا آس چیرته دی؟
. ما خپل آس د جنوبي دروازې څخه لږ لرې په یوه سرای کې پرینبی دی. د سرای د خاوند نوم عبدالمنان دی، هغه به زما انتظار کوی.
جعفر وویل : زه عبدالمنان پیژنم، هغه یو مخلص سړی دی، تا که د هغه سرای ته په رسیدو ویلی وای چې د حامد بن زهره دوست یم نو دومره له پریشانیو سره

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

به نه وي مخ شـوي. هغـه تا ته دا ډاډ درکـولی شـوای چې هغـه ته په غـرناطه کې هيڅ خطر نشته، اوس راځه چې تا د وليد کور ته ورسوم، بيا به دي په اس پسې څوك واستوم.

سلمان وويل : که تاسو عبدالمنان اعتمادي بولې نو ايا دا غوره نه ده چې زه هم سرای ته ولاړ شم او هلته د حامد د هدايت انتظار وکړم. که ماته د بيرته ستنيدو اجازه شوه نو چې سهار شو له همغه ځايه به ولاړ شم، اوګوره ستا خو پوره باور دی چې په غرناطه کې حامد بن زهره ته څه خطر نشته؟

جعفر ځواب ورکړ: که تا د هغه له وينا ورروسته د خلکو احساسات او جوش ليدلی وای نو د دې پوښتنې ضرورت به دې نه ؤ احساس کړی. اوس د ښار داسې وضعه ده چې که بوازې څوك پر سرك روان وي هم غداران به د حملې جرئت پرې ونکړي. خو زما دا ګومان دی چې هغه به په غرناطه کې ډير پاتې نه شي. خو تا دا ونه ويل چې ته د هغه د هدايت پرخلاف دلته ولې راغلی او د هاشم په اړه تا ته څه وړ معلومه شوه چې هغه کومـخطرناکه لوبه لوبوی؟ سلمان لنډه کيسه ورته تيره کړه، جعفر له لږ چورت ورروسته وويل:

: موږ چې دلته راغلو هاشم مو نه دی ليدلی، که هغه غرناطی ته راغلی وای نو د حامد بن زهره تلاش به يې خامخا کاوه، بيا دا خبره هم زما ذهن ته رانه غله چې کله حامد بن زهره غرناطي ته د تلو اراده ظاهره کړه هغه په وار وار ورته ويل چې اوس دی د تلواراده وځنډوه، که هغه له غـدارانو سره ملګري شوی وای نو د هغـه د ژوند او سلامـتيـا په اړه دومـره انديښـمن ولی ؤ؟ زما په ګومـان دا ټولی خبری د عاتکې هسې تشويش او وهم دی. که د هغې انديښنې رښتيا وي هم موږ ته د ډير تشويش ضرورت نشته، نن د اولس هر غدار د حامد بن زهره د وينو تږی دی که هاشم هم له هغوی سره ملګری شوی وي نو څه فرق نه کوی؟

حامد بن زهره په غـرناطه کې خـپل مـسـئوليت سرته رسولی کله چې هغـه د جنوب په لور وخوځيږی نو قبايل به ورسره وي.

سلمـان وويل : مـاته معلومـه ده چې هغـه به د ځان د خطر په اړه انديښنه ونه کړی خو ما له عـاتکې سره وعده کړې ده چې زه به يې پيغام ور ورسوم. اوس که تاله هغه سره ونه ليدای شوای لږ تر لږه سعيد ته دا خبره ور ورسوه.

جعفر ځواب ورکړ: ته ډاډه اوسه زما له لوری به هيڅ تنبلی ونه شي. سعيد به وار وار پر دې ټينګار کـاوه چې دلتـه بايد څـوك ونه پوهيږی چې ته څـوك يې په

Downloaded from: The Digital Library

غرناطه کی له حامد بن زهره څخه ستا لری ساتل هم په همدی خاطر دی. ستا په زړه کی داسی تیره نه شی چی هغه اوس له کومو خلکو سره ګوری نو تر تا زیات ارځښت ورکوی، ولید هم په خپلو کړو وړو ډیر خفه او پښیمانه ؤ او له تاسو څخه یی بخښنه غوښته.

: ولید خپله ذمه واری پوره کړی او زما له هغه څخه هیڅ ګیله نشته، خو زه له تانه یوه ژمنه غواړم.

: وفرمایی!

که حامد بن زهره ناڅاپه له غرناطی څخه د وتلو اراده وکړه نو ماته خامخا خبر راکړه، زه غواړم چی هغه خپل کور او یا کوم بل خوندی ځای ته نه وی رسیدلی ورسره وم.

: زه دا وعده کوم.

: زه به دی انتظار کوم

*****

لږ څنډ وروسته سلمان له دوو ځلمیانو سره د سرای په لور روان ؤ. له تنګی کوڅی څخه ووتل او په پراخ سرك ځای ځای دوی د هغو خلکو ډلی لیدلی چی د ابو عبدالله او ابو القاسم پر خلاف یی چیغی وهلی. له خپلو ملګرو څخه یی چی پوښتنه وکړه ورته معلومه شوه چی د غرناطی اولس د غدارانو پرخلاف د مظاهری لپاره د الحمرا په مخکی راټولیږی. سرای ته نژدی یی په یوه پراخ چوك کی ډیره لویه غونډه ولیده، ده خپلو ملګرو ته وویل : نور تا سو زحمت مه باسی، ماته لاره معلومه ده.

څو دقیقی وروسته چی دی د سرای پر درشل ورننوت عثمان دننه ولاړ و، هغه ده ته هر کلی ووایه او ویی ویل : ښاغلیه زه ستا په انتظار وم، د سرای مالك هم ستا په باب زیات په اندیښنه کی ؤ. هغه ماته دا حکم کړی چی ستاسو تر راتلو په دروازه کی ودریږم.

: هغه چیرته دی؟

: هغه د حامد بن زهره خبرو اوریدو ته البسین ته تللی ؤ او اوس ښایی په کوم جلوس کی شامل شوی وی الحمرا ته به تللی وی، هغه ښایی هلته ډیر ځنډونه کړی که ماته معلوم وای چی ته دومره ناوخته راځی زه به هم خامخا البسین ته تللی وم، ته د ویناله اوریدو وروسته راغلی؟

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

: نه! افسوس چې ما د هغه وینا وانه وریدای شوه!

: راځه، ته به شپه همدلته تیروی که نه؟

سلمان له هغه سره روان شو ویې ویل : کیدای شي زه شپه همدلته تیره کړم خو تر اوسه پوري مې دا پریکړه نه ده کړې، زه د یوه ملګري په انتظار یم، کله چې هغه راشي زه به یې په مشورو عمل کوم.

هغه بهر د درشل نه تیر شو او انګړ ته ورننوت عثمان یوه نوکر ته غږ وکړ: ته د میلمه لاسونه ومینځه پاس یې بوزه زه ډوډۍ ورته راوړم.

سلمان وویل : د ډوډۍ ارتیا نشته، یوازې د اوداسه لپاره اوبه راوړه.

عثمان وویل : بناغلیه : د سرای مالك ستا لپاره په کور کې د ډوډۍ تیارولو امر کړی ؤ، تاسولږ خامخا وخوری که نه نو هغه به هم خفه شي او د کور نور غړي به یې هم، تاسو اودس او لمونځ وکړي وروسته به زه ډوډۍ درته راوړم، راشه زه غلسخانه دروښیم.

* * * * *

د پاسني پور هغه کوټه چې سلمان پکې ؤ د درشل د لویې دروازې پر سر وه چې یوه دریڅه یې بهر سرك لوري ته خلاصیدله. عثمان ده ته یوه ښکلې قالینه وغوړوله او بهر ته ولاړ.

سلمان چې لمانځه ته اوچت شو نو د کړکې نه یې لږ لږ ځنډ وروسته د اسونو د پښو تربهار اوریده، وروسته بیا چې دی له لمانځه نه وزګار شو نو د سرك له لوري یې د څو تنو غږونه واوریدل، ورجګ شو کړکې یې خلاصه کړه او لاندې یې وکتل، څو کسان د سرك په یوه او بله خوا ولاړ وو او خبرې یې کولې. یوه تن وویل:

وروره هغه غدار ؤ، او زما باور دی چې هغه ښار پریښود او بهر ته تیښتی، وګوره هغه نیغ دروازې لوري ته روان دی.

دوهم تن وویل : وروره! غداران له څو ورځو راسې له کورونو د وتلو جرئت نشي کولی. امکان لري هغه د حامد بن زهرة ملګری وی او د څه کار لپاره یې استولی وی.

دریم وویل : د حامد بن زهرة ملګري دومره بې غیرته نه دي چې د غرناطې پر سرکونو هم پر حپلو ځېرو پردې . حپرې کړي او بیا دا کله کیدای شي چې د شپې په مهال د دروازې ساتونکی دروازه ورته خلاصه کړي.

Downloaded from: The Digital Library

څلورم وویل : نن د حامد بن زهره د یوه وړوکي خدمتګار لپاره هم څوك دروازه نشي تړلی، پهره دارانو ته دا معلومه ده چې نور وضعه بدله شوی ده، که هغوی غداران وای نو هغوی له دې دروازې څخه د وتلو پر ځای باید سینتهافی ته تللی وای، ځکه چې هغوی ته یوازې فردیناند پناه ورکولی شي.

بیا یو بل غړي واوریدل شو: وروره! تاسو هسې وخت تیروی راځئ الحمرا لوری ته ور شو. راځئ!!

*****

سلمان دریڅه بنده کړه او پر کرسۍ کیناست، عثمان دروازه وټکوله او بیا کوټې ته ور ننوت او بیا یې د ډوډۍ پتنوس د هغه په مخ کې په یوه وړوکي میز کیښود.

سلمان وپوښتل : عثمانه! تا په سرك څو تنه سپاره ولیدل؟

: هوکې! ما له سرای نه د وتلو په وخت کې درې ډلې ولیدې چې ټول شمیر یې د شلو تنو په شاوخوا کې ؤ هغوی ټولو پر مخونو نقابونه غوړولي وو. که شپه نه وای نو ما به په هغوی کې کوم یوله اس څخه خامخا پیژندلی وای، ما ستا له راتګ څخه لږ وړاندې هم اته تنه سپاره ولیدل چې د ښار د دروازې په لور روان وو.

: آیا دا امکان لري چې هغوی په څه کار پسې وتلي وي او پهره دارانو دروازه ورته خلاصه کړې وي؟

عثمان ځواب ورکړ : ماته هم دا خبره عجیبه ښکاري... د شپې له خوا یوازې هغو خلکو ته دروازه خلاصیږي چې له کوم افسر سره یې شخصي اړیکې وي، خو نن هغوی د ورځې هم دروازه بنده کړې ده.

که په لاره کې زمونږ لیده کاته نه وای شوی او تاسو د سرای مالك ته زما په باب یادونه نه وای کړې نو ښایي چې تر اوسه به همالته پاتې وم.

: نو د دې مطلب دا دی چې ماته نا څاپي له ښاره د وتلو ضرورت شي عبدالمنان راسره مرسته کولی شي.

: هوکې د پهره دارانو مشر له هغه سره پیژني، نن د هغه په واسطه زما په شمول نورو خلکو ته هم ښار ته د ننوتلو اجازه وشوه.

سلمان وویل : ایا ته دا معلومولی شې چې کوم سپاره همدا اوس له دې ځایه تیر شول هغوی ته د ښار دروازه خلاصه کړای شوه که نه، که هغوی د حکومت

Downloaded from: The Digital Library

خلك وي نو بنايي بهره دار درته څه حال ونه وايي، خو دا امكان لري چي هلته شاوخوا چا دوى له دروازى نه بهر ته د وتلو په حال كى ليدلي وى.

: كه دا ضروري وي نو زه به سمدستي ووزم او دا معلومات به راوړم.

: ته زما آس درسره بيولى شې!

: نه بناغليه ! د اس ضرورت نشته زه همدا اوس بيرته راستنيږم.

عثمان په منډه له كوټې نه ووت او سلمان د ډوډۍ څخه خو نمړى په خوله كړى، بيا جګ شو، په كوټه كى يى قدم وهل پيل كړل، لږ څنډ وروسته هغه لرى د ناللدى او بريښنا ګرزهار اوريده.

عبدالمنان كوټې ته ورننوت او ويې ويل : د خداى شكر دى چى ته راغلى، ماتر ماښامه ستا انتظار كاوه، بيا مى دا ګومان وكړ چى بنايي ته به د حامد وينا ورى او بيا به راځې.

ما د هغه د وينا اوريدو فرصت ونه موند، سلمان ځواب وركړ.

عبدالمنان د هغه په مخكى كيناست ويې ويل : دا وينا تا بايد خامخا اوريدلى واى. ما داسى احساسوله چى د ده له ژبې د موسى بن ابى غسان فرياد اورم هغه د يوى ډوبيدونكى كښتۍ د ماڼو وروستى فرض ادا كړل.

: آيا ستا هيله شته چى د ده له دى وينا وروسته به د غرناطى خلك را په خود شى؟

عبدالمنان تر لږ څنډه سر په ګريوان شو او بيا يى ځواب وركړ: سمدستى دى پوښتنى ته ځواب ډير ګران دى. تر كومه ځايه چى د خلكو د خوځولو او د راتلونكو خطرونو څخه په خبرولو پورى اړه لرى نو هغه خپل فرض ادا كړى دى. بيا هم د ده دوينا په وخت كى ماته دا خيال په وار وار ذهن ته راتلو چى كه بود سرى د قوم د ګناهونو كفاره ادا كولى شواى نو د غرناطى پر خلكو به د موسى بن ابى غسان وينا بى اغيزى نه ثابتيدله آه په څومره دردناك غږ هغه ويل:

«موږ تر خپلى آزادى او د خپل راتلونكى نسل تر بقا څو چنده له خپل دولت، ځمكو، ماڼيو او باغونو سرد مينه لرو، د آزادى مړه كيدونكى ډيوه د هغو وينو غوښتنه كوى چى زموږ د نيكونو په رګونو كى بى پرېمانى دى ځمكى ته د پيړيو پيړيو سرلى ور وبخښل خو نن زموږ رګونو ينى په اوښكو بدلى شوى دى او زموږ په سينو كى د ژوند اورونه مړه شوى دى.

كه حامد بن زهره څو اونى دمخه دلته را رسيدلى واى او موږ ته يى د اسلامى

Downloaded from: The Digital Library

هیوادونو له خوا د مرستې په باب کوم امیدواروونکی پیغام راوړی وای د دې اولس په سینو کې د ژوند د ولولو راویښول به بیا هم یوه معجزه وه، اوس بنایي پر نامعلومو امیدونو د تکیې کولو مهال هم تیر شوی وي. موږ دښمن ته د دې اجازه ورکړې ده چې زموږ پر ورمیږونو خنجر کیږدي اوس موږ ځانونو ته دا دوکه ورکوو چې بنایي زموږ شارګونه خوندي پاتې شي او یا مو که شارګونه غوڅ شي هم موږ به ژوندي پاتې وو.

زموږ اخلاقي برجونه را نړیدلي دي. زموږ د ژوند او ځواك تولې سرچینې زهرجنې شوې دي.

تاسو دا مه ګڼئ چې زه د غرناطې د امن خوښوونکو ملګرې شوی یم، زما د کورنۍ اته تنه شهیدان شوي دي، او زه پردې خبره ویاړم چې زما یو وړور د اوربندله تړون نه وروسته دومره مایوسه شو چې له هغو غازیانو سره ملګری شو چې له څلورو خواو را کلابند کیدو سره سره یې د خپلې خپلواکۍ بیرغ نسکوریدو ته پرینښود. هغه د ذلت د ژوند پر ځای د عزت مرګ غوره کړی دی، خوزه له هغه سره توپیر لرم زه یوازې ژوندي پاتې کیدل غواړم.

وضعې زه دې فکر ته اړ ایستی یم چې د کوم اولس واګې د ابو عبدالله او ابو القاسم غوندې خلکو په لاس کې وي چې مشرانو یې له دې ویرې څلور سوه بچیان د یرغمل په توګه دښمن ته سپارلي چې خلك هغوی بیا په جګړه پیلولو مجبور نه کړي، نو د هغوی په زړونو کې د ژوندي پاتې کیدو هیله هم غنیمت ده.

د اندلس د مسلمانانو په تاریخ کې راتلونکې څو ورځې ډیرې مهمې دي. زه ویریږم چې د حامد بن زهره وینا د تقدیر لخوا موږ ته وروستۍ جټکه نه وي.

له دې وینا وروسته به په غرناطه کې په هیڅ ګوښه کې هم هغه په امن نه وي، د اولس غداران به د هغه دله منځه وړو لپاره له هیڅ ګام اوچتولو څخه ډډه ونه کړي او که هغه ته څه پیښه وشوه نو پر اولس به هغه عذاب پیلیږي چې نخښې یې را برسیره شوې دي.

د غوندې له پای ته رسیدو وروسته چې ما له کومو دوستانوسره خبرې کړې وې هغوی ټول دې خبرې ته اندیښمن وو چې د غرناطې اولس به په بوه وخت کې څه ډول د بهرنیو او داخلي دښمنانوسره وجنګیږي. د کوم قوم لپاره تر دې لوی عذاب بل کوم دی چې د هغوی د آزادۍ ساتونکي د دښمن د پوځ لومړنی صف جوړ کړي؟

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

عبدالمنان تر لږ ځنده نور هم د قوم د غدارانو د دسیسو په اړه خبری کولی بالاخره جګ شو ویې ویل :

: ویخښې ! ما دا هیر کړل چې ته یو میلمه یې او زما حیثیت د یوه سرای د مالك نه زیات نه دی، زه د لږ ځنډ لپاره الحمرا ته ځم. که تاسو د غرناطی د اولس احساسات لیدل غواړی تاسو هم راسره ولاړ شی.

سلمان ځواب ورکړ: تاسو لږ صبر وکړی ما عثمان په څه کار پسی لیږلی دی، زه دلته د یوه بل چا په انتظار هم یم.

عبدالمنان بیرته پر کرسۍ کیناست.

لږ ځنډ وروسته عثمان ساه نیولی کوټې ته ورننوت او ویې ویل:

: ښاغلیه هغوی له ښاره بهر وتلی دی.

عبدالمنان وپوښتل : څوك له ښاره بهر وتلی دی؟ عثمان د ځواب پرځای سلمان ته وکتل او هغه د مول وهلیو سپرو لنډه یادونه ورته وکړه.

عبدالمنان وویل : که دغه سپاره آزادی غوښتونکی وی او حامد بن زهره په څه کار پسی لیږلی وی نو زه یې زر معلومولی شم. خو که هغوی د حکومت جاسوسان وی نو په دی وخت کی د هغوی له ښاره وتل دوه سببه کیدای شی چی زما ذهن ته راځي لومړی دا چی غرنیو قبایلو ته یې استولی دی چی د حامد بن زهره له ملاتړ څخه یې ایسار کړی، او دوهم دا چی حکومت د حامد بن زهره لاره بندول غواړی.

- مګر د پنځلس شل تنو لپاره د جنوب د ټولو لارو بندول آسانه نه دی.

سلمان وویل : خو دا هم امکان لری چې حکومت د دی لپاره تر اوسه دکوزو دروازو له لاری نور کسان هم استولی وی، نن به ټوله ورځ د سولی غوښتونکی آرام نه وی ناست، ځکه خو حامد بن زهره ته دا ویل ضروری دی چې د خپل حفاظت له بندوبست پرته د سفر خطر قبول نه کړی.

عبدالمنان جګ شو ویې ویل : ماته اجازه راکړه.

: ته چیرته روان شوی؟

: زه په دی تشویش کی یم چی سبهار هغه روان نه شی ځکه د هغه خبرول ضروری دی.

: تاته معلومه ده چی هغه چیرته دی؟

: نه ما قصداً د هغه د ځارلو هڅه ونه کړه، زما کاروبار داسی دی، دا خطرنه

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

شم قبلولی چی د حکومت جاسوسان په ځان پسی کړم. خو زما دا پیغام به خامخا هغه ته ورسیږی، زه به کوم داسی دوست وګورم چی د هغه د هستوګنی ځای ورته معلوم وی.

: ماته نه ده معلومه چی هغه به ستا پیغام ته څومره ارځښت ورکړی خو که تاسو ما هغه ته ورولی نو دغه ربړه به ډیره اسانه حل شی.

: ډیره ښه ده، زه هڅه کوم راځه!

سلمان جګ شو عثمان ته یی وویل : ته زما آس تیار کړه، امکان لری زه ناڅاپی روان شم، که څوك زما پوښتنی ته راغلل نو همدلته یی ایسار کړه.

عثمان.په منډه بهر ته ووت څو شیبی وروسته سلمان او عبدالمنان په زینو کی ښکته کیدل چی دوی د یوی ګاډی.غږ واورید. او چی دوی انګړ ته ښکته شول بګی،«ګاډی» هلته ولاړه وه او یو سړی تری راکوزیده، سلمان چی ولید غږ یی پری وکړ: جعفره!

جعفر په منډه ورغی او عبدالمنان ته یی له سلام وروسته سلمان ته وویل : هغه ماته دا حکم وکړ چی زه سبا ته کلی ته درسره ولاړ شم.زه چی له ماښځه نه وزګار شوم را به شم ته ځان تیاروه.

سلمان وویل : مور د هغه په لټه پسی را روان وو اوس مو بیله ځنډه هلته وروله.

:مګر هغه خو...!

سلمان په اندیښنه وپوښتل : اوس د خبرو وخت نه دی بیړه کوه، که هغه چیرته لری وی موږ به په دی ګاډی کی ورشو، زه د دی خبری ذمه واری اخلم چی هغه به له تانه نه خفه کیږی.

جعفر یوی او بلی خواته وکتل او ورو یی وویل : ښاغلیه! په غرناطه کی ستا له هغه سره ملاقات امکان نه لری هغه له دی ځایه روان شوی دی.

: چیرته؟

: دایی ونه ویل چی چیرته خو ناڅاپی روانیدل یی ماته هم سوال وو. کله چی ما له تا سره ولیدل او بیرته ولاړم نو کور به یی په کور کی نه و یوه ملازم زه ډیر ښه پیژندلم هغه ماته وویل چی هغوی د الحمرا په لور ولاړل.

: د الحمرا په لوری؟

: هوکی! هغه ته دا خبر ور رسیدلی ؤ چی مظاهره کوونکی له قابو وتلی دی،

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

او دا خطر پیدا شویدی چې هغوی د امارت مانۍ ته اور واچوي. د مظاهره کوونکو د پوهولو لپاره ورغلی دی، او کوم خلك چې د ده د ملاقات لپاره ورغلي وو هغه هم ورسره تللي وو، په هغوی کې کوم یوه زما اس هم ورسره بیولی و. زه پلې پسې ورغلم هغه د الحمرا د دروازې په مخه کې وینا کوله، د خلکو د احساساتو له سړولو او له هغوی نه د آرام اوسېدلو ژمنې اخستلو وروسته له وسله والو رضاکارانو سره له هغه ځایه ولاړ. په زرګونو مظاهره چیان د جلوس په څېر له هغه سره روان شول، زه ډېر په زحمت لنډ ورغلم خو په دې څنډ کې وسله والو رضاکارو خلك نژدې نه ور پرېښودل او په شايي تیل وهل. بیا چې ما هغوی ته وویل چې زه د هغه خدمتګار یم نو لاره یې راکړه. لږ وړاندې پر سرك دوې ګاډۍ ولاړې وې او آغا په هغوی کې سپرېده. ما منډه کړه او په وروستي بګۍ کې سپور شوم. آغا له درې نورو کسانو سره دننه کیناست. ما ستا یادونه وکړه بیا راته معلومه شوه چې سعید هر څه ورته ویلي دي.

سعید له هغه سره ؤ؟

: نه هغه د مخې په ګاډۍ کې ؤ، له اغا سره د ولید نه پرته دوه نور کسان مانه پیژندل.

: د زیاتو خبرو ضرورت نشته د خدای جل جلاله په خاطر دا راته ووایه چې هغه چیرته ولاړ؟

: بناغلیه ! ګاډۍ چې ختیځې دروازې ته ورسیدلۍ نو پهره دارانو بیله دې چې څه پوښتنه ترې وکړي دروازه یې خلاصه کړه، اوه اسونه له دروازې بهر ولاړ وو په هغو کې زما اس هم ؤ، پر هغو ولید سپور شو، هغه راته وویل چې ته د دې په بدل کې زما له کوره زما اس راوستلی شې.

سلمان مخ راواړاوه عثمان ته یې چې څو ګامه لرې له یوه نوکر سره ولاړ و وویل:

ته دلته د څه لپاره ولاړ یې ولاړ شه زما اس راوله، عثمان د طبیلې په لورې منډه واخستله ویې ویل : جنابه! اوس به یې راولم.

جعفر وپوښتل : ته چیرته ځې؟

سلمان په ترخه لهجه ځواب ورکړ: دا به وروسته درته ووایم لومړی ته دا راته ووایه چې ته تر الحمرا پورې په هغه پسې ورتلی ولې دې لومړی زه نه خبرولم؟

: آیا دا کیدای شوای چې ما هغه له کوم خطر څخه خبر کړی وای او زما خبرې

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

ته یې اهمیت نه وای ورکړی! اوس صفا ووایه هغه چیرته ولاړ؟
: صیب! ما له هغه نه وپوښتل خو هغه ماته دا وویل او ځان یې تیر کړ چې ته له میلمه سره ځان کلی ته ورسوه، ماته څه معلومه وه چې هغه به مظاهره‌چیانو ته له وینا وروسته له ښاره وزي، او د هغوی اسونه هم بهر ته رسول‌شوي دي. ما د هغه ایسارولو زیاته هڅه وکړه خو د هغه اراده تل نه ماتیدونکې وي.
عبدالمنان وویل : اوس له جعفر سره بحث بې ځایه دی، زما باور دی چې هغه د غدارانو په اړه څه خوشباوری نه لري او د ختیځې دروازې څخه یې د وتلو سبب هم همدغه کیدای شي چې د ده ملګري د دسیسې څخه پوره خبر دي.
ماته معلومه نه ده چې هغه به کومه لاره غوره کړې وي، خو که هغه تاته کلي ته درسیدو هدایت کړی وي نو د دې زیات امکان دی چې هغه د قبایلو د سیمو له دوری څخه دمخه کلي ته د تلو هڅه وکړي، اوس خو دا دې باران هم راغی امکان لري په غره کې چیرته ایسار شي.
سلمان وویل : زه یوازې په یوه لاره خبر یم او هغه همدغه لاره ده چې زما په نظر، د هغه لپاره زیاته خطرناکه کیدای شي، زه اوس له تانه دا پوښتنه کوم چې اوس له ښاره زما د وتلو امکان شته؟
عبدالمنان ځواب ورکړ: زما په ګومان به څه ستونزه درته مخې ته نشي. تاسو پر اس سپور شی راځئ، زه په دې ګاډۍ کې ځم او په لویدیځه دروازه کې دې انتظار کوم، که پهره دار ولیدی دروازه یې خلاصه کړه ته بیله دې چې له چا سره څه خبرې وکړې ووزه، که نه نو بیرته راوګرځه.
: بیرته؟
: زما مطلب دا دی چې بیا به د ښار په نورو دروازو خپل نصیب وازمویو.
سلمان د خپلې چپنې دننه لاس ننه ویست او یوه کځوره یې را وایستله عبدالمنان ته یې ونیوه ویې ویل :
دا واخله سل اشرفۍ پکې دي. امکان لري ورته ضرورت دې شي.
: نه! دا درسره وساته او یوازې دعا کوی چې کوم افسران زه پیژنم له هغوی نه کوم یو په دروازه کې وي.
سلمان وویل : زما یوې ښې لیندۍ او څو غشیو ته اړتیا ده، د سرای مالك یو بل خدمتګار خپل کورته په لینده او غیشو پسې واستاوه، او بیا په بیره ګاډۍ‌ته ورغی جعفر په منډه ورغی تر مټ یې ونیو ویې ویل :

Downloaded from: The Digital Library

که دلته د کوم بل اس بندوبست کیدای شي نو زه به له ده سره ولاړ شم که نه نو تاسو پهره دارانو ته ووایی چې په ده پسې یو بل سړی هم را روان دی. زه به تر لږ ځنده د ولید اس راولم او ځان به راورسوم. که په لاره کې خطر ړی نو د ده یوازې سفر ښه نه دی. زه څو نور کسان هم له ځان سره بیولی شم، د الحمرا په مخکې په زرګونو تنه مظاهره چیان دي او زه چې هلته ورشم یوازې د یوه غږ ضرورت دی.

عبدالمنان وویل : ته زما اس درسره بیولی شې. خو هغه داسې سست دی چې پرې سپور شې له ده سره یوځای سفر نشې کولی. او د کوم بل بندوبست په وجه ناوخته کیږې. ته د هغه د ایسارولو هڅه مه کوه.

سلمان د غوسې په حالت کې وراندې ورغی او ویې ویل:

جعفره ! د خدای لپاره ما پریږده، د کومو خلکو لخوا چې هغه ته څه خطر پیښیدای شي ستا او د الحمرا د مظاهره چیانو د ورتګ انتظار نه کوی، زه ستا لپاره یوه شیبه انتظار هم نشم کولی.

جعفر ملامت غوندې شو سلمان ته یې وکتل او عبدالمنان په منډه په ګاډۍ کې سپور شو.

سلمان د جعفر په اوږه لاس ورکیښود ویې ویل : ته باید خفه نه شې، زه یوازې د خپلې اندیښنې د لرې کولو لپاره ځم. که هغوی په لاره کې په مخه راغلل نو ستا د خبرولو لپاره به ژر درته راولیږم.

جعفر وویل : صیب! زه د هغه په باب هیڅ اندیښنه نه لرم. کوم کسان چې له هغه سره تللي دي هغوی به یې په ساتنه کې غفلت ونه کړي! په ګاډۍ کې ما له هغه سره دوه ناپیژندوی ولیدل. هغوی داسې معمولي خلك نه وو. یو خو یې د پوځ یو لوی افسر ښکاریدو. کله چې هغوی له ګاډۍ نه پلی او پر اسونو سپاره شول پهره دارانو سلامی ورته ووهله. زه پردې ډیر حیران شوم چې له جامونه هغه د یوه عالم په څیر ښکاریده. او له سترګو پرته یې نور مخ په پرده کې پټ و. سره له دې هم پهره دارانو ته معلومه وه چې هغه څوك دی. زه د داسې خلکو په ملګرې د خپل بادار سفر ته اندیښنه نه لرم زما اندیښنه پردې ده چې ته یوازې روان یې.

: ته زما په باب چورت مه وهه، إن شاء الله زه به ستاسو د کلې لاره نه غلطوم.

Downloaded from: The Digital Library

څو دقیقې وروسته چې سلمان پر اس سپور له سرای نه راووت نو باران پیل شوی ؤ، پر سرك چوپه چوپتیا وه او هغه اس چارګام زغلاوه.

دروازې ته چې نژدې ور،ورسید هغه ګاډي ولیده بیا یې د درشل دننه د ډیوې په رڼا کې عبدالمنان له څلورو وسله والو کسانو سره دریدلی ولید، چې له هغوی نه یو د نورو منصبدار معلومیده. دوه تنو نورو د دروازې درنې پلې بیرته کولې.

سلمان څو شیبې د درشل په مخکې ودرید بیا چې دروازه خلاصه شوه او وسله وال کسان یوې خواته لرې شول نو هغه افسر په لاس اشاره ورته وکړه او ده اس پونده کړ.

سلمان یوه شیبه اس ودراوه او بیا یې واګې سستې پریښودې د دروازې نه چې تیر شو شاته یې وکتل منصبدار لاس د خدای پامانۍ په دود ورته اوچت کړل، سلمان په لوړ آواز ورته وویل : خدای پامان! او بیا یې اس چارګام کړ.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

د حامد بن زهره شهادت

باران هره شیبه توندیده، څو دقیقی پرلپسی د ګړندی اس زغلولو نه وروسته سلمان هغه دوه لاری ته ورسید چی له یوی لوری دوی لاری سره یوځای شوی وی. هغه اس ودراوه او څو شیبی یی شاوخواته وکتل او بیا په همغه ګړندی توب پرمخ ولاړ.

نژدی یو میل نور چی وړاندی ولاړ د اسونو شنهار او د پښو ترپهار یی واورید، هغه په بیړه د خپل اس جلب را کش کړ له سړک نه کوز د یوی ونی شاته ودرید. د سترګو په رپ کی دوه اسونه تری تیر شول او وړاندی ولاړل او ده داسی احساس کړه چی څوك پری سپاره نه وو. بیا دتورو برښنا دا اټکل سهی کړ.

تر اوسه ده خپل زړه ته تسلی ورکوله چی ښایی حامد بن زهره له بلی دروازی څخه د بهرکیدو نه وروسته خپل کلی ته د تلو اراده بدله کړی وی یا یی کلی ته د تلو لپاره د سړك پرځای بله لاره غوره کړی وی. خو چی تش اسونه یی د برښنا په لور په منډو ولیدل زړه یی ولوید.

بیا یی په خیال کی ورغلل چی د حامد او یا د هغه د زوی اسونه خو باید د ښار پرځای د کلی په لوری تښتیدلی وای. امکان لری د دی اسونو خاوندان یا د دښمن سرتیری او یا دحامد بن زهره هغه ملګری وی چی له غرناطی څخه ورسره ملګری شوی وو، هغوی به له دښمن سره مقابله کړی وی او د حامد د ژوندی وتلو لپاره به یی فرصت برابر کړی وی هغه پر نا معلومو امیدونو تکیه کوله او وړاندی روان ؤ د هغه د اس زغاسته ورو ورو کراریدله.

بیا هغه ناڅاپه د څو نورو اسونو د پښو ترپهار واورید، مخامخ د سړك ژوره برخه تر اوبو لاندی وه، چی توری ویریښیدی ښی لوری ته یی څو ونی او د یوی

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

ویجاړې ودانۍ،کنډوالې ولیدې، هغه د اس واګی راکش کړی او آس یی د کنډوالو شاته ورساوه، په یوه ونه پوری یی وتاړه او په منډه راغی سرك ته تر ټولو نژدی ونی شاته ودرید.

څو شیبی وروسته هغه د تورو په بریښنا کی شپږ تنه سپاره ولیدل، د سرك په پهیډونکو اوبو کی هغو ناڅاپه اسونه ودرول او غوږونه یی واوریدل شول خو د باران په سبب د هغوی خبری سلمان نشوای اوریدی. بیاهغوی ورو ورو وخوځیدل، د سرك په منځ کی اوبه ډېری وی او اسونه ورو ورو په یوه لیکه پکی تیریدل، له اوبو څخه چی تیر شول هغوی بیا ودریدل، اوس هغوی سلمان ته دومره نژدی وو چی د باران د شور سره یی غږونه صفا اوریدل کیدل.

یوه سپاره په لوړ غږ ویل : موږ هسی په دی باران کی ځانونه په زحمت کړی دی. هغو به اوس غرناطی ته رسیدلی وی، او هلته پری د لاس اوچتولو سوال نه پیدا کیږی.

دوهم سړی وویل : تاته معلومه ده چی که هغه ښار ته ننوزی نو زموږ پای به څه وړ وی؟

دریم وویل : د خدای لپاره اوس دا دعا کوی چی پهره دار هغوی ته دروازه خلاصه نه کړی.

: کله چی په دروازه کی هغه چیغه وکړی چی د حامد بن زهره وژونکی راپسی دی نو پهره داران به د هغو د درولو جرئت ونه کړی. بلکی زه داسی احساسوم چی هغوی به موږ ونیسی او پاریدلیوخلکو ته به مو په لاس ورکړی.

وروره! داسی هم امکان لری چی پهره داران هغوی زموږ ملګری وبولی او دروازه ورته خلاصه کړی، او چی موږ کله هلته ور ورسیږو د ښار خلك مو په دروازه کی مخی ته په انتظار ولاړ وی. اوس زموږ پای په هیڅ صورت هم ښه نشی کیدای.

که ماته دا معلومه وای چی هغه د حامد بن زهره د لاری نیولو لپاره روان دی نو ما به هیڅکله هم ملګری نه وه ورسره کړی. اوس به دا څوك ومنی چی موږ له کومو خلکو سره راغلی وو هغوی موږ نه پیژندل او موږ ته یی یوازی دومره وویل چی دوی د یو دښمن د نیولو لپاره زموږ ملاتړ ته اړتیا لری، تاسو ټول پردی شاهدان یاست چی ما تاسو د غشو له ویشتلو نه منع کړی.

: ښاغلیه! تا هغه وخت ایسار کړو چی زموږ غشی له لیندو څخه تللی وو، او

Scanned by CamScanner

Downloaded from: TheDigitalLibrary

پنځه تنه رالویدلی وو، اوس موږ ټول په یوه کښتۍ کی سپاره یو، موږ ته په تیاره کی دا څه معلومیده چی زموږ د غشیو نخښه حامد بن زهره دی، اوس یو د بل ملامتول هیڅ گټه نه لري، زموږ هڅه باید دا وي چی په څه ډول خپلو کوررونو ته ځانونه ورسوو.

که ستا سره دا اندیښنه ده چی هغه به ښار ته ننوتلی وي نو موږ باید لږ لږ ودریږو او وضعه وگورو او وروسته بیا څه پریکړه وکړو. بیا که زموږ نور ملگري راغلل نو امکان لري د هغوی په مرسته ښار ته د ننوتلو موقع ومومو، دا هم امکان لري چی کوتوال پر پهره دارانو اعتبار ونه کړي او پخپله زموږ د راتگ په انتظار وي. اوس د دې خبرو وخت نه دی درځئ!

سلمان ته پردې پوهیدل گران نه وو چی حامد بن زهره او یا لږ تر لږه د هغه دوه ملگري له اسونو څخه د پریوتلو په وخت کی د دوی لاس ته نه دي ورغلي او دوی د هغه دوو اسونو د فرضي سپرو د نیولو په نیت ورپسې دي چی ده لږ ځنډ دمخه په تیښته لیدلی وو.

سمدستي ده ته دا خیال هم ورغی چی له اسونو څخه محروم شوي تېپیان چیرته غلي شوي وي نو تعقیبوونکو ته به د غرناطی تر دروازې پورې دا څرگنده شي چی هغوی په تش اسونو پسې وو، بیا به د غدارانو یو پوځ د دوی د نیولو لپاره ورپسې راولي. د ده په گومان د حامد بن زهره او یا د هغه د ملگرو دتښتي یوازینی لاره دا وه چی دغه کسان له غرناطې نه بهر مصروف وساتل شي، ځکه خو چی مخکینی سپاره اس پونده کړ سلمان غیشي خوشي کړ. دزخمي چیغې دا گواهي ویله چی غشي یې په نخښه برابر لگیدلی دی او پخوا له دې چې د هغه نور ملگري وضعیت احساس کړي سلمان دوه نور غشي هم ویشتلي وو.

څو دقیقې په ختو او اوبو کی د اسونو د پښو شرپ شرپ او د سرتیرو چیغې اوریدل کیدی، بیا چی توري وبریښیدی سلمان نژدې په اوبو کی یو تپي د منډې په حالت کی ولید.

یو بل سړي له لري خپلو ملگرو ته چیغې وهلې سلمان په داډ خپل اس راخلاص کړ پرې سپور شو لږ ځنډ یې یوه او بله خوا وکتل، بیا یې اس پونده کړ او د سترگو په رپ کی تر گونډو پورې په اوبو کی د تښتیدونکي پر سر ودرید، او په لوړ غږ یې وویل:

ودریږه! ته نور نشي خلاصیدای!

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

زخمی دواړه لاسونه اوچت کړل ویې ویل: پرما ورحمیږه زه تپي یم.
سلمان ورته وویل : چوپ زما په مخه کی روان شه، زخمی بیله دی چی څه ووایی د هغه په مخ کی روان شو چی له اوبو نه تیر شول سلمان وویل : وسله دی وغورځوه! نور دی ملګری مرستی ته نه راځي.
زخمی وسله وغورځوله او له ویری په رپیدونکی غږ یی وویل: د خدای لپاره په ما رحم وکړه، ما څه ګناه نه ده کړې.
سلمان ځواب ورکړ: د حامد بن زهره قاتل د رحم وړ نه دی.
زخمی چیغی کړې: ما له مجبوری د هغوی ملګرتیا وکړه. هغوی ټول به پردی ګواهی ورکړي چی ما په حمله کی هم برخه وانه خستله. ستا د ژغورل کیدو سبب هم دا و چی ما خپلو ملګرو ته وویل چی غشی ونه اوروی.
سلمان پردی د پوهیدو لپاره زیات فکر ته اړتیا نه درلوده چی زخمی دی د حامد بن زهره له ملګرو څخه بولی چی د غدارانو له حملی څخه ساتل شوی وو او د ده هم دا ګومان په یقین بدل ؤ چی په لاره کی یی کوم اسونه لیدلی وو د هغوی سپاره په زخمی حالت کی کومه خوا چیرته غلی شوی دی، بیا یی دیر زر په ذهن کی یو تدبیر راغی او ویی ویل: کوم دوه کسان چی تاسو وربسی وی، هغوی غرناطی ته نژدی موږ ته په مخه راغلل او تر اوسه پوری به د ښار نیمایی خلك پر هغوی راټول شوی وی.
زما یوازی پردی افسوس دی چی د حامد بن زهره د وژلو په دسیسه ناوخته خبر شوم. ستا په شان خلکو رحم کول ګناه ده خو که ته د حامد بن زهره په باب ریښتیا ریښتیا راته ووایی نوزه به دی ژوند وبخښم.
زخمی په امیدواروونکی لهجه وویل:
تاسو وعده کوی!
: زه وعده کوم او زما وعده د یوه غدار او د دین د دښمن وعده نه ده.
ستا ملګری چیرته دی؟ زخمی زړه نا زړه وپوښتل. سلمان په ډرانده غږ وویل : ته یوازی زما د پوښتنو ځواب راته وایه، او په یاد لره چی که دی کوم ځواب دروغ ؤ نو وبه دی وژنم، زه درنه پوښتم چی حمله په کوم ځای کی وشوه؟
زخمی په ویریدلی لهجه ځواب ورکړ: کلا ته نژدی د ویالی د پله دی لوری ته.
: حامد بن زهره وژل شویدی؟
: هوکی!

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

: د هغه زوی سعید څنګه دی؟ سلمان په ژړه غوني آواز وپوښتل.
: د هغه په اړه هیڅ نشم ویلی، که هغه له دوی سره ؤ نو امکان لري چي ژغورل شوی وی.
: تاسو څو کسه ووژل؟
: موږ چي کوم مری ولیدل شمیر یی اوه کسه وو، په هغوی کی دوه زموږ ملګری وو، خو خدای شاهد دی چي ما په حمله کی هیڅ برخه نه ده اخیستی.
سلمان په درانه غږ وویل : ته دروغ وایی.
: په خدای سوګند زه دروغ نه وایم، د حامد بن زهره وژونکی ما نه پیژاند، موږ ته له غرناطی نه د روانیدو په وخت کی دا هم نه وه معلومه چی موږ حامد بن زهره ته د لاری نیولو په خاطر روان یو.
کوتوال موږ ته یوازی دومره وویل چی د ښار څو رضاکاران د یوه خطرناک پروګرام لپاره روانیږی هغوی ستاسو مرستی ته اړ دی، تاسو د پوځی جامو پر ځای په ساده جامو کی ولاړ شی او د جنوبی دروازی نه بهر د هغه انتظار وکړی. له دی نه علاوه یی دا امر هم راته وکړ کله چي له چوکی څخه ووتلو باید مولونه ووهو، کله چی له دروازی نه بهر ورسید ولږ څند وروسته هلته شل تنه وسله وال مول وهلی نور راغلل بیا د هغوی قوماندان موږ په دوو برخو وویشلو یوه ډله د جنوب ختیځ لوری ته روانه شوه او زما دری تنه ملګری په هغی کی شامل شول، موږ دیارلس تنه په دی لاره راغلو.
سلمان خفه شو پوښتنه یی وکړه: احمقه! زما سره ستا د دومره اوږده داستان د اوریدو وخت نشته لنډه لنډه یی وایه!
: سپاغلیه! ته به د پوره کیسی له اوریدو پرته باور ونه کړی چی زه رښتیا وایم. موږ چی پله ته نژدی شوو باران په زور اوریده، د ډلی مشر پنځو تنو ته امر وکړ چی تول اسونه د پله بلی غاړی ته ورسوی او نور د سړک دواړو خواوو ته د بوټیو او د ډبرو شاته کیناستل او په انتظار شول، بیا موږ د هغوی د اسونو د پښتګو تربهار واورید، کله چی پله ته را نژدی شول ناڅاپه چاپه زوره وویل : ودریږئ وړاندی مه ځئ! .
له دی سره سم زموږ لاربښونکی د غشو د ویشتلو امر راکړ. زما په ګومان پنځه تنه د غشیو په لومړی حمله کی راپریوتل، بیا ناڅاپه یو سپور چی له تولو وروسته ؤ له سړک څخه راکوز شو د غشی ویشتونکو شاته یی ځان ورساوه، د

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

سترگو په رپ کې يې يو سرې وواژه، بيا د تورو په برېښنا کې ما دوه تنه نور ولیدل چې له سرك څخه ذ لويديځ په لور یې منډې وهلې.

يو سپور پر زين ځان غورځولی ؤ او بل د هغه د اس جلب نيولی و، زما په گومان هغه تپی ؤ دريم سپور چې ناڅاپه يې له ښې لوری څخه حمله وکړه او زموږ يو ملگری يې وواژه له سرکه تير شو او کیڼ لوری ته يې ځان ورساوه، که ما خپل ملگری له غشې ويشتلو څخه نه وای ايسار کړی د هغه روغ وتل له امکان څخه وتلی وو، موږ ته هغه ځناور گواښ وکړ که له دې دری واړو څخه کوم سرې روغ خلاص شو نو کوتوال به ستاسو ورميږونه غوڅ کړي.

سلمان وويل : تاته د خپل ځان د وکالت ضرورت نشته، ماته معلومه ده چې ته څومره نيك سرې يې، زه له تانه د حامد بن زهره په اړه پوښتنه کوم.

: ښاغليه! هغه وژل شويدی، هغوی د تورو په برېښنا کې د هغه مړی پيژندلی ؤ، زما په گومان چې کله هغه له اس څخه ولويد چا پر سر او سينه د تورو گوزارونه پرې وکړل، دوو نورو زخميانو زگيروی کول هغوی يې هم ووژل.

: د هغوی مړی څه شول؟

: هغوی يې وبالی ته وغورځول، تر اوسه امكان لري سيند ته رسيدلي وي.

سلمان وويل : تايو دروغ وويل.

: صيب! زه سوگند يادوم چې هغوی يې په وياله کې وغورځول.

: احمقه! زه د مړيو خبره نه کوم، تا وويل چې ستاسو له ملگريو څخه هم دوه تنه ووژل شول، په دې حساب خو د مړيو شمير شپږ نه بلکې اوه کيږي.

: صيب ! اووم تن بيا وروسته ووژل شو، زموږ لارښوونکی ماته د اسونو له راغونډولو وروسته دا حکم وکړ چې له خپلو ملگرو سره پر سرك نيغ د غرناطې لاره ونيسم پخپله له خپلو ملگرو سره په کينه لار ولاړ.

موږ به ايله سل گامه لرې تللي وو چې د تومانچې له غږ سره مو جوخت د رضا کارانو چيغې واوريدې، موږ اسونه ودرول او د احوال لپاره مو يو تن ور واستاوه هغه چې بيرته راستون شو دا احوال يې راکړ چې د تښتيدونکو سپرو څخه يو تن دويالی سره نژدې په بوټو کې ولاړ ؤ او هغه له رضاکارو څخه يو تن وواژه.

: بيا پر سرك يوازې دوه تنه سپاره تاسو وليدل؟

: هوکې! موږ د لارې له يوه کلې څخه وراندې د سرك په پيچومې د اسونو د پښو غږ واوريده او زموږ دا اټکل ؤ چې هغوی دوه وو، زموږ په گومان دريم سرې

Downloaded from: The Digital Library

د تومانچې په ډز د رضاکارانو پام ځان ته ور واړاوه او دې نورو دوو تنو یې د تیښتې زمینه برابره کړه.

اوزه پردې خوښ شوم چې هغوی ځانونه وایستلی شول.

: ته به په دې خبره ډېر خوښ وې چې هغوی ژوندي ووینې او انعام پرې واخلې!

: د خدای په خاطر پر ما اعتماد وکړه، که موږ هغه کولی نو د هغوی رالاندي کول راته گران نه وو. موږ هسې دا سېودله چې په هغوی پسې یو او د دې یو سبب دا و چې موږ یو پر بل اعتماد نه درلود چې کله به مو فاصله ورسره لږ شوه نو موږ به کرار شوو او چې هغوی به رانه لرې شول موږ به بیا ورپسې گړندي شوو.

تاته د حامد بن زهره د شهادت نه وروسته هم دا معلومه نه شوه چې ستاسو لاربېود څوك ؤ؟

: نه، ما عرض وکړ چې هغه خپل مخ په نقاب کې پوښلی ؤ.

سلمان وویل : ته هغه جونگړې ته ننوزه، کیداې شي د بام کومه برخه یې روغه وي او له باران څخه پناه پکې واخلې، زه چې غرناطې ته ولاړ شم تاته به کوم مرستندوی راواستوم.

زخمي چیغې کړې: د خدای په خاطر دا ظلم مه کوه، که په غرناطه کې چاته دا معلومه شوه چې زه د حامد بن زهره د وژونکې ملگرې یم نو کوتوال ته به مې هم د سر خیر گران شي. خلك به مې د بوټیو شکولو ته چمتو شي.

: ته چیرته تلل غواړې؟

: ماته معلومه نه ده خو اوس غرناطې ته نشم تلای.

زما دا باور هم نه دی چې تر سهاره به ژوندي پاتې شم.

: تا غوندې خلکو ته زر مرگ نه راځي او زه دا احساسوم چې پر تا تر زخم د ویرې اغیزه زیاته ده، ته د څه رحم حقدار نه یې خو ما د بخښنې وعده درسره کړې ده. ستا له خبرونه ما دا اټکل کړی دی چې د پولیسو نور کسان ستا تر لاس لاندې وو.

: صیب ! زه له دې څخه انکار نه کوم چې هغوی زما تر قوماندې لاندې له غرناطې څخه راووتل، خو د ښار نه تر راوتلو وروسته زما ذمه واري یوازې دومره وه چې پر هغوی د خپل لاربښوونکې هدایات عملي کړم، دا زما بد مرغي وه چې کله د رضاکارانو لاربېود د غشو اورولو قوماندې ورکړه ما خپل ملگري پر وخت

Downloaded from: The Digital Library

ایسار نه کړل، خو که ما هغوی ایسار کړی هم وای څه توپیر به نه ؤ راغلی.
سلمان وویل : زما په ګومان به ستا ملګری دا جرئت ونه کړی چې تا په دی حالت کې پری ږدی او غرناطې ته ولاړ شي. څکه خو ته زما په مخ کې درومه، امکان لری لږ وراندی هغوی چیرته غلی شوی وی. راځه!

*****

زخمې د بې وسې په حالت کې د سلمان په مخ کې روان شو، پر سرک کوم دوه سوه ګامه له تلو وروسته ناڅاپه له کوم لوری یو غږ راغی، یحیی، یحیی، یحیی ! مروانه سلمان اس ودراوه او ملګری ته یې وویل : ودریږه! ستا نوم څه شی دی؟
: زما نوم یحیی دی.
سلمان وویل : ته په څمکه پریوزه او خپل ملګری را وغواړه، زر کوه که نه نو ورمیږ به دی غوڅ کرم. زخمې زر پریوت او چیغې یې کړې: زه دلته یم.
سلمان وویل : احمقه په پوره زور چیغې کړه.
که تا د هغوی د پوهولو هڅه وکړه نو زما لومړنی ګوزار به پرتا وی، هغوی ته ووایه چې زه ټپی یم او حمله راوړونکی پر ما د مره ګومان وکړ او پری یې ښودم.
زخمې کومې وشلاوه او په زوره زوره یې خپلو ملګروته چیغې وکړې، سلمان د سرک کیڼ لوری ته د څیرېږېه بوټیو کې غلی کیناست. څو شیبې وروسته د سرک له ښې لوری د فصلونو له منځه د اسونو د پښو ترپهار اوچت شو بیا اسونه ناڅاپه ودریدل او د یوه سړی غږ واوریدل شو: یحیی ته چیرته یې؟
هغه ځواب ورکړ: زه دلته یم.
: مروان چیرته دی؟
: ماته نه دی معلوم.
: حمله کوونکی چیرته دی؟
: ماته نه دی معلوم ښایی هغه غرناطې ته رسیدلی وی. تاسو زر راشی موږ باید زر تر زره له دې ځایه ووزو.
یو بل غږ واوریدل شو: هغوی څو تنه وو؟
: ماته نه دی معلوم چې څو تنه وو، خو که تر څو شیبو پوری نور دی ټوکو ته دوام ورکړی نو له غرناطې څخه به په زرګونو کسان راورسیږی.
د اسونو د پښو غږ بیا پورته شو. او د سترګو په رپ کې څلور سپاره سرک ته راووتل، یو تن له اس څخه پلی شو او د ټپی د راپورته کولو هڅه یې وکړه ویې

Downloaded from: The Digital Library

ویل : ما په وار وار درته ویل چې له سرکه باید لرې شو، ستا اس په موږ پسې راغی موږ. هغه لږ وړاندې تړلی دی.

دوه نور سپاره هم له اسونو پلې شول، له هغوی څخه یوه وویل : اوس د خبرو وخت نه دی، ته دې پر خپل اس درسره سپوره کړه، موږ به مروان ولټوو. هغه د ختیځ په لوری ولاړ امکان لري د غرناطې پرځای اوس خپل کلي ته رسیدلی وي.

د بوټیو له منځه آواز راغی : اوس تاسو هیڅرې نشي تلای. او له دې سره یو ډز اوچت شو، پر اس سپور کس په یوه غرب پر ځمکه راپریوت او بیا د سترګو په رپ کې سلمان پر سرك دریدلی ؤ د هغه د توری په لومړي ګوزار یو بل تن هم وغورځیده، دریم پر اس سپور شو او د تیښتې هڅه یې کوله چې سلمان ورپسې راوګرځید او خپل اس یې ورپسې خوشې کړ.

ناڅاپه هغه اس کیڼ لوری ته وګرځاوه او د سلمان لومړی غشی هسې ولاړ خو د سترګو په رپ کې هغه بیا د ده تر ګوزار لاندې راغی، هغه دا ځل هم ځان یوې خواته کوږ کړ او غوښتل یې ځان وساتي خو د یوې کربړې سره ځوړند شو، د هغه یوه پښه په رکاب کې بنده وه او بدن یې په اس پسې په ځمکه کش کیده. ترهیدلی اس له ځوګامه وروسته ودرید. ناڅاپه سلمان له شانه څه غږ واورید او هغه په بیړه د خپل اس جلب راوګرځاوه او پونده یې کړ، بیا یې د تورو په برېښنا کې دوه تنه ولیدل چې یو له بل سره غیږ په غیږ وو.

هغه چې ورنژدې شو چیغه یې کړه یحیی! په ځواب کې یې یوه کمزوري چیغه واوریده، له دې سره یو تن جګ شو او د تیښتې هڅه یې وکړه، خو دوهم یې تر پښو لاسونه راوغځول او هغه پرمخې پریوت.

یحیی په ډوبیدونکې غږ وویل : دی درنه خلاص نه شي، ده پر تا د غشي د ګوزار هڅه وکړه.

دوهم سړی د بیا جګیدو هڅه وکړه خو سلمان له اس څخه پلې شو او بیا یې د سترګو په رپ کې توره د هغه په وینو ولمبوله.

سلمان یحیی ته پام واړاوه ویې ویل : ما ګومان کاوه چې دې وتښتید او ته هم ښایي ورسره تللی وې، ما فکر وکړ چې تاته د یوه مرستندوی ضرورت شته، ځکه خو که تښتیدلی نو زه به نه درپسې تلم، اوس تاته یوازې د یوه اس ضرورت دی اوزه ستا دا اړتیا پوره کوم.

یحیی ځواب ورکړ: زما اوس هیڅ شي ته اړتیا نشته، زما وروستي منزل

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

رارسېدلی دی. تا ماته دا احساس راکړ چی د یوه ګناهګار لپاره تر وروستی سلګۍ‌ړد توبی دروازه بیرته وی او زه ستا مننه کوم، اوس ته باید له دی ځایه ځان وباسی.

ته زما ملګری یی،او زه تا په دی حال کی نشم پرېښودلای. دلته نژدی یو کلی دی، زما باور دی چی که هلته ورسېږو زه به ستا د علاج څه بندوبست وکړای شم.

سلمان هغه ته د تکیې ورکولو هڅه وکړه خو یحیی د هغه لاس ونیو او خپل بغل ته یی نژدی کړ، د سلمان ګوتی په تودو وینو کی دوبی شوی، بیا یی د خفګان په حالت کی دهغه خنجر په موټی لاس وواهه چی د ده په ټټر کی ښخ ؤ.

یحیی له درده په زګېروېو شو ویی ویل : ستا غشی زما په ښی اړخ کی ښخ ؤ او ما همغه وخت هغه وکېښ او ومی غورځاوه خو دغه خنجر...

هغه د خپلی خبری د پوره کولو پرځای په توخی، پیل وکړ، او بیا یی سمدستی کانګې وکړی. سلمان نژدی ورسره کیناست، لږ څنډ وروسته یحیی لږ راسنبال شو ویی ویل:

ماته معلومه نه وه چی هغه تاته کمین نیولی دی. ما داسی ګڼله چی هغه له ویری تښتېدلی نشی. خو چی کله هغه غشی په لینده کی کېښود مایی لاس ونیو. هغه راته ویل چی ته له دښمن سره ملګری شوی یی، تا موږ ته دوکه راکړه، هغه پر ما زور ورنه ؤ خو زه ټپی وم، ته چی په کوم سړی پسی ورغلی هغه خو به تښتېدلی نه وی؟

: نه!

:اوس له موږ څخه یوازی یو تن چیرته تښتېدلی دی خو هغه ټپی دی او زما باور دی چی د غرناطی په ځای به یی هغه خپل کلی ته ولاړ شی.

زه له تا سره نشم تلای خو له دی ځنګو سره یوځای ښخیدل می زړه نه غواړی.

: زه تا دلته نه پرېږدم. که ته لږ همت وکړی نو ډیر زر ډیر خوندی ځای ته ځانونه رسولی شو. زه اوس اس درته راولم، سلمان جګ شو پر خپل اس سپور شو.

لږ څنډ وروسته هغه بیرته راغی او یحیی ته یی غږ وکړ: یحیی! راځه تاته می اس راوستی دی.

ته راپورته کیدای شی که زه درسره مرسته وکړم!

خو یحیی هغه ته هیڅ ځواب ورنکړ.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

: یحیی! یحیی! هغه په اندېښنه له خپل اس څخه راکوز شو، د یحیی نبضونه یې وکتل خو د هغه په بدن کې د ژوند نخښې نه وې.

د لږ فکر وروسته یې د هغه مړی پر اس واچاوه او بیا یې دواړه اسونه تر جلب ونیول او روان شو. لږ څنډ وروسته هغه د سرك پر غاړه د ویجاړ شوې کور مخې ته ودرید او مړی یې دننه یووړ، بیا زر راووت او پر خپل اس یې پښه واړوله، په بل لاس یې د دوهم اس جلب ونیو او له هغه ځایه روان شو، د هغه مخه جنوب لوري ته وه، د هغه لومړنی منزل همغه کلی ؤ چې سهار یوې ماشومې نجلۍ بلنه ورکړې وه.

اوس باران دریدلی ؤ او سپوږمۍ‌ړد وریځو نه سر را ایستلی ؤ.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

بدریه

سلمان کلی ته نژدی ودرید او شاوخوا یی تر نظر تیرکړل، بیا څو گامه وړاندی د سرك ښی لوزی ته یوی چوپی کوڅی ته ننوت او د کیڼ لوري وروستی کور دروازی په مخه کی یی اس ودراوه تری پلی شو.

د کوڅی د نورو کورونو په څیر دغه کور هم داسی ښکاریده چی څوك پکی نه وی، بهر دیوال ځای ځای لویدلی ؤ او د انگړ د دروازی یوه پله ورکه وه.

څو شیبی یی یوه او بل لوری ته له کتلو وروسته دننه قدم کیښود وروکی انگړ ته یوه دروازه راوتلی وه او د شمال څپو د هغی ماتی پلی رچولی چی کرچ کرچ غږ یی اوچتیده.

سلمان له څو شیبو چوپتیا وروسته د احتیاط لپاره غږ وکړ:

څوك شته! څوك شته؟ او چی څه ځواب یی وانه ورید دواړه اسونه یی د برنډی په ستنی پوری وتړل او په بیړه بهر ته راووت.

څو شیبی وروسته د جومات په مخکی د پراخی حویلی په مخه کی ودرید، څو شیبی یی شاوخواته له څار وروسته ورو ورو وړاندی ولاړ ،او له یوه لویدلی دیوال څخه دننه واوښت، هغه د یوه غله په څیر حویلی ته ننوتل نه غوښتل خو د ننه کور له بهرنی دروازی څخه دومره لري و چی که یی هر څومره په زوره چیغی کړی وای هم چا به دننه نه وای اوریدلی او د دی خبری ډیر امکان ؤ چی د کور د خلکو پر ځای کلیوال پری ور ټول شوی وای.

په باغ کی نژدی دوه سوه گامه وړاندی هغه د یوی ښکلی مانۍ لویه دروازه ور وټکوله، خو هیڅ ځواب یی وانه ورید، هغه بیا دروازه وټکوله او بیا یی څو شیبی وروسته چیغه وکړه: مسعوده! مسعوده!

لږ ځنډ وروسته یی یو ښځینه غږ واورید : ته څوك یی؟

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

: تاسو مسعود راوغواړی هغه می پیژنی!

: ته ودرېږه!

سلمان نژدی پنځه دقیقی نور انتظار وکړ، بیا یی ناڅاپه له شانه څه غږ واورید، او ورسره جوخت چا له رعبه په ډکه لهجه تری وپوښتل: ته څوك یی؟

سلمان مخ واړاوه شاته یی وکتل یو سړی د ونو له منځه را ووت چی په لاس کی یی توره وه.

هغه وویل : مسعوده! سهار زموږ لیده کاته شوی وو، زه افسوس کوم چی بی وخته زحمت درکوم. بهر دروازه تړل شو ی وه، که بند نه وای هم زما دا ئمه نه وه چی غږ به می دومره وړاندی ولاړ شی، له ما سره د دی خبری په باب هم خطر و چی که ما شور ګډ کړ نو د کلی خلك به په سرك راټول شی، که ماته دا معلومه وای چی ته له کوره بهر پهره کوی نو ما به د کور خلك نه ناکراره کول، ته د کور خاوندی ته خبر ورکړه زه د حامد بن زهره ملګری یم.

له دننه څخه آواز راغی : ستاسو نوم څه شی دی؟

سلمان ته دغه غږ اشنا په غوږو ورولګید او بی له ځنډه یی وویل : زما نوم سلمان دی.

ناڅاپه دروازه خلاصه شوه او یو د لوړ قد خاوند تری راووت هغه ولید ؤ.

سلمان پر خپلو سترګو باور نه کاوه، پوښتنه یی تری وکړه : سعید له تاسره ؤ

: هوکې!

: هغه ټپی دی؟

: هوکی مګر تاته څه ور معلومه شوه چی هغه ټپی شوی دی؟

: ماته ډیر څه معلوم دی. خو دا راته معلومه نه ده چی تا هغه دلته راوستی دی.

د ولید په پوښتنه سلمان خپل لنډ داستان تیرکړ په پای کی څو شیبی هغه سلمان ته په چوپتیا کتل بیا یی مسعود ته وویل : ته دی میلمستون ته بوزه، بیا د سرك په سر بهر اوسه چی عمر راغی ماته احوال راکړه.

: تشریف راوړی! مسعود سلمان ته وویل:

سلمان په تذبذب ولید ته وکتل ویی ویل:

د سعید وضعه څنګه ده؟

هغه ځواب ورکړ: بنی سده دی، اوس یی پر ټپونو مرهم ایښودل کیږی، خو د

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

اندیښنې خبره نه شته، هغه به انشا الله روغ شي.زه اوس راځم بیا دننه ولاړ او سلمان له مسعود سره روان شو.

دوی له برج سره روان وو او بیا ښې لورې ته وګرځېدل او له دوهم لوري څخه د کور د نارینه و برخې ته ننوتل، هلته په یوه پراخه کوټه کې ډیوه بلیده او بوډا نوکر چې سلمان سهار لیدلی ؤ دروازې ته نژدې په برنډه کې ولاړ ؤ.

مسعود سلمان له دروازې سره پرېښود او بیرته روان شو، سلمان لمده چپنه او پګړې لرې کړل، بوډا ته يې ورکړل او په یوه کرسۍ کیناست.

نوکر د لمدو جامو له مینځلو او پر دیوال له راځړولو وروسته په نغرې کې اور بل کړ او له کوټې نه راووت، سلمان د لومړي ځل لپاره احساس کړه چې له یخنۍ څخه يې بدن په لړزه دی. کرسۍ يې راکش کړه او اور ته يې لاسونه ونیول.

*****

نژدې تر نیم ساعت پورې هغه د ولید انتظار وکړ، بیا يې ناڅاپه په دهلیز کې د چا د درنو بوټونو غږ واورید او د ده د دروازې لورې ته سترګې ور واړولې.

ولید کوټې ته ورننوت او بې سیکه يې ده ته نږدې په یوه بله کرسۍ ځان ور وغورځاوه.

سلمان په اندیښنه له هغه د سعید پوښتنه وکړه، هغه ځواب ورکړ: اوس خو يې وضعه لږ ښه ښکاریده خو تر اوسه پورې را پخود شوی نه دی.

دوی دواړو بیا تر لږ ځنده یو بل ته په چوپه خولو کتل بیا ناڅاپه د ولید په سترګو کې اوښکې راغلې او سر يې ځوړند کړ.

سلمان وویل : وروره! اوس باید له صبر او زغم څخه کار واخلې.

ولید ډیر په زحمت خپلې سلګې راتم کړې ویې ویل : زما اوس هم باور نه راځي چې حامد بن زهره مونږ پرېښې یو، ما هغه د غشو په لومړي حمله کې ولید چې له اس څخه راولوید پردې سربیره مې خپل زړه ته دا دوکه ورکوله چې ښایی هغه ژوندی وی او ظالمانو د وژلو پرځای نیولی وی، خلك به اوس دا وایي چې ما هغه د مرګ په کومې کې پرېښود او ترې وتښتیدم، خو خدای شاهد دی چې زما په مخکې د سعید د ژغورلو مسأله نه وای نو د ژوند تر وروستۍ سلګۍ به ورسره ملګرې وم، زما به تر مرګ ورځې دا ارمان وی چې زه یو ناپوه دوست وم، که ما تا، ته ور پرېښی وای ښایي ژوندی ژغورل شوی وای.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

سلمان ده ته تسلي ورکړه وېې ويل : هغه خپل منزل ليدلي ؤ او لاره بدلول يې زموږ له وسه وتلي وه، اوس زموږ لومړنی ذمه واري همدغه ده چې د سعيد د ژغورلو هڅه وکړو. د هغه زخم خو به ډېر خطرناك نه وي؟

وليد ځواب ورکړ: سمدستي د هغه په باب هيڅ خبره نشي کيدای.

سلمان وويل : که ته د کوم ښه ډاکتر درك راکولي شي زه غرناطي ته تلو ته چمتو يم.

وليد ځواب ورکړ: که زه پر دې ډاډه وای چې د حکومت جاسوسان به هغه تر دې کوره تعقيب نه کړي نو د غرناطي هر ښه ډاکتر دلته راغوښتل کيدای شي خو تاسو بايد انديښنه ونکړي اوس د هغه زخمونه تړل کيږي لږ وروسته به يې پخپله ووينې.

سلمان وويل : دوهمه مهمه مسئله دا ده چې د هغه دريم تن د ژوندي ژغورل کيدو څومره امکان دی چې دوه تنه حمله کوونکي يې ووژل او د نورو پام يې ځان ته ور واړاوه او تاسو ته يې د تيښتې زمينه برابره کړه، د دغسي توريالي ژغورل زموږ لومړنی ذمه واري ده، که تاته معلومه وي چې هغه کوم لوري ته تللی زه د هغه مرستی ته چمتو يم.

وليد ځواب ورکړ: اوس به هغه ډېر لرې تللی وي.که موږ هڅه وکړو هم مرسته ورسره نشو کولی، خو تاسو د هغه په باب انديښنه مه کوی. د هغه اس دومره ګړندی دی چې دښمن يې په ګرد پسې نشي رسيدای.

که د حمله راوړونکو د دوکي لپاره موږ خپل اسونه نه وای پرينښي نو دلته د سعيد له رارسولو وروسته به زه وربسې ورغلی وم. په دې کور کې يوازې دوه اسونه وو خو هغه د داسي کار ورنه وو، ما د سعيد په اړه له ډاډ وروسته د کلي خلك راټول کړل خو له هغوی سره يوازی يوه تن ښه اس درلود، ځکه خو ما دا مناسبه وبلله چې څلور تنه پله ته ور واستوم چې دا معلومه شي چې غدارانو له تېښتيانو سره څه سلوك کړی دی. اميد دی چې تر لږ ځنډه هغوی بيرته راستانه شي.

سلمان له لږ فکر وروسته وويل : دا دريم تن څوك و؟

: وبخښئ د هغه په باب زه تاته څه نشم ويلی، موږ ته د هغه د نوم ښودلو اجازه هم نشته، اوس تاته همدومره پوهيدل بس دی چې هغه يو ښه سرتيري دی.

: هغو تاسو له پله نه اخوا له تلو څخه ايسار کړی وی؟

: هوکې!

Scanned by CamScanner

Downloaded from: TheDigitalLibrary

: ته پردې ډاډه يې چې سعيد ته دغه کور خوندي دی؟

وليد ځواب ورکړ: سمدستي له دې کوره غوره ځای د هغه لپاره نشته، که يې وضعيت لږ تردې غوره وای نو ما به غرناطې ته استولی ؤ. اوس به تر څو ورځو پورې هغه همدلته وي، دا زما د ماما د لور کور دی او يوه تپې ته تردې ښه سرپرست اوس نشي موندل کيدای، د هغې په گومان که سعيد په خود شي هم ترڅو ورځو پورې به د سفر توان نه لري.

: که هغه بې سده وي نو تر ټولو دمخه بايد د يو ښه طبيب بندوبست ور وکړو.

وليد ځواب ورکړ: د طبيب په باب اندېښنه مه کوه، زما پلار د غرناطې د څو نوميالیو ډاکترانو څخه يو دي، که ضرورت ؤ هغه به دلته راشي، مگر اوس د حکومت جاسوسان ډېرمځك شوي دی، موږ دا خطر نشوزغملی چې هغه له کوره راووزی او قاتلان ورپسې شي.

بدريه زما د ماما لور د هغه شاگرده ده او تر عامو طبيبانو زياته تجربه لري، د سعيد د بيهوښۍ سبب دا دی چې د ده له بدن څخه د دوو غيشو د ويستلو لپاره يې د بې هوشۍ دوا ورکړې وه.

سلمان ووېل: اوس تاسو د هغه بدمرغه د مړی ښخولو بندوبست هم وکړی چې ما په لاره کې پرېښې دی، د سرك پر غاړه د يوه ويجاړ کور موندل به زيات گران نه وي. هغه ته نژدې ډېرې اوبه بهيږي، دا ضروري ده چې هغه له هغه ځايه ښه لرې ښخ کړای شي.

وليد ووېل: تاسو د دې غم مه کوی زه ستا په مطلب وپوهيدم.

: اوس تاسو د سعيد احوال واخلی که د هغه حالت ښه ؤ زه هم درسره ملگری کيږم.

*****

مسعود کوټې ته ورننوت اووليد ته يې ووېل: هغوی بيرته راغلل او وايي چې موږ د پله په شاوخوا کې هيڅ مړی ونه ليد. عمر وايي چې که ستاسو اس ته ضرورت وي زما اس درسره بوزی.

: نه اوس هغه ته د زحمت ورکولو ضرورت نشته، خو ته هغه ايسار کړه اوعمر ته ووايه چې دلته راشي.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

مسعود بیرته ولاړ ولید سلمان ته وویل : ماله تانه ډیر څه پوښتل خو اوس زما سمدستی غرناطی ته تګ ضرور دی.

: اوس به دوهم اس زما په کار راشی.

: خو ته سمدستی غرناطی ته نشی تلای.

سلمان وویل : نو دا څه ور کیدای شی چی زه د غرناطی د سهی احوال نه پرته بیرته ستون شم؟

: نه،نه! ته هلته نشی تلای. ماته په لاره سعید ستا کیسه کړی وه، هغه په دی خبره ډیر خفه ؤ چی ته غرناطی ته راغلی یی. ځکه خو زما دا مشوره ده چی ته همدلته پاتی شی، إن شاء الله زه به ډیر زر بیرته راشم، که زه چیرته غلی شوم هم نو زما پیغام به خامخا درته راورسیږی. د سعید د ساتنی لپاره هم ستا دلته پاتی کیدل ضروری دی. امکان لری د کوم ناڅاپی خطر څخه د هغه د ایستلو لپاره ستا مرستی ته ضرورت پیښ شی، ته تر څه وخته دلته پاتی کیدای شی؟

سلمان ځواب ورکړ: له نن نه ځلور ورځی وروسته به یوه کښتی په ساحل کی چیرته زماانتظار کوی، که په ټاکلی وخت ور ونه رسیدم نو هغه به ولاړه شی او بیا به څو ورځی وروسته په بل ځای کی د هغی انتظار کوم. په دی ډول به تر راتلونکو دوو میاشتو پوری زماملګری پر ټاکلیو نیټو د مختلفو ځایونو چکری وهی که زه بیا د ډیر وخت لپاره پاتی شوم نو بیا په ساحلی سیموکی هغه کسان پیژنم چی څه مرسته راسره کولی شی.

ولید وویل : په عامو حالاتو کی د حامد بن زهره د شهادت څخه وروسته زموږ دښمن ښایی د سعید په باب زیات اندیښمن نه وای خو زه ویریږم چی د حامد بن زهره د نورو ملګرو د لټولو لپاره دوی د سعید نیول ضروری ونه بولی. که د دوی دا اشتباه وی چی له بهر نه هم کوم مرستندوی ورته رارسیدلی دی نو د سعید نیول به ورته د مرګ او ژوند سوال شی، ځکه ته باید زیات پام وکړی.

*****

مسعود له عمر سره کوټی ته ورننوت، د هغه عمر د ځلوبښتو کالو په شاوخوا کی معلومیده، ولید هغه ته سلمان د حامد بن زهره د یوه دوست په نامه معرفی کړ بیا یی د هغه مړی د ښخولو هدایت ورکړ او مسعود ته یی د اس د راوستلو وویل ، او چی هغوی بیرته ووتل سلمان وویل :زه داسی احساسوم چی په غرناطه کی می خپل کار نیمګړی پریښی ؤ او زه باید هلته ولاړ شم، که ستا له خوا کوم

Downloaded from: The Digital Library

پيغام راونه رسيد امکان لري يوه ورځ ناڅاپه هلته ولاړ شم، زه د دی دعوه نه کوم چی زيات هوښيار يم خو بيا هم زه ستا ملګرو ته دا مشوره ورکوم چی په اوسنی وضعيت کی دی د حامد بن زهره د وژل کيدو خبره پټه وساتی. که اولس راپورته شی نو د قوم له غدرانو څخه دا لری نه ده چی د ځانونو د ژغورنی په خاطر دښمن ته د ښار دروازی خلاصی کړی. تاسو له ننني غدارانو او بهرنيو دښمنانو سره د ټکر نه وړاندی دومره فرصت خامخا بايد ترلاسه کړی چی غرنی قبايل له ځان سره ملګری کړی. له هغی وروسته د حامد بن زهره له قاتلانو څخه هر وخت کسات اخستل کيدای شی.

وليد وويل: تاسو داړه اوسی موږ ته معلومه ده چی دښمن به زموږ له هری غلطی نه د ګټی پورته کولو هڅه وکړی. اوس وخت په ذهنی کشمکش کی د حکومت د ښکيلولو لپاره غوره لاره دا ده چی موږ له خپل لوری هيڅ ونه وايو، له ما پرته يوازی دوه کسان دی چی د دغی دردوونکی پيښی په باب خبر دی يو سعيد چی ټپی دی او غرناطی ته نشی تلای او دوهم سړی زما د مخه په هيڅ صورت هم غرناطی ته نشی تلای او که ولاړشی هم هغه ډير باتدبيره او هوښيار دی، زه به يوازی خپو اعتمادی ملګرو ته د دی پيښی په باب ووايم، يوی بوډی خدمتګاری له دروازی ورکتل ويی ويل : صيب! بدريه وايی چی اوس له ميلمه سره دننه راشی.

دوی دواړه له کوټی نه ووتل.

*****

لږ ځنډ وروسته دوی د کور دننه يوی پراخی کوټی ته ننوتل، سعيد سترګی پټی په بستره پروت ؤ او په څيره يی آرامی او سکون غوړيدلی ؤ، داسی معلوميده چی هغه په درانه خوب ويده دی. سلمان ور وړاندی شو او پر تندی يی لاس کيښود ناڅاپه د بلی کوټی څخه يو ښځينه غږ اوچت شو:

تاسو به تر لږ ځنډه له زخمی سره خبری نشی کولی، تر اوسه د دواغيزه ده پری، سلمان مخ ور واړاوه او سترګی يی په يوه ښايسته، با وقاره او جدی څيره ولګيدی.

وليد هغی ته وويل : بدريی! دی سلمان دی، او ده چی څه کيسه وکړه داسی ښکاری چی حامد بن زهره شهيد شوی وی. او قاتلانو پر ده سر بيره زموږ د څلورو نورو ملګريو مړی هم په وياله کی غورځولی دی. زه اوس سمدستی

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

غرناطي ته تلل غوارم، دي به د سعید د ساتنې لپاره ستاسو سره پاتې وي، که تاسو ته د سعید د ساتنې په باب څه اندیښنه پیدا شوه نو له دې ځایه پولار جان پسې څوك واستوئ.

بدریې ځواب ورکړ: که د وژونکې غشي په زهرو ککړ نه وي نو هغه ته د زحمت ورکولو ضرورت نشته، خو چې ته کله کور ته ورسیدې څو ضروري دواگانې راواستوه، ته یوه دقیقه تم شه زه به د ماما جان په نامه یو لیك درته ولیکم امکان لري هغه کومه غوره مشوره راکړي.

ولید وویل : زما کورته تگ د غرناطې په حالاتو پوري اړه لري، امکان لري زه تر څه وخته پوري غلې شم، په هر صورت زه دا هڅه کوم چې ستا رقعه پلار جان ته ورسیږي.

: زه اوس راځم.

بدریه زر بلې کوټې ته ولاړه، سلمان ولید ته وویل : که د دواگانو د را استولو لپاره بل بندوبست ونشو نو جعفر پیدا کړه او دلته یې راواستوه، تاسو نیغ سرای ته ورشئ، امید دی چې هلته یې پیدا کړئ، او هغه دریم تن چې د سعید لپاره یې د لیوانو دډلې پام ځان ته ورو اړاوه چې په خیریت در ورسیږي زما سلام ورته ووایه، او زما له لوري دا پیغام وررسوه چې که ماته بیا غرناطې ته د راتلو زمینه برابره شوه نو تر ټولو لویه آرزو به مې دا وي چې هغه یو نظر ووینم.

ولید ځواب ورکړ: زما باور دی چې کله زه هغه ته ستا په اړه یادونه وکړم نو هغه به هم ستا لیدو ته ډیر ناکرار شي.

د جگړې د بیا پیلیدو په صورت کې به زموږ تر ټولو ړومبی ضرورت دا وي چې د ترکانو او افریقایانو سره د اړیکو لپاره باید یو تجربه کار منصبدار ور واستوو اوزه دا احساسوم چې دغه سړی چې ته یې دریم کس بولې د دې کار لپاره ډیر مناسب دی، ځکه خو دا له امکان نه لرې نه ده چې هغه کله ناڅاپه درته راشي او درته ووایي چې زه له تاسره ځم.

: زه به د داسې سړي په ملگرۍ سفر د ځان لپاره ویاړ وبولم.

بدریه د څنگ له کوټې نه راغله او یو کاغذ یې ولید ته په لاس کې ورکړ.

ولید سمدستي سلمان ته لاس ورکړ او خدای پاماني یې واخسته له کوټې ووت

*****

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

بدریی کرسی‌راکش کړه نغری ته نژدی یی مخامخ کړه او ویی ویل : وبخښی! زما دی ته پام نه ؤ چی ته په باران کی لوند شوی یی، دلته کښینی زه د نورو جامو بندوبست درته کوم.

سلمان د اور خواته ور وښویېده ویی ویل: نه! تاسو کینی اوس زما ساړه نه کیږی او جامی به می هم ډیری زر وچی شی.

بدریی د سعید نبض وکوت او بیا له سلمان نه دوه گامه لری په یوه کرسی کیناسته ویی ویل:

ولید ویل چی ته د ترکانو له سمندری ځواك سره یی، زه در څخه د حامد بن زهره د بندی کیدو او ژغورل کیدو کیسه اوریدل غواړم، آیا هغه وخت یی هغه نیولی ؤ. چی له اندلس څخه روان شوی ؤ؟

: نه! هغه د مراکش تر څنډو پوری رسیدلی ؤ. له هغه ځایه یوه بربری مانو تر قسطنطنیی د رسولو ذمه ورته وهلی وه، خو په لاره کی د مالتا دوو جنگی بیړیو حمله پری کړی وه او کومو مسافرو چی له اور اخستی کښتی څخه په اوبو کی ځانونه غورځولی وو هغوی یی نیولی وو او مالتا ته یی رسولي وو. څو اونی د حامد بن زهره په اړه دوی ته هیڅ معلومات نه ؤ، خو وروستیو پیښو وښودله چی په اندلس کی د هغه دښمنان غافل نه وو، یوه ورځ یی هغوی بندیان د فردیناند سفیر ته ور وسپارل او څو ساعته وروسته حامد بن زهره د هسپانیی یوی جنگی بیړی ته وروستل شوی ؤ.

په همغو ورځو کی د تونس او صقلیه ترمنځ د ترکانو دوو کښتیو گزمی کولی، هغوی یو ماښام د هسپانیی د بیړیو څرك ولید او راتلونکی سهار وختی هغه د دوو لوریو څخه تر ډزو لاندی ؤ. په لومړی گولی بادبان را ولوید، دښمن ته له تسلیمی او ډوبیدو پرته بله لاره نه وه، ځکه خو یی په څو دقیقو کی سپینه جنډه اوچته کړه، تاته د دی تفصیل ضرورت نشته، حامد بن زهره په داسی حالت کی بلی کښتی ته ولیږدیده چی سخته تبه یی وه، هغه تر دوو ورځو پوری بی سده ؤ.

دریمه ورځ چی په هوښ راغی لومړنی پوښتنه یی د غرناطی په باب وه، او چی چا ځواب ورکړ چی هلته اوربند شوی دی نو په زوره زوره یی چیغی کړی: نه! نه! ته دروغ وایی، داسی هیڅکله نشی کیدای. ته موسی بن ابی غسان نه پیژنی، له دی وروسته هغه بیا بی سده شو. بله ورځ چی را په خود شو لومړنی غوښتنه یی دا وه چی د هسپانوی بیړۍ د کپتان توره بیرته ور وسپاری او دا ډاډ ورکړی چی

Downloaded from: The Digital Library

له هغه سره به د یوه شریف دښمن په حیث چلند وشی. د دی سبب دا و چی کله پر دوی حمله وشوه نو د بیړۍ‌د نوروافسرانو پردی پریکړه اتفاق ؤ چی حامد بن زهره سمدستی ووژنی، خو کپتان ډیر په سختی دا تجویز رد کړی ؤ.

بدریی وپوښتل : ته په دی وخت کی د حامد بن زهره سره وی؟

: نه! زموږ ملګری له جګړی وروسته بیل شول زه د هغی بیړۍ‌کپتان وم چی پر هسپانوی کښتی یی ډزی وکړی، حامد بن زهره یی وروسته زما بیړی ته راوست.

زموږ د سمندری ځواك یوه برخه له یونان څخه د افریقا څنډو ته لیږدول کیده، او امیر البحر کمال رئیس ترابلس ته نژدی لنګر اچولی ؤ.

د غرناطی د وضعی په باب چی موږ د حامد بن زهره اندیښنه ولیده نو موږ د دی اړتیا احساس کړه چی سمدستی یي امیر البحر ته ورولو.

د سمندری قواو امیر د هغه ډیر تود هرکلی وکړ، او دا مشوره یی ورکړه چی یی له څنده بیرته ولاړ شه او د دښمن له ولکی د غرناطی د ژغورلو هڅی وکړه، که د غرناطی اهل وسلی کیښودی نو سلطان ته به ستا ورتلل بی ګټی وی موږ به په هغه صورت کی د غرناطی مرسته وکړای شو چی ستاسو دننه مورچل مزبوت وی.

د حامد بن زهره د داډ لپاره امیر البحر دا ژمنه وکړه چی دی به پخپله سلطان ته د غرناطی خبره کوی. بیا یی اندلس ته د هغه د رارسولو ذمه واری ماته وسپارله. د افریقا د سمندری ځواکونو څو تنه مانوګان چی د ترکانو حلیفان وو زموږ د سمندری قواو له امیر سره د لیدو لپاره راغلی وو هغوی زما د بیړۍ‌د دفاع ذمه واری واخستله او خپلی کښتۍ یی راسره روانی کړی.

د اندلس د څنډونه څو میله لری د دښمن دوو بیړیو ګزمی کولی، هغوی په موږ پسی راغلی، ماښام لمر لویدوته دوه ساعته پاتی وو موږ د تکر نه د ژغورنی په خاطر د ساحل پرځاي د لویدیځ لاره ونیوه او ترماښامه د هغوی ترمخی زغلیدو له هغی وروسته مو له تیاری نه ګټه واخسته او له خپلو ملګرو سره می تر مشوری وروسته خپله بیړۍ‌څنډی ته نژدی د دوو کمرونو ترمنځ یوه تنګ خلیج ته یوړه.

زموږ یوه کښتی له ساحل نه لږ لری ودریده او دوهمی کښتی دوه میله وړاندی د دښمن په یوه چوني حمله وکړه د دی نتیجه دا شوه چی د دښمن بیړۍ‌چی په عامو حالاتو کی باید ډیر په احتیاط وړاندی راغلی وای ډیري ګرندی وړاندی

Downloaded from: The Digital Library

راغلی او لږ څنډ وروسته خلیج ته مخامخ زما د توپونو تر برید لاندی راغلی چی د سترګو په رپ کی یی تختی په هوا کې څرخیدی او په هغه پسی بلی بیړی خلاص سمندر لوری ته د تیښتی هڅه وکړه خو هغه چی لاره بدلوله زموږ د بلی کښتی تر برید لاندی راغله

بیا موږ هم له خلیج څخه ور ووتلو او پر هغی مو برید وکړ چی تر څو دقیقو زیات یی د دوارو بیړیو د برید تاب رانه وړ چی له دی پیښی وروسته شاوخوا یو ځای هم د حامد بن زهره د پلی کولو لپاره مناسب نه ؤ.

موږ له ساحل څخه لری د دریمی کښتی د راتلو انتظار وکړ او له هغی وروسته بیا دا پریکړه وشوه چی هغه باید ختیځ لوری ته هغه ځای باید پلی شی چی پخوا مو غوره کړی و.

ماته امیر البحر دا امر کړی ؤ چی د حامد بن زهره د امنیت له پوره او ډاډمن بندوبست پرته بیرته راستون نه شم، او که ضرورت ؤ تر وروستی منزله باید ورسره ولاړ شم.

حامد بن زهره چی د کومې غرنې قبیلې د مرستی په تمه ؤ هغه له ساحل څخه پنځه میله لری وه، که د دښمن له کښتیو سره مو ټکرنه وای راغلی نو ما به هغه په شپه شپه کی هغه ځاې ته رسولی ؤ او بیرته به ترې راستون شوی وم او زما ملګرو دومره زما انتظار کولی شوای خو اوس داسی امکان نه ؤ، سهار کیدونکی ؤ او زموږ کښتی د ورځی له مخی ساحل ته نژدی د جګړی خطر نشوای قبلولی.

ځکه خو ما خپل ملګری رخصت کړل او خپل مرستیال ته می امر وکړ چی هغه هم خپله کښتۍ بوزی، حامد بن زهره تر اوسه د پلی تلو توان نه درلود او په غرنی سخته لاره په وار وار ماته دا مجبوری وه چی هغه تر لاسه ونیسم. له لمر ختو سره مو د څو کډوالو جونګړی ولیدی ما له هغوی نه د حامد بن زهره د سپارلی په خاطر یو اس واخست او بیا موږ د ډیر شپنو او کروند ګرو کلی ته ورسیدو.

د دی کلی مشر په غرناطه کی د حامد بن زهره شاګرد پاتی شوی و، هغوی زموږ ډیر تود هرکلی وکړ، او پردی یی ټینګار کاوه چی ورسره پاتې شو، خو حامد یوه شیبه وخت تیرولو ته تیار نه ؤ، هغه وویل چی موږ ډوډی وخورو بیا به روانیږو او زما ملګری ته د یوه اس بندوبست وکړی، زموږ کوربه ماته یو ډیر غوره اس راکړ ویی ویل چی دا زما له لوری سوغات ومنی له هغه وروسته پاتی سفر په آرامی تیر شو.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

دوې ورځې وروسته چې حامد بن زهره کور ته ورسيد زما مسئوليت ختم شو، خو هغه ناڅاپي غرناطي ته د تلو پريکړه وکړه او ماته يې امر وکړ چې د ده تر راتګ پورې يې انتظار وکړم، خو بيا داسې حالات رامخې ته شول چې زه هم په هغه پسې غرناطې ته ورغلم.

بدريې له لږ فکر وروسته ووېل : که غدارانو ته دا معلومه شي چې د حامد بن زهره يو ملګرې د ترکانو دسمندرې قواو څخه دی نو زر تر زره به دښمن ته دا حال ووايې او بيا به د سمندر څنډې ته ستا د تلو لارې بندې کړې. که تاسو د سعيد په خاطر پاتې شوې ياست نو زه داډدرکوم چې د ده لپاره خو يوه شيبه هم مه ايساريږې.

سلمان ځواب ورکړ: ماته معلومه ده چې په موجوده حالت کې هيڅوک هم له سعيد سره مرسته نشي کولی، خو اوس د بيرته ستنيدو څخه وړاندې بايد د غرناطې وضعه معلومه کړم، که تر سبا پورې د وليد څه درک رامعلوم نه شو نو زه به پخپله هلته د تلو خطر قبلوم. حامد بن زهره د دې لپاره زه ايسار کړې وم چې بنايي په غرناطه کې له خپلو دوستانو سره تر مشورې وروسته امير البحر ته د څه پيغام استولو ضرورت شي.

*****

بدريې په ډېر غور د سلمان خبرې اوريدلې، او سلمان داسې احساسوله چې ورو ورو يې د زړه بوج لږې کيږې، لږ څنډ د مخه چې هغه لومړې ځل دې کوټې ته راغلې نو يوازې د يوې شيبې لپاره يې بدريې ته وکتل خو وروسته يې بيا دا حالت و چې په بې پروايې کې به يې هم هغې ته وکتل نو له حيا څخه به يې سترګې ښکته واچولې. بيا يې ناڅاپه دا په ذهن کې ور وګرځيدل چې لکه چې تر ضرورت زياتې خبرې کوې او هغه بيا چوپ شو.

بدريې له څو شيبو چوپتيا وروسته ووېل : ماته داسې ښکارې چې ته زموږ د وطن سرې يې بهرنې سړې ته زموږ د سمندر غارې دومره نه دې معلومې.

سلمان ځواب ورکړ: زه د المريې په يوه عربي کورنۍ کې زيږيدلی يم، مور مې بربرې وه خو دا يوه اوږده کيسه ده.

: که ته ستومانه نه وې نو زه همدا اوږده کيسه اوريدل غوارم.

د بدريې پر ټينګار سلمان خپله کيسه پيل کړه:

بيړۍ چلول او سوداګرې زموږ کورنۍ کسب و، زما د پلار څلور شخصي بيړۍ

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

وی، هغهٔ المریی او مالقی نه علاوه په مراکش او الجزایر کی هم د سوداګری مرکزونه جوړ کړی وو او زیاتره به د کوره بهر ؤ، چی زما عمر د شپږو کالو شو مور می وفات شوه، زه می بابا خپل کورته بوتلم، پلار جان می دوی میاشتی وروسته راغی او زه یی له ځانه سره مالقی ته بوتلم هلته ما لومړنی زده کړی ترسره کړی، د پلار جان می تر ټولو لویه هیله دا وه چی زه یو بریالی ماڼو شم، د دی لپاره چی ما ورورزی هغه به کله کله له ځانه سره بیولم. دوه کاله وروسته هغه په یوه اوږده سفر ووت او زه د ده په غیاب کی سخت ناروغ شوم، چی بیرته راستون شو هغه له ځانه سره دا پریکړه وکړه چی ما تل له ځانه سره وګرځوی؛ له دی وروسته زما کور د هغه کښتی وه، زما د ښوونی لپاره یی یو داسی استاد راته ونیو چی په کښتی کی به راسره په سفر روان و.

د یو نیم کال په موده کی د المریی او مالقی په منځ کی موږ څو ځله چکر وواهه. کله چی ترکانو پر ایتالیا بریدونه پیل کړل نو د نورو ترکی ماڼوګانو په شان زما پلار جان هم د ترکانو د رضاکارانو په ډله کی شامل شو، دا ځل زه هغه په کور کی پریښودم، څو میاشتی وروسته چی هغه بیرته راستون شو نو سلطان ابو الحسن هغه د مالقی د سمندری زده کړو د ښوونځی ناظم وټاکه، زه یو کال نور هم له هغه سره وم، بیا یی زه د کښتی چلولو د اعلی تعلیم لپاره قسطنطنیی ته واستولم، د جګړی په موده کی ما واوریدل چی دی د سمندری قواو د امیر مرستیال ټاکل شوی دی.

ښه نو ته د نائب امیر البحر ابراهیم زوی یی؟

بلدریی وپوښتل.

: هوکی! د جګړی په موده کی ما له ماما څخه واوریدلی چی بابا می وفات شوی دی او کورنی یی الجیریا ته هجرت کړی دی. شپږ میاشتی وروسته یی دوهم پیغام دا ؤ چی پلار جان می هم په یوه تونده سمندری جګړه کی شهید شوی دی، له هغه وروسته زما اړیکی له اندلس سره غوڅی شوی.

کمال رئیس چی اوس د روم په سمندرګی کی د ترکی سمندری قواو امیر دی زما د پلار له هغه وخت دوستانو څخه دی چی دواړو د «ترانتو» (د ایتالیی مهمه سمندری قرارګاه وه چی ترکانو ونیوله) په جګړه‌کی برخه درلوده.

هغه به چی کله قسطنطنیی ته راغی نو زما پوښتنه به یی خامخا کوله، د پلار جان د وفات نه وروسته هغه زما پالنه په غاړه واخستله. کله چی زه له تعلیم نه

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

فارغ شوم په خپله شخصي عمله کې يې شامل کړم او دوه کاله وروسته ماته د يوې جنګي بيړې کپتاني وسپارل شوه.

سلمان چې تردې ځايه خبره راورسوله چوپ شو، د بدريې په ذهن کې زياتې پوښتنې را پيدا شوې، ناڅاپه سعيد د هغوي پام ور واړاوه، هغه د بيهوشي په حالت کې له ورو وروزګيرويو سره عاتکې ته ناري وهلې، هغوی دواړه په بيړه جګ شول او د سعيد د بسترې خواته ورغلل، بدريې د هغه په نبضونو لاس کيښود او سلمان ته يې وکتل، سعيد د ناکرارۍ په حالت کې څو ځلې اړخ په اړخ واوښت او بيا چوپ شو، بدريې د هغه له تندي څخه خولې پاکې کړې سلمان ته يې وويل:

: دی به تر ډيره وخته په هوښ رانشي، که تاسو لږ څنډ دلته کيښيني نو زه له تا څخه نورې ډيرې پوښتنې لرم.

سلمان پر کرسۍ کيناست ويې ويل : که ستا اعتراض نه وي نو زه به د سعيد تر بيدارۍ پورې له دې ځايه لرې کيدل خوښ نه کړم.

بدريه او سلمان دواړه په خپلو خپلو ځايونو کيناستل او بدريې وويل : وليد ويل چې تاسو د غدارانو له دسيسو څخه د حامد بن زهره د خبرولو لپاره غرناطې ته تللي وي: خو تاته دا څنګه معلومه شوه چې د هغه پرخلاف دسيسې رواني وې؟

سلمان ځواب ورکړ: د سعيد د کلي يوه نجلۍ ده، هغه سهار وختي د دوی کره راغله هغې ماته وويل چې د قوم غداران د حامد بن زهره په لټه کې دي، دا يوه غميزه وه چې د وليد او د هغه د ملګرو په رامخې ته کيدو زه حامد بن زهره ته ورونه رسيداي شواي، هغوي زه په يوه کوټه کې بندي کړې وم.

بدريې وپوښتل : د کلي يوې نجلۍ ته څه دول معلومه شوه چې غداران د هغه په لټه کې دي!-تاته معلومه ده هغه څوك وه.

: د هغې نوم عاتکه دی، هغې دا انديښنه ښکاره کړه چې تره يې له خاينانو سره لاس يو کړی دی.

د بدريې په نور ټينګار سلمان خپله پاتې کيسه واوروله.

په پای کې هغې ورته وويل : سعيد د بې خودۍ په حالت کې هم دوه ځله عاتکې ته غږ وکړ، که تر سهاره دده حالت همدغسې ؤ نو بنايي همغه ورته راولو. خو که د هغې کاکا له خاينانو سره ملګرې شوی وي نو دی ته به له کوره

Downloaded from: The Digital Library

وتل آسان نه وي.

سلمان وویل:که د سعید د اوسني حالت په نظر کې نیولو سره یې دلته د راوستلو اړتیا احساسوي نو موږ باید وخت تیر نه کړو، تر یو دوو ورځو پورې به په شاوخوا ټوله سیمه کې د حکومت ځړې خپاره شي.

: د حکومت جاسوسان دې کور ته د ننوتلو جرئت نشي کولی، او هغوی ته دا معلومیدای هم نشي چې سعید ټپي دی. غرناطې ته سمدستي د ولید د تلو مقصد هم همدغه دی چې د غدارانو پام د دې سیمې پرځای غرناطې ته ور واوړي.

سلمان وویل : که تاسو اجازه راکړې نو زه همدا اوس هلته تلو ته تیار یم.

: نه ته اوس نشې تلای، امکان لري تر سهاره د ټپي حالت ښه شي او موږ هغه نجلۍ ته د پریشانۍ پرځای کوم ښه پیغام ورکړو.

دواړه لږ څنډ چوپ شول بیا بدریې وویل:

پرون زما لور ډیره خوښه وه، هغې چې ته ولیدې ماته یې پیغام راکړ چې یو مجاهد غرناطې ته تللی او چې بیرته راستون شي زموږ میلمه به شي. هغه ستا تر راتلو د مخه ویده شوې وه، که نه نو تر سهاره به یې خبرې درسره کولی.

اسما پر دې اصرار کاوه چې زه یې میلمه شم. او ما هسې د دې د زړه ساتلو په خاطر کومه وعده کړې وه اوس یې په داسې حالاتو کې پوره کوم چې ماته یو ویروونکی خوب ښکاري.

بدریې وویل : تاته معلومه ده چې زه د سعید په خیر ستا په باب هم زیاته اندیښمنه یم. که غدارانو ته دا معلومه شوه چې له حامد بن زهره سره کوم ترکي یا بربر ملګرې هم ؤ نو ستا په نیولو او دښمن ته په سپارلو به هم دریغه ونه کړي. که له تلو نه وړاندې دې د غرناطې له ځینو مشرانو سره لیدل ضروري نه وای نو ما به دا مشوره درکوله چې همدا اوس روان شه.

اوس په دې کور کې هم باید چاته دا ځرګنده نه شي چې ستا له ترکانو سره څه اړیکې شته، که څوک پوښتنه وکړي نو ته ورته ووایه چې له «اندراش» نه راغلی یې او زما د میړه د عمه زوی یې، زما د خاوند نوم عبدالجبار ؤ.

سلمان وویل : کله چې زه د قسطنطنیې د سمندري قواو د ښوونځي زده کوونکی وم زیاتره به مې دا خوب لیده چې زه د یوې جنګي بیړۍ قوماندان یم او د اندلس پر څنډه د دښمن پر کومه کلا ډزې کوم، خو اوس داسې احساسوم چې

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

تقدیر ناڅاپه پر داسی لاره برابر کړی یم چی بالکل راته نویی ده، زه د داسی کار لپاره مناسب نه وم، د دی لپاره زیات هوښیار سړی ته اړتیا وه په هر صورت زه به دا هڅه وکړم چی دلته زما له پاتی کیدو سره د غرناطی خپلواکی غوښتونکو ته څه گټه ونه رسیږی نو کوم تاوان هم ور ونه رسیږی.

بدریی وویل : ستا له راتلو څخه لږ وړاندی ولید ویل چی د حامد بن زهره وینی بهوونکو پر موږ د الله د رحمت دروازی بندی کړی دی په غرناطه کی د هغه وینا د دی اولس د ضمیر وروستی کریغه ده چی له کلونو راسی د مرگونو او ورانیو توپان ته ناری وهی. اوس به موږ ته د سلامتی لاره څوك راوښیی، بیا چی کله هغه وویل چی ته د ترکانو له سمندری پوځ سره اړیکی لری نو ما ناڅاپه احساس کړه چی موږ یوازی نه یو، زه د غرناطی د اولس په اړه مایوسه کیدای شم خو له ترکانو څخه باید مایوسه نشو.

زه د محمد فاتح د میراث خواره لمن نیولی او ورته ویلی شم چی اوس زما د عزت او آزادی ساتونکی ته یی، اوس که ته د ترکانو د سمندری قواوو امیر را استولی وی نو دا د دی ثبوت دی چی هغوی له موږ څخه غافل نه دی.

سلمان وویل : کاشکی ما د ترکانو لخوا د څه اعلان اختیار درلودای.

له امیر البحر کمال رئیس سره دا اندیښنه وه چی اوربند د وسلی ایښودلو مقدمه نه شی. هغه پر دی خبری امیدوار ؤ چی که حامد بن زهره د هغوی حوصلی را اوچتی کړی نو ترکان به د دوی د جگړو چوپ نندارچیان نه وی، اوس موږ باید دا دعا وکړو چی د غرناطی اولس له وخت څخه وړاندی د ځان وژنی پریکړه ونکړی. تاسو دعا وکړی چی حامد بن زهره د خلکو په زړونو کی کومی ولولی راپارولی هغه سړی نشی.

ناڅاپه د بدریی پر څیره د مایوسی سیوری خپور شو ویی ویل:

کله چی د اولس مشران د نفاق او بی لاری لاره غوره کړی او کله چی فاسق او بد چاری خلك د اولس د تقدیر د پریکړو واکمن شی نو اولس به څه وکړای شی؟

له ما سره د هغوی په اړه هم څه ښه گومان نشته، هغوی پر حامد بن زهره د دی لپاره نه وو راټول شوی چی زړونه یی د ژوند له ولولو او د آزادی له جذبو ډك وو، بلکی د پسونو درمی غوندی د مرگ له ویری د لږ وخت لپاره پر هغه راټول وو.

اوس چی هغوی دا واوری چی د آزادی په لاره د وینو ډیوی بلوونکی به بیا

Downloaded from: The Digital Library

درته رانشي، نو په دوی کی به زیاتره پردی داده شي چی له نورو قربانیو ورکولو څخه وژغورل شول. زه تا مایوسه کول نه غواړم خو کاشکی ما د غرناطي د اولس په اړه غوره نظر درکولی شوای. ما په شپاړس کلنۍ کې د غرناطې د آزادی په جګړه کی برخه اخستل پیل کړل، په ډیرو جګړو کی می د تیپانو پر تیپونو پټی ایښی دی، ما هغه غازیان لیدلی دي چی ارادی یی د فتحی او بری ضمانت بلل کیدی، چی غر به یی وزو واورید له زمریانو سره د مقابلی حوصله ورسره پیدا کیده، زما د ژوند ملګری د هغوی له ډلی څخه یو ؤ. هغه د دی کلی مشر ؤ او له موسی بن ابی غسان سره یی په ډیرو جګړو کی برخه اخستی وه. د هغه پر بدن «۱۱» تپونه وو، هغه له هغو زړګونو غازیانو څخه یو ؤ چی دښمن به یی د نامه په اوریدو په لړزه شو، که هغه مهال چا دا ویلی وای چی د دی غیرتی غازیانو د قربانی او اخلاص سره سره به یوه ورځ زموږ دغه لویی سوبی په ماتو بدلی شي نوزه او زما په څیر د اندلس هره لور به د هغه د مخ د شکولو لپاره تیاره وه، خو موږ ته خپل غداران بی اهلیته واکمن او دسیسه کوونکی امیران تر بهرنی دښمن زیات خطرناك ثابت شول او نن دا حالت دی چی د اولس با نفوذه طبقه د غلامی درس ورکوونکو پر ځای د جهاد لارښوونکی خپل دښمنان بولی، زه ویریږم چی که د حامد بن زهره د شهادت خبر مشهور شي د اولس حوصلی به ماتی شي او غداران به پر دی خوښی کوی چی د جګړی له مصیبت څخه د تل لپاره خلاص شول، هغوی له دښمن سره د آزادی په معامله کی خپل کښتونه ، کوررونه، او شتمنی ژغورلی دی.

هغوی به د حامد بن زهره په اړه خلك داسی پوهوی چی هغه یو شر خوښوونکی او باغی ؤ او د خپل غرور په خاطر یی غوښتل اولس د بربادی په لاره رهی کړی.

سلمان وویل : ماته ستا له نوکرانو څخه معلومه شوه چی ته دی خپل ویجاړ کور ته څو شپی وراندی راستنه شوی یی، ایا په دغسی ګډو وډو حالاتو کی دا غوره نه وه چی ته له دی ځایه لری پاتی وای؟

بدریی ځواب ورکړ: زه هغه وخت له دی ځایه تللی وم چی دلته د ماشومانو او ښځو پاتی کیدل ممکن نه وو، که یوازی د ځان ژغورنی مسئله وای نو زه به په هر صورت له خپل میړه سره پاتی وای خو په دی کور کی تر ځلوېښت تنو زیات زخمیان پراته وو، په غرناطه کاختی وه او تول روغتونونه له ناروغانو ډك وو، کله چی زما خاوند ماته له زخمیانو سره د تلو امر وکړ نو انکار می ونکړای شو، هغه

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

وعده وکړه چې کله د دې کلي دفاع نا ممکنه شي نو له پاتې خلکو سره به زه هم ځان در رسوم، خو زما زړه هغه وخت هم دا ګواهي راکوله چې دا زموږ وروستې ديدن دی، موږ «اندراش» ته نژدې پناه یووړه، هلته زما د میړه د ماما کورنۍ اوسیږي.

کله چې پر کلي دښمن قبضه وکړه ځو تنه کډوال هلته راغلل هغوی راته وویل چې زما میړه شهید شوی دی، هغه يې د کور شاته ښخ کړی دی.

د اوربند نه وروسته زموږ په مخکې دوی لارې وې، یوه دا چې اندلس د تل لپاره پریږدو او مراکش، الجیریا، او یا تونس ته ولاړ شو، دوهمه دا چې موږ له هغو لکونو انسانانو سره پاتې شو چې د دې خاورې نه بهر ځان ته د راتلونکې تصور نشي کولی، زه له هغو یتیمانو او کونډو سره اوسیدل غواړم چې وروړ، خاوند او یا پلار يې زما له میړه سره یوځای شهیدان شوي دي.

هغوی تر لږ ځنډه نور هم خبرې سره کولې بالاخره بدریې وویل:

ویخښی ستا سره په خبرو کې زما د وخت تیریدو ته پام نه شو ستا خوب ته ضرورت دی.

سلمان ځواب ورکړ: ته زما غم مه کوه، زه له خوب نه د سعید په خدمت کې زیات آرام احساسوم.

: د سعید د خدمت لپاره له مانه پرته دوی خدمتګارې نورې هم دلته شته، ته لږ خوب باید وکړې امکان لرې تاسو ناڅاپې سفر کولو ته اړ شې.

بدریې دا وویل او خدمتګارې ته يې غږ وکړ، خدمتګاره له برنډې څخه کوټې ته ورننوته او له دې سره په بله کوټه کې د اسماء غږ اوچت شو.

بدریې وویل : لورې زه دلته یم. تر اوسه تر سهاره لا ډیر وخت دی ته آرامه پر خپله بستره پریوزه زه دا دې درځم.

خو اسماً سترګې مښلې کوټې ته ورننوته ځو شیبې يې په حیرانۍ سلمان ته کتل بیا ناڅاپه ور وړاندې شوه او نژدې ورغله ورته وې ويل : ته خوبه زخمي نه يې؟

: زه بالکل روغ یم سلمان د هغې پر سر لاس ورکیښود

: مامې مور جانې ته وویل چې دی به خامخا راشي دوی راپورې خندل. ماتوله ورځ ستا د راتلو انتظار کاوه، کله چې باران پیل شو نو ومې ویل چې نه به راځي، بیا چې ولید ماما راغی نو ما داسې ګڼله چې ته راغلې.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

: لوری! د خبرو وخت نه دی، ده ته د خوب ضرورت دی ته هم ولاړه شه ویده شه.

بدریی دا وویل او بیا یی یوی خدمتګاری ته وویل: ته دی میلمستون ته بوزه.

سلمان جګ شو ویی ویل : نه! دی ته د زحمت ورکولو ضرورت نشته.

لږ څنډ وروسته چی دی خپلی کوټی ته ورننوت په نغری کی اور بلیده او مسعود مخامخ ورته ناست ؤ او د ده چپنه یی ورته اړوله، سلمان یی چی ولید جګ شو چپنه یی پر میخ راوځړوله ویی ویل:

اوس به دا زر وچه شی، ولید ټینګار کاوه چی تاسو باید له میلمستون څخه بهر ونه وزی. تاسو څه شی ته ضرورت لری؟

: نه ته ورځه ویده شه.

مسعود څو لرګی نور هم نغری ته وروغورځول او له کوټی ووت.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

پلار او زوی

دلوی وزیر ابو القاسم په کور کی د هاشم بی وسی او نا چاری هره شیبه په زیاتیدو وه، هغه ځو ځلی له محل څخه د وتلو هڅه وکړه خو د پهره دارانو او خدمتگارانو چلن دا ورته معلومه کړه چی دی د یو بندی حیثیت لری. ده هغوی ته بد رد وویل او اخطارونه یی ورکړل تر دی چی په غوسه یی یو خدمتگار پرڅپیره پر مخ وواهه، سلطان ابو عبدالله او لوی وزیر ابو القاسم یی وطن پلوری او غداران وبلل خو د محل پهره داران د ده د دی کنځلو او گوابنونو څخه بی پروا وو، هغوی ظاهراً له ده سره په ډیر درناوی چلن کاوه خو د کوټی د دروازی څخه د ایستلیو تورو پهره دارانو لری کولو ته چمتو نه وو.

له پهر· دارانو سره د ده د تهولو پوښتنو . یوازی یو ځواب ؤ:

وزیر اعظم دا امر کړی دی چی ته دلته پاتی شی، هغهٔ وفرمایل چی ستا بهر ته وتل ډیر خطرناك دی، ځکه خو به د ده تر راتگه ته همدلته وی، اوس که ته بهر ته ولاړی او په لاره کی څه پیښه درته وشی نو هغه به زموږ ځرمنی وباسی، موږ ته دا امر شوی چی تاته څه تکلیف نه وی خو دا لاربښونه راته شوی ده چی تاسو که بهر ته د وتلو هڅه وکړی نو له نیولو څخه به دی ډډه نه کوو.

هاشم د ابو القاسم د کور د ډوډی له خوړلو څخه انکار وکړ، ماسپښین یی د یخنی په پلمه وغوښتل چی بهر لمر ته کینی، وسله والو کسانو انگړ ته بوتلو، نژدی یو ساعت هغه سترگی پټی کړی او لمر ته بی سده ناست ؤ، بیا ناڅاپه جگ شو او د حویلی د غولی په لوری وړاندی ولاړ، خو لا له دروازی څخه پنځوس گامه لری ؤ چی پهره دارانو ور منډه کړه راویی نیو او په زور یی د یوه کونج په کوټه کی بند کړ، اوس هغه د یوه وږی ځناور په څیر په کوټه کی قدم واهه.

هاشم پردی پوهیدلو ته ناکرار ؤ چی په غرناطه کی څه پیښیری. هغه به چی د

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

چا د تگ او یا راتګ په وخت کی د پښو ترپهار واورید ور غبر به یی کړ خو هغوی له ده څخه بی پروا شوی وو.

بالاخره له ډیر غم او غوسی څخه بی سیکه پر بستره ورغورځید.

*****

د شپی یوه برخه تیره وه چی د کوټی دروازه خلاصه شوه، یو افسر او دوه خدمتګاران ورننوتل، یوه نوکر د مشال له لمبی څخه د کوټی ډیوه بله کړه، هاشم په هیله منه لهجه ورته وویل : د خدای «ج» لپاره ماته ووایه چی تر څه وخته به ستاسو بندی وم. په ښار کی څه تیریږی او ابو القاسم چیرته دی؟

افسر ځواب ورکړ: په ښار کی بد امنی ده بلکی د بغاوت خطر دی، او لوی وزیر خپل.دوستان له دی هنګامی څخه لری ساتل غواړی، ته اندیښنه مه کوه، زموږ باور دی چی د ښار وضعه به ډیر زر ښه شی، اوس که ستا اجازه وی نو ډوډی به درته راوړی!

هاشم په غوسه ورته وویل : آیا دا نشی کیدای چی ماته زهر تیار کړی!

: ویخښنی! موږ د دی سوال ځواب نشو درکولی، افسر د بیرته ګرځیدو په حال کی ځواب ورکړ.

هاشم چیغی کړی: د خدای «ج» لپاره ودریږه!

هغه ودرید هاشم ته یی راوکتل.

هاشم له لږ ځنډ وروسته وویل : د حامد بن زهره په باب پوښتنه کوم، آیا ابو القاسم د هغه د نیولو او یا وژلو امر کړی دی؟

افسر ځواب ورکړ: لوی وزیر ته د هغه په باب د څه امر کولو اړتیا نشته، د هغه معامله د غرناطی د هغو لکونو انسانانو سره ده چی امن غواړی او له هغه نه ځان ژغورل د دغو خلکو لومړنی فرض دی چی وروڼه، پلرونه او زامن یی له دښمن سره دی. زما زوی هم د هغوی په ډله کی دی او اوریدلی می دی چی ستا هم دوه زامن په یرغملو کی تللی دی! ماته دا هم معلومه ده چی تا د هغه له شر څخه د غرناطی د ژغورلو ذمه واری منلی وه.

هاشم د درد په حالت کی چیغی کړی: زه ځان له دی شرمناکی دسیسی څخه لری ساتل غواړم، زه له کومی بدی څخه د ځنګ کولواو له کومی ګناه د توبی او یا د کومی غلطی لاری پرځای د سهی لاری غوره کولو حق لرم او ابو القاسم ما له دی حق څخه نشی محرومولی.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

: که ستا په گومان سهی لاره دا وی چی غرناطه یو ځل بیا د جګړی په اور کی ښکیل کړی نو زموږ لومړنی او لویه ذمه واری به دا وی چی د غرناطی اولس د داسی سړی له شره وژغورو چی په خبرو بی ستا په څیر هوښیار خلك هم تر اغیزی لاندی راغلی، زه درسره وعده کوم چی د حامد بن زهره جادو به ډیر زر مات شی.

دا بی وویل او افسر له کوټی نه ووت، هاشم تر ډیره بی حرکته ولاړ ؤ، د هغه په ذهن کی ډیر خیالونه راګرځیدل.

*****

هاشم د غرناطی د پاچاهی له راتلونکی نه تر مایوسی وروسته له ابو القاسم سره مرسته کړی وه، او د خپل ضمیر د داډ لپاره تر ټولو لوی دلیل دا ؤ چی حامد بن زهره یا د کومی پیښی قربانی شوی دی یا د غرناطی له وضعی او بهرنی ملاتړ څخه دومره مایوس شویدی چی بیرته راتګ نه خوښوی، خو تیره شپه له هغه سره د ناڅاپی لیدو ورسته بی په زړه کی د امیدونو مړژواندی ډیوی بیا بلی شوی. حامد بن زهره ویلی وو چی که د غرناطی اولس څو میاشتی نور هم دښمن له ښاره بهر ایسار کړی نو ترکان به دوی مایوسه نه کړی، خو که دوی پخپله پر غلامی راضی شول نو له بهر نه به هیڅ څواك هم د دوی د سیاسی ګناهونو د کفاری ادا کولو لپاره را نشی.

کله چی هاشم له غرناطی څخه د حامد بن زهره د ایسارولو لپاره د هغه ځای د خلکو د بی حسی او مایوسی تصویر کاږلو نو د ده پر ذهن دا ویره سپره وه چی که هغه د خلکو په پارولو بریالی شی او جګړه بیا ونښلی نو هغه به د فتحی او ماتی څخه بی پروا ورسره ملګری شی، د دی به لومړنی نتیجه دا وی چی کوم کسان فردیناند ته د یرغمل په توګه سپارل شوی دی هغوی به د دښمن د کسات نخښنه شی.

د اولاد مینی دی، دی ته مجبور کړ چی ابو القاسم ته راشی خو بیا هم هغه ابو القاسم ته د زاریو په وخت کی هم خپل ضمیر ته پردی ډاډ ورکاوه چی که حامد بن زهره د غرناطی د اولس په غیرت راپارولو کی بریالی شو او زما زامن د دښمن له منګولو راخلاص شول نوزه به دوی د آزادی د بیرغ اوچتوونکو په لومړی کتار کی وینم، د ابو القاسم چلند د هغه په خوبوری ضمیر د متروکی د ګوزار کار وکړ. هغه په وار وار په زړه کی ویل : حامد بن زهره داسی وخت راغی چی اولس

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

د زهرو پیاله پر سر اړولی ده، کاشکی هغه څو هفتی دمخه راغلی وای، او موږ د قوم له قاتلانوسره د خپل راتلونکی د تړلو له ذلت څخه ژغورل شوی وای.
آیا ماته له حامد بن زهره سره مرګ د ابو عبدالله او ابو القاسم غوندی وطن پلورو سره تر ژوند غوره نه ؤ؟
عمیر به خامخا پردی خبره خوښ وی چی د ابو القاسم او ابو عبدالله د خوښی په ترلاسه کولو سره مو کورنی د راتلونکو خطرونو څخه وژغورله، د ددی په سبب به فردیناند موږ د غوره سلوك وړ وبولی، سلمی به هم د خپلو دوو زامنو په ورخوشی کیدو خوښه شی. خو که د حامد بن زهره اندیښنی ریښتیا شوی او نصرانیانو د غرناطی له اولس سره هماغسی وحشیانه سلوك وکړ چی تر دی دمخه یی د نورو فتحه شویو ریاستونو له مسلمانانو سره کړی دی نو راتلونکی نسلونه به زما په اړه څه وایی؟
زه ابو القاسم ته ولی راغلم؟ زه باید له حامد بن زهره سره پاتی شوای وای، ما دخپلو زامنو لپاره د غلامی د ژوند پرځای د آزادی د مرګ آرزو ولی ونه کړه؟ کاشکی ما هغوی د فردیناند د قید څخه را ایسارولی شوای. اوس به څه کیږی او زه څه کولی شم؟

*****

هاشم به لږ څنډ پر کرسۍ کیناست او بیا به د خفګان په حالت کی جګ شو او قدم به یی واهه، نژدی نیمه شپه ناڅاپه دروازه خلاصه شوه یو پهره دار مشال په لاس کی ورننوت او ویی ویل : لوی وزیر صاحب ورغوښتی یی: هغه دا هم وفرمایل چی که تاسو خوب کوی نو غرض مه پری لری.
هاشم د وینو غوړپ تر ستونی تیر کړ او له څه ویلو پرته چوپه خوله له پهره دار سره روان شو. څو شیبی وروسته د مجلس په کوټه کی د ابو القاسم په مخ کی ولاړ ؤ. هغه یو ځل هاشم ته وکتل او په لاس یی تشو کرسیو ته اشاره وکړه ویی ویل : مهربانی وکړی!
هاشم زړه نا زړه د هغه په مخکی په یوه کرسۍ کیناست. څو شیبی دواړو چوپ یو بل ته کتل، بالاخره ابو القاسم وویل : زه افسوس کوم چی زما په غیر حاضری کی په زحمت شوی. ما خپلو خلکو ته دا لارښوونه کړی وه چی تا بهر ته پرینږدی. زما اندیښنه ده چی که تاسو یو ځل د جګړی د پلویانو په ګیر کی ورغلی نو د بیرته راتلو هیڅ لاره به ونه مومی. هیڅ هوښیار سړی دا نه خوښوی

Downloaded from: The Digital Library

چې له خپلو دوستانو څخه محروم شي. که ما ستاسو د ایسارولو هڅه نه وای کړې نو سبایی نن د الحمرا د دروازې په مخه کې زما پرخلاف په شعار ورکوونکو کې ترټولو اوچت آواز ستا وای.

هاشم ځواب ورکړ: که ما د غرناطې په اولس کې د ژوند څه نخښې لیدای، نو د دې پرځای چې حامد بن زهره د غرناطې له راتګه ایسارم کړم د هغه ملګرې بې کړې وه، بیا به ما د دې پروا هم نه درلوده چې فردیناند زما له زامنو سره څه ډول سلوک کوي! ته باید له نارو څخه پریشانه نشې، دا د هغو بې وسه انسانانو وروستې احتجاج دی چې د تباهې پر وروستې ګړنګ درېدلې دي، زما باور دی چې د غرناطې په کوڅو او واټونو کې به ډیر ژر د هدیرو چوپتیا حاکمه شي.

ابو القاسم وویل: ماته یې وویل چې تاسو بهر ته تلو ته ډیر بې تابه یې؟

: ما غوښتل پردې ورپوهېږم چې له حامد بن زهره سره مو څه چلند وکړ، خو دلته څوك له ما سره خبرې کولو ته تیار نه وو.

: موږ له هغوی سره کوم بد سلوك نه دی کړی، هغه د خلکو له پارولو څخه وروسته له ښاره ووت او موږ یې د لارې ترلو هڅه هم ونه کړه، زموږ معلومات داسې دي چې هغه به د غرنیو سیمو دوره وکړي او د قبایلو له منظم کولو وروسته به غرناطې ته د رضاکارانو را اسرلېږل کړي.

هاشم وویل: کوم قبایل چې مایوسه شوي وي بیا جګړې ته دهغوی دتیارولو لپاره یوازې احساساتي وینا ګانې کافي نه دي، او کوم چې تر اوسه په جګړه بوخت دي هغوی به دغرناطې پر اولس د اعتماد پرځای دا غوره وبولي چې همالته غرونوته د دښمن د راتلو انتظاروکړي هلته چې یو غیښې ویښتونکې د سلو تنو لاره بندولی شي ،د اوربند له تړون وروسته هغوی له موږ نه ډیرلرې شوي دي ،حامد بن زهره په هغه صورت کې بریالی کیدای شي چې ترکان اوبربریان زموږ مرستې ته راورسیږي ،هغه د ترکانو د سمندرې ځواك دراتلو امید واردي خوماته یې دا داډ رانکړای شو چې داوربند دموده له پای ته رسیدو وړاندې به هغوی زموږمرستې ته راورسیږي.

ابوالقاسم وویل: حامد بن زهره دغرناطې اولس ته هم کوم ډاډ من پیغام ورنکړای شو ،بیا هم هغه دبناریوزیات شمیر خلك جګړې ته چمتوکړي دي ،امکان لرې څینې قبایل هم دهغه دخبروتراغیزې لاندې راشي اوهغه دجګړې اوربل کړي دښمن ته یوځل بیا دلوټ اووژنې پلمه برابره کړي ،دهغه هدف دادې چې موږ به

Downloaded from: The Digital Library

هرحال له دښمن سره په جګړه کې کيوزو.له هغه سره داولس د هغو څلور سوه تنو غم نشته چې د اولس د تباهي د مخنيوی لپاره مودښمن ته يرغمل ومنل، هغه ته دا خبره هم هيڅ ارځښت نه لري چې کله قبايل غرناطي ته مخه کړي نو دښمن به بيا پر ښار د کلابندی صرفه نه کوي.

هاشم وويل : تاسو له دې ټولو اندېښنو سره د هغه د ايسارولو هڅه ونکړه؟

ابو القاسم ځواب ورکړ: د هغه ايسارول يوازې زما مسئوليت نه دی، په غرناطه کې په زرګونو داسې کسان شته چې د جګړې د بيا پيليدو د پای په اړه فکر کوي.

هاشم څو شيبې د ابو القاسم پر سترګو سترګې ورښخې کړې بيا يې وويل :

که هغه په خپله خوښه چيرته تللی وی نو د دې مطلب دا دی چې هغه پخپله ستاسو پريشاني لري کړه.

: زه ستا په مطلب ونه پوهيدم!

: زما مطلب دا دی چې تاسو په غرناطه کې پر هغه لاس نشوای اوچتولی، خو له غرناطي څخه بهر به د هغه د امنيت په اړه په تاسو هيڅ ذمه واری نه وي.

ابو القاسمه! ته له مانه څه خبره پټوې، زه پردې پوهيدل غواړم چې تاسو له هغه سره څه ډول سلوك کړی دی؟

ابو القاسم ځواب ورکړ: زه داسې احساسوم چې تاسو به زما پر کومه خبره باور ونکړې. ځکه خو به دا غوره وی چې تاسو نيغ له هغو کسانو سره خبره وکړی چې تر ما زيات معلومات لري.

: هغوی څوك دی؟

ابو القاسم لاسونه وپړقول او ويې ويل : اوس به درته معلوم شي.

هاشم تر څو شيبو پورې يوه او بله خوا کتل، بيا يې په مخامخ بله کوټه کې د پښو غږ واوريد، دروازه خلاصه شوه او ده بيا په حيرانې عمير او عتبه ته کتل.

ابو القاسم وويل : عميره! ستا پلار د حامد بن زهره په اړه زيات انديښمن و ته څه تسلي ورکولی شې؟

عمير پلار ته وکتل خو د څه ويلو جرئت يې ونکړ، عتبه ور وړاندې شو ويې ويل : صيب! اوس د عمير د ورونو په اړه ستا انديښنه بايد لرې شوی وی!

حامد بن زهره چې په غرناطه کې کوم اور بل کړی ؤ هغه د تل لپاره ګل شو، اوس خلك د هغو ليونيانو خبرې نه اوري چې دغه لوی ښار يې په هديره بدلول

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

غوښتل او نور تاسو ته هم د دې ضرورت نشته چې قبايلو ته ولاړ شې.
هاشم په خپ غږ وويل : تاسو هغه وواژه!
عتبه د څواب پرځای ابو القاسم ته وکتل، هاشم د درد په حالت کې خپل زوی ته وکتل او په زوره يې چيغه کړه:
عـمـيـره! زه له تا پوښـتـم، د خـدای «ج» په خـاطر راته ووايه چې زه په دې دسيسـه کې شريك نه وم، ستا لاسونه د حـامد بن زهره په وينو نه دي داغـدار شوي، زه له مرگه وړاندې دا اوريدل غواړم چې د غلامۍ، ذلت او رسوايۍ له منلو سره سره زماکورنی د اولس په وروستی گناه کې برخه نه درلوده، ته ولې چپ يې؟
ابوالقاسم وويل : هاشمه !زه ستا داحساساتوقدر کوم ،که ته دحامد بن زهره دوست وې موږيې هم دښمنان نه يو ،خوزما به پردې خبره بالکل باوررانشي چې ته ديوه له سره تيرسرې دولولو د تسکين په خاطردغرناطې نوره تباهي خوښوې .تا پردې حقيقت اعتراف کړی دی چې موږجگړه بايللې ده ،ته پردې هم خبريې چې دغـرناطې دخلکو احـسـاسـات او جـوش به له شـعـارونو اوناروړاندې ولاړنشي ،اوبيارپه قبايلوکی بيا زيات کسان داسی دی چې بی زړه اومايوس شويدی او هغه څو سرتيری چې تراوسه جنگيږی دانه خوښوی چې دغرناطې دخلکوڵپاره له خپلو مورچلو څخه راووزی په يوه لږ محدوده سيمه کی په محلی ډول جگړی دفرديناند لپـاره دڅه انديښنی سـبب نشی کـيـدای ،داندلس دحـاصل ورکـوونکوسـيـمـو مـهـموښارونواوبندرونوله نيولووروسته به دوی دوروستی گوزارلپاره په پوره ډاډ دمناسب فرصت راتلو انتظارکولای شی .کله چې دهغو سرتيرو وروستی ځاځکی وينی هم وبهيږی نوددوی پوځونه به دڅه مزاحمت څخه پرته په هغو درو او گوټونو کی خپاره شی چې دغه خلك يی نه فتحه کيدونکی بولی.
حامد بن زهره ناڅاپه دا خطر را پيدا کړی ؤ چې امن خوښوونکی قبايل هم د جگړی په اور کی ور ښکيل شی او فرديناند هسی انتقامی چلن ته مجبور شی چې له ويری يی موږ د اوربند ترون ته مجبور شوی وو.
هاشمه! ته خپل زامن په خطر کی غورځولی شې، خو د نورو د زامنو او ورونو ژوند په خطر کی اچولو حق نـه لرې، ته د لکونو انسـانانو څخـه پردې مـاتی، بې وسی او مايوسی برسيره د ژوندی پاتی کيدو حق نشی اخيستلی.
عمير بوازې د ژوندی پاتيکيدودهيلی له ښکاره کولوپرته هيڅ گناه نه ده کړې.
هاشم په لرزيدونکی غـږ وويل : د دې لکونو انسـانانو مـاته، بې وسی او

Downloaded from: The Digital Library

مایوسی د هغو غدارانو د دسیسو نتیجه ده چی زموږ د ماضی ټول عظمتونه یې تر خپلو پښو لاندی کړی او د راتلونکی د امیدونو ټولی ډیوی یې ګل کړی دی.

حامد بن زهره اولس ته د هغو عیاشو، بی حسو او بی غیرتو چارواکو د ګناهونو د کفاری ادا کولو له بلنی سره راغلی ؤ چی د اقتدار لپاره یې د هیواد راتلونکی له ګواښونو سره مخ کړی وه.

ابو القاسمه ! ته دا ویلی شی چی هغه یو له سره تیر او بی پروا سړی ؤ، او په دغو حالاتو کی له هغه نه د معجزی هیله هسی لیونتوب ؤ خو ته دا حق نه لری چی ووایی اوس قوم د ذلت پر ژوند رضا شوی دی ځکه خو حامد بن زهره قوم ته د عزت د لاری په ګوته کولو هیڅ حق نه درلود. اوس چی په لکونو انسانان د ظلم او وحشت پرخلاف د جګړی له حق څخه د تل لپاره لاس پر سر شوی دی، ځکه هغه ستر انسان د وژلو لایق ؤ چی له دی حق څخه لاس اخستلو ته تیار نه ؤ

اوس چی د ذلت او رسوایی ژوند زموږ په برخه شوی دی ځکه خو د آزادی د ژوند او یا غیرت د مرګ د لاری په ګوته کوونکی ګناهکاران دی.

حامد بن زهره د هغه نیك ذاته خلکو د ضمیر غږ ؤ چی ډیر بدمصیبتونه یی هم د الله له رحمت څخه نه مایوسوی. که موږ هغه ته له لاس ورکولو څخه انکار کولی او دا مو ورته ویلی چی موږ د دښمن پرغلامی‌رضا شوی یو او یوازی د ژوندی پاتی کیدو د ذلت او رسوایی‌د زغملو لپاره تیار یو نو نړی‌به د بی همته او نامردانو پیغور راکړی ؤ، بیا به هم موږ په همدی تمه ژوندی پاتی وو چی د اوسنی وخت تیاری به تل‌نه وی، موږ به د بیا راپاڅیدلو او سنبالیدو د مناسب فرصت په انتظار وو، موږ به د مایوسی په تیارو کی د هغو لارښوونکو انتظار کاوه چی لاروړکو قافلو ته د رڼا څلی کیږی او په یوه غږ یی په مړو رګونو کی د وینی حرکت توندیږی.

که حامد بن زهره په خپلو مقصدونو کی نه وای بریالی شوی هم دا امید به پاتی ؤ چی تردی ښه لیدونکی او پوهیدونکی او تردی د لوړو ارادو خاوندان به راپورته شی او زموږ راتلونکی نسلونه به د هغوی د ضمیر په رڼا کی د خپلی بقا او سلامتی لاره ووینی.

خو د حامد بن زهره وژل کیدل به د دی ثبوت وی چی موږ د دایمی تیارو سره نه یوازی خپل بلکی د خپلو راتلونکو نسلونو برخلیك هم تړلی دی. اوس به په دی تیارو هیڅکله هم رڼا رانشی، موږ به د هغو تیارو شپو مسافر وو چی لمن به

Downloaded from: The Digital Library

یی د ستورو او سپوږمۍ له وړانګو نه تشه وی، اوس به هیڅ سرتیری هم د حامد بن زهره په پله د تلو هڅه ونکړی، هغه د دغه بدمرغه اولس په رګونو کی د ژوند د وینی وروستی څاڅکی ؤ، او په کومه څمکه چی دا وینی تویی شوی هغه بنایی تر قیامته زموږ پر بی حسی ماتم وکړی.

د ابو القاسم حوصلی ځواب ورکړی ؤ شونډی یی وچیچلی او ویی ویل : هاشمه!

د غرناطی د زیاتی بربادی مخنیوی که ګناه وی نو د دی پړه یوازی پرما نه ده، تا پخپله پردی حقیقت اعتراف کړی ؤ چی موږ د بیا جګړی پیلولو توان نه لرو، څکه خو که حامد بن زهره بیرته راغی هم د خلکو، راپارولو ته یی پربښودل لویه اشتباه ده، تا د دی خبری ذمه واری منلی وه چی قبایل به د هغه له ملاتړ څخه ایساروی، اوس ته یوازی له دی ویری خپل دریغ بدلوی چی د خلکو په مخ کی له رسوایی ویرېږی. خو زما پرخلاف د خولی خلاصولو نه وړاندی پردی ښه غور وکړه چی ستا خپل زوی په دی ګناه کی نیغ ککړ دی.

ته به یوه یادوی ورځی خلك زما پرخلاف وپارولی شی، خو هغه با نفوذه خلك چی زامن او ورونه یی له دښمن سره یرغمل پراته دی ستا تائید او ملاتړ نه کوی. هغوی تاته ښایی د خولی چوله کولو موقع هم درنکړی. زه دا هم تاته ویلی شم چی د غرناطی هغه خطیبان او مفتیان چی پرخلکو یی اغیزه شته په هر صورت زما ملګرتیا کوی.

هاشم په ماته خوږلی لهجه وویل : که ما خلکو ته خپل مخ وربنکارولی شوای نو له هر څه وړاندی به می په خپله بی غیرتی او بی همتی اعتراف کاوه، که زه چوپ پاتی شوم نو ستا له ویری به نه وم، بلکی د خپل شرم او پښیمانی په سبب به چوپ وم.

مګر ته ګواه اوسه چی زه د حامد بن زهره پهوژلو کی شریك نه یم.

ابو القاسم څو شیبی په غوسه او اندیښنه هغه ته کتل بیا یی پر شونډو یو له حقارت څخه ډك تبسم خپور شو ویی ویل:

: تر اوسه یوازی څو تنو ته دا راز معلوم دی چی موږ غرناطه د هغه له شره وژغورله، او که ته خپله خوله چوپه وساتلای شی.نو په هغوی کی به یو هم دا ونه وایی چی ستا زوی هم په دی وژنه کی شریك و. چاته به د دی شاهدی ویلو ضرورت هم نه وی چی تا د قبایلو د نه پاریدلو ذمه واری منلی وه، ته له دی

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

حقیقت څخه انکار نشی کولی چی موږ د یوی کښتی‌سپاره یو، توپیر یوازی دا دی چی ته پر موږ پره اچوی او د خپل ضمیر بار سپکول غواړی.

اوس تاته د خوب ضرورت دی، تر سبا پوری به دی طبعه ښه شی او ته به دا احساس کړی چی موږ د خپل ضمیر له فریادونو سره ژوندی پاتی کیدل غواړو. زه پردی خبره ډیر خفه یم چی حامد بن زهره وژل شوی، خو زه د دی پاچاهی وزیر یم چی اولس یی په خپلو ویتو د آزادی د ډیوی بلولو پرځای یوازی د بی وسی په اوښکو سودا او معامله کول غواړی، زه یی د هغه هدیری ساتونکی ټاکلی یم چی اوسیدونکی یی د کوم ژوندی انسان چیغی نشی زغملی، ته پخپله دا منی چی ما غرناطی ته د هغه د نه راتلو هڅه وکړه، آیا د دی مطلب دا نه دی چی ته د غرناطی له اولس څخه مایوس شوی یی او د نوی جگړی د دردونو او مصیبتونو څخه د ژغورل غوښتل؟ تاته اوس زما د پوښتنو د ځواب ارتیا نشته، زما باور دی چی دوی ورځی وروسته ته د البسین په څلور لاری کی د خلکو خبری واوری نو د حامد بن زهره یاد به دی نه پریشانه کوی. ابوالقاسم لاسونه وپړقول، یو وسله وال سړی کوټی ته ورننوت. ابو القاسم ورته وویل : دی میلمستون ته ورسوه.

هاشم څو شیبی په غوسه او پښیمانی ابوالقاسم ته کتل بالاخره یی وویل : که زه ستا بندی نه وم نو اجازه راکړه!

ابو القاسم ځواب ورکړ: خلك په نیمه شپه کی له خپلو بندیانو سره بحث نه کوی، که زه ستا دښمن وای هم په دی وخت کی به می رخصت نه و درکړی. تر سهاره آرام خوب وکړه، اوس د غرناطی وضعه ښه نه ده، تر اوسه د حامد بن زهره ملگری ډیر څك دی، امکان لری چی د بهر ته وتلو په وخت کی ورسره مخامخ شی، د حکومت د طرفدارانو معامله له تا سره توپیر لری. دوی به دلته د هغو تلو راتلو ته چندان اهمیت ورنکړی، خو ته د حامد بن زهره پخوانی آشنا او ملگری یی، که اوس ته هغوی زما له کوره د وتلو په حال کی ولیدی نو په زړونو کی به ډول ډول شکونه ورته پیدا شی، ته پاتی شپه همدلته ویده شه.

هاشم له نوکر سره روان شو خو چی دروازی ته نژدی شو ناڅاپه ودرید مخ یی راوگرځاوه او ویی ویل : عمیره! ته هم راسره راځه!

عمیر په یوازیتوب کی له پلار سره خبروته تیار نه ؤ، هغه په هیله من نظر ابو القاسم ته وکتل ابو القاسم یی پلار ته وویل: عمیر لږ ځنډ له ماسره پریږده، زه

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

ځو ضروري خبرې ورسره لرم.

هاشم په دردناك نظر څو شيبې عمير ته کتل او بيا ناڅاپه له کوټې ووت.

*****

ابو القاسم عمير او عتبه ته وويل : که د حامد بن زهره زوی غرناطی ته رارسيدلی وی نو موږ ته به زر احوال راشي، خو که هغه تاسو ته دوکه درکړی وی او په بل لوري تللی وی نو د هغه موندل ستاسو تر ټولو لويه ذمه واري ده، هغه ته په هيڅ صورت هم د قبايلو د راپارولو زمينه بايد برابره نه شي. که هغه خپل کلی ته تللی وی نو عمير ته به يې درك معلومول گران نه وي.

عمير وويل : صيب! تاسو د هغه غم مه کوئ، موږ به سهار ته وخوځيږو.

ابو القاسم وويل : د ډيرو کسانو د بيولو ضرورت نشته، په اوسنيو حالاتو کې برالا له هغه سره د ټکر خطر نشو قبلولی، هغه ته بايد معلوم نه شي چې د پلار قاتل يې څوك ؤ، او تاته بايد د يوه دښمن پرځای د يوه دوست په حيث د هغه راقابو کول آسانه وي. ته اوس تلای شې، پلار به دې انتظار کوي، خو هغه ته د دې ويلو ضرورت نشته چې ته چيرته روان يې. زما باور دی چې ترپو دوه ورځو پوري به د هغه غم او غوسه لرې شي.

عمير وويل : صيب! زه له هغه سره له مخامخ کيدو ويريږم.

ډير ښه! ورځه اوس له هغه سره خبرې مناسب نه دي. زه به سهار ته هغه ته د تسلی هڅه وکړم.

سمدستي د سعيد راپيدا کول ضروري دي، د هغه اهميت يوازې پردې نه دی چې هغه د حامد بن زهره زوی دی او د جگړې پلويان به يې د لاس اله کړې د حکومت پرخلاف به يو توپان را اوچت کړي بلکې د هغه په راقابو کولو سره به حکومت ته د حامد بن زهره د بهرنيو ملاتړ کوونکو نيول اسانه شي، د فرديناند پردې باور دی چې کومو بيړيو هغه د سمندر پر څنډه پلی کړی دی هغوی بهرنی جاسوسان هم راوړي دي. که د سعيد په واسطه د هغوی درك ته معلوم کړای شي نو فرديناند به دې دا خدمت هيڅکله هم هير نه کړي. سمدستي بايد د حامد بن زهره د وژلو خبر پټ وساتل شي. که د هغه ملگرو دا خبر مشهور کړ هم تاسو ځانونه ترې بې خبره ښيي.

عتبه وويل : موږ ته دا معلومه وه چې که موږ دا خبر مشهور کړ نو خلك به پر موږ شکمن شي، ځکه خو ما خپلو ملگرو ته پخوا دا ويلی وو چې بايد پټه خوله

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

وی. که د هغوی کوم ملګری دلته رارسیدلی وی نو تر سبا پوری به دلته کربړی پورته شی، د پهره دارانو په اړه موږ له پخوا نه ډاډه نه وو او اوس خو دا خبره هم ثابته شوی چی د هغوی مشر پټ له باغیانو سره ملګری شویدی، د پولیسو کوم کسان چی له موږ سره استول شوی وو هغوی هم د خپلی ذمه واری بنه احساس نه دی کړی، که د هغوی مشر خپل ملګری له دوهم ځلی غیشو ویشتلو څخه نه وای ایسار کړی نو هغو پاتی دری تنو به هم د ژغورنی زمینه نه وه موندلی.

زه پدی خبره خفه یم چی موږ له څو میله اوږده چکر وروسته راورسیدو خو د پولیسو شپږ کسان چی نیغ پر سرك را استول شوی وو تر اوسه پوری ورك دی.

ابو القاسم وویل:

تاسو له پهره دارانو څخه پوښتنه کړی ده؟

: نه! موږ له لویدیځی دروازی څخه ښار ته راغلو او نیغ کوتوال ته ورغلو، خو هغه ته هم تر هغه مهالړڅه خبر نه و ورغلی. ما پر هغه ټینګار وکړ چی زر تر زره د هغوی درك معلوم کړی او بیا دلته تاسو ته خبر درکړی، که له دی پیښو څخه ستاسو خبرول ضروری نه وای نو موږ به هم ورسره تللی وو، اوس به موږ بیا هغه ته ورشو.

عمیر وویل : موږ به یوه سپور پسی ورغلو او دوه نور ناڅاپه چیرته ورك شول، امکان لری هغه موږ ته دوکه راکړی وی او بیرته سرك ته وتلی وی او د پولیسو د ډلی کسانو ته یی درك معلوم شوی وی، دا هم کیدای شی چی هغوی تر اوسه هغه نیولی وی او په ډاډه زړه بیرته راغلی وی.

ابو القاسم وویل : دا هم کیدای شی چی هغوی تر اوسه د هماغه سپاره په تعقیب کی وی، په هر حال تاسو کوتوال ته ورشی او درك یی معلوم کړی. که کومه داندیښنی خبره وه هغه ته ووایی چی سملستی ما خبر کړی وروسته بیا ستاسو ذمه واری دا ده چی سعید پیدا کړی.

*****

د ابو القاسم د ساتونکو ډلی مشر کوټی ته ورننوت او ویی ویل : صیب! کوتوال د حاضریدو...!

ابو القاسم یی خبره بشپړولو ته پری نښوده چیغه یی کړه : هغه راوله! هغه په بیړه له کوټی نه ووت او یوه دقیقه وروسته کوتوال سیلیدلی کوټی ته ورننوت، د هغه جامی په ختو کی لیت پیت وی او پرمخ یی هم د ختو څاڅکی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښکارېدل.

هغه وويل : صيب! پرسرك د څلورو تنو مړي ومونډل شول او د پاتي دوو نورو لټون دوام لري.

ابو القاسم په حيراني وپوښتل : څلور واړه د پوليسو كسان دي؟

: هوكي!

: د هغوى وژونكي روغ خلاص شويدي؟

: صيب! تر اوسه له هغو څلورو پرته د بل چا مړي موږ نه دي مونډلي، زموږ يو سړى د تومانچي پر ګولي وژل شويدى او پاتي نور دري..

ابو القاسم په غوسه شو ويې ويل : احمقه! زما له دې سره هيڅ مينه نشته چي دوزخ ته ستا د خلكو د ليږلو قاتلانو څه ور وسله كارولي ده، ته بايد اوس دا هڅه وكړې چي تر سهاره د خپلو دوو نورو ملګرو مړي هم پيدا كړې، چي هغوى زخمي د دښمن لاس ته نه وي ورآغلي كه داسي وي د ځان د ژغورني په خاطر به تاسو قرباني ته وتړي، د هغوى مونډل او خولي يې ګنډل زما نه ستاسو مسئوليت دى.

كوتوال په دې اړه د نور څه ويلو جرئت ونه كړ او حيران حيران يې ابو القاسم ته كتل.

ابو القاسم لږ نرم شو ويې ويل : تاسو مړي څه كړل؟

: صيب! مړي مودلته راوړي!

: ابو القاسم چيغي كړې: دلته زما كورته!

: نه صيب، مړي به د هغوى كورونو ته ورسول شي.

: د څه لپاره؟

: صيب! كه يې دلته راوړل مناسب نه ګڼې نو په لاره كي به يې ايسار كړو.

: زما پردې څه كار نشته چي تاسو مړي چيرته غلي كوى، خو زه دا درته وايم چي كه خلكو ته دا معلومه شوه چي حامد بن زهره وژل شوى دى نو دا مړي به پر تاسو شاهدي وايي چي د هغه په وژلو كي مو لاس درلود، د خداى «ج» په خاطر ماته داسي مه ګوره!

عتبه كوتوال ته وويل : تاسو زر تر زره د مړيو بندوبست وكړى او د هغو نورو دوو تنو د مونډلو هڅه وكړى، له هغې وروسته په غرناطه كي د حامد بن زهره د ملګرو لټون پيل كړى. تاسو له پهره دارانو څخه پوښتنه وكړه؟

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

: هوکې! هغوی وویل چې تر اوسه هغوی ښار ته نه دی راغلی خو زه پر هغوی اعتماد نشم کولی.

ابو القاسم وویل : کاشکې تا دی ږه خپلو کسانو په اړه هم داسې پام درلودای. د خدای په خاطر نور زما وخت مه ضایع کوه ورځه!

کوتوال له کوټې نه ووت.

ابو القاسم عتبه او عمیر ته وکتل: .تاسو سهار د سعید د کلي په لور ولاړ شئ، کیدای شي چې هغه د پولیسو د کسانو له وژلو وروسته غرناطې ته تر راتګ دا مناسبه بللې وي چې هماغته پناه واخلي، خو څوك باید پردې پوه نه شي چې تاسو د هغه دښمنان یئ، په کلي کې پر هغه د حملې ضرورت نشته، مونږ چې د هغه د پټیدو ځای پیدا کړو مناسب ګام به اوچت کړو.

*****

هاشم په زړه یو له زغم نه وتلی بوج احساساوه او د میلمنو حجرې ته ننوت، تر لږ ځنډه یې په ناکراری قدم واهه، هغه ته دا خبره له باور نه لرې ښکاریده چې حامد بن زهره شهید شوی دی، او په زړه کې یې په وار وار ځانته دا ډاډ ورکاوه چې ابو القاسم یو خیالي داستان ورته اورولی او د ده د ازمویلو هڅه یې کړې ده، ښایي هغه نیول شوی وي او ابو القاسم د هغه د وژلو د امر څخه ورانډې غوښتل دا معلومه کړي چې د هغه د دوستانو عکس العمل به څه وي، خو بیا به ناڅاپه د عمیر څیره مخې ته ورغله او زړه به یې ولوید، لږ ځنډ وروسته هغه له زغم نه وتلی فشار احساس کړ، له کوټې راووت په برنډه کې یې یو وسله وال پهره دار مخې ته ورغی او ورته ویې ویل:

: صیب تاسو چیرته ځئ!

: زه له صدر اعظم سره یو ه مهمه خبره کوم.

: صیب! تاسو تر سهار د مخه له هغه سره نشي لیدای، هغه دننه تللی دی؟

: ماته معلومه ده، تاسو هغه ته ووایئ چې زه مې یوازې له زوی سره لیدل غوارم.

ستا زوی!

: هو هغه د ابو القاسم په کوټه کې دی.

: صیب! زه اوس د هغه کوټې ته چیرته تلای شم!

: تاته د دې ضرورت نشته چې د هغه کوټې ته ورشې، زه دا غوارم چې عمیر

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

له لومړي وزير سره د مجلس نه وروسته ماته راشي. ځکه خو ته کوم نوکر ته ووايه چې هغه له کوټې نه راووزي زما پيغام دي ورکړي که نه نو زه به يې پخپله په لاره کې ودريږم.

: نه صيب! تاسو پخپله کوټه کې استراحت وکړي. زه د هغه درك درته را معلوموم.

پهره داردا ووېل او له هغه ځايه ولاړ، هاشم کوټې ته د ننوتلو پر ځای په برنډه کې قدم وهل پيل کړل. د فکر د خرابۍ په سبب په سخته يخنۍ نه پوهيده څو دقيقې وروسته پهره دار بيرته راوګرځيد له هغه سره د ساتونکو د ډلې مشر هم ؤ چې د ورځې يې هم له ده سره ملاقات شوی ؤ پهره دار څو ګامه وړاندې ودريد افسر هاشم ته نږدې ورغی ويې ويل:

: صيب ! عمير خو ډير ځند وشو چې تللی دی او صدر اعظم اوس د ښار له څو مشرانو سره مجلس کوي.

د هاشم زړه ولويد په لويدلی غږ يې وپوښتل : عمير چيرته تللی دی؟

: صيب! ماته هيڅ معلومات نشته، که کومه ضروري خبره وي نو زه به سهار څوك د هغه په لټون پسې ور وليږم اوس تاسو بايد استراحت وکړي.

هاشم د وړاندې تلو هڅه وکړه ويې ويل : نه زه يې همدا اوس د لټولو هڅه کوم. خو افسر يې سمدستي مخې ته ورغی ويې ويل : زه د دې ګستاخۍ بخښنه غواړم خو تاسو د لومړي وزير له اجازې پرته له محل څخه نشی وتلی. اوس پهره دار تاسو ته د ماڼۍ د دروازې خلاصولو جرئت نشي کولی.

هاشم له غوسې شونډې وچيچلې ويې ويل : زه له صدر اعظم سره خبرې کول غواړم.

: صيب ! تاسو اوس له هغه سره نشي ليدای، او بيا افسر بيرته مخ واړاوه.

. هاشم په پوره زور هڅه وکړه چې چيغې کړي خو غږ يې په کومي کې بند شو، هغه غوښتل چې منډه واخلي خو په پښو کې يې د ځان بوج پورته کولو توان نه ؤ.

هغه په دواړو لاسونو د برنډې پايه ونيوه او په ړدو ړدو يې پهره دار ته کتل، ساه يې ورو ورو تونده شوه او د درد په څپيکو کې يې د زړه درزا ورو ورو کراريدله، بيا يې ناڅاپه لاسونه يې سيکه شول او دواړه ګونډې يې پر ځمکه ولګيدې.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

پهره دار په بېره راوراندی شو او غوښتل یې هغه تر متهو ونیسي، خو ده یې لاسونه وښندل او بیا یوی خواته ړنګ شو، بیا یې څو شیبې پښې ووهلې او د وروستي ځل لپاره یې اوږده ساه واخستله او د سترګو مخې ته یې د مرګ دایمي تیاری خپرې شوې.

پهره دار یې په وارخطایي په بې روحه بدن لاسونه وهل او بیا یې د خپل افسر د خبرولو لپاره منډه واخستله، لږ څنډ وروسته دری تنو د هغه مړی کوټې ته یوړ او په بستره یې څملاوه، د ساتونکي ډلې مشر یو پهره دار ته د دروازې ترلو او د کلکې پهرې هدایت ورکړ او بیا یې یو بل تن ته وویل چې سمدستي ولاړ شه په دروازه کې دا امر وکړه چې څلور تنه همدا اوس په کوتوال پسې ورشي، هغه ته دا ووایې چې له دروازې بهر یوه ګاډی تیاره ودروی او هم ورته ووایې چې د لومړي وزیر درسره ضروری کار دی.

: صیب! که تاسو غواړی چې عمیر را پیدا کړی نو د کوتوال راوستلو ته هیڅ ضرورت نشته، کله چې دوی د صدر اعظم له کوټې راووتل نو ما واوریدل چې هغه عتبه ته ویل چې اوس سهار کیدونکی دی ځکه خو خپل هستوګنځی ته د تلو پرځای له ماسره ولاړ شه.

افسر وویل : نه اوس عمیر ته د دی خبر ورکول ضرور نه دی. سمدستي خو په دی ماڼۍ کې دننه او بهر هیڅا ته هم باید د هاشم د مرګ په باب معلومات ونه شي او په یاد ولرې چې دا د لومړي وزیر امر دی.

*****

لا سپیدی نه وې چاودلې چې یوه نوکر عتبه په زوره زوره وخوځاوه او ورته وې ویل : صیب! زه د دی ګستاخۍ بخښنه غواړم خو کوتوال همدا اوس له تا سره په لیدو تینګار کوی، هغه وایې چې لومړي وزیر را استولی یم.عتبه ډیر په زحمت خپله غوسه راقابو کړه ویې پوښتل: هغه چیرته دی؟

: صیب! هغه بهر په ګاډي کې ناست دی، ما هغه ته د ملاقات په کوټه کې د کیناستلو وویل خو هغه وایې چې زما بیړه ده او د عمیر په موجودیت کې زما دننه راتګ ښه نه دی. دوه تنه سپاره نور هم ورسره دی، ما ورته وویل چې هغه اوس ویده دی خو دوی ویل چې ضروری پیغام یې راوړی دی.

عتبه له بسترې راپورته شو پایزار یې پښو کړ او نوکر ... چېنه د هغه پر اوږو ور واچوله. څو شیبې وروسته عتبه د کور دروازې ته ورسید کوتوال چې ولید

Downloaded from: The Digital Library

له ګاډي نه پلی شو او ویې ویل : ویخښتې بی وخته می له خوبه راپورته کړې، خو ستاسو خبرول ضروري وو، او د لومړي وزیر هم دا مشوره وه چې د هاشم په باب له تاسو سره مشوره وکړم.

عتبه وویل : مګر موږ خوله پریکړې وروسته له هغه ځایه راووتو، چې ترڅو موږ د خپل پروګرام له بری وروسته بیرته نه یو راستانه شوي نو هغه همدلته وساتي، عمیر هم پردې پریکړه څه اعتراض نه درلود چې که د هغه پلار د څه اندیښنې سبب کیدای شو نو تر سهاره یې تردې مناسب ځای ته استولی شي.

: زه د دې لپاره راغلی یم چې درته ووایم چې هاشم مړ شو، زه چې کورته ورسیدم. بیرته هلته د ورتلو امر راته وشو، د هاشم زړه ناڅاپي ودرید، اوس یې مړی له هغه ځایه د یوه حکومتي طبیب ځای ته رسول شویدی، او هغه ته یې دا لارښوونه کړې چې سمدستي له دې راز څخه څوک باید خبر نه شي.

صدر اعظم غواړي پردې وپوهیږي چې که عمیر پردې خبره خبر شي عکس العمل به یې څه وي؟

عتبه د هاشم د مرګ په اړه له څو پوښتنو وروسته وویل : عمیر به په مناسب وخت کې خبر کړای شي، اوس هغه پر شرابو مدهوشه پروت دی، له هغه سره یوازینی اندیښنه دا وه چې که سهار ته موږ د سعید د لټون په غرض کلي ته ولاړ شو نو لومړي وزیر د ده پلار راخوشي نه کړي. هغه چې څومره د حامد بن زهره له زوی څخه ویریږي تر هغې زیات له خپل پلار سره د مخ کیدو څخه ویره لري. اوس به هغه په خپل کلي کې په پوره داډ خپلو مشغولتیا و ته دوام ورکړي، او چې کله زموږ سفر پای ته ورسیږي نو دی به موږ ته د څه پریشانی سبب نه وي، په دې ښار کې چاته دا باید معلومه نه وي چې هاشم تیره شپه د ابو القاسم په ماڼۍ کې د هغه میلمه ؤ. که نه نو د هغه په ناڅاپي مرګ همدا نتیجه اخستل کیږي چې موږ د حامد بن زهره یو بل ملګری هم له خپلې مخې لرې کړ.

کومو خلکو چې هغه هلته لیدلی ؤ تاسو هغه هم ښه وپوهوی.

: خو د هغه مړی؟

: عتبه ځواب ورکړ: د هغه د لاش خوندي کول تر ټولو مهم کار دی او زما په ګومان په دې کار کې ته زما مرستې ته ضرورت نه لرې، موږ د ضرورت په وخت کې داهم مشهورولای شو چې هغه د حامد بن زهره د لټولو لپاره چیرته تللی دی.

یا هغه د خپلو بندي زامنو لپاره اندیښمن ؤ او لومړي وزیر هغه ته یو سپارښت لیک ورکړ او سینتاقې ته یې واستاوه.

Downloaded from: The Digital Library

عاتکه د بدریي کره

غرناطی ته د تللیو کسانو په اړه عاتکیه د څه خبر په انتظار وه، سهار یی چی لمونځ ادا کړ د سعید دوی کره ورغله په زبیدی او منصور یی ټینګار وکړ چی که د غرناطی څخه څوك راغلل ماته سمدستی احوال راکړه، پر دی سربیره د هغی ناکراری شیبه پر شیبه زیاتیدله، له ډېره زیات انتظار وروسته لمر ته د کیناستلو په پلمه بام ته وخته هلته به یی کله له کندی پوری غاړی د سعید دوی کورته کتل او کله به یی شمال لوری ته د غرناطی لاری څارلی.

چی کله به یی له دری نه پوری غاړی ته پر کوم سپاره سترګی ونښتی نو د زړه درزا به یی ورسره زیاته شوه خو چی کله به هغه له خوړ نه له پوری وتلو وروسته د سعید دوی د کور پرځای بل لوری ته مخه کړه نو د دې پر تندی به د مایوسی سیوری خپور شو.

هغی اراده وکړه چی کوزه شی چی ناڅاپه یی یو سپور ولید د هغه اس ورو ورو کندی ته ښکته کیده، خوړ ته نژدی یی لږ څنډ هغه له سترګو پناه شو او چی بیرته یی سترګی پری ولګیدی نو مخه یی د کندې پورې غاړې ته د کلی بلې غاړې کورونو ته وه، او لږ څنډ وروسته دی سلمان لیده چی د سعید دوی کورته ننوت.

دی منډه واخستله او د زینو په لوری ولاړه، نیمایی زینی ته چی کوزه شوه پام یی شو چی سلمی ورته ګوری لږ خجالت شوه یوه شیبه ودریده خو بیا ورو ورو راکوزه شوه په انګړ کی یی د بهرنی دروازی په لوری مخه وکړه چی سلمی پری غږ کړ:

لوری چیرته ځی؟

: د منصور دوی کره کاکا ناوی! هغی بی له دی چی مخ راواړوی دا وویل او ګړندی له کوره ووته.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

لږ څند وروسته چې دا له خوږ ته تیریدله منصور بې ولید دې ته بې وویل : زه ستا په لور در تلم، بیا په منډه ورغی د دې په څنگ کې ودرید.

: هغه میلمه بیرته راغی او همدا اوس له تا سره لیدل غواړي.

عاتکې وپوښتل : هغه ستا د بابا په باب څه ونه ویل؟

: نه!

: هغه دا هم ونه ویل چې سعید او جعفر به څه وخت راشي؟

: نه هغه تاته کوم ضروري پیغام راوړی دی. ښه وشول چې ته مې دلته مخې ته راغلې، هغه په وار وار راته ټینگار کاوه چې زه د بل چا د وړاندې هم درته ونه وایم.

: هغه خو به ټپي نه وي؟

: بالکل روغ رمټ دی.

عاتکه لږ دړه شوه او له هغه سره روانه شوه، کله چې د منصور دوی کورته ورسیده سلمان بې ولید چې په غولي ولاړ و له زبیدې سره بې خبرې کولې. هغه یوه شیبه تم شوه، بیا ور وړاندې شوه او په سوالیه نظر یې سلمان ته وکتل.

سلمان زبیدې ته وویل : تاسو منصور دننه درسره بوزئ، زه له دې سره یوه ضروري خبره کوم.

زبیده ور وړاندې شوه او منصور یې تر لاس ونیو او هغه زړه نا زړه ورسره روان شو.

عاتکه وارخطا شوه وبې ویل : د منصور دننه استول ضرور نه وو کوم خبر چې ماته د زغم وړ.وي هغه د حامد بن زهره د لمسۍ لپاره هم له زغم نه وتلی نه شي کیدای. موږ ټول ډېرو خبرو له اوریدو سره روږدي شوي یو.

سلمان وویل : کاشکې ما تاته ښه خبر راوړای شوای، سعید په یوه پیښه کې ټپي شوی دی.

عاتکې وپوښتل : ستا پردی باور دی چې تر دې بد خبر خو به دې نه وي راوړی؟

: د سعید په اړه زه دا درته ویلی شم چې حالت یې د خطر نه بهر دی.

: زه د هغه د پلار په اړه درنه پوښتم، چې ماته د هغه په خاطر استولی وي. او د خدای «ج» په خاطر ته زما حوصله مه ازمویه!

سلمان ځواب ورکړ: هغه د خپل بدمرغه اولس د گناهونو کفاره اداء کړې ده،

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

د هغه د لاری ترلو په خاطر زما ټولې هڅې ناکامې شوې. او چې کله پرې ... برید وشو زه ورسره نه وم. هغه د شپې ... ال ناڅاپي له غرناطې څخه د وتلو پریکړه کړې وه.

«هغه شهید شو»، إنا لله و إنا الیه راجعون». عاتکه څو شیبې هکه پکه ولاړه وه، بیا یې په ژړغوني آواز وپوښتل: سعید چیرته دی؟

سلمان وویل: له تیې کیدو وروسته یې غرناطې ته نژدې یوه کلي ته رسولی دی، هغه اوس د ډیرو اعتمادي خلکو تر ساتنې لاندې دی. او زه د دې لپاره راغلی یم چې هغه د بې هوښۍ په حالت کې په وار وار ستا نوم اخلي.

: ته به ما هغه ته بوروې؟

: هوکې خو له دې ځایه په وتلو کې ته باید ډیر زیات پام وکړې. د حامد بن زهره قاتل د هغه د زوی په لټه کې دی، که په تا پسې له شانه څوک د سعید د غلي کیدو ځای ته ورسیدل بیا به د هغه ساتنه ډیره گرانه شي. هغه بنایي ډیرې ورځې نور هم د تگ راتگ وړ نه وي. ته زما پر اس سپره شه موږ باید بیله ځنډه هلته د رسیدو هڅه وکړو.

: او ته به څه کوې؟

: زه پلې تلای شم.

عاتکې وویل: نه تاته د پلي تگ ضرورت نشته، زموږ په طبیله کې اوس هم دري اسونه ولاړ دي، تاسو پر خپل اس ولاړ شئ او د خوړ نه پورې غاړې ته زما انتظار کوئ زه به ډیره ژر هلته ځان دررسوم.

سلمان وویل: سعید د غرناطې د لارې پر سر په یوه کلي کې دی، خو تاسو په کور کې چاته مه وایئ چې ته چیرته روانه یې.

عاتکې وویل: په داسې حال کې بیا له دې ځایه زموږ یوځای وتل سمی نه دي، که په لاره کې چا ولیدم نو پردې پوهیدل به ورته گران نه وي چې زه چیرته ځم.

: تا په لاره کې یوه ویجاړه کلا لیدلې ده؟

: هوکې! هوکې!

: نو ته هغې کلا ته ځان رسوه او زما انتظار کوه. زه به عامه لاره پریږدم په بله لاره هلته ځان رسوم. دوهمه لاره ډیره اوږده او سخته ده، ځکه خو که لږ وځنډیدم اندیښنه مه کوه.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

سلمان وویل : کـه زه په کـوم سبب کـلا ته ونه رسـیـدای شـوای نو ته هلتـه د ایساریدو هڅه مه کوه، د کلا نه وړاندې د غرناطي سرك د یوه کلي په مینځ کې تیر شویدی، هلته به د سرك کیڼ لورې ته یو جومات درته ښکاره شي چې له هغو نه څو گامه وړاندې د کلي د رئیس کور دی، چې سعید پکې دی، تاسو بې غمه ور ننوزې د کـور اوسیـدونکي به ستـا د ورتگ په انتظار وي، او تاته به ددې ضرورت نه وي چې ځان ور وپيژني.

: ما له بهر څخه هغه کور لیدلی دی، تاته یې د دومره بیان ضرورت نشته، تا زبیدې ته ویلي چې سعید هلته دی؟

: نه! ما هغوی ته یوازې دومره ویلي دي چې ما عاتکې ته یو ضروري پیغام راوړی دی.

عاتکې وویل : اوس زه دا احساسوم چې د سعید لټوونکي خامخا دلته راځي، ځکه خو ته زبیده ښه وپوهوه چې که څوك د سعید په باب پوښتنه وکړي دا دې دا ورته ووایي چې یو نا آشنا سړي عـاتکې ته کـوم پیـغـام راوړی ؤ او اوس هغـوی دواړه جنوب لورې ته ولاړل.

عاتکې چې دا وویل پر اس یې پښه واړوله او ولاړه خو چې سلمان وړاندې گام واخست زبیده او منصور یې مخې ته ورغلل.

زبیدې په شاکي لهجه وویل : تاسو له موږ نه څه خبره پټوئ!

سلمان ځواب ورکړ : زما د احتیاط سبب دا نه دی چې پر تا اعتماد نه لرم، کله چې جعفر بیرته راستون شي نو ټوله کیسه به درته وکړي.

: زه د سعید او د هغه د پلار په باب پوښتنه کوم هغوی خو په خیریت دي که نه!

: زما له هغوی سره ملاقات ونشو.

: مگر تا خو ویل جې د سعید له لورې دې عاتکې ته څه پیغام راوړی دی؟

: د هغه پیغام د یوه بل سړي په لاس ماته رارسیدلی دی. جعفر به نن یا سبا، راورسیږي، زه یوازې دومره درته ویلي شم چې سعید په غرناطه کې نه دی،هغه چیرته غلی شوی دی، هغه تـه په کلي کې د هاشم له لورې خطر ؤ. ځکه هغه دلته را نه غی اوس کـه هاشم یا د هغه ملگري دلتـه راشي او له تاسو څخه د سعید په باب پوښتنه وکړي نو تاسو یوازې دومره ورته ووایي چې یوه نا آشنا د هغه له خوا یو پیـغـام عـاتکې تـه راوړ او بیرته ولاړ او هغـه موږ ته یوازې دومره وویل چې

Downloaded from: The Digital Library

سعيد جنوب لورې ته تللی دی.

زبيدې وويل : که هاشم د هغه دښمن وي نو زه بيا دا کله ورته ويلی شم چې سعيد کوم لورې ته تللی دی؟

سلمان له لږ فکر وروسته ورته وويل : کيدای شي هغه کوم بل لورې ته تللی وي، او موږ د هغه پلټونکې د الفجاره په لاره برابر کړو او له دوی سره څه مرسته وکړو، زه تاته ټولې خبرې نشم کولی. سمدستي همدومره ويل کافي دي چې که تاسو د هغوی د دښمنانو پام الفجاره لورې ته ور واړوی نو لوی خدمت به ترسره کړی.

: ستا باور دی چې هاشم د سعيد دښمن شويدی؟

: موږ ته به ډير زر معلومه شي.

سلمان دا وويل او پر اس يې پښه واړوله، زبيدې د نور څه ويلو حوصله نه درلوده.

سلمان د اس د جلب له نيولو وروسته وويل : منصوره! ته بايد پريشانه نشې، امکان لري ستا ماما تا ځان ته ور وغواړي.

: ته بيا راځې؟

: إن شاء الله زه خامخا راځم. خدای پامان!

سلمان دا وويل او اس يې پونده کړ.

*****

عاتکې له اوږدې او يوې غرنۍ سختې لارې مزله وروسته له هماغه ژور خوړ څخه تيره شوه چې دوهمه ځنډه يې د هغه ويجاړې کلا له جنوبي ديوال سره نښتي وه، دې له ځانه سره توره، لينده او غشي را اخستي وو.

کله چې دا له سرك څخه څو گامه لرې وه سلمان يې وليد چې زر زر يې شاته کتل او راواوښت، هغه زر د لاس په اشاره ورته وويل : زر راشه!

عاتکې خپل ستومانه اس پونده کړ او د سترگو په رپ کې د هغه ځنگ ته ورغله، سلمان د اس جلب ونيو او گړندې د کلا د ماتې دروازې له لارې دننه ننوتل.

عاتکې په ويره ترې وپوښتل : څه وشول، ستا اس چيرته دی؟

سلمان د کلا په بله گوښه کې ودريد وې ويل: څو تنه سپاره دې لورې ته را روان دي. ما په وړاندې غونډۍ وليدل چې ښکته راکوز شول، تاسو زر هغه برج ته

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

ځان ورسوي.

عاتکه له اس څخه پلی شوه او په منډه د برج زينو ته ورسيده سلمان د هغې اس په نژدي يوه کوټه کې له خپل اس سره وتاړه له خپلی کڅوړې څخه يې تومانچه را وايستله او په منډه د برج د زينې په لوري ولاړ، عاتکې له يوې دريڅې څخه سر ايستلی ؤ او لاندې يې کتل. د سلمان د پښو د ترپهار له اوريدو سره يې پام ور واوښت ويې ويل : د هغوی شمسير اته تنه دي، پله ته نژدې شويدي، امکان لري د کلا د لټون هڅه وکړي.

سلمان وويل : تاسو انديښنه مه کوئ، که د دوی تر شا کوم لښکر نه وي نو دا شپږ، اته تنه موږ ته څه خطر نشي جوړولی، عاتکې له ترکش څخه غيشی راويوست په لينده کې يې کيښود، ويې ويل : زما يوازې دا انديښنه ده چې که په دوی کې کوم يو بهر پاتې شو نو د تيښتې زمينه به ورته برابره شي.

: ته فکر مه کوه! موږ به ... له دې برج څخه لاره پرې بند کړو. خو زه ويريږم چې ته بې سببه غشي ونه چلوې!

عاتکې له دريڅې څخه لاندې وکتل ويې ويل : ته بې غمه اوسه، لږ څنډ وروسته سپاره چې له پله پورې وتل د دوی له سترګو پناه شول، عاتکې د برج د بل ديوال دريڅې ته منډه واخستله، هلته يې د کمره کنډو ته کتل.

سپاره نژدې دوه سوه ګزه وړاندې بيا راښکاره شول، سلمان په انديښنه کې عاتکې ته وويل : ته شاته شه چې ودې نه ويني.

عاتکه يو ګام شاته شوه هغه ته يې وکتل او ويې ويل:

ښايي دا هماغه وي!

: هماغه څوك؟

عمير او د هغه ملګري!

: که عمير له هغوی سره وي نو زما باور دی چې دوی د سعيد په لټون ستاسو کلې ته روان دي.

تر لږځنډه دواړو په چوپه خوله يو بل ته کتل او چې بيا د اسونو د پښو ترپهار ورنژدې شو نو عاتکه دريڅې ته ورنژدې شوه يو ځل يې پر سرك نظر وغورځاوه، ناڅاپه يې له کڅوړې غيشی راويوست او په لېندۍ کې يې کيښود، خو په هماغه مهال چې دې سر له دريڅې بهر يوست او پر غشي يې نخښه نيوله سلمان دا تر مټ ونيوله او شاته يې کش کړه، عاتکې د بې وسۍ او غوسې په حالت کې هغه

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

ته وکتل سمدستي يې له بهر څخه واوريدل چې دوړاندې تلونه دا غوره نه ده چې لومړي دغه کلا ولټوو؟

دوهم ځواب ورکړ: هغه دومره احمق نه دی، که هغوی دې لورې ته راغلي وي نو له خپل کلي پرته به بل ځای ايسار نه شي، بلکې زما خو دا ګومان دی چې هغوی به له خپل کلي څخه په ميلونو، ميلونو لرې تللي وي.

عاتکې د سلمان لاس وښوړه او بلې کړکۍ ته يې ځان ورنژدې کاوه خو هغه زر ترمټ ونيوه او د زينې لورې ته يې بوتله، عاتکه د هغه په اوسپنيزو پنجو کې بې وسه پاتې شوه.

سپاره تير شول، سلمان له لږ ځنډ وروسته وويل : وبخښئ ما داسې احساس کړه چې ته به ربښتيا غشي وولې، تا خپل سر له دريڅې نه ور ايستلی ؤ، او دا هسې يو تصادف ؤ چې په هغه مهال هغوی کوم يوه دې خواته نه راکتل.

عاتکې ځواب ورکړ: زه يوازې پردې خبره افسوس کوم چې عمير د دوی په مخکې روان ؤ او چې هغه زما د غشي دم ته برابر شو تا مې لاس ونيو.

د عاتکې سترګې له اوښکو ډکې شوی.

: عتبه ورسره ؤ؟

عاتکې د هو په دود سر ورته وخوځاوه او له دې سره يې اوښکې له سترګو وبهيدې.

سلمان وويل : د سعيد د زغورلو مسئله له عتبه څخه د انتقام نه مهمه ده، که نه نو ستا دا هيله اوس هم زه پوره کولای شم، اوس به دوی کلا ته نه راځي، زه وريسې ورځم، ته د احتياط لپاره څو دقيقې ودريږه، بيا وخوځيږه!

عاتکې وويل : نه! پر هغوی پسې ستا ورتلو ته اړتيا نشته.

هغوی تر لږ ځنډه په چوپتيا د کلا انګړ ته کتل او بيا رابښکته شول.

سلمان وويل : ته دلته ودريږه زه اوس بيرته راځم!

عاتکه ودريده او هغه په بيړه له کلا راووت، لږ ځنډ وروسته چې هغه بيرته ورغی نو عاتکه يې وليده چې د يوې چوترې ترڅنګ له دوو قبرونو سره ولاړه وه او لاسونه يې په دعا لپه نيولي وو، د چوترې شاوخوا زيات قبرونه وو، سلمان چې نژدې ورغی هغه هم لاس په دعا اوچت کړل. د فاتحې له لوستلو وروسته سلمان وويل : راځه اوس به هغوی ښه وړاندې تللي وي.

: تاته معلومه ده چې دلته زما مور او پلار ښخ دي؟ عاتکې له هغه سره په

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

تلو کې وویل.
: هوکې! الله تعالی دې د هغوی قبرونه د خپل رحمت په ګلانو کې پټ کړي، حامد بن زهره ماته د دې کلا د تباهۍ او ستا د پلار د شهادت کیسه کړې وه.
لږ څنډ وروسته هغوی پر اسونو سپاره له کلانه راووتل.
د ویالۍ له پله نه چې تیر شول سلمان ناڅاپه د اس جلب راکش کړ او عاتکې ته یې وویل : زه اوس د منصور په باب په تشویش کې یم، که ما هغه له ځانه سره راوستلی وای نو ډیر به ښه وو.
عاتکې ځواب ورکړ: ماته هم د عمیر په لیدو هغه را په یاد شو، خو ته غم مه کوه عمیر زموږ په کلي کې د حامد بن زهره پر لمسی د لاس اوچتولو جرئت نشي کولی.
: مګر زه داسې احساسوم چې هغه باید هلته نه وای پاتې شوی، له سعید سره تر مشورې وروسته که دا پریکړه وشوه چې هغه باید له کوره راوباسو نو زه به بیرته زر ورپسې راشم.
: نه، نه! هلته چې ورسیدو کوم بل بندوبست به وکړو، ستا دوهم ځلې دلته راتلل سهي نه دي.
سلمان له څه فکر وروسته وویل : زه به د احتیاط له مخې د تانه دوه دري سوه ګامه وړاندې ځم، که کوم ځای زه ناڅاپه له سرکه لرې شوم نو معنی یې دا ده چې په مخکې خطر دی او ته باید شاوخوا د کوم کمره او یا ونو تر شا پټه شې او د وضعې انتظار وکړې. کلې ته چې نژدې شوو نیغ د سرك پرځای په ښې لاس ته په کښتونو کې د کور د شا دروازې له لارې کور ته د ننوتلو هڅه وکړو.

*****

نوره لاره دوی ته څه ستونزه پیښه نه شوه، کله چې دوی د کور د شا دروازې ته نژدې شول اسما او مسعود بهر ته راووتل او د دوی د ور رسیدو په انتظار شول، اسما ور وړاندې شوه سلمان ته یې وویل : ما چې لرې ته ولیدې ومې پیژندلې، زه له سهار راسې پرېام ناسته وم.
بیا یې زړه نا زړه عاتکې ته وکتل ویې ویل : راځه مورجانه مې ستا هم ډیر انتظار کوی، که لږ دمخه زارسیدلې وای نو د تپې شوی کاکا جان سره به مو خیرې هم کړې وی، مورجانه وایي چې اوس هغه ته بیا خوب ورغی، خو هغه به ډیر زر روغ شي.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

عاتکې د هغې لاس ونيو کورته ننوته، او لږ څنډ وروسته د سعيد چپرکټ ته ولاړه وه او اوښکې يې پاکولې.

بدريې هغې ته په وار وار تسلي ورکوله:

له همت څخه کار واخله، إن شاء الله روغ به شي، تاسو کښينئ! هيله ده زر را په خود شي، اوس يې يو ساعت وړاندې خبرې کولې او پردې خبره پريشانه ؤ چې ما په تا پسې احوال ليږلی دی. خو بيا يې هم سترگې پر دروازه نښتې وې، زما انديښنه ده لکه چې تا دلته پر راتګ ډېر لوی خطر قبول کړی دی، خو ما دا احساس کړه چې راتګ دی تر زر ځله علاج غوره او ضروري دی. موږ به هڅه وکړو چې د ده په باب داړ ترلاسه کړو او تا بيرته واستوو.

نه، نه! عاتکې په دردناکه لهجه وويل : د خدای «ج» په خاطر داسې مه وايې چې زه دې د حامد بن زهره قاتلين بيا ووينم، او بيا هغې په زوره زوره وژړل.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

تبنتول

عمیراو د هغه ملګري د سعید دوی له کوره لږ لري ودریدل عمیر له اس څخه پلې شو او عتبه ته یې وویل : تاسو همدلته ودریږئ! زه به یې اوس دلته درك معلوم کړم تاسو ته به خبر درکړم. زه به هم درسره ولاړ شم، عتبه له اس نه پلې شو ویې ویل.

دوه تنو نورو د دوی د اسونو جلبونه ونیول اول لږ څنډ وروسته هغوی د کور انګړ ته ننوتل.

عمیر چیغې کړې : سعیده! سعیده!

د کور له شنې اړخه دوه تنه نورکسان راښکاره شول له هغوی نه یو په منډه ورغی او ویې ویل : هغه دلته نشته. په دې څنډ کې منصور او زبیده هم د مینځ له کوټې راووتل او په برنډه کې ودریدل، په اندیښنه یې عمیر او د هغه انډیوال ته کتل، عمیر ور وړاندې شو ویې ویل : ماته معلومه ده چې سعید دننه دی ما یو مهم پیغام ور رسول غوښتل.

زبیدې ځواب ورکړ: هغه دننه نشته تاسو یې لیدای شئ. عمیر بې له دې چې څه ووايي دننه ننوت او یو پر بل پسې یې د ټیټ پوړ د کوټو له لټولو وروسته پرزینو پاس وختوت او د کور ګوټ ګوټ یې سبه ولټول، په دې موده کې عتبه په چوپه خوله د زبیدې ټول حرکات او د څیرې حالت څاره، عمیر چې د کور له لټولو څخه وزګار شو زبیدې ته یې وویل: کوم لورې ته تللی دی؟

هغې وویل : زه دروغ نه وایم سعید یې له پلار سره چې غرناطې ته تللی تر اوسه یو هم بیرته نه دي راستون شوي خو د عمیر له څیرې داسې ښکاریدله چې تر اوسه یې تسلي نه ده شوې، بالاخره عتبه وویل : عمیره! دلته د وخت ضایع کولو هیڅ ګټه نشته، راځه!

(c) ketabton.com: The Digital Library

عمیر زړه نا زړه زبیدی ته وکتل بیا یی له منصور څخه وپوښتل : منصوره! تا دی هم ماما دلته نه دی لیدلی؟ هغه ځواب ورکړ: نه!

خو عمیر زر د عتبه خواته ورغی او بیا دواړه له کوره ووتل. لږ وړاندی دواړه ودریدل او یو بل ته یی وکتل.

عتبه وویل : چی نوکران می ولیدل وپوهیدم چی سعید دلته نشته. تاته د کور لټولو ضرورت نه ؤ. بیا هم هغی ښځی چی موږ ولیدو وویریدله.

عمیر وویل : که ته ماته د څه سختی کولو اجازه راکړی نو زه به هر څه درته پری ووایم.

عتبه ځواب ورکړ: اوس نه چی کله د سختی وخت راغی بیا به د ایسارنه کړم، که سعید دلته راغلی وای نو د حامد بن زهره په باره کی د خبر په اړه به د دی کور وضع او فضا خامخا بدله وای.

عمیر وپوښتل : ستا په خیال موږ اوس باید څه وکړو؟

: زما په گومان موږ باید همدلته پاتی شو، که سعید غرناطی ته نه دی رسیدلی نو کیدای شی کوم وخت دلته راشی، دا هم امکان لری چی هغه تښتی وی او د خپل کور پرځای یی په کوم بل کلی کی پناه اخستی وی، په هر حال زما باور دی چی په هغه صورت کی هم د خپل ځان په باب خبر کورته ورکوی ترڅو چی د هغه وراره دلته شته هغه له دی سیمی څخه لری نشی تلای. ځکه خو دا ضروری ده چی موږ دی کور ته د تلو راتلو څارنه وکړو.

عمیر وویل : راځی تاسو زموږ په کور کی استراحت وکړی، زه له هماغه ځایه خپل نوکران د دی ځای د پهری لپاره را استوم. هو رښتیا ستا خو پردی باور دی چی لومړی وزیر خو به زما پلار جان دی خواته زر نه را پریږدی؟

زه تر اوسه دا خطر احساسوم چی که هغه ناځاپه دلته راورسید نو زه به له سخت جنجال سره مخ شم.

عتبه وویل : ما څو ځله دا ویلی دی چی په اوسنیو حالاتو کی هغه د لومړی وزیر له کوره نشی راوتلی، که زما دا باور نه وای نو دی کلی ته به می د راتلو جرئت هیڅکله نه ؤ کړی. ستا پلار تا بخښلی شی خو پر ما به هیڅکله هم رحم ونه کړی، کله چی موږ د سعید او د هغه د ملگرو له خوا داده شو بیا به لومړی وزیر ته ستا د پلار پوهول گران نه وی چی موږ څه وکړل، د اولس او هیواد د خیر لپاره مو وکړل، اوس له دی ځایه ولاړ شه، ترڅو ستا کسان دلته نه وی رارسیدلی زموږ یو تن به دلته غلی کور څاری.

لږ ځنډ وروسته دوی پر اسونو پښی واړولی او د عمیر د کور په لور ولاړل.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: TheDigitalLibrary

*****

عمیر چی کورته ورسید له یوه غیر معمولي حالت سره مخ شو، د صحن دروازه خلاصه وه، شا او خواته یو نوکر هم نه ؤ، یوازي د کلي څو تنه د دوی د دروازي تر څنګ ناست وو، هغوی په بیړه راپاڅیدل او وړاندي راغلل خو عمیر تري وپوښتل: زموږ کسان چیرته تللي دي؟

یوه بوډا د اس جلب ونیو ویې ویل : معلومه نه ده چیرته تللي دي سهار ما ستاسو دوه نوکران ولیدل چي پر اسونو سپاره وو تل له هغي وروسته ښایی نور نوکران هم چیرته تللي وي، اوس ستاسو خادمي هم هغوی لټول.

عمیر پریشانه شو عتبه ته یي وکتل او بیا په منډه دننه ننوت.

پنځه دقیقي وروسته بیرته راووت او طبیلي ته د اسونو له بیولو وروسته یي عتبه د میلمنو حجري ته بوت.

عتبه وپوښتل : عمیره! څه خبره ده ته ډیر اندیښمن معلومیږی؟

هغه په غمجنه لهجه ځواب ورکړ: عاتکه په کور کي نشته، هغه سهار وختي له کوره وتلی ده، اوس زما یقین راغی چي سعید تیي دی، او شاوخوا چیرته غلی شوی دی.

: عاتکه د نصیر لور!

: هوکی! زما پخواهم دا اندیښنه وه چي که سعید دي خواته راغلی وی عاتکي ته به خامخا احوال ورکوی.

عمیر څو ځلی له عتبه سره سرسری د خپلی تره دلور یادونه کړی وه خو دا یی نه وو ورته ویلی چي د هغي له سعید سره دلچسپی ده، هغه د خپل ذهني خفګان د پټولو هڅه وکړه ویې ویل : امکان لري چي په کلي کي د کومي ملګری کره تللي وي؟

: هغه سهار د سپارلي په پلمه له کوره وتلی ده او تر اوسه بیرته نه ده راستنه شوی.

له بهر نه کوم استازی ورته راغلی ؤ؟

: نه! مګر سهار چي لږ ځنډ له کوره وتلي وه دایی ویلی وو چي زه د سعید دوی کره ځم. له هغي وروسته بیرته راغله او پر آس سپره شوی او کوم بل ځای ته ولاړه د کلي خلکو ته یوازي دومره معلومه شوی چي هغي د جنوب لاره نیولي وه، تاسو دلته ودریږی زه ځم!

: ته چیرته ځي؟

: زه د سعید دوی کره ځم، زما باور دی چي هلته به د دی ملاقات له سعید

(c) ketabton.com: The Digital Library

سره شوی وی او هغه به دا ورته ویلی وی چې په پلانی ځای کی به دی انتظار کوم.

: ته به اوس هلته څه وکړی؟

: زه به د هغوی له خدمتګاری او وراره څخه دا زر معلومه کړم چې هغوی چیرته ولاړل که ماتری ځرمن وویسته هم صرفه نه پری کوم.

: ته ډاډه کېښینه!

:عمیر په حیرانی هغه ته وکتل ویی ویل : زه ډاډه کېښینم؟

: هوکی! ته اوس بهر ته نشی تلای!

: مګر زه نه پوهیږم چې ته څه کول غواړی؟

عتبه په ډاډمنه لهجه ځواب ورکړ: د عقل په هیڅ خبره به اوس ستا سر خلاص نشی، اوس ته دا فکر نشی کولی چې د حامد بن زهره د لمسی کورته روان یې او د هغه په یوه وړوکی کړیزه به د کلی خلك ټول ورباندی راټول شی، ته پردی هم نه پوهیږی چې که ته هلته د سعید هستوګن ځای معلوم کړی هم د دی کلی د خلکو له مرستی پرته نشی ورتلای، او بیا عاتکه هم له هغه سره دد، نو په دی سیمه کی به داسی څوك نه وی چې هغه ته د پورته کتلو جرئت وکړی. ؟

: خو زه په هر قیمت چې وی غواړم عاتکه بیرته راولم.

: اوس ته هغه بیرته نشی راوستلای، خو زه یی بیرته راوستلای شم.

کېښینه او په ډاډه زړه زما خبری واوره!

عمیر بی سیکه پریوه کرسی کیناست او عتبه یی په مخ کی کیناست ویی ویل: زموږ وروستنی هڅه باید دا وی چې د سعید وراره ونیسو او ویی تښتوو.

له هغه وروسته دا پیغام را استولی شو چې که مو عاتکه موږ ته راونه سپارله نوستا وراره به سینتیافی ته واستوو، بیا به وګوری چې هغوی دواړه څه وړ زموږ په ګیر راځی، خو د هغه هلك د نیولو لپاره دغه وخت مناسب نه دی، موږ به د شپی لخوا د هغوی پر کور ورځو او تر څو شپه راځی ستا مسئولیت دا دی چې دوه تنه اعتمادی کسان دی هلته پهره وکړی، که نه نو زما نوکر به درسره مرسته وکړی، خو ته باید له کوره لری اوسی او شا و خوا د کلی څوك باید دا شك ونه کړی چې ته د څه پروګرام لپاره راغلی یی، اوس ته تلای شی زه لږ خوب کوم، خو دا په بدو لرد چې که دی زما د هدایت څخه یوه ذره هومره سرغړونه وکړه نو سر له نن څخه به د دواړو لارې بیلی وی.

عمیر وویل . ستا تجویز سهی دی خو زما په زړه کی دا اندیښنه تر اوسه پاتی ده چې که پلار جان راځی را وزسیږی نو موږ به ډیر خطرنات حالت سره مخ شو

Downloaded from: The Digital Library

د هغه په موجودیت کی به د منصور په کور برید ته بیا د یوه لښکر ضرورت وی او د کلی یو سړی به هم زموږ ملګرتیاونه کړی.
زما سره یوازی د ځان په باب اندیښنه نشته بلکی ستا ژغورل به هم ماته محال شی، ځکه خو تاسو زما خبره ومنی د منصور نیول او له دی ځایه تبښتیدل به څو لحظي ونیسی.
عتبه په غوسه شو ویی ویل : زه به ترڅو ځلی تاته تسلی درکوم چی ستا پلار دلته نه راځی، ما نه غوښتل چی ته اندیښمن شی خو اوس ښایی دا ضروری وی چی درته ووایم چی هغه بالکل د تګ راتګ نه دی او تر ډیرو ورځو پوری ستا د مخامخ کیدو سوال نه پیدا کیږی. که ته نوره تسلی غواړی نو دا ده چی هغه یی د یوه طبیب کورته رسولی دی او طبیب ته یی دا هدایت کړی دی چی ته به دا حال چاته نه وایی. له دی کار څخه چی وزګار شوی ته د زړه له تله د هغه خدمت کولی شی او امکان لری چی څو ورځی وروسته د هغه د غوسی په سړولو بریالی شی. خو تر کومه چی ماته احوال راغلی دا دی چی په راتلونکی کی به ستاسو نرمنځ د ناندریو او غوسی وار را نه شی، تقدیر د هغه د خبرو ځواك تری اخستی دی.
عمیر تر لږ ځنډه په حیرانی هغه ته کتل بیا یی وویل : مګر زه خو له تا سره یوځای وم دغه خبر تاته کله راغی!
سهار وختی له مانیړنه یو استازی راغلی ؤ، ته هغه مهال ویده وی او ما د دی پروګرام د ارځښت په خاطر ستا راپڅول مناسب ونه بلل، ته خوبه پردی خفه نه وی؟
عمیر ځواب ورکړ: تاته دا ګومان څه وخت پیدا شو چی زه به د یوه ناروغ سړی د کنځلو داوریدو په خاطر ستا ملګرتیا پریښودو ته تیار یم! ستا دا ګومان غلط دی چی زه له هغه څخه ویریږم، زما سره یوازی دا اندیښنه وه چی هغه زموږ پریشانی زیاتی نه کړی، دا اوس زه دننه کور ته تللی وم، داسی می احساسوله چی زه ښایی د پلار په ژوند کی بیا دلته رانشم. او ښایی په مرګ هم هغه په میراث کی ما له ناسکه ورونو سره شریك نه کړی، خو زما پردی خبره هیڅ خفګان نشته، ما ژمنه کړی وه چی خپله برخه مسئولیتونه به خامخا ترسره کوم.
عتبه وویل : ته به د خپلو مسئولیتونو له ترسره کولو وروسته تاوان ونه کړی.
ستا ناسکه ورونه به ستا له رضا پرته له سینتهانی څخه راستانه نشی، زه د دی خبری ذمه واری اخلم، کله چی د جګړی خطر لری شی نو فردینند ته د ډیر لوی انعام حقدار وګنبی او زما به دا هڅه وی چی زما دوست په دی سیمه کی تر

Downloaded from: The Digital Library

تولو لوی سردار وی، خو زما دا اندیښنه ده چی ستا یوه هیله به هیڅکله هم ترسره نه شی، ماته هغه نجلۍ ډیره سرتمبه ښکاری که هغه د سعید لپاره د خپل ظالم تره څخه بغاوت کولی شی او خپل کور او کهول پرېښودلای شی نواوس به په آسانی ستا گیر ته رانشی.

عمیر وویل : زما سره د هغی د کرکی سبب سعید دی، کله چی موږ د هغه کیسه ختمه کړو د عاتکی لاری ته راوستل بیا گران نه دی.

عتبه وویل : مگر مخکی تا هیڅکله هم نه وو ویلی چی هغه نجلۍ تاته دومره مهمه ده؟

: ما تل دا فکر کاوه چی یوه ورځ به تاته د خپل ژوند تر ټولو لویه هیله بیانوم، او ته به ما مایوسه نه کړی.

عتبه وویل : زما باور دی چی د سعید او د هغه د وراره د ژغورنی په خاطر به هغه تر لویی نه لویی قربانی ته تیاره شی. خو که ته دا غواړی چی کومه ورځ د هغی کرکه لری شی نو کیدای شی تر څه وخته پوری ته له صبر او حوصلی څخه کار واخلی. که هغه ډیره بد دماغه وی نو امکان لری چی د لاری راوستلو لپاره یی موږ د کلیسا د احتساب له اداری څخه مرسته وغواړو، او بیا یوه ورځ تا د هغی د ژغوروونکی په حیث ورمخی ته کړو، که ته په دی مسئله کی زما مرسته غواړی نو زه له تا څخه دا ژمنه اخستل غواړم چی ته به په هره خبره کی زما په مشوره او هدایت عمل کوی.

عمیر ځواب ورکړ: زما لخوا به یوه ذره غفلت هم نه وی، دعاتکی تر لاسه کول زما د مرگ او ژوند سوال دی.

عتبه هغه ته په ځیر ځیر وکتل او بیا یی ناڅاپه مخ واړاوه.

*****

نژدی نیمه شپه زبیدی داسی احساس کړه لکه څوك چی د کوټی دروازه ورټکوی، هغه وېښیده راجگه شوه او کیناسته، د کوټی په یوه کونج کی ډیوه بلیده، منصور دی ته نژدی په درانه خوب ویده ؤ، راجگه شوه، په گوته یی د ډیوی ایری لری کړی، تیل یی پکی واچول او د دروازی ټك ټك یی خپل خیال وباله او بیرته پر بستره وغځیده. څو شیبی وروسته بیا چا دروازه وټکوله، زبیدی په ویریدلی لهجه وپوښتل : څوك یی؟

په ځواب کی د نوکر غږ اوچت شو: زه یم دروازه خلاصه کړی زر کوی. یوه سړی د سعید پیغام راوړی دی.زبیدی وره ته منډه ور واخسته خو چی زنځیر ته یی لاس ور و. وړل څه یی په خیال کی ور وگرځیدل او لاس یی ودرید.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

وېی پوښتل : هغه څه وایي؟

نوکر ځواب ورکړ: هغه دا وایي چې د سعید حالت خراب دی او هغه منصور ورغوښتی دی.

: سعید چیرته دی؟ او له دی سره سم یې دروازه خلاصه کړه. یوه سړی ناڅاپه د دې ورمیږ کلك کړ او شاته یې تیل وهله ویې ویل : تاته به اوس معلومه شي چې سعید چیرته دی؟

د سترګو په رپ کی د نوکر نه علاوه دری نور کسان کوټې ته ورننوتل او زبیدی په حیرانی عمیر او د هغه ملګرو ته کتل.

عمیر د توری څوکه د هغې تر سترګو لاندې تیره کړه ویې ویل : که تا ډیر لږ دشور او زوږ هڅه وکړه پر سرغوڅولو به دی لږ ډیل ونه کړم. اوس ووایه عاتکه او سعید چیرته دی؟

دوهم سړی هغه خوشی کړه خو دی د عمیر د ځواب پرځای نوکر ته په سپك او له خفګان څخه ډك نظر کتل، د هغه پر مخ د نویو سوکونو خاپونه وو او له پزی څخه یې وینی روانی وی.

هغه زبیدی ته وکتل او سر یې کښته واچاوه ویې ویل :

: زه بې ګناه یم، دوی راته وویل چې که دروازه راته خلاصه نکړی کور ته به اور واچوو.

عمیر وغورید ویې ویل : دی خپل ملګری ته بوزی او دواړه کلك وتړی که کوم یوه شور ماشور جوړ کړ، نو ویې وژنی!

خپلو ملګرو ته ووایي چې اسونه دننه راولی او تر څو چې موږ له دوی نه وزګار شوی نه وو یو سړی له انګړ نه بهر ودریږی، دوو تنونوکر ونیو او بهر ته یې کش کړ.

زبیدی وویل : عمیره! د خدای څخه ووېرېږه، دا د حامد بن زهره د لور کور دی، د خپلی کورنی عزت او وقار وساته.

عمیر چیغی کړی : زما د کورنی د رسوایی سبب ته یې، ووایه عاتکه چیرته ده؟

: عاتکه؟!

عمیر هغه پر مخ پر څپېړه ووهله او ویې ویل : ته ماته دوکه نشی راکولی، ماته معلومه ده چې سعید دلته راغلی و او عاتکه ورسره تللی ده.

: نه په خدای «ج» سوګند که به سعید دلته راغلی وی!

عتبه وویل : عمیره! وخت مه ضایع کوه، ته دغه هلك درسره واخله له دی

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

خلکو سره زه پوهیږم چې څه وکړم!

عمیر په بیړه بستری خواته ورغی او منصور یې وخوځاوه، منصور له ویرې چیغې وکړې خو عمیر یې په لاس خوله ورپټه کړه او ورته ویې ویل : که دې شور گډ کړ مرې به دې غوڅه کړم، ووایه ماما دې چیرته دی؟ زبیدې عمیر له گریوانه ونیو او چیغې یې کړې : د خدای «ج» په خاطر دده ته څه مه وایه، دده ته د سعید په باب هیڅ معلومات نشته.

عمیر په پوره زور یوه څپیړه ورکړه او هغه یوې خواته لرې وغورځیده، منصور په غوسه راپورته شو او پر عمیر یې ور توپ کړل، خو عتبه هغه تر ورمیږ ونیوه او تیله یې ورکړه چې له دیوال سره وجنگید او راوغورځید، هغه د بیا جگیدو هڅه وکړه خو عمیر ور وړاندې شو پر ټټر یې په لغته وواهه او هغه ولوید او بې سده شو. عتبه وویل : دې په اوږه کړه بهر ته یې بوزه.

عمیر منصور ورسره واخست او له کوټې څخه وت چې زبیده یې مخې ته ودریده عتبه د توری څوکه د هغې پرسینه ورکیښوده او ویې ویل:

بوډۍ! که ددې هلك ژوند درته گران وی نو چوپه اوسه اوس د ده د ژوند ژغورلو یوازې یوه لاره ده، ته سعید ته دا پیغام واستوه چې عاتکه یې کور ته ورسوی او ځان حکومت ته وسپاره!

زبیدې سلگۍ وکړې ویې ویل : ماته نه ده معلومه چې سعید ستاسو څه گناه کړې، خو هغه کور ته نه دی راغلی او زه د عاتکې په اړه هم هیڅ خبره نه یم.

عتبه وویل : امکان لری تر اوسه ته له هغوی نه خبره نه وې، خو زموږ باور دی چې سعید دلته نژدې شا او خوا چیرته غلی شوی دی، که ژوندی پاتې شو نو خپل وراره ته خامخا راځی، ته زموږ له لوری دا پیغام ورکولی شې چې که هغه زموږ پرخلاف د خلکو د پارولو هڅه وکړه نو د خپل وراره مړی به هم ونه گوری، موږ د هغه دښمنان نه یو خو زموږ په نظر د غرناطې د نوری بربادۍ د مخه نیولو وروستی لاره همدغه ده چې شر خوښوونکو ته له سره د جگړې د اور بلولو فرصت برابر نه شی، تاته له دې د زیات څه ویلو ضرورت نشته، ستاسو نوکران تر سهاره باید په کوټو کې بند وی، او له هغه وروسته یې چې ته خلاصوی دا تسلی باید ورکړې چې هغوی باید زموږ په باب چوپه خوله وی، که موږ بیا دلته راغلو هیڅوك به ژوندی پرینږدو.

زبیده بې اختیاره د عتبه پر پښو ور پریوته:

د خدای «ج» لپاره هغه پریږدی! زه وعده کوم چې ستاسو حکم عملی کړم، زه سوگند کوم، خو عتبه له کوټې څخه بهر ووت.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

*****

لږ ځنډ وروسته هغوی له کور نه لږ لرې وو عتبه عمیر ته ویل : ته اوس آرام خپل کور ته ولاړ شه، زه به دا هلك له ځانه سره بوزم، که عاتکه دلته شا او خوا وی نو ډیر زر به بیرته راشي. که هغه بیا رانغله هم بیله ځنډه به راته معلومه شي چې هغه چیرته ده.

بیا یې یو بل ملګری ته مخ ور واړاوه او ویې ویل :

ضحاکه! زه تاته ډیر مهم مسئولیت سپارم، دغه خلك به د منصور د ژغورنې په خاطر خامخا د عاتکې د بیرته راوستلو هڅه وکړي، ځکه ته باید ټوله شپه کور ته نژدې ویښ وی، او پهره وکړې، که څوك له دې کوره ووتل نو ته ورپسې شه، هغه چې د کلی کوم کور ته ولاړ شي هلته پر عاتکه برسیره بنایی څو نور باغیان هم وی.

ته باید له کور نه لږ لرې انتظار وکړې، که کومه نجلۍ له هغه کوره راووته باید پوه نه شي چې څوك یې تعقیبوی، هغه به یا په منډه دې کورته ځان رارسوی او له دې ځایه به نیغه خپل کور ته ځي او یا به له هماغه ځایه سیده خپل کور ته ځي، د نورو خلکو د نیولو لپاره مونږ ته د بیړې ضرورت نشته، مونږ به د حالاتو سره سم ګام اوچتوو.

عمیر وویل : ایا دا به غوره نه وی چې له کلی څخه څو نور نوکران هم له ده سره وی، او چې کله د عاتکې د پناه اخستلو د کور درك معلوم شي نو هغوی پاتې شپه هلته پهره وکړي.

عتبه ځواب ورکړ: ته یوازې یو سړی د ضحاك د لاربنوونې لپاره را استولی شې او د هغه کار به یوازې دا وی چې هغه غلی په ضحاك پسې شي او د ضرورت پر وخت تاته خبر درکړي.

نور خلك دیوازې له کلی نه وتلی لارې وڅاری، زه خپل درې کسان درته پریږدم او ځم، دوی به د کلی نه بهر ته تللیو لارو په ترلو کې ستاسو د نوکرانو ملاتړ کوی، خو تاسو ته په هیڅ صورت کې هم پر کوم کور د یرغل اجازه نشته، که نه نو تاسو به د کلی د ټولو خلکو مقابله کوی، په دې صورت کې بنایی له عاتکې هم لاس پرې مینځی، که د عاتکې له راتلو وروسته کوم بل چا له کلی د وتلو او تیښتې هڅه ونکړه نو د هغې سبب دا کیدای شي چې هغه تپې دې او مونږ چې کله وغواړو نیولې بې شو. هغه وخت ډیر لرې نه دی چې ته د دې کلی پر ټولو خلکو لاس واچوې.

زه سمدستي دغه هلك د غرناطې پرځای «ویګا» ته خپل کلی ته رسول مناسب

Downloaded from: The Digital Library

بولم، او سمدستي زه په دې کلي کې د عاتکې اوسېدل هم مناسب نه بولم، که هغه راغله ته يې زموږ کلي ته راوله، موږ به بيا له ډېرو انديښنو څخه په امان شو، اوس که ته تر لږ څنډه چوپ شې زه ضحاک ته څو نورې لارښوونې هم ضروري بولم دابې وويل او بيا يې بيرته ضحاك ته مخ ور واړاوه:

ته زما خبرې په غور واوره، دا حتمي نه ده چې عاتکه او نور ملګرې به يې په همدې کلي کې غلي شوي وي، يو کس به د احتياط لپاره ستا له اس سره له کندې پورې غاړې ته وي، که د دې کلي له کوم کور څخه څوك پر اس سپاره راووتل نو مطلب يې دا دی چې هغوی لرې روان دي، ځکه به يوازې په هغه پسې ورځې چې شکمن نه شې، که هغه د سيمې په کوم بل کلي کې چيرته وګرځيد نو ته کور په نخښنه کړه او ماته ځان رارسوه. دا هم امکان لري چې ته د دې کلي د پيغام وړونکي سپاره په تعقيب آن غرناطې ته ولاړ شې او هغوی په غرناطه کې چيرته غلي شوي وي، په هغه صورت کې بيا ته کور په نخښنه کړه او نيغ کوتوال ته ورشه.

واخله! هغه له خپلې ګوتې يوه ګوته راو ايستله هغه ته يې ونيوله ويې ويل : کوتوال ډېر احتياط کاره دی، له کومې ورځې چې د هغه څو تنه د غرناطې پر لاره وژل شويدي پر هر سړي د آزادي پالو ګومان کوي، که د هغه پردې خبره باور نه کيده چې ته زما په هدايت ورغلی يې نو دا ګوته ور وښيه بيا به ستا سره هر ډول مرسته وکړي.

لږ څنډ وروسته عتبه او درې سپاره چې له ځانه سره يې غوره کړي وو له هغه ځايه وخوځيدل، يوه سپور خپلې مخې ته منصور پر اس اچولی ؤ.

هغه په نيمه بې هوښۍ کې د دوی خبرې اوريدلې وې او چې لږ مزل وروسته دوی سړك پرېښود ښۍ لورې ته يې په يوه تنګه مخ ځوړې سفر پيل کړ هغه پوره وا په خود شوی ؤ. خو له وېرې يې د نيغ کيناستلو او يا له چا سره د خبرو جرئت ونکړ.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

د جعفر راتګ او د دريم کس پيغام

سعيد په نيم بې هوښي حالت کې د عاتکې غېږ ور واوريد، هغه څو شيبې دا يو خوب ګاڼه او بې حرکته پروت ؤ.

عاتکې په وار وار له بدريې څخه پوښتل : دی ولې تر اوسه په هوش رانغی؟ او بدريې به دی ته داسې تسلي ورکوله: ته غم مه کوه دغه دارو به اوس ډير ژر إن شاء الله اغيزه پرې وکړي، خو له ده سره په خبرو کې بايد ډير پام وکړو.

عاتکې وويل : زه له دې خبرې ويرېږم چې که هغه ما دلته وويني خفه نه شي! کله چې دی د کور د احوال پوښتنه وکړي نو زه به دا څنګه ترې پټه کړم چې مونږ د حامد بن زهره قاتلان په لاره کې وليدل، آيا داسې نشي کيدای چې تاسو يو حوك له کلي نه د منصور دوی کره واستوئ او د هغوی احوال راوړي، زما باور دی چې دی په هوښ راشي نو زما څه يې لومړنی پوښتنه د منصور په باب وي.

سلمان وويل : که وليد جعفر ته دا ويلي وي چې سعيد دلته دی نو هغه به له غرناطې څخه نيغ دلته راشي، مونږ به يې د منصور دوی د احوال لپاره واستوو، که نه نو زه پخپله پسې ورځم.

عاتکې وويل : که عمير په کومېده اراده تللې وي، نو له هغه سره د مقابلې همدا يوه لاره ده چې له کليوالو څخه مرسته وغواړو، او دا کار تر هر چا زيات ماته آسانه دی. عمير يو ليونی سړی دی او د هغه له ظلم نه د منصور د ژغورلو لپاره زه د خپل کاکا په پښو کې پريوتو ته تياره يم، زما په خاطر د هغه يو وينښته هم بايد بيځايه نشي، زه د بيرته ستنيدو څخه دمخه يوازې دا تسلي کول غواړم چې سعيد به روغ شي؟

عاتکې ډير په زحمت خپلې سلګۍ راتم کړې او بدريې هغې ته تسلي ورکوله: زما خورې! له همت څخه کار واخله، که ته دلته نه وای راغلې هم څه فرق يې

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

نه کاوه، د حامد بن زهره د قاتلانو لپاره د سعید موندل اوس د مرگ او ژوند سوال جوړ شوی، إن شاء الله موږ ته به ډېر زر دا معلومه شي چې هغوی هلته تللي دي څه یې وکړل، او موږ باید د دوی په مقابل کې څه وکړو، اوس ته یوازې دعا کولی شې.

سعید پوره په هوښ راغلی ؤ، څو څو دقیقې یې خپلو خدمتگارانو ته د کتو توان نه درلود، بیا یې یو ځل سترگې له رپولو وروسته وغړولې او دوی ټول چوپ شول. د سعید سترگې د عاتکې پر څېره میخ شوې او په کتو کې یې بې شمیر پوښتنې اوښتې.

بدریه په بېړه ورغله پر تندي یې لاس ورکیښود ویې ویل : وروره، د عاتکې په اړه اندیښنه مه کوه! ستا وضعه ښه نه وه ما پیغام ور واستاوه او راومې غوښته، ستا دې ته اړتیا وه، سعید هڅه وکړه چې پورته شي خو سر یې وربانډې وڅرخید او بیرته یې بې سیکه پر بالښت سر ورکیښود، بیا په خوب کې ویوگنیده: داسې مې گڼله لکه خوب چې وینم، کاشکې عاتکه مو نه وای راغوښتې، په دې حالت کې موږ له یو بل سره هیڅ مرسته نشو کولی، بیا یې څو شیبې ترخوله بې معنی غږونه ووتل او بالاخره بې سده شو.

بدریې او سلمان په ډېر زحمت دوا پرې وخوړه، چې بیا لږ را په خود شو یوه شیبه یې خپلو خدمت کوونکو ته وکتل او بیا یې سترگې پټې کړې، لږ ځنډ وروسته په درانه خوب ویده شو.

*****

دوه ساعته وروسته سلمان د میلمنو حجرې ته تللی ؤ او بدریې په بله کوټه کې د مازدیگر لمونځ ادا کړ، چې جگیده اسما چې له عاتکې او سعید سره وه په منډه ورغله ورته ویې ویل : مور جانې! هغه بیا را په خود شو او له عاتکې خاله سره خبرې کوي، هغه له دې نه خفه ښکاري، ما ورته وویل چې خاله پخوا هم ډېر ژړلي دي، اوس یې لږ دون ناست دی. میلمه به لمونځ ادا کړي وې هغه راولم؟

بدریې د هغې لاس ونیو ویې ویل : نه ته دوی پریږده چې خبرې وکړي، د میلمه د پریشانه کولو ضرورت نشته، ورشه هغه ته یوازې دومره ووایه چې اوس د ښې وضعه ښه ده.

یو ساعت وروسته بدریه په خپله کوټه کې ناسته وه چې یوه دردناکه چیغه یې واورېده، په منډه له اسما سره د سعید کوټې ته ورغله، خو هغه بې سده شوی ؤ،

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

او عاتکه ورته ناسته وه په زوره زوره یې ژړل.

بدریې په ویره ترې وپوښتل : څه وشول؟

عاتکې ډېر په زحمت خپلې سلګۍ راتم کړې ویې ویل : دې بالکل روغ ترسترګو کیده، خو ناڅاپه د عمیر او عتبه یادونه راغله هغه لکه چې ماسپښین په نیم بیهوشي حالت کې زموږ خبرې اوریدلې وي، اوس یې پرلپسې په همغه باره کې رانه پوښتنې کولې، د هغه ایسارول راته له وسه بهر وو او ټولې خبرې مې ورته وکړې، او چې د هاشم کاکا د غدارۍ خبره مې ورته وکړه نو په یوه خیز راپورته شو او بیا ناڅاپه بیرته بې سده پرېوت.

بدریې وویل : ما ګومان کاوه چې له تا سره به په تسلۍ خبرې اترې د ده وضعه ښه کړي، خو سمدستي تا باید د عمیر او عتبه په باب څه نه وای ویلي، اوس که دې را په خود شي نو ډېر به ناکرار وي ځکه خو باید بیا د خوب دوا ورکړم. اسما لورې، ته ورشه په بیړه میلمه راوله!

*****

سعید پاتې شپه را په خود نه شو، د هغه پالونکې د ماسختن لمانځه په وخت په یوه کونج کې کیناستل او.ورو ورو یې خبرې کولې چې مسعود کوټې ته ورننوت ویې ویل : له غرناطې څخه یو سړی راغلی او وایي چې زه د سعید نوکر یم او ولید رالیږلی یم.

عاتکې په بیړه ترې وپوښتل : د نوم پوښتنه دې ترې ونه کړه؟

: نوم یې جعفر دی!

: هغه یوازې دی؟

: هوکې!

سلمان جګ شو نوکر ته یې وویل : زه یې یو ځل ګوره!

عاتکه خفه شوه ویې ویل : ته ودرېږه تش لاس بهر ته مه وزه، امکان لري هغه بل څوک وي.

: تاسو زما په باب اندېښنه مه کوئ، که هغه جعفر نه وي نو دا به ورته معلومه نه شي چې زه څوک یم. سلمان بیا د دروازې په لور روان نوکر ته اشاره وکړه او وروسته روان شو.

عاتکه او بدریه لږ ځنډ چوپې وې چې جعفر له سلمان سره کوټې ته ورننوت د سعید د کټ ترڅنګ کیناست او تر لږ شیبې پورې یې سترګې اوښلنې شوې.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

بدریی هغه ته تسلي ورکړه ویې ویل : د سعید وضعه ښه ده، إن شاء الله ډیر زر به روغ شي. اوس یې راپاڅول مناسب نه دي.

جعفر څو شیبې په حیرانی عاتکې ته کتل بیا یې وویل : مګر ته...؟

عاتکې د خوب پر ځای بدریې ته وکتل هغې وویل : دا ما راغوښتي وه، سلمان وپوښتل : ته ولید دلته را واستولې؟

: هوکې! سهار د هغه نوکر د سرای مالك ته راغلی ؤ، هغه دا پیغام راکړی ؤ چې له سهاره زما په انتظار دي او څه ضروري خبره راته لري.

هغه د سرای مالك هم راغوښتی ؤ. هغه د خپل کور پر ځای له کوم دوست کره دی، ماته یې د ټولو پیښو له کیسې وروسته دا امر وکړ چې سلمان ته کوم مهم پیغام لیږم لږ ځنډ په غرناطه کې ایسار شه، بیا هغه یو لیك راکړ او ویې ویل چې له عبدالمنان سره زما پلار ته ورشه د سعید لپاره دوا واخله او بیرته راشه همدلته زما انتظار کوه.

زه ابو نصر ته ورغلم، هغه چې لیك ولوست څو دوله دوایي راکړه او دا ټینګار یې وکړ چې که تر سبا پورې د سعید حالت ښه نه شو ماته خبر راکړې، که حالاتو اجازه راکړه نو پخپله به ورشم، یا به مې له شاګردانو څخه څوك ور واستوم، واخلی په دې کڅوړه کې هغه له دواګانو سره یو لیك هم ایښی دی.

سلمان کڅوړه بدریې ته ونیوه هغې په بیړه لیك پرانیست او په لوستلو یې بوخته شوه.

جعفر له جیبه دوهم لیك راوکیښ سلمان ته یې وړاندې کړ او ویې ویل:

واخله! دا هغه لیك دی چې ما یې ټوله ورځ په انتظار تیره کړه، سلمان په بیړه لیك پرانیست او په لوستلو یې مصروف شو د لیك مضمون داسې ؤ:

ګرانه وروره!

زه هغه دریم کس یم چې په تیاره شپه کې مې له ملګرو څخه بیل شوم، ستا سره مې لیدل ډیر ضروري دي، ځکه زما انتظار وکړه، زه به له یوه مهم کار څخه تر وزګاریدو وروسته ستا سره د لیدو هڅه وکړم. امکان لري ته غرناطې ته راشې، هغه زلمی چې د هغه په منځګړیتوب زموږ پته پیژندګلوی شوی په کوم کار پسې تللی دی او تر څو ورځو پورې به تاسو ته درنشي. خو ته باید پریشانه نشې، زه دلته یو بل دوست پیژنم د هغه په مرسته به له تا سره د اړیکو هڅه وکړم. سمدستي دې ته له هستوګنځې څخه مه راوزه، که تاسو په غرناطه کې خپلو

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

دوستانو ته کوم ضروری پیغام را استول غوښتل نو إن شاء الله ډیر زر به تاته زموږ یو اعتمادی استازی درشی. و السلام، دریم کس.
سلمان جعفر ته وکتل تری ویی پوښتل : ته دا قاصد پیژنی چی څوك دی؟
: نه!
:ته پوهیږی چی د دی لیك لیکونکی څوك دی:
: نه! ما هغه نه دی لیدلی، او له ولید سره هم زما دوهم ځلی ملاقات نه دی شوی، سرای ته چی بیرته راستون شوم تر ماښامه می انتظار وکړ، په دی موده کی دوه ځله عبدالمنان په ولید پسی ورغی او چی بیرته به راغی راته ویل به يي چی، د کوم سری پیغام چی باید ته ورسوی هغه چیرته تللی دی، ولید د هغه انتظار کوی او ته به هم په هر حالت د هغه انتظار وکړی، بیا د ماښام لمانځه نه وروسته یوه نوکر دغه لیك راوړ او ویی ویل چی ولید د څه کار لپاره بهر ته روان دی ځکه دلته نشی راتلای، عبدالمنان ویل چی د ښار د نورو ځوانانو په څیر یی ښایی ولید هم د غرنیو قبایلو د مشرانو لپاره استولی وی.
سلمان وویل :
ولید به د حامد بن زهره د شهادت کیسه درته کړی وی؟ د جعفر سترگي راډکی شوی ویی ویل : هوکی!
: هغه به تاته دا هم ویلی وی چی عام خلك باید له دی کیسی نه خبر نه شی؟
: هوکی! که هغه ماته د چوپ پاتی کیدو نه وای ویلی نو ما به د غرناطی په کوڅو کی چیغی وهلی وای.
سلمان وویل : ته باید د ولید په لارښوونه عمل وکړی اوس ته بیله ځنډه خپل کور ته د ځان رسولو هڅه وکړه او په منصور پام کوه، هغه باید په هیڅ حالت کی هم له کوره بهر ونه وزی.
جعفر اندیښمن شو ویی پوښتل : هغه ته څه خطر دی؟
: هوکی! عمیر او ملگری یی کلی ته رسیدلی دی، زه ویریږم چی د سعید ددرك معلومولو په خاطر په هغه څه جبر ونکړی، کورته د نیغ ننوتلو پرځای یو ځل څوك واستوه چی هغوی ستا د ورتگ په انتظار غلی نه وی.
جعفر په غوسه وویل : د هاشم زوی زموږ په کور کی دننه پل نشی ایښودلای، زه به یی غوښی وشکوم، خو تاته څه وړ معلومه شوه چی عمیر کلی ته رسیدلی دی؟

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

سلمان لنډ لنډ پېښې ورته بیان کړې. جعفر تر لږ ځنډه په چوپه خوله هغه ته کتل: بیا یې وویل : په دې حال کې زه باید زر تر زره کور ته ځان ورسوم.
بدریې وویل : که دې په کلي کې څه خطر احساس کړ، نو منصور دلته راولېږه.
جعفر ځواب ورکړ: زما باور دی چې که عمیر څه جبر پرې وکړ کلیوال به ترسره پرې تېر شي.
عاتکې وویل : بیا هم ته باید ډېر پام وکړې.
تاسو چورت مه وهئ، زه چې کلي ته ورسېږم وضعه به داسې جوړه کړم چې عمیر ته هلته د تم کېدو امکانات نه وي.
سلمان وویل : کله چې هغوی په دې پوه شي چې عاتکه په کور کې نشته پوچوکارونو ته لاس اچولی شي، خو ته باید په هیڅ صورت کې هم احساساتي نه شې. دوی باید ونه پوهېږي چې ته د حامد بن زهره په شهادت خبر شوی یې او پر ده شکمن یې، اوس ورځه، که زما له سعید سره پاتې کېدل ضروري نه وای نو له تا سره به یوځای تللی وم.
جعفر وویل : نه ! ولید ماته په وار وار دا ټینګار کړی چې ته باید همدلته پاتې شې، که خدای مه کړه کوم وخت ستا د مرستې ضرورت شي نو زه به درته پیغام واستوم.
سلمان وویل : راځه زه دې بهر ته رسوم.
جعفر څو شیبې په بې حسې سعید ته کتل او بیا یې اوښکې پاکولې له کوټې ووت.
لږ ځنډ وروسته هغه پر خپل اس پښه اړولې وه او سلمان ته یې ویل : که له ما سره د منصور غم نه وای نو یوه شیبه به هم له سعید څخه نه وای لرې شوی. زه له تا څخه یوه ژمنه اخلم، چې تر څو د سعید په اړه نه یې ډاډه شوی ته یې ملګری مه پرېږده، که تا دا احساس کړه چې حالت یې د اندېښنې وړ دی نو ماته پیغام را واستوه.
سلمان هغه ته د تسلي په دود وویل : زه وعده کوم، خو ته باید دومره اندېښمن نه وې، إن شاء الله سعید به ډېر زر بیرته روغ شي.
: خو هغه تر اوسه بې سده دی؟
: دا د دارو اغېزه ده، په موجوده حالت کې هغه ته خوب ډېر ضروري دی.
: بیا هم زما په ګومان د ابو نصر په هدایت باید عمل وشي. زما پوره باور دی

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

چې کومې دواګانې هغه را استولې دي ډېرې به ورته ګټورې وي.

: ته غم مه کوه، سلمان ورته وویل:

جعفر هغه ته یو شیبه وکتل او بیا یې اس پونده کړ.

*****

راتلونکې سهار عاتکه د سعید له بستري سره نژدې په چوکۍ ناسته وه او ... یې ایستل، بدریه کوټې ته ورننوته او...

وړاندې ورغله د سعید په نبض یې لاس کېښود او بیا یې وویل : ما درته وویل چې ته خوب ته ضرورت لرې. اوس ته ولاړه شه په بله کوټه کې ویده شه، تا ده ته دوا ورکړې ده؟

: هوکې!

: مګر زه حیرانه یم چې دومره ځنډ ولې را په خود نه شو؟

عاتکې ځواب ورکړ: ما چې دوهم ځل دوا ورځښله را په خود شو او تر ډېره وخته یې له ما سره خبرې کولې، بیا د شپې په دریمې برخې کې هغه په لړزه شو، ما غوښتل تا راویښه کړم خو هغه زه منع کړم، بدریې په اندیښنه وویل : تا باید زه راویښه کړې وای، تر اوسه یې تبه نه ده شکیدلې، اوس ته جګه شه په بله کوټه کې ویده شه.

عاتکې ځواب ورکړ: اوس ماته خوب نه راځي.

: زما خورې! ستا خوب ته اړتیا ده، ولاړه شه!

بدریې په ډېره مینه ورته وویل.

عاتکه جګه شوه بلې کوټې ته ولاړه او بدریې بیا د سعید نبض وکوت او پر کرسۍ کېناستله، څو دقیقې وروسته بوډا نوکر ورو ورو ور وټکولو او بیا دننه ورغی ویې ویل : میلمه وایي که اجازه وي زه سعید وینم.

بدریې زر ټیکرې پر سر راسم کړ ویې ویل : هغه زر راوله.

نوکر ولاړ او لږ ځنډ وروسته سلمان کوټې ته ورننوت.

: مهرباني وکړه! بدریې وویل : بیا یې زیاته کړه : سعید د شپې بیا را په خود شوی ؤ، ظاهراً یې وضعه ښه معلومیږي خو زه یې د تبې په باب اندیښمنه یم.

سلمان د سعید د نبض له کتلو وروسته په کرسۍ کېناست او ویې ویل : که یې مناسبه بولې زه به غرناطې ته ولاړ شم ډاکتر به راولم.

Downloaded from: The Digital Library

: نه که یې ډاکتر ته ضرورت شو ستا پر ځای به بل څوك واستوم. هغوی خبری کولی چی مسعود په منډه کوټی ته ورننوت ویې ویل : صیب! جعفر بیرته راغی.

سلمان خفه شو بدریې ته یې وکتل او بیا یې مسعود ته وویل : هغه چیرته دی، دلته یې راوله!

مسعود بهر ته ووت او عاتکه له بلی کوټی راووته ویې پوښتل: جعفر راغی؟!

بدریې ځواب ورکړ: هوکی! مگر ته باید ویده شوی وای.

: زه د منصور په باب پوښتنه کوم خدای «ج» دی وکړی چی هغه کوم بنه خبر راوړی وی.

بیا یې سیکه بدریې ته نژدی کیناستله.

*****

لږ څند وروسته جعفر له مسعود سره یوځای کوټی ته ورننوت او له څیری یې ښکاریده چی کوم ښه خبر یې نه دی راوړی. هغه په ډیر زحمت خپلی سلگی‌تمی کړی او ویې ویل:

صیب! کورته زما تر ور رسیدلو دمخه هغوی منصور نیولی ؤ او کوم لوری ته یې ورسره بیولی ؤ.

سلمان له ځایه اوچت شو ویې ویل: چا؟

: عمیر او د هغه ملگرو، هغوی زما میرمن ته دا گواښونه هم کړی وو چی که عاتکه زر کورته راستنه نه شوه نو بدلْ به یې له منصور نه اخلی.

د سلمان په پوښتنه جعفر زر زر کیسه ورته تیره کړه.

سلمان بیا وپوښتل : هغوی کومی خواته تللی دی؟

: ماته معلوم نه دی، ما پر سرك نه دی لیدلی.

: تا د عمیر له کوره معلومه نه کړه؟

: نه! امکان لری هغوی له هغه ځایه تللی وی، ما په دوی پسی د ورتلو پرځای دا ضروری وبلله چی تاسو ته خبر درکړم.

عاتکی چی دا واوریدل سر یې کلك ونیو بیا یې وویل : د دی ټول مصیبت سبب زه یم خو زه دا نه خوښوم چی زما په سبب د سعید ورار ته څه تکلیف ورسیږی.

زه همدا اوس بیرته تلو ته تیاره یم.

له دی سره یې په سترگو کی اوښکی راوخوټیدی.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

سلمان وویل : پردې خبرو به وروسته فکر وکړو، سمدستي ما پرېږدې چې له جعفر نه پوره معلومات ترلاسه کړم، مسعوده ته زر تر زره زما اس تيار کړه.
مسعودِ له کوټې څخه ووت او سلمان له جعفر څخه وپوښتل : ته سيده دلته راغلی یې؟
: هوکی!
: په لاره کې خو به دې څوك نه وي ليدلی چې په تا پسې وي؟
جعفر وویل : زه چې له کوره راووتم د خوړ پلې غاړې څخه يو سپور راپسې شو.
سلمان په غوسه وویل : تا چې د منصور په اړه واورېدل بيا دې هم دا په خيال کې در ونه ګرځېدل چې ستا تګ راتګ به څارل کېږي؟ که د هغوی کوم جاسوس په تا پسې را روان وي نو تا خو دې کلي او کور ته د هغه لارښونه وکړه.
جعفر وویل : د شپې په وروستي برخه کې ما هغه ونه ليدای شو چې څوك دی، زموږ په منځ کې ډېره فاصله وه، بيا چې زه کلي ته را نژدې شوم شکمن شوم اس مې ودراوه او په فکر کې شوم.
سلمان وویل : هغه تردې کلي درسره راغلی او ته دومره احمق يې چې نيغ دلته راغلی!
: جعفر وویل : صيب! له ما څخه اشتباه خامخا شوې ده خو ته لږ په ډاډ زما خبره واوره! امکان لري بيا مې دومره احمق ونه بولې.
کلي ته چې را نژدې شوم پر دې باوري شوم چې هغه په ما پسې دی ځکه چې جومات ته نژدې شوم له اس څخه پلی شوم. اس مې په ونه پورې وتاړه او جومات ته ننوتم، له نيکه مرغه د سهار اذان وشو او څو تنه لمونځ کوونکي راټول شوي وو، ما د جومات له غولي څخه د ديوال له څنګه سرك ته وکتل هغه سپور لږ لرې ولاړ ؤ، زما باور ؤ چې هغه زه جومات ته د ننوتلو په وخت کې ليدلی يم او ترڅو زما اس د سرك تر څنګ وي دی به ډاډه وي چې زه په جومات کې يم، ځکه خو زه له شا څخه پر ديوال راواوښتم او له جومات څخه راووتم.
له يوه اوږده چکر وروسته مې ځان دلته دارسولی دی. زما باور دی چې تر څو خلك له لمانځه څخه وزګار نه شي او بهر راونه وزي هغه به دا ګومان نه کوي چې زه په جومات کې نه يم او بل لوري ته تللی يم.
سلمان لږ ډاډه شو ويې ويل : اوس ته ورځه همدغسې جومات ته ننوزه او له

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

دروازي ځخه ووځه او غرناطي ته مخه کړه، زه به په لاره کې درسره ملګری شم، ستا له څه حرکت ځخه باید دا معلومه نه شي چې ته پر هغه شکمن شوی يې.

جعفر وويل : که تاسو ځنډ وکړی نو زه به په غرناطه کې په همغه سرای کې ستاسو انتظار کوم.

: ته عادي مزل کوه، زه به نه ځنډيږم.

ورځه اوس بيړه کوه!

جعفر په منډه له کوټې ځخه ووت.

بدريې وويل : ته څه کول غواړې؟

سلمان ځواب ورکړ: زه تاسو ته د دې زمينه برابرول غواړم چې سعيد له دې ځايه وياسی کوم بل ځای ته يې ورسوی، دې کلې ته نژدې کوم بل ځای شته چې تر دې زيات خوندي او په امن وي؟

بدريې ځواب ورکړ: د شيخ ابو يعقوب کلي له دې ځايه يوازې دوه نيم ميله لرې دي، هغه ځلور ورځې له موږ نه وړاندې خپل کور ته راغلي دي. که زه هغه ته خبر ورکړم نو په خوښي به سعيد ته په پناه ورکولو راضي شي. خو په داسي حال کې د سعيد وړل خطرناک دي.

: که هغه جاسوس يوازې وي نو دلته سملستي سعيد ته څه خطر نشته، زه به په لاره کې ورسره تکړ شم، خو بيا هم سعيد او عاتکه هر وخت بايد له دې ځايه وتلو ته چمتو وي... هغه کلې کوم لوري ته دي؟

بدريې ځواب ورکړ: ختيځ لوري ته زموږ د کور سره نژدې لاره تيره شوی ده، خو دا لاره ډيره سخته ده، يوه اوږده خو هواره لاره زموږ له کلي ځخه دوه ميله لرې له سرکه بيله شوی ده او په تنګه دره کې د ابو يعقوب تر کلي پورې رسيدلې ده، خو په هغه لاره د خلکو تګ راتګ وي ځکه خو که ضرورت شو نو سعيد بايد په غرني لاره هغه کلي ته ورسوو.

سلمان وويل : که تاسو پر شيخ ابو يعقوب اعتماد کولی شی نو دلته يې راوغواړئ!

بدريې ځواب ورکړ: هغه زما د ميړه ډير ښه انديوال ؤ. هره دوهمه دريمه ورځ زموږ د احوال د پوښتنې لپاره راځی!

عاتکې وويل : که کور ته زما په بيرته ستنيدلو سره د سعيد او منصور د سرونو خير وي نو زه تياره يم. سعيد هم پردې ډير ناکرار ؤ چې زه ولې دلته

Downloaded from: The Digital Library

راغلی یم.

سلمان ځواب ورکړ: سعید دا نه خوښوي چی تا هغه لوټمارو ته وسپاري، د هغوی لاسونه د حامد بن زهره په وینو رنګ دي، تاسو په خپله قرباني منصور نشی راژغورلی، اوس د خبرو وخت نه دی که نه نو ستا پر دي قانع کول راته ګران نه دي چی که ته د هغوی په لاس ورغلی نو لاسونه به یی د سعید شارګونو ته ورسیږي.

سلمان د دروازی په لوری ولاړ او بیا یی بډریی ته مخ راواړاوه ویی ویل: تاسو پر دوی پام کوی.

: تاسو د دوی غم مه کوی خو...!

سلمان زر بهر راووت او بډریی خپله خبره پوره نکړای شوه.

*****

له کلی نه نږدی دوه میله لری له جعفر سره دوهم سپور ولیدل شو، هغوی په عادی رفتار مزل کاوه، لږ ځنډ وروسته سلمان هغوی ته نږدی ور ورسید او د خپل اس جلب یی راکش کړ، له جعفر سره روان سپور یو زلمی ؤ چی په یوه شین وزمه رنګ اس سپور و، سلمان خپل اس د هغه له اس سره نژدی کړ تری ویی پوښتل :

دغه سړك غرناطی ته تللی دی؟

: هوکی! هغه په بی پروایی ځواب ورکړ او د اس رفتار یی لږ ګړندی کړ.

سلمان بیا وپوښتل : غرناطه له دی ځایه څومره لری ده؟

نا آشنا ځواب ورکړ: غرناطه هغه مخامخ ښکاری، ته له کوم ځایه راغلی یی؟

سلمان ځواب ورکړ: زه له ډیر لری ځایه راغلی یم، ته هم غرناطی ته روان یی؟

ځوان د ځواب پر ځای اس پونده کړ او څوګامه وړاندی شو.

جعفر په خپ غږ وویل : دا هماغه دی!

: ماته معلومه ده خو دا ځای د حملی لپاره مناسب نه دی، څو تنه دی لوری ته را روان دی او لکه چی په هغوی پسی یوه ګاډی هم را روانه ده، تر څو هغوی وړاندی نه دی تیر شوی ته داډه راسره روان اوسه زموږ له خبرو نه باید دا ښکاره نه شی چی دواړه سره پیژنو.

هغه وړاندی روان وو، د شین وزمه اس سپور اوس اندیښمن و او په وار وار یی شاته پسی راکتل، تر څه وخته دیرش څلویښت ګامه فاصله د دوارو ترمنځ پاتی وه، بیا نا آشنا تګ ورو کړ او چی سلمان ورنژدی شو په زوره یی جعفر ته وویل:

Downloaded from: The Digital Library

زه ډېر له لرې راغلی یم، ما چې تر دې وړاندې غرناطه لیدلې وه هغه وخت زه ډېر کوچنی وم، دوهم ځلی ترڅو ساعته زیات ماته د ابساریدو فرصت په لاس رانغی، د غرناطې وضعه دومره خرابه وه چې کاکا می سمدستي له هغه ځایه د تلو امر راته و کړ، اوس ماته دا معلومه نه ده چې د هغه په څه حال وې؟ له جګړې وروسته د هغه هیڅ احوال نه دی راغلی.

مخکینی سپاره بیله دی چې ده ته وګوری دا خبرې اوریدې، لږ چې نور وړاندې ولاړل درې تنه چې یو یې په کچره سپور و په مخه ورغلل او ترې تیر شول. بیا سلمان څو دقیقې پر هغوی پسې د ګاډۍ انتظار وکړ، د ګاډۍ خاوند چې پنځلس شل ګامه ور نږدې شو دواړه لاسونه یې اوچت کړل. دا عشان ؤ، خو سلمان د دې پرځای چې هغه ته پام وکړي خپل اس یې پونده کړ، د شین وزمه اس خاوند په بیره وغوښتل چې ځان یوې خواته کړي خو سلمان ناڅاپه پرې ور تیت شو او یو لاس یې د هغه تر ملا راوڅرخاوه هغه یې له زین څخه راپورته کړ او لاندې یې وغورځاوه. له دې سره سلمان په بل لاس د اس جلب راکش کړ خو ګړندی اس څو ګامه وړاندې تیر شو او بیا ودرید.

غورځیدلی زلمی څو شیبې بې حرکته پروت ؤ، بیا زر راپورته شو او توره یې وکښله، سلمان هم بیرته راوګرځید او له اس څخه پلی شو د هغه مخې ته راغی، په دې ځنډ کې جعفر هم له اس څخه پلی شو او توره یې را ایستلې وه، خو سلمان ورته وویل :

جعفره! ته شاته شه او زموږ اسونه ونیسه. نا آشنا په ډیره تیزی حمله وکړه، خو سلمان پر خپله توره د هغه حمله ودروله، بیا د هغوی تورې سره تکر شوې. سلمان څو دقیقې دفاع کافي وبلله، خو بیا یې یو پر بل پسې څو حملې وکړې او مقابل لوری یې په شا تلو ته اړ ویست، لږ ځنډ وروسته هغوی له سرك نه لاندې کیوتلی وو، نا آشنا زلمی ناڅاپه پل بدل کړ او د ځوابي حملې هڅه یې وکړه خو په سلمان یې داو ونه چلیده او یو ځل بیا مات شو او پر شا ولاړ، چې بیا د اوبو په یوه وړوکې ډنډ کې وغورځید ورسره سم د سلمان د تورې څوکه د هغه پر ختیه ولګیده. هغه ورته وویل : جګ شه! زه یو ځل بیا موقع درکوم.

نا آشنا وپوښتل : ته څوك یې؟

: اوس به درته معلوم شي راجګ شه؟نا آشنا توره یوې خواته وغورځوله او له کندې څخه راوچت شو دواړه لاسونه یې اوچت کړل ویې ویل : زه خپله ماته منم!

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

سلمان وپوښتل : ملګری دی چیرته دی؟
:زما ملګری ؟
: هوکی! ستا ملګری! سلمان په درانه غږ وویل او بیا وراندی ورغی د هغه پر مری یې توره ورکېښوده. هغه په ویریدلی لهجه ځواب ورکړ: صیب! له ما سره هیڅوك نشته، زه یوازی غرناطی ته تلم او دغه سړی می په لاره کی ملګری شو.
سلمان وویل : ته دا خوښوی چی همدغه وړوکی کنده دی قبر شی؟
: مګر زما ګناه څه ده؟
: ستا ګناه دا ده چی د حامد بن زهره له وژونکو څخه یې، تاسو یو معصوم ماشوم تښتولی دی. او اوس ته د عتبه او عمیر په امر د هغه په نوکر پسی راغلی یې. ستا هیڅ خبره له مانه پټه نه ده، ستا ملګرو د منصور له تښتولو څخه وروسته دا امر تاته کړی چی راشه غلی د دی کور څارنه کوه او که د شپی څوك تری راووتل وریسی ورشه او دا معلوم کړه چی هغه چیرته ځی؟ ځکه چی یو د شریف سړی زوی چیرته غلی شوی دی او د دښمن جاسوسان د هغه د نیولو هڅه کوی.
نا آشنا د ځواب پرځای په حیرانی سلمان ته کتل.
سلمان مخ واړاوه او عثمان ته یې وکتل چی د هغه اس یې رانیولی ؤ او دوی ته نژدی ورغلی ؤ، هغه وویل : جعفره! ماته د دی سړی د خولی چوله کولو په خاطر یوازیتوب ته ضرورت دی، ته یې سمدستی لاس او پښی وتړه، بیا یې بندی ته پر ګاډی د سپریدو امر وکړ او هغه هم سمدستی ومانه، جعفر یوه رسی را خلاصه کړه د هغه لاس او پښی یې وتړل او پر خوله یې یوه ټوټه ورننویستله.
سلمان پر خپل اس سپور شو او عثمان دواړه نور اسونه پر ګاډی له شانه پسی وتړل او بیا یې سلمان ته وویل:
: صیب زه تاته څه وایم!
: ووایه!
عثمان د هغه د اس جلب ونیوله ګاډی څخه څوګامه لری ولاړل ویی ویل : زه عبدالمنان د تپی د پوښتنی په خاطر را استولی یم. هغه دا هم راته وویل چی ولید په یوه مهم کار پسی تللی دی، خو هغه سړی چی تاته یې لیك را استولی ؤ ډیر زر به له تا سره د ملاقات هڅه وکړی، د ډاکتر په باب هغه وویل چی سمدستی له غرناطی څخه د هغه بهر ته وتل خطرناك دی.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

د حکومت جاسوسان ډیر ځك دي، خو که هغه تاسو راغواړي نو نن یا سبا ته به یې ورته راواستوو.

سلمان وویل : ډیر ښه اوس تـه زر ځان کلي ته رسوه موږ به په ګاډي کې واښه درواچوو او تا به بیرته واستوو. امکان لري چې پر وښو برسیره یو یا دوه تنه هم درسره بوزي.

ته خو وایه یې چې په دروازه کې به دي ګاډي نه تلاشي کوي؟

: که څوك تر وښو لاندې غلي شوي وي نو پهره داران یې نه تلاشي کوي، خو که تاسو څه خطر احساسوي نو د دې بندوبست کیدای شي چې په دروازه ډیر اعتمادي کسان زموږ هرکلي وکړي او کوم پهره دار ګاډي ته د راکتو جرئت هم ونه کړي.

: ستا دا مطلب دی چې ترتلو د مخه ته بېرته عبدالمنان ته پیغام استولی شي چې په دروازه کې لـه پهره دارانو څخـه د خوندي کیـدو پـه خاطر د هغـه د مرستې ضرورت دی؟

: عثمان موسکي شو، موږ یوه داسې سړي ته پیغام استولی شو چې د ضرورت په وخت کې د غرناطې هرې دروازې ته ستاسو هرکلي ته په سلګونو تنه استولی شي.

: هغه څوك دی؟

: آغا ویل چې هغه دریم سړی دی چې استازی یې هر وخت هغه ته ستا پیغام ور رسولی شي.

: خو هغه استازی یې څوك دی؟

: صیب! هغه استازی په هوا کې الوزي، تا زما په ګاډي کې د کوترو یو کپس ونه لید، ما څلور کوترې درته راوړې دي، او آغا چې دغه کپس ماته سپاره را ته وبې ویل:

دا د دریم سړي سوغات دي، او تـه د ډیر سخت ضرورت پـر وخت کـار ترې اخستلی شې. که سعید ته کوم خطر وي نـو یوازې یوه کوتره والوزوې. هغه بـه له پیغام پرته وپوهیږي چې د سعید مرستې ته اړتیا ده، نورې کوترې وروسته درته په کاریدای شي، تاته به د سړي د استولو ضرورت نه کیږي.

: ډیر ښه اوس زر کلي تـه د ځان رسولو هڅه وکړه، له هغه ځایه په ګاډي کې واښه بار کړه موږ بـه بیرته درسره راځو، پـه لاره کې بـه په کوم مناسب ځای کې

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

جعفر دغه سړی کوز کړی او زموږ انتظار به کوی.

عثمان وویل : ما هم دا فکر کاوه چی کلی ته د هغه بیول خطرناك دی، د کلی خلك چی هغه ووینی پری راټول به شی، له دی ځایه لږ لری د کروند گرو څو څپری تر اوسه پوری تشی دی، ته دی هلته غلی کولی شی.

هغه لوری ته د خلکو تگ راتگ هم زیات نه دی.

عثمان دا وویل او په گاډی کی کیناست، نژدی له نیم میل مزله وروسته عثمان گاډی کیڼ لوری ته وگرځوله او بیا نیم میل نور په کنډه کپره لاره له مزله وروسته پنځلس شل خامو کورونو ته ورسیدل.

عثمان له لاری څخه نژدی پنځوس گامه لری د کلی د وروستی کور په مخ کی گاډی ودروله.

جعفر زر راکوز شو بندی یی په اوږه کړ او دننه یی یووړ، عثمان دواړه اسونه له بگی نه خلاص کړل او په غولی کی یی دننه وتړل، لږ ځنډ وروسته عثمان او سلمان بیرته تللی وو او جعفر په یوه کوټه کی پر بندی پهره کوله.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

د عاتکی پریکړه

مسعود چې د سلمان اس ولید چې حویلۍ ته ورننوت ورمنډه یې کړل او د اس جلب یې ونیو، هغه غوښتل څه ووایي خو سلمان خبروته پرې نښود او له اس نه راکوز شو ویې ویل:

: زه زر بیرته روان یم، د اس څخه د زین اخستلو ته ضرورت نشته، ته اس وتړه بهر پر سرك ودریږه، تر لږ څنډه به هغه خلك چې کلی ته په وښو پسی راځي را ورسیږي، ته د هغه ګاډي هم دننه راوله او د هغه لپاره سمدستي واښه برابر کړه، زه د یوه ضروري کار لپاره له هغه سره څم.

مسعود پوښتنه وکړه: ته چې په کوم سړي پسې ورغلی هغه څه شو؟

: ته د هغه غم مه کوه هغه زموږ په ولکه کې دی، اوس د ټپي وضعه څنګه ده؟

مسعود ځواب ورکړ: لږ څنډ وراندې هغه ډیر ناکراره ؤ، خو اوس ویده دی.

سلمان په بیړه د کور د هستوګنې کوټو ته ولاړ، اسما په انګړ کې ناسته وه، هغه زر راجګه شوه او چیغې یې کړې: مورجانی! مورجانی کاکا جان راغی. بدریه د منځ له کوټې راووتله او سلمان یې دننه ورسره بوت، په پراخه کوټه کې یو عمر خوړلی سړی پر کرسی ناست ؤ چې پر سپین ژیرتوب برسیره زیات روغ او ځواکمن معلومیده.

بدرېی وویل : دا شیخ ابو یعقوب دی.

ابو یعقوب جګ شو او سلمان وړاندې ورغی لاس یې ورکړ، بدریې وویل:

ما ستا له تلو وروسته د ده د رابللو اراده کوله خو ده پخپله تشریف راوړ، ته ډیر زر بیرته راغلی، د هغه سړي په باب څه معلومات وشول؟

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

سلمان ځواب ورکړ: هغه ربښتیا هم د قاتلانو جاسوس ؤ، خو اوس موږ ته څه خطر نشي جوړیدای، هغه ټپی دی او ما دلته نږدی جعفر ته لاس او پښی تړلی پریښی.

د بدریی او ابو یعقوب د پوښتنو په ځواب کی سلمان ټوله کیسه ورته تیره کړه.

بدریی وویل : د یعقوب کاکا هم دا نظر دی چی په دی حالاتو کی د ددوی کلی د سعید لپاره ډیر مناسب دی.

ده خپل کلی ته پیغام استولی دی، له هغه ځایه به څو تنه راشی، او إن شاء الله چی ماښام شی سعید به له غزنی لاری هلته ورسوو. خو زه اوس له یوی بلی اندیښنی سره مخ یم، عاتکه خپل کورته تللی ده.

: څه وخت؟ سلمان په حیرانی هغی ته وکتل او ویی پوښتل.

: لږ مخکښ وړاندی، ستا له تلو څخه نږدی نیم ساعت وروسته سعید را په خود شو، چی سترګی یی وغړولی لومړنی پوښتنه یی دا وه چی تر اوسه پوری جعفر د منصور په اړه کوم احوال نه دی را استولی؟

موږ د هغه دپام غلطولو هڅه وکړه خو عاتکی ته د اوښکو ایسارول ممکن نه وو، هغه څو شیبی موږ ته په چوپه خوله کتل بیا یی چیغی پیل کړی:

تاسو له مانه څه خبره پټوی، ما لومړی هغه ته د ډاډ ورکولو هڅه وکړه چی تاسو «سلمان» هم په منصور پسی تللی یاست. او موږ ته به ډیر زر یو ډاډمن احوال راشی، او بیا چی موږ ته د یوی خبری د پټولو امکان نه ؤ نو په ویره ویره مو د هغوی پر کور حمله او د منصور د تښتولو پیښه ورته یاده کړه، هغه تر لږ څنډه د بی وسی په حالت کی موږ ته کتل، بیا ناڅاپه راپورته شو او له کوټی څخه یی د وتلو هڅه وکړه خو دروازی ته نږدی ولوید، مسعود هغه راپورته کړ او په بستره یی واچاوه، په ډیر زحمت ما د خوب دوا پری وڅښله او تر لږ وخته د لاس او پښی وهلو او غړمبیدو وروسته ویده شو.

: بیا څه وشول؟

سلمان په سوالیه نظر بدریی ته کتل، عاتکی چی د هغه دا حالت ولید ناڅاپه یی د بیرته ستنیدو پریکړه وکړه، هغی پخوا هم څو ځله ماته وویل چی که هغو ظالمانو منصور ته څه زحمت ورکړ نو سعید به ما بالکل ونه بخښی او زه به د هغه له قیده را خلاصولو په خاطر تر سر هم تیره شم.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

ما د هغې د ايسارولو ډيرې هڅې وکړې، خو اراده يې کلکه وه، هغې ويل چې که زه کور ته ولاړه نه شم د منصور او سعيد دواړو ژوند په خطر کې دی، زما له عمير څخه د څه خير تمه نشته خو د خپل تره نه اوس هم تمه لرم چې هغه به د حامد بن زهره د زوی او لمسي د ژغورنې په اړه زما غوښتنه رد نه کړي، که نه نو زه به په کلي کې يو تويان راپورته کړم.

سلمان ورېل : هغه يوه زړوره نجلۍ ده، او زه پوهيږم چې د منصور د تښتولو نه وروسته د دې په ضمير کوم بوج ؤ له هغه نه يې د ځان ژغورلو په خاطر ځان پخپله قرباني ته ورکړ، خو هغه ته دا ولې په خيال کې ورنغلل چې کور ته ولاړه شي نو دا پوښتنه به ترې کيږي چې ته چيرته وې؟ او بيا به هغوی نيغ دلته راځي.

بدريې ځواب ورکړ: له هغې سره د دې خطر احساس ؤ خو ويل يې چې زه به په اور کې ځان واچوم مگر د سعيد درك به ورنکړم، د هغوی د غلطولو لپاره د دې په ذهن کې ډير تدبيرونه وو، هغې ماته دا وويل چې زه به نيغه د خپل کور پر ځای مابنام مهال د جنوب له لوري کلي ته ننوځم، او کله چې دوی رانه پوښتنه وکړي نو ځواب به ورکړم چې ماته د سعيد د کوم ملگري په لاس دا احوال راغی چې د هغه پلار يې وژلی دی او دی د خپل ځان د ژغورلو لپاره چيرته لرې روان دی، اوس د يوه تپي ملگري په سبب په يوه غار کې پټ دی، هغه پر هاشم کاکا او عمير شکمن ؤ ځکه خپل کور ته رانغی، زه يې د ځای معلومولو لپاره تللې وم، هلته څو نور مجاهدين هم د دوی مرستې ته ورغلي وو، اوس زه په ډاډه زړه بيرته راستنه شوم چې دوی به څو ميله نور تللي وي او له خطر څخه يې ځانونه ايستلي دي.

سلمان ورېل : خدای «ج» د وکړي چې د هغې دا پلان کامياب وي، خو زما انديښنه ده چې هغه هلته په تلو اشتباه وکړه، هغه به عمير تير باسي او ښايي خپل کاکا هم دوکه کړای شي خو عتبه ماته خطرناك سړی ښکاري، که هغه لږ شك وکړي نو پر منصور به د تکليف اخطار ورکړي او دا به ربتيا ويلو ته مجبوره کړي.

ابو يعقوب چې تر اوسه پورې چوپ ؤ او خبرې يې اوريدلې ورېل : تاسو ډاډه اوسئ، زه هاشم ډير ښه پيژنم، او د قبايلي مشرانو له خوا هغه ته د دې پيغام ذمه واري اخلم چې دوی ته دسيسې معلومې شوې دي او د حامد بن زهره پر لمسي به

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

ظلم وړنه زغمی، خو اوس سمدستی مسئله دا ده چی سعید زر تر زره له دی ځایه وباسو.

سلمان وویل : پخوا زما هم دا نظر ؤ چی دی باید سمدستی ستاسو ځای ته ورسوو. خو اوس تقدیر یو بل سبب پیدا کړ، لږ ځنډ وروسته به له دی ځایه د وینو یوه ګاډی روانیږی. موږ سعید په هغی کی غرناطی.ته رسولی شو، هغه ته به خامخا زحمت وی خو دغه سفر به ستاسو د کلی د غرنیو لارو نه ډیر آسانه وی.

ما د سعید په نوکر پسی راغلی جاسوس هم غرناطی ته بیول غوښتل خو هغه به اوس ستا سره بندی وی، اس یی باید همدا اوس درسره بوزی او چیرته یی غلی کړی.

بدریی وویل : که سعید یو ځل غرناطی ته ورسیږی نو هلته به هیڅ خطر ورته نه وی، هلته به په زرګونو آزادی غوښتونکی پرده ځان قربانولو ته تیار وی خو که په دروازه کی یی ګاډی ولټوله بیا به څنګه کیږی؟

سلمان ځواب ورکړ:

د دی خبری بندوبست شوی دی، آزادی غوښتونکو ته به تر لږ ځنډه د هغه د روانیدو خبر ور ورسیږی. او هغه خلك به په دروازه کی زموږ هرکلی ته راغلی وی چی پهره داران د هغوی په وړاندی ګاډی ته د نیغ کتو جرئت نه لری.

سلمان ځواب ورکړ: دریم سری د ګاډی.د خاوند په لاس ځلور کوتری را استولی دی، ماته یوازی د یوی رقعی لیکل ضروری دی خو د عاتکی په اړه زه اوس هم ډیر پریشانه یم، که ماته دا معلومه وای چی تر ماښام به دا چیرته وی نو ما به اوس جعفر ور استولی ؤ، او دا احوال به می ور کاوه چی کورته ولاړه نه شی هلته یی تګ خطرناك دی.

بدریی وویل : نه! هغی پردی ډیر ټینګار کاوه چی ترڅو زه له تاسو سره احوال ونه نیسم څوك دی په ما پسی د راتلو هڅه نه کوی، ستاسو په باب هغی ویل چی د سعید او منصور څخه پرته ستاسو مرسته هم زه خپله ذمه واری او مسئولیت ګنم زه به غدارانو ته داسی ور فهموم چی یو مجاهد له حامد بن زهره سره راغلی ؤ هغه هم له سعید سره د جنوب په لوری تللی دی چی د غدارانو پام په بل لوری واوړی.

ابو یعقوب وویل : اوس ستا په اړه بدریی خبره وکړه او د اوسنیو حالاتو په پام کی نیولو سره خپل کور ته د عاتکی له ستنیدو وروسته بنایی د هغو خلکو تر

Downloaded from: The Digital Library

سعید هم زیات ستا په باب اندیښنه وی، ځکه خو ته باید زیات پام وکړی، زما ځو تنه به د ښار تر دروازی ستا په مخکی او وروسته بدرگه درسره روان وی دخطر په وخت کی به ستاساتنه کوی.

انشاءالله په غرناطه کی به ډیر زرزموږ ملاقات وشی.

بدریی وویل : زه به په کومی لاری دعاتکی احوال واخلم که کومه ضروری خبره وه نودابو نصر په واسطه به تاسوته احوال در کړم، امکان لری پخپله غرناطی ته درشم، ماچی سعید ته کومه دوا ور کړی ده هغه به تردیره پری په هوښ رانشی، بیا هم تاسو داحتیاط لپاره یو څه دوا گانی درسره یوسی.

بوډا نو کرکوټی ته راننوت اودکوترو کپس یی دسلمان په مخکی کیښود ویی ویل:

دگاډی خاوند راغی ، مسعود هغه ته واښه راټولوی سلمان اسما ته وویل چی قلم اوکاغذ ورته را وړی بیا پر کرسۍ کیناست او به بیړه یی څو کرښی ولیکلی، ترهغی وروسته یی له کپس نه یوه کوتره را وایستله او په نری تاری لیك دهغی پرپښه وتاړه بدریی ته یی وویل:

نوری کوتری به له تاسره وی ، زه به جعفر بیرته راواستوم، خو هغه سمدستی کورته دتلو پر ځای باید یوه ورځ وروسته ولاړ شی، ظاهراً ددی خبری امکان هیڅ نشته چی عمیر دمنصور له تښتولو وروسته په خپل کور کی دپاتی کیدو جرئت وکړی بیا هم ترڅه ځنډه دجعفر دلته پاتی کیدل ضروری دی. بیا که له هغوی نه څوك هلته وو هم دی به ووایی چی نیغ له غرناطی څخه را غلی یم هلته چی دسعید څه دوستان ماولیدل له دی څخه خبر نه وو چی هغه چیرته دی.

ته له هغو کوترو څخه یوه ده ته ور کړه اوزما نه خوا داهدایت ورته وکړه چی دعاتکی احوال واخلی او بیا موږ ته احوال راواستوی، زه به یی له دریم کس څخه خبر اخلم.

سلمان چی له کوره بهرته ر اووت لیك وړونکی کوتره یی والوزوله ،کوتره په هواکی ترکوریو چکرراوگرځیدله اوبیا نیغه دغرناطی په لوری والوته.

سلمان چی بیرته راغی دابو یعقوب په مخکی کیناست .ویی ویل : جعفر به دلته تربیا راتگ دمخه ستادیوه تن په ملگرتیا بندی ستاسوکلی ته ورسوی، ماغوښتل له هغه نه څو خبری معلومی کړم.

خو هغه به په آسانه درازونو را سپړلوته چمتو نشی، ځکه خو ما هغه جعفر

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

ته وسپاره اوتری راغلم هغه ویل چی زه دداسی خلکو په چاره پوهیږم، په لاره کی به زه دهغه له چلن څخه ځان خبر کړم، که نه نو بیا به هغه زه ستارحم اومهربانی ته حواله کوم.

بوډا نوکربیا کوټې ته را غی اوابو یعقوب ته یی خبر ور کړ چی ستا له کلی څخه شپږ کسه سپاره راورسیدل اولس تنه نور په هغوی پسی پلی راروان دی.

ابو یعقوب خلکو ته دهدایت ور کولو لپاره بهرته ورووت اوسلمان څودقیقی له بدریی سره ترخبرو اترو وروسته جگ شو ویی ویل:

زه هم یوځل کوچوان گورم اوراځم.

یوساعت وروسته له وښو ډکه گاډی دهستو گنی د کوټو مخی ته دریدلی وه، سعید یی په درانه خوب ویده پکی څملاوه او په وښو کی یی پټ کړ.

بدریه اواسما په دروازه کی ولاړی وی کله چی گاډی روانه شوه سلمان هغوی ته نژدی ورغی دواړه لاسونه یی داسما پرسرکیښودل هغی سرځوړند کړاو په سلگیو شوه، بیا لږ راتکیه شوه ویی ویل:

ته خو به بیرته راځی که نه اوس به زموږ سپی دشپی مهال هم تاته نه غپیږی.

بدریی وویل : لوری ! ته دژړا پر ځای ده ته باید دعا وکړی.

سلمان چی بدریی ته وکتل دهغی په ستر گو کی هم اوښکی ځلیدی، هغه پر خپل زړه له زغم څخه وتلی بوږ احساس کړ بدریی اسما ته پام ور واړاوه ویی ویل:

اسما! ددی هیواد هرسر ته د سلامتی په خاطر دخپلو معصومو خویندو اولونو ددعا گانو اړتیا ده ستاسو دکور سپی له یوه ناآشنا میلمه سره بلدیدای شی خو کاشکی دهغو بی وسه انسانانو چاره له ماسره وای چی ټول اولس بهرنیولیوانو ته په مخ کی غورځوی.

بیا یی په ډیر زحمت خپلی اوښکی راایساری کړی اوبدریی ته یی وکتل:

زه نه پوهیږم چی تاسو به بیا چیرته او په څه وړ حالاتو کی ولیدای شم، خو که الله تعالی زه د خپل نیمگری کار د بشپړولو لپاره ژوندی پریښودم نو تل به په دی خبره ویاړم چی له تاسو سره د پیژندگلوی او لیدو نیکمرغی را په برخه شوی وه، ما د الحمرا د لیدو ډیره مینه درلوده، خو اوس دغه کور ماته له هغی نه زیات له دبدبی ډک ښکاری.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

زه به تل دا دعا کوم چې د اندلس له افق څخه د مرګ تیاری لیری شی، خو که خدای «ج» مه کړه غلامی زموږ برخه ګرځیدلی وی نو بیا به دا خیال ما ډیر څوروی چې هغه ښځه چې په څیره کې یې داولس د تیرو عظمتونو داستانونه لیکل شوی وو د مرګ په تیارو کې سرګردانه ده.

بدریې په غمجنه لهجه ځواب ورکړ:

د اولس د لوښو د عزت او ذلت مسأله د اولس د زامنو په غیرت او همت پورې اړه لری، بیا هم که د ورکیدو او مرګ لاره غوره کوونکی ولس یوه بې وسه ښځه د عزت ورګنې نو له تا څخه مننه کوم او زه داسې احساسوم چې دا زموږ وروستی لیدل نه دی.

سلمان د نوکر له لاسه د اس جلب واخست او خدای «ج» پامان یې وویل پرې سپور شو، له کوره تر راوتو وروسته د دغی ساده، له وقار او حیا څخه ډکی ښځې څو انځورونه د ده تر سترګو کیدل او ده ته هر انځور تر بل زیات په زړه پورې او جذاب ښکاریدو.

له هغی سره د سلمان لومړی ځل لیدل په داسې حالت کې شوی وو چې که هغه د غیر معمولی شخصیت خاونده نه وای هم نو د یوې ښځې د ایثار او خلوص او د یوی ځوانی کونډې صبر او زغم او د یوه تپی په خدمت کې د دې خلوص او خواخوږی او بالاخره له یوه نا آشنا مسافر سره د مخامخ کیدو پر وخت د دې اعتماد او جرئت بس ؤ چې دی ئې تر اغیزې لاندې راغلی وای.

بیا په لومړی ځل چې هغې له ده سره په کوم جرئت خبرې وکړې دی یوازې تر اغیزې لاندې رانه غی بلکې رعب یې پرې ولوید، خو بیا هم بدریې چې په خپل ښځینه حسن او جمال او خپله بې پروایی د ده د روح په تل کې د ژوند د کتاب په څیر کومی اغیزې پریښودې د هغې سهی احساس ده ته هغه مهال وشو چې کله یې رخصت تری اخست.

*****

له کلی لږ لری هغه له عثمان سره مخ شو، بیا یې ناڅاپه دا احساس کړه چې له بدریې څخه ډیر پراوه لری شوی دی او وړاندی هر ګام د حامد بن زهره اروا ده ته د نویو هدفونو په لوری غږ کوی، دی به د مرګ تر شیبې پورې د عاتکې په څیر د زرګونو نجونو، د منصور په څیر زرګونو ماشومانو کریږی اوری، دی له یوه زړه وړونکی خوبه راویښیده او د ژوند د ترخو حقیقتونو سره مخ کیده.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

دشیخ ابویعقوب کسان له دوی نه لږلرې وړاندې وروسته ورسره روان ووهغه به کله کله کوچوان ته دګاډې درولو امرکاوه اوتروښولاندې دتپې زګیروی ته به یې غوږنیوه اوخپل داړ به یې کاوه.

دسرك دکومې دوه لارې نه لږوړاندې چې ده بندې اوجعفر پرېښې وو هلته ابو یعقوب دده انتظار کاوه ده ته یې وویل: مابندې ستاله ملګرې سره واستاوه،پخپله به هم ذرورپسې ځان رسوم، دالاره زموږکلې ته تللې ده ته یې ښه په یاد لره ،غوښتل مې درته ووایم چې دهغه ناآ شناسرې نوم ضحاك دې او د وررور نوم یې یونس دې.

جعفروویل چې ماپه ډېرزحمت دامعلومات ترې واخستل اووروسته بیا هغه بې سده شو،مګرزه تردې غوره لارې پېژنم، ان شا ءالله ترسباپورې به غرناطې ته پوره معلومات درواستوم.

له ابو نصر سره لیدل

پاتې لاره دوی بیله څه پېښې ووهله،له دروازې څخه یو میل لرې یې د عبدالمنان یو نوکر ولید چې پرخره سپورو،هغوی چې نژدې ورغلل ګاډې‌یې ودروله عثمان له هغه سره څوخبرې وکړې اوبیا یې مخ راوګرځاوه اوسلمان ته یې چې څوګامه وروسته ور روان و غږوکړ،هغه اس ور وزغلاوه اودسترګوپه رپ کې ور ورسېد ،خدمتګار په ادب سلام وکړاوویې ویل:

صیب ! زه آغاستاپاره رالیږلې یم چې دربم سړې ته ستا پیغام رسېدلې، خودځینو مهمو کارونو په سبب تراوسه ستاله هغه سره لیدل ممکن نه دې، دغر ناطې په دروازه کې به پهره داران   ستاسو د درولو هڅه نه کوې اوتاسو به په پوره ډاډ ښارته ننوځۍ، تاسوله درشل څخه وړاندې کېڼ لورې ته په دوهمه   کوڅه ننوزې،هلته به جمیل پخپله ستاسو دلارښوونې لپاره موجود وې ، آغا ویل چې هغه تاسو ښه پېژنې، ګاډې به په تاسو پسې راځې اوزه به هم له هغوی سره وم. سلمان وویل: ستادااطمینان دې چې پهره داربه دګاډې تالاشې نه اخلې؟

:تاسې داډه اوسې پهره داران زیات له موږ سره دې دکومو کسانو چې افسران داعتماد وړنه دې، هغوی به ګاډې ته نژدې هم راپرېنښودل شي، اودضرورت په وخت کې به هغوی پخپلو کې لاس اوګرېوان شي.شاوخوا به زموږرضاکاران هم وې خوداهسې داحتیاط لپاره که نه نو هیڅ خطراووېره نشته،

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

ما عثمان ته ويلي دي چې ګاډی بايد چيرته بوزي، آغا ته دا معلومه نه وه چې څينې نور کسان هم له تا سره راغلي دي، خو اوس تاته د هغوی د وړاندې بيولو اړتيا نشته.

سلمان ځواب ورکړ: دوی به تر لږ ځايه راسره ځي او بيا به بيرته راوګرځي، زه سمدستي په تاپسې يم او چې دروازې ته نژدې شم نو ستاسو څخه به مخکې شم.

نوکر وويل : آغا دا هم وويل چې کله د کوڅې په مخکې جميل ووينې داسې به ښيې چې نه ورسره پيژنې، هغه به په چوپه خوله ستا په مخ کې روان وي.

*****

لږ ځنډ وروسته ښار ته د ننوتلو په وخت کې سلمان داسې احساسوله چې د ده د ملګريو زياتره تدبيرونه بې ځايه او غير ضروري وو، له دروازې نه وړاندې د سړك په شاوخوا کې زيات خلك د کوروښو نه بهر راوتلي وو او د حکومت پرخلاف بې ناري وهلې، د کوڅې په مخه کې يې چې جميل وليدونو وړاندې روان شو، بيا هم سلمان دګاډي په باب سخته انديښنه درلوده شاته به يې پسې کتل، چې نږدې دوه سوه ګامه وړاندې ولاړل جميل ته يې نږدې اس ودراوه او ورو يې وپوښتل : ورور! هغه ګاډی چيرته ورکه شوه!

هغه په ډاډ ځواب ورکړ: صيب! ته غم مه کوه زموږ په يوه لاره تګ مناسب نه ؤ، کوچوان ته لارښوونه شوي وه چې ګاډی په لومړي کوڅه وګرځوي، هغه به اوس زموږ مخې ته راووزي، د تپې وضعه څنګه ده؟

: هغه مو د بې هوښۍ په حالت کې راوړې دي.

لږ لرې دوه ځوانان او يو نوی زلمکی ولاړ وو، جميل په تلو تلو کې هغوی ته اشاره وکړه او هغوی هم ورسره ملګري شول، څو دقيقې وروسته سلمان شاته مخ واړاوه ويې ليدل چې اته، لس تنه له شاوخوا کورونو څخه راووتل او پر دوی پسې روان شول. وړاندې په يوه چوك کې جميل ښۍ لاس کوڅې ته د سلمان پام ور واړاوه ويې ويل:

ته اوس ګاډي ليدای شې، خو موږ ورسره تلای نه شو، ما يوازې ستا تسلی کول غوښتل اوس دې له اس څخه پلې شه.

سلمان له اسه راکوز شو، جميل کم عمره هلك ته وويل:

ته د ده اس درسره بوزه، ميلمه به له ما سره پلې درځي. هلك پر اس سپور شو او پونده يې ورکړه، په دې ځنډ کې د ښو ګاډي چوك ته را رسيدلې وه، د سرای

Downloaded from: TheDigitalLibrary

دوهم نوکر چې له عثمان سره را روان ؤ د سلمان په لیدو ودرېد، جمیل په بېړه ووېل : اوس ستا له عثمان سره تلو ته ضرورت نشته، ته دې بېرته سرای ته ورځه، که کوم د بهر سړی د عثمان پوښتنه کوله نو ورته ووایه چې د ټولو وېنو بیه په دروازه کې یوه سړي ادا کړې ده او عثمان د هغه کور ته واپنه رسوي، د پهره دارانو خو د کوم یوه په تا شك را نه غی؟

ملازم یوې او بلې خوا ته وکتل بیا یې ووېل چې له موږ سره عجیبه پېښه وشوه، که زما آغا عثمان ته دمخه هدایت نه وای کړی نو ټوله لوبه به خرابه شوې وه، یو پهره دار له عثمان څخه د مفته وېنو په اخستلو عادت و، په دروازې کې هغه د وېنو د ګیډۍ اوچتولو هڅه وکړه، او عثمان دومره په زوره پرې چیغې کړې چې هغه یې وارخطا کړ او شاته شو، افسر را وړاندې شو او د عثمان د چیغو او کوکارو په اړه یې ترې وپوښتل زه ووېرېدم چې د غدارانو کوم جاسوس ته به د وېنو د پلټلو پلمه په لاس ورشي خو عثمان یوه هوښیاري وکړه، هغه زر خپله لهجه بدله کړه، ویې ویل : هیڅ خبره نشته صیبا دې زما پخوانی یار دی، ما ده ته هم د وېنو د یوې ګیډۍ راوړو وعده ورکړې وه، خو کوم سپور چې همدا اوس تېر شو هغه په لاره کې د ټولو وېنو بیه راکړه هغه راته ووېل چې که دې په لاره کې یو ډکې هم چاته ترې ورکړ نو ورمېږ به دې غوځ کړم، پر دې بیا افسر پهره دار ورټلود خدای شکر دی چې موږ ترې راخلاص شوو او راغلو که نه نو زما حالت داسې ؤ چې له کوڅې نه راتېر شوم هم له وېرې لړزېدم. چې که هغوی د وېنو ګیډۍ اوچته کړې وای نو هر څه به یې لیدلي وو، په خدای «ج» سوګند هغه هلك ډېر هوښیار دی په ټوله لاره یې په کړس کړس خندل.

په دې خنډ کې ګاډۍ وړاندې تېره شوې وه، جمیل لږ وړاندې ولاړ او بیا بڼي لاس ته یوې تنګې کوڅې ته وګرځېد، سلمان چوپه خوله ورپسې روان ؤ، څو نورې کوڅې یې چې شاته پرېښودې یوې پراخې کوڅې ته ورتل او د یوه کور مخې ته نژدې شول، عثمان یې ولید چې له تشې ګاډۍ سره له کوره راووت، هغه په خوله د څه ویلو پر ځای د لاس اشاره وکړه او وړاندې تېر شو او سلمان له خپل لارښود سره کورته ننوت.

په پراخ انګړ کې پر عبدالمنان برسېره یو بوډا سړی او هغه هلك چې د سلمان اس یې راوستلی ؤ ولاړ وو، په یوه کونج کې واښه انبار وو، څلورو نوکرانو واښه ګیډۍ ګیډۍ را اخستل او طبیلې ته نژدې یې په یوه خونه کې ځای پر ځای کول،

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

مخامخ یوه دوه پوړه ودانی وه، او کیڼ لوری ته په یوه لوړه چوتره څو نوری کوټې وی.

عمر خوړلی سړی ور وړاندی شو سلمان ته یی لاس ورکړ، عبدالمنان هغه سلمان ته ور وپیژاند ویی ویل : دا قاضی عبید الله دی او دی یی زوی ابو الحسن دی.
ستا ملګرو سملستی ستا د کورنه توب مسئولیت دوی ته سپارلی دی او سعید به هم له دوی سره وی، د ده په باب همدومره ویل کافی دی چی د ابو الحسن بل ورور چی لس کاله تری مشر ؤ له حامد بن زهره سره په وروستی سفر کی ملګری ؤ. د حملی په ورځ موږ له سیند څخه دری مړی راوایستل، په هغو کی یو د ده د زوی، بل د اویس او دریم د یوه نا آشنا سړی ؤ.
څرنګه چی سملستی پریکړه وشوه چی دغه پیښه باید له عام اولس څخه پټه پاتی وی ځکه رضا کارانو هغوی غرناطی ته د راوړو پرځای همالته د ویالی شاو خوا غلی کړل او بله شپه یی د ویجاړ کلی په هدیره کی خاورو ته وسپارل.
ده خپل زوی په خپلو لاسو په لحد کی کیښود او چی بیرته راغی له خپلو دیرو نژدی خپلوانو پرته یی هیچا ته هم نه دی ویلی چی پر ده څومره لوی غم تیر شوی دی.

رضاکارانو نور مړی ونه موندلای شول، د هغوی په باب دا ګومان دی چی هغه به په سیند کی بهیدلی او سمندر ته به رسیدلی وی، او دا هم امکان لری چی غدارانو نصرانیانو ته خبر ورکړی وی او هغوی له سیند څخه ایستلی وی.
سلمان سر ښکته اچولی ؤ او ولاړ ؤ، بالاخره یی ہوډا ته غیږ ورکړه او ویی ویل:

الله دی همت درکړی، او بیا یی سترګی له اوښکو ډکی شوی. بیا یی څو شیبی وروسته جمیل ته وکتل په ژړه غونی آواز یی وویل: ولید دا راته ونه ویل چی اویس هم له دوی سره ؤ.

جمیل وویل : دا نیکمرغی باید زما په برخه شوی وای خو هغه تر ما زیات نیکمرغه ؤ. ماته یی په وروستی وخت کی دا حکم راکړ چی زه باید د ولید په غیاب کی دلته پاتی شم، د حامد بن زهره دا نظر ؤ چی په قبایلو کی د کار لپاره یو ښه خطیب ته اړتیا لری، او په ځوانانو کی اویس ډیر ښه خطیب ؤ، ځکه خو یی ماته د پاتی کیدو امر وکړ.
سلمان له عبدالمنان څخه وپوښتل : د طبیب بندوبست شوی دی؟

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

: هوکی! ابو نصر دننه هغه گوري.

: د ولید په سبب خو به دا خطر نه وي چې جاسوسان په هغه پسې وي؟

عبدالمنان ځواب ورکړ: پوازې دغه کور داسې دی چې ابو نصر بې وېرې ورته راتلای شي او چاته دا نشي معلومیدای چې هغه په خپل کور کې دی که نه، د هغه د کور بام د دې کور له بام سره جوخت دی.

عبید الله وویل : اوس تاسو دننه ولاړ شی، ابو نصر ویل چې تر ډېره وخته به بوخت وي.

لږ څنډ وروسته دوی د هستوگنې په یوه کوټه کې ناست وو، عبیدالله سلمان ته ویل : دا زما نیکمرغي ده چې تاسو دلته تشریف راوړی دی، زما په کور کې چاته دا معلومات نشته چې ته څوك یې، نوکرانو ته به دا وویل شي چې ته له الفجاره څخه راغلی یې او ما له هغه وخته راسې پېژنې چې زه د اسونو د سوداگرۍ په اړه هلته تلم او کله کله به هلته له تاسو کره اوسیدم.

پرون تاسو زما د احوال اخستلو لپاره غرناطې ته راغلی یاست او ما د څو ورځو لپاره دلته ایسار کړي یې. په اوسنیو حالاتو کې د حکومت یو جاسوس هم ستا د احوال په خاطر الفجاره ته نشي تلای، تا چې څوك پېژنې هغوی پر ما ډېر تینگار کړی دی چې تاسو سملستې له کوم نا آشنا سره خبرې مه کوی، دلته چې کوم خلك راځي په هغوي کې کوم یو د حکومت جاسوس هم کیدای شي. ځکه خو ما ستا د هستوگنې بندوبست د میلمه د حجرې پرځای دننه په کور کې کړی دی.

سلمان په اندېښنه جمیل او عبدالمنان ته کتل بیا یې وویل: ولید تر اوسه پورې رانه غی؟

عثمان ځواب ورکړ: نه! امکان لري هغه دوې ورځې نور هم بهر پاتې شي.

سلمان وپوښتل : ستاسو کوم ملگري چې عثمان ته لیك ورکړی ؤ له هغه سره به زما لیدل څه وخت وي؟

عبدالمنان ځواب ورکړ: تا ته به وخت پر وخت د هغه احوال په څه طریقه رارسیږي، کله چې وضعه اجازه ورکړي خبرې به دې هم ورسره وشي.

: خو وضعه داسې ده چې زه باید زر تر زره ورسره وگورم.

عبدالمنان جمیل ته کتل او ویې وویل:

هغه او د هغه نورو زیاتو ملگرو ته ستا د اندېښنو معلومات شته دی، په عامو حالاتوکې زه هم باید دلته نه وای او عبدالمنان هم ډېر نور کارونه درلودل،

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

خو هغه موږ ته دا احوال کړی ؤ چی له موږ پرته بنایی نور څوك ستا تسلی ونکړای شي، هغه د حامد بن زهره لمسی ته زیات خفه دی، د عمیر او د هغه د ملګرو لټون دوام لری، که هغوی غرناطی ته را رسیدلی وی موږ ته به همدا اوس معلومه شی، بیا به هم هغه داسی کوم ګام اوچت نه کړی چی د کم عمره هلك سرته خطر وی. ستا د پیغام په رارسیدو هغه د هغه تجلی په باب هم زیات اندیښمن شو، څکه خو نور هم دا ضروری شوی ده چی راتلونکی هر ګام باید په ډېر پام واخستل شی، زموږ د ډېری تول راز به په دی کی وی چی کومو د قبایلو مشرانو ته موږ دلته د راتلو بلنه ورکړی ده هغوی تر کوم حده زموږ ملاتړ کوی، د غرناطی اولس د خپلو وګړنی او تولنیزو خطرو مقابلی ته څومره زر راویښیدای شی او بیا حکومت تر کومه حده د اولس د احتساب له څواك څخه ویرېږی؟

که موږ د دی خبری عملی ثبوت وړاندی کړای شو چی اولس د بهرنیو دښمنانو په مقابل کی د سر قربانی ته چمتو دی نو دننه غداران به زر ریوهیږی چی وروستی وخت یی را رسیدلی دی او دوی به له فرډیناند څخه د خپلی غداری د انعام وصولولو پرځای د غرناطی په هره څلور لاری کی راځړیدلی وی.

دوی به بیا د اولس یوه واړه کس ته هم د برندو کتو جرئت ونکړی، د خپلی آزادی او بقا لپاره د یوی پریکنده جګړی څخه دمخه به زموږ تر ټولو لویه او مهمه مساله دا وی چی زموږ ترکان وروڼه به په څومره وخت کی زموږ مرستی ته راورسیږی او ته به څو ورځی د هغوی لپاره ایسار وی چی بنایی موږ دوی ته د خپلو مشرانو د یو هیأت استولو ضرورت احساس کړو.

تر لږ څنډ نورو خبرو اترو وروسته چی کله دوی د ماښام لمانځه لپاره جګ شول نو طبیب کوټی ته ورغی او په لمانځه ورسره شریك شو، له لمانځه څخه چی وزګار شول هغه سلمان ته لاس ورکړ ویی ویل: زما نوم ابو نصر دی، إن شاء الله ستا د دوست ژوند به له خطره وساتل شی، زه غواړم له تانه ډېری پوښتنی وکړم، خو ممکن نن شپه د دی پوښتنو فرصت نه وی، تر څو ناروغ را په خود کی شوی نه وی زه باید ورسره واوسم، إن شاء الله سبا ته به سره ګورو، بیا هغه عبید الله ته وویل : تاسو په ډوډی کی زما انتظار مه کوی، ما د ورځی ناوخته ډوډی خوړلی او اوس می اشتها نشته.

*****

ابو نصر بلی کوټی ته ولاړ سلمان له لږ څنډ وروسته له عبدالمنان څخه پوښتنه

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

وکړه : تاته د هاشم په باب څه معلومات وشو؟
: نه‌ا موږ ته د هغه په باب د ښې پلټنې فرصت نه دی برابر شوی، نن د ځينو لوريو څخه دومره معلومه شوی ده چې د حامد بن زهره له راتلو څخه دمخه هاشم د لومړی وزیر ماڼۍ ته د ننوتو په وخت کی ليدل شوی دی، د حکومت یوه مامور هغه د محل تر دروازې پورې را رسولی ؤ، له هغې وروسته دی بيا چا نه دی ليدلی، په همغه ورځ او راتلونکی شپه د ابو القاسم په ماڼۍ کی څو غدارانو له هغه سره لیدلی وو، کیدای شی هاشم له کومې ډلی سره وتلی وی، په هغه ورځ کوتوال هم زیات بوخت ؤ هغه د شپې هم یو ځل ابو القاسم ته وراغلی ؤ.
سلمان لږ فکر وکړ بیا یی وویل : زما پوره باور دی چې که د یوی دقیقې لپاره هم له لومړی وزیر سره خبری وکړم دا به تری معلومه کړم چې هاشم چیرته دی؟
جمیل وویل : له لوی وزیر سره د خبرو لپاره نور خلك شته، ستا ملگری تاته د خطر قبلولو اجازه نه درکوی.
سلمان وویل : دوهم کس کوتوال دی چې زما سره د دی په اړه پوره ثبوت شته چې هغه له ابو القاسم سره په هره دسیسه کی شریك دی.
جمیل وویل : دا ټولو ته معلومه ده چې ابو القاسم هر ډول ذلیل کارونه پر هغه کوی، خو تر اوسه د هغه په مخکی هم د څه جرم د ثبوتونو وړاندی کولو وخت نه دی راغلی.
سلمان وویل : زه له تا څخه بل کار اخستل غواړم لومړی دا چې ته د داسی پولیس د کور درك معلوم کړه چې یحیی نومیده، له هغې وروسته به د حامد بن زهره پر قاتلانو د لاس اوچتول درته ډیر آسانه شی، زه د غرناطی له پریښودو څخه دمخه خپلی مهمی ذمه واری پوره کول غواړم.
جمیل وویل : موږ ته د هغه د کور درك معلومول گران نه دی، په پولیسو کی زموږ زیات ملگری شته په هغوی کی چاته دا کار سپارل کیدای شی.
سلمان وویل : د منصور د میندلو لپاره موږ ته د عمیر او عتبه د تگ راتگ نه خبریدل ضروری دی. إن شاء الله زه به ډیر زر درته ووایم چې هغوی چیرته دی؟ یوازې دا ضروری ده چې ماته کوم پیغام راځی هغه ماته سمدستی راشی. که ابو یعقوب له نیول شوی سړی څخه درازونو په راویستلو بریالی شو امکان لری هغه پخپله دلته راشی، هغه به له سرای څخه زما درك معلوم کړی، او تاسو یی بیله ځنډه ماته راولی او یا ما هلته ویولی.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

عبدالمنان ووېل : زه د دې ټولو خبرو مسئولیت پخپله اخلم، که په څه سبب زه پخپله رانه غلم، عثمان به درته راورسیږي اوس ماته اجازه راکړې.

جمیل ووېل : زه هم بېرته ځم، زموږ ملګري به د دې اورېدلو ته ناکراره وي چې تاسو په خیر غرناطې ته ورسیدې. عبیدالله هڅه وکړه چې هغوی دواړه ته را ایسار کړي، خو عبدالمنان جګ شو ویې ویل : نه تاسو موږ ته اجازه راکړې، تر اوسه به په سرای کې ماته زیات احوالونه راغلي وي، جمیل هم ډېر کارونه لري، زموږ هیله ده چې زموږ عزتمن میلمه به پر دسترخوان زموږ نشتوالي نه احساسوي.

عبیدالله د دوی د رخصتولو لپاره د بهر ته راوتلو هڅه وکړه خو د عبدالمنان پر ټینګار پاتې شو.

لږ څنډ وروسته سلمان د خپل کوربه او د هغه له زوی سره پر دسترخوان ناست ؤ دوډۍ یې خوړله او د غرناطې د تازه حالاتو په اړه یې خبرې اورېدې، د ده اندیښنه شیبه په شیبه زیاتیدله.

*****

له نیمایي شپې نه یو ساعت دمخه په بستره هغه ناکراره پروت ؤ او لټ پر لټ اوښت، طبیب په خپو پښو دننه ورغی او هغه زر راپورته شو کیناست.

ابو نصر ووېل : ته پریوزه! زه د دې لپاره راغلم چې ویل می که ویښ وي د ناروغ په باب بشپړ ډاډ درکړم، إن شاء الله سهار به ما دلته وويني، زما يو کس به د ناروغ د خدمت لپاره پاتې شي او که ضرورت شو ما هم هر وخت راغوښتلی شي.

سلمان ووېل : که تاسو ډېر نه وي ستومانه نو لږ کښینئ! اوس چې ما د غرناطې په اړه کومې خبرې واورېدې ډېرې د اندیښنې وړ دي، کوم سړی چې ماته تسلي راکولای شوه له هغه سره می سمدستي د لیدو امکان نشته، که زه پر دې ډاډه وای چې د غرناطې اولس را روانو مصیبتونو ته د څه مودې لپاره ایساریدلی شي نوزه به دومره اندیښمن نه وای.

ابونصر بستري ته نژدې کیناست ویې ویل : ستا د خیال ساتلو په خاطر ټوله شپه خبرې درسره کولی شم، ولید ستا په باب ماته ډېر څه ویلي دي، خو زه ویریږم چې زما په خبرو به ستا اندیښنې لږ نه شي، د غرناطې وضعه ډېره په تیزۍ سره خرابیږي، د حامد بن زهره په راتلو چې کومې ټولنیزې ولولې راپاریدلې وي هغه اوس بېرته سړې شوې دي.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

ځومره چې آزادۍ غوښتونکو هڅه وکړه چې د هغه د وژلو خبره پټه کړي هومره حکومت د اولس په زړونو کې د شکونو را پیداکولو لپاره هڅې کوي چې له روانې وضعې څخه مایوس او خفه شوي او چیرته غلي شوي دي. هغه چې د غرناطې د کومو اغیزمنو خلکو د ملاتړ له هیلو سره بیرته راغلي ژ په هغوی کې زیاتره د اولس د زیاتې بربادۍ لپاره د هغه ملاتړ ته چمتو نه شول.

سلمان وویل : ما دا خبرې اوریدلې دي او پردې پوهیدلی یم چې کومو غدارانو چې له فردیناند سره خپله راتلونکې تړلې ده هغوی به په اولس کې د مایوسۍ او بې همتۍ د احساس راپیدا کولو لپاره له هرې حربې څخه کار واخلي، خو زما پر دې سر نه خلاصیږي چې د غرناطې اولس د حامد بن زهره په باب داسې خبرې څنګه اوریدای شي؟

ابو نصر وویل : کومو خلکو چې د حامد بن زهره په ړنا کې د خلکو د احساساتو او ولولو جوش ولید هغوی دا تصور هم نشو کولای چې اوس به کوم غدار له کوره بهر ته د راوتلو جرئت وکړي، خو د غرناطې تازه وضعه داسې ده ی پر دې تـرخه حقیقت باید اعتراف وکړو چې دښمن تر موږ ځو چنده زیات چالاک ژ، دوی ته د خپلې لارې ټول خنډونه معلوم وو او د ډیرې مودې راهیسې یې د دغو خنډونو د لرې کولو لپاره تیاري نیوه، د غرناطې او سینتافې ترمنځ د سوداګرۍ لاره پرانستل موږ ته د فردیناند له ټولو جنګي چالونو څخه زیات خطرناك شول.

زه په هغه غونډه کې وم چې ابو القاسم دا اعلان پکې وکړ چې دغه ورځ د غرناطې د لوږې او قحطۍ وروستۍ ورځ ده، په راتلونکې کې به په غرناطه کې د لوږې او قحطۍ نوم او نښه نه وي، فردیناند زما دا غوښتنه منلې ده چې د غرناطې د اولس د ستونزو د حل په خاطر له سینتافې سره باید د سوداګرۍ لاره خلاصه شي، ځکه خو به سبا ته له لمر ځرك سره سم تر ماښامه ستاسو سوداګر د فردیناند له پړاو څخه غلې او نور ضروري سامان راوړي.

ځو شیبې د دغه ناڅاپي اعلان له اوریدو سره اوریدونکو پر خپلو غوږونو باور نشو کولی، او ما داسې احساسوله چې د خوب په حالت کې دغه اعلان اورم.

کله چې بیا ابو القاسم دا اعلان کاوه چې سر له سبا څخه به تاسو سینتافې د یوه دښمن د مرکز په څیر نه د یوه سخي ګاونډي د منډیې په حیث وګورئ او د غرناطې هغه خلك به چې له میاشتو میاشتو یې په مړه ګیډه ډوډۍ نه ده خوړلې

Downloaded from: The Digital Library

په ډېره ارزانه بيه د ژوند ضروري څيزونه وپېري. چې بيا د خلکو د خولې نعرې پورته شوې.

بيا ابو القاسم د خپلو فعاليتونو يادونه کوله ويې ويل : ما له فرديناند سره د دې غوښتنو د منلو په خاطر درې ځله وليدل او د هغه راضي کول عادي خبره نه وه!

د دې خبرو نتيجه او اغيزه دا وه چې د ده ډېر بد غليم هم دې ډېر د تدبير او عقل خاوند وباله او هوښياري يې وستايله، زه پخپله له هغو کسانو څخه يو وم چې سبا ته يې کور ته ورغلم او مبارکي مې ورکړه او زه به تل پر دې پښيمانه وم. خو هغه ورځ دا چا ويلای شو چې ابو القاسم خلکو ته د غنمو د کومې منډيې لاره وربښيي، هغه به څو ورځې وروسته موږ ته د فرديناند د وسله تونو نو څخه زياته خطرناکه وي. له غرناطې څخه چې کوم سوداګر له هغه ځايه غله واخلي او را يې وړي په هغوی کې به ډېر داسې وي چې د خپل ضمير معامله به يې کړي وي او بيرته به راستنيږي او له هغوی سره به د دښمن جاسوسان هم غرناطې ته په راننوتلو بريالي شي.

زموږ ګومان دی چې د حامد بن زهره له راتلو څخه دمخه غرناطې ته په سلګونو جاسوسان راغلي وو، په هغوی کې زياتره يهوديان دي چې د مسلمانانو په جامه کې د کارکولو هدايت ورکړ شوی دی، هغوی له ځانه سره ډېره زياته شتمني هم راوړې وه او بې ضميره خلکو د خپلو کوروړنو دروازې ورته خلاصې کړې، د حامد بن زهره تر راتګه د هغوی فعاليتونه پټ وو خو اوس هغوی ناڅاپه رابرالا شوي دي.

له غرناطې څخه د حامد بن زهره له وتلو نه يوه ورځ وروسته حکومت د څو ساعتونو لپاره د سپنتاڼي د لارې په تړلو مجبور شو. يوازې هغه خلك ملته تلای شوای چې د پوليسو مرسته به ورسره کيدله، خو ماسپښين مهال يې دروازې خلاصې کړې او ځای ځای يې د پوليسو په مرسته د امن پوستې جوړې کړې، اوس داسې وضعه ده چې د اولس اتحاد ورو ورو ماتيږي، حکومت د دې پوره هڅه کوي چې خلك سره په مخالفو ډلو وويشي، د دښمن جاسوسان او زموږ تش په نامه علماء چې د هغوی په اشارو ناڅي د پوليسو په امنيتي پهرو کې ويناوې کوي، امن خوښوونکي د خلکو د ويرولو لپاره د کسبي وژونکو څخه کار اخلي.

حکومت د اوربند له ټينګيدو وروسته د پوځ د شمير، راکمولو هڅې پيل کړې

Downloaded from: The Digital Library

خو د پولیسو شمیر ورځ په ورځ زیاتیږي.

ابو القاسم چي د پوځ په څیر په پولیسو کي له کومو افسرانو څخه ویریده په هغوی کي څیني پرغمل استول شوی دي او پاتي یي یو یو برطرف کیږي.

پخواني کوتوال د سینتبانی د لاری خلاصولو مخالفت کړی ؤ، ځکه خو یي د هغه پر ځای یو داسي څوك کوتوال ټاکلی دی چي ډیر بي ضمیره او بي همته دی او د صدر اعظم د خوشحالولو لپاره هره گناه کولی شي.

د حکومت په هڅو د غرناطي خلك په دری ډلو ویشل کیږي او د دښمن جاسوسان د عربو، بربریانو او د افریقا او هسپانیي پر مسلمانانو بد رد وایي.

دوهمه ډله د افریقایي سارایانو په پلوی خبری کوی او نورو ته کنځلي کوی، دریمي ډلي د هسپانوی مسلمانانو قیادت اخستی او مقامي عیسایانو او یهودیان یي ملاتړ کوی، دغه خلك تر اوسه د اولس له ویری عامو ځایونو ته نه ځي یوازي په ځلور لارو او بازارونو کي غونډي جوړوی او پولیس د هغوی امنیت نیسي.

د هغوی د جرئت اندازه له دي څخه لگولی شي چي لس ورځي پخوا حکومت د یوی داسي سیمي د جومات خطیب وواژه چي زیاتره اوسیدونکي یي هسپانوی مسلمانان وو. دغه خطیب هم له دوی څخه یو ؤ. عربو او افریقایانو هم د هغه همغسي قدر کاوه، خو حکومت له هغه نه پر دی خبره خفه ؤ چي هغه د اورېند پرخلاف ویناگاني کولي، او لنډ مهالي سوله یي د دایمي غلامي مقدمه بلله، یوه شپه هغه د ماسختن له لمانځه وروسته کور ته را روان ؤ چي کوم نا معلوم سړی وواژه.

سبا ته څو د نفوذ خاوندانو د جومات د امامت ذمه واری یوه داسي چاته وسپارله چي د دي منصب لپاره بالکل نوی ؤ. زموږ خلکو دغسي خلك کلك ځارل، خو د یوه وړوکي جومات نوی امام ته د چا پام نه شو او له جومات څخه بهر د هغه فعالیتونه چاته معلوم نه وو، خو تیره شپه هغه په یوه پراخ میدان کي په یوه ډیره لویه غونډه کي پخپله اصلي څیره ڒاڅرگند شو، ظاهراً دا د ځایي مسلمانانو غونډه وه خو یهودیان او نصرانیان هم زیات پکي وو. نیمي شپي ته نژدي د هغي سیمي یو طبیب چي زما شاگرد پاتي شوی ؤ د هغه خطیب له خبرو اوریدو وروسته نیغ ماته راغی او ویي ویل:

د خدای لپاره د حامد بن زهره ملگری خبر کړه چي پر موږ په دي نژدي وختونو کي د خدای «ج» عذاب نازلیدونکي دی.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

بیا چی هغه د غونډی د جریان کیسه راته وکړه زما پخپله وضعه داسی شوه چی پاتی شپه په بستره کی لټ پر لټ اوښتم، که کوم بل چا د هغه غدار د وینا په باب راته ویلی وای نو باور به می نه و شوی چی د غرناطی اولس په دغه ګرځیدلی ورځ کی هم داسی خبری اوریدای شی، په خاص ډول په داسی وخت کی چی د حامد بن زهره غږ یی لا په غوږونو کی کرنګیږی، هغه غدار خطیب هسپانوی مسلمانانو ته په خطاب کی ویلی وو:

عرب او افریقایان پردی خلك دی، هغوی یوازی د حکم چلولو مینی دلته راوستی دی، اوس اته سوه کاله پردی ځمکه له حکومت کولو وروسته دوی ته دا خطر دی چی کله د دوی برلاسی پای ته ورسیږی نو دلته به یی اوسیدل ګران شی، د هغوی وروستی امید دا دی چی که جګړه بیا پیل کړی نو د افریقا مسلمان هیوادونه او ترکان به یی ملاتړ ته راشی، بیا که دوی له څلور واړه لوریو څخه مایوسه شی نو :ا امید واری به ورسره وی چی په کومو لارو دلته راغلی وو په همغو لارو بیرته تلای شی، خو موږ دلته پیدا شوی وو او همدلته به مرو.

موږ د دی خاوری زامن یو چی د ساتنی لپاره یی «را درك» توره اوچته کړی وه او له اته سوه کاله غلامی وروسته فردیناند آزاده کړه، پر مسلمانی برسیره پر دی هیواد کی له زیاترو سره زموږ نسلی اړیکی ونه شلیدی.

طارق بن زیاد او موسی بن نصیر تیری کوونکی وو، د هغوی بری د عربو او افریقایانو بری ؤ، او د «رادرك» ماته زموږ ماته وه.

زه عربو او بربریانو «افریقایانو» ته دا مشوره ورکوم، چی که هغوی دلته اوسیږی نو باید د دی هیواد له اکثریت سره په امن د اوسیدو او ګاوندیتوب اداب زده کړی، که نه نو هغوی ته د مراکش، مصر او شام لاری خلاصی دی.

موږ د ابو عبدالله او ابو القاسم مننه کوو چی د امن خوښی ثبوت یی وړاندی کړ او د اندلس د مسلمانانو د زیاتی بربادی مخنیوی یی وکړ.

موږ د فردیناند او ملکی ازابیلا څخه هم مننه کوو چی د عیسویانو او مسلمانانو ترمنځ د کرکی پخوانی دیوالونه یی راوغورځول او پر موږ یی د بشپړ بری ترلاسه کولو سره سره له خپلو عیسوی رعایاؤ څخه زیات امتیازات راکړی.

سلمان وویل : ما فکر نشو کولی چی د غرناطی خلك داسی خبری هم اوریدای شی.

: د غرناطی د اولس زیات اکثریت اوس هم پر دی خبره اتفاق لری چی موږ هر

Downloaded from: The Digital Library

څومره زر د خپلی بقا جګړی ته میدان ته راووزو همدومره زموږ لپاره غوره ده، د غرناطی د اولس جرئت به د قبایلو حوصلی اوچتی کړی، خو په موږ کی یوه ډله داسی هم ده چی دا احساسوی چی هغه افسران چی زموږ د پوځ جوهر پیژندل کیدل د دښمن په جیل کی دی، ځکه خو موږ باید د جګړی له پیل څخه پخوا د هغوی د راخلاصولو څه تدبیر ونیسو، لږ تر لږه [illegible] د اوربند په دوران کی باید داسی ګام اوچت نه شی چی فردیناند ته د هغوی د ایسارولو پلمه په لاس ورشی.

سلمان وویل :

فردیناند ته د هغوی د ایسارولو لپاره د کومی پلمی اړتیا نشته، هغه به د غرناطی له نیولو پرته هغوی په هیڅ صورت هم بیرته را پری نږدی. او له هغی وروسته هم زما اندیښنه ده چی له کومو خلکو څخه چی د ابو القاسم څخه د تحقیق او پوښتنی ویره ده هغوی به په هیڅ صورت هم بیرته را نشی، زه حیران یم د کومو غازیانو پالنه چی د موسی بن ابی غسان غوندی حقیقت خوښوونکی سپاهی کړی وی هغوی په دی دسیسه کی ولی راغلل؟

د هغوی پردی خبره ولی باور شو چی کله د غرناطی خلك د غذایی موادو څخه ځانونه پوره کړی نو فردیناند به یی د خپلو پوځونو سره د مقابلی لپاره بیرته واستوی.

ابو نصر ځواب ورکړ:

په پوځ کی دننه کومو لویو لویو منصبدارانو چی د ابو القاسم دوکی پیژندلی هغوی د اوربند له تړون سره جوخت برطرف کړای شول، او هغه غوندی چالاك سړی ته دا اسانه وه چی ځوانانو ته دوکه ورکړی چی که تاسو غواړی چی د اوربند له مودی پای ته رسیدو وروسته بیا جګړه وکړی نو همدا اوس غذایی مواد ذخیره کړی او همدایی یوازینی لاره ده، او دا کار هغه مهال امکان لری چی د یرغملو په باب د فردیناند شرط ومنل شی.

دا زموږ دومره لویه بدمرغی ده چی په هغه مهال کی حامد بن زهره غوندی ستر شخصیت په غرناطه کی نه ؤ ابو القاسم د سولی غوښتونکو سره جوړ جاړی وکړ، نه یوازی دا چی د غرناطی څو ډیری د نفوذ خاوندانی کورنی یی د ځان پلوی کړی؛ بلکی د پوځ زیات شمیر ځوان افسران یی هم د ځان ملاتړی کړل.

له اوس څخه هغه د مخالفت اندیښنه نه درلوده، د سینتافی د لاری په خلاصولو سره ده ډیر هوښیار او باتدبیره خلك هم پردی فکر کولو ته مجبور کړل

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

چې فردیناند د ده په لاسو کې دی او په کومه آسانۍ چې هغه خلك د لوږی له مرګه وژغورل همدغسې به په اسانۍ سره زموږ سرې د دښمن له جیل څخه راوژغوري.

په دې دسیسو کې د هغو یهودیانو د ماغونو هم کار کاوه چې په غرناطه کې دننه یې د دښمن د لومړی لیکې د سرپو کار کاوه، زه ستا له دې خبرې سره موافق یم چې فردیناند به په هیڅ حالت کې هم د خپلو هدفونو له ترسره کولو پرته جنګي بندیان خوشې نکړي.

ابو القاسم هره دوهمه او دریمه ورځ د یرغملو د لیږلو په پلمه سینتهافی ته ځي او په ښار کې داسې جار وهل کیږي چې هلته هغه بندیان ډیر آرام او په مزو کې دي خو زموږ د مشرانو دا ګومان دی چې تر اوسه هغه له بندیانو سره هیڅ لیدلی هم نه دی. اوس د پوځ د افسرانو خوشباوري لږې شوی ده او هغه پردې خبره ویریږي چې کله د هغوی سترګې پرې ولګیږي نو بوتې به یې وشکوي.

ابو نصر له لږ او ډیر ونورو خبرو وروسته ولاړ او د سلمان حالت داسې ؤ چې نوره شپه خوب ورنغی.

هغه په وار وار په خپل زړه کې ویل، ای زما پروردګاره! زه څه کولی شم؟ داولس د ګناهونو بار یوازې اولس اوچتولی شي، زه یو تن یم، ماته یوازې دومره بری را په برخه کړه چې د خپل محدود عقل او ځواك سره سم خپله برخه ذمه واري ترسره کړم.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

د عمیر مشغولیت

د منصور له تېښتولو وروسته عمیر ته دا خبر ضروري ؤ جعفر کلي ته راغی او بیرته غرناطې ته روان شوی دی او ضحاك ورپسې دی. خو سبا ته هغه سخت خفه ؤ چې که عاتکه ناڅاپه کور ته راشي شور ګډ کړي نو دی به څنګه ورسره مخامخ کیږي.

څکه خو ده لومړی د هغو نوکرانو څخه ځان بیغمه کاوه چې د ده د ناسکه مور «میرې» په څېر یې په هره معامله کې د عاتکې پلوی کوله، چې سهار شو دوو تنو ته یې امر وکړ چې سملستي «لانجران» ته روان شي د عاتکې ماما ته ورشي او د دې درك معلوم کړي، دریم نوکر یې د ګاونډیو اتو تنو سره د جنوب ختیځ هغو لرې کلیو ته واستول چې هلته د دوی نور خپلوان اوسیدل. په کور کې یوازې یو داسې خدمتګار پاتې شو چې د ده پرې بشپړ اعتماد ؤ.

د خپلې میرې د ویرولو لپاره یې همدومره ویل بس وو چې : پلار جان به ډیر زر له غرناطې څخه بیرته راستون شي، که هغه شکمن شو چې عاتکه ستا په مشوره چیرته تللې ده نو هغه به دې هیڅ ونه بخښي.

له دې وروسته د هغې دا حالت ؤ چې د خپلې بې ګناهی د ثابتولو لپاره یې څو ځلې اوښکې تویې کړې وې، تر ماسپښین پورې زیات خلك د غرناطې د احوال په خاطر ده ته راغلل خو د عمیر په لارښوونه خدمتګار هغوی ته بهر ځواب ورکړ چې آغا مریض دی او بشپړ استراحت ته اړتیا لري.

تر قضا ماسپښین پورې عمیر د عاتکې په انتظار کې ؤ د هغه وضعه داسې وه چې د خفګان په حالت کې به کله خپلو ملګرو ته د میلمنو حجرې ته ورغی او کله به یې د ننه په کور کې په برنډه یا کوټو کې قدم واهه.

ماښام مهال هغه خپلو ملګرو ته د اسونو د تیارولو هدایت وکړ، پخپله پر بام

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

وخوت یوی او بلی خواته یی وکتل، ناڅاپه یی د جنوب ختیځ په غونډیو کی پر یوه سپاره نظر ولگید، تر لږ ځنډه یی په ځیر ځیر ورکتل، بیا ناڅاپه د ده په رگونو کی وینه توده شوه، سپور تر اوسه پوری نیم میل لری ؤ، بیا هم د ده زړه گواهی ورکوله چی هغه عاتکه ده، څو دقیقی یی نور په ځیر ځیر په هغه لوری له کتلو څخه وروسته په بیړه د سلمی کوټی ته راغی او ویی ویل : موری مبارك دی شه عاتکه بیرته راغله، خو ترڅو زه د دی دماغ سم نه کړم ته د ځان وربښودلو هڅه مه کوه، ځکه خو ته پاس کوټی ته ولاړه شه او غلی هلته کیښینه!

د غه نجلۍ او خدمتگاره هم هلته درسره بوزه، که ستا له طرفه لږ اشتباه وشوه نو خبره به خرابه شي، راځه زر کوه!

سلمی د خپلی خدمتگاری او خالدی سره زینی پلو ولاړه، عمیر په دوی پسی د پاس پورتر دروازی پوری ورغی، سلما چی کوټی ته ننوته ناڅاپه یی مخ راوگرځاوه او ویی ویل:

عمیره! زه ویریږم چی که دی څه توندی خبری ورسره وکړی نو خبره به ډیره وړاندی ولاړه شي.

: موری! ته غم مه کوه دا ددی لومړی حماقت دی او زه یوازی دا تسلی غواړم چی بیا به له کوره دوتلو جرئت نه کوی. عمیر دا وویل او له بهر څخه یی دروازه ورپسی زنځیر کړه.

سلما چیغی کړی : عمیره! عمیره! ودریږه زما خبره واوره!

هغه ځواب ورکړ: که ته نه غواړی چی تول کلی دلته راټول شی نو شور مه کوه!

سلمی نرمه شوه ویی ویل : زویه! زه یوازی پردی ویریږم چی هغه به خبره ونه پاریږی.

: ته فکر مه کوه، که ستا له خوا د هغی حوصله اوچته نه شی زه به یی د پارولو هڅه ونه کړم.

عمیر دا وویل او بیا گړندی په زینو کی ښکته شو هغه نوکر ته وویل : عاتکه را روانه ده خو دننه تر راتلو پوری هغی ته باید دا معلومه نه شی چی موږ یی دلته په انتظار کی یو، که هغی د پوښتنی هڅه وکړه پردی یی ایساره کړه چی زه له نورو نوکرانو سره ستا په لټون کی مشغول وم، دا ضروری ده چی پردی پسی بل څوك له درشل څخه دننه رانشي. ځکه خو د دی له راتلو وروسته دروازه زنځیر

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

کړه، زما يو ملګری به د ميلمنو په حجره کی ستا سره د مرستی لپاره چمتو وی، بيا دی په منډه د ميلمنو حجری ته ولاړ يوه شيبه وروسته له دوو تنو نورو سره د هستوګنی د کوټو په لور روان ؤ.

* * * * *

لږ څنډ وروسته عمير د ډيری انديښنی په حالت کی د عاتکی په انتظار ؤ، هغه بايد تر اوسه پوری کور ته راغلی وای، خو ماښام شوی ؤ لا د هغی د راتګ نښه هم نه وه، د کور په منځ يوه کوټه کی د ډيوی له بلولو وروسته به کله هغه راووت او په برنډه کی به يی قدم واهه او کله به د کوټی دننه په کرسۍ کيناست.
بالاخره هغه له کور څخه بهر داس د پښو ترپهار واوريد، په بيړه راووت، عاتکه چی په درشل ورننوته له اس څخه پلی شوه او دی په منډه بيرته کوټی ته ننوت.
عاتکه د برنډی په مخکی يوه شيبه ودريده او بيا زره نازړه کوټې ته ورننوته چی په عمير يی سترګی ولګيدی ويی ويل : کاکا ناوی چيرته ده؟
عمير چی د دی څيری ته وکتل د لومړی ځل لپاره يی په کور کی د ېرلاسی احساس وکړ په بی پروايی يی ځواب ورکړ:
خالدی له کلی څخه بهر کوم سپور کلی خواته راروان وليد هغوی دواړه بيا ستا په لټه پسی ووتی، که ته نيغه کورته راغلی وای په مخه به درغلی وای. زما په ګومان ته د منصور دوی کره وځنډيدې!
ناڅاپه د عاتکی څيره له غوسی تکه سره وځليده او ويی ويل: زه په دی تمه هلته تللی وم چی ښايی د حامد بن زهره د قاتلانو د هغه پر لمسی رحم راغلی وی.
: ته څه وايی؟ عمير په وارخطايی له کرسۍ نه جګ شو زياته يی کړه: آيا حامد بن زهره چا وژلی دی؟
عاتکی ورېل : که دی اوس هنداره مخ ته ونيسی ځواب به پخپله واوری، زه يوازی دا پوښتنه درڅخه کوم چی منصور چيرته دی؟ په ياد ولره چی دروغ ويل دی هيڅ ګټه نه لری، که تا ماته ډاډ رانکړای شو نو تر سبا پوری به د کلی د هر ماشوم او بوډا پر خوله همدا پوښتنه وی.
عمير ورېل : تاته دا سعيد ويلی دی چی د هغه پلار وژل شوی دی.
: هوکی! ته دی خپلو ملګرو ته دا خبر ورکولی شی چی هغوی پر خپلو ګناهونو پرده اچولو کی نه شی بريالی کيدای، سعيد ژوندی دی او ستاسو له ولکی څخه

Downloaded from: The Digital Library

ډېر لرې تللی دی، سمدستي هغه ته دا نه ده معلومه چې د پلار قاتل یې څوك دی، هغوی د شپې پر مخ نقابونه راخپاره کړي وو خو په غرناطه کې دننه او بهر داسي خلك شته چې ستاسو او ستاسو د ملګرو هیڅ خبره تري پټه نه ده، که هغوی سعید ته د قاتلانو په باب څه ویلي وای نو هغه پردې سربېره چې تېښې ژ په بدله اخستلو کې به یې یوه شیبه هم ځنډ نه ژ زغملی، خو د هغه ملګري داسي ګڼي چې د حامد بن زهره له مرګه وروسته د هغه زوی ته اړتیا ده، هغوی به دی غرناطې ته د بیا راوستلو لپاره د مناسب فرصت په انتظار وي او پردې بیا فکر کول ستا کار دی چې د اولس د غدارانو د ورمیږونو او د وطندوستو غازیانو د تورو په منځ کې به څومره فاصله وي.

د عمیر رنګ تك ژیړ شو هغه تر لږ ځنډه په حیراني عاتکې ته کتل، بیا یې پر ځان د قابو کېدو هڅه وکړه ویې ویل:

عاتکې ! ما ته نه ده معلومه چې حامد بن زهره کله او چېرته وژل شوی دی، او زه ډاډ درکوم چې منصور ته هیڅ خطر نشته، ما د جعفر له میړمني سره ژمنه کړې وه چې ته کله راستنه شې نو هغه به روغ رمټ بېرته کورته راستون کړای شي، زه اوس هم پر همغه وعده ولاړ یم.

: ته په ډېرو خبرو خبر نه یې، خو زه پر ډېرو پوهیږم، ځکه خو که نه غواړې چې تر سبا پورې دغه کورایرې او خاورې شي نو په دې.کې دې خیر دی چې د منصور په بیا راوستلو کې یوه شیبه ځنډ مه کوه. ،

: زه د منصور دښمن نه یم، دا ټول ستا په سبب وشول، ستا لټول د کورني د عزت سوال ژ، د خدای «ج» لپاره اوس کښېنه او په ډاډه زړه زما پوښتنو ته ځواب راکړه، تا د حامد بن زهره د وژنې آوازه او پر ما بې سببه د هغې د تور لګولو ضرورت ولې احساس کړ؟

د عاتکې د زغم او صبر ځواك پای ته ورسید، هغې په زوره وویل : زه پردې شرمیږم چې د کاکا زوی مې یې، ته چې د لیوانو له کومې ډلې سره ملګری شوی یې د هغو لاربښوونکي زما د مور او پلار قاتل دی، د هغه اصلي نوم طلحه نه بلکې عتبه دی، زه چې څومره د خپل پلار او مور قاتل پیژنم همدومره د حامد بن زهره قاتلان هم پیژنم، ځکه خو ته منصور ته د تکلیف رسولو او یا د سعید د لټولو پرځای د ځان غم کوه.

د عمیر حالت هغه زخمي ځناور ته ورته ژ چې پر خپل ښکاري وروستي حملې

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

ته تیاری نیسي، هغه وویل:

عاتکې! ډېرې خبرې داسې وې چې پر خوله یې راوړل خطرناك وې، ترکومه چې په ما پورې اړه لري زه ستا هره خبره زغملی شم، خو که تا د کلي د نورو خلکو په مخکې هم داسې بې احتیاطي کړې وې نو یوازې زما لپاره نه بلکې د ځان لپاره دې هم لوی خطر پیدا کړی دی.

عاتکې وویل : زه په دې ټمه کور ته راغلې یم چې ته به کورته د منصور د راوستلو وعده ترسره کړې او بیا به خلکو ته زما د ځېږ ویلو اړتیا پاتې نه شي.

: ته دا وعده کوې چې ته به بیا ما د یوه دښمن په حیث نه ګورې!؟

: زه یوازې دا وعده کولی شم چې چاته به ستا په باب څه نه وایم، خو زما یو شرط دی.

: څه شرط؟

: دا به راته وایې چې زما د پلار او مور قاتل چیرته دي؟

: په خدای «ج» سوګند چې ماته ستا د پلار او مور قاتل نه دی معلوم.

: کیدای شي چې پخوا درته معلوم نه وي خو اوس ما درته وښود.

: هغه دلته نشته.

: که زما د کورنۍ غیرت مړ شوی وي نو زه به یې د دنیا تر وروستي کونجه ولټوم، تاته معلومه ده چې انسان د یوې ګناه د پټولو لپاره د څو نورو جرمونو په کولو مجبوریږي.

ماته معلومه ده چې تا د حامد بن زهره د وژلو د پټولو په خاطر د سعید د وژلو هڅه کوله، خو اوس د هغه یو ویښته ضایع کولی نشي.

عمیر وویل : فرض کړه چې پرکومو خلکو تا د حامد بن زهره د وژلو تور لګولی دی په هغوی کې ځینې دلته موجود وي او ستا خبرې یې اوریدلې وي او دا پریکړه یې کړې وي چې ستا دلته اوسیدل سهي نه دي. عاتکه پریشانه شوه یوې او بلې خواته یې وکتل او بیا ګړندې د بهر دروازې په لور ولاړه خو عمیر زر تر مټ ونیوه، له دې سره سم بنې او کیڼ لوری ته دروازې خلاصې شوې او دوه تنه دننه ورغلل.

عاتکې په بل لاس خنجر راوایست او چیغه یې کړه:

غداره! خاینه! خو یو تن په بیړه د هغې مړوند ونیو او دوهم یو دروند څادر پرې وروغوړځاوه، عاتکه په ترپکو شوه، چیغې او کوکارې یې وکړې خو زر د هغوی په

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

پنجو کی یی وسه او یی سیکه شوه.

عمیر هغه په غولی وغورځوله او په خوله کی یی دسمال ورکړ بیا یی یوه ریتاړه و ایستله او خوله یی پری وتړله، د هغه نورو ملګرو زر زر د هغی لاس او پښی په پړیو وتړل.

پنځه دقیقی وروسته عمیر عاتکه اوچته کړه له کوټی راووت د هغه ملګری له برنډی سره له اسونو سره ولاړ وو ده عاتکه پر یوه اس واچوله او وروسته دی پری سپور شو، بیا یی خپلو ملګرو ته وویل:

اوس موږ باید په بیړه له دی ځایه ووزو، سمدستی دغه ښځلی‌یوازی پر اس نشو سپرولی، خو چی لږ لیری ولاړ شو بیا به کوم خطر نه وی ځکه خو د دی اس هم درسره بوزی.

سلمی د پاسنی پوړ له کوټی نه چیغی کړی: عمیره! عمیره! دا څه پیښه ده؟ ته چیرته ځی!

: زه د عاتکی د درك معلومولو لپاره ځم!

: مګر اوس ما د هغی غږ اوریده.

: تا وهم کړی دی، زه د پاس دروازی د خلاصولو لپاره نوکر در استوم دا یی وویل او اس ته یی پونده ورکړه.

لږ څند وروسته هغه له کلی څخه وتلی ؤ او خلك د شپی په تیاره کی له کوړونو څخه راوتل، له یو بل څخه یی پوښتل : دا څوك وو، او اوس چیرته روان دی؟ خو د دوی تګ دومره ګړندی ؤ چی چاته یی د لاری نیولو او څه خبرو فرصت ورنکړ.

له کلی نه چی یو میل لری ولاړل په یوه نری‌غرنی‌لاره ورسم شول، پر عاتکی د غوسی پرځای د بی وسی احساس زوروور کیده او له عمیر څخه یی د ژغورنی په لارو چارو فکر کاوه. ناڅاپه عمیر اس ودراوه او تری کوز شو ویی ویل:

زه ستا په تکلیف پوه یم خو دا یوه مجبوری وه، اوس که ته له هوښیاری څخه کار واخلی نو پاتی لاره به په آرامه مزل وکړو.

اوس به تاته زما هره خبره بده درلګیږی خو سبا ته بنایی ته پخپله دا احساس کړی چی زه دی دښمن نه یم.

بیا هغه د عاتکی د پښو پړی غوڅ کړ بیا یی د دی د اس جلب یوه سپاره ته ورکړ او امر یی ورته وکړ چی له دی سره یوځای درومه او بیرته پر خپل اس سپور شو.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

عاتکه چې بوازې پر اس سپره شوه د بدني درد او تکلیف سره له روحي او ذهني تکلیف څخه هم تر څه حده خلاصه شوه، بیا هم د دې لاس اوس هم تړلی او په خوله کې یې ټوکر ورتړلی ؤ.

*****

د عبید الله په کور کې تر دوو ورځو سلمان د منصور په باب څه خبر وانه ورید، د بدریې له لوري هم کوم پیغام رانه غی، هغه دوه ځله ابو الحسن د عبدالمنان د درك معلومولو لپاره واستاوه، خو هغه هم په خپل سراي کې نه ؤ، هغه بوازې پر دې داړه ؤ چې د سعید تبه شکیدلې وه او وضعه یې ورځ په ورځ ښه کیده.

د سلمان زیات وخت د ده په خدمت کې تیریده خو څومره به چې ده تسلي ورکوله هومره به هغه خپل ضمیر ملامت کاوه چې تش الفاظ د هغه د زړه بار نشي کمولی، د منصور په باب ده په وار وار همدا ویل چې د هغه لټون دوام لري، امکان لري تر اوسه کورته راستون شوی وي، او نن یا سبا به‌موږ‌ته له کلي څخه خبر راشي، خو هغه د عاتکې د اتکل نه لرې پریکړې په باب د څه ویلو جرئت نه کاوه او د خبرو په وخت کې هغه سعید ته د داسې ښودلو هڅه کوله چې هغه د بدریې په کور کې خوندي او آرامه ده.

سعید د عاتکې او منصور په باب د څه نا آرامی ښودلو پرځای په چوپه خوله د سلمان خبرې اوریدې او په څه ژور فکر کې به ډوب شو، هغه ډیر کمزوری او ډنګر شوی ؤ. او طبیب چې هر سهار او ماښام د هغه د لیدو لپاره راتلو د هغه خدمت کوونکو ته یې په کلکه دا ټینګار کاوه چې د غرناطې په باب کوم خطرناك خبر ورته ونه وایې، ځکه خو به چې کله هغه له عبید الله، د هغه له زوی یا له کوم نوکر څخه څه پوښتنه کوله نو هغوی به د ده د تسلي په خاطر د غرناطې د خلکو د احساساتو او د غرنیو قبایلو د امیدواروونکو پیغامونو خبرې ورته کولې.

*****

دریمه شپه سلمان له سعید سره ناست ؤ، ابو الحسن له طبیب سره کوټې ته ورننوت او وېې ویل: پلار جان مې تاسو بللې یاست.

سلمان جګ شو په هغه پسې روان شو کله چې له کوټې ووت ابو الحسن په ټیټ غږ ورته وویل : ته دې خپلې کوټې ته تشریف یوسه.

سلمان زر خپلې کوټې ته ننوت، هلته د عبیدالله پرځای ولید د ده په انتظار

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

ؤ.

سلمان لاس ورکړ او ويې ويل : د خدای «ج» شکر دی چې راغلی، زه ډېر اندېښمن وم، زما له عبدالمنان او جميل څخه دا تمه نه وه چې دومره غفلت به وکړي.

وليد ځواب ورکړ: ستا ملګري ستا له احساساتو څخه بې پروا نه دي، هغوی ته معلومه ده چې ستا پر زړه څه تيرېږي، همدغه سبب دی چې زه کله غرناطی ته راورسيدم، هغوی امر راته وکړ چې ستا خدمت ته حاضر شم.

: دلته خو به دی په راتګ کې څه خطر نه وي؟

: نه! غدارانو ته معلومه ده چې زه يوازې نه يم.

: تاته معلومه ده چې د سعيد وراره يې تښتولی دی؟

: هوکې! ماته دا ټول معلوم دي، ما د عاتکې په باب هم اوريدلي دي، ما غوښتل له تا سره د خبرو نه وړاندې سعيد ته داډ ورکړم، خو پلار جان مې سمدستې مناسب ونه بلل او د هغه له ليدو څخه يې ايسار کړم، هغه وايي چې تا وويني ځو پوښتنې به وکړي خو سمدستي د هغه وضعه داسې نه ده چې د بهر احوال ورته ورکړای شي.

سلمان ووېل : تاته معلومه ده چې ما هغه ته په وار وار په دروغو تسلي ورکړې ده، او اوس حالت داسې دی چې زه يې اوس مخې ته په ورتلو پښيماني احساسوم.

دلته ما درې ورځې وايستلې خو ماته دا هم معلومات ونه شو چې قاتل منصور چېرته بيولی دی، ما يو داسې څوك پرېښې او راغلی يم چې ډېر څه تـرې معلوميدای شوای، زما پردې باور ؤ چې يو څه پيغام بـه خامخا راشي او په غرناطه کې به ستا ملګري هغه احوال ماته راوړي، خو چې مايوس شوم د کوربه زوی مې په عبدالمنان پسې واستاوه، خو هغه هم په سرای کې نه ؤ، اوس ما سر له سبا څخه پخپله د منصور د لټون اراده کړې ده، ماته په دی کار کې يوازې د يوه ملګري ضرورت دی.

موږ تاته زر تنه درکولی شو خو د هغوی لومړنی مسئوليت به ستا ساتنه وي، ته زما پر خبره خپه نه شې، زه تـاته د دې لپاره راغلی يم چې درتـه ووايم چې ملګري دې د منصور په باب ډېر اندېښمن دي، که دوی سمدستي تاته ځه احوال درنکړ نو سبب يې دا ؤ چې په غرناطه کې ستا دوستان نه غواړي تا په خطر کې

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

وغورځوي.

: د څه احوال؟

ولید له جیبه دوه ټوټې کاغذونه راوکښل او سلمان ته یې ونیول وې ویل : دغه دواړه احوالونه له لږ څنډ وروسته رارسیدلي دي، د بدریې لیك پیژنم، ته یې هم ولوله.

سلمان یو پر بل پسې دواړه لیکونه ولوستل.

«د ضحاك خوله چوله شوې ده، د هغه ورور یونس هم د عتبه خدمتګار دی، په ویګا کې درنده لوری ته تلونکی سرك پر سر یو لوی بڼ دی په هغه کې یو کور دی چې د جګړې په وروستیو شپو ورځو کې زما د پلار قاتل قبضه کړی ؤ، د شاوخوا نورو باغونو څلور دیوالونه دومره اوچت نه دي، هغوی منصور هلته بیولی دی، تاسو په غرناطه کې خپلو ملګرو ته ووایئ چې تر ټولو دمخه یونس پیدا کړي، د هغه دا یقین دی چې د ده په لټولو پسې به ویګا ته خامخا راشي او ستاسو ملګري به له هغه نه زیات معلومات ترلاسه کړي.

سلمان سمدستي دوهم لیك خلاص کړ د هغه مضمون داسې ؤ:

ما کوتره الوزولې وه چې جعفر راغی، هغه دا خبر راوړ چې عمیر تیره شپه عاتکه هم ورسره تښتولې ده، په اوسني وضعه کې هغه غرناطې ته نشي تلای، همدغه اټکل دی چې عاتکه به یې هم منصور ته ور وستلې وي، خو زه هیله کوم چې تاسو دغه معامله هغو خلکو ته پرېږدئ چې د ویګا له وضعې ښه خبر دي.

سلمان د ډېر خفګان په حالت کې ولید ته وکتل او هغه ورته وویل : اوس ته پوهیدای شې چې تاته یې ولې احوال درنکړ، د هغوی موندل د غرناطې د خلکو مسئولیت دی، تاته د څه خطر زغملو اجازه نشي درکول کیدای.

سلمان وپوښتل : دا لیکونه چاته لاس ته ورغلي وو؟

: دریم کس ته! ولید ځواب ورکړ، بیا یې زیاته کړه:

ما نن دیرش تنه د قبایلو مشران راسره راوستي دي او له څو نورو سردارانو سره د لیدو لپاره د یوه هیأت سره مې بیرته د تلو نیت ؤ خو دریم کس حکم راته وکړ چې زه تا ووینم او بیا ولاړ شم، هغه تاته دا تسلي درکول غواړي چې موږ د منصور او عاتکې له حاله بې خبره او غافل نه یو.

سلمان لږ فکر وکړ بیا یې وویل: هغوی د عتبه له هستوګنځي څخه د ضحاك د ورور درك معلوم کړی وي؟

Downloaded from: The Digital Library

: هوکې! مګر هلته يوازې دوه تنه نوکران وو، هغوی ويل چې يونس دلته نه دی راغلی.
: ته د عتبه کور راښودلی شې؟
: نه ستا تګ هلته مناسب نه دی، زه د دې خبرې ذمه واری اخلم چې که د ضحاك وروړ راغی نو بيرته به تلو ته پرې نښودل شي.
سلمان ووېل : وليده! دغه وضعه زما له زغم څخه وتلې ده، کله چې سعيد وينم او په هغه او دغه خبره داړ ورکوم نو خپل ضمير مې ملامتوي، زه تاته دا نشم ويلی چې د منصور او عاتکې په خاطر د خپل ټولنيز مسئوليت څخه مخ واړوي، خو د هغوی په څير زه هم يو فرد يم، که زه په خپله بنربښند نه د حامد بن زهره د لمسي او يا د يوه مجاهد د لور عزت وساتلای شم نو دا سودا به راته ګرانه نه وي.
که تاسو د ترکانو د سمندري قواو د امير لپاره کوم هيأت ليږی نو هغه زما څخه پرته هم استولی شی، زه د دې هيأت مشر ته معرفي خط ورکولی شم او دا هم ورته ويلی شم چې هغه په کومه نيټه په کوم ځای کې د کښتۍ د راتلو انتظار وکړي.
وليد ووېل : د جيل پر بدلـوڼد بنديانو په وضعه کې بدلون نه راځي نن منصور او عاتکه د دښمن په بند کې دي، که يې سبا ته تاسو له ويګا څخه غرناطې ته راولې او ځو ورځې يا څو هفتې وروسته غرناطه بيرته د دښمن په لاس کيوزي نو پردې به ستا څه داړ حاصل شي. د منصور په څير په لکونو هلکان او د عاتکې په څير په لکونو لونې به په نيول شويو سيمو کې د دښمن د ظلمونو سره مخ وي.
سلمان ووېل : کاشکې ما په لکونو ځله ساه ورکړې وای او د هر منصور او د هرې عاتکې لپاره يو يو ځل مړ وای، د وليد سترګې راډکې شوی او تر لږ ځنډه يې هغه ته کتل، بيا يې ووېل : ګوره زموږ هيله ده چې زر تر زره ته له دې ځايه روان شې خو دوې ورځې به خامخا نور انتظار کوې، کوم سړي چې دلته ستا په انتظار تېنګار کوي هغه اوس په غرناطه کې په کوم ځای کې د قبايلو له مشرانو سره په مشورو بوخت دی، امکان لري نن يا سبا څه پريکړه وکړي او سبا ته تاته ووېلی شي چې تر څه وخته تلای شې.
: ستا باور دی چې کوم سرداران چې له تا سره راغلي دي له غدارانو څخه به څه خطر ورته پيښ نه شي؟
: نه! ترڅو حکومت ته دا معلومه نه شي چې موږ څه کول غواړو هغوی تر هغې

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوری څه لانجه او جنجال نه خوښوی او زموږ هڅه دا ده چې تر وروستی وخته زموږ ارادې چاته معلومې نه شی. د قبايلی مشرانو د غولولو لپاره د حکومت غداران هم بوخت دی، ځکه خو ډېرو اعتمادی کسانو ته دا ويل کيږی چې موږ به څه وخت او چيرته خپل کار پيلوو.

: تاته دا معلومات شته؟

: هوکی! موږ د تياری لپاره چې څومره کولی شو فرصت ترلاسه کول غواړو، ځکه خو زموږ د مشرانو دا پريکړه ده چې د اوربند د مهال تر پای ته رسيدو پوری له ډير احتياط څخه کار واخلی او يوازی يوه يا دوی ورځی پخوا بايد په ټول اندلس کی جګړه پيل شی.

: ستاسو دا باور دی چې په غرناطه کی دننه او بهرنی دښمنان به تاسو ته د څه تياری فرصت درکړی او د حکومت د هڅو په نتيجه کی چې په ښار کی دننه کوم فسادونه پيل شوی دی هغه به تر څو ورځو پوری د بشپړی کورنی جګړی بڼه غوره نکړی؟

وليد لږ په فکر کی ډوب شو بيا يی ځواب ورکړ: موږ ته تر ټولو لوی خطر همدغه دی او موږ له دی خطر څخه د خلکو د خبرولو پوره هڅی کوو، بيا هم زه ستا د دی پوښتنی په باب ډاډمن ځواب نشم درکولی چې زموږ هڅی به تر کومه حده برياليی شی.

که موږ ناڅاپه په غرناطه کی د کورنی جګړی خطر احساس کړ، نو د اولس د پام اړولو په خاطر موږ بايد سمدستی د جګړی ډګر ته راووزو، خو زموږ دغه هڅه به هم هغه وخت نتيجه ورکوی چې پيل قبايل وکړی او ورسره جوخت زموږ بهرنی مرستندوی که سمدستی پر ساحلی برخو حمله ونکړای شی نو لږ تر لږه زموږ دومره ملاتړ وکړای شی چې زموږ خلکو مورال ورسره اوچت شی، همدغه مسأله ده چې ستا مرستی ته په کی اړ يو.

سلمان ووېل : مګر تاته دا معلومه ده چې زه د سمندری قواو له امير څخه د څه پريکړی له صلاحيت سره يوځای نه يم راغلی. زما هدف د حامد بن زهره رارسول وو، اوس زه هغوی ستاسو له وضعی څخه خبرولای شم، کيدای شی زما غوښتنه هغه څه اقدام ته اړ کړی خو زه له تاسو سره وعده نشم کولی.

: که ستا کښتی له لری پر ځنډو ډزی وکړی هم ډيری ښې او اوږد مهالی اغيزی به ولری، زموږ مشران ګومان کوی چې تقدير بی له کوم سببه ته دلته نه

Downloaded from: The Digital Library

يې را استولې.

تاته معلومه ده چې سيلاب اخستې انسان ته د خاشاکو تکيه هم غنيمت وي، زموږ د ملګرو دا خيال دی چې کله قبايلي مشران دلته راټول شي نو تا به د هغوی په وړاندې د وينا کولو لپاره ور وغواړي له هغې وروسته به ته زموږ له يوه هيأت سره روان شې، څو تنه چې ستا خبرې او ملاقات ورسره ضروري دي تر اوسه پورې دلته نه دي را رسيدلي خو زموږ هڅه ده چې تاسو ته به تر دوو ورځو زيات دلته د پاتې کيدو ضرورت پيښ نه شي.

د سعيد په باب پلار جان داده دی چې تر څو ورځو پورې به د تګ راتګ شي، بيا به په يوه مناسب وخت هغه د البسين په جامع جومات کې په منبر ودريږي چې له هغه ځايه يې پلار وروستی وينا کړې وه، زما باور دی چې د پلار د شهادت کيسه خلك د زوی له خولې واوري نو غداران به دا احساس کړي چې د حساب ورځ يې را رسيدلې ده.

سلمان ووېل:

وليده زه يوه خبره درته کوم.

: روايه!

: زه دا نه درنه پوښتم چې هغه دريم کس څوك دی؟

خو زه غواړم هغه ووينم، له هغه سره زما څو خبرې ضروري دي.

: ستا دا هيله به ډېر زر پوره شي، او زه دا هم درته ويلې شم چې هغه د «بنو سراج» له کورنۍ څخه دی، مور يې د سلطان د مور د خاله لور او د الحمرا د ناظم لور ده، د جګړې په وروستيو شپو کې د پنځو زرو تنو قومانده ور سپارل شوې وه، خو د موسی بن ابی غسان له شهادت څخه وروسته د نورو ځو وتليو مشرانو په څير دی هم له پوځ څخه ووت، ظاهراً اوس هغه له سياسي او پوځي معاملو څخه بيل دی خو د ده ارځښت کم نه شو، په غرناطه کې ډېر لږ کسان د ده له پټو مصروفيتونو څخه خبر دي، زه هم يوازې پردې پوهيدم چې د يوه با نفوذه سړي په واسطه زموږ اړيکې له پوځ سره ټينګې شوې دي، خو له غرناطې څخه د حامد بن زهره له روانيدو څخه لږ دمخه ماته دا معلومات نه ؤ چې هغه سړی له موږ سره روانيږي او نوم يې يوسف دی.

طبيب ابو نصر له ابو الحسن سره کوټې ته ورننوت، دوی دواړه د احترام لپاره ودريدل، هغه وليد ته ووېل : زويه! نن د سعيد وضعه ډېره ښه ده، او د دې اميد

Downloaded from: The Digital Library

دی چی که د خدای «ج» رضا وه نور به په وار وار دلته زما د راتلو ضرورت نه وی.

ولید وویل : پلار جانه! که ته اجازه راکړی نو زه به کور ته د تلو پرځای له همدی ځایه بهر ته ووزم، پر ما ډیره ناوخته شوه او ملګری می انتظار کوی.

ابو الحسن وویل : زه به ګاډی درته تیاره کړم.

: نه، نه! زه له دی ځایه پلی ځم.

هغوی بهر ته ووتل او له ولید سره یی خدای پامانی وکړه لږ ځنډ وروسته سلمان، عبیدالله او زوی یی په بام طبیب ته رخصت ورکاوه، د ابو نصر او ګاونډیو کورونو ترمنځ کوم دوه نیم ګزه لوړ دیوال و چی یوځای یی نړولی ؤ او د تګ راتګ لاره یی په کی جوړه کړی وه، سلمان د لومړی ځل لپاره د هغه د رخصتولو لپاره بام ته راختلی ؤ، ابو نصر هغه ته وویل : که کله درته ضرورت شو ته بی له ځنډه په همدی لاره زما کره راتلای شی.

Downloaded from: The Digital Library

د يوه راز څرګنديدل

راتلونکی سهار چی سلمان د سعيد د پوښتنی لپاره د هغه کوټی ته ورننوت نو هغه د بستری پرځای په کرسۍ ناست و او له ابو الحسن سره يی خبری کولی، سلمان يی چی وليد د جګيدو هڅه يی وکړه خو دی زر ور وړاندی شو او هغه ته يی تکيه ورکړه، ورو يی پر بستره څملاوه ويی ويل: تر اوسه ستا استراحت ته اړتيا ده.

سعيد د موسکی کيدو هڅه وکړه ويی ويل : د شپی ابونصر ويل چی ته به زر د ګرځيدو راګرځيدو وړ شی، نن می لومړی ځل له څه تکيی پرته په کوټه کی د ګرځيدو هڅه وکړه، ابو الحسن په زوره پر کرسۍ کينولم، که نه نو بنايی زه ستا تر کوټی درغلی وای.

: إن شاء الله ته به ډير زر روغ شی، خو تر اوسه پوری بايد ته د ګرځيدو راګرځيدو په باب د طبيب هدايت په پام کی ونيسی.

ناڅاپه عبدالمنان له يوه نوکر سره په دروازه کی راښکاره شو او بيا ژر يوی خواته شو.

سلمان جګ شو بهر ته وتلو ته چمتو شو ويی ويل : زه اوس بيرته راځم. او بيا يی د عبدالمنان لاس ونيو او هغه يی خپلی کوټې ته ورسره بوتلو په يوه ساه يی څو پوښتنی تری وکړی:

ما پر وليد تينګار وکړ چی سهار تا يا عثمان ماته را واستوی تا دومره ځنډ ولی وکړ؟ هغه کور څومره لری دی؟ تر اوسه د ضحاك په لټه څوك راغلی دی که نه؟

عبدالمنان وويل : تاسو داړه کښينی، ما ډير مهم خبر درته راوړی دی، يو سپور وختی سهار د عبته کور ته رسيدلی هغه اوس زموږ په ولکه کی دی.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

: تاته معلومات شته چی هغه څوك دی؟
: د ضحاك ورور دی.
: تاسو د عتبه نور نوکران هم نیولی دی؟
: نه د هغوی د نیولو ضرورت نه ؤ.
: که هغه ژوندی وی او تاسو د عتبه د کوره یو تن راوستلی وی نو دا باید ورته معلومه وی چی دا خبره له عتبه څخه پته نه پاتی کیږی، ستاسو د کړو وړو نتیجه به دا وی چی هغه به نور هم پام کوی او زموږ لپاره به د منصور درك لګول او یا د عاتکی راخلاصول ناممکن کړی، ځکه خو ما غوښتل چی زه پخپله هلته باید تللی وای.

عبدالمنان په ډاډ ځواب ورکړ: د عتبه په کور کی یوازی دوه تنه نوکران وو هغوی د ضحاك د ورور له نیولو څخه خبر نه دی، کله چی ته تهوله کیسه واوری نو ډاډه به شی. د ضحاك ورور یونس د شپی په وروستی برخه کی هلته راغی، د عتبه نوکران دننه ویده وو، بهرنی دروازه تړلی وه، هغه له اس څخه پلی شو لومړی یی دروازه وټکوله بیا یی په پوره زور دروازه ټیله کړه او چیغی یی وکړی خو دننه څخه یی څه ځواب وانه ورید، ما یوه بل ملګری ته زر دا هدایت ورکړ چی شاوخوا رضاکاران خبر کړی پخپله له عثمان سره کوڅی ته ووتم، د یونس پام می ځان پلو ته واړاوه ومی ویل:

ګوره وروره شور او زوږ هیڅ ګټه نه لری، ستا ملګری به د ملر له راختو دمخه راویښ نه شی، که د دروازی خلاصول ضروری وی نو دغه هلك له دیوال څخه اوښتلی شی، هغه زما څخه مننه وکړه عثمان د ده په اوږو ودرید او پر دیوال وخوت، دننه کوز شو دروازه یی خلاصه کړه هغه زر دننه ننوت او په دومره زور یی د نوکرانو د کوټی دروازه ورټیله کړه چی هغوی په چیغو او فریاد بهر ته راووتل، د هغوی د رتلو او ګواښونو څخه وروسته د ده لومړنی پوښتنه د ضحاك په باب وه، هغوی ځواب ورکړ چی ستا ورور له آغا سره یوځای وتلی دی او بیا مو نه دی لیدلی

لږ څنډ نور له هغوی سره په خبرو اترو کی موږ. ته معلومه شوه چی هغه کوتوال ته د کوم مهم پیغام لپاره ورځی او بیا به بیرته راګرځی، موږ له هغه ځایه لری شوو او څو دقیقی وروسته چی هغه د کوڅی یوه سرته ورسید هغه وخت یی د خطر احساس وکړ چی د څلورو تنو رضاکارانو توری په یوه وخت د هغه په سینه کیده

Downloaded from: The Digital Library

او پوښتیو ولګیدی، یوه ځوان د هغه غاړې ته کمند وراچولی ؤ او عثمان د ده د اس جلب نیولی ؤ، اوس هغه زموږ په لاس کې بندي دی.

سلمان زر راپورته شو ویې ویل : راځه چې ځو.

: چیرته؟

: زه دغه سړی لیدل غواړم.

: نه ته سمدستي هلته نهشې تللای، زما هدف تاته دا ډاډ درکول وو چې موږ له خپلو مسئولیتونو څخه غافل نه یو، ماته ولید دا ویلي وو چې ته ډیر پریشانه یې، ځکه خو زه سهار وختي باید ستا خدمت ته راغلی وای خو هغه دا ټینګار هم کړی چې لږ تر لږه به دوې ورځې نور هم ته انتظار کوې، هغه تاته د یوسف په باب خبره کړې ده، او ته باید د هغه په ذهانت او مسئولیت پیژندنه اعتماد ولرې.

ما دا ټولې پیښې هغه ته په لیک کې ولیکلې او وامې ستولې او زما باور دی چې هغه فارغ شي دې مسألې ته به پام وکړي، سمدستي هغه ډیر مصروف دی، که تاسو په دې مسئله کې څه هدایت راکوئ نو زه به ډیر ګړندي عمل پرې وکړم. ستا مقصد له دې پرته بل څه کیدای شي چې موږ دضحاک ورور مرستې ته اړ کړو، او دا کار ماته مشکل نه ښکاري چې هغه به د خپل ورور د ځان ژغورنې په خاطر د عمیر او عتبه غوندې خلکو وژلو ته هم چمتو شي.

سلمان پوښتنه وکړه : تاسو هغه ته ویلي چې ضحاک زموږ په لاس کې بندي دی؟

: هوکې! ما هغه ته دا هم ویلي دي چې که ته زموږ سره مرسته وکړې نو د ورور ژوند دې ژغورل کیدای شي. په عامو حالاتو کې هغه بنایي زما پر خبره باور نه وای کړی خو چې کله عثمان د ضحاک د خیرې، جامو او قد او د اس نخښې ورته وویلې نو د ده رنګ وتښتید او چیغې یې کړې:

د خدای «ج» لپاره ما ضحاک ته وروله، زه یوازې هغه ژوندي لیدل غواړم، بیا به زه ستاسو هرې خبرې منلو ته چمتو یم.

ما ځواب ورکړ چې:

ضحاک دلته نشته، زموږ اندیښنه وه چې عتبه او د هغه ملګري به یې د خپلو ګناهونو د پټولو په خاطر ووژني ځکه هغه موږ داسې ځای ته رسولی دی چې د عتبه او نورو جنایتکارانو له ولکې لرې وي، که ته زموږ سره مرسته وکړې نو د هغوی د کسات څخه ستا او ستا د بوډا پلار د ژغورلو ذمه واري هم اخلو، که نه

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

نو دا امکان نه لري چي ته هغه بيا ووينې.

هغه تر لږ څنډه په فکرونو کي ډوب شو بيا يې پوښتنه وکړه: تاسو په څه خبره کي زما مرسته غواړي؟

ما لږ په تونده لهجه ورته ووېل : احمقه! ته په هر څه پوهيږې، ته د فرديناند د هغه جاسوس خدمتگار يې چي په ويگا کي يې يو کشر هلك او يوه عزتمنده نجلۍ بندي کړي دي، ستا ورور مور. ته هر څه ويلی دي او هغه پر دي پوهيدلی دي چي د هغو دوو بنديانو د يو يو ويښته په بدل کي به په سلگونو کسان ووژل شي، د فرديناند جاسوس به په قسطله او يا ارغون کي پناه واخستلی شي خو تاته به په اندلس کي په هيڅ گوټ کي هم د امن ځاى نه وي.

هغه ووېل : په خداى سوگند چي هغوي کله هغه ماشوم راوست زما ورور ورسره نه و، او د هغې ځواني نجلۍ په راوستلو کي هم د هغه لاس نه ؤ، هغه يوه تا اشنا او د هغه دري نوکرانو راوستل، نجلۍ او هلك يې په پاسني پوړ کي په جلا جلا کوټو کي واچول او هغه تا آشنا سړي چي د عتبه د دوست په نامه مو نه پيژاند يوه ورځ يې په حجره کي تيره کړه سبا ته يې زولنې ور واچولې او په يوه زير زميني کوټه کي يې واچاوه.

زما خور چي د هغوي په کور کي کار کوي د دې سبب دا باله چي عتبه سهار سينټافې ته ولاړ او د کور ښځو او نوکرانو ته يې دا امر وکړ چي د بنديانو سخته څارنه وکړي او چاته له هغوي سره د خبرو اجازه مه ورکوي.

ميلمه دري څلور ځله نجلۍ ته د ورتلو هڅه وکړه خو نوکرانو هغه ايسار کړ، ماسپښين مهال هغه يو ځل بيا هڅه وکړه او نوکرانو ته يې دا گواښ وکړ چي کله مو اغا بيرته راشي نو ځرمن به مو وباسي، زه په دې کور کي بندي نه يم ميلمه يم او نجلۍ زما د کاکا لور ده، زه يې يوازې د احوال پوښتنه کوم.

د عتبه مور او خور د ده خبري واوريدلې او هغه ته يې د پاس تلو اجازه ورکړه، بيا چي کله هغه کوټې ته ورننوت نو نجلۍ لومړي هغه ته ډيکه ورکړه بهر يې وېوسته او بيا يې کرسۍ راپورته کړه او پر سر يې د وهلو هڅه وکړه، د هغه د کاکا زوی کرسۍ تري واخستله او دواړه لاسونه يې ونيول، زما خور او د کور دري ښځو له بهر څخه دغه ننداره کوله، هغه ويل : عاتکې! د خداى «ج» لپاره زما خبره واوره، او هغې به په ډير زور چيغې وهلې : بې غيرته! دا زما د پلار او مور د قاتل کور دی، زما له مخې لرې شه، زه له تا سره تر خبرو مرگ غوره بولم.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

کله چې هغوی جگړه کوله، په بله کوټه کې نژدې هغه هلك د دروازې د ماتولو هڅه کوله، بیا ناڅاپه عتبه راورسید او څو دقیقې وروسته د هغه نوکرانو هغه میلمه زیر زمینې ته کشولو.

سلمان پوښتنه وکړه : تاسو له هغه نه پوښتنه وکړه چې کوتوال ته هغه څه پیغام راوړی ؤ؟

عبدالمنان له خپل جیب څخه دوه کاغذونه راواخستل هغه ته یې ونیول او ویې ویل:

موږ لومړی د هغه تلاشي واخستله او دغه کاغذونه ورسره راووتل، یو د حکومت ځانگړی اجازه لیك دی چې درلودونکی یې هر وخت کولی شي له ښار څخه ووزي او دروازه ورته خلاصه وي، او دا د هغه لیك نقل دی چې د ښندی په وینا عتبه کوتوال ته را استولی دی، ته یې پخپله ولوله.

سلمان زر زر لیك ولوست چې مفهوم یې داسې ؤ: تاسو سمدستي صدر اعظم ته ورشئ او ورته ووایئ چې فردیناند له پرون راسې د خپل احوال د څواب په انتظار دی، تاسو باید سمدستي سینتهافی ته ولاړ شي، اوس له باغیانو څخه زموږ هیڅ خبره پټه نه ده، او هغوی د کوم کلك انتقامي حرکت لپاره د مناسب فرصت په انتظار دی.

سمدستي د غرناطې د راتلونکې پریکړه زموږ په لاس کې ده، خو باغیانو ته زیات مهلت ورکول به سخت خطرناك وي، موږ سعید پیدا نکړای شو، هغه غالباً په غرونو کې پناه اخستې ده او ښایي ملگري یې هم هلته ورغلي وي، خو که لوی وزیر پر وخت څه گام اوچت کړي هغوی به موږ ته د څه اندیښنې سبب نه شي.

سلمان خفه شو ویې ویل : تاسو خپلو مشرانو ته د دې لیك احوال ورکړی دی؟

: هوکې! تر اوسه به د دې لیك خبر یوسف ته هم رسیدلی وي، خو موږ د هغه معلومات نشو اضافه کولی، ځکه چې ابو القاسم سینتهافی ته روان شوی دی.

: څه وخت؟

: نژدې یو ساعت وړاندې، زه چې تاته راتلم په لاره کې خبر شوم چې د غدارانو زیات شمیر مشران له هغه سره د خدای پامانی لپاره په دروازه کې ولاړ وو او د هغه ډنډورچي ځای ځای دا اعلانونه کول چې لوی وزیر د نورو اسانتیاو د ترلاسه کولو لپاره سینتهافی ته روان شو، ځکه خو د هغه د بری لپاره دعاگانې وکړئ، تاسو باید پریشانه نه شئ، هغه څو ځلې سینتهافی ته تللی، موږ د هغه په

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

باب هیڅ خوشباوري نه لرو بیا هم دا امید لرو چې ترڅو د اولس په باب پوره ډاډه نشي د کوم خطرناك گام اوچتولو جرئت ونه کړي، اوس ماته اجازه راکړه.

سلمان په پریکنده ډول وویل : زه له تا سره ځم.

: چیرته؟

: یونس ته.

عبدالمنان پریشانه شو ویې ویل: مگر ما گومان کاوه چې اوس به ستا ډاډ حاصل شوی وي.

سلمان وویل : که د عاتکې خبره تر عمیر پورې محدوده وای نو ما به دا گنهله چې هغه یې د کاکا لور ده، او دی به د بې غیرتۍ او بې حیایۍ له یوه حد نه وړاندې نه ځي خو اوس دا د کور د یوه سپي ښځه د ځان ژغورنې په هڅه کې د ځنگل د یو خونړي لیوه په پنجو کې لویدلې، عتبه یوازې د قسطلې یو جاسوس نه بلکې د عاتکې د پلار قاتل هم دی، اوس به هغه پر بلو سکروټو ولاړه وي او د خپلو وروڼو غیرت ته چیغې وهي او زه خپل غوږونه نشم بندولی، هغې زه د حامد بن زهره د ځان ژغورلو په خاطر غرناطې ته را استولی وم، هغې د حامد د تپې زوې د خدمت په خاطر د کور پرېښودلو خطر قبول کړی ؤ او اوس د حامد بن زهره د لمسې د ژوند ژغورلو په خاطر د خپل پلار د قاتل منگولو ته لویدلې ده.

په خدای «ج» سوگند! زه دا په داسې حال کې نشم پرېښودلای، نن ښایي زه د دې مرستـه وکړای شم، خو سبا تـه کـه عتبـه هغـه سینتافې یا کوم بل ځای تـه واستوله نو امکان لري چې ځو میاشتې د ځمکې چان کولو وروسته هم ور ونـه رسیدای شم.

تاسو یوسف ته ویلې شي چې تاسو د سمندري قواو د امیر حضور ته د هیأت له استولو ځخه پخوا ما دلته حاضر واخلې، که نه نو دغه خلك زما ځخه پرته هم تلای شي، کـه زه بیرته راستون نه شوم نو دوی امیر البحر ته دا خبر ورکولی شي چې ستا یو ملگري د یوې داسې نجلۍ پر عزت قربان شوی دی چې هغې ته په لور او خور ویلو به هر ترك وياړ کوي.

عبدالمنان په چوپه خوله سلمان ته کتـل او د سترگو په پرده یې ورو ورو د اوښکو پردې راغوړیدې بیا یې وویل:

زه لـه تا سره بحث نـه کوم، او زما باور دی چې کـه یوسفهم دلته وای ستا د ایسارولو هڅه به یې نه وای کړې.

(c) watan.com: The Digital Library

راځه! زه ستا د ښې لپاره دعا کوم، خو ته سملستي بايد د عتبه پر نوکر اعتماد ونه کړې، امکان لري ويګا ته په رسيدو د هغه نيت بدل شي.

: دا پريکړه زه هغه وخت کولی شم چې هغه ووينم زما باور دی چې هغه به ماته دوکه رانکړای شي.

: ډير ښه راځه! سلمان جګ شو او ويې ويل: ودريږه زه مې اس تيار کړم.

: نه اوس اس ته ضرورت نشته، زه چې په کومه ګاډۍ کې راغلی يم هغه له دروازې څخه لږ بيرته ولاړه ده، لومړی تاسو له يونس سره ووينی له هغه وروسته که ضرورت ؤ، نو اس به دی هلته را وغواړم.

هغوی لـه کوره راووتـل او نږدی دوه سوه ګامـه لري په يوه ګاډۍ کـی سپاره شول.

*****

ګاډۍ د يوی تنګی کوڅی په مخ کی ودريده او هغوی تری پلی شول او کوڅی ته ننوتل، لږ وړاندی چې ولاړل عبدالمنان د يوه کور دروازه دری ځلی له لږ وقفی وروسته وټکوله او يوه وسله وال ځوان دروازه خلاصه کړه، بيا سلمان په عبدالمنان پسی کور ته ننوت.

يوه دقيقه وروستـه هغه د کور په شاتني برخه کی په يوه کوټه کی د يونس په مخ کی ولاړ ؤ، هغه په غولی پروت ؤ او لاس او پښی يی په پړی کلك تړلی وو، له عثمان څخه پرتـه دوه تنه نور رضاکاران هم نږدی ورسره ناست وو، هغوی جګ شول او ودريدل.

سلمان څو شيبې يونس ته کتل بيا يی وويل:

که ته د ضحاك ورور وی نو دا بايد درته معلومه وی چې موږ يوازی اته ځابنته نور د بنديانو د راتګ انتظار يو که پـه دی موده کی هغوی رانـه غلل نو سبا دغه مهال ښايي ستا ورور غرغره کړای شي.

يونس په ګونګړو ژبه وويل:

د خدای «ج» لپاره په ما رحم وکړی! زه د خپل ورور لپاره سر قربانولی شم خو د بنديانو را ايستل له هغه ځايه به زما په وس کی نه وی، هلته شپږ تنه وسله وال کسان شپه او ورځ پهره کوی او وړاندی د ويګا په پهره کی يو نيم سل تنه پهره داران دي.

زه يوازی هيڅ نشم کولی، که تاسو له ما سره څو تنه واستوی هم پر هغه کور

Downloaded from: The Digital Library

حمله امکان نه لري.

: پردې فکر کول زموږ کار دی، موږ یوازې دومره معلومات کوو چې پر تا څومره اعتماد کیدای شي.

: زه د خپل ورور د ژوند ژغورلو په خاطر له خپل ځانه تیریدلو ته حاضریم، خو هلته زما بوډا پلار او د ضحاك میرمن هم ده او هغوی به د عتبه له کسانو څخه خلاص نه شي.

: زه د هغوی د ژغورنې مسئولیت اخلم، موږ به هغوی هم له هغه ځایه راوباسو او کوم داسې ځای ته به یې ورسوو چې هلته هیڅ خطر هم نه وي.

: مګر په غرناطه کې هیڅ ځای هم موږ ته خوندي نه دی.

: ما ته معلومه ده او زه د دې مسئولیت هم اخلم چې د خطر په وخت کې به غرونو ته ورسولې شي. هلته داسې خلك شته چې تاسو ته پناه درکړي او له ما سره د دې خبرې احساس هم شته چې ته به خپل سامان او لوښي لرګی پرېږدې او ځې به، ځکه خو زه تاته د پنځوس طلایي دینارو وعده د ر کوم.

یونس وویل : که زموږ سره دومره پیسې وای نو د عتبه نوکري به مو نه وای کړي، له باغ سره جوخت چې کوم کور دی هغه هم د عتبه دی، زموږ اصلي بادار د ویګا له رئیسانو څخه یو تن ؤ، د حملې څخه دوې میاشتې دمخه هغه خپل جایداد موږ ته پرېښود او هجرت یې وکړ، بیا چې کله عتبه زموږ د آغا په کور او جایداد قبضه وکړه نو ده ته د څو نوکرانو او موږ ته د سر پناه ضرورت ؤ.

سلمان وویل : زه ستاسو په مجبوري پوهیږم، اوس که له اخلاصه ته زموږ سره مرستې ته چمتو وې نو په ډاډه زړه زما پوښتنو ته ځواب راکړه، بیا دې له بندي سره کیناست نورو کسانو ته یې وویل ماته قلم او کاغذ برابر کړي او د ده لاس او پښې خلاص کړي.

له یونس سره تر یو ساعت پورې خبرو وروسته سلمان د «ویګا» کور ته د تلو او راتلو دننه او بهر لارو نقشه وایستله بیا یې عبدالمنان ته وویل : اوس ماته پنځه تکړه ځوانان په کار دي، زه به د بیرته ستنیدو پرځای همدلته واوسم ته عثمان واستوه چې زما اس راولي.

عبدالمنان ځواب ورکړ: صیب! زه شل تنه سربښندویان درته برابرولی شم، خو اوس تاسو ویګا ته نشي تلای.

سلمان ځواب ورکړ: د دې پروګرام لپاره یوازې پنځه تنه بس دي او ما دا نه

Downloaded from: The Digital Library

دې ویلې چې زه به همدا اوس «ویګا» ته روانیږم، که د سینتهافې لاره تر لمر لویدو پورې خلاصه وي موږ به د مازیګر له لمانځه وروسته د لویدیځې دروازې څخه ووزو، خو دا ضروري ده چې تر هغه وخته دغه نقشه او زما هدایات زما د ملګرو په ذهن کې ښه کښیني، تاسو هغوی ته د ګرندیو اسونو بندوبست هم وکړې.

یوه ځوان وویل : جنابه! زه ستا په وړاندې د دې ادعا نشم کولی چې ښه سپاهي یم خو دغه نقشه مې ښه یاده شوه، زه ستا د ملګرو په اره ویلی شم چې تا به مایوس نه کړي، که تاسو اجازه راکوې زه به هغه مجاهدین راولم او د دې خبرې مسئولیت اخلم چې دوی به په هر ازمویښت کې پوره وخیژي او له هغوی سره خپل اسونه هم شته.

سلمان عبدالمنان ته وکتل او هغه وویل : ته پردې ځوان اعتماد کولی شې.

سلمان رضا کار ته وویل : ډیر ښه ته ولاړ شه او زر د بیرته راتلو هڅه وکړه. ځوان جګ شو او بهر ته ووت.

* * * * *

سلمان تر ډیره نقشې ته کتل او په قلم یې پر هغو نورې کرښې ایستلې او د نخښو په لګولو بوخت ؤ، بالاخره یې عبدالمنان ته وویل :

ستا دا باور دې چې موږ ترمابنامه بیله څه خنډه له لویدیځې دروازې څخه تیریدای شو؟

: هوکې! د سینتهافې لاره ترمابنامه خلاصه وي او که تګ راتګ دوام ولري پهره دار تر څه خنډه وروسته هم دروازه خلاصه پریږدي. خو کوم خلك چې په ګاډو سامان راوړي هغوی معمولاً ترمابنام دمخه بیرته رارسیږي. سهار وختې پر دروازه ډیر بیروبار وي، ځکه خو ځینې سوداګر د وخت .د تیریدو په خاطر خپل بارونه له مابنام څخه دمخه اړوي او خپلې ګاډې له مابنام څخه دمخه له دروازې څخه بهر ته باسي او شپه بهر تیروي هلته د کوچوانانو لپاره د شپې لخوا د ساز او نڅا محفلونه هم تاوده وي.

سلمان وویل : دا ټولې خبرې ما اوریدلې، ته یوازې زما د خبرې ځواب راکړه.

: تاته په بهر وتو کې څه ستونزې نشته، زموږ ملګرې به هلته نژدې وي، یوازې د دې خبرې خطر دې چې کله شپږ تنه وسله وال کسان پر اسونو سپاره له هغه ځایه ووزي نو هغوی به زموږ د دښمنانو او زموږ د حکومت د جاسوسانو له نظره پناه نه شي، بیا به تاته یوه بله ستونزه جوړه شي چې د ویګا په لورې لاره

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

چې د سينتهافی له سرك څخه جلا شوی ده هغه دوه ميله لری ده، تر هغه ځايه د وررسيدو نه وراندی د دښمن لومړی پهره په مخه راځی.

: تا څنګه دا خيال کړی دی چې موږ د شپې له سرك پرته سفر نشو کولی؟

موږ به له مابنام څخه دمخه يو يو له دروازی څخه ووزو او دروازی ته نژدی به چيرته له سرك څخه کوز شو او فصلونو ته به ننوزو، له هغی وروسته به يونس زموږ لارښود وی څنګه يونسه سهی ده؟

: بلکل سهی ده صيب!

سلمان عبدالمنان ته وويل : اوس زه تاته دا ويل غواړم چې موږ به وسله وال نه روانيږو، خنجر له ځان سره ساتلای شو خو د نوری وسلی تيرولو ذمه واری به له دروازی نه هغه کوچوان ته وسپارو چې په ګاډی کی پروښو راوړو برسيره په ډيرو نورو کارونو هم پوهيږی.

عثمان له دروازی سره نژدی ناست ؤ چې د ګاډی نوم يی واوريد سترګی يی وځليدی.

سلمان وموسکل ويی ويل : عثمانه! ته زما په مطلب ږپوهيدی؟

: هوکی! خو وابنه له بهر څخه غرناطی ته راوړل کيږی له دی ځايه بهر ته نه وړل کيږی.

سلمان وويل : ته به د «غنمو» د راوړو په پلمه بهر ته ولاړ شی او زموږ وسلی به د تشو بوريو لاندی غلی کړی او رښتيا! ما ته د لس دولس ګزه رسی اړتيا ده، ستا آغا به پرګاډی‌د سوداګری يو څه سامان هم بار کړی، ته به زموږ ترشا راځی او خپله ګاډی به له نورو څخه لږ لری دروی، موږ به د نندارچيانو په څير هلته دلته ګرځو او په مناسب وخت کی به خپلی وسلی واخلو او روانيږو به.

عبدالمنان وويل : زه له عثمان سره يو بل سړی هم استوم هغه به د وسلو غوټه ورسره واخلی او مناسب ځای ته به يی ورسوی.

سلمان وويل : چې موږ له دی کار څخه وزګار شو د شپې مهال به د دروازی د خلاصولو لپاره ستا مرستی ته اړ يو.

: تاسو به ما د هرکلی لپاره حاضر وګوری، او پرما برسيره به هلته ستاسو نور مرستندوی هم وی، له دروازی بهر به هم څو رضاکاران ستاسو انتظار کوی.

سلمان وويل : که له ويګا څخه څوك په موږ پسی راغلل نو امکان لری چې موږ د جنوبی دروازی لوری ته مخه کړو.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

: زموږ ملګري به هلته هم ستاسو هرکلی ته موجود وي، تاسو پهره دارانو ته یوازي دومره ووایئ چي تاسو د هشام ورور یاست، هغوی به سمدستي دروازي خلاصي کړي.

: هشام څوك دی؟

: هغه یو فرضي نوم دی، پهره دارانو ته به د پوځ له خوا دا امر ور واستول شي چي د هشام د ورور او د هغه د نورو ملګرو لپاره دروازه خلاصه کړي.

راځه عثمانه! تر اوسه نور ډیر کارونه دي چي باید سرته یې ورسوو.

عثمان وپوښتل : صیب! ستا اس همدا اوس راولم؟

: نه! هغه تر ماسپښین پوري هماله پریږدي خو له دي څخه وړاندي زما کوربه او د هغه ګاونډي ته دا ویل ضروري دي چي زه په یوه مهم کار مصروف یم خو هغوی ته اوس دا ویل ضروري نه دي چي زه چیرته یم.

عبدالمنان وویل : تاسو فکر مه کوئ، هغوی ته د تسلي لپاره به زه په خپله هلته ورشم.

عبدالمنان او عثمان جګ شول او له کوټي ووتل او نږدي یو ساعت وروسته د ویکا د عملیاتو لپاره سلمان خپلو ملګرو ته هدایات ورکول.

ماښام یو یو له دروازي څخه ووتل، سلمان تر ټولو دمخه ؤ، په هغه پسي یونس ؤ او ورپسي نور، په دروازه کي لا د خلکو تك راتګ دوام درلود، عبدالمنان د پوځ له یوه ځوان افسر سره خبري کولې، سلمان هغوی ولیدل او په بې پروایي تری تیر شو دروازي ته نږدي له آس څخه پلی شو او د خپلو نورو ملګرو انتظار یې کاوه، څو دقیقې وروسته هغوی ټول هلته وررسیدل.

د عثمان ګاډی‌تر نورو ګاډیو لږ لري ولاړ وه، له سرك نه پوري غاړي ته یو ځای څو کسان په لمانځه ولاړ وو دوی هم شاوخوا په ولاړو ونو خپل اسونه وتړل او په لمانځه ور شریك شول.

له لمانځه څخه چي فارغ شول یو رضا کار په عثمان او د سرای په بل نوکر پسي ګاډی لوري ته ورغی او پاتي نور ټول یوه او بله خوا سره تیت شول، سلمان یونس د احتیاط لپاره له ځان سره وساته او یو رضا کار مجاهد په دوی پسي له شانه روان ؤ.

د دروازي په شاوخوا کي د خلکو ګڼه ګوڼه د دوی له هیلي څخه ډیره زیاته وه چي د دوکاندارانو په خیمو او په څپرو کي سملاسي جوړو شوودوکانونو کي بې‌

Downloaded from: The Digital Library

پروا گرځیدل، د لوړو مقاماتو خاوندان تر چترېو لاندې په آرامو کوچونو کې ناست وو او ډوډۍ یې خوړه او ځای ځای سازکوونکو ، سندرغاړو او نڅاګرو د دوی د تفریح او سات تیرې لپاره د نڅا او سرود مجلسونه تاوده کړي وو.

ناڅاپه چا د سلمان په اوږه لاس کیښود ویې ویل: که زموږ د بې حسۍ او بې غیرتۍ سهې اټکل کول غواړې نو په ما پسې راځه! دا عبدالمنان ؤ، سلمان چوپه خوله ورسره روان شو، لږ وړاندې چې ولاړل د خانه بدوشو «کوچیانو» دیره وه، هلته د اور لمبو ته څو ښځو او نارینه ؤ ګډ اتڼ کاوه چې شاوخوا غریب خلك ترې راچاپېر وو.

عبدالمنان وویل : د دې کوچیانو نڅا زموږ لپاره نه ده، خو زه بل څه درښودل غواړم.

لږ وړاندې تر یوه پراخ چتر لاندې خلك راټولیدل چې د مخې له کتار څخه درې فته لوړ په یوه سټیژ یوې ښکلې نجلۍ په قسطلي ژبه سندره ویله او زیاترو ننداره‌چیانو بیله دې چې د دې د سندرې په مفهوم وپوهیږي پر هغې افرینونه ویل، سندر غاړې د خپلې سندرې له پای ته رسولو وروسته ډېر دی شاته ورکه شوه، څو شیبې وروسته پنځه نجونې چې له جامو څخه درې مسلمانې او دوې نورې د قسطلي اوسیدونکي ښکاریدلې راووتې او نڅا یې پیل کړه.

سلمان وویل : د خدای لپاره له دې ځایه ځه! زه تر دې زیات څه نشم لیدای.

هغوی له تجیر څخه راووتل بیرته سرك لوري ته راغلل عبدالمنان یوې ونې ته نږدې ودرید یوه او بله خوا یې وکتل او بیا یې سلمان ته وویل:

تا تر اوسه هیڅ نه دي لیدلي، اصلي ننداره به درې څلور ورځې وروسته پیل شي، د سندغاړو او سرود دغه ډله پرون دلته را رسیدلې ده، په غرناطه کې د داسې خلکو کمې نشته چې د ښار په څلور لارو کې د هغوی د کمالونو د لیدلو په انتظار دي.

همدا اوس یوه جارچي دا اعلان کاوه چې د طلیطلې شهزادګۍ دلته راروانه ده.

: د طلیطلې شهزادګي! دا څوك ده؟

: هغه یوه سندرغاړې ده او د هغې په اړه دا مشهوره ده چې د طلیطلې د پخوانۍ یوې کورنۍ سره اړیکې لري نوم یې لیلي دی او ځینې خلك یوازې د دې د راګ د اوریدو لپاره سینتافې ته تلل، هغوی وایي چې په غږ کې یې جادو دی، زه د جګړې له اوریدو څخه وروسته لومړې ځل دلته راغلی یم او ما دا تصور هم نشو

Downloaded from: The Digital Library

کولی چې دښمن زموږ د اخلاقي برجونو رانړولو لپاره کوم سوري وهلی دی هغه په دومره خطرناك وي.

هغه نښاګري نصراني يا يهودي وي، خو دغو بدمرغو چې هغوی د مسلمانانو په جامه کې ليدلی پرې خوښيدل. اوس ته پوهيدای شې چې په څومره جبهو کې بايد وجنګيږي؟

سلمان تر لږ ځنډه د درد په حالت هغه ته کتل، بيا يې وويل : زما په ګومان موږ ته نور دلته د ايساريدو ضرورت نشته.

عبدالمنان وويل : ته به لږ نور هم انتظار کوی، تر اوسه ابو القاسم له سينتيافی څخه نه دی راستون شوی د هغه تر راتګه د دروازی دننه او بهر د حکومت جاسوسان بنه ځك دی، هسی هم تاسو ته لږ وروسته سفر ډير مناسب دی.

يونس وويل : صيبه! ما هم همدا عرض کول غوښتل چې موږ بايد تر لږ ځنډه دلته ايسار شو، د خدای تعالی لپاره پر ما اعتماد وکړه، اوس ستا برې زموږ لپاره هم د مرګ او ژوند سوال شو. ما دا عرض کاوه چې د دغه کور سانونکی ډير ظالمان دی، او پر دی خبره وياړ کوی چې څو تنه بې ګناه خلك يې وژلی دی، که تا هغوی په ناخبری کی راقابو نکړل نو هغوی به د وړيو ليوانو په څير مقابله وکړی او بيا دا خطر هم شته چې که له هغوی نه کوم يو وتښتيد او د پرځ چوني ته ورغی زموږ څخه به يو هم د ژوندی راوتلو موقع ونه وينو، دا هم ضروری ده چې د طبيلی خدمتګار او دوه تنه نوکران هم ونه تښتي.

سلمان وويل : يونسه! که زما پر تا اعتماد نه وای نو له خانه سره به مې نه وای راوستلی، د حامد بن زهره د قاتلانو وروستی شيبې ډيری نزدی دی، خو زه د خپل ضمير د ډاډ لپاره له تا څخه پوښتم چې په هغو اتو پهره دارانو کی څو تنو د حامد بن زهره په وژلو کې برخه درلوده؟

يونس په انديښنه ځواب ورکړ: صيبه! زه قسم خورم چې ما د خپل ورور پر کوم جرم د پردی اچولو هڅه نه ده کړی خو هغه له هغو قاتلانو سره نه ؤ تللی، ما څو ځله د هغوی خبری اوريدلی دی چې ويل به يې چې عتبه يوازی له غرناطی څخه موږ ورسره راوستلو، او ضحاك يې په کور کی له نورو نوکرانو سره پريښود او چې کله تيوله شپه پر موږ اوريدل لانده خيشته وو ضحاك په کور کی خوبونه غورول.

سبا ته يې د بل کار لپاره شپږ کسه له خانه سره بيولی وو او زه له دی څخه

Downloaded from: The Digital Library

منکر نه یم چې ضحاك هم په هغوی کې ؤ، نوری خبری تاسو ته پخپله هم معلومې دی، خو که ستاسو ملګری په همدی شپه له غرناطې څخه بهر وژل شوی وی نو په یقین سره ضحاك له هغوی سره نه ؤ.

عبدالمنان وویل : صیب! زما باور دی چې دا ځوان دروغ نه وابی.

: پردی خبره زما هم باور ؤ خو زه پردی ځان پوهول غواړم چې په پاتې نورو کسانو کې څوك زموږ د رحم حقدار دی، یونسه! ته ډاډه اوسه، تا د خپل وروور د ګناهونو کفاره ادا کړی ده.

هغوی تر لږ ځنډه نوری هم ورو ورو خبری کولی، په دې موده کې د سلمان نور ملګری هم ورو ورو هغوی ته نژدی ورغلل، بیا ناڅاپه د سینتهافی له لوری څلور ګړندی پر اسونو سپاره راښکاره شول، چې دروازی ته رانژدی شول، چیغې یې کړی.

نه لاری نه لری شی! لوی وزیر صیب تشریف راوړی! ناڅاپه دروازه خلاصه شوه او وسله وال پلی او سپاره بل کړی مشالونه د سرك یوی او بلې غاړی ته کتار ودریدل.

څو دقیقې وروسته د سینتهافی له لوری د ډیرو اسونو د پښو ترپهار واوریدل شو او بیا د سترګو په رپ کې پنځلس - شل اسونه ګړندی تیر شول، پر هغوی پسې د لوی وزیر ګاډی «بګۍ» وه، او د بګۍ شاته د وسله والو سپرو یوه بله ډله راروانه وه، لږ ځنډ وروسته هغوی ټول دننه تللی وو او عام خلك چې له سرك څخه لری ساتل شوی وو، پر دروازه راټول شول د خوښۍ نعری یې وهلی.

سلمان او ملګریو یې په ډاډه زړه له ونو څخه خپل اسونه راخلاص کړل او یو یو د هغه باغ په لوری ولاړل چې د عبدالمنان نوکر وسله ساتلی وه او د دوی د ورتلو انتظار یې کاوه.

Downloaded from: The Digital Library

پاچا او د هغه وزیر

ښار ته تر ننوتو وروسته د ابو القاسم بگۍ د خپل محل پرځای نیغه الحمرا ته ولاړه او نیم ساعت وروسته هغه د الحمرا مانۍ په یوه کوټه کې د پاچا په مخکې ولاړ و.

: ابو القاسمه! تا ډیر ځنډ وکړ. ابوعبدالله له شکایت څخه په ډکه لهجه وویل:

عالي جنابه! که زه سهار وختي روان شوی وای نو ښایي ماسپښین هیرته رارسیدلی وای، خو د شپې ځینې داسې خبرونه راورسیدل چې تر ډیره وخته ایسار شوم، او بیا سینتافي ته رسیدل او د فردیناند داده کول خو آسانه خبره نه ده.

پاچا په مخه کې یوې کرسۍ ته اشاره وکړه او ویې ویل : کېښینه!

کاشکې زه د ده د نه دادده کیدو په سبب پوهیدای لومړی تا دا ویل چې موږ د ښار څلور سوه تنه وتلي مشران او افسران د یرغمل په څېر دوی ته وسپارل او داده مو کړل، بیا دې ویل چې که د اوربند د مودې له پای ته رسیدو دمخه مو د ښار دروازې ورته پرانستلې نو د دوی پاتې اندېښنه به هم لرې شي. د خدای «ج» لپاره ووایه! چې ددوی د بدگومانۍ د لرې کولو لپاره نور موږ څه کولی شو؟

د حامد بن زهره څخه وروسته د غرناطې په کڅوړه کې بل کوم داسې غښې پاتې دی چې هغه یې خطرناک گڼي؟

ابو القاسم وویل : عالیجنابه! د هغه ستا په اړه هیڅ بدگوماني نشته، که داسې څه خبره وای نو هغه به د حامد بن زهره په راتلو او د ښار د خلکو د جوش او احساساتو د خبر په اوریدو یوه شیبه هم نه ځ ایسار شوی.

: نو بیا هغه څه غواړي؟ ستا څېره داسې ښیي چې کوم ښه خبر دې نه دی راوړی.

: اعلیحضرته! له فردیناند سره دا اندیښنه ده چې په غرناطه کې د باغیانو

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

لاربنوونکی مور د حامد بن زهره د وژلو مسئول بولی او دغه خلك هر وخت کولی شی خلك وپاروی، چی بیا به تاسو ته د اوربند د تړون د شرطونو پوره کول ناممکن کړی.

: د دی چاره له دی پرته بل څه کیدای شی چی د اشرارو د آرام ساتلو په خاطر د فردیناند پوځونه بیله ځنډه غرناطی ته ننوزی!

: تاسو سهی فرمایی! فردیناند هم همدغه غواړی چی د جګړی پلویانو ته باید د سر اوچتولو فرصت ورنکړای شی خو...

: خو څه؟!

: اعلیحضرته! ما دا ویل غوښتل چی فردیناند تاسو له نظره نه شی غورځولی، هغه له ما څخه پوښتل چی تاسو د خپلی راتلونکی په اړه څه پریکړه کړی ده؟

ابو عبدالله د ویری او خفګان په حالت کی چیغی کړی:

ابو القاسمه! د خدای «ج» لپاره صفا صفا خبری کوه! . . .

: اعلیحضرته! تاسو په پوره ډاډ زما خبری و اوری، د فردیناند ستاسو په وفاداری کی شك نشته، خو هغه نه غواړی چی تاسو په کوم نوی ازموینت کی واچوی.

د هغه اندیښنه ده چی کیدای شی د حامد بن زهره راوړونکو کښتیو د هغه د ملاتړ لپاره ډیر نور کسان هم پر ځنډه پلی کړی وی او دغه ترکان یا افریقایان به قبایلو ته د بهرنی ملاتړ امیدونه او وعدی ورکوی او جګړی ته به یی هڅوی.

فردیناند ویل چی که دترکانو جنګی بیړیو د ساحل په کوزه ځنډه یرغل راوړ او ویی نیوله نو په ټولو غرنیو سیمو کی به د جګړی لمبی پورته شی، په داسی صورت کی به د غرناطی د خلکو آرام ساتل ستا د وس خبره نه وی.

ابو عبدالله په وارخطایی وویل: تر اوسه ستا په مطلب نه یم پوهیدلی ما کله دا دعوه کړی ده چی د غرناطی اولس په امن او آرام ساتلی شم، که د فردیناند سر له اوسه زما په نیت شك وی او هغه دا ګومان کوی چی که د غرناطی اولس پاڅید نو زه به ورسره ملګری شم نو د خدای «ج» لپاره ووایه چی د هغه د ډاډه کیدو لپاره زه نور څه کولی شم؟

ابو القاسم په ډاډ ځواب ورکړ: فردیناند ستا پر خلوص اعتراف کوی، خو هغه نه غواړی چی که په غرناطه د قبضی په صورت کی د هغه لښکر د چا له مقاومت سره مخ شو د هغی پړه پرتا ولویږی. ته پردی پوهیدای شی که د هغه دری څلور

Downloaded from: The Digital Library

تنه سرتیری تیپیان یا ووژل شی نو د لښکر عکس العمل به یی څومره توند وی. د دوی په پوځ کی د داسی کسانو کمی نشته چی د غرناطی له اولس څخه د تیرو ماتو بدل اخستل غواړی او له تاسره به هم څه نرمی ونه کړی.

فردیناند دا احساسوی چی د جګړی په صورت کی چی څومره ته د خپل رعیت په اړه بی وسه یی هومره به دی د خپل لښکر په مخکی بی وسه وی، ځکه هغه غواړی چی سمدستی ته باید په غرناطه کی ونه اوسی.

ابو عبدالله په ړدو ړدو هغه ته حیران کتل، په پوره زور یی غوښتل چیغی وکړی خو غږ یی په کومی کی خپ شو ابو القاسم له لږ ځنډ وروسته وویل:

: اعلیحضرته! فردیناند غواړی چی سمدستی تاسو د لیکلی ترون له مخی د خپل جایداد انتظام وکړی، که په غرناطه کی د بغاوت په اړه د ده اندیښنی غلطی ثابتی شوی نو تاسو به بیله ځنډه بیرته راوغواړی او بیله څه ځنډه به د خپلی مرستیالی منصب درته وسپاری.

دا هم کیدای شی چی کومه ورځ هغه د ټول اندلس د واکمنی چاری تاسو ته وسپاری. د جګړی په صورت کی تاسو ښایی څو اونی او یا څو ورځی انتظار وکړی خو چی کله د باغیانو زور اوبه شی او فردیناند پردی ړاوه شی چی تاسو کومه لویه ذمه واری ترسره کولی شی نو ستا تر ټولو وړوکی انعام به دا وی چی د غرناطی حکومت درته وسپارل شی، زما باور دی چی کله تاسو بیرته راشی نو هغه کسان چی نن پرتاسو د غدار تور پوری کوی ستاسو په مخه کی به خپلی لیمی پړدی.

فردیناند ډیر د تدبیر خاوند دی او لری ګوری، هغه پردی پوهیږی چی په فتحه شویو سیمو کی په ځانګړی ډول د بی شمیره پوځ د ساتلو پرځای به د یوه مسلمان په مرسته حکومت کول ډیر آسانه وی.

د ابو عبدالله حالت هغه وزی ته ورته ؤ چی پر مری یی چاړه ور ایښودل شوی وی، هغه په پوره زور چیغه وکړه:

ته خاین یی! ته زما دښمن یی!! ته د فردیناند جاسوس یی!!! تاته ښه معلومه ده چی فردیناند به خپله یوه وعده هم پوره نه کړي، زه غرناطه نه پریږدم، زه جګړه کوم، تر وروستی سلګی پوری جګړه کوم، زه به اولس ته دا ووایم چی تا یوازی له ما سره نه بلکی له ټول اولس سره دوکه کړی ده، تا څلور سوه تنه د یرغملو په توګه فردیناند ته وسپارل، ته د حامد بن زهره قاتل یی.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

ابو القاسم په ډاډ ځواب ورکړ: ستا ګومان دی چی د غرناطی خلك به تا په اوږو سپور کړی!

زه به ستا ځرمن وباسم! پهره دارانو! پهره دارانو!!

ابو القاسم وویل : ته زما په وینو د خپلو ګناهونو کفاره نشی ادا کولی.

څلور وسله وال کوټی ته ورننوتل او زره نازره یی بو بل ته کتل، ابو عبدالله له ډیرې غوسې لړزیده او چیغی یی کړی: ویی نیسی!

سپاهیان زره نازره ور وړاندی شول، خو ناڅاپه د ساتونکی ډلی یو مشر کوټې ته ورننوت او په منډه ورغی د ابو القاسم او سرتیرو ترمنځ ودریده.

ابوالقاسم وویل : لوی پاچا! زه هری سزا ته چمتو یم، خو د خدای «ج» لپاره زما خبره واوروړما تاته دا نه ویل چی که تر سبا ماښام پوری زما لخوا فردیناند ته ډاډمن ځواب ورنکړای شی نو بل سهار به هغه پر غرناطه یرغل کوی، او هغه بدنصیبه کسان چی تا فردیناند ته سپارلی دی ټول به لاس تړلی راولی او داسی به یی په مخکینی کتار کی را روان کړی چی دښمن ته د ډال حیثیت ولری.

له دی وروسته بیا ته فکر کولی شی چی د غرناطی خلك به له تا څخه ړول د بی ګناهو خلکو د وینو حساب اخلی او که تاسو د هغه د انتقام څخه وژغورل شی هم نو فردیناند به بیا څه ډول سلوك درسره کوی؟

ابو عبدالله د بی وسی په حالت کی سر ځوړند واچاوه او څو شیبی په کوټه کی چوپتیا خپره وه، بیا هغه په لاس اشاره وکړه او سرتیری او افسر یی له کوټې څخه بیرته ووتل.

ابو عبدالله وویل : تاته هر څه معلوم وو او ته له پیله د فردیناند د لاس آله وی.

: اعلیحضرته! موږ دا پریکړه باید تاریخ ته وسپارو چی څوك د لاس اله ؤ؟

ابو عبدالله بی وسه شو ویی ویل: ابو القاسمه! ته ما خپل دوست بللی وی.

: زه اوس هم ستا دوست یم.

: ما تل ستا په مشورو عمل کړی دی خو تا ماته د سهی لاری راښودلو پرځای زما د بربادی سببونه برابر کړل.

: اعلیحضرته! ماته د هسی لارښوونکو انجام معلوم ؤ، تاته د یوه داسی وزیر ضرورت ؤ چی ستا د ضمیر د ډاډه کولو سببونه برابر کړای شی.

: د دی مطلب دا دی چی تا قصداً ماته دوکه راکوله!

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

: نه جنابه! تا یوازې زما پر هغو مشورو عمل کاوه چې ستا دغوښتنو په تائید به وې او زه دا منم چې ما د خپل ضمیر د غږ اوچتولو پرځای ستا د ضمیر د داړ بندوبست کړی دی.

: اوس ته ماته د دی احوال لپاره راغلی یې چې زه د خپلی لاری د وروستی ګړنګ پر خنده دریدلی یم؟

: زه تاته د دی لپاره راغلی یم چې اوس دواړه په یوه کښتی کی سپاره یو، او زما وروستی هڅه به دا وی چې دغه کښتی ډوبه نه شی.

: او ستا په ګومان دا کښتی یوازې په دی له ډوبیدو څخه ژغورل کیدای شی چې موږ له غرناطی څخه وتل ومنو؟

: جنابه! زه پردی پوهیږم چې دا پریکړه به تاته څومره ګرانه وی خو دا یوه مجبوری ده.

: تا دا پریکړه کړی ده چې زه باید الفجاره ته ولاړ شم.

: اعلیحضرته! یوازې ته پریکړه کولی شی.

: فردیناند درته ویلی دی چې هغه ماته کوم جیل او یا کلا غوره کړی ده؟

ابو القاسم ځواب ورکړ: اعلیحضرته! ما له فردیناند څخه دا لیك اخستی دی چې دی په الفجاره کی کومه سیمه تاته وسپاری نو ته به د یوه واکمن په حیث په کی اوسی او د هغی حاصل به دومره خامخا وی چې تـه د بی وسی احساس ونکړی.

: ابو القاسمه! ما ځان ته پخپله ډیره دوکه ورکړه، خو دا دوکه نشم ورکولی چې په الفجاره کی د ځمکی کومه ټوټه داسی هم کیدای شی چې زه په کی داړمنه ساه واخستلای شم. د الفجاری یاغی خلك به هلته په خپلو هدیرو کی زما مړی هم پری نږدی.

: عالم پناه! دا خبره ماته پریږده چې د دی سیمی اوسیدونکی به تاسو په سر سترګو کښینوی، هغوی به پری پوه کړای شی چې فردیناند په کومه سیمه ستا حق ومنی هغه به د نصرانیانو له غلامی نه خوندی وی، زما باور دی چې د الفجاره اوسیدونکی به د عیسویانو په لاس د تباه کیدو پر ځای ستا تر سیوری لاندی د امن ژوند غوره کړی.

: هغه خو وعده کړی وه چې ما به تر یوه کاله پوری د ازمویښت لپاره له الحمرا څخه نه ویاسی، اوس تـه دا ولی نه وایی چې هغـه ماتـه یو ځل بیا دوکه راکول

Downloaded from: The Digital Library

غواړي.
: عالي مقامه! هغه تاته د دی خبری فرصت درکول غواړي چی ته د الفجاره جنگیالی قومونه آرام کړی او په دی ډول ځان د یوی لویی ذمه واری اهل ثابت کړی. هغه پوهیږي چی غرنی قومونه به په آسانی د ده برلاسی ونه مني، ځکه خو که تا هغوی سمی ته راواړول نو دی به د خپلی متعصبی ملکی او د قسطلی د سردارانو د مخالفت سره سره تاته په اندلس کی د سلطنت د نایب منصب درکړی.
: ته ویلی شی چی فردیناند به څومره ورځی په الفجاره کی د ایساریدو اجازه راکړی؟
: عالیمقامه! ته ډاډه اوسه، فردیناند به پردی اقرار او سوگند کوی چی د الفجاره کومه سیمه تاسو ته درکړای شی پر هغی به ستاسو مالکانه حقوق د تل لپاره وی، او په هیڅ صورت کی به هم نه درڅخه اخستل کیږي، د هغه د لیك په لوستلو به پخپله ستا ډاډ حاصل شی.
: کوم لیك!
: ابو القاسم د خپلی درنی چپنی په جیب کی لاس ننه ویست یو لیك یی راویوست او په دواړو لاسو کی یی ونیوه ابو عبدالله ته یی وړاندی کړ ویی ویل:
واخلی! دا ترون زما د وفاداری او وظیفی پیژندلو وروستی ثبوت دی. د دی مضمون ما پخپله لیکلی او فردیناند زما د یوه تکی د بدلولو هڅه هم نه ده کړی. د کلیسا مشرانو د قسطلی امیرانو او نورو متعصبو سردارانو ډیر شور او زور واچاوه، ملکه ازابیلا هم خوښه نه وه خو بیا هم د الفاظو په جگړه کی هغوی ستا خدمتگار مات نکړای شو، تاسو پردی لیك د پاچا او ملکی مهرونه لیدلی شی.
ابو عبدالله په خپلو لړزیدلیو لاسونو لیك راپورته کړ او له لږ ځنډ وروسته یی ابو القاسم ته وکتل ویی ویل:
د غرناطی د اولس بدمرغی داوه چی زما ټول کارونه نیمگړی وو، او زما بدمرغی دا ده چی زما د وزیر یو کار هم نیمگړی نه وی.
زه ستا له ځیری څخه د دی لیك مفهوم لوستی شم، اوس دا راته ووایه چی کله زه له غرناطی څخه ووزم نو ته به الحمرا ته راځی او که به په خپل کور کی پاتی کیدل خوښوی؟
ابو القاسم د خپلی موسکا د پټولو هڅه وکړه ویی ویل:

Downloaded from: The Digital Library

عالیمقامه! کوم حالات چی ستا لپاره نامناسب دی هغه ستا د غلام لپاره هم مناسب نشی کیدای. ما تر ورروستی سلګۍ‌لـه تا سره د اوسیدو پریکړه کړی ده، فردیناند ستا په ګاونډ کی ماته هم یوه وړوکی سیمه رابخښلی ده.

: یو سړی د دوو بادارانو غلام نشی کیدای.

: همدغه سبب و چی ما د غرناطی پریښودو پریکړه وکړه.

: ته به ربښتیا له ما سره اوسی؟

: هوکی! زه وعده کوم چی په غرناطه کی خپله برخه مهم کارترسره کړم بیا به ستا په خدمت کی حاضر شم.

ابو عبدالله په وربښمین دسمال کی نغښتی لیك پرانست او په لوستو یی بوخت شو.

بیا یی کاغذ بیرته قات کړ یوی خواته یی کیښود او تر لږ ځنډه یی سر ښکته راچاوه په چورتونو کی ډوب شو، بالاخره یی ابو القاسم ته وویل:

فردیناند دا غواړی چی زه بی له ځنډه الحمرا باید پریږدم، او ته وایی چی د دی لیك مضمون ما تیار کړی دی.

ما لـه فردیناند سره تر خبرو اترو وروسته دا مضمون ولیکه، ماته معلومه وه چی الحمرا په تاسو ګرانه ده، خو ما دا احساس کړه چی په دربار کی د هغو خلکو خوله بندول ضروری ده چی تر اوسه ستا پر اخلاص شکمن دی.

: اوس تا د هغوی خولی بندی کړی؟

: زما باور دی چی کله تاسو له الحمرا څخه ووزی نو د فردیناند په دربار کی به ستاسو د بدغوښتونکو خولی پخپله بندی شی، بیا به موږ د هغی ورځی انتظار کوو چی په غرناطه کی ستا ضرورت احساس کړای شی.

: ته تر اوسه په دی فکر کی یی چی په غرناطه کی به زموږ ضرورت احساس کړای شی؟

: هوکی! زما باور دی چی که موږ د الفجاره جنګیالی قبیلی د لږی مودی لپاره په امن او آرامی وساتلای شوای نو فردیناند او ملکه ازابیلا بـه زموږ خدمتونه له پامه ونه غورځوی او په داسی حال کی چی په غرناطه کی هر وخت د امنیت د خرابی خطر وی زه همدا مناسبه بولم چی تاسو د ډیرو بدو ذمه واریو څخه د ژغورنی په خاطر له ځنډه پرته له غرناطی څخه ووزی.

: ته ماته دا ډاډ راکولی شی چی د فردیناند نیت به بیرته خراب نه شی او ته

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

په کومه ورځ له دی احوال سره نه راځی چی اوس د نور اخلاص د ثبوت ورکولو په خاطر باید له الفجاره څخه هم ووزی؟

: عالیمقامه ! دا چیرته کیدای شی؟

: که موږ غرناطه باید پریږدو نو بیا خو د اوربند د مودی د پای ته رسیدو انتظار ولی ونکړو، آخر فردیناند ولی دومره بیړه کوی؟

: د فردیناند هیڅ بیړه نه ده، خو ستا خیر په دی کی ده چی موږ بیله ځنډه له دی ځایه ووزو، تاسو ته معلومه ده چی د غرناطی باغیانو له کومو قبایلی سردارانو سره سازشونه کول له هغوی څخه څو تنه دلته رارسیدلی دی.

: تا هغوی نیولی نه دی؟

: سمدستی د هغوی نیول امکان نه لری، د غرناطی د خلکو احساسات او جوش تر اوسه نه دی سوړ شوی، او زه دا نه غواړم چی ستا په موجودیت کی د غرناطی وضعه ویجاړه شی، کله چی تاسو الفجاره ته ورسیږی نو فردیناند به پخپله له دوی سره دغری وهی، تاسو بیا په دی هم پوهیږی چی تر اوسه له پوځ نه موږته زیات خطر دی.

اوس اجازه راکړه تر سهاره باید څو کارونه وکړم.

ابو القاسم جگ شو ودرید ابو عبدالله څو شیبی هغه ته حیران حیران کتل، بیا یی د لاس اشاره ورته وکړه او هغه ځوړند سر له سلام ورروسته لـه کوټی څخه ووت.

له دروازی څخه بهر په برنډه کی د الحمرا ناظم ولاړ ؤ، ابو القاسم چی هغه ولید ولړزید بیا یی په اندیښنه وویل:

: ته دلته ولاړ وی؟

: ما ستا انتظار کاوه.

: تا هر څه واوریدل؟

: صیب! زما غوږونه دومره ځك نه دی، ناظم په شمیرلیو جملو ورته وویل.

: مگر ته له دروازی سره جوخت ولاړ وی.

: صیب په الحمرا کی دننه ستا ساتنه زما ذمه واری ده او زه ډیر لری ځکه نه ولاړ یم چې، بنایی ستا راته ضرورت شی. چی تاسو کله له الحمرا څخه ووزی نو زما مسئولیت به پای ته ورسیږی.

ابو القا سم وویل: زه ستا څخه مننه کوم، ما یوازی دا ویل غوښتل چی د مانی

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

ناظم باید د داسې خبرو د اورېدو خطر قبول نه کړي چې بیا یې په خپل زړه کې ونه ساتلای شي.

: تاسو داډه اوسئ! ما د پاچا له کنځلو پرته بله داسې خبره نه ده اورېدلې چې په زړه کې یې ونه ساتلای شم، زه له دروازې څخه بهر لرې ولاړ وم.

ابو القاسم له څه ویلو پرته وړاندې ولاړ او نظام له هغه سره ملګری شو. له رنېۍ څخه لاندې په مرمرو ډبرو فرش لاره څو وسله وال ساتونکي د دوی په مخکې روان شول.

*****

ابو عبدالله تر څه ځنډه پر دیوالونو کنبلي ګلونه لیدل بیا یې سر په دواړو لاسو ونیو، په غمجنه لهجه یې وویل: زما غرناطه، زما الحمراء.

او بیا یې لاس سترګو ته ونیول او بې اختیاره په ژړا شو، د شا دروازه خلاصه شوه او مور یې ملکه عایشه خپ خپ کوټې ته ورننوته او دواړه لاس یې د هغه پر سر ورکېښودل. هغه ټکان وخوړ مورته یې وکتل او په ارمانجنه لهجه یې وویل:

موري! ما خپل سر د یوه ښامار په خوله کې ایښی دی.

مور یې ځواب ورکړ: زویه! دا د نن خبره نه ده، تا په هغه ورځ خپل سر د ښامار په خوله کې ورکړی ؤ چې له پلار سره دې خیانت وکړ، او تا یوازې خپل سر نه بلکې ټول قوم دې د ښامار مخې ته وغورځاوه.

: موري! زه د فردیناند په اړه نه د ابوالقاسم په باب درسره غږېږم، هغه ماته دوکه راکړې ده، اوس به مور په الحمرا کې نه اوسو، د فردیناند وعده هسې یوه دوکه وه.

: ماته معلومه ده.

: تاتولې خبرې اورېدلې دي؟

: هوکې! او ماته دا خبرې له اټکل څخه لرې نه وې.

: موري! اوس زه څه وکړم؟ څه کولی شم؟!

: دا دې باید هغه وخت پوښتلې وای چې تا څه کولی شوای، اوس ته هیڅ هم نه شې کولی او ستا مور هیڅ مشوره نشي درکولی. د اندلس د تاریخ ترټولو شومه ورځ هغه وه چې ستا په زړه کې د واکمنۍ خیال را پیدا شو.

: نه موري! تر هغې شومه ورځ هغه وه چې زه وزېږېدلم، کاشکې تا هغه ورځ زما مری‌خپه کړې وای.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

: زه اعتراف کوم چې اولس ته مې يو مار زيږولی ؤ، ته دا ويلی شې زه گناهکاره يم،

: خو زه به دوی ته دا ور وښيم چې ابو القاسم خاين دی، او هغه له مور سره دوکه وکړه.

: ته په وار وار تول اولس ته دوکه نشې ورکولی، کله چې ته د اولس مخې ته ورشې نو غوښې به دې وشکوي، دوی به د هغو بې گناهو د وينو حساب درڅخه وغواړي چې تا د ميړو او وزو په څير وګنل او دښمن ته دې وسپارل، ته د مالقې، الحمرا او الميريه د بربادۍ مسئول يې. لاسونه دې د حامد بن زهره غوندې سپيڅلو سربښندونکو په وينو سره دي.

ابوعبدالله! ته داندلس لپاره مړشوی يې،اومور دې اوس راژوندی کولی نه شي.

: موری! که ته امر راته کوې نو زه به همدا اوس د ابو القاسم کور ته ورشم او ويه يې وژنم.

: ای بدنصيبه! تا غرناطه له خاينانو څخه ډکه کړه، اوس به د يوه خاين په وژلو هيڅ ترلاسه نه شي.

: موری! ماته د غرناطې هر سړی خاين ښکاري.

: دا ستا د کړ حاصل دی، تا د اندلس په ځمکه د غدارۍ تخم وشينده، اوس دغه فصل پوخ شوی دی.

: موری د خدای لپاره پيغورونه مه راکوه.

: زه به تر ډيرې مودې پيغورونه درنکړای شم، خو د اندلس مېندې به تر قيامته پر ما لعنتونه وايي.

ابو عبدالله له پښيمانۍ سر کښته واچاوه، او تر لږ ځنډه چوپ ؤ. بيا يې په اندیښنه وويل:

مورجانې! زما اوس هم باور نه راځي چې له الحمراء څخه به ووزم، زه داسې گنم لکه خوب چې وينم. د مور په سترگو کې اوښکې ډنډ شوې وې ويل:

زويه! اوس د خوبونو وختونه تير شوي دي، اوس به ته يوازې د تيرو وختونو د خوبونو تعبيرونه گورې.

: مورجانې له مور وروسته به په الحمرا کې څوک اوسيږي؟

: ستا څخه وروسته به الحمرا د هغه قوم د پاچاهانو هستوگنځای وي چې تا د خپل قوم د آزادۍ او عزت معامله ورسره کړې ده.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

د ویگا عملیات

سلمان او د هغه ملګرو د یونس په لارښونه سفر کاوه، بالاخره دوی د ونو یوه ګڼ بڼ ته ورسیدل اسونه یی ودرول یونس مخ راوګرځاوه سلمان ته یی وویل:

موږ اوس ډیر لند راغلی یو، ځکه خو نور اسونه وړاندی بیول سهی نه دی. د سلمان په اشاره هغوی ټول له اسونو پلی شول او اسونه یی په ونو پوری وتړل او پر خولو یی ټوکری ور وتړلی چی ونه شنیږی او بیا خپ خپ د بڼ په لور ولاړل.

لږ وړاندی چی ولاړل د دیوال له شانه یی د ګزمی کونکو غږونه واوریدل او دوی چوپ ودریدل.

چی کله پهره داران په خبرو خبرو کی تیر شول او د باغ شاپلو ته ولاړل سلمان له دوو تنو سره دیوال ته ورنژدی شو او نور کسان دیوال ته د نژدی ورتلو پرځای خو ګامه لری پاتی شول، بیا یو تن له دیوال سره په ملا خم شو او یونس او سلمان یو پر بل پسی د هغه په اوږه اوچت شول او پردیوال وختل.

اوس د دوی په مخکی هغه وړوکی کور ؤ چی د انګړ دوه دیوالونه یی د باغ له دیوالونو سره نښتی وو، د انګړ نه وړاندی د یوی کوټی له نیم کښی دروازی څخه د ډیوی تته رڼا بهر راوتله، ښی لوری ته د انګړ د دیوال په منځ کی یوه وړوکی دروازه وه چی نژدی یوه څپره هم ورسره ترسترګو کیده، کیڼ لوری ته له کونج څخه څوګامه لری یوه ونه لیدل کیده چی پاڼی یی رژیدلی وی، په تیاره کی چی سلمان څومره لیدی شوای هغه ټول د ده د نقشی سره برابر ؤ چی همدا اوس یی هم په جیب کی وه، ځکه خو هغه بیله ځنډه له یونس سره یوځای پر دیوال وځړیده او انګړ ته ورښکته شو.

د کوټې څخه د چا په ویریدلی لهجه غږ اوچت شو: څوک یی؟ هغه خپ خپ وړاندی ورغی او په کرار غږ یی وویل: پلار جانه زه یم! د خدای «ج» لپاره چوپ

Downloaded from: The Digital Library

شه چې تول به ووژلی شو.

سلمان په بیړه رسی له اوږي رابښکته کړه او له ونی سره یې نژدی کیښودله او په داډه زړه په یونس پسی کوټې ته ورننوت، یو بوډا چې د اندیښنې په حالت کې پر بستره ناست و خپل زوی ته یې کتل، هغه چې له زوی سره یو نا آشنا سړی ولید نور هم وویریده او په وارخطایی یې وویل: ضحاك رانه غی؟

د یونس پر ځای سلمان ځواب ورکړ: ضحاك په یوه ځای کې ستاسو انتظار کوی، تاسو به ډیر ژر هغه ته ور ورسول شي. خو په دې شرط چې زما خبره ومنی!
یونس ته دا معلومه ده چې ستاسو یوه وړوکې غلطي د هغه ژوند په خطر کې غورځوی.

یونس وویل: پلار جانه! دی رښتیاوایی، له ضحاك پرته موږد خپلو ځانونو دژغورلو په خاطرهم باید ددوی خبره ومنو.

بوډا د څه ویلو نه پرته په حیرانی سلمان ته کتل چې یوه ځوانه ښځه له بلې کوټې څخه وربښکاره شوه وړاندې ورغله اوپوښتنه یې وکړه: یونسه څه خبره ده، ضحاك چیرته دی؟ ستا د غږله اوریدو څخه مخکې مې خوب لیده چې هغه له آس څخه لویدلی اوټپی شوی وی.

سلمان هغې ته وویل: ستا میړه بلکل روغ دی، خو ستاسو آغا ته داکه معلومه شوه چې هغه چیرته دی نوژوندی به یې پرې نږدی.

:آغانن هم رانه غی اوموږته یې ویل چې ښایې سبا ته هم رانشی. دخدای «ج» په خاطر ما همدا اوس ضحاك ته وروړسوی!

:ستاد دخاوند د ژغورلو یوازینی لاره دا ده چې موږ یوه درنه نجلۍ اویوبې گناه هلك له دې ځایه خلاص کړو او راسره یوبې ځو.

:دا امکان نه لری تاته معلومه نه ده چې هلته څومره کلکه پهره دریدلی ده.

:موږ ته هر څه معلوم دی، او موږ د هغوی د را خلاصولو لپاره تول بندلو بست کړی دی.

یونس وویل: سمعیی! دا دخبرو وخت نه دی، موږ سمدستی له دې ځایه دوتلو اراده لرو او په څو دقیقو کې باید څوکارونه ترسره کړو، که بندیان همدا نن و نه رسیدل نو موږ ته به د ضحاك ژغورل نا ممکن شی.

سمعیی په اندیښنی وویل:کاشکې د هغوی ژغورل زما په وس کې وای.

یونس پر شونډو گوتې کیښودی ویې ویل:

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

سمعیی! وروغږیږه، که نه ټول به ووژل شو. ضحاک رك روغ دی اوترسبا پوری به یی پخپلو سترګو ووینی، خو زما ګومان ژ چی ته به اوس له بندیانو سره یی.

:زه ستاپه انتظاروم اوترماښامه څو ځلی راغلم او ستا پوښتنه می وکړه، بیا می د سرخوږ پلمه کړل او کوټی ته راغلم، آغا زما په کورکی نه ژکه نه د کورخلکو به یی هیڅکله هم اجازه نه وای راکړی، د خدای «ج» لپاره راته ووایه چی ضحاك موږته ولی خبر نه راکوی؟

:هغه نه غوښتل چی تاسوپریشانه شی.

سلمان وویل: یونسه! ته دی ته تسلی ورکړه زه اوس راځم.

د سمعیی سترګی رادکی شوی سلمان ته یی وویل: ته له هغه سره راغلی یی؟ د خدای«ج» لپاره راته ووایه چی هغه چیرته دی؟ هغه ته خوبه کوم خطرنه وی؟

:اوس هغه ته ترټولولوی خطردادی چی ته شورګډ کړی اودکور نوکران اوپهره داران را ویښ کړی.

یونسه! که دا له هوښیاری نه کارواخلی نود ضحاك ژوند ژغورل کیدای شی.سلمان دا وویل اوله کوره ووت.

بیایی په انګړکی ونی ته نژدی پری راواخیست یوسرېیی په ونه پوری وتاړه اوبل یی دديوال بل لوری ته و غورځاوه، لږځنډوروسته دوی یوپربل پسی په پری ختل اوبل لوریته کوزیدل ، چی کله وروستی کس هم انګړته ورښکته شونو سلمان هغوی ترڅپره لاندی په انتظارپریښودل اوپخپله په بیره کوټی ته ننوت.

سمعیی په ویریدلی غږوویل: یونسه! هغه ځناوردی که تاسوپه بهرنیو پهره دارانو بریالی هم شی د ننه نور پنځهٔتنه بی رحمه قاتلان به درسره مخ کیږی.

سلمان وویل: موږته داهر څه معلوم دی اوله هغو ځناوروسره مقابله نورزموږکاردی ، ته یوازی زموږخبروته ځواب راکړه، اوس له کوره څخه بهرڅو تنه پهره کوی؟

: صیب! دری تنه ګزمه کوی، یود دروازی څخه بهر پهره کوی،خو پردی سر بیره یو د طبیلی سنبالوونکی او دوه تنه نوکران هم له طبیلی سره نژدی په خپلو کوټو کی پراته دی، زه دا ددی لپاره وایم چی بنایی له هغوی نه هم کوم یو اوس ویښ وی.

: په طبیله کی څو اسونه دی؟

: سمعیی بوډا ته وکتل او ویی ویل:

Downloaded from: The Digital Library

صیب! اوس هلته اته اسونه شته دي.

: تر لږ ځنډه به زموږ کار دلته سرته رسيږي او بيا به موږ ته يوازې پنځه اسونه په کار وي. بيا سلمان يونس او نورو ملګرو ته زر زر خو لارښوني وکړې او بهر ته ووت.

د يونس پلار او سمعيي تر نيم ساعته په ناكرارۍ د دوی انتظار کاوه چې بالاخره د طبيلي پاكوونكي او دوه تنه نوكران د ايستلو تورو په سپورۍ کې کوټې ته ورننوتل.

سمعيي وپوښتل : تاسو ډير ځنډ وکړ زه وويريدم چې چيرته پهره دارانو ليدلي نه یاست:

يونس ځواب ورکړ: پهره داران زموږ د ليدو څخه دمخه بلې دنيا ته رسيدلي ؤ. د چا له خولې څه چيغه هم ونه وتله.

سلمان وويل : دوی درې واړه بنه كلك وتړی او بيره کوی. اوس د خبرو وخت نه دی.

څو دقيقې وروسته چې هغوی بهر راووتل نو له لرې يې د اسونو د پښو ترپهار واوريد. يونس چې د سلمان په څيره کې د اندیښنې نخښې وليدې ويې ويل: دا د ويګا د پوځ د ګزمې ډلګې ده چې د شپې درې وخته يو ځل په ګزمه وزي. ته انديښنه مه کوه هغه به له دې ځایه لږ وړاندې بيرته وګرځي.

*****

د کور دننه درشل څخه دننه دوو پهره دارانو د مشال رڼا ته د شطرنج لوبه کوله، يوه تن ديوال ته ډډه وهلې وه او خريده، چا برنی دروازه ډيكه كړه ويې ويل: دروازه خلاصه كړی زه يونس يم.

يوه پهره دار له څو شيبې ځنډ وروسته ځواب ورکړ: تاته معلومه ده چې موږ ته د شپې د دروازې خلاصولو اجازه نشته، ته له کومه ځایه راغلی يې؟

زه له سينتافې څخه راغلم، آغا د يوه ضروري پيغام لپاره کورته را استولی يم، او تاسو بايد ښه فكر وكړی چې كه ما د هغه مور او خور ته احوال ورنكړ نو سبا ته به ستاسو څه حال وي؟

: ته يوازې راغلی يې؟ ضحاك چيرته دی؟!

: هغه باغيانو تپي کړی دی، هغه به څو شپې نور هم په غرناطه کې پاتې شي.

زه د هغه له ليدو وروسته سينتافې ته آغا ته ورغلم. اوس دروازه خلاصوی كه د

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

کور ښځو ته غږ ور وکړم؟

: ښه ودرېږه!

څو ثانیې وروسته د زنځیر کړچ کړچ غږ اوچت شو او له دې سره سم د سلمان ملګرو په پوره ځواك دروازې پله ټیله کړه او په یوه درز خلاصه شوه.

پهره دار چې دننه دروازه خلاصه کړې وه، څو ګامه لرې وغورځېده، سلمان په دوو نورو کسانو باندې حمله وکړه او د سترګو په رپ کې یې په ځمکه ورپوړل.

په دې ځنډ کې د سلمان ملګرې په درشل ورتوړل شول. دریم تن چې د دروازې د پلې سره په ټکر کې غورځېدلی ؤ ناڅاپه یوه چیغه وکړه او راپورته شو، خو د یوه رضا کار توره یې پر سر ور برابره شوه او بېرته وغورځېد.

سلمان د انګړ پله دروازه خلاصه کړه او کور یې وڅاره، بیا یې خپلو ملګریو ته اشاره وکړه او انګړ ته ورننوت، لږ ځنډ وروسته د ماڼۍ له یوه کونج څخه څو ګامه لرې ودرېد، او کیڼ لوري ته د یوه پراخ او اوږده دالان په لور ورغی په دالان کې ځای ځای مشالونه بلېدل او په منځ کې یې یوه پراخه زینه پاسنی پوړ ته ختلې وه، دوه پهره داران چې خپلو ملګرو ته یې چیغې وهلې لاندې راکوز شول او سلمان په بېړه یو ګام وړاندې ښی لاس ته د برنډې د یوې ستنې شاته ودرېد.

د پهره دارانو په شور ناڅاپه دوې ښځې زینې ته نژدې له یوې کوټې راووتې او د شور د سبب پوښتنه یې کوله.

یوه پهره دار وویل : زه په دروازه کې پوښتنه کوم، تاسو دننه آرام وکړئ، او هغه به کوم دېرش ګامه ، تللی وي چې یو غشی یې پر پوښتیو ښخ شو او هغه پر ځمکه وغورځېد.

له دې سره سلمان په منډه ځان د دالان منځ ته ورساوه دوهم پهره دار راوړاندې شو او حمله یې پرې وکړه او ترڅو شیبو پورې د تورو په چکاچك کې د ښځو چیغې هم غبرګې پورته کېدې یوه پله ښځه په زینو کې رابښکته شوه او چیغې یې وهلې پهره دار غږ پرې وکړ: د خدای لپاره! تاسو دننه درځئ. خو په دې ځنډ کې د سلمان نور ملګري هلته ور ورسېدل یوه رضا کار چیغې کړې: اوس بهر ستاسو د چیغو اورېدونکی څوك نشته، که خپل ژوند درباندې ګران وي نو چوپې شئ!

ښځې له وېرې چوپې شوې.

د سلمان رقیب له څو ګوزارونو څخه وروسته په شاتګ پیل کړ او بیا په منډه ولاړ پر زینو وخوت، د زینې تر نیمایي وخوت او بیا یې ناڅاپه مخ راوګرځاوه

Downloaded from: The Digital Library

حمله یې وکړه، حمله دومره تونده وه چې سلمان څو ګامه لاندې رابنکته شو، خو د څو ګوزارونو څخه وروسته پهره دار بیا تیښته وکړه، سلمان د پاسنی پوړ په برنډه کې را لاندې کړ، هغه مخ راوګرځاوه او بیا یې حمله وکړه خو د سلمان په وړاندې یې څه داو ونه چلیده او خپ بیرته په شا روان شو. د برنډې په وروستی څنډه سلمان پر هغه وروستی ګوزار وکړ او توره یې د دیو په څیر لوی پهره دار په تېتر کې ښخه شوه.

بیا یې زر د دروازې زنځیر خلاص کړ دروازه یې ټیله کړه، خو دننه خوا څخه ترلې وه، سلمان غږ وکړ: عاتکې دروازه خلاصه کړه زه د سعید دوست یم.

عاتکې دروازه خلاصه کړه او بهر ته راووتله. په دې څنډ کې یونس هم پاس ور ورسید او منصور یې له بلې کوټې څخه راوایست، هغه په سلګیو ورغی او د سلمان تر پښو یې لاسونه راچاپیر کړل.

سلمان یې په مینه پرسر لاس راتیر کړ ویې ویل: منصوره! همت وکړه، موږ تا خپل ماماته بیایو، بیا یې یونس ته وویل: ته هغه درې کسان د خپل کور څخه دلته تاکاوې ته راوله، او پلار ته دې ووایه چې پر اسونو زینونه کیږدي، خو ترټولو وړاندې د تاکاوې د دروازې کلې ترلاسه کول ضروري دي.

یونس له غاړې څخه یو زنځیر راویوست سلمان ته یې وویل: صیب! دا د کلې ګانو زنځیر له هغه پهره دار سره ؤ چې مړی یې په انګړ کې پروت دی.

سلمان کلې ګانې ورسره واخستلې او ویې ویل: ته اوس بیړه کوه او یوه ملګري ته دې ووایه چې په بهرنی دروازه کې ودریږي.

یونس په منډه لاندې ښکته شو او چې سلمان د لومړۍ حل لپاره په څیر وکتل عاتکې سر کښته اچولې ؤ ولاړه وه.

ده ورته وویل : عاتکې! اوس څه خطر نشته، هغې ورو سر راپورته کړ او بیا هغه احساسات چې د دې د روح تر ژورو پورې څپاندوو په اوښکو بدل شول او تر سترګو یې راوبهیدل.

سلمان یې لاس پر سرورکیښود ویې ویل : عاتکې! سعید مخ په رغیدو دی ما هغه غرناطې ته راوستلی دی.

عاتکې په لړزیدلی غږ وویل: سلمانه، سلمانه! زما احسان کونکیه،او بیا یې بې اختیاره د هغه لاس ونیو او شونډې یې پرې کیښودې ویې ویل: ته به له مانه نه خفه وې!

Downloaded from: The Digital Library

: خفه! په څه به درڅخه خفه یم؟
: زه ستا له اجازې پرته کورته تللې وم.
: عاتکې! زه له تا څخه خفه نه یم، زما له یوې غیرتي او زړورې نجلۍ څخه همدغه تمه وه، اوس راځه په غرناطه کې ټول ستا په انتظار دي.
عاتکه ور وړاندې شوه د لویدلي سپاهي توره یې اوچته کړه او منصور د هغه پر ملا راځړیدلې خنجر ترې کش کړ.
سلمان وویل :عاتکې راځه تاته به لاندې یوه ښه لینده او له غیشو ډکه کڅوړه هم په لاس درشي، که دې خوښه وه نو زه تومانچه هم درکولې شم.
: نه تومانچه باید له تا سره وي.
دوی لاندې ښکته شول، د سلمان نور ملګري د ښځو په مخکې توره ایستلې ولاړ ؤ او د عتبه مور هغوی ته زارۍ کولې او ویل یې: ما د ټولو صندوقونو کلي ګانې تاسو ته وسپارلې هر څه درسره یوسې خو پر موږ رحم وکړی.
سلمان وویل : موږ د زوی د ګناهونو سزا د هغه مور او خور ته نشو ورکولې، خو دا مجبوري ده چې موږ تاسو همداسې خلاص نشو پریښودای. ځکه به تر څه ځنډه له خپل میلمه سره اوسې.
د عتبه خور چیغې کړې: د خدای «ج» لپاره موږ له بندې سره د یو ځای بندي کولو پرځای په بله کوټه کې واچوئ. کوم سړي چې د خپل تره د لور سره داسې سلوك کوي زموږ د مړي دخفه کولو څخه به دریغه ونه کړي.
سلمان وویل : که ته ژوندې پاتې کیدل غواړې نو چوپه شه. بندي ته دا معلومه ده چې ستا له زندۍ کولو وروسته به دې د تا له وینې څښونکي ورور سره مخ کیږي، پردې سربیره به ستاسو درې تنه نوکران هم ستاسو د ساتنې لپاره درسره وي.

* * * * *

لږ ځنډ وروسته هغه د کور په بل کونج کې د یوې دروازې په مخکې ولاړ ؤ.
ناڅاپه بهر د پښو غږ اوچت شو او سلمان خپل یوه ملګري ته کلي ګانې ورکړې او ورته یې وویل: هغوی راغلل ته په بیړه دروازه خلاصه کړه.
هغه یو پر بل پسې کولپ ته درې کلي ګانې ورواچولې خو پر خلاصولو یې بریالی نه شو، بالاخره یوه کونجی ور ولویده او هغه زر کولپ لرې کړ دروازه یې خلاصه کړه، په دې ځنډ کې یونس درې واړه بندیان په زغاسته راورسول، سمعیه

Downloaded from: The Digital Library

له خپل خسر سره وه هغې چې د مشال په رڼا کې عاتکه ولیده په منډه ورغله او ترڅنګ یې ودریده.

د سلمان په اشاره دوه ځوانان چې د یوه په لاس کې مشال او له بل سره کلې ګانې وې کوټې ته ننوتل او بیایې نورو ملګرو بندیان کوټې ته ورتیل وهل. سلمان خپلو نورو اندیوالانو ته وویل: تاسو بهر ودرېږئ موږ اوس بیرته راځو خو چې په دهلیز یې پښه کیښوده ناڅاپه یې څه په زړه کې وروګرځیدل او بیرته راوګرځید ویې ویل: یونسه! د ضحاك میرمن د عتبه له کوره تش لاس باید ولاړه نه شي هغه درسره بوزه.

سلمان کوټې ته ورننوت او سمیعې زړه نا زړه عاتکې ته کتل، عاتکې وویل: ورحه سمعیې! زموږ سره وخت لږ دی بیړه کوه.

د اوږدې کوټې په وروستۍ څنډه کې زینې ښکته تللې وې او چې دوی ورښکته شول د یوه تنګ دهلیز مخې ته پر یوه دروازه کولپ اچول شوی ؤ. کله چې د سلمان ملګرې د کولپ خلاصولو هڅه وکړه نو له کوټې څخه د بندي چیغې او کریکې واوریدل شوې:

عتبه! پوهیږم چې ته مې وژنې، خو زه ستا دوست یم، که راته معلومه وای چې ته به دومره په غوسه کیږې نو عاتکې ته به مې د ورتلو جرئت نه ؤ کړی. عتبه ما وبخښه!

دروازه خلاصه شوه او سلمان د خپل ملګرې څخه مشال واخست دننه یې وکتل ویې ویل: عتبه دلته نشته، او هغه به دا هیڅ کله هم ونه غواړي چې په شپه کې ستا کریږې ښځې پریشانه کړي.

: ته څوك یې؟

سلمان د ځواب ورکولو پرځای یوې خواته شو او خپلو ملګریو ته یې اشاره وکړه، هغوی یو پر بل پسې بندیان دننه ورتیل وهل، بیا یې مشال ور وړاندې کړ ویې ویل: عمیره! ته خپل ملګرې ښه وګوره! دوی به تر یوې مودې له تاسره یوځای اوسیږي. عمیر ترڅو شیبو پورې د عتبه مور او خور ته په رډو رډو کتل، بیایې چیغې کړې:

که تاسو زما د وژلو لپاره نه یې راغلې نو د خدای «ج» لپاره ووایې چې څوك یاست؟

: عمیره! ته مړ شوی یې او زه په مړي وار نه کوم، خو عاتکه بهر ولاړه ده، که

Downloaded from: The Digital Library

هغې ستا چیغې واوریدلې او دلته راغله نو کیدای شي پردې مجبور شم چې خپله توره ستا پر مردارو وینو ککړه کړم.

: ته له سعید سره راغلی یې، د خدای «ج» لپاره هغه راوغواړه، که عاتکه هم پر ما رحم نشي کولی نو ورته ووایه چې د عتبه غوندې بې رحمه او ظالم سړي ته مې د پریښودو پرځای په خپل لاس ووژني، زه ناروغ یم، که زما پلار مړ شوی نه وي نو په کوم جیل کې به خامخا ساه ورکوي.

: د غدارانو پای تل همداسې وي.

: زما گناهونه یقیناً د بخښنې وړ نه دي، خو زما پلار خاین نه ؤ، د هغه گناه یوازې دا ده چې د حامد بن زهره د ژوند ژغورلو هڅه یې وکړه، هغه زه د دې ظالمانو له ملگرې څخه ایسارولم، خو افسوس چې پرما د تویې دروازې تړلې وې.

: که ستا پلار د غرناطې په جیل کې وي، نو امکان لري چې راخلاص کړای شي، خو ته باید هیڅکله هم دا گومان ونه کړې چې د حامد بن زهره د قاتلانو په اړه به یې فریاد واوریدل شي.

: د دې خبرې معلومات یوازې له صدر اعظم، عتبه او کوتوال سره دي چې هغه یې چیرته بندي کړې دي.

زه پوهیږم چې هغه به هم ما ونه بخښي خو که زه پردې داړه شم چې زما سره به عتبه او د هغه ټولو اندیوالانوته په یوه ځای د پانسي سزا ورکول کیږي نو په مرگ به هیڅ خپه نه شم.

سلمان شاته شو او ملگریو ته یې اشاره وکړه، یوه رضا کار د دروازې د تړلو هڅه وکړه، خو عمیر یوه پله په دواړو لاسونو ونیوله او په پوره زور یې کش کړه، او بهر ته راووت ویې ویل:

د خدای «ج» لپاره ودریږئ! ما درسره بوزئ، زه به د غرناطې په ترټولو لویه څلور لارې کې ودریږم او په خپلو ټه بخښونکو گناهونو به اعتراف وکړم. زه د خپل مرگ څخه پخوا دا راز افشا کول غواړم چې ابو القاسم هغوی ته د سرپناه کولو څخه دمخه د غرناطې دښمن ته سپارلو پریکړه کړې ده، او له سینتافې څخه په سلگونو جاسوسان غرناطې ته رانوتي دي.

په زینه کې د عاتکې غږ واوریدل شو: ته څه کوې، موږ کله د سعید د پلار قاتل ژوندي پریښودلای شو؟

سلمان چې مخ ورواړاوه ویې لیدل چې عاتکې غشي په لینده کې ایښې او له

Downloaded from: The Digital Library

غوسې نه لړزېږی..

منصور دوه گامه تری مخکې ؤ، هغه ور وړاندی شو سلمان یې ترمټ ونیو او ویې ویل: ته له مخی لری شه!

سلمان خپلو ملگرو ته اشاره وکړه او هغوی په یوه او بله خوا لری شول، عمیر جگ شو له پښیمانی څخه په ډکه لهجه یې وویل:

عاتکې ودریږه! زه پوهیږم چی د رحم وړ نه یم، زما د ژوند هیڅ ارځښت او قیمت هم نشته، خو زه په دی جیل کی د سپی په مرگ له مړ کیدو څخه ستا په لاس وژل کیدل غوره گنم، د خدای «ج» لپاره له دی ځایه زر د وتلو هڅه وکړه او که د سعید د پلار کوم ملگری درسره مرسته کولی شی نو ورته ووایه چی سمدستی مو له سمندر څخه پوری باسی، که نه نو هغه ورځ لیری نه ده چی دښمن پر غرناطه قبضه وکړی او ستاسو پرمخ د اندلس څخه د وتلو ټولی لاری بندی شی، تاته معلوم، نه ده چی ستا په باب د عتبه ارادی څومره خطرناکی دی، هغه به ستا په لټون پسی اندلس لویشت په لویشت تربښو لاندی کړی.

عاتکې! پرما د تقدیر وروستی احسان همدا کیدای شی چی ته می په خپل لاس ووژنی، خو د خدای «ج» لپاره له دی ځایه ووزه!

عاتکې د څه ویلو پرځای لینډی برابره کړه او غشی یې ورو ورکش کړ، د هغی لاس ریږدیدل، ناڅاپه سلمان مخی ته ورغی ویې ویل:

عاتکې! چا چی په خپلو لاسو خپلی مری ته د غرغړې پری اچولی وی پر هغی تاته د غشی د ضایع کولو ضرورت نشته، ده ته به د عتبه په لاس مرگ ستا له غشی څخه دردناک وی.

عاتکه راسنبال شوه ویې ویل: د خدای «ج» لپاره ته یوی خواته شه، زما د زړه نا زړه توب سبب دا نه ؤ چی د خپل تره پر خاین زوی می رحم راغی، د حامد بن زهره له وژلو وروسته زموږ ترمنځ د وینی ټولی رشتی غوڅی شوی، ما غوښتل چی له مرگه وړاندی څو شیبی هغه په غور ووینم، خو دغه بدبخته اوس هم گومان کوی چی زه یې د خبرو تر اغیزی لاندی راغلی یم.

سلمان دویم ځلی لری شو، خو پخوا لـه دی چی عاتکه غشی خوشی کړی منصور په یوه ټوپ ځان ور ورساوه او یو خنجر یې د هغه په زړه کی تر موټی پوری ښخ کړ. له دی سره د عاتکې له لینډی څخه غشی خوشی شو او د هغه تر شاه رگ پوټ وخوت.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

عمیر تالونه وخوړل شاته ولاړ او بیا ستونی ستغ وغوړځید او لغتی یی ووهلی.
منصور سلگی وهلی او سلمان ته یی وکتل ویی ویل: ما وبخښی خو دا زما فرض ؤ.
سلمان په ډیره مینه د هغه په اوږه لاس کیښود او خپلو ملګریو ته یی اشاره وکړه او هغوی دروازه کولپ کړه.
له کوټی نه چی راووتل سلمان په بیړه د بیرون انګړ په لوری روان شو، سمیعی یوه غوټه په غېږ کی نیولی ولاړه وه، د هغی خسر او یو بل ملګری یی هم څو ګامه شاته وو او درانه پېټی یی پر اوږو وو. د دوی وضعه داسی وه چی له لری ښکاریده چی غوټی یی درنی دی، سمیعه هم په یوه ډډه کږه روانه وه، هغی هم خپلی زړی جامی په نویو بدلی کړی وی.
عاتکې چی د مشال په رڼا کی ورته وکتل ویی ویل: ماته خو داسی ښکاریدله چی له کوره کومه بله ښځه راوتلی ده.
هغی ځواب ورکړ: ما فکر وکړ چی د یوی سوالګری په جامو کی که له تاسو سره سفر کوم نو عجیبه به ښکاري، بیا هم ما د دی جامو څخه پرته د کور د ښځو په هیڅ شی لاس نه دی لګولی، د هغوی ګانه می هم پریښوده، ما خو د عتبه له صندوق څخه یوازی دوی کڅوړی راواخستلی.
لږ څنډ وروسته چی دوی طبیلی ته نژدی ورغلل هلته یوه تن پر اسونو زینونه تړلی او تیار ولاړ ؤ.
سلمان په بیړه د خپل ملګری نه لاسه مشال راواخست او په ځمکه یی وغورځاوه او د دوی ترمخ شو چی کله د بهرنی دروازی درشل ته نژدی شول او بیا لږ څنډ وروسته ټول له بهرنی دروازی څخه ووتل پنځه تنه د سلمان ملګری پلی روان شول او لږ څنډ وروسته د ونو هغه ځای ته راورسیدل چی یوه رضاکار له نورو اسونو سره د دوی انتظار کاوه، او بیا ټول پر اسونو سپاره شول او مزله ته یی دوام ورکړ.

*****

د ویګا څخه د راستنیدو په وخت کی د یونس پرخای پخپله سلمان د خپلو اندیوالانو لارښونه کوله، د سینتافی له سرك څخه لږ لری یوه ویجاړ باغ ته نژدی سلمان خپل اس ودراوه او مخ یی ور واړاوه په ورو یی وویل:
تاسو لږ دلته تم شی زه به اوس احوال درته راوړم. یو سړی ناڅاپه د باغ له

Downloaded from: The Digital Library

یوی ځندی ځخه رابنکاره شو اوویی ویل:

صیب! موږدلته یو،خوستاملګری موچی دیرولیدل اتکل موکاوه چی کوم لبنکرراروان دی.

عثمان دبلی ونی له ډډی څخه رابنکاره شو وړاندی ورغی دسلمان داس جلب بی ونیو ویی ویل:

صیب! وړاندی څه خطر نشته خوآغا ویل چی که څوك درپسی راوتلی نه وی نود دروازی تر خلاصیدو پوری همدلته انتظار وکړی.

:هغه تراوسه همدلته دی؟

: صیب ! هغه چی ته رخصت کړی ولاړ اونژدی نیمه شپه بیرته راـ غی تاسو باغ ته ولاړ شی زه به هغه ته احوال ورکړم،که ضرورت شونو موږله وخته مخکی هم دروازه خلاصولی شو خوغوره داده چی زموږ له خوا دڅه ناکراری احساس چاته پیدا نه شی، تاسوخویه خیر راغلی که نه! هوکی ،ته ورځه!

عثمان دسرك په لورګرندی شو اوهغه خلك له اسونوڅخه پلی شول 'وبڼ ته ننو تل، بیا سلمان یونس ته وکتل ویی ویل:

یونسه! اوس تاته ددی ضرورت نشته چی له مؤشره غرناطی ته ولاړشی، ستاپلار به دخپل زوی لیدوته ناکراروی، عثمان ته دغرناطی څخه بهرهغه کلی معلوم دی چی ستاورور موږرسولی دی، که ته سددستی هلته ورتلل غواړی نو له عثمان پرته خپل یو بل ملګری هم درسره استولی شم، موږچی کوم اسونه دعتبه له طبیلی څخه راوستی دی هغه بنار ته بیول خطرلری، که عتبه ته دااحوال ورغی نوهغه به ستاسو په لټون پسی غرناطه لویشت په لویشت وګوری.

دیونس پرځای یی پلار ځواب ورکړ:

صیب! که ستاسو اجازه وی نو یوه شیبه به هم موږدلته ایسار نه شو.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

که ضحاك سفر کولای شوای نو په هغه کلی کی به هم پاتی نه شو.

سلمان وویل:

ته داسی مه گڼه چی ستاسو دیوه خوندی ځای ته رسولوله وعدی نه منکریم،زه به په غرناطه کی زیات ایسار نه شم، که تاسو زما انتظار کولی شی نوامکان لری دافریقا تر ځنډو پوری مووړسوم، که نه نو په غرونو کی داسی خلك شته چی تاسو ته پناه ورکړای شی زموږ ملگری به تاسو له هغوی سره کوم چاته وسپاری.

بوډاوویل: په الفجاره کی زموږ داصلی بادار دقوم زیات خلك اوسیږی د المریه په لاره کی هم دهغوی دکورنی څوکلی شته، پرموږ ستاسو له دی څخه لوی احسان څه کیدای شی چی د دوزخ له اور څخه مووژغورلو اوډلته موراوستو.

لږ ځنډ وروسته عثمان له خپل بادار اودری نورو کسانو سره ور ورسید اوچی پرختیځ افق دسباسترگه رابریدله دوی له باغ څخه ووتل اودعتبه نوکران یی له عثمان اویوه بل رضاکار سره رخصت کړل.

سلمان عثمان ته وویل: ته به دادواړه اسونه له شیخ ابو یعقوب سره پرېږدی او پلی به بیرته راځی.

:صیب ماته معلومه ده چی موږ به ددښمن پر اسونو سپاره بیرته نشو راتلی خوموږ ته دپلی راتگ ضرورت نشته ددی په بدل کی به موږ دوه نوراسونه ترلاسه کړای شو، که ستااجازه وی زه به دی کورینو خیرت هم معلوم کړم.

داد سلمان دزړه غږ و وی ویل:

:هوکی! بدریه به دعاتکی او منصور په اړه ډیره اندیښمنه وی ، خوستا ږومبنی کاربه ددی خلکو رسول وی ابو یعقوب ته زما له لوری داپیغام ورسوه چی ضحاك زموږ له لوری آزاد دی، موږ ته ددی خلکو

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

له مرستی پرته دعاتکی اومنصور ژغورل ممکن نه وو، داهم امکان لری چی عاتکه اومنصور کومه ورځ ناڅاپه دهغوی کورته ورشی اوبنایی زه هم په بیرته ستنیدو کی د دوی پرکلی ورشم.

کله چی یونس اودهغه نور ملگری پراسونو سپریدل نو سمعیی دعاتکی لاس ښکل کړ ویی ویل:

. خوری! ښایی بیا د دوارو دیدن ونه شی خوزما دژوند هره ساه به ستاپاره د دعاگانو په خوشبویی تازه وی، داژمنه کوم چی ضحاك به هم دژوند تر وروستی سلگی ستا احسان هیر نه کړی.

بیا هغه پراس سپره شوه اوپه خپلو ملگرو پسی روانه شوه

******

سلمان ترلږ ځنډه په هغوی پسی کتل بیا یی عبدالمنان ته وکتل ویی ویل: اوس زه له تاڅخه دښاردوضعی په باب پوښتنه کوم دابو القاسم پرراتگ خوپه ښار کی څه نوی هنگامه جوړه نه شوه؟

:نه . نه! په ښار کی له دی پرته بله فوق العاده خبره نه وه چی ابو القاسم د خپلی ماڼۍ پرځای الحمرا ته ولاړ بیا لږ ځنډ وروسته چی کله هغه خپل کورته بیرته ستون شو هلته دښار وتلی خاینان دده هرکلی ته راټول شوی وو. دی خلکو له ماښامه ترهغه مهال انتظارکړی و، بیا چی زه نیمه شپه له خپلو ملگریو سره د یوه پټ مجلس څخه وروسته بیرته راتلم نود وروستی خبر له مخی دابو القاسم په کور کی دهغه دملگروغونډی جریان درلود.دصدراعظم دساتونکی ډلی یوافسر زموږ ملگری دی ، دهغه په مرسته موهلته دراغونډو شویو وطن پلورونکو لست برابر کړی دی، کو توال اودحکومت څو نور مهم کسان هم پکی شریك وو.خوبیر ماڼۍ کلکه پهره ولاړه وه، ځکه تراوسه بیا موږ ته معلومه نه شوه چی څه مشوری وشوی ،خوبیا می هم باور دی چی ترسبا پوری به

Downloaded from: The Digital Library

هیڅ خبره هم له موږ څخه پټه پاتې نه شي.

په خاینانو کې ځینې داسې هم دي چې موږ ډیر ژر ترې معلومولی شو.

: که کوتوال هلته و نو تاسو ته ددې ضرورت نشته چې په وړوکو ونس پلورونکو پسې منډې واخلې.

:تاسو ډاډه اوسئ که ددې ضرورت شونودورمیړله غوڅولو به یې دریغ ونه کړو اوس تاسو پراس سپور شئ زموږ نور ډیر ملګري اودپوځ دوه تنه افسران ستاانتظار دې خواوس دروازه خلاصیدونکې ده اوموږ ته ددوی دمرستې ضرورت نشته.

بیا هغه رضاکارانو ته وویل:

تاسو مخکې ولاړ شئ خپل سامان په ګاډي کې کیږدی.رضاکاران یو یو ولاړل.

څو دقیقې وروسته سلمان، منصور اوعاتکه په عبدالمنان پسې شول، دوی له دروازې څخه نژدې پنځوس ګامه لرې وو چې په پوځي جامو کې یو ځوان په منډه دوی ته ورغی اولاس یې پورته کړل ویې ویل: تاسو دلږ ځنډ لپاره له سرك څخه لرې شئ، عبدالمنان پوښتنه وکړه: څه خبره ده؟

.:داندیښنې څه خبره نشته، پهره دارانو ته حکم شوی چې دحکومت څو کسان سینتهاني ته روانیږي ځکه خوعام خلك دلږ وخت لپاره تم کړي.

سلمان د دروازې لورې ته وکتل، وسله والو کسانو پر سرك راټول خلك یوې او بلې خواته لرې کول. پنځه دقیقې وروسته دڅارګام اسونو دپښو ترپهار واوریدل شو اودستر ګو په رپ کې لس تنه سپاره تیر شول.

پوځي افسر وویل: اوس تاسو په ډاډه زړه تلای شئ، عبدالمنان ور وړاندې شو ویې ویل : زما په ګومان داهماغه خلك دي چې دشپې دابو.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

القاسم دساتونکی دلګۍ سره را غلی وو.

څوځوانان له دوی سره ملګری شول ،له دروازی څخه لږ لری دوه سپاره دریدلی وو، یو سپورپلی شو اس یی عبدالمنان ته ورکړ اوهغه پری سپور شو.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

له بدریي سره بیا لیدل

سعید په داسې حال کې چې نه ویښ ؤ او نه ویده په کوټه کې یې د چا د راتلو احساس وکړ، هغه پر لټ واوښت او سترګې یې وغړولې او بیا څو شیبې نه پوهیده چې خوب وینې که ویښ دی.

دروازه خلاصه وه او عاتکه او منصور نژدې ورته ولاړ وو او سترګې یې له اوښکو ډکې وې.

هغه په کمزوري غږ وویل: عاتکې، عاتکې! او بیا جګ شو دواړه لاسونه یې منصور ته ور وغځول.

منصور سلګې وهلې او ورسره تر غاړې وت، ماما جانه! نور موږ ته څه خطر نشته، نور مو له عمیر څخه بدل واخست هغه وژل شوی دی!

د سعید سترګې د عاتکې پر څیره میخ وې، هغې د منصور پر سر لاس راتیر کړ ویې ویل: عاتکې کښېنه!

هغه ده ته نژدې پر کرسۍ کیناسته او خپل لړزانده لاس یې د هغه پر تندې ور کیښود.

: زما تبه نشته، عاتکې! زه ډیر مضبوط یم، او اوس خو مې پردې باوړراغی چې د خپلې عاتکې په ژوند ماته مرګ د کتلو جرئت نشي کولی.

د سعید پر شونډو موسکا وه، خو سترګې یې په اوښکو ځمجنې وې: عاتکې د خپل ټیکري په پیڅکه د هغه اوښکې پرې پاکې کړې.

بیا ناڅاپه سعید د هغې ښکلې لاس ونیو او شونډې یې پرې کیښودې.

: عاتکې! ما څو ځلې ته په خوب کې ولیدې، اوس هم له سترګو غړولو څخه پخوا زه ستا په ملګرې چیرته روان وم. ته دلته څه دول راورسیدې؟ منصور دې چیرته وموند او عمیر څه ډول ووژل شو؟

Downloaded from: The Digital Library

عاتکې ځواب ورکړ: سعیده! دا د تقدیر یوه معجزه ده چې ته اوس موږ دلته وینې، موږ د عتبه په جیل کې وو. منصور وویل: ماماجانه! موږ سلمان کاکا د هغه له جیل څخه راخلاص کړو، عتبه په خپل کور کې نه ؤ. که نه نو هغه به یې هم ژوندی نه ؤ پرېښی.

: سلمان چېرته دی؟ سعید په اندېښنه وپوښتل.

عاتکې ځواب ورکړ: هغه له موږ سره راغلی ؤ، او ستا له یو نظر لیدو وروسته بلی کوټې ته تللی.

: زه ویرېږم چې هغه زما له لیدو پرته ولاړ نشي. زه هغه ته ډېرې خبرې لرم.

عاتکې وویل: سعیده! داسې کله کېدای شي چې هغه ستاسو له پوره داډ ترلاسه کولو پرته ولاړ شي، هغه ویل چې زه به په مناسب فرصت ورسره خبرې وکړم، اوس ته پرېوزه.

منصور یوې خواته شو او سعید د عاتکې په ټینګار سر پر بالښت کېښود او ویې ویل:

عاتکې! ستا به باور رانشي خو پرون ماښام ما په انګړ کې درې ځلې چکر وواهه، او اوس زه داسې احساسوم چې // دسیزانوا داتړلوړی څوکې «مولای حسن څوکې» پورې منډه وهلی شم.

سعید موسکل خو ناڅاپه یې پر څېره مایوسي خپره شوه ویې ویل:

: عاتکې! ماته ټوله کیسه واوروه، سلمان عجیب سړی دی ماته یې دا هم ونه ویل چې هغه ستا په لټه پسې ځي. بلکې ماته یې تل دا تسلي راکوله چې ته په خیر او خیریت یې او منصور به ډېر ژر کورته راستون شي. عاتکې د خپل نیول کیدو او ژغورل کیدو پېښې ورته واورولې.

سعید له منصور څخه څو پوښتنې وکړې او بیا تر لږ خنده په ژورو سوچونو کې ډوب شو، بیا یې وویل:

عاتکې! نن زه هغه خبرې درسره کوم چې ښایي په عامو حالاتو کې مې پرخوله نه وای راغلې:

ماته داسې معلومېږي چې سعید دوه تنه ؤ، یو هغه چې له دې اولس او هیواد سره یې مینه له پلرونو نه میراث وړې وه او هغه ته یې د اندلس لپاره مرګ او ژوند وربښولی وو، چې له وړوکتوبه د اندلس یوې غیرتي لور د سترګو په هر ځل کتو کې دا پیغام ورکاوه چې موږ په دې هیواد کې د آزادۍ ساه ایستلو لپاره

Downloaded from: The Digital Library

پیدا شوی یو. دا زما وطن دی او ته یی ساتونکی! په کومه ځمکه چې زما د پلار او مور وینه تویه شوی ده له همدی ځخه مور د ژوند د ټولو راحتونو او آرامیو ترلاسه کولو حق لرو خو نن زه پوهیږم چې هغه سعید مړ شوی دی بلکې، هغه مهال مړ شو چې د پلار مړی یې په یوه کندواله کې پروت ؤ.

عاتکې په غمجنه وویل : نه، نه! سعید داسې خبرې مه کوه!

هغه وویل : عاتکې! ما خبرې پای ته نه دی رسولی دوهم سعید هغه دی چې د مرگ پر دروازه له تک تک ځخه بیرته راوگرځید او اوس ژوندی پاتې کیدل غواړی. عاتکې! کله چې زه ټپی ټپی وم او زما د نظر په وړاندی له تیارو پرته هیڅ نه وو. زما په زړه کې د مایوسی، بې وسی او ذلت په دی هستوگنځای کې د ځو ساه کښلو هیله هم ختمه شوی وه چې ناڅاپه مې احساس کړه چې ته چیغې راته وهې ته دا راته وایی: سعیده! ته د ځناورو په دی کلی کې ما چاته پریږدی او ځې؟ او بیا ما د بې هوښی په حال کې هم د ژرند لمن ونیوله او چې په هوښ راغلم په وار وار مې دا دعا کوله چې کاشکې سلمان د اندلس له پریښودو دمخه زه ووینم او له مرگه وړاندی زه دا هیله تری وکړم چې ته عاتکه درسره بوزه!

د اندلس دغه لور باید د اولس د گناهونو سزا ونه گالی.

عاتکې په ژړه غونی آواز وویل: سعیده! ته څه وایی! تا دا ځنگه سوچ کړی دی چې زه به تا پریږدم او ځم به؟

: زه پوهیدم چې ته به زما خبره ونه منی، خو د سلمان په راتلو زما په زړه کې دا امید را پیدا شوی دی چې خدای «ج» مور ته مرستندوی را استولی دی او زه چې روغ شم تا به پردی قانع کړم چې په اوسنی وضعه کې ته دلته نشې اوسیدای، کله چې د اندلس له افق ځخه تیاری لری شی نو تا به بیا راوغواړو.

عاتکې! زه پردی اعتراف کوم چې نن زه تر اندلس زیات ستا په باب فکر کوم، د دی لپاره نه چې د اندلس مینه مې په زړه کې پای ته رسیدلې ده، بلکې که ته غواړی چې ستا هغه سعیدچې په موسکا یې مرگ قبلولی شوای خپل فرض پوره کړای شی نو د خدای «ج» لپاره زما خبره ومنه!

د سلمان کار په غرناطه کې پای ته رسیدلی دی، اوس که زما وس ورسید نو یوه ورځ به یې به نور دلته را ایسار نه کړم، تیره شپه زما کوربه او ډاکتر د لومړی ځل لپاره د زړه له تله زما سره خبری وکړې، ما چې د هغوی دا خبری واوریدل زړه مې گواهی راکوی چې هغه توپان چې پلار جان غوښتل ویې دروی

Downloaded from: The Digital Library

ډېر ګړندی زموږ په لور را الوتی دی.

نن د غرناطې اولس یو قوم نه دی بلکې د میږو یوه رمه ده چې لېوان خپل شپانه ګڼي، پر موږ عذاب پیل شوی دی، د دې وروستی حجت په هماغه ورځ پوره شوچې پلار جان یې شهید کړ.

عاتکې! ته پوهېږې چې عتبه څوك دی او که خدای «ج» مه کړه دښمن غرناطه ونیسي نو څومره نور عتبه ته ورته کسان به پیدا شي.

لږ فکر وکړه! په هغه وخت کې به ته له څه وړ حالاتو سره لاس او ګرېوان وې؟ زه منصور هم له تا سره استوم، نن به له سلمان سره زما خبرې پر همدې موضوع وې او زما باور دی چې هغه به زما خبره رد نه کړي.

عاتکه ناڅاپه نرمه شوه ویې ویل: که ته امر راته کوې نو زه په سمندر کې ځان غورځولو ته هم تیاره یم، خو زما او ستا لپاره خطر یو شان دی، او چې څومره ته زما په باب اندیښمن یې همدومره سلمان ستا په اړه پرېشانه دی. موږ په هېڅ صورت هم تا یوازې نشو پرېښودای. سلمان ویل چې ته به ډېر زر د سفر کولو وړ شې او که ته سمدستي په غرناطه کې د خطر احساس کوې نو موږ درې څلور ورځې بهر هم د پناه لپاره ځای موندلی شو، کله چې ته د سفر وړ شې نو بیا به موږ د غرونو په لوری ولاړ شو او بیا چې کله داسې ځای ته ورسیدو چې زما باور شو چې نور له دښمن څخه تاته څه خطر نشته او ستا پاتې کېدل په اندلس کې ضروري دی، بیا به زه او منصور د افریقا پر ساحل یا د روم د سمندرګۍ په کوم ټاپوکې ستا انتظار کوو.

: عاتکې! خدای «ج» ته دعا کوه چې سبا ته زه روان شم، زه پوهېږم چې په غرناطه کې زما ایساریدل زما د ځان لپاره نه بلکې د خپلو ملګرو لپاره هم خطرناك دی.

سعید جګ شو دروازې پلو ته ولاړ.

عاتکې ترې وپوښتل: ته چیرته روان شوی؟

: زه له سلمان سره خبرې کوم.

: ته لږ آرام شه، منصوره! ته دننه ورشه خدمتګاره راوله، هغه به دې بلې کوټې ته بوزي

* * * * *

لږ څنډ وروسته سعید د سلمان کوټې ته ورننوت. له هغه سره هغه وخت پر

Downloaded from: The Digital Library

جمیل پرسیره یو نا اشنا ناست ؤ، هغوی جگ شول، په نوبت یې له سعید سره په غیږو ستړی مشی وکړل، جمیل نا اشنا سړی معرفی کړ دی عبدالملك دی د ده کور المریې ته نژدی دی، له هغه ځایه دی د غرناطی د وضعی معلومولو او د خپل پلار د دوستانو د احوال لپاره راغلی دی. د المریه د جګړی په وروستیو شپو کی د ده پلار د جګړی د سالار مرستیال ؤ. په غرناطه کی یوسف او ځینی نور پوځی افسران هغه پیژنی.

سلمان وویل: تر اوسه ته باید له ګرځیدو راګرځیدو ډډه وکړی.

: ورور جانه! زه بلکل روغ یم اوس ډاکتر هم له دی پابندی څخه خلاص کړی یم.

سلمان وویل : ښه کښینه! زه اوس وزګاریږم.

بیا یې پام عبدالملك پلو واړاوه، ستاسو د کلی شمال ته څو سمځی هم وی چی کله کوچیان په کی اوسیدل او لویدیځ پلو یوه وروکی شرشره په یوه خوړ کی توئیږی او څو میله لاندی له سمندر سره ګډیږی نو تاته د نور څه ویلو ضرورت نشته، ما ستاسو کلی لیدلی دی او هغه تړوله سیمه چی په ورکتوب کی په کی ګرځیدلی یم زما په سترګو کی ګرځی، که ضرورت شو ستا د کور پیدا کول راته آسانه دی. که نه نو دا خبر به خامخا درته ورسیږی، چی ستا ملګری له ما سره په کوم ځای کی لیدای شی، زما لخوا چی کوم سړی تاسو ته درځی هغه به ستاسو په کلی کی نا آشنا نه وی.

: ته د هغه نوم نشی اخستی!

: ته زما او یوسف تر لیدو پوری انتظار وکړه بیا به له تانه هیڅ خبره پټه پاتی نه شی.

سلمان دا وویل بیا یې جمیل ته مخ راواړاوه زیاته یې کړه:

ته دوی ته ووایه چی زه څومره زر له غرناطی څخه وخوځیږم غوره ده او سعید هم زر تر زره له غرناطی باید ووېستل شی. که هیأت سره د ده استول ضروری وی نو تر څو چی دی د اوږده سفر توان پیدا نه کړی موږ به ورسره په کوم ځای کی پاتی شو.

سعید وویل: زه په همدی خبره له تا سره مشوری ته راغلی یم، د عاتکی او منصور خبره تر ما څو ځله مهمه ده، عتبه او ملګری به یې د دوی په لټه پسی ځمکه او اسمان ګز کړی، او که غدارانو ناځاپی دښمن ته د غرناطی دروازی

Downloaded from: The Digital Library

خلاصې کړې نو بیا به دوی ته د تیښتې لارې بندې شي. په دغسې وضعه کې د غرناطی په نسبت په غرنیو کلیو کی دوی څو څو چنده خوندی وی.

سلمان وویل:

سعیده! ته ډاډه اوسه زه به پر کښتۍ هغه وخت ګام ایږدم چی د عاتکی او منصور په باب پوره ډاډه شم، او دا کیدای شی چی په راتلونکو څو ورځو او یا څو ساعتونو کی وضعه دا ایجاب نکړی چی یو ځای سفر وکړو، او عاتکه به له تا څخه دمخه او یا وروسته له دی ځایه روانیږی او بیا دا هم امکان لری چی منصور او عاتکه هم په جلا جلا لارو غوره کولو اړ شی، تن ماسپښین به زه له یوسف سره وینم، ولید به هم له هغه سره وی که موږ ناڅاپه څه پریکړه وکړه نو تاسو ته به خبر درکړو زه یوازی دا غواړم چی که منصور جدا سفر ته اړ شی او یا یی څو ورځی له تا څخه د جلا کیدو اړتیا حس شی نو ته به اندیښمن کیږی نه.

سعید وموسکل ویی ویل: زما وراره له یوه ازمویښت څخه راوتلی دی اوس زما دا هیله ده چی تاسو یی درسره بوزی، هغه غواړی چی یو مانو شی او زه دا احساسوم چی په راتلونکی کی به ترکانو ته زموږ د مرستی لپاره څو بیړی چلوونکو ته اړتیا وی.

جمیل وویل: صیب! اوس موږ ته اجازه راکړه، ابو الحسن او یا د هغه نوکر به تا ماسپښین مهال د جومات دروازی ته ورسوی، هلته به ستا لپاره ګاډی ولاړه وی. او که زه پخپله را نه غلم نو عبدالمنان یا د هغو رضاکارانو څخه به یو څوک درته راواستوو چی د ویګا په عملیاتو کې ستا ملګری وو.

د عبدالملك او جمیل څخه وروسته سعید هم له کوټی راووت او سلمان پر خپله بستره وغځید، لږ ځنډ وروسته په درانه خوب ویده شو.

*****

کله چی د سلمان سترګی وغړیدی منصور یی د بستری ترڅنګ ولاړ و د هغه شاته یوه تجلی خپ خپ له کوټې څخه وتله، سلمان د هغی د جامو له یوه څرک څخه زیاته ونه لیده.

هغه راپورته شو کښیناست ویی ویل: راځه منصوره!زما په ګومان چی ډیر زیات ویده شوی یم.

: اوس ماسپښین دی، خور جانه او ماما جان دوه ځلی ستا لیدو ته راغلل، عاتکی خور ویل خدای جل جلاله د وکړی چی ستا طبیعت ښه وی.. اوس ډاکتر

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

هم راغلی ؤ. له هغه سره میلمه هم ؤ.

: ما نوکرانو ته ویلی وو چی که چا زما پوښتنه کوله او راغلل نو ما سملستی راویښ کړی.

: عاتکی خور غوښتل راویښ دی کړی خو طبیب ایساره کړه او میلمه هم ویل چی خوب ته یی اړتیا ده.

: میلمه چیرته دی؟

: همدلته دی زه به یی راخبر کړم، او بیا منصور په منډه له کوټی ووت.

یوه نوکر له دروازی څخه ورکتل ویی ویل:

: صیب! ډوډی راوړو!

: هوکی رایی وړه!

نوکر بیرته ستون شو.

سلمان غرناطی ته له راتګ وروسته د لومړی ځل لپاره د لوږی احساس وکړ. هغه د لاس او مخ له مینځلو او د جامو له بدلولو وروسته بیرته په کرسی کیناست.

نوکر د ډوډی پتنوس راوړ او د ده مخی ته یی په یوه میز کیښود ویی ویل:

: صیب! اوس ډیره ناوخته ده، ما سهار د ناشتی لپاره پاخولی خو ته ویده وی.

سلمان وویل : لکه چی کوم میلمه له ما سره لیدل غوښتل هغه خو به تللی نه وی؟

: نه صیب! میلمه همدلته دی وایی چی ته یو ځل په داده زړه ډوډی وخوره.

سلمان د عبدالمنان او یا د هغه د کوم استازی نه علاوه د عثمان د راتلو انتظارهم کاوه، زرزر یی ډوډی وخوړه او نوکر ته یی غږ وکړه بیا یی ناڅاپه داسی احساس کړه چی دی لکه چی خوب وینی، بدریی د خپلی لور لاس په لاس کی نیولی و او کوټی ته ورننوته. سلمان څو دقیقی په ردو ړدو هغی ته کتل او بیا یی ناڅاپه سترګی ښکته واچولی.

اسما زړه نا زړه وړاندی ورغله ویی ویل: مورجانه می وایی چی تا زموږ لپاره ډیرزحمتونه وګالل.

سلمان په مینه د هغی پر سر لاس راکش کړ بدریی ته یی وویل:

مهربانی وکړی! زما تر اوسه باور نه راځی چی تاسو دلته راغلی یاست، عثمان

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

مو ولید؟

: هوکی! خو که هغه مونږ نه وای لیدلی هم ما دلته د راتلو کلکه اراده کړې وه.

زما په خیال کې په وار وار دا راګرځېدل چې که تاسو ناڅاپي روان شي نو بیا به مو ونه لیدای شو.

دا کیدای شوای چې وضعې زه ناڅاپي تلو ته مجبور کړی وای خو له تاسو سره له خدای پاماني پرته به ماته د اندلس پرېښودل یو لوی ازموینت ؤ. او بیا به زما سره تر وروستی‌سلګی‌دا امید ؤ چې یوه ورځ به خامخا بیرته راځم.

د وی بیا تر لږ ځنډه چوپ وو بیا بدریې دخبرو د موضوع بدلولو لپاره وویل:

زما عاتکې او منصور ته ډیره اندیښنه وه، جعفر هره ورځ ماته راتلو، که ما نه وای ایسار کړی نو پر ویګا به یې له حملې دریغ نه و کړی. نن چې زه دې لورې ته راتلم د ده د ډاډ لپاره مې د خپل کلي یو سړی ور واستاوه او هو رښتیا!

بدریې بیا په بیړه لاس جیب ته کړ یو کاغذ او بوه ګوته یې چې د وریښمو په دسمال کې نغښتې وو راوایستل سلمان ته یې وړاندې کړل ویې ویل:

عثمان دغه لیك او ګوته غوښتل پخپل لاس تاسو ته وسپاري، خو له لږ انتظار وروسته یې دا امانت ماته وسپارل.

سلمان پر لیك لنډ مضمون ولوست ویې ویل:

: تا دا لیك لوستی دی؟

: هوکی ما ویل چې کـه کـوم مـهم احـوال وی تا باید راوپېښ کـړو، داسې معلومېږي چې د ضحاك په ذهن کې لوی بدلون راغلی دی، ما پر ګوته د عتبه نوم هم ولوست.

سلمان له دسمال څخه ګوته راوایستله چې ویې لیده ویې ویل: زما په ګومان د هغه د خپلې خوښې وړاندیز اصلی سبب د هغه میرمن ده.

: هوکی! عثمان ویل چې کله هغې ولید په ژړا شو او ابو یغقوب ته یې ویل چې د دغسې سړي لپاره زه خپل سر قربانولو ته تیاره یم.

: د دې ګوتې په واسطه مونږ د کوتوال په غاړه کې پرې اچولی شو.

بدریې په اندیښنه وویل: د خدای «ج» لپاره دکوتوال مسئله هغو خلکو ته پرېږده چې هغوی یې تر تا په اسانی راقابو کولی شي، له ماسره وعده وکړی چې تاسو به نور د هغو ملګرو له مشورې پرته هیڅ ګام نه اوچتوی چې ته هغوی ته

Downloaded from: The Digital Library

یوه لویه تکیه شوې یې.

سلمان وویل: ته فکر مه کوه! نن زما له دریم کس سره ملاقات دی، او وعده کوم چې د هغه د هدایاتو پر خلاف به څه ګام اوچت نه کړم.

: دریم سړی! زما پوره باور دی چې هغه به تاته غلطه مشوره درنکړي، ته هغه پیژنې چې څوک دی؟

: تر اوسه مې ورسره لیدل نه دي شوي خو زه د هغه په باب ډېر معلومات لرم، د هغه نوم یوسف دی او د موسی بن ابی غسان له نومیالیو سالارانو څخه ؤ.

بدریې وموسکل ویې ویل: زما باور و چې له یوسف پرته بل څوک نه دی، هغه د ماما ډېر اندیوال و، او په وروکتوب کې ما او ولید د هغوی په کور کې لویدلي یو. د هغه میرمن زما سره ډېره مینه کوله، د جګړې په وخت کې د هغه یوازینۍ زوی شهید شو.

هغه څو شیبې چوپه شوه بیا سلمان په غمجنه لهجه وویل: بدریې زه داسې احساسوم چې د تل وخت مې نژدې شوی دی، امکان لري زه په کوم سبب بیرته دلته را نه شم، ما له تا سره ډېر څه ویل غوښتل خو اوس چې زه د خپلو احساساتو د ترجمانۍ لپاره په کومو الفاظو فکر کولی شم هغه پر یوه لنډه دعا پای ته رسیږي.

بدریې! سلمان د لومړي ځل لپاره د هغې نوم واخست.

: زه الله «ج» ته دعا کوم چې ستا ملګری او ساتندوی شي، او زه کومه ورځ تاته له دې پیغام سره راشم چې د اندلس کښتۍ د ګرداب راووته، د ماضي تیارې لرې شوې، او د نوي سهار رڼا په ځلیدو ده.

اسماً وویل: کاکا جانه! که ته ناڅاپي بیرته روان شوې؟ نو زه به دې هره ورځ انتظار کوم او چې بیرته راغلې بیا به دې پرې نژدم چې ولاړ شې.

بدریې سلمان ته وکتل په سترګو کې یې اوښکې راغلې ویې ویل: کله کله زه داسې ګڼم چې ښایي له موږ نه د دعا وختونه تیر شوي دي، ما اوریدلي دي چې د قیامت په ورځ به هیڅوک د بل چا پوښتنه نشي کولی. خویندې به خپل ورونه هم ونه پیژندلی شي، او میندې به د خپلو اولادونو پر کریږو خپل غوږونه کاڼه کړي، خدای «ج» دې وکړي چې دا عذاب لرې شي که نه نو په موږ چې کوم وخت را روان دی دا به له قیامت څخه کم نه وي.

خو پردې برسیره زه دا احساسوم چې کله زموږ په مخ کې د مایوسۍ له تیارو

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

پرته هيڅ نه وي هم زموږ سترګی به ستا په لټه کی سرګردانی وي، او چی کله د مرګ له ويری زموږ مغزونه جام شي او تير وختونه د يوه خوب په بڼه شي، بنايی هغه وخت هم زه اسماً ته دا تسلی ورکړم چی يوه ورځ به يو شريف او زړور انسان زموږ احوال واخلی.

ابو نصر کوټی ته ورننوت، دوی ټول په احترام پاڅېدل هغه وړاندی ورغی سلمان ته يی لاس ورکړ ويی ويل:

تاسو مهربانی وکړی! سهار دی د ليدو لپاره راغلی وم، خو ته ويده وی، زه تاته مبارکی وايم، خبر شوم چی يوسف وړيللی يی.

: هوکی! زه لږ ځنډ وروسته هغه ته ورځم، او له تا څخه دا پوښتنه کوم چی سعيد به تر څه وخته د سفر وړ شي؟

ابو نصر ځواب ورکړ: که کوم معمولی سفر وي نو تر دری څلورو ورځو پوری به پر اس د سپريدو جوګه شي، خو د اوږده سفر لپاره هغه بايد څو ورځی نور هم استراحت وکړي، د هغه پوزخم تر اوسه پوری ښه نه دی روغ شوی.

سلمان وويل: زما مطلب دا دی چی که ناڅاپي د.دی ضرورت پيښ شي چی دی بايد چيرته ولاړ شي نو د مجبوريت په وخت کی به څو ميله پر اس سفر ده ته څه تاوان نه کوي؟

: د مجبوری په حالت کی موږ هر ډول خطر بايد وزغمو خو که سفر داسی وي چی په هغه کی د اس ځغلولو ته ضرورت نه وي نو هيڅ د انديښنی خبره نشته، يوازی احتياط ته ضرورت دی نن د هغه وضعه ښه ده، خو بيا هم هغه تر اوسه ډير کمزوری دی.

: زموږ هڅه به دا وي چی هغه ډير آرام وکړي، خو په بدو حالاتو کی به دا مجبوری وي. ځکه زه غواړم چی کومه دوا هغه ته ضروری وي بايد د سفر په وخت کی هغه له موږ سره وي.

ابو نصر وويل: د هغه لپاره به د پټی تړلو سامان او د دوا کڅوړه تل تياره وي او په هغی کی به ضروری هدايات هم وي.

سلمان وويل: زه ستا څخه مننه کوم چی زما د زړه بوج دی لږ کړ.

ابو نصر وويل : که له وليد سره ستا ملاقات وشو نو دا تينګار پری وکړه چی هغه ته د بل کوم دولت پرځای د يوسف کور ترټولو خوندی ځای دی.

ابو الحسن د دروازی له ټک ټک وروسته کوټی ته ورننوت او سلمان ته يی

Downloaded from: The Digital Library

وويل:

صيب ! مازديگر كيدونكى دى، ځكه خوتاسو تيارى نيسى!

ابو نصر وويل: زويه! ته چى له ده سره روانيږى بايد زيات پام وكړى:

: پلار جانه ته چورت مه وهه! نيم ساعت وروسته سلمان له يوه رضا كار سره په گاډى كى ناست و.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

دریم کس

ګاډی د یوه کور په مخکې ودریده د سلمان ملګري وویل: ته کوز شه او نیغ دننه ولاړ شه، په درشل کې به تاته د ځان معرفي کولو اړتیا نه وي.
سلمان ښکته شو او د کور د انګړ د دروازې په لوري ورغی، ناڅاپه ولید راښکاره شو او ورغی ده ته یې په مینه لاس ورکړ ویې ویل:
راځه! هغه دننه ستا انتظار کوي، لومړی ته له هغه سره وګوره وروسته به موږ بیا سره غږیږو!
دوی بیا له یوه پراخ انګړ څخه چې یوه لوري ته یې دالان او بل ته طبیله ده تیر شول او د کور دننه برخې ته ننوتل.
لږ څنډ وروسته سلمان د لاندیني پوړ په یوه کوټه کې د یوسف په مخکې ولاړ ؤ.
هغه جګ شو لاس یې ورکړ ویې ویل: زه هغه دریم کس یم! بیا یې زیاته کړه: کاشکې زموږ لیدل څو میاشتې وړاندې شوي وای او بیا دواړه غاړه غړې شول.
د یوسف قد تر سلمان لږ لوړ ؤ، د پراخه سینې او غوړیدلې تندي خاوند دغه سړی چې د ږیرې تر نیمایي زیات ویښتان یې سپین شوي وو اوس هم د نیغ زلمي په څیر ښکاریده.
د هغه مخ لږ بیضوي او وچ ؤ، ژورې ځلیدونکې سترګې یې د هوښیارۍ او جرئت ښکارندوي وې.
سلمان یې میز ته نژدې په یوه کرسۍ له کښینولو وروسته هغه ولید ته وکتل او ویې ویل: اوس ته په میلمستون کې د میلمنو خدمت کوه، دوی به لږ څنډ وروسته راورسیږي او عبدالملك ته ووایه چې خپل کار خلاص کړي دلته دې راشي.
ولید بهر ته ووت او یوسف پر خپله کرسۍ ناست ؤ سلمان ته یې وکتل ویې

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

ويل:

زه افسوس کوم چې زما په سبب ستا ډېر قيمتي وخت ضايع شو.

سلمان ځواب ورکړ: زه پردې پوهيدم چې ته ډېر مصروف يې خو زه پر دې حيران يم چې تازه کور ته راپلي يم او هغه هم په داسې وخت کې چې د حکومت جاسوسان دلته راتلونکي کسان ښه ليداى شي، ما گومان کاوه چې د هرې شيبې بدليدونکو حالاتو به ته نور هم محتاط کړې يې!

يوسف وويل: تازه حالات داسې وايي چې موږ نور د احتياط له پړاوه تير شوي يو، ته زما په اړه څه خوشباوري مه کوه، زه د هغه بدنصيبو خلکو له ډلې څخه يم چې په سهي وخت کې غلطي او په غلط وخت کې سهي پريکړې کوي.

کله چې په الحمرا کې د جگړې د اورپند په باب پريکړه کيدله، نو ما تر وروستي شيبې پردې باور درلود چې د موسی بن ابی غسان وينا به بې اغيزې نه پاتې کيږي، او بيا چې کله هغه د غرناطې له مشرانو څخه مايوس شو او د شهادت لاره يې غوره کړه نو ما له پوځ څخه استعفي ورکړه. زه به تر مرگه پردې خبره خفه يم چې تر وروستي شيبې زه ولې له هغه سره ملگرى نه شوم.

او بيا چې کله حامد بن زهره ناڅاپه له غرناطې څخه د وتلو پريکړه وکړه، نو زما د شخصي فعاليتونو نتيجه له دې پرته هيڅ نه شوه چې هغه له غرناطې څخه بهر څو ميله وړاندې شهيد کړاى شو.

د سعيد د ژغورنې لپاره د قاتلانو پام خپل ځان ته را اړول دومره لويه کارنامه نه ده چې زه پرې وويارم، که ما له هوښيارې څخه کار اخستى واى نو کله چې د هغه پلار د البسين په څلور لارې کې وينا کوله، هغه وخت پوځ بايد پردې پوهول شوي واى چې له موسى وروسته حامد ستاسو وروستى هيله ده، او د ده ساتنه ستاسو تر ټولو لوى مسئوليت دى. د هغه د ساتنې لپاره په سلگونو رضاکار هم استول کيداى شواى خو موږ په دې خوشباورۍ کې راگير شوو چې که هغه ناڅاپه غلې ووزي نو په غرنيو سيمو کې به څو ورځې د ده فعاليتونه غلي پاتې شي او د غرناطې اولس به د تيارى نيولو فرصت ترلاسه کړي.

کاشکې هغه وخت زموږ څخه چا دا فکر کولى چې دښمن تر موږ زيات ښيدار دى. او کله چې وليد ستا په باب راته وويل ما ډير اميدونه په تا پورې وتړل، همدغه سبب و چې ما غوښتل ته له هر ډول خطر څخه لرې وې.

تيره شپه که ماته پر وخت معلومه شوې واى چې ته د يوه خطرناک پروگرام

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

لپاره روانیږي نو خامخا به مې ستا د راګرځولو هڅه کوله، خو دا به زما یوه بله اشتباه وه.

سلمان وویل: ته ربښتیا وایې! د دې عملیاتو نتیجه زما د هیلې پرخلاف هم کیدای شوای، خو دا نورې د تېرې زمانې خبرې دي، زه دا پوښتنه کوم چې د راتلونکې لپاره دې څه چورت وهلې دی؟

یوسف په غمجنه لهجه ځواب ورکړ: کاشکې له مونږ سره د چورت وهلو او پریکړې کولو واك وای، خو زه به تا ډیر پریشانه نه کړم، اوس زمونږ لومړنی مسئله دا ده چې تاسو زر تر زره له دې ځایه روان شې.

: د قبایلو کوم مشران چې تاسو غرناطې ته رابللي ؤ هغوی څه پریکړه وکړه؟

: هغوی یوازې په هغه صورت کې پریکړه کولای شي چې د پوځ له لورې څه وعده ورسره وشي، او د پوځ بیا داسې حال دی چې کله د غرناطې اولس ته ګورې او کله ابو القاسم خپله وروستې پناه بولي.

: ابو القاسم!

: هوکې! کله چې د یوه اولس ذهنې او جسماني قوه فلج شي نو بیا د خپل تولنیز ځواك د فعالولو پرځای د کوم هوښیار سړي اشارې ته ګورې. ابو القاسم د خپل پخواني کرکتر سره سره په خلکو کې داسې ذهنیت پیدا کړی دی چې دی د اندلس ترټولو هوښیار سړی دی. او دا د عامو خلکو نه بلکې د ډیرو هوسیارو خلکو رایه هم ده چې اوس یوازې هماغه وروستې دیوال دی چې زمونږ او دغه ورانوونکې توپان ترمنځ ولاړ دی له ده پرته زمونږ هغه بندیان بیرته نشي راتلای او ده چې د سینتافې لاره خلاصه کړه مونږ یې د لوږې له مرګه وژغورلو.

د حامد بن زهره په راتلو د هغه پرخلاف د خفګان یوه څپه راپورته شوه خو اوس دا حالت دی چې کوم خلك هغه پیژني په هغوی کې هم ډیرداسې خلك دي چې ته به دا ترې واورې چې اوس له مونږ سره د دښمن د پوځې ځواك د ځواب لپاره بل څوك شته؟

دغه خلك ابو عبدالله ته براﻻ بدرد وایې خو پر ابو القاسم د انتقاد جرئت نه کوي.

: مګر زما په ګومان د قبایلو غازیان د ابو القاسم په اړه خوشباوری نه کوي!

یوسف ځواب ورکړ: د قبایلو دیرش تنه سرداران غرناطې ته را رسیدلې دي او د هغوی زیاتره له مونږ سره موافق دي خو ابو القاسم هم له هغوی څخه غافل نه ؤ،

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

هغه هم خو تنه سرداران دلته راوغوښتل او د آزادي غوښتونکو د اغیزي کمولو هڅې يې پيل کړي، دا زموږ یوه بله اشتباه وه چې موږ د قبايلو د مشرانو د غونډې لپاره د غرناطې پرځای د غرنيو سيمو څخه کوم ځای ولی غوره نه کړ، هغوی مو دلته راوبلل او غدارانو ته مو دا فرصت برابر کړ چې د هغوی په زړونو کې بدګوماني راپيدا کړي.

ورمه شپه د حکومت جاسوسانو د الفجاره څلور تنه ساده زړي سرداران په دوکه ابو القاسم ته وروستلي وو، د هغوی نيتونه بد نه وو هغوی خپلو ملګرو ته دا ويلي وو او تللي وو چې موږ به ابو القاسم نيغې لارې ته راوګرځوو، خو د ليدو کتو نتيجه دا شوه چې هغوی بيرته راغلل خو نور ملګري يې هم دوه زړي کړل.

د هغه منطق تل دا وي چې زه د خپل اولس دښمن کله کيداي شم! تاسو دا ولې ګڼلې چې کله تاسو د جګړې لپاره تيار شي نو زه به مو را ايسار کړم، خو د کوم ګام اوچتولو څخه دمخه تاسو د پوره حقيقت په رڼا کې بايد د خپل برې امکانات وڅيړۍ

زما دوسته! يوسف له خو شيبو څند څخه زياته کړه:

نن زه د توپان لومړنی څپی احساسوم څکه خو مې د غرناطې له مشرانو او خو تنو قبايلي سردارانو سره نيغ په نيغه د خبرو اترو ضرورت وليد، زما زړه ګواهي راکوي چې غداران به زموږ داتېکل څخه وراندې د غرناطې د قسمت پريکړه وکړي، له هغوی څخه خو تنه دلته راغلي دي او خو تنه نور به تر لږ ځنډه راشي.

له دغه خلکو سره به زما خبرې ډيرې لنډې وي، لومړی زما دا هيله وه چې هغوی په غرناطه کې راټول شي خو اوس زما دا هڅه ده چې دوی زر تر زره خپلو سيمو ته ولاړ شي ما په همدې تمه ته دلته را ايسار کړې چې ته د ترکانو لخوا دوی ته څه اميدواروونکي خبرورکړې. خو حکومت دومره ځك دی چې اوس په کومه غونډه کې ستا ګډون مناسب نه ګڼم. ما چې غوښتل کومې خبرې ته وکړې هغه به زه په خپله کوم.

له نيکه مرغه د المريې يو هوښيار او زړور سپاهي دلته رارسيدلی دی او ما هغه تاته ددې لپاره در واستاوه چې تاسو يو له بل سره ښه بلد شی، هغه زموږ د سمندري پوځ د تجربه کارو افسرانو یوه ډله په خپله سيمه کې راغونډه کړې او ستا سره يې د استولو ذمه واری قبوله کړی ده، له دې ځايه چې خو کسان

(c) ketabton.com: The Digital Library

روانيږي هغوی به په مختلفو لارو ځان رسوی. عبدالملك په بله كوټه كې ناست دی د هغوی لپاره ضروری لارښـونی ليكی، له هغی وروسـته به له تا سـره تفصيلی خبری كوی.

سلمان لږ په خفگان ووېل: مگر! تاسو د سعيد په اړه څه فكر كړی دی؟

يوسف په ډاډ ځواب وركړ: وروره! ته چی اوس له كومـو جنجالونو سره مخ يی زه تری بی خبره نه يم. زه پوهيږم چی ته سعيد، عاتكه او د حامد بن زهره لمسی دلته نشی پرېښودلای، هغوی ته دلته واقعاً خطر دی. خو سعيد تر اوسه د سفر وړ نه دی.

سلمان ووېل : مگر زما په گومان هغه له غرناطی پرته په بل هر ځای كی په امن دی، كـه هغـه په بيـړه واسـتـول شی نو په لاره كی كيـدای شی هغـه ته ډېر خوندی پناه ځای پيدا شی.

يوسف ووېل : رېړه دا نه ده چی هغه ته د پناه ځای پيدا شی، بلكی له هيأت سره بايد بهر ته واستـول شی. اوس موږ په غـرناطه كی له هغـه څخـه د څه كار اخستلو موقع له لاسه وركړی ده، خو په هيأت كی د غرناطی د خلكو د ترجمان په حيث هغه اغيـزمن رول درلودلی شی. ما له وليد او عبدالملك سره پر دی خبری كړی دی، زمـا رايه هم دا ده چی ته له ده سـره د يو ځای سفر په ځای ساحل ته نژدی د هغه د رسيدو انتظار وكړی، موږ به هڅه وكړو چی هغه زر تر زره تاسو سره يوځای شی.

سـلمان ووېل: كه تاسو د هغه د ساتنی مسئوليت اخلی نو زما په تلو كی بايد ځنډ ونه شی.

يوسف ووېل: زه به د هيأت غړی تاته دروپېژنم بيا به پرېكړه وكړم! بيا يی يوه ژوره ساه واخسته ويی ويل:

وروره! زما زړه گواهی راكوی چی ډېر زر به يو بد خبر واورم.

له تيـرو دوو ورځو راهيـسی می كور ته د يو قدم ور اخستلو فرصت نه دی مـوندلی، له خپلو پوځی انډيوالانو او ځينو سـردارانو سـره په پټـو خبـرو اترو مصروف يم.

مـاته يوه دوست ووېل چی ته په يوه خطرناك پروگام وتلی يی، ځكه تېوله شپه راباندی په شوگيـرو تيـره شوه، كه می سـهار له څو مهمـو كسانو سره ملاقات نه وای نو د عـبيـدالله كورته به می د جمـيل او عبـدالملك د درلېږلو پرځای پخپله

Downloaded from: The Digital Library

درتلم. اوس چې کورته راغلم راته معلومه شوه چې زما په غیاب کې له الحمرا څخه دوه پیغامونه راغلي دي.

سهار د شاهي ماني د ناظم پیغام راغلی ؤ او زما میرمن هلته تللې وه، هغې پیغام را استولی دی چې زه کله کور ته راورسیږم باید سمدستي الحمرا ته ورشم د پاچا مور له ما سره لیدل غواړي په ژوند کې مې دا لومړی ځل دی چې هغه ته په ورتلو د ویرې احساس کوم، که هغه زما میرمن، د خپلې مور په واسطه الحمرا ته نه وای وربللې او لیك یې نه وای ورکړی ماته یې پخپله نیغ په نیغه امر کړی وای چې ورشم نو دومره به پریشانه نه وم.

اوس زه هلته له تلو پخوا دا واړه ترلاسه کول غواړم چې که زه وځنډیږم یا په څه سبب هلته پاتې شم نو زما ملګرې به خپله دنده او مسئولیت سرته رسوي څکه ما خپلې میرمنې ته دا ځواب ولیکه او ورمې کړ چې تر ماښامه به زه درشم.

*****

عبدالملك کوټې ته ورننوت او د یوسف په مخکې یې څو کاغذونه کیښودل ویې ویل:

صیب! ما د غرناطې څخه تر المریې پورې د درې لارو نقشې کښلې دي، تر کومه چې زما ذهن ته راتلل پر هغو ټولو ځایونو مې نخښې ایښې دي چې د خطر احساس ترې کیږي. او یا له شاو خوا کلیو څخه مرسته ترلاسه کیدای شي.

څلورمه نقشه چې ستا له حکم سره سم مې د سلمان لپاره جوړه کړې ده ډېره تفصیلي ده، په هغې کې مې د لارې د ټولو پړاوونو په اړه معلومات لیکلي، پردې سربیره مې د لارې په اوږدو کې د مهمو کسانو نومونه هم لیکلي چې د دوی د روانیدو څخه دمخه باید هغوی ته خبر ورکړای شي. یوسف درې نقشې او ورسره کاغذونه ولیدل پوې خواته یې کیښودل بیا یې څلورمه نقشه راواخسته قلم یې راویوست او په هغې کې یې څو نخښې نورې زیاتې کړې او سلمان ته یې وراندې کړه ویې ویل:

دا نقشه ښه وګوره! کیدای شي ستا دې ته اړتیا پیښه نه شي او له غرناطې څخه وړاندې په دوهم یا دریم پړاو ټول په بوه لاره سره یوځای شي. خو د خطر په صورت کې به دا نقشه درته په کار شي.

دغه لاره اوږده هم ده او سخته هم، خو موږ غواړو چې دښمن پر تا هیڅ شك ونه کړي. او د کومې نه اتکل شوې پیښې په وخت کې مرسته هم ترلاسه کړای

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

شي. ستا سره یوځای روانیدونکي به لږ څنډ وروسته دلته راورسیږي. که زه د هغوی په موجودیت کې له الحمرا بیرته راستون شوم نو هغوی ته به نوري لارښوونې هم وکړم. که نه نو کوم بل تجربه کار افسر به راواستوم.

عبدالملك سلمان ته په خطاب کې وویل: په دې نقشه کې یې یوازې د المریې لاره ښودلې ده، که ته ماته ووایې چې د ساحل له کوم ځای څخه به په کښتۍ کې سپریږې نو زه به د شاوخوا د لوړو ژورو او ددښمن د پوستو ځایونه او د سمندري څنډو د تانو ځایونه هم درته تیار کړای شم.

سلمان وموسکل ویې ویل:

له المریې نه تر مالقې پورې ټوله سمندري سیمه ماته د خپل لاس د کرښو په څیر معلومه ده ، خو که تاسو پر څنډه د دښمن د نویو تانو او پهرو ځایونه په نخښه کړې دا به راته په ګټه وي.

ولید کوټې ته ورننوت او ویې ویل:

صیب! هغوی ټول راورسیدل، د «الحمرا » له.احصار څخه یو افسر هم راغلی دی او له تاسره لیدل غواړي، هغه وایي چې ما د قوماندان له خوا یو مهم احوال راوړی دی.

: هغه راوله.

ولید له کوټې ووت غږ یې وکړ: مهرباني وکړی!

*****

څو شیبې وروسته یو پوځی افسر کوټې ته ورننوت او له سلام وروسته یې وویل:

صیب! د قوماندان هیله وه چې د لږ څنډ لپاره کلا «الحمرا » ته تشریف راوړې! هغه ته دا خبر رسیدلی چې د ښار مشران او د قبایلو سپین روبې ستا په کور کې راغونډیږي، خو هغه دا غواړي چې معلومه کړي چې ته تر څه وخته وزګاریږې چې سرکاري ګاډی درته راواستوو؟

یوسف څو شیبې په اندیښنه نوي راغلي سړي ته کتل بیا یې په زحمت ځان راسنبال کړ ویې ویل: زه به هڅه وکړم چې زر تر زره ځان وزګار کړم، خو که کومه خاصه خبره وي ته په ګرځړه: راته ویلی شې، دا زما ملګری دی.

: صیب! زه په دې نه پوهیږم چې هغه به ته د څه لپاره وربللی یې، خو کومه خبره چې ما اوریدلې ده دا ده چې لوی وزیر به ډیر زر له خپل محل څخه کلا

Downloaded from: The Digital Library

«الحمرا» ته راکېږه شي، پاچا د هغه د سمدستي هستوګنې لپاره د یوه کور د وزګارولو امر کړی دی. پردې سربېره یې له کلا «الحمرا» څخه د پوځ یوه بله ډلګۍهم د هغه د کور د ساتنې لپاره ور استولې ده . داسې ښکاري چې نن هغه څه خطر احساس کړی دی، هغه دوه ځله له سلطان سره ملاقات هم کړی دی. په لومړي ځل کتنه کې د غرناطې هغه مهم مشران او علما هم په الحمرا کې وو چې د ابو القاسم په اشاره ناڅي، خو په دوهم ځل یوازې د سلطان مور ورسره وه.

یوسف وویل: زه پردې خبرو خبر یم، زما لپاره یوازې دا نوې خبره ده چې ابو القاسم کلا «الحمرا» ته کډه وړي.

لږ څند دمخه د ښارپرکوتوال برسېره څو نور چارواکي هم د ده د نوې هستوګنځي د لیدو لپاره راغلي وو. زموږ قوماندان له هغوی نه دده ددې ناڅاپي کډې د سبب پوښتنه وکړه کوتوال وویل چې اوس به هره شیبه پاچا د لوی وزیر مشورو ته او پوځ د هغه هدایاتو ته اړتیا لري.

یوسف سلمان ته وکتل او په غمجنه لهجه یې وویل: زما اندیښنې سهې شوې، ابو القاسم خامخا کوم خطرناك ګام اوچت کړی دی..

بیا یې د قوماندان استازي ته وویل: ته سمدستي بیرته ولاړ شه، هغه ته ووایه چې ډېر زر به کلا ته درشم، نه ړنتیا ته ودرېږه زه یوه پانه درته لیکم چې ور یې کړې. یوسف په بېړه قلم راواخست او څو کرښې یې ولیکلې کاغذ یې قات کړ هغه استازي ته یې ورکړ ویې ویل: دا هغه ته ورکړه!

ولید وویل: صیب! زه داسې احساسوم چې موږ به له وخته وړاندې په څه ګام اوچتولو مجبور شو، د کور څخه بهر زموږ ملګرې ډېر پریشانه دي، اوس ماته یوه رضاکار وویل چې په شاوخوا سر کونو پولیس ګزمې کوي.

د قوماندان استازي وویل: صیب! پولیس ډېر وارخطا ښکاري! ما له درشل څخه لږ وړاندې د کوتوال له مرستیال سره څو تنه ولیدل ګاډی یې ودرولو ښه یې ولټوله بیا یې هم په وار وار پوښتل چې زه چیرته ځم او چې ما ورته وویل چې زه د خپل پخواني مشر سلام ته ځم هغوی د یوې مسخره موسکا سره خواب راکړ چې ته ډېر بې وخته راغلی یې دننه دومره کسان راټول شوي دي چې تاته به په اسانې د سلام کولو فرصت په لاس درنشي.

:تاته! هغه موسکل؟... او تاپې د غابنونو ماتولو هڅه ونه کړه! د غرناطې پر سپاهیانو څه شوي دي، اوس درځه او د ګاډي‌پردې دې راخوشې کړه له دې ځایه

Downloaded from: The Digital Library

روان شه، که د کوتوال مرستیال چیرته تللی نه وی امکان لری بیا ورسره مخ شی.
افسر وویل: صیب! که تاسو ما د قوماندان له سزا څخه ژغوری نو زما دوهم ملاقات به داسی وی چی تر ډیره وخته به یی په یاد وی.
د پوځی افسر له رخصتولو څخه وروسته یوسف جگ شو سلمان ته یی وویل: ته زما سره راځه!

هغه وریسی ورغی او دواړه یوی بلی کوټی ته ننوتل. دغه کوټه د یوه وړوکی وسله تون په څیر وه، په دیوالونو توری، ډالونه، خنجرونه، نیزی، تومانچی او نوری وسلی راځړیدلی، یوسف د یوه صندوق کولپ خلاص کړ. وی ویل: کیدای شی د دی ځای د اضطراری حالاتو په سبب تاته له دی ځایه د وتلو په خاطر پوځی جامو ته ضرورت شی. د سمدستی اړتیا لپاره ته له دی ځایه مناسبه وسله هم درسره اخستلی شی، اوس ته همدلته کښینه او زما تر راتگه انتظار وکړه زه به په حجره کی له میلمنو سره خبری وکړم او الحمرا ته به ولاړ شم، إن شاء الله چی زر به بیرته راستون شم. او هو ربښتیا! ترماښامه به د هیأت غړی چی زیاتره یی پخوانی د پوځ منصبداران دی زیاتره راورسیږی.

*****

لږ ځنډ وروسته یوسف په لویه حجره کی د قبایلو له سردارانو او د غرناطی له سپین رویو سره خبری کولی.
د غونډی زیاترو خلکو هغه د لومړی ځل لپاره په یوه غونډه کی لیده او ډیر داسی هم وو چی د ده د پټو فعالیتونو په اړه په څه خبر نه وو، د غرناطی اولس په دی گرځیدلی او بده ورځ هم د بنی وینا او خطبی لیوال وو، په ځانگړی ډول په داسی ورځو کی چی د دوی د برخلیك پریکړه کیدله دوی د موسی بن ابی غسان د یوه نومیالی ملگری څخه د ډیری له جوشه ډکی او احساساتی وینا هیله درلوده، خو د یوسف حالت هغه سړی ته ورته و چی هره شیبه د یوی پیښی په انتظار وی.
هغه د څه مقدمی پرته په غمجنه لهجه وویل:
وروڼو! د احتیاط غوښتنه دا وه چی زه تر څه وخته نور هم داولس د یوه نوموړکی رضاکار په توگه خپل خدمت ته دوام ورکړم، او چی کله زه پردی ډاډه شم چی له هڅو څخه می څه بنی نتیجی راپیدا کیدای شی. او زما د اولس له

Downloaded from: The Digital Library

نظره پټ اوسیدو ته اړتیا پاتی نه شی نو زه به د البسین په څلور لاري کې ودریږم او دا اعلان به وکړم چی د اولس زامنو !که تاسو ژوند او شهادت نه پرته بله دریځه لاره نه وی غوره کړی نو د موسی بن ابی غسان ملګری به مو مایوس نه کړی، ما د تاسو له ځینو ښاغلیو سره خبری کړی دی او تر پرون پوری زما زیاته هڅه دا وه چی د قبایلو مشران د جګړی په باب د وروستی پریکړی له کولو وړاندی باید ولاړ نشی، خو نن وضعه داسی ده چی زه یی د یوی ورځی لپاره د ایسارولو مشوره نشم ورکولی، د دی لپاره نه چی ما یا زما ملګرو خپله ماته منلی ده، غلامی،ذلت او رسوایی د هغو خلکو برخلیك نشی کیدای چی د حق لپاره یی مړه کیدل او ژوندی پاتی کیدل زده کړی دی، موږ به جنګیږو تر هغه وخته به جنګیږو چی زموږ په رګونو کی د وینو وروستی څاڅکی وینی هم وبهیږی.

خو اوس ښایی غرناطه زموږ هستوګنځای نه وی، موږ به په غرونو کی نوی هستوګنځای پیدا کوو، په کوټه کی ترلږځنډه چوپتیا شوه، بیا د پوځ یوه پخوانی منصبدار وویل:

صیب! که تاته کومه داسی خبره معلومه وی چی مور پری خبر نه وو نو زموږ صبر مه ازمویه، موږ په هره شیبه د بد خبر اوریدو روږدی شوی یو. همدا اوس له حصار څخه د پوځ یو افسر ستا لیدو ته راغلی ؤ او ما چی هغه له ولید سره یوځای ولید له بګی څخه راکوز شو او دننه راغی وپوهیدم چي موږ له کومی نوی اندیښنی سره مخ کیدونکی یو.

یوسف ځواب ورکړ: زما هدف دا نه دی چی تاسو پریشانه شی، اوس په الحمرا او پوځی قرارګاه کی څوك راته متنظر دی. او هلته زما هغه ملګری په څه خبره خفه دی چی د شپی په یوازیتوب کی د وطن د غدارانو څخه پټ د راتلونکی جګړی نقشی جوړوی. کیدای شی چی ما له نوی خبر څخه غلط تعبیر کړی وی او زما اندیښنی غلطی وی خکه خو تاسو ته د سهی ځواب درکولو په خاطر زما ورتګ

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

هلته ضروري دي. او زه د دې مسئوليت اخلم چې که کومه نوې خبره راته معلومه شوه يا مې کوم سمدستي خطر احساس کړ نو تاسو ته به خامخا احوال درکوم.

زموږ رضاکاران به کور په کور دروازې وټکوي، خو د قبايلو د مشرانو په باب زما همدا رايه ده چې سمدستي له دې ځايه ولاړ شي او خپل غازيان چمتو کړي. وخت ډير ګړندي روان دی، د غرناطې دننه دښمنان هر وخت داسې وضعه جوړولی شي چې د غرناطې مجاهدين کور او کلي پريږدي او په غرونو کې پناه واخلي. اوس زموږ درانه ميلمانه بيله څه ځنډ او ستونزو تلای شي، له رضاکارو غازيانو پرته پوځ هم د دوی د ساتنې ذمه واري اخستلې شي. غداران به دوی ته د پورته کتو جرئت هم ونه کړي. خو يوه دوی ورځې وروسته به څه کيږي پردې هيڅوک څه نشي ويلای که زموږ درانه ميلمانه زما له خبرې سره سلاوي نو زه ترې غوښتنه کوم چې سهار ته له خيره روان شي.

د اندراش يوه غرنې سردار وويل: صيب!

موږ ټول درسره موافق يو، اوس چې د غرناطې اولس له کومو خطرونو سره مخ دي موږ ته دا نوې نه دي. زموږ د خاينو چارواکو وروستې پريکړه دا کيدای شي چې ناڅاپي د دښمن لپاره د ښار دروازې خلاصې کړي، خو موږ غواړو پردې وپوهيږو چې که خدای مه کړه زموږ دغه انديښنې او اټکلونه سهي شول نو د پوځ عکس العمل به څه وي؟

يوسف ځواب ورکړ: که د غرناطې اولس دا پريکړه وکړه چې د غلامۍ تر ژوند د شهادت مرګ غوره دی نو د پوځ زياته برخه به هر حال د دوی ملاتړ کوي، او د غرناطې د خلکو مورال به په هغه صورت کې اوچت وي چې قبايل ډګر ته راووزي.

د غرناطې يوه بوډا عالم وويل: په اوسني حالت کې غرنی قبايل په هغه صورت کې سر پورته کولی شي چې له دوی سره د بهرنی ملاتړ اميد وي، د هغوی استازي له تلو مخکې پردې پوهيدل غواړي چې د جګړې د پيلولو په

Downloaded from: The Digital Library

صورت کې به تر څه وخته د ترکانو د جنګي بېړيو انتظار کوي؟

يوسف لږ سوچ وکړ بيا يې ځواب ورکړ: زه د خپلو شخصي معلوماتو له مخې په پوره باور ويلای شم چې له ترکانو سره د اسلامي نړۍ په اړه پوره د مسئوليت احساس دی او اندلس د اسلامي نړۍ څخه بيل نه ګڼي، خو هغوی پردې هم پوهيږي چې په اندلس کې د اسلام د دښمنانو پرخلاف د کوم اغيزمن ګام اوچتولو څخه وړاندې د دوی شا بايد مزبوته او خوندي وي ځکه خو د روم په سمندرګی کې د ايټاليا، جينوا او وينس پر جنګي بېړيو پريکنده ګوزارونه ضروري ګڼي، تاسو ته معلومه ده چې که د روم په سمندرګی کې د ترکانو جنګي کښتۍ نه وای نو له مصر څخه تر مراکش پورې به يوه اسلامي هېواد هم د ازادۍ ساه نه وه اخستې. زما باور دی چې ترکان او افريقايان به ډېر زر د روم په سمندرګی کې دومره ځواکمن شي چې د دښمن هره ساحلي کلا به زموږ د توپونو تر دم لاندې راشي. او بيا به د اندلس مسلمانانو ته د دې ضرورت نه وي چې هغوی ته ورغږ کړي.

زموږ له لورې د خو مسئولو کسانو يو هيأت د روم په سمندرګی کې د ترکانو د سمندري قواو امير ته ورغلی دی، او يو داسې مجاهد د هغوی لارښونه کوي چې حامد بن زهره يې د اندلس په ځنډو پلې کړی او د دښمن دوی جنګي بېړۍ يې ويجاړې کړې وې.

يوه تن ووېل: مګر موږ ته خو يې دا ويلي وو چې ډېر زر به هغه مجاهد چې له حامد بن زهره سره راغلی ؤ په يوه غونډه کې کوم مهم خبر واوروي!

يوسف ځواب ورکړ: ښاغليو! د دې لپاره چې هغه د اندلس له ځنډو څخه د وتلو فرصت ترلاسه کړي موږ خپلو داخلي او بهرنيو دښمنانو ته داسې ذهنيت ورکړ چې هغه په غرناطه کې چيرته غلی دی، اوس زه تاسو ته دا زيری اورولی شم چې تيره شپه د ساحل له کومې ګوښې څخه هغه په خپله کښتۍ کې سپور شويدی زه د هغه له خوا تاسو ته دا زيری هم درکوم چې په کومه ورځ تاسو د

Downloaded from: The Digital Library

جهاد اعلان وکړی د هغو نه څو ورځې وروسته به تاسو دا خبر واوری چې د ترکانو جنګی بیړیو په ساحل کې د دښمن په کومه مهمه پوځې تانه ډزې کړي، خو اوس د وطن خلکو ته دا احساس ورکول ستاسو ذمه واری ده چې اولسونه د خپلې بقا او آزادی جګړې د بهرنی ملاتړ په امید نه کوی، دا هغه سپیڅلی فریضه ده چې په هر حالت کې یې باید دوی پوره کړي.

ترکان او د افریقا خلك به خامخا ستاسو مرستې ته رارسیږي خو کاشکې چې ما له تاسو سره له دی ډاډ سره خدای پامانی کولی شوای چې د اولس غداران به ستاسو د پښو له تکیه کیدو نه وړاندی دښمن ته دغرناطې دروازی نه خلاصوی، زه اوس له تاسو څخه اجازه غواړم، که په پوځې قرارګاه او یا الحمرا کې کومه نوی خبره راته معلومه شوه نو زه به ستاسو د سمدستی خبرولو هڅه کوم.

بیا یې ولید ته مخ واړاوه ویې ویل: اوس د عزتمندو میلمنو رخصتول ستا په غاړه دی. یوسف زر بهر ته ووت او بیا یې بګۍ ګړندۍ روانه شوه.

*****

له دې پښو دمخه د یوسف د کور په مخکې د کوتوال مرستیال له یوی نه اتکل کیدونکی پیښې سره مخ شو، هغه له دروازی څخه څو ګامه لری هر تلونکی او راتلونکی ډیر په ځیر څارلو، اوه تنه وسله وال کسان چې دوه کسه یې پر اسونو سپاره وو ده ته نژدی ولاړ وو، او ده پر خپل ګومان یوه ډیره مهمه ذمه واری سرته رسوله.

یوه افسر خپل اس بګۍ ته ورنژدی کړ او ویې ویل:

صیب! دا ځای موږ ته مناسب نه دی، یوسف غوندی سړی باید پردی پوه نه شي چې وسله وال کسان یې پر کور پهره کوی، کوتوال موږ ته لارښونه کړی وه چې هغه ته یوازی د یوسف په کور کې د راغونډو شویو کسانو د لست ضرورت دی او دا کار زموږ جاسوسان کولی شي.

: زه پوهیږم! هغه په بې پروایی ځواب ورکړ، خو کوتوال ته تر اوسه دا خبر نه

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

دی رسیدلی چې زموږ لاس ته یو لوی ښکار راتلونکی دی، هغه پردی څوک چې د خبر سره سم نه د غرناطې دی او نه د کومې غرنۍ قبیلې سردار دی، خامخا د هغو جاسوسانو څخه کوم څوک دی چې له حامد بن زهره سره یوځای دلته راغلي ژ. ناڅاپه د یوسف د کور څخه د هغه افسر بګۍ راښکاره شوه چې د قرارګاه د قوماندان پیغام یې راوړی ژ. خو څرنګه چې د بګۍ پردې ټیټې شوې وې او د کوتوال د مرستیال کسانو دا ونه لیدل چې دننه څوک دی ځکه وړاندې ورغلل او ګاډی یې ودرولو.

کوچوان په غوسه وویل: ته زما بګۍ نه شې درولی که د سر خیر غواړې نو له مخې لرې شه! که نه نو دا ګستاخي به درته ګرانه پرېوزي.

د کوچوان جرئت د نورو خلکو پام ورواړاوه او د سترګو په رپ کې هلته ډېر کسان راټول شول.

د کوتوال مرستیال له خپلې بګۍ څخه راکوز شو وړاندې ورغی او ویې ویل: ګورې تاسو شور مه کوی، موږ یوازې دا غواړو چې ووینو د بګۍ دننه څوک دی؟ بیا یې د دروازې پرده لرې کړه دننه یې وکتل، یوځې افسر په درونډ غږ وویل: تاسو دومره بې شرمه شوی چې اوس د یوځ عزت هم درڅخه خوندي نه دی. تا دوه ځله زما د ګاډی د درولو هڅه وکړه.

: صیب! د دې بې ادبۍ بخښنه غواړو! د بګۍ پردې لویدلې وې، ځکه مو ونه لیدل چې دننه تاسو یاست! یوځې افسر د هغه خبره بشپړېدو ته پرې نښودو او پرېزه یې په زوره په سوک وواهه او په زوره یې وویل: کوچوانه درځه!

کوچوان اسونو ته مترکه ور واچوله د کوتوال د مرستیال ملګری له وارخطایۍ یوې او بلې خواته شول او بګۍ د سترګو په رپ کې لرې ولاړه.

د کوتوال نایب چې پر خوله یو اوسپنیز سوک وخوړ او وغورځېد د خپلو ملګرو په مرسته راپاڅید او زګیروی یې کاوه. یو تن له اس څخه پلی شو د هغه خوله یې په دسمال پاکوله ویې ویل: صیب! که ستاسو امر وی چې ورپسې ورشو!

Downloaded from: The Digital Library

نائب کوتوال په شرمیدلې لهجه وویل: اوس ټوکې مه کوئ!

بیا یې خپلې جامې له خاورو وڅنډلې او ګاډي‌ته ور وخوت ویې ویل: کوچوانه د کوتوال په لور درځه! یو سپاهي ور وړاندې شو ویې ویل:

صیب! زموږ لپاره څه حکم دی؟

: تاسو هم زما له مخې نه ورك شئ!

د سترګو په رپ کې د هغه بګۍ له هوا سره خبرې کولې، او نیم ساعت وروسته یې د کوتوال په مخکې فریاد کاوه، د هغه دی ته هم پام نه شو چې دوه تنه نور هم ناست دي. ده وویل:

صیب! اوس اوبه له سره اوښتې دي، هغه د کلا د ساتونکي خاص سړی و، له یوسف سره یې ولیدل او بیرته راروان ؤ، زما پزه یې ماته کړه.

کوتوال په داړ ځواب ورکړ: زه دې وینم، ستا د خپل مظلومیت د ښودلو لپاره دې ته اړتیا نشته چې خپلې په وینو ککړې جامې دې راوړې، خو زه دا پوښتنه درنه کوم چې تا په لویه لاره کې د پوځ له یوه افسر سره ولې د جنجال هڅه وکړه؟ او دا ګومان دې ولې کاوه چې د خلکو په زړونو کې د پوځ احترام پای ته رسیدلی دی؟

: صیب! ما له هغه سره د جنجال هڅه نه ده کړې، ما یوازې د بګۍ‌دننه سر ورلوړی کړ.

کوتوال وویل: امکان لري هغه ته زما د مرستیال پرځای کوم عادي سړی بللی وي!

: صیب! هغه ما ډیر ښه پیژني، کله چې هغه د یوسف کورته تلو ما ودرواه او څو خبرې مې هم ورسره وکړې، هغه وخت هغه هیڅ په غوسه نه شو.

: ستا مطلب دا دی چې تا د پوځ یو افسر دوهم ځلې درولی دی، په دې صورت کې که هغه ستا ټول غاښونه مات کړي وای هم زه به حیران نه وم.

: ښاغلیه! دوهم ځلې چې کله سپاهیانو د ده د ګاډي درولو هڅه وکړه د ګاډي

Downloaded from: The Digital Library

پردې غورځېدلې وې. او هغوی ته دا نه ښکاریده چې دننه څوک دی؟

: زه د پوځ خلکو ته دا حکم نه شم کولی چې له بګیو نه دې پردې لرې کوي چې ستا پاتې غاښونه روغ پاتې شي.

: ښاغلیه! ماته دا معلومه وه چې د یوسف په کور کې د قبایلو مشران راغونډیږي.

: او ته پخپله هلته ورغلې او پهره دې پرې کوله؟

: نه صیب! زما د ځك کیدو سبب دا و چې د ګزمې په وخت کې ماته خبر راغی چې یو نا آشنا د یوه با نفوذه سړي له کوره په بګۍ کې سپور شو او له هغه وروسته په همغه بڼه او جامه یو ناپیژندوی زمونږ جاسوسانو لیدلی ؤ چې د یوسف کورته ورغلی ؤ، بیا ما څو کسان هغه کور ته واستول او پخپله د یوسف د کور په لور ولاړم. زما په ګومان دا د هماغو جاسوسانو څخه یو دی چې مونږ یې له څو ورځو را په دې خوا په لټه کې یو، د کور د خاوند زوی تر بګۍ پورې ورسره راغلی ؤ او د هغه په باب زه په ډاډ سره ویلای شم چې حکومت یې بدایسي.

کوتوال جدي شو ویې ویل: اوس په پوره ډاډ ماته ټول جریان واوروه!

کله چې مرستیال ټولې پېښې په تفصیل سره ورته ور اوږولې نو کوتوال وویل: اوس ته ورځه او د یوسف دکور پر ځای د عبید الله کورته زیات پام کوه، په هر صورت مونږ له ښه ډاډ پرته څه اقدام نشو کولی خو که د هغه د هستوګنې ځای معلوم شي مونږ یې هر وخت نیولی شو. د یوسف د کور په شاوخوا کې له چا سره ته باید څه جنجال ونه کړې،په هغه بل ځای کې هم ستا مسئولیت تر اوسه پورې یوازې د سهې معلوماتو ټولول دي.

د کوتوال مرستیال نورو کسانو ته په فاتحانه انداز وکتل او له کوټې څخه ووت.

دوې دقیقې وروسته د کوتوال نوکر کوټې ته ورننوت له سلام وروسته یې یو لیك ور وړاندې کړ، کوتوال چې لیك پرانیست د عتبه لیك یې وپیژاند هغه لیکلي

Downloaded from: The Digital Library

وو:

زه د یو له باور نه اوچت خبر په اوریدو له سینتهافی څخه خپل کور ته راغلم، د شپې زما په غیر حاضری کی څو کسانو چې اسونو د پښو نخښې یې غرناطی ته تللی دی زما په کور حمله کړی وه او زما باور دی چې دغه خلك له سعید سره راغلی وو.

ته پوهیږی چی زه دوی ورځی بنار ته نشم ننوتلی ځکه خو ته د سعید د هستوګنی ځای معلوم کړه، دا هم کیدای شي چی هغه ښار ته له ننوتلو څخه ویریدلی وی او خپل کلی خواته تللی وی، زه به د اندلس تر ورروستی څنډی په هغه پسی ورشم. که ته ماسپښین مهال د لویدیځی دروازی څخه بهر کوم دوه میله لری د سینتهافی په سرك زما انتظار وکړی زموږ د لیدو امکان دی، امکان لری تر هغه وخته ماته نور معلومات هم په لاس راشی.

کوتوال په غوسه شو ویی ویل: دا لیك چا او څه وخت راوړی دی؟

: صیب! هغه ماسپښین مهال راغلی ؤ.

· او تاسو مابنام ماته دا لیك راکوی!

: صیب! زه دری ځلی دلته راغلم خو هر ځل دا راته وویل شول چی تاسو له دفتر څخه بهر په کوم مهم کار مصروف یاست.

: احمقه! تا دا لیك کوم مسئول افسر ته ولی نه سپاره؟ زه به څرمن درنه وباسم.

: صیب! استازی ټینګار کاوه چی زه دا لیك له تا پرته بل چاته ور نه کړم.

کوتوال وویل: ته همدا اوس کورته ولاړ شه او که له کوم ځایه کوم بل احوال راغلی ؤ ماته سمدستی خبر راکړه.

نوکر وویل: صیب! ته نن ډوډی ته هم کور ته را نه غلی، باداره صاحبه ډیره اندیښمنه وه!

: هغی ته ووایه چی زه ډیر مصروف یم اوس وځه!

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

یوسف له بگی څخه راکوز شو د قوماندان د هستوگنی ځای ته یی مخه کړه، ناڅاپه یو ځوان گړندی مخی ته ورته راغی او ویی ویل: صیب! قوماندان شاهی مانی ته تللی دی او دا پیغام یی تاسو ته پرېښی چی سیده لویی ملکی ته تشریف یوسی.

یوسف په بیرہ راوگرځېد او په بگۍ کی سپور شو. څو دقیقی وروسته هغه د محل په یوه کوټه کی د خپل خسر او د الحمرا د ناظم په مخکی ولاړ و. بوډا سړی چی دی ولید ویی ویل:

زویه! ته ډیر ناوخته شوی، لوی ملکی دی څو ځله پوښتنه وکړه، دلته ته زما د لټون پرځای باید نیغ د هغی لیدو ته ورغلی وای.

یوسف وویل: خو زه غوارم پردی ځان وپوهوم چی هغی زه د څه لپاره ورغوښتی یم! د کلا ساتونکی هم دا پیغام را استولی ؤ خو هغه هم په خپل ځای نه ؤ.

: هغه دلته دی او په څه کار ډیر مصروف دی.اوس ته نور ډیر وخت مه تیروه، ملکی ته ورشه تا ته به د هری پوښتنی ځواب په لاس درشی، زه یوازی دا مشوره درکول غوارم چی هغه تا خپل زوی گنی او د هغی له تا څخه دا تمه ده چی د مصیبت په وخت کی به د دوی ملگرتیا نه پرېږدی اوس ورځه! په لاره کی به خواجه سرا درته په انتظار وی.

د لویی ملکی تر ټولو لوی مصیبت د هغی زوی دی زه د ابو الحسن د کونډی هر خدمت ته چمتو یم خو د ابو عبدالله د مور خوشحالول زما له وسله وتلی خبره ده.

یوسف دا وویل او له کوټی ووت

لږ ځنډ وروسته هغه د محل د خواجه سرا په لارښوونه یوی لویی کوټی ته ننوت، د ابو عبدالله مور چی په مړاوی څېره کی یی د اندلس د تاریخ د وروستی باب سرلیک کښل شوی و په دالان کی ناسته وه.

Downloaded from: The Digital Library

یوسف به ادب سلام پری واچاوه او له دی نه خوګامه لری ودرید، ملکی څو شیبی په چوبه خوله هغه ته کتل، بیا یی په لاس اشاره وکړه او هغه بیا وړاندی ورغی پر یوه کرسۍ کیناست.

ملکی له لږ ځنډ وروسته وویل:

د خدای «ج» شکر دی چی ته راغلی! کله چی د انسان وروستی وخت راشی نو هیله لری چی د هغه خپل ځینی دوستان نژدی ورته ناست وی، خو ستا د لیدو لپاره زه په څو نورو سببونو ناکراره وم. سهار ما غوښتل د الحمرا د ناظم په لاس یو احوال در واستوم، خو دا داسی معامله وه چی د هغه نیغ په نیغه له تا سره د خبرو حوصله نه وه، او ما د خسر او زوم د اړیکو نزاکت احساس کړ دلته می ستا د راغوښتلو اړتیا حس کړه، خو ته په کور کی نه وی او میرمنی ته دی معلومه نه وه چی چیرته یی.

اوس زه د ابو عبدالله د مور په حیث نه بلکی د سلطان ابو الحسن د ملکی په حیث څو خبری درسره کوم. یوسف بوږی ملکی ته وکتل او بیا یی د اوښکو پردی د لیدو په مخه کی وغوړیدی.

: زویه! ملکی په ژړه غونی غږ زیاته کړه: که ماته ستا د مصروفیتونو لږ او ډیر معلومات نه وای، هم زه پردی بوهیدم چی په دی ورځو کی به ستا په زړه کی څه تیریږی.

ما په زړه کی ستا لپاره دعاګانی کولی، اوله دی ټولو مایوسیو سره می زړه ته دا ډوکه ورکوله چی ښایی ډوبیدونکی کښتی کله له کوم ساحل سره ولګیږی.

خو اوس زه غواړم تاته ووایم چی مونږ ته له الحمرا څخه د وتلو لپاره بوازی دوی ورځی مهلت راکړل شوی دی، او درېیم سهار به هغه لمر چی اته پیړی پخوا یی د اسلام غازیان لیدل چی په جبل الطارق یی پښه کیښودده د اندلس وروستی پاچا په داسی حال کی وینی چی له غرناطی څخه رخصتیږی او بیا ښایی په دی ځمکه د تل لپاره زمونږ پخوانی کنډ والی پر هغه مور لعنتونه ووایی چی ابو

Downloaded from: The Digital Library

عبدالله يې زېږولی و.

يوسفه! زه څومره بدنصيبه يم!

ملکې ډېرې په زحمت خپلې سلګۍ را ايساري کړې او د يوسف هم دا همت نه ؤ چې دې ته يې کتلی وای. هغه سر ځوړند اچولی ؤ د هغو ورځو تصور يې کاوه چې د ابو الحسن ملکه به د کلا په برج کې ولاړه وه جهاد ته پر تلونکو او بريالي بيرته راستنيدونکو به يې ګلونه ورشيندل. ملکې د ځان راټولولو هڅه وکړه وبې ويل:

زموږ له روانيدو څخه به لږ ځنډ وروسته د دښمن پوځ غرناطې ته ننوزي، موږ ته يې د خپلو شخصي خدمتګارانو څخه پرته د پوځ د پنځه زره تنو د بيولو اجازه راکړې ده، خو... ملکې بيا يو کاغذ اوچت کړ يوسف ته يې ورکړ او بيا يې څو شيبې وروسته وويل: دا د هغو پنځوس کسانو لست دی چې د هغوی په باب دا شرط ايښودل شوی دی چې په دوی کې کوم کسان که له موږ سره تلل غواړي دوی بايد زموږ له تلو څخه لږ تر لږه دوی ورځې بايد دلته پاتې شي، په دې کې د کلا د ساتونکي نه علاوه ته خپل نوم هم لوستی شي.

ابو القاسم سهار له ابو عبدالله سره ليدلی دی او هغه يې پر دې قانع کړی دی چې د غرناطې د پوځ او اولس د آرام ساتلو لپاره ضروري ده چې دغه د نفوذ خاوندان همدلته پاتې وي. خو له هغه وروسته چې کله سلطان له ما سره وليدل نو ماته پردې پوهيدل ګران نه وو چې ابو القاسم دغه پنځوس کسه چې زياتره يې د پوځ پخواني افسران دي د ځان لپاره څومره خطرناك بولي، او کله چې د دښمن پوځ پر غرناطه قبضه وکړي نو له دوی سره به څه ورږ سلوك کوي.

ځکه خو زما په ټينګار ابو عبدالله له خپل وزير سره بيا وکتل زه په دې ملاقات کې موجوده وم، هغه ډېرې پلمې او دليلونه راوړل، خو زما دې ګواښ کار وکړ چې که تا د دوی له خوښې پرته دلته د يو تن د پاتې کيدو هڅه وکړه نو زه به دا مسئله پوځ ته ورواندې کړم، او تاته به له دې ځايه د تلو له اجازې څخه

Downloaded from: The Digital Library

دمخه هغه پنځوس کسان هم خبر کړای شی چی دغاړی لپاره غړوندی ورته تیاریږی.

بیا ابو القاسم دا وویل چی دا هسی یو احتیاط و که تا له دې څخه کومه بله نتیجه اخستی وی نو زه دا وراندیز بیرته اخلم.

هغه زموږ دا غوښتنه هم منلی ده چی د لښکر څخه هغه پنځه زره تنه چی له موږ سره دروهی موږ به یی غوره کوو، پردی سربیره کوم کسان چی غرناطه پریږدی او غواړی کوم بل ځای ته ولاړ شی له هغوی سره به هم هیڅوک څه تیری نه کوی.

زما دا امید نشته چی ته به له ابو عبدالله سره اوسیدل خوښ کړی خو دا ضرور وایم چی ته باید په غرناطه کی پاتی نشی. زه پوهیږم چی ته به تر ورورستی مهاله ماته ونه منی. خو یو سپاهی باید د توری له پورته کولو څخه دمخه باید په پښو ودریږی. په اوسنی حالت کی چی د ابو القاسم پلویان د دښمن لومړنی د حملی گروپ جوړ شوی دی ستا د مقاومت یوازینی نتیجه دا کیدای شی چی له دښمن سره د ټکر نه پخوا باید د خپلمنځی جگړی خطر قبول کړی.

بیا کله چی د فردیناند لښکر د توری په زور ښار ته ننوزی نو دلته به د مالقه او الحمه تاریخ په څو چنده تریخ او دروند تکرار شی. که زما په مخکی دا خطرونه نه وای نو ما به تیره شپه له خپل زوی سره د ابو القاسم د خبرو اوریدو وروسته هغه ضرور وژلی وای.

یوسفه! ستا پردی پوهول ضروری نه بولم چی د اولس د لونو به څه حالت شی؟ زه پوهیدم چی د اولس مشران د قبایلی مشرانو سره سلا مشوری کوی او ماته دا خبر هم را رسیدلی دی چی کله د کلا د ساتونکی ایلچی تاته درغلی ؤ هغوی ستا په کور کی راټولیدل خو اوس هغوی ته د دی ویلو ضرورت دی چی تاسو باید د توپان له راتلو څخه دمخه له دی ځایه ووزی، اوس د آزادی د جگړی لپاره باید تاسو غرناطی څخه لری نوی مورچلونه جوړ کړی.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

یوسف ځواب ورکړ: ما دا خبره احساسوله او ما هغه مشرانو ته همدا مشوره ورکړه او راغلم چې هغوی دې سهار له غرناطې څخه وخوځېږي.

ملکې وویل:

سبا ته به د پوځ څو ډلګې او زموږ د خدمتکارانو د کورنیو څو قافلې له دې ځایه روانېږي او د ناظم هیله ده چې د ده د کور له نورو غړو سره ستا میرمن هم روانه شي. که ستا اجازه وي نو چې کور ته ولاړ شي هغې ته د تیاریدو لارښونه وکړه.

ته خپلو ملګریو ته هم احوال واستوه هغوی که سبا ته نه وي بله ورځ له بلې قافلې سره تلای شي، ته که مناسبه بولې دوی ورځې ایسار شه که نه له دوی سره یوځای روان شه.

یوسف وویل: په داسې حالاتو کې ماته له دې پرته بله چاره نشته چې میرمن مې له قافلې سره واستوم. او د ځینو ملګریو په اړه هم زه دا ضروري بولم چې هغوی باید سمدستي له دې ځایه ځانونه وکاږي، که هغوی ما په څه سبب د شپې روان نکړای شول نو سهار به له قافلې سره روان شي، د ځان په اړه به زه له څو دوستانو سره له مشورې وروسته څه پریکړه وکړم. زه هغوی ته داسې احساس نه ورکوم چې زه له خطره تښتیدم. اوس ماته اجازه راکړه.

: ودریږه! ملکې لاسونه وپړکول.

د بلې کوټې نه یوه وینځه راووتله دې ورته وویل:

د یوسف میرمن دننه راواستوه؟

څو شیبې وروسته د یوسف میرمن دننه ورننوته او چې د خپل میړه مخ ته یې وکتل اوښکې یې په سترګو کې ډنډ شوې.

د ابو اعبدالله مور وویل: لورې! ستا اوښکې د غرناطې تقدیر نشي بدلولی، ته اوس کورته ولاړه شه او د سفر تیارې ونیسه، تاته د یوسف په اړه د دومره اندیښنې ضرورت نه و.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

: مگر ... هغې په ژړه غونې آواز وویل:
که هغه دلته د پاتې کیدلو پریکړه کړې وي نو زه دې نشم پریښودلای.
: لورې زه د دې ذمه واري اخلم چې یوسف به دلته نه پاتې کیږي. ما له ده سره خبرې کړې دي، د هغه پردې پوهول ضروري نه دي چې دوې ورځې وروسته به دلته اوسیدل څومره گران وي، ته دې اوس زر کورته ځان رسوه یوسف به تر لږ څنډه همدلته پاتې شي.

وفاداري میرمن د اجازې په دود یوسف ته وکتل هغه وویل:
معلومه نه ده چې زه به دلته څومره پاتې شم ته ولاړه شه. ما په کور کې ولید او خو تنه نور کښینولي دي، هغوی ته دا ووایه چې تر لږ څنډه زما انتظار وکړي.
د یوسف میرمن ور وړاندې شوه د ملکې لاس یې ښکل کړل او بیا یې په هیله من نظر خپل میړه ته وکتل او له کوټې څخه ووته.
ملکې یوسف ته وویل: ما چې ته د کوم کار لپاره ایسار کړې یې هغه په پوځ پورې اړه لري، د کلا ساتونکې زموږ سره په تلو راضي دي او د پوځ څو تنه افسران د هغوی د لست په جوړولو بوخت دي چې موږ یې له ځان سره بیایو، هغوی په دې اړه ستا مشورې ضروري بولي.
یوسف ځواب ورکړ: زه به ستا حکم عملي کړم، خو که پوځ ته دا پریکړه معلومه شوې وي نو دهغوی پردې پوهولو ته ضرورت نشته چې د کوم هیواد پاچاهي پای ته ورسیږي نو پوځ یې هم شړیږي. اوس زه په کومه خوله دوی ته څه مشوره ورکړم؟
ملکې ځواب ورکړ: زه یوازې دا غواړم کوم خلك چې په خپله خوښه زموږ ملگرتیا گوي د هغوی په غوره کولو کې باید ډیر پام وشي، لږ تر لږه په افسرانو کې باید داسې څوك نه وي چې پر هغوی د فردیناند د جاسوسۍ گومان کیدای شي. زه په دې پوهیږم چې زموږ ملاتړ کوونکې به زیاتره هغه خلك وي چې کور او کورنۍ یې له غرناطې څخه بهر دي او مقامي خلك خو به پخوا له دې چې د ابو

Downloaded from: The Digital Library

عبدالله په خاطر جلا وطنه شي سل ځله به سوچ کوي. خو زه دا ضروري بولم چې ته د پوځ کومو لویو افسرانو چې هغوی ته سملستي خطر احساسوي د هغوی نومونه باید د غرناطي دپرېښودونکو په لست کې شامل کړای شي.

که زما سره دا احساس نه وای چې زموږ نه وروسته به ډېر خلك له غرناطې څخه بهر د پناه اخستلو په هڅو مجبور شي نو ما به له ځانه د پنځو زرو تنو د بیولو غوښتنه نه کوله.

هغه سیمه چې دښمن زما زوی ته په نظر کې نیولې د هغې د اداري لپاره پنځه سوه تنه هم بس دي، او زه د خپل زوی د ټولې خوشباورۍ او ځان تیر ایستلو سره سره پردې پوهیږم چې زموږ هستوګنه به عارضي وي، د ټوپان یوه بله څپه به موږ د اندلس څخه پورته کړي او د افریقا ځنډو ته به مو ورسوي له هغې وروسته که خدای «ج» د دې بد نصیبه اولس فریاد واورېد نو امکان لري چې یوه نه یوه ورځ به غرنۍ قبایل د بهرنۍ کوم کومك په امید راپاځي او هغوی به ستا د ملګرو څخه کوم لاربنود پیدا کړي.

یوسفه ! زه پخپله هم د سلطان ابو الحسن د کوم نومیالي سالار په مخکې د دې خبرې جرئت نشم کولی چې اوس دې د فردیناند د یوه وړوکي باج ورکوونکي خدمتګاري ومني.

زما وروستي هڅه دا ده چې پرکومو غازیانو، دغه بدمرغه اولس خپله راتلونکې تړلې شي هغوی باید په غرناطه کې پاتې نشي. اوس ورځه! هغوی ستا انتظار کوي او زه د دې خبرې مسئولیت اخلم چې ابو عبدالله به ستا په کار کې څه لاسوهنه نه کوي.

لږ ځنډ وروسته یوسف پر خپل زړه له یوه له زغم څخه اوچت بار سره د دوو وسله والو کسانو په لاربښوونه د الحمرا د هغې کوټې په لوري روان ؤ چې هلته د کلا قوماندان او د هغه ملګري راټول وو. بیا هم د سلمان، سعید، عاتکې او منصور له غرناطې څخه زر تر زره دوتلو په اړه دده ناکراري یو څه کمه شوې وه.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

د ترورمی مسافر

د یوسف له روانیدو څخه لږ څنډ وروسته د سمندری قواو پنځه تنه پخوانی افسران د هغه کورته راورسیدل او نژدی تر یوه ساعت پوری یی له سلمان او عبدالملك سره د خپل سفر په باب ضروری خبری پای ته ورسولی. اوس دوی له الحمرا څخه د یوسف د راستنیدو په انتظار وو.

ناڅاپه عبدالمنان او جمیل ویریدلی کوټی ته ورننوتل، او عبدالمنان ساه نیولی سلمان ته وویل: د خدای «ج» احسان دی چی ته بیرته نه وی ستون شوی، د عبید الله د کور په شاوخوا کی د حکومت خلك پهره کوی.

سلمان په وارخطایی جګ شو ویی ویل: هغوی ته د سعید په باب معلومات شوی دی؟

عبدالمنان ځواب ورکړ: نه! سعید ته څه خطر نشته، پولیس ستا په بنه او څیره د چا لټون کوی، زما باور دی چی د حکومت کوم جاسوس ته له ابو الحسن سره لیدلی یی چی د دوی له کوره راوتلی یی او درپسی شوی دی. پولیسو ته ستا نه پرته د هغه کوچوان بنه او حیره هم معلومه ده چی ته ورسره سپور شوی وی.

ولید پوښتنه وکړه: تاته چا وویل.

: ماته د پولیسو یو افسر وویل چی د خپلو نورو یو شمیر ملګرو په څیر پټ زموږ سره ملګری دی. هغه له پخوا څخه د ابو الحسن د مشر ورور دوست و او

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

زما د کور ترڅنګ اوسیږي، هغه ماته دا وویل چې د کوتوال نایب ته د ابو الحسن له کوره د وتلي پردي په باب دوه خبرونه ورغلي دي، لومړی دا چې هغه په سرك جومات ته نژدې په بګۍ کې سپور شوی ؤ، او دوهم دا چې هغه له بګۍ څخه پلې شو د یوسف کورته ننوت. هلته دښار ځینې خلك او قبایلي مشران راغونډیدل.

د کوتوال مرستیال په ښار کې د ګزمې په وخت کې دا معلومات ترلاسه کړي وو اوبیا پخپله هما لته ورغلی ؤ.هلته دې له یوې نه اټکل کېدونکې پیښې سره مخ شو،هغه دکوم پوځي افسرګاډې درولې وه او غوښتل یې تلاشي یې واخلي چې...

سلمان وارخطا شو ویې ویل: ته د ټولې کیسې اورولو نه پرته په دوو جملو کې نشې ویلای چې اوس وضعه څه ډول ده؟

عبدالمنان ځواب ورکړ: صیب! اوس وضعه داسې ده چې د پولیسو اته، لس تنه د عبیـد الله د کور په شاوخوا کې په ساده جامو کې پهرې کوي، او هغوی په کوڅه کې له هر چا څخه چې تیریږي د یوه نا آشنا سړي په اړه پوښتنه کوي. هغه دوست چې ماته یې دا خبر راکړ د کوتوال او د هغه د مرستیال خبرې اوریدلې دي هغه دا اندیښنه ښکاروله چې د هغوی په کوم سړي د ترکانو د جاسوس شك دی. زه ویریدم چې تاسو بیرته هلته نه وی راستون شوی. څکه مې جمیل او نور ملګري خبر کړل او بیا مې ستا د دفاع لپاره د څو رضاکارانو له استولو وروسته زه له جمیل سره د ولید دوی کورته ورغلم خو د ولید پلار ته دمخه د پولیسو د تګ راتګ او ګزمې احوال رسیدلی ؤ. هغه د احتیـاط لپاره سعید او د هغه ملګري خپل کورته ورسره بیولي وو. بیا چې ما کله هغه ته دا وویل چې پولیس سعیـد نه بلکې ستاسو په نیولو او لټون پسې راوتلي دي نو هغه په بیړه خپله بګۍ تیاره کړه او موږ ته یې دلته د راتلو حکم وکړ.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

سلمان وپوښتل : د پولیسو کوم چا له ابو الحسن سره هم خبره کړی ده؟

: نه ! تر اوسه پولیسو د عبید الله د کور دروازې ټکولو جرئت نه دی کړی، او د نورو خلکو په څیر ابو الحسن هم د ولید د پلار کورته راغلی دی. هغوی ټولو تینګار کاوه چې ته بیله ځنډه له غرناطې څخه ووزه او پر لاره په کوم خوندی ځای کې غلی شه او د خپلو ملګرو د راتلو انتظار کوه، هغوی چې مناسب فرصت پیدا کړی تاته به ځان دررسوی.

ما په لاره کې دا بندوبست کړی او راغلی یم چې څو سپاره د ښار له دروازې څخه بهر ځانونه ورسوی، هغوی به تر یوه پړاوه ستا سره ملګری وی او له دی تسلی وروسته به راستنیږی چې د غرنیو قبیلو کوم مشر ستا د ساتنی لپاره مناسب بندوبست وکړی، ماتاته اس رانه وستلای شو، خو اوس له دی ځایه تاته یو ښه اس برابریدای شی عثمان یا د دی کور کوم بل نوکر به یې د ښار نه بهر ورسوی. موږ به تا په بګیږ کې بوزو.

د څو شیبو لپاره د سلمان د پریکړی قوت ځواب ورکړ، هغه د اندیښنی په حالت کې کله عبدالمنان او کله نورو خلکو ته کتل.

عبدالمنان له خپل جیبه یو کاغذ راویوست او سلمان ته یې وړاندې کړ ویې ویل:

وبخښنې! ما د اندیښنی په وجه دا لیک تاته درونه ښودلای شو. سلمان کاغذ پرانست ویې لوست، د بدریې یو لنډ پیغام ؤ او د کړوږو لیکونه معلومیده چې دغه څو کرښې یې په ډیره بیړه لیکلی:

د ترورمی مسافره!

که زه تاته د څه ویلو حق لرم نو زما رومبی او وروستی هیله دا ده چې تاسو د ماما جان خبره ومنی! او زما باور دی چې په دی مسئله کې سعید او یوسف کاکا

Downloaded from: The Digital Library

هم له ماما سره همنظره دی چی ته باید بی له ځنډه نور له غرناطی څخه ووزی.

تاته خدای پامان ویل ماته په هر حالت کی ډیر گران دی، خو که خدای مه کړه ته غدارانو ونیولی نو دا به یوازی زما لپاره نه بلکی د سعید او عاتکی لپاره هم له زغم نه وتلی صدمه وی. د خدای لپاره زما خبره ومنه!

په دی دنیا کی خو داسی څوك هم باید وی چی له سترگو ډیر لری وی هم د ژوند یوه هیله پری تړلی وی. کـه وخت اجـازه راکـولای نو زمـا دا لیك بـه ډیر اوږدوای خو په هر حال... ستا دوستانو ته بگی تیاره ده، ماما جان مـاته ناری وهی او زه به تل تاته ناری وهم، خدای دی مل شه سلمانه!

«بدریه»

سلمان تر لږ ځنډه پردی گډو وډو کرښو د اوښکو هغو وچو شویو څاڅکو ته کتل بیا یی ژوره ساه واخسته او لیك یی ولید ته ور اوږد کړ.

ولید د لیك له لوستلو وروسته بیرته هغه ته ورکړ ویی ویل: زه له بدریی سره همنظره یم، خو یوسف کاکا تر اوسه بیرته نه دی راگرځیدلی او موږ د هغه له مشوری پرته هیڅ گام نشو اخستی. له بده مرغه دا وخت داسی دی چی موږ په آسانی سره په الحمرا کی هغه ته احوال هم نشو استولی

په همدی کی دوی بهر د بگی د عرابو غږ واورید، سلمان وویل: لکه چی هغه راغی!

تولو دروازی لوری ته وکتل او ولید جگ شو له کوتی څخه ووت.

بگی ودریده او څو شیبی وروسته د ولید او د یوسف د میرمنی د خبرو اترو غږ اوچت شو:

کاکا جان درسره رانه غی؟

: نه! هغه اوس د یوه ضروری کار لپاره په الحمرا کی پاتی دی او بنایی تر

Downloaded from: The Digital Library

څنګه پاتې شي، خو د عزتمندو میلمنو لپاره هغه دا پیغام را استولی دی چې د ده انتظار وکړي.

: کاکا ناویې! ته یو څه اندیښمنه ښکاري! هغه ته خو به هلته څه خطر نه وي؟

: نه! هغې په غمجنه لهجه وویل: لږ تر لږه تر دوو نورو ورځو پورې هغه ته خطر نشته.

: دوې ورځې! د ولید غږ په ستوني کې خپ شو او سلمان او نور ملګري یې د پریشانۍ په حالت کې له کوټې څخه برنډې ته ور ووتل.

د یوسف میرمن هغه ولید ور وړاندې شوه او په لړزیدلي غږ یې وویل:

ما باید د خپل خاوند میلمانه پریشانه کړي نه وای، خو دا داسې خبره ده چې زه مې غواړي د خپل کور پر بام وخیژم او چیغې کړم چې: د غرناطې د برخلیك پریکړه شوې ده. دوې ورځې وروسته به سلطان ابو عبدالله الحمرا پریږدي او له هغې وروسته به د دښمن پوځونه غرناطې ته ننوزي، زما میړه په دې وضعه کې هم د څه معجزې منتظر ؤ، خو اوس ښايي د معجزو وخت تیر شوی وي.

هغه اوښکې پاکولې او د کور د پاسنې پوړ د زینو په لوري ولاړه، سلمان او ملګري یې تر څه ځنډه حیران دریان ولاړ وو او یو بل ته یې کتل. بالاخره ولید وړاندې ورغی او خپلې سلګۍ یې ایساري کړې ویې ویل:

: تاسو دننه تشریف یوسي! زه به الحمرا ته ورشم او د دې احوال د ور رسولو هڅه به وکړم. خو په دې ځنډ کې د سلمان د دفاع شعور پوره راویښ شوی ؤ، هغه په یوه پریکنده لهجه وویل:

نه! که هغه په الحمرا کې په خپله رضا پاتې وي نو ددې یوازې یو مطلب کیدای شي چې هغه د کومې مهمې ذمه وارۍ سره مخ شویدی. لږ تر لږه به زه په داسې وخت کې دې د خپلو ذمه واریو په ترسره کولو کې پریشانه نکړم.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

عبدالملك وویل: زما هم همدا مشوره ده، چې په دې وضعه کې ته باید نور یوه شیبه وخت هم ضایع نه کړې، کله چې راشې نو موږ به ورته ووایو چې له غرناطې څخه ستا وتل ضروري وو. امکان لري له هغه سره تر خبرو وروسته موږ په تا پسې درشو که نه نو سبا ته خو به خامخا در پسې روان شو.

سلمان ولید ته وویل:

ولیده ته که له بي بي څخه اجازه واخلې زما د هغې له بګۍ پرته څلور د سپارلۍ اسونه هم په کار دي. بګۍ به بهر له سرك څخه بیرته راشي او بیا به بې اسونه هم وروسته بیرته ورته راواستوو.

ولید ځواب ورکړ: د بي بي د اجازې ضرورت نشته، زما سره د دې پوره صلاحیت دی چې ستا څه شي ته ضرورت وي هغه درته وسپارم، زه همدا اوس اسونه تیاروم او ولید له کوټې څخه بهر ته ووت.

سلمان جمیل ته وویل: ته بهر ته ورشه معلومات وکړه چې که شاوخوا رضاکار وي څلور تنه ترې راوغواړه هغوی به هغه فالتو اسونه بهر ته ورسره بوزي.

بناغلیه! د دې سیمې سربندونکو ته لاربښونه شوې ده چې تر څو د یوسف هدایت نه وي له خپلو ځایونو څخه باید لرې نه شي زه به یې همدا اوس راوغواړم.

جمیل دا وویل: او بهر ته ووت.

عبدالمنان چې تر اوسه پورې چوپ ولاړ ؤ سلمان ته یې وویل: بناغلیه ماته څه امر کوې؟

سلمان وړاندې ورغی په مینه یې د هغه پر مټ لاس کیښود ویې ویل: دوستانو ته څوك امر نه کوي غوښتنه ترې کوي، او ته یو داسې دوست یې چې د غوښتنې ضرورت هم درته نشته، ته له ما سره بهر راځه!

بیا یې نورو کسانو ته وویل: تاسو دننه کېښینئ زه له تاسو څخه له خدای

Downloaded from: The Digital Library

پاماني پرته نه څم.

*****

لږ څنډ وروسته سلمان لهٔدرشل څخه راووت عبدالمنان ته يې وويل: عثمان له تا سره راغلی و؟

: هوکي! هغه د ابو نصر د کوچوان سره ناست دی.

سلمان وويل: دا عجيبه خبره ده چې کله ماته د يوه هوښيار ملګري ارتيا احساس شي نو دغه زلمی هلك را ورسيږي.

: عثمان ته تر دی لوی انعام څه کيدای شي چې تاسو يې يو با کماله هلك بولی.

هغه داسي ګڼي چې ته به يې درسره بيايي او ما وعده هم ورکړې وه د هغه د سمندر او بېړيو له ليدو سره ډيره مينه ده.

: تا د ځان په باب څه فکر کړی دی؟

عبدالمنان ځواب ورکړ: کله چې محشر جوړ شي نو ما غوندي خلك يوازي ليدای شي فکر نشي کولی.

که ما ستا د ارادو او عزايمو ملګرتيا کولای شوای نو ځواب مې بايد همدا وای چې زه هم ستا سره تلل غواړم خو د غرناطې له سقوط سره به زما ارادې او هدفونه هم ختم شي او زه به يوازې د ژوند د ساه ګانو پوره کولو لپاره ژوندی يم.

سلمان وويل: په هر صورت تاته د فکر کولو څه وخت شته که دی په خيالونو کې څه بدلون راغلی نو يوسف به تاته په ساحل کې هغه ځای در وښيي چې زما کښتۍ به هلته نژدې چيرته لنګر اچولی وي. او په هغه کښتۍ کې به ستا لپاره ډير ځای وي.

دوی په خبرو کې طبيلې ته نژدې ورسيدل هلته نوکران پر اسونو د زينونو په

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

تړلو بوخت وو، ولید بهر ولاړ ؤ هغه سلمان ته وکتل ونې ویل:

: صیب! اسونه به اوس چمتو شي او ترڅو دقیقو پورې به رضاکاران هم دلته راورسیږي.

ولیده! تا دا پوښتنه ونه کړه چې زه فالتو اسونه د څه لپاره بیایم؟

: صیب! ماته د پوښتنې ضرورت نشته. زه پوهیږم چې ته د سعید او د هغه د ملګرو څخه پرته نشې تلای خو پردې مې سر نه خلاصیږي چې زموږ د بګې پر موجودیت برسیره ته بله بګې ولې درسره بیایې؟

: تاته به دا هم معلومه شي ته اوس ورځه! د یوسف له وسلتون څخه دوې لیندۍ غشي، دوې تومانچې او باروت درسره راوړه.

ولید وویل: ښاغلیه! ته که زموږ کره روان یې نو هلته هم پوره وسله موجوده ده.

:زه یوازې احتیاط کوم، کیدای شي موږ ته ستاسو تر کوره ددې ضرورت شي.

سلمان څو ګامه وړاندې ورغی او عثمان ته یې ناري کړې، هغه له بګۍ نه ټوپ وواهه او نژدې ورغی سلمان ورته وویل: ستا د کښتې لیدو ته هوس دی؟

عثمان لومړی خپل آغا او بیا سلمان ته وکتل ویې ویل: که آغا اجازه راکوي نوزه له تاسره د تلو اراده لرم، د هغه په سترګو کې اوښکې ځلیدلې.

سلمان عبدالمنان ته په وویل:

اوس تاته دلته د ایساریدو ضرورت نشته.

ته د ابو نصر په بګۍ کې سپور شه د هغه کور ته ولاړ شه هغه ته ووایه چې عاتکه، منصور او سعید له ما سره د تلو لپاره سفر ته چمتو کړي. او کله چې زما بګۍ دروازې ته نژدې ورغله تاسو سمدستي دروازه خلاصه کړې، د ښار تر دروازې پورې تاسو هم باید راسره ولاړ شې.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

ما به په عادي وضعه کې د جنوب ختیځ په لور مخه کړې وه خو سعید لا استراحت ته اړتیا لري موږ به بګې د هغه تر کلي پورې بوزو او له هغه ځایه به رضا کاران هم بیرته راستانه شي، د سعید دوی له کلي څخه موږ ته د مرستی لپاره ډیر کسان پیدا کیږي.

دوهمه بګې به له لارې څخه بیرته راواستوو.

عبدالمنان وویل: شیخ ابو یعقوب عثمان ته یو ډیر ښه اس ورکړی دی، ستا سره د تګ لپاره ده ته پر ښه اس برسیره د ښو جامو هم ضرورت دی، ځکه خو که ستا اجازه وي نو زه به په لاره کې په سرای کې د ده جامې وربدلې کړم او په لویه دروازه کې به ستا انتظار کوي.

سلمان وویل:

هوکې ! عثمانه ته له ده سره تلای شې خو که ته په تیارۍ کې ځنډ ونکړې نو یو بل کار هم درسره کولی شي.

عثمان ځواب ورکړ: ښاغلیه! څومره ځنډ چې زما په جامو بدلولو کې وزي په دي ځنډ کې به زما پراس زین وتړي تاسو امر وکړئ!

: ته نیغ ابو یعقوب ته ورشه هغه ته دا احوال ورکړه چې سرك ته بیرته راشه موږ لږ ځنډ وروسته در روانیږو سمدستي له موږ سره همدا اراده ده چې بګې له سرك څخه لږ لرې بوزو، ځکه خو هغه باید څو تنه سپاره راواستوي چې که په لاره کې څه خطر وي موږ ته دمخه احوال راکړي. دا هم امکان لري چې موږ د سرك لاره پریږدو او د ابو یعقوب د کلي په لور مخه کړو، تا به په لاره کې یو ویجاړ کور لیدلی وي چې په مخکې یې مخ ځوړې سرك د باران اوبو د ویالي په څیر ژور کړی وي؟

عثمان ځواب ورکړ: صیب! تاسو امر وکړئ زه په پټو سترګو هم هلته رسیدای

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

شم.

: کوم رضاکار چی له دروازی څخه بهر ته وتلی هغه ته ووایه چی د کور شاته غلی ودریږه!

سلمان دا وویل او بیا یی عبدالمنان ته مخ راواړلوه ده ته خو به له بڼاره په وتلو کی څه ستونزه نه وی؟

: نه صیب! تاسو ډاډه اوسی، موږ هلته پوره بندوبست کړی او راغلی یو، راځه عثمانه!

هغه په منډه بگی ته ورغی او په کی سپور شو.

*****

د غرناطی کوتوال پر بستره غځیدلی ؤ او د ورځی په پیښو یی فکر کاوه، ناڅاپه چا دروازه وټکوله. دی له غوسی جگ شو ویی ویل: څوك یی؟ نوکر دروازه خلاصه کړه او دننه راغی یوه گوته یی ده ته وښودله ویی ویل:

صیب! یو څوك په دروازه کی بهر ولاړ دی له تا سره د لیدو هیله لری، هغه د ښلیسی په تړگه دا گوته راواستوله.

کوتوال د ډیوی په رڼا کی گوتی ته وکتل ویی ویل: هغه بهر ولاړ دی... تا ولی دننه رانه وست؟

: صیب! په دی وخت کی ستا له اجازی پرته پهره دار ویریده، او هغه د دروازی د څنگ له کړکی څخه د دغه گوتی د ورکولو په وخت کی د خپل نامه له ویلو څخه ډډه کوله. هغه یوازی دا ویل چی دغه نخښه یوسه، زما ډیره بیړه ده او یو ضروری احوال ورکوم او بیرته ځم.

: هغه خره د عتبه غږ هم ونه پیژاند! کوتوال دا وویل او بیا یی بیرته پښی په پیڅو کړی یوه درنه کمپله یی په اوږو واچوله له کوټی څخه ووت.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

لږ څنډ وروسته پهره دار د هغه ګواښونه او کنځلی اوریدلی او د بهرنی دروازی په خلاصولو بوخت شو. کوتوال په بیره بهر ووت خو په همدی څنډ کی بهر پر سرك ولاړه بګی روانه شوه.

: ودریږه! ودریږه! کوچوانه بګی‌ودروه، هغه ډیر ګړندی منلوی پسی وهلی، چاغ کوتوال سیلیده او ګاډی‌ته یی ځان ورساوه دننه یی ور وکتل ویی ویل: عتبه! په خدای «ج» سوګند ستا پیغام ماته ډیر ناوخته...

هغه خپله خبره پوره نکړای شوه، د سترګو په رپ کی د هغه ورمیږ د سلمان اوسپنیزو ینجو ته لویدلی ؤ، ولید د هغه متی ونیولی او دننه یی ګاډی‌ته ننه یوست. بګی‌بیا ګرندی شوه، جمیل خپل خنجر د هغه په سینی ورکیښود او زور یی پری راوړ د هغه لږ او ډیر همت هم ځواب ورکړ. سلمان د هغه پر ورمیږ فشار کم کړ او ورته ویی ویل:

ګوره! که دی د شور هڅه وکړه نو پخوا له دی چی غږ دی اوچت شی ورمیږ به دی بوټ مات شی. موږ به د خنجر اویا تومانچی په استعمال دغه ښکلی بګی ستا په وینو ککړه نه کړو.

کوتوال وټوخیده او په ډیر زحمت یی وویل: زه پوهیږم چی ستاسو له خوښی پرته زما غږ تر ستونی نشی راوتلای خو تاسو څوك یاست، او څه غواړی؟ زه به ستاسو هره خبره ومنم؟

سلمان له شا څخه د بګی‌پرده لری کړه څو شیبی یی سرك لوری ته وکتل بیا یی کوتوال ته وویل: ته هوښیار سړی ښکاری، زما لومړنی‌حکم دا دی چی که د پولیسو کوم سړی دی بګی ته درانژدی کیدو هڅه وکړه ته له لیری غږ پری وکړه او تری ایسار یی کړه که ضرورت ؤ له بګی‌دی سر ورته راوباسه او ورته وایه چی ته دی له دوستانو سره چیرته روان یی. خو ستا د غږ په اوریدو باید څوك دا!

Downloaded from: The Digital Library

احساس نکړی چې ته له ویری او یا مجبوری زموږ امر منلو ته مجبور يې.

ستا دا اشتباه به یوازی ترتا پوری محدوده پاتی نه شی. باید دا درته ووایم چې اوس زموږ ملګرو ستا کوړ کلابند کړی دی که هغوی ته څه وخت دا خبر ور ورسید چې زموږ په بګی پسی څوك را روان دی نو هغوی به ستا د کور یو تن هم ژوندی پری نږدی.

: صیب! پر ما ورحمیږی! زه وعده کوم چې هیڅ غلطی به نه رانه کیږی.

سلمان جګ شو له دروازی څخه یی سر ویوست غږ یی وکړ: کوچوانه بګی آرامه بیایه!

بیابیرته پر خپل ځای کیناست ویی ویل:

إن شاء الله موږ به تا ته د څه غلطی کولو فرصت درنکړو. اوس راشه او داږه زما ترڅنګ کښینه!

جمیله ته یی لاسونه او پښی وتړه، خو ډیر باید په زحمت نشی.

کوتوال بیله دی چې څه پلمی او دلیل ووایی په پټه خوله امر ته غاړه کیښوده سلمان له لږ څنډ وروسته تومانچه را وایستله د هغه پر ککره یی ورکیښوده ویی ویل:

زه له تا څخه یوه بله پوښتنه کوم! که دی لږ دروغ وویل هم نو ستا په سر کی د یوه سوری کولو وروسته به زه یوازی پردی خپه وم چې لږ باروت می مصرف شول.

صیب! هغه په ریږدیدلی غږ وویل: زه به دروغ ونه وایم.

سلمان وویل: عتبه چیرته دی؟

: صیب! هغه به په ویګا کی وی.

: تا هغه ته څه پیغام ورکړی و؟

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

: هغه ماسپښين مهال له ښار څخه بهر له ماسره ليدل غوښتل خو د هغه احوال ماته څو ساعته وروسته راورسيد.

: ستا باور دی چی هغه ښار ته نه دی راغلی؟

: صيب! زما پوره باور دی، که هغه دلته په راتګ د خطر احساس نه کولای نو زه به يی ليدو ته له ښاره بهر ته نه ورغوښتم.

: خو د هغه د نخښتی په ليدو چی ته څومره په ګرمی او ناکراری راووتی له دی څخه داسی ښکاری چی ته يی په انتظار وی.

: صيب! ما داسی وګڼل چی که هغه له خطره بی پروا شوی وی او راغلی وی نو خامخا به کومه خبره وی.

: تاته معلومه نه ده چی هغه به په څه له تاسره ليدل؟

: صيب! هغه په خپل ليك كی يوازی دومره ليكلی وو چی د هغه په كور كی يوه له اتكل نه لری پيښه شوی ده:

: ډير ښه اوس ته چوپ اوسه. او د دی خبری خيال ساته چی ستا په كور كی هم څه پيښه ونشی.

*****

لس دقيقی وروسته د ابو نصر د كور د شانداری كلا دروازه خلاصه شوه، بګی دننه ننوته او نوكرانو زر بيرته دروازه‌پوری كره. بيا پنځه دقيقی وروسته دروازه بيا خلاصه شوه او دوی بګی يوه پر بله پسی بهر ته ووتی، پر لومړنی بګۍ‌چی د يوسف له كوره راغلی وه يوی خواته سعيد، عاتكی او منصور ته مخامخ د سلمان په څنګ كی كوتوال ناست ؤ. پر هغوی پسی په بله بګۍ كی وليد، جميل او عبدالمنان سپاره وو. هغه شيبی څومره زر تيری شوی چی كله د ترورمیو مسافر له خپلو دوستانو او ملګريو څخه خدای پامانی اخسته، هغه داستان څومره اوږد ؤ

Downloaded from: The Digital Library

چی یوازی د خدای «ج» پامان په الفاظو پای ته ورسید! او بیا هغه چوپتیا چی کله سلمان یوه پښه په بګۍ کې کیښوده بدریی ته یی د وروستی ځل لپاره سترګې ور واړولی د ژوند د څومره نغمو او خوبونو څومره جزیرې یی په خپله غیږه کی رانغښتی وې؟

بدریی! بدریی! بدریی! هغه په خیال کی ناری وهلی، هغه د ګرندیو اسونو د پښو په ترپهار او د بګۍ د عرابو په کړچهار کی هم د هغې سلګۍ اوریدلی. بیا یی داسی احساس کړه چی سعید غږ ورته کوی تکان یی وخوړ، د خوب او خیال نړۍ یی له سترګو څخه پناه شوه.

سعید وویل: ورورجانه! له ښاره بهر اسونه دی نو بګۍ باید بیرته راواستوو، زه نور بالکل روغ یم او ستاسو سره پر اسونو په سفر کی به هیڅ په زحمت نه شم.

ولید او جمیل باید زر تر زره د یوسف کور ته ورشی، زه نه غواړم چی زموږ په سبب دی زموږ دوستان د دی بګیو له امله په اندیښنه کی شی.،

سلمان ځواب ورکړ: زما په ګومان خو چی تر کومه ځایه سرك تللی تا ته به په ګاډۍ کی سفر کول ښه وی، خو که ته د اس د سپارلی تکلیف زغملی شی نو موږ به له ډیرو ستونزو څخه وژغورل شو.

: وروره! نن زه داسی نه احساسوم چی زه کله ناروغ وم. نن می په کور کی تر لږ څنډه د غشو ویشتلو تمرین هم وکړ، او ډاډه شوم چی په منډه کی له اس څخه هم ما پرغشی نخښه ویشتلای شوه.

: ما ستا لپاره دوی لیندی او دوی تمانچی هم راوړی دی. زه پردی ډاډه نه وم چی تاسو به د عبید الله له کوره زما سامان هم درسره راوړی.

سعید وویل: د دی سړی په باب دی څه فکر کړی دی؟

: دغه سړی اوس په دومره خبرو پوهیدلی دی چی موږ یی د ژوندی پریښودو

Downloaded from: The Digital Library

خطر نشو قبلولی موږ به له بناره بهر په دی اړه څه پریکړه وکړو.

کوتوال وویل:

د خدای «ج» لپاره پر ما رحم وکړی!

: چوپ! سلمان په درانده غږ ورته وویل ستا له خولی چی د رحم لفظ وزی د حامد بن زهره روح به ځوریږی.

کوتوال په ویریدلی لهجه وویل: صیب! د حامد بن زهره له قاتلانو سره زما هیڅ اړیکی نشته، زه د هغوی ټولو نومونه دربنودلی شم او پر خدای «ج» سوگند زه به هیڅ دروغ ونه وایم.

سلمان وویل: په نړۍ کی پر هر بدکرداره سړی یو داسی مهال راځی چی هغه ته په دروغو ویلو کی هیڅ گټه نه بنکاری، خو ته زما تر اټکل هم زیات بد خصلته یی. ته یحییٰ پیژنی هغه ستا په پولیسو کی کار کاوه؟

: هوکی! مگر هغه اوس یی درکه دی!

: که هغه ستا په مخکی حاضر شی نو ته به له هغه سره سترگی پر سترگو کړی او دا به وویلی شی چی د حامد بن زهره له وژونکو سره ستا هیڅ اړیکی نشته؟

د کوتوال تر سترگو لاندی یو ځل بیا د مرگ تیاری خپری شوی، لږ ځنډ وروسته د بگی ټگ وروشو سلمان بهر ته وکتل ویی لیدل دوهمه بگی د دروازی په مخ کی ولاړه وه، عبدالمنان لاندی ورکوز شوی ؤ په ډاډ یی د څو پهره دارانو په منځ کی له یوه افسر سره خبری کولی او دوو نورو کسانو دروازه خلاصوله.

څو شیبی وروسته عبدالمنان پر بگی سپور شو او هغه افسر په منډه د سلمان دوی بگی ته راغی او ویی ویل:

صیب! تاسو په ډاډه زړه تلای شی! اوس به تاسو د دروازی شاوخوا هیڅ کوم

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

پولیس هم ونه گوری.

زموږ په خیر دوی ته هم دا خبر ورغلی دی چې دوی ورځی وروسته به نه د غرناطې پاچاهي وي او نه به یې پوځ او پولیس وي، ستاسو ملګرې پر سرك درته انتظار دی خو تاسو دبنمن ته پام کوی. سلمان له دروازې څخه سر بهر راویوست هغه ته یې لاس ورکړ او بیا بګۍ روانه شوه.

بګۍ د سرك په مخ خوږ ودریدې او رضاکاران د رنګ کور له کنډوالو رابنکاره شول پر دوی راتول شول، سلمان کوتوال ته ډیکه ورکړه او لاندې یې وغورځاوه او پخپله له بګۍ څخه راووت. په دې څنډ کې د بلې بګۍ سپاره هم راکوز شوی وو، عثمان چې خپل کمال بنودلو ته سخت ناکراره ؤ را وړاندې شو ویې ویل:

زه نیم ساعت مخکې د ابو یعقوب له کلي څخه راګرځیدلی یم، هغه ویل چې زما سړي به د راتلونکي کلي د خلکو له خبرولو وروسته ستاسو سره ملګري شي او د سعید دوی تر کوره به ورسره ملګري وي.

بل سړي وویل: صیب! موږ ستاسو لپاره اسونه همدلته راوستلي دي. سلمان ولید ته وویل: د یحیی اروا په دې ویجاړ کور کې د کوتوال انتظار کوي دی همالته ورولی، جمیل په خنجر د هغه د پښو رسی پریکړه، دوو تنو تر متو ونیو او پورته یې کړ ولید په توره وزغلاوه.

کوتوال چې تر اوسه پوري د نامعلومو امیدونو په تکیه ؤ خپل وروستي وخت یې چې ولید په چیغو شو: د خدای «ج» لپاره! په ما رحم وکړی زه ستاسو ملاتړ ته چمتو یم، زه د حامد بن زهره د تولو قاتلانو نومونه دربنودلای شم.

تاسو د ابو القاسم په وروستي خیانت تر اوسه خبر نه یاست. د خدای «ج» لپاره. زما خبره واورئ. بله ورځ به د دبنمن پوځ غرناطې ته ننوزي، ما خوشې کړی. زه به عتبه لاس ترلی تاسو ته راولم، ما وبخښئ پرما رحم وکړئ!!

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

د کوتوال پښې د بدن د وزن اوچتولو څخه بې وسه وې او پښې يې په څمکه کشولې، بيا د ړنګ کور له يوې تيارې کوټې څخه د هغه وروستې کريغه واوريدل شوه، او بيا په فضا کې بشپړه چوپتيا خپره شوه.

سلمان عبدالمنان ته وويل: اوس تاسو بېرته پر بګيو ولاړ شئ، او موږ ته بې چې اسونه راوستل دغه رضاکاران هم درسره بوزئ، بيا يې خپلو ملګرو ته وويل: تاسو سمدستي پر اسونو سپاره شئ، زه او عثمان به له تاسو څخه پنځوس شپيته ګامه وړاندې وو، ظاهراً کوم خطر نشته خو بيا هم احتياط ضروري دی. پنځه دقيقې وروسته د اسونو او بګيو سپرويو د بل مخالف لورې ته خپل سفر پيل کړ.

Downloaded from: The Digital Library

تعقیب

کله چې دوی له سرك څخه د شیخ ابو یعقوب د کلي په لوري ورګرځېدلې لارې ته ورسیدل نو مخامخ یې د اسونو د پښو ترپهار واورید.

عثمان وویل: صیب! داسې ښکاري چې د ابو یعقوب د کلي خلك لکه چې موږ له څه خطر څخه خبروي!

سلمان وویل:

ته په بیړه شاته ورشه ورته ووایه چې له سرکه یوې خواته شي.

عثمان خپل اس راوګرځاوه، د سترګو په رپ کې سپاره سلمان ته راورسیدل او چیغې یې کړې:

ود ږوړی! ودریږئ چې وړاندې تاسو ته خطر دی!

عثمان ته دغه غږ آشنا معلومیده او ویې ویل:

یونسه څه خبره ده؟

: صیب! ستاسو دښمنان وړاندې کلي ته راورسیدل، بیا یې دوهم سپاره ته مخ واړاوه ویې ویل:

ته بیرته ولاړ شه خپلو ملګریو ته خبر ورکړه چې زه له دوی سره ولاړم.

کله چې هغه د اس جلب راوګرځاوه یونس سلمان ته وویل:

صیب! د ابو یعقوب د کلي په لور وروګرځئ، موږ به هڅه وکړو چې د عتبه کسان هر څومره زیات ایسار کړای شو، بیړه کوئ چې له سرك څخه لرې ولاړو زه به بیا ټول حال درته بیان کړم.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

سلمان خپلو ملګرو ته غږ وکړ او هغوی اسونه وزغلول او نږدې ورغلل، بیا هغه ورته وویل: موږ باید لاره بدله کړو، تاسو په موږ پسې راځئ!

لږ څنډ وروسته دوی له سرک څخه لرې د ویجاړ کلي د کنډوالو ترشا ولاړ وو او یونس سلمان ته کیسه کوله.

: موږ د ابو یعقوب له کلي څخه په بله لار د بل کلي په لوري راغلو کله چې کلي ته رانږدې شوو دوه تنه په مخه راغلل چې ابو یعقوب ته یې دا احوال ورسوو چې د وسله والو سپرو یوه ډله د دوی کلي ته ورغلې ده، او پاتې شپه هم الته غواړي تیره کړي.

هغوی د کلي په یوه ویجاړ کور قبضه کړې ده او په کې اړولې یې دي، له هغوی نه د څو پوښتنو څخه وروسته موږ ته معلومه شوه چې دغه کسان د جنوب له لوري راغلي، دي او ماښام مهال د سپرو یوه بله لویه ډله چې دلویدیځ لوري راښکاره شوه خلکو ولیده چې د خوړله پله څخه له تیریدو وروسته د ویجاړې شوې کلا په لوري ولاړه ځکه خو د کلي د خلکو دا اندیښنه ده چې د ډاکه مارانو یوه لویه ډله د دې سیمې د لوټ لپاره راغلې ده. له دې وروسته موږ بیا د کلي پر سر راوګرځیدو سرک ته چې رانږدې شوو د اسونو د پښو تربهار او شنهار مو واورید او موږ د احتیاط لپاره یوه باغ ته ننوتو، بیا مو څو تنه سپاره ولیدل چې کرار کرار د غرناطې په لور روان وو، ستاسو سمدستي خبرول ضروري وو خو ضحاك دا اندیښنه وښوده چې که موږ د هغوی په مخکې د تیښتې هڅه وکړو نو راپسې راځي ځکه خو موږ هغوی مخې ته پرېښودل او بیا چې سرك ته راورسیدو ګړندي مو اسونه چارګام وزغلول، هغوی ښایي موږ خپل ملګري بللي وو د تیښتیدو پرځای ودریدل ځکه خو د سترګو په رپ کې موږ له هغوی څخه درې کسان پرسرك راوغورځول او بیا مود سرك کیڼ لوري ته په فصل کې ترلږڅنډه نور کسان وزغلول یو یې ضحاك په نیزه وواهه او راویې غورځاوه، کله چې موږ بیرته سرك ته راستانه شوو یوه تن د قسطله خلکو په ژبه خپلو ملګریو ته څه ویل،

Downloaded from: The Digital Library

خو زموږ پوره باور وو چی دوی د عتبه خلك دی.

خو افسوس چی موږ دوه نور کسان ونه وژل، اوس به هغوی په کلی کی خپل نور ملګری خبر کړی. له ضحاك سره د شيخ ابو يعقوب د کلی پنځه تنه نور شته هغوی به ستاسی له دی ځايه د وتلو لپاره چی هر څومره ممکن وی هومره لاره بنده ساتی، ضحاك يو تن ماته را استولی ؤ ويلی يی وو چی دښمن به زموږ پر مړيو تيريږی بيا به ستاسو لوری ته درځی.

سلمان سعيد ته وويل: سعيده ته له عاتکی او منصور سره سمدستی روانيږه، د ابو يعقوب په کلی کی زموږ انتظار کوه، عثمان به تاسو ته لاره دربښيی. سعيد زړه نا زړه کله سلمان او کله عاتکی ته کتل. سلمان بيا په دروند غږ وويل:

ورځه سيعده! زما خبره ومنه، او عاتکی! ته په څه فکر کی يی! دلته کومه کلا نشته او تاته د دی ثابتول ضروری نه دی چی ته يوه زړوره نجلی يی. کله چی زما د غشيو کڅوړه تشه شی نو زه به تا په جګړه کی د ګډون څخه نه منع کوم. تر لږ ځنډه به ضحاك او د هغه ملګری دلته راورسيږی او زما باور دی چی عتبه او د هغه کسان به يی تعقيبوی. بيا به له هغوی سره د مقابلی لپاره ستا تر مرستی ماته دا ضروری وی چی ته د هغه لاس ته نه ورځی، د خدای «ج» لپاره ولاړه شه، ستا د دی زړه نازړه کيدو په سبب به خلك بيځايه مړه شی.

هغوی اسونه پونده کړل.

سلمان خپلو ملګرو ته پام راواړاوه:

ملګريو! خپل اسونه شاوخوا ړنګو کورونو ته بوزئ، امکان لری د دښمن شمير زموږ څخه ډير زيات وی ځکه خو ستاسو بری پردی خبره پوری تړلی دی چی کوم غيښتی مو تش ولاړ نشی. کوم کور چی لاری ته ډير نژدی وی د هغی بام ته وخيژئ. د غيښو له اوږدولو څخه دمخه زما د نښانچی د غږ انتظار وکړئ.

يونسه! ته سرت ته ورشه د خپل ورور او نورو ملګرو انتظار کوه او هغوی دلته راوله، زه ويريږم چی هغوی پردی ګومان وړاندی تير نشی چی موږ د ابو

Downloaded from: The Digital Library

یعقوب د کلی لوری ته خوخیدلی یو او موږ ته د زیات فرصت په خاطر په بل لوری کی د دښمن د زیات بوخت ساتلوضرورت دی. اوس چی موږ څومره زر له دښمن سره مقابله وکړو هومره به په پاتی سفر کی زموږ ستونزی لږی وی. ځکه خو اوس باید زموږ هڅه دا وی چی د عتبه کسان په تاسو پسی دلته راشی او دا ضروری ده چی تاسو زموږ تر شا د دریدو پرځای د کلی د وروستی کور ترشا پوری ولاړ شی.

: صیب زه وپوهیدم! د هغوی د دلته راوستلو لپاره که تر هماغه کلی پوری زموږ ،وړتګ ته اړتیا وه هم دریغه به ونکړو. یونس دا وویل او اس بی پونده کړ، دوی تر لسو دقیقتو پوری د هغوی د راتلو انتظار وکړ بالاخره یونس له شپږو کسانو سره بیرته راورسید او له دی سره سم سلمان ورپسی د نورو اسونو د پښو ترپهار واورید.

بالاخره اوه تنه سپاره رابنکاره شول او د کلی تر وروستی کور پوری ولاړل پر دوی پسی د ګڼو اسونو د پښو ترپهار رانژدی شو او بیا شل پنځه ویشت تنه سپاره چی د دوی د غشو دم ته راورسیدل د سلمان د تومانچی غږ اوچت شو او بیا پر هغوی د غشو باران جوړ شو. هغوی په بربری، هسپانوی او عربی ژبو فریادونه اوچت کړل. د مخی سپرو د بیرته ګرځیدو هڅه کوله د هغوی اسونه په تیاره کی د خپلو ملګریو له اسونو سره ټکر شول، څو سپرو د وارخطایی په حالت کی د وراندی وتلو هڅه وکړه چی پر هغوی د کلی په پای کی غلیو شوبو سپرو غشی واورول. څو کسان روغ پاتی شول او ووتل خو په تیاره کی د هغوی د شمیر معلومول ګران وو.

په دوو دقیقو کی دغه جګړه پای ته ورسیده سلمان ډاډه راپورته شو او خپلو ملګریو ته بی وویل: د مړیو د شمیرلو ضرورت نشته بوازی ټپیان پرځای کړی. بره تن چی خپل اس بی تر جلب رانیولی و سلمان ته په مخکی ودرید وبی ویل: ښاغلیه زه ضحاک یم. څو سپرو د وراندی وتلو هڅه وکړه، په هغو کی موږ

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

دری تنه راوغورځول خو زما په گومان په هغو کی هم یو تن تپی ؤ، که ستا اجازه وی زه د احتیاط لپاره وړاندی ولاړ شم.

سلمان ځواب ورکړ: زموږ ملگری به د ابو یعقوب کلی ته رسیدلی وی، ځکه خو موږ د یوه یا دوو تنو په باب باید څه اندیښنه ونه لرو، هغوی به خامخا په لاره کی په یوه او بله خوا د تیښتی هڅه وکړی.

په دی کی هغه یو پر بل پسی دوه د تومانچی ډزونه واوریدل او سلمان په بیړه پر اس سپور شو ویی ویل: ضحاکه ته له ماسره راتلی شی او نور کسان دی دلته خپل کار پای ته ورسوی او په ډاډه زړه په موږ پسی راځی، دا ډزی زموږ د ملگریو کارنامه معلومیږی او زه ویریږم چی هغوی په بدگومانی کی پر موږ غشی ونه چلوی. بیا هغه گام پر گام عثمان ته ناری وهلی او وړاندی روان وو.

لږ وړاندی چی ولاړل د عثمان غږ یی واورید:

صیب! موږ دلته یو، او بیا د سترگو په رپ کی دوی د عاتکی او عثمان په مخکی د یوی خاورینی غونډۍ ترڅنگ ولاړ وو، دواړه مړی دوی ته نژدی په خاورو پراته وو تر څو شیبو پوری تول چوپ وو.

عاتکی په لږ ویریدلی لهجه وویل: وروړجانه! ته به موږ احمق وبولی، خو موږ له تا پرته چیرته تلای شو؟ موږ کله ډاډه کیدای شوای چی راتلونکی سهار به تردی تیاری شپی زیات تیاره او ویروونکی نه وی؟

او بیا ما د حمید بن زهره زوی او لمسی ته دا څه ډول وربښودلی شوای چی هغوی دی خپل احسان کوونکی د انتظار پرځای د هغه حکم عملی کړی، د غرناطی لور په خپل ژوند کی د لومړی ځل لپاره په زوره زوره ژړیدله.

سلمان په ژړه غونی آواز وویل:

عاتکی! زه تا احمقه نشم بللی! کاشکی پردی اوبنکو د دی بدنصیبه اولس د کړو وړو داغونه مینځل کیدای شوای، سعیده! زه له تا څخه هم نشم خفه کیدای، خو ته زما د ناکراری په سبب پوهیږی.

Downloaded from: The Digital Library

سعید وویل: وروره! مونږ ته د ابو یعقوب کلی ته رسیدل او په لاره کی غلی کیدل یو شان وو، مونږ د غونډی شاته ولاړ و او بنایی په دی کی به هم کوم مصلحت ؤ، منصور له وړاندی تلو څخه انکار کاوه، د هغو دوو سپرو د پښو غږ مو چی واوریدٍ اسونه مو عثمان ته وسپارل او لاری ته نژدی د ډبرو شاته غلی وو د تومانچی له ډزو نه وړاندی مونږ ته د دی تسلی ضروری وه چی هغوی زمونږ خلك نه وی، بیا له دوی نه یو تن چی غالباً پخوا تېتی شوی ؤ له اس نه پلی شو او په قسطله یی ژبه یی له خپل ملگری څخه څه غوښتل، هغه مونږ ته دومره لنډ ؤ چی په ډبره مو هم راغورځولی شوای.

سلمان وویل: سعیده مونږ یو لوی بری گټلی دی. او زمونږ د دی بری یو سبب دغه ځوان دی. بیا یی خپل ملگری ته وویل:

ضحاکه زه ستا مننه کوم خو زما دومره تمه نه وه.ضحاك ځواب ورکړ: صیب! دا زما فرض و یو سړی بد کیدای شی خو ستا غونډی داحسان کوونکی ناشکری نشی کولی.

: خو اوس زه ستا پوروړی شوم.

: صیب! که ته وغواړی نو دا پور هم ادا کولی شی.

یوازی زما یوه وړوکی غوښتنه ومنی!

: هغه وړوکی غوښتنه څه ده؟

: صیب! زه، یونس او زما میرمن غواړو له تاسره ولاړ شو.

: تاته معلومه ده چی مونږ چیرته ځو؟

: صیب! ماته د دی ضرورت نشته.

: او ستا پلار!

: صیب! دا د هغه هیله ده چی مونږ له تاسره ولاړ شو.

: مگر هغه د ابو یعقوب په کلی کی نشی اوسیدای.

: صیب! هغه به په غرونو کی د خپل مالك له عزیزانو سره پناه واخلی، که هغه

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

د سفر ور وای نو راسره بیولی به مو ؤ.

: ډیره ښه ده، زه ستاسو یوه هیله هم نشم ردولی، ته ولاړ شه خپلی میرمنی ته دی وروایه چی تیاره شی، عثمانه ته هم ورسره ولاړ شه او شیخ ابو یعقوب ته زما دا پیغام ورکړه چی موږ غواړو د شپی له پای ته رسیدو مخکی یو پړاو مزل ووهو، زموږ څخه سمدستی خطر لری شوی دی او اوس له موږ سره د رضاکارانو د وړاندی تک ضرورت نشته.

*****

کله چی د سلمان نور ملګری راورسیدل دوی ټول د ابو یعقوب د کلی په لور وخوځیدل، او بیا لږ ځنډ وروسته ابو یعقوب پخپله له څو کسانو سره له کلی څخه بهر د دوی هرکلی ته راوتلی ؤ.

سلمان له اس څخه پلی شو ابو یعقوب ته یی لاس ورکړ، او د غرناطی رضاکارانو ته یی وویل:

اوس به موږ سعید کلی ته دبیولو پرځای له هسدی ځایه نیغه د غرونو لاره غوره کړو ځکه تاسو له همدی ځایه بیرته ستانه شی او زر تر زره غرناطی ته د رسیدو هڅه وکړی.

او کوم کسان چی په بګی کی زموږ سره راغلی وو هغوی ته دا ووایی چی اوس موږ په بله لاره ځو. کوم کسان چی په موږ پسی راځی هغوی به د شیخ ابو یعقوب څخه زموږ د بل پړاو معلومات واخلی، نور وخت مه تیروی! هغوی خدای پامان وویل او د اسونو جلبونه یی وګرځول، دوی تر لږ ځنډه د شپی په تیاره کی د هغوی د اسونو د پښو ترپهار اوریده. ابو یعقوب د سلمان پر اوږه لاس ورکیښود وی یی ویل:

بچیه! ځینی مسلمانه داسی وی چی د خدای پامانی ... ل ورته ډیر تکلیف غواړی، خو زه له تاسره څو دقیقی هم خبری نشم کولی، ما ستا د احوال له راتلو سره سم یو تن مخکی استولی چی د مخکی کلیو خلک خبر کړی. له ضحال او

Downloaded from: The Digital Library

یونس پرته به له کلی څخه څلور تنه نور هم له تاسره ولاړ شي. وړاندې د غره پیچومې ډیر سخت دي او تاسو باید ډیر په احتیاط پرې ولاړ شی، زما د سعید د روغتیا په باب ډیره اندیښنه وه خو دا یوه مجبوري ده، په راتلونکې پړاو کې به تاسو ته د پوره ارام موقع په لاس درشي او إن شاء الله له هغه وړاندې به هم د هیڅ کور په دروازه کی هم د حامد بن زهره زوی او د نصیر لور ته د دوهم غږ کولو ضرورت نه وی سلمان له بوډا سردار سره خدای «ج» پامانی وکړه او پر اس سپور شو.

*****

عتبه او د هغه ملګرې دویجاړې کلا په انګړ کې اور ته شاوخوا ناست وو چې ناڅاپه د برج له کونج څخه غږ راغی: صیب! یو سپور راروان دی.

: هغه را پریږده چی راشي!

څو شیبې وروسته سپور دننه راغی او په لوړ غږ یې وویل: صیب! زموږ خلك له هنه کلی څخه چیرته تللی دي او ما هغه پاتی دری سپاره وړاندې واستول.

: تا د کلی له خلکو څخه معلومات وکړ؟

: صیب! د کلی خلك دومره ویریدلی وو چی چا بهرته د راوتلو او زموږ سره د خبرو جرئت ونکړ.

: دا کله کیدای شي! ما هغوی ته په کلکه دا هدایت کړی ؤ چې پر سرك د ګزمي لپاره له شپږو اوو کسو څخه زیاتو ته ضرورت نشته.

یوه تن وویل: هغوی به په کوم ویجاړ کور کی ننوتلی او ویده شوی وی!

سپاره وویل: ستا په ګومان ستا نه پرته ټول په دنیا احمقان دی؟ زه په یوه یوه کور راوګرځیدم او چیغی می ووهلی.

یوه بل تن په قسطله یی ژبه وویل: ایا دا ضروری ده چی کوم کسان تاسو لیږلی هغه دی په همدې لارې راغلی وی؟

عتبه په وارخطایی وویل: ما تاته ویلی دی چی تر اوسه به په غرناطه کی هر

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

ګوټ ته دا خبر رسیدلی وی چی زموږ پوځونه ښار ته ننوتونکی دی. او له هغی وروسته به هغه کسان چی زما په کور یی د چپاو جرئت کړی ؤ یوه شیبه هم هلته د پاتی کیدو جرئت ونه کړی.

: مګر د غرناطی ځخه د تیښتی نوری لاری هم شته!

: که هغوی سمدستی د تیښتی هڅه کړی وی نو د شپی لخوا دوی د خپل کلی نه پرته بل لوری ته نشی تلای.

: په داسی حال کی دا غوره نه وه چی موږ د هغوی کلی نیولی وای؟

که ته د دی کار ذمه واری په خوښی قبلوی زه تیار یم چی اجازه درکړم، خو هلته به د هغه په یوه غږ د شاوخوا کلیو په سلګونو کسان راټول شی.

هوکی! دوی ورځی وروسته به دا ټوله سیمه زموږ رحم او کرم ته پاتی وی او زه به تا هغه وخت د هغه کلی د سردار په کور کی پریږدم، اوس غلی شه!

عتبه د خفګان په حالت کی قدم وهل پیل کړل. یو ساعت وروسته یو بل سپور چی چیغی یی وهلی هلته ور ورسید، او بیا عتبه چی خپلو ملګریو ته د سفر د تیاری حکم ورکاوه په ډیره وارخطایی د هغه کیسه اوریده:

: صیب! موږ ته دا معلومات نه ؤ چی دغه ټوله سیمه له دښمنانو ډکه ده، هغوی زموږ زیات ملګری ووژل، او زما څخه پرته یوازی دری یا څلورو کسانو ژوندی ځانونه وژغورلای شوای.

عتبه د غوسی په حالت کی خپلی شونډی وچیچلی او ویی ویل: پر تاسو په هغه کلی کی حمله وشوه؟

: نه هغوی له کلی نه لرې بهر پر موږ حمله وکړه.

: احمقه داسی کله کیدای شی چی هغوی ټولو دی کلی پریښی وی او تللی دی وی؟

: نه صیب! موږ ستاسو د امر سره سم د ګزمی لپاره د سپرو یوه ډلګۍ واستوله، خو د دښمن یوی ډلی چی له کلی څخه بهر یی مورچل نیولی ؤ پر

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

هغوی حمله وکړه او څلور کسان یې تري ووژل. دوه تنه نور ټپيرته راوګرځېدل او مونږ ته یې احوال راکړ چې د حملې کوونکو شمیر له اوو اتو کسانو څخه زیات نه ؤ. بیا مونږ په هغوی پسي ورغلو، بیا دوی مونږ په ځان پسې هماغه ځای ته ور وستلو چې اوس هلته د مړیو ډیری جوړي دي.

ما د دښمن له منګولو څخه یوازې دوه تنه ولیدل چې د لویدیځ لوری ته ووتل، له هغوی څخه یو سپور چې ټپي ؤ له ما سره راروان ؤ. له سرك څخه لږ لري هغه له اس څخه ولوید، تاته سمدستي احوال ضروري ؤ خو د ځنکدن په حالت کی د هغه پرېښودل راته ممکن نه وو. ما هغه پر خپل اس را واچاوه لږ لری می د ونو منځ ته ورساوه او په دی امید هلته تم شوم چې که کوم ملګری بل دی لوری ته راووزی او زه ټپي هغه ته وسپارم او پخپله ستاسو خدمت ته راشم، خو چې کله ما د دوهم ځل لپاره غوښتل هغه پر اس را واچوم احساس می کړه چې یخ شوی دی له هغه وروسته زه دی لوری ته را روان شوم او ما له لرې د دښمن د اسونو د پښو تربهار اوریده.

عتبه وپوښتل: د شپې تاته څه معلوم شو چې هغوی د دښمن خلك دي.

هغه لږ په ترخه لهجه ځواب ورکړ: صیب!

زمونږ ملګری خو بیرته نشي ژوندی کیدای او د اسونو د پښو له غږ څخه ماته دا اندازه لګول ګران نه و چې د هغوی وژونکی د غرناطي په لور روان دي.

: ته چې بیرته راتلې څوك دې ولیدل؟

: نه! زه د سرك لوری ته د تلو پرځای له یوې اوږدې دورې وروسته د ویالی په بله ډډه راتیر شوم.

هغوی ترځو شیبو په چوپه خوله یو بل ته کتل بالاخره عتبه وویل:

ما تاسو ته د هر سړي سر ۳۰ دوګت «د هسپانیي د هغه وخت د سکې نوم» وعده درکړې وه اوس زه هر یوه ته د شپیته دوګته وعده کوم، زما باور دی کوم کسان چې مونږ یې په لټه کې یو بیرته نه دی ستانه شوي، کیدای شي چې هغوی

Downloaded from: The Digital Library

زموږ له رارسیدو دمخه د دې ځایه وړاندې تیر شوی وي.

* * * * *

د لمر ختو په وخت کې سلمان او د هغه ملګري له یوې غرنۍ سختې لارې څخه تیریدل. د دوی شاته د سترګو ترڅاره د غرونو او درو هسکې تیټې درې تر ګردونو لاندې ډوبې وې، ستومانه اسونو ورو ورو ګامونه اخستل، سپاره د ډیرې یخنۍ له امله ریږدیدل سعید د خپل اس پر زین سر ځوړنداچولی ؤ، سلمان شاته وروکتل هغه ته یې وکتل ویې ویل: سعیده ته خوبه روغ یې؟

سعید سر راپورته کړ ویې ویل: بالکل روغ رمټ یم، سلمان بل لوري ته پام واړاوه ویې ویل: ضحاکه! لاره ډیره خرابه ده ته پلې شه د ده د اس جلب ونیسه.

ضحاك په بیړه پلې شو د اس واګې یې یونس ته ورکړې او وړاندې ورغی د سعید اس یې تر جلب ونیو.

سمعیه د عاتکې تر شا را روانه وه، هغې اس راوړاندې کړ ویې ویل. ګوره! یخنۍ ډیره زیاته ده، ته زما شال هم درواخله!

هغې د سفر په وخت د دوهم ځل لپاره دا وړاندیز وکړ.

عاتکې ځواب ورکړ: نه سمعیې! ته دې خپل شال له ځانه سره وساته ماته د دوو اړتیا نشته. لږ وړاندې چې ولاړل په ګرځندې کې راوګرځیدل او لاره یوې تنګې درې ته مخ په ځوړ شوې وه، او یو ساعت وروسته د سارایې شپنو او بزګرانو له کلي څخه بهر ځو کسانو دوی ته هرکلي وایه.

د کلي مشر ته دوه ساعته دمخه د دوی د ورتګ خبر ور رسیدلی ؤ. د ډیرې یخنۍ او ستومانې څخه د سعید وضعه خرابه وه، له اس څخه چې پلې شول د خپل میلمه د کور په لور د تلو په وخت کې یې پښې لړزیدلې، سلمان ورغی تکیه یې ورکړه ویې ویل:

سعیده! زموږ د سفر ستونزمنه لاره پای ته رسیدلې ده، اوس به په دې کلي کې د ارام لپاره ښه زیات وخت ولرو، که د خدای رضا وه بیا به له دې ځایه سفر

Downloaded from: The Digital Library

کوو.

د کلي رئيس ووېل: د حامد بن زهره زوی کوم يو دی؟

: هغه همدی دی، خو تر اوسه پورې ښه نه دی روغ شوی، سلمان سعيد ته اشاره وکړه، بوډا سرې په بيره وړاندی ورغی سعيد ته ورترغاړې ووت.

لږ ځنډ وروسته عاتکې او سمعيی د کور له ښځو سره ډوډی خوړله او په بله کوټه کې په يوه لوی دسترخوان پر نورو ميلمنو علاوه د کلي څو کسان هم ناست وو.

منصور چې ترټولو زيات تازه تر نظره کېدو له خپل ماما سره په ځنګ کې ناست ؤ، د ډوډۍ نه چې وزګار شول کور به خپلو ملګريو ته ووېل: ميلمانه ډېر ستړی دی آرام ته يې پرېږدی! هغوی پر وچو وښو د غوړېدلي پوزی پرسر بستری وغوړولي او سعيد په يوه بستره د پرېوتو په وخت کې سلمان ته ووېل: له لږ استراحت وروسته به زه دمه شم له هغې وروسته غواړم چې د شپې تر رارسيدو څو ميله نور هم مزل وکړو.

رئيس ووېل: اوس ته بايد ښه زيات استراحت وکړی، دلته تاته هيڅ خطر نشته.

زموږ کسان د کلي نه بهر په ټولو لارو پهرې کوی پر آسمان ورېځې راخوری دی، امکان لری چې نن باران يا واوره پيل شي.

سلمان د ابو يعقوب له کلي نه راغليو ملګرو ته وکتل وبی ويل: تاسو هم ترماسپښين پورې آرام وکړی او وروسته بيا له دی ځايه بيرته ستانه شي.

يوه تن څواب ورکړ: زموږ سردار به د دی خبر اوريدو ته ناکرار وی چې تاسو په خير تردی ځايه راورسيدی، ځکه خو موږ ته همدا اوس اجازه راکړی!

سلمان د هغوی د رخصتولو لپاره له رئيس سره بهر ته راووت چې ضحاک او يونس هم ورسره ملګری شول، او بيا چې لږ ځنډ وروسته د ابو يعقوب کسان پر اسونو سپاره شول ضحاک د کلي مشر ته ووېل: صيب! موږ به بهر د نوکرانو سره

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

پاتی شو.

سلمان وویل: ضحاکه! دغه کوټه زموږ ټولو لپاره بس ده.

هغه ځواب ورکړ: نه صیب! زه دا ګستاخی نشم کولای او له موږ څخه بیا د یو چا وینښ پاتی کیدل هم ضروری دی.

د کلي مشـر دی د کلي له یوه تـن سره بهر ته واسـتـاوه، لږ ځنډ وروستـه چی سلمان بیرته راوګرځید نو سعید او عثمان هم په درانده خوب ویده وو.

منصور وویل: کاکاجانه! طبیب ماما جان ته له خوب څخه مخکی د یوی دوا د خوړلو ټینګار کاوه، د دوا کڅوړه د عاتکی خاله سره ده زه یی تری راوړم؟

: نه! اوس د هغوی راویښول مناسب نه دی او ته هم ویده شه!

سلمـان دا وویل او پریوت، منصـور هغـه ته نژدی په بله بسـتـره څمـلاست ویی ویل: کـاکـا جانه! مـا اسـمـأ ته وویل چی زه لوی شم نو ته به بیړۍ راکـوی او زه به یوه ورځ غرناطی ته راشم!؟

هغی ویل چی که نصرانیان موږ ونیسی او بوموزی نو ته به څه وکړی؟

مـا وعـده ورسـره وکـړه چی زه به د کـاکـا جان په څیر یو ډیر لوی مـانو شم او د دښمن ټولی کښتیۍ به ویجاړی کړم. خو هغی ژړل او د هغی د مورجانی په سترګو کی هم اوښکی ډنډ شوی وی، عـاتکی خاله ویل چی د اسمـأ مـورجانه یوه پرښتـه ده، هغی د سعید ماما ژوند ژغورلی دی.

کاکا جانه! په غرناطه کی خو به هغوی ته څه خطر نه وی؟ د سلمان په زړه یوه څړیکه راغله او په ژړغونی غږ یی ځواب ورکړ: زمـا بـاور دی چی ته به یوه ورځ ډیر لوی کښتی چلوونکی شی، او اسمأ به دربانډی ویاړی! خو اوس ویده شه.

منصـور چوپ شـو، سلمان تر څه ځنډه په ناکراری کي اړخ په اړخ اوښت بالآخره خوب ورغی. په بله کـوټه کی سـمـعیـه له عـاتکی سره په خواکی پرته وه او دواړو ورو ورو خبری کولی سمعیی، ویل: خوری! ښښی دی چاپی کړم؟

: نه سمعیی ته آرامه ویده شه. زموږ راتلونکی سفر به ډیر سخت وی.

Downloaded from: The Digital Library

: په خدای «ج» سوگند که ما ستاسو په سبب دا احساس کړی وی چی څومره مزل مو وکړ.

تاته معلومه ده چی کله ضحاك دا خبر راوړ چی موږ به له تاسو سره یوځای سفر کوو نو ما د کور ښځو ته څه وویل:

: تا څه ورته وویل؟

: ما ورته وویل چی زه د خپلی شهزادگی د وینځی په دود ځم.

عاتکی په زړه گوزار وخوړ په زحمت یی وویل:

سمعیی تا هغوی ته باید ویلی وای چی د اندلس په یوی لور د خپل وطن ځمکه تنگه شوه او زه د هغی د تسلی لپاره ورسره ځم.

سمعیی د نور څه ویلو حوصله نه درلوده.

*****

سلمان چی له درانه خوبه راویښ شو نو بهر یی د باران وریدو غږ واورید، سعید او منصور تر اوسه ویده وو، دی ور وړاندی شو د سعید په تندی یی لاس کیښود د هغه بدن لږ تود ؤ، بیا یی هم چی هغه په ارام خوب ویده ولید داډه شو چی د باران په سبب به نوره ورځ او راتلونکی شپه هم آرام پاتی شی. او که واوره اوریدل پیل شی نو د ده لږ او ډیره نوره اندیښنه به هم لری شی.

د کوټی څخه راووت یوه نوکر ته یی د اوداسه لپاره د اوبو راوړو وویل او لږ ځنډ وروسته له اوداسه وروسته بیرته کوټی ته راغی او مازدیگر په لمانځه ودرید، له لمانځه وروسته بیرته راغی او په بستره وغځید.

سعید په اړخ واوښت سترگی یی وغړولی او په بیړه را اوچت شو کیناست ویی ویل:

لکه چی ډیر زیات ویده وم، زه دی ولی راویښ نه کړم؟ موږ باید تر ماښام وړاندی څو میله نور هم وړاندی تللی وای.

سلمان وویل: سعیده ته آرام ویده شه، بهر باران وریږی او امکان لری واوره هم

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

پیل شي، ستا صحت څنګه دی؟

: زما ستوماني لري شوی ده او اوس به په واوره او باران کې هم څو ساعته مزل ماته هیڅ زحمت نه وي.

سلمان وویل: مګر ما بې سببه نه غوښتل چې ته په تکلیف شې. مخامخ دروازه خلاصه شوه عاتکه ورانډې راغله د سعید په لاس کې یې د دوا یوه پوړۍ ورکړه ویې ویل: ما ته ناڅاپه دوا رایاده شوه، خو ته ویده شوی وې، ډاکټر په ټینګار ویلي وو چې دغه دوایي باید قضا نه کړې. زه اوس شیدې راوړم، دایې وویل او بیرته ووته.

لږ څنډ وروسته هغه بیا کوټې ته راننوته او سعید ته یې د تودو شیدو پیاله ورکړه، د دوا له خوړلو وروسته ده لا شیدې څښلې چې د کلي رئیس بله دروازه ټک ټک کړه.

سلمان چې دروازه خلاصه کړه نو بوډا سړی په ولاړه ولاړه وویل:

زه د دې لپاره راغلم چې درته ووایم چې په دې موسم کې تاسو سفر نشئ کولی، سبا ته که موسم ښه ؤ نو زه مو د ایسارولو هڅه نه کوم خو نن تاسو په هیڅ صورت هم وړاندې نشئ تلای.

سلمان وویل: ستا ډېره مننه، خو موږ پخوا دا پریکړه کړې وه، بوډا سردار بیرته ستون شو. او سعید سلمان ته وویل:

زه په وار وار داسې احساسوم چې له مرګه تښتم،

: نه سعیده! تقدیر زموږ مرستندوی دی، زما باور دی چې تاته نور هیڅ خطر نشته.

سعید ځواب ورکړ: کله چې په یوه اولس تباهي نازلیږي نو د کوم یوه کس ژوندي پاتې کیدل هیڅ معنی نه لري.

هغوی تر لږ څنډه یو بل ته کتل، او چوپ وو، بیا سلمان وویل:

سعیده! څو شیبې وړاندې زما په خیال کې هم نه راګرځیدل چې د څو کسانو

Downloaded from: The Digital Library

گناه به ټول اولس د مرگ دروازې ته ورسوي.

سعید ځواب ورکړ: دا څو کسان زموږ د ډله ایزې گناه سزا ده، د هرې لارې یو وروستی منزل وي، موږ چې له پیړیو پیړیو په کومه لاره روان وو د هغې وروستی منزل او پړاو له دې پرته بل نشو کیدای. پر موږ په ناخبرې کې ناڅاپي دا مصیبت نه دی را نازل شوی بلکې یو، یو گام وړاندې تللي یو او دې پړاو ته رارسیدلي یو. موږ د دې اور لپاره پخپلو لاسونو خس راټول کړي دي. په اندلس کې زموږ د لوړتیا او ځوړتیا داستان اته پیړۍ غځیدلی دی، موږ ته معلومه ده چې کله په نیغه لاره روان وو پروردگار څه وړ وپاللو، او چې کله مو د ټولنیزو غوښتنو څخه مخ واړاوه نو څومره قیامتونه راباندې راکوز شول، کله چې موږ یو اولس وو، یو بیرغ او یو مرکز مو درلود د جبل الطارق څخه د اندلس تر وروستي څنډې موږ په هر ډگر د الله د نصرت او لوړینې معجزې لیدلې، خو...!

کوم ښاخونه چې د یوې لویې ونې څخه غوځ شي، هغه بالاخره توند او گرندي توپان ورسره والوزوي او وړي یې، د کومې ودانۍ تاداوونه چې وراسته شي او درزونه وکړي د هغې د راغوځیدو لپاره یوازې د زلزلې یوې جټکې ته اړتیا وي.

زموږ د یووالي یوازینۍ بنسټ دین ؤ او موږ پوهیدو چې څومره زموږ عقیدوی بنیاد کمزوری کیږي هومره به مو ړ تیت پرك او د یوه مرکز نه لرونکي وو، قرطبه زموږ سیاسي او نظامي مرکز ؤ، او موږ له هغې ورځې د بربادۍ په لور روان شوو چې موږ دغه ستر ملي حصار د قبیلوي او نژادي عصبیتونو د جگړې په مرکز بدل کړ. ماته ستا په مخ کې د هغو ورځو د داستان تکرارولو ضرورت نشته چې د عربو بچیانو له خپل کلي کور څخه په زرگونو میله لرې پردي پوهیدو برسیره قومي جاهلي عصبیتونه را ژوندي کړل چې له اندلس پرته دوی د پناه لپاره بل ځای نه لرې، او تاسو د هغو وختونو له تاریخ څخه هم خبر یاست چې عرب افریقایي او هسپانوي مسلمانان یو له بل سره په جگړه وو.

پر موږ د تیت او پرك کیدو او اختلاف یوځلې داسي دوران هم راغلی چې په

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

دی هیواد کی دری خلافتونه جوړ شول، له هغی وروسته ملوك الطوایفی د اولس په هډوکو د عیش او مستی مانۍ جوړولی، موږ لیدل چی په شمال کی د عیسوی ریاستونو په یووالی کی د کلیسا هغه قوت رامنځته کیږی چی لومړی او وروستی هدف یی د اندلس مسلمانان دی، خو زموږ برخلیك د هغو طالع ازمویونکو په لاس کی ؤ چی د هغوی په نظر اندلس یو هیواد نه بلکی یو ښکار ځای ؤ. چی دوی په څو برخو ویشلی ؤ. بیا په هغو وړو وړو ښکارځایونو کی د بهر هغه لوی څیرونکی ښکاریان ننوتی وو چی غابنونه یی ډیر تیره وو، ځکه خو هغوی شاته تګ غوره کړ.

بیا د دوو پیړیو له سیاسی، پوځی، ذهنی او اخلاقی شاتګ وروسته غرناطه زموږ وروستی مورچل او د دفاع او پناه ځای شو، خو د ماضی تیارو موږ دلته هم پرینښودو، موږ خپل پروردګار ته دا شکایت نشو کولی چی په دی ګرځیدلی ورځ کی هم که کله موږ په نیغه لاره قدم پورته کړی نو هغه د څه انعام وړ نه یو بللی.

سعید تر دی ځایه راورسید او بیا چپ شو، او سلمان تر ډیره هغه ته کتل، هغه داسی احساسوله چی د حامد بن زهره روح ناڅاپه د دغه چوپی خولی خاوند انسان بدن ته ننوتی دی.

*****

د شپی په وروستی برخه کی اوربنت تم ښو، او لږ څنډ وروسته هغوی روان شول.

د کلی دری کسان پر اسونو او څلور نور پلی له دوی سره روان شول، د کلی سردار سعید ته پر یو تود پوستین بخښلو برسیره د خپلو میلمنو لپاره د سهار ډوډی هم یوه سپاره ته ورکړه.

نژدی یو میل وړاندی د بل غره پیچومی پیل شو د دوی اسونو ورو ورو ګامونه اخستل، پلیو کسانو د سعید او منصور د اسونو جلبونه نیولی وو، له نژدی دوه ساعته مزله وروسته دوی یوه داسی ځای ته ورسیدل چی یوه ژور خوړ دوه غرونه

Downloaded from: The Digital Library

سره بیلول، او لاره د لوړیدو سره ورو ورو نرۍ کیدله، پیچومی ډیر سخت ؤ، هره شیبه ژور خوړ ته د کوم اس د ورښوئیدو خطر ؤ، نژدې یو میل په دې لاره له سفر وروسته دژور خوړ سور پنځوس فټه پاتې شو او مخامخ لږ وړاندې د رسیو هغه پل براالا ښکاریده، وړاندې لاره لږ څه پراخه وه او د خوړ د اوبو غږ اوریدل کیده، پله ته نژدې چې ورسیدل سلمان له خپل لار بلد څخه وپوښتل:

اوس هغه کلې څومره لرې دی؟

: صیب! تاسو چې له غره نه واوړی لږ ښکته به کوز شی، وړاندې لاره سمه ده، که پر هغه پله ستاسو اسونه تیریدای شوای نو بیا تاسو ته دړو مره اوږدې لارې غوځولو ضرورت نه ؤ. د کندې پورې غاړې ته درې څلور میله وړاندې هغه کلې راځې چې تاسو به سبا ته ور ورسیږی.

له درې میله مزله وروسته چې سلمان د کندې د وروستی څنډې پرسر د غره څوکی ته نژدې د سپرو یو تت څرك ولید نوخپلو ملگریو ته یې د اسونو د بیرته گرځولو امر وکړ. لږ څنډ وروسته دوی بیرته د رسیو پله ته راوگرځیدل. سلمان له اس څخه پلی شو ویې ویل: سعیده! ته اس دلته پریږده پر پله پورې وزه، ما د غره څوکی ته نژدې څو سپاره ولیدل، که هغوی دې خواته راغلل نو ډیر ژر به راته معلومه شی چې هغوی څوك دی او څه غواړی.

په هر صورت تر څو زه غږ در ونه کړم ستا هلته چوپ او غلی اوسیدل ضروری دی، عثمانه! ته هم له دوی سره ولاړ شه! او عاتکی! ښایی په ژوند کی د لومړی او وروستی ځل لپاره تاته هم دا امر کوم! سعید د پله په لوری ورغی ویې ویل: عاتکې راځه! د غرناطی لور د بی وسۍ په حالت کی سلمان ته وکتل او منصور یی تر لاس ونیو او په هغه پسی روانه شود، څو شیبې وروسته سمعیه او عثمان هم په هغوی پسی پر پله تیریدل.

د شاته کلی یو ځوان سلمان ته ورنژدې شو او ویې ویل:

صیب! د کندې پورې غاړې ته د هغه کمره نه لږ وړاندې یو غار دی که ستا

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

اجازه وي نو ستاسو ملګرى به زه هلته ورسوم.

: څومره لرى دى؟ سلمان زر وپوښتل، ځوان وړاندى يوى لورى اوړى ته اشاره وكړه ځواب يى وركړ: صيب! هغه ګرنګ ته بالكل نژدى، د ګڼو بوټو په سبب يى له دى ځايه تاته لاره نه ښكارى، ستا ملګرى چې هلته غلى شي دښمن به يى ونه وينى.

سلمان وويل: ډير ښه ته هغوى زر هلته بوځه او بيرته دلته د راتلو پرځاى كلى ته احوال ورسوه، إن شاء الله موږ به څو ساعته د دښمن پام خپل لور ته راواړوو، پر سعيد تينګار وكړه چې له سمڅې څخه د راوتلو هڅه ونه كړى. ځوان په منډه پر پله تير شو او د سترګو په رپ كې د سعيد له ملګريو سره يوځاى شو.

سلمان د كلي نورو كسانو ته مخ واړاوه ويې ويل: اوس تاسو دوه تنه اسونه شاته لږ لرى بوزى! اسونه په تنګه دره بوى او بلى خواته تېښتيداى نشى، ځكه خو يې يو تن له مخې او بل له شانه ايسارولاى شي، نور له ماسره راځى.

*****

بيا سلمان، يونس او د كلي څلور نور كسان له پله څخه وړاندى تير شول پر غره وختل او له لارى څخه ډيرش څلويښت فټه لرى د بوټو او ډبرو شاته غلي شول، ضحاك له دوى نه لږ وړاندى تير شو او نژدى پنځوس متره پاس په يوه كمره پريوت، تر يوه ساعته پورى هلته چوپه چوپتيا وه، بيا ضحاك له پاسه يوه ډبره راوغورځوله او ويې ويل: هغوى راروان دى.

لس دقيقې وروسته دوى د اسونو د پښو ترپار اوريده او بيا د سترګو په رپ كې هغوى د دوى د غشو دم ته برابر شول، څلور تنه ټپيان وغورځيدل، دوو ټپيانو پر خپلو نورو ملګرو پسې اسونه ووګرځول، يو سپور وارخطا شو اس يې وښوئيده او لاندى كندې ته وغورځيده له دى وروسته نورو سپرو د وړاندى تلو همت ونه كړ، دوى لږ لرى ولاړل او په زوره زوره يې چيغې وهلې.

ضحاك چيغې كړې:

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

صیب! دوی د کندی بل لوری ته مخونه اړولي او څه اشاري کوي!

سلمان د کندی بری غاړی ته وکتل او یوه شیبه یی وینی په رګونو کی وچی شوی، د کمره بنی لوری ته په څه فاصله کی څوکسان په بوټو کی غلی غلی راکوزیدل، دی هم له غره راکوز شو او په پوره زور یی چیغی وهلی د پله پوری غاړی ته ځی! د پله پوری غاړی ته ځی! د سترګو په رپ کی هغه لاندی کوز شو او د پله په لور یی منډی وهلی، بیا یی د تومانچی د ډز غږ واورید، او چی څو دقیقی وروسته پر پله تیریده ویی لیدل چی څلور کسان چی له غره راکوزیدل بیرته یی ولیدل چی پر غره د ختلو هڅه کوی.

سلمان له هغوی نه یو په غشی وویشت او ترا ویی غورځاوه، نور دری کسان یی خپلو ملګریو ته پریښودل او تری راوګرځید په عاتکه او سعید پسی یی چیغی وهلی.

سمعیی له بوټو سر راوپوست او ویی ویل: هغوی دی خواته دی هلته ګوره! هغوی ټول په عتبه پسی دی.

سلمان پورته وکتل عتبه نژدی شل ګزه پاس پر غره د ختلو هڅه کوله او سعید پر هغه پسی ؤ.

بیا لږ لاندی منصور او عثمان وو، سلمان ته دا اټکل ګران نه و چی سعید او عتبه دواړه ټپی دی هغه تر بوټو او ډبرو ټوپونه ووهل او وراندی تلو چیغی یی وهلی: عاتکی! عاتکی!!

سمعیی چیغی کړی: عاتکه دلته ده ټپی ده!

سلمان یو نظر پر عاتکه واچاوه، هغه د یوه بوټی تر خوا پرته وه او جامی یی په وینو تکی سری وی، د یوی شیبی لپاره د سلمان پر سترګو تیاره راغله او بیا د لیونتوب په حالت کی پر غره وروخوت د هغه تر زړه کوکی وتلی خو شونډی یی ګنډلی وی.

د کمره څخه نژدی څلوېښت ګزه پاس نور د هغوی همت ځواب ورکړی ؤ، ډیر

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

په زحمت یی یو یو گام اخست، سلمان چیغی کړی:

عتبه! عتبه!! ته نور خلاصون نه لری، عثمانه ته منصور بشکته درسره بوزه، او بیا دی پخپله گړندی پورته وخوت او سعید ته یی چیغی وهلی:

سعیده! ودریږه! زه راغلم عتبه نور نشی تښتیدای، ته لاندی راځه!

خو سعید څه ځواب ورنکړ او په خپل ټول توان یی هڅه کوله چی پر غره وخیژی.

سلمان لانژدی پنځه گزه لاندی ؤ چی سعید عتبه تر پښه راونیو، هغه پښی ته جټکه ورکړه او غوښتل یی ځان د سعید له منگولو خلاص کړی په دی ټیل ماټیل کی د عتبه لاس له ډبری خطا شول او بیا د سترگو په رپ کی دواړه پنځوس شپیته گزه لاندی پریوتل.

لږ ځنډ وروسته سلمان د سعید مړی د عاتکی ترڅنگ کیښود، د هغه پر مټ د توری دری زخمونه له پخوا ځخه وو او اوس له گړنگ نه د لویدو په سبب د هغه هیڅ هډوکی هم روغ نه و پاته شوی. عاتکی اوس هم سلگی وهلی، د هغی په ټټر کی خنجر او په پوښتیو کی یو غشی ښخ وو، چی د سعید مړی یی ولید سترگی یی پټی کړی.

سلمان نژدی ورته کیناست او په نبض یی لاس کیښود، عاتکی سترگی وغړولی، په ډوبیدونکی غږ یی وویل: زه پوهیدم چی دی به ژوندی بیرته راستون نه شی، سعید له ما پرته ژوندی نشوای پاتی کیدای، اوس به موږ ځوك تعقیب نکړای شی، او چاته به زموږ د بار اوچتولو ضرورت هم نه وی، دی د موسکی کیدو هڅه کوله خو په سترگو کی یی اوښکی ځلیدلی، عتبه خو به تښتیدلی نه وی؟ زما د تومانچی نښه پرځای ولگیده خو ظالم ډیر سخت سری دی.

: هغه مړ شوی دی عاتکی! ما هغه ډیر ښه ولید او راغلم، د هغه پر غوږ ستا د غشی نخښه اوس هم شته.

: سلمانه! زما وروره! هغی د سلمان لاس ونیو ویی ویل: ته ولی دومره ښه

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

سړی یی؟

سعید ویل چی نور ماته د سلمان د نیکیو د بار اوچتول گران دی، بیا یی په بل لاس د سعید بی حرکته لاس ونیو:

سعیده! ته اوس خپل دوست ته ویلی شی چی زه د ژوند له هر بار څخه خلاص شوی یم، د هغی نظر بیا د منصور په څیره ښخ پاتی شو، سمعیی هغه په خپلو پښو کی کلك نیولی ؤ.

څو شیبی وروسته دی بیا سلمان ته وکتل: وروږجانه! اوس په دی دنیا له تا پرته د منصور هیڅوك هم نشته، څومره چی ژر کیدای شی تاسو له دی ځایه ځانونه وباسی، موږ همدلته ښخ کړی، سلمان چوپ ؤ له سترگو یی اوښکی بهیدلی، عاتکی څو ځلی بنده بنده ساه واخسته او بیا یی وویل: تاته خو معلومه ده چی زما وروستی هیله څه ده؟

سلمان په دردناکه لهجه وویل: عاتکی! زه به ستا هره هیله پوره کړم.

: زه غواړم چی کله د ترکانو جنگی بیړی راشی، نو زما ارواپی د اندلس پر څنډو هرکلی ته راشی. او بدریه !

ستا لپاره د گلونو امیل په لاس کی ولاړه وی. هغه یوه ستره میرمن ده، له وقاره ډکه او سپیڅلی!ته خو به هغه هیروی نه؟

سلمان په ریږیدونکی غږ ځواب ورکړ:

نه، هیڅکله هم نه!

د کمزوری په سبب د عاتکی غږ ورو ورو خپ کیده، هغی تر څه وخته سترگی پټی کړی او بی حسه پرته وه، بیا ناڅاپه وټوخیده، سترگی یی وغړولی او له دی سره یی تر خولی د وینو داره ووتله او سر یی د سعید پر سر ورکیښود.

سعیده! سعیده!! زه درسره یم. سعیده، سعیده!!! بیا یی سلگی ووهلی او غږ یی د تل لپاره چوپ شو.

عاتکی! عاتکی!!

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

سلمان په بې وسی او وارخطایی د هغه نبض کوت خو د ترورېمی دشپی دوارو مسافرو خپله خپل سفر پای ته رسولی ؤ.

هغه جگ شو خپله چپنه یې څیری کړه او د هغوی په یخو بدنونو یې وغوړوله او د تیارو په پنډو پردو کې دوب شول.

*****

د سیرانویدا په لمنو کی خپرو رڼاگانود تیاره شپی له راتگ څخه دمخه خپلی لمنی نغښتی، خو هغه په خپلو ژورو چورتونو کی ډوب ؤ. د ماضی او حال له کړکیو یې کتل، چی پر غوږو یې یو آشنا غږ ولگید:

آغا! آغا!

سلمان داسی احساس کړه لکه څوك یې چی له خوبه راویښوی، چی را بیدار شو وېی لیدل چی عثمان یې خوځوی، وگوره دوه مړی!!

: هغوی له کوم لوری راغلل؟

په دردمنه لهجه یې له عثمان څخه وپوښتل: عثمان خپلی اوښکی پاکې کړی ځواب یې ورکړ:

صیب! ماته معلومات نشته زه د غار دننه وم، او هغوی موږ په یوه کونج کی کېښینولی وو. بیا هغه ناڅاپه د غار خولی ته راغلل، د منصور خاله او ماما غشی پری واورول، له هغی وروسته هغوی په بوټو کی غلی شاته ولاړل، خو عاتکی خاله د منصور ماما ته وویل: چی زما د پلار قاتل ژوندی نشی تلای، او هغه غشی ویشتل بهر ته راووته.

بیا عتبه خپلو ملگریو ته د حملی امر وکړ، د منصور ماما لینده وغورځوله توره یې راواخستله او پر هغوی یې حمله وکړه، دغه دواړه کسان هغه ووژل، خو پخپله هم ډیر بد ټپی شو، پر عتبه د منصور د ترور د تومانچی گولی ولگیده، خو هغه د بوټو له شانه غشی وویشتل، بل سړی په خنجر ووهله او وېی غورځوله، زه او منصور هم له غار څخه راووتو او د عاتکی خاله قاتل مو په غیشو سوری

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

سوري کړ، له دې دوو کسانو څخه هم يوه تپې د بيا اوچتيدو هڅه کوله، خو سمعيي پر سر پر ډېره وويشت او وبې واژه، بيا عتبه چې د عاتکې ترور پر تومانچه زخمي شوی ؤ ناڅاپه جګ شو او د تيښتې هڅه يې وکړه، خو د منصور ماما چې ډير په وينو تك سور شوی ؤ ورپسې شو.

سلمان تر لږ ځنډه چوپ ؤ، بيا يې منصور راپورته کړ او په غيږ کې يې ټينګ کړ او هغه سيلاب چې تر اوسه د ده په سترګو کې تم ؤ ناڅاپه وبهيده، لږ ځنډ وروسته د نژدې کلي څخه ديرش څلويښت کسان هلته ور ورسيدل او ماسپښين مهال د سعيد او عاتکې پر قبرونو خاوري واړول شوی.

او چې لمر په لويديځو غرونو کې پناه شو، دوی شهيدانو ته د وروستي دعا او اوښکو له نذرانې وروسته پر اسونو پښې واړولې.

*****

دوهمه ورځ دوی د سيرانويدا له واورينو څوکو څخه لږ لاره چپه کړه او په هغو غرونو کې يې سفر ته دوام ورکړ چې لمنې يې د سمندر له څنډو سره نښتې وې.

يوه ورځ وروسته ماسپښين مهال له سمندر څخه اته ميله لرې يې عبدالملك او د هغه ملګرې وليدل چې يوه کلي ته ننوتل، سلمان ته بيا معلومه شوه چې د ابو يعقوب په کلي کې يې دوی ته د انتظار پرځای هر يو په جلا جلا لارو هلته رارسيدلې وو. عبدالملك په دې موده کې په پنځلس، شل ساحلي سيمو کې د دښمن د بيړيو د تګ راتګ په باب پر معلوماتو برسيره د شاو خوا سيمو څخه پر خپل سر پنځه ويشت تنه بيړۍ چلونکي هم راټول کړي وو، دغو ځوانانو ډير په تودو احساساتو له سلمان سره ستړي مشي وکړل او د هغه لاسونه يې ښکل کړل.

د ډوډۍ له خوړلو وروسته عبدالملك يوازې له سلمان سره خبرې کولې ويې ويل: موږ به زيات نه زيات تر درې ورځو پورې د خپلې کښتۍ د راتلو انتظار کوو، ته له څو اعتمادي کسانو سره لرګي او د ونو ورې درسره واخله او ختيځ لورې ته يې له کلي نه لږ.لرې يوسه. هلته يې په لوړو لوړو غونډيو څلور ځايه لږ لږ

Downloaded from: The Digital Library

کېږده او اور ورواچوه، لومړی اور د شپې د لومړۍ برخې له تېرېدو وروسته بېرته باید مـړ شي. دوهم باید د دوهمې برخې او دریم د دریمې او څلورم د شـپې د وروستي برخې په پای کې باید مړ شي.

دوهمه شپه باید د اور بلولو او مړ کولو ترتیب بدل شي، خو دغه اور باید په داسې برخه کې نه وي چې د سمندر له څنډې څخه ولیدل شي. إن شاء الله دریمه شپه که موسم خراب نه ؤ او یا بل څه سبب نه وي نو د نیمې شپې او وروستي برخې ترمنځ به زموږ کېښتي څنډې ته راورسېږي. دغه ټوله هفته به زموږ دوې کېښتي په سمندر کې ګزمې کوي.

*****

عثمان په منډه راغی او ویې ویل: صیب! له جمیل سره دوه تنه نور سپاره را روان دي. هغه جګ شو بهر راووت ویې لیدل چې جمیل او دوه تنه نور ملګري یې د کلي د رئیس د کور په مخکې له اسونو پلي کېدل.

سلمان وویل: ماګومان کاوه چې ته به له یوسف سره اوسې.

: موږ ته هغه ټینګار کاوه چې کله لومړنۍ قافله الفجاره ته ورسېږي نو موږ به په دوهمه لاره ښځې او ماشومان راسره ملګري کړو او تاسو ته به ځانونه رارسوو، اوس پنځه تنه ښځې، یوولس ماشومان او اوه کسه نور هم په موږ پسې راروان دي.

: ولید درسره را نه غی؟

: نه! هغه به خپل مور او پلار او نور دوستان په بله قافله کې الفجاره ته له رسولو وروسته پرېکړه کوي، هوکې د یوسف مېرمن راسره راغلې ده.

سلمان وپوښتل: هغوی به څه وخت راورسېږي؟

: صیب! إن شاء الله بله ورځ تر سهاره به راورسېږي، موږ وېرېدو چې ستاسو کېښتي زموږ د رارسېدو څخه دمخه ولاړه نشي، ځکه خو ستاسو د خبرولو لپاره ګړندي راغلو.

Downloaded from: The Digital Library

سلمان وویل: اوس د هغوی دلته راتلو ته ضرورت نشته، ته همدا اوس بیرته ولاړ شه! زما له خوا دا احوال ورکړه چې په لاره کې څنډې ته نژدې چیرته په یوه خوندی ځای کې ایسار شي، او سر له سبا دې د غونډیو پر سرونو اورونه بلوي، زموږ سره وخت ډیر لږ دی، ځکه خو باید ساحل ته نژدې وي، اوس ته ورځه او د خپلو ستومانه اسونو پرځای زموږ اسونه درسره بوزې، هغه لږ څه تازه دمه دي.

لږ ځنډ وروسته جمیل روان شوی ؤ.

Downloaded from: The Digital Library

بیرته ستنیدل

دریمه ورځ نیمه شپه یوې جنګي بېړۍ له ساحل څخه لرې لرې لنګر غورځولی ولاړه وه او یوه وړوکې کښتۍ د سلمان دوی د راوستلو لپاره څنډې ته وخوځېده.

یو ساعت وروسته د کښتۍ افسرانو او ماڼو ګانو د خوشالۍ په نعرو د خپل کپتان او د هغه د ملګرو د راتګ هرکلی کاوه.

سلمان تر لږ ځنډه په چوپه خوله خپلو سربښندویانو ته کتل او دغه چوپتیا هغه وخت ماته شوه چې د ده مرستیال وپوښتل:

صیب ! تاسو له غرناطي څخه څه خبر راوړي دي؟

د سلمان له زړه یوه څړیکه اوچته شوه او د خبرو د موضوع د بدلولو لپاره یې منصور ته اشاره وکړه ویې ویل:

زما دوستانو! زه چې تاسو ته کوم مهم خبر اورول غواړم دا دي چې ماته د کوم لوی شخصیت غرناطي ته د رسولو امر شوی ؤ د هغه لمسی له تاسو څخه د کښتۍ چلولو د زده کولو په اراده راغلی دی. زه هیله کېږم چې دی به تاسو نا امیده نه کړی، او دغه عزتمن کسان! چې تاسو یې له ما سره وینی، د غرناطي د اولس لخوا د سمندری قواو امیر ته کوم مهم پیغام وړی.

د غرناطي یوه بله وړوکې قافله چې څو عزتمندې ښځې او ماشومان په کې شامل دي له دې ځایه څو میله لرې زموږ انتظار کوی، زه دا غواړم چې د کښتۍ یوه برخه ښځو او ماشومانو ته ځانګړې شي او نوره برخه نورو میلمنو ته، او د دوی د استراحت او آرام هم پوره خیال وساتلی شي.

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

زه پوهیږم چې تاسو به د غرناطې د وضعې په اړه زیات ناکرار وی، خو ستومانه مسافر په کښتۍ کې چې سپاره شي آرام ته اړتیا لري اوس چې تاسو له دوی څخه څه وپوښتې نو د اوښکو پرته به څه ځواب وانه وري، او ښایي زما وضعه هم له دوی څخه بدله نه وي.

اوس زه د تاریخ د یوې ډیرې سترې غمیزې ټول تفصیلات نشم اورولی، یوازې دومره ویلی شم چې غرناطه دښمن ونیوه، سلمان چې دا وویل غږ یې کښیناست، او د هغه ملګریو د عزم او ارادې خاوند لاربنود ته کتل، چا د نور څه پوښتلو جرئت ونکړای شو.

سلمان خپل مرستیال ته څو لارښوونې وکړې او بیا یې د کښتۍ پر مخ قدم وهل پیل کړل، کښتۍ د پراخ سمندر پر سینه د ځنډی سره جوخت د لویدیځ په لور وخوځیده او درې ساعته وروسته ماښوګانو بیا لنګرونه غورځول، لږ ځنډ وروسته د مسافرو د راوړو لپاره دوې ورې کښتۍ ځنډۍ ته روانې شوې.

*****

د لمر ځرك په وخت کې سلمان له ساحل څخه څو میله لرې د کښتۍ د غولي له پنجرو سره ولاړ ؤ د جنوب د غرونو په لوري یې کتل چې شاته یې په میلونو لرې په یوه ویرانه کې د عاتکې او سعید قبرونه پریښې وو. په تیرو څو شپو کې هغه ویښه او خوب کې څو ځله پر هغو قبرونو راګرځیدلی ؤ، څومره اوښکې هغه له خپلو ملګرو څخه پټې وبهولې! بیا د هغو ویرانو څخه وړاندې د غرناطې له وقاره ډکې ماڼۍ له ګڼې ګوڼې ډك بازارونه او کوڅې هغه لیدلې ، د اندلس د تاریخ څومره رڼاګانې او تیارې وې چې یوه یوه د ده د سترګو مخې ته راتله.

هغه د ساحل له هغه ډېرینو ګړنګونو څخه لرې د اندلس د غازیانو هغه قافلې هم لیدلې چې د لارو په ګردونو او دوړو کې یې د اسلام د بچیانو د تیرو وختونو عظمتونه پټ وو.

او بیا ده د همغو شیبو تصور کاوه، چې کله د فردیناند پوځونه غرناطې ته

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

ننوتل...

ړه د طارق او عبدالرحمن د لوړو چیغي او فریادونه اوریدل، ده د غرناطي د هغو بوډاګانو او ځوانانو د ذلت او رسوایي زړه بوږنوونکي ننداري لیدلي شوای چي د رحم او بخښني تهولي دروازي پری ترل شوي وي. او بیا ده د هغو غدارانو کرس کرس خنداګاني هم اوریدلي چي له یوي مودي را په دي خوا یي د دښمن د هرکلي تیاري کاوه. د اندلس د عظمته ډکه ماضي او دغمونکي حال تول داستانونه ده ته یو خوب او خیال ښکاریدل.

او بیا لکه کوم ډویبیدونکي انسان چي خس ته لاس اچوي هغه ته بدریه ور په یاد شوه، ځو شیبي د هغه حالت هغه مسافر ته ورته ؤ چي د شپي په تیاره کي په یوه بي سر او پایه دښته کي له سرګرداني وروسته ناځاپه د سهار ستوري ووینی او د هغه په غوږونو کي تر ډیره د عاتکي وروستي الفاظ کرنګیدل:

«زه غواړم چي د ترکانو جنګي بیړۍ راشي زما اروا یي د اندلس پر څنډو هرکلي وکړي، او بدریه، ستا لپاره د ګلانو امیل په لاس کي ولاړه وي، هغه یوه ستره میرمن ده، له وقاره ډکه او لویه، ته خو به هغه هیروي نه؟!»

د هغه زړه بي ترتیبه ودرزیدو، بدریي! بدریي! زه تا چیرته هیرولي شم؟ او بیا هغه د خپل ژوند د دوو تیارو شپو تصور کاوه. یوه هغه شپه وه چي کله یي د لومړي ځل لپاره د بدریي په کور کي پښه کیښوده، او بله هغه چي د ابو نصر په کور کي یي خدای پاماني ورسره کوله. د دغو دوو شپو ترمنځ څومره پیښي وي چي اوس د ماضي داستان تري جوړ شوي ؤ.

سلمان تر ډیره له خپل شاوخوا څخه ناخبره ؤ، او بیا چا ورو د هغه په اوږه لاس کیښود ویي ویل: سلمانه! هغه تکان وخوړ او د بدریي غږ یي د اروا تر تل پوري ورسید.

هغه مخ راواړاوه ویي کتل او د دواړو د کتو ترمنځ د اوښکو پردي ودریدي. اسماً د هغي شاته ولاړه وه، سلمان هغه زر راپورته کړه او په غیږ کي یي

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

واخستله.

هغی په سلګیو تری وپوښتل: کاکا جانه! منصور چیرته دی؟

زما لوری! هغه ویده دی، دایی وویل او بیا سلمان بدریی ته وکتل ویی ویل: تاته معلومه ده چی پر موږ څه تیر شول؟

هغی سر پر اثبات وخوځاوه ویی ویل: ماته په کښتی کی د سپریدو په وخت کی عثمان ټوله کیسه وکړه. هغه تر لږ ځنده چوپ ؤ د دوارو ځجنو سترګو د جنوب په غرونو کی څه لټول. بیا عثمان احوال ورکړ:

صیب! یوه ښځه ستا سره لیدل غواړی. وایی چی ما کوم ضروری احوال ورته راوړی دی.

بدریی وویل: هغه ښایی خالده ترور وی، زه هم له هغی سره ځم.

: خالده ترور!

: د یوسف میرمن!

بیا دوی د کښتی یوی کوټی ته ورغلل چی هلته یوه معمرهٔ او له وقاره ډکه میرمن د دوی د ورتلو په انتظار وه.

خالدی وویل: هغه پر ما ټینګار کړی ؤ چی دا لیك پخپله تاته درکړم. واخله!

سلمان لیك پرانیست او په لوستلو یی بوخت شو. یوسف لیکلی وو:

زما ملګریه! ترږی وراندی چی زما لیك ته ولولی ابو عبدالله به د غرناطی کنجیانی فردیناند ته سپارلی وی. او ترږی ورروسته به موږ هیڅ وطن ونه لرو.

د غرناطی بچیان به په دوارو لاسونو مخونه وهی او ژاړی به، د دین عالمان به خپلی سپینی ږیری په اوښکو لمدوی او د اندلس لوڼی به خپل د سر ویښتان شکوی.

ما لیدلی چی کله توپان راځی مارغان ناڅاپه چوپ شی، همدغه حالت نن د غرناطی د اولس دی، نن هغه خلك هم ګونګ او چوپ ولیدل چی د سینتافی د لاری په پرانستلو یی د خوښی نعری وهلی، نن د غرناطی هر سړی له بل څخه

Downloaded from: The Digital Library

همدا پوښتنې چې: اوس به څه کیږي؟ زه به هم له وروستی قافلې سره ووزم، هغه زړه بوږنوونکي منظري به ونه لیدای شم چې په تصور یې زما اروا ولړزیږي.

ماته معلومه نه ده چې کوم خلك له ما سره دروسې هغوی به په خپل هدف کې څومره کامیاب شي، خو یوه خبره معلومه ده چې ژر یا وروسته د هغوی بیرته راګرځیدل هیڅ فرق نه کوي. او که ته دلته له رارسیدو سره سم بیرته ستون شوی وای هم هیڅ فرق به نه ؤ راغلی. اوس غرناطه زموږ له لاسو وتلې ده. او له دې وروسته زموږ ټولې هیلې په غرنیو جنګیالیو قبایلو پورې تړلي دي، ځکه خو زه ستا ملګرو ته دا پیغام رسول ضروري بولم چې تر څو وخت بیا یو ځل وانه وړي او قبایل منظم نشي او په ټولنیز پاڅون او مبارزه لاس پورې نکړي تر هغه وخته دې دوی همالته له تاسو سره پاتې شي.

زما دوسته!

پر موږ یو داسې وخت هم راتلونکی دی چې د اندلس د مجبورو او ځپل شویو مسلمانانو لپاره د هجرت څخه پرته بله لاره نه وي. په هغه صورت کې که موږ ته د هجرت لارې خلاصې وي هم دا به ستاسو یوه لویه کارنامه وي.

سمدستي زه اندلس نشم پریښودلای، ځکه خو مراکش ته زما د میرمن د رسولو بندوبست وکړی. هلته د هغې خپلوان شته، پاتې نور خلك به هم په مراکش او یا الجزایر کې خپل خپلوان پیدا کړي. د زمانې په تویانونو کې موږ ته کله کله دا هم په فکر کې نه راځي چې د ژوند څومره راحتونه چې موږ د وخت د بې رحمه لاسو څخه اخستي شوای.

زما دوسته!

له ولید سره تر لیدو وروسته زه حیران شوم چې تا بدریه په غرناطه کې پریښې او ولاړې! آیا ماته د دې ویلو ضرورت ؤ چې د راتلونکو سیلیو سره د مقابلې لپاره تاسو یو د بل تکیې ته اړتیا لرئ!

«یوسف»

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

سلمان لیك ولوست بیا یی بدریی ته په لاس کی ورکړ، څو شیبی د هغی په مخکی سری او سپینی څپی راوگرځیدی بیا یی په سترگو کې اوښکې راغلی.

الحمد لله ختم شو
د ۱۳۷۸ کال د غوایی ۱۲مه
یکشنبه د شپی اته نیمی بجی
الفاروق بلډنگ د سهار ورځپانی دفتر

Scanned by CamScanner

Downloaded from: The Digital Library

د ژباړن چاپ شوي آثار

* د جهاد زمزمې — د شعري غونډ
* د وينو پيغام
* د تيارو په تل کې — د لنډو کيسو مجموعه
* ميږونه او ګړنګونه — منځنی داستان
* د جهاد او پاڅون په اړه څو رسالې
* شاهين — «ژباړه چاپ»
* محمد بن قاسم — «ژباړه چاپ»
* وروستی مورچل — «ژباړه چاپ»
* د غازي داستان — «ژباړه چاپ»
* د تروږمي مسافر — همدغه اثر
* وروستی جګړه — (ژباړه چاپ)
* د مرګ کاروا — (ليکنه) چاپ ته
* له تکبيره تر فرياده — (کالمونه) چاپ

او...

Scanned by CamScanner

(c) ketabton.com: The Digital Library

Get More e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com - ebooks library

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library